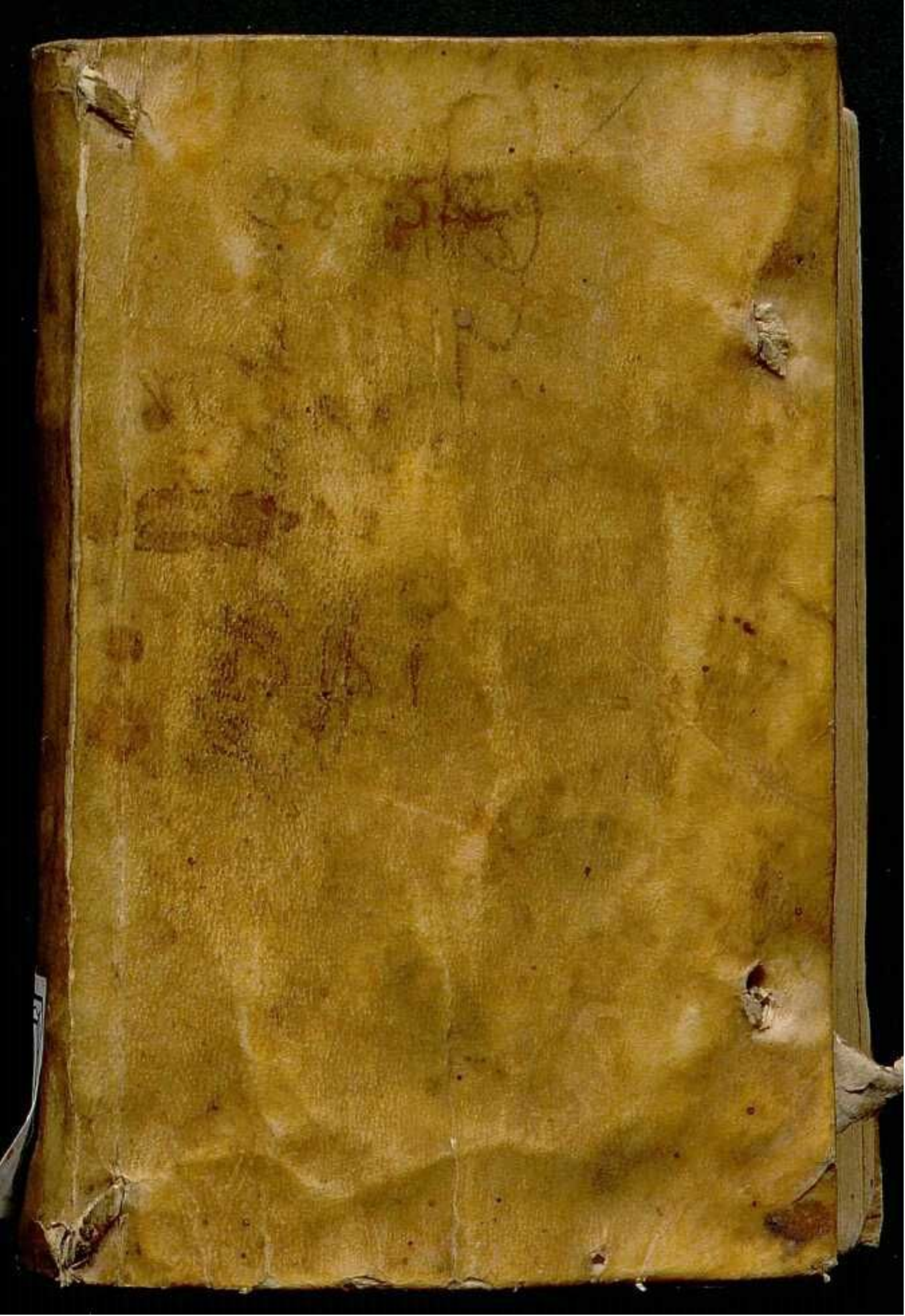

A

18-378

1
Nº
11-278

1810
1811
1812
1813
1814
1815
1816
1817
1818
1819
1820
1821
1822
1823
1824
1825
1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1898

R. 8433

ILLVSTRIVM

POETARVM

Ex libris FLORES, *Operti*

Per Octavianum Mirandulam collecti, & in locos communes digesti.

Postrema editio, præcedentibus longè emendatior, consultis (vbi vel tantillum de mendo suspectus fuit aliquis locus) ipsis Poëtarum libris, iisque, vt plurimū, à primariis nostræ ætatis criticis recensitis.

Soler

Alarcon

uno

1712

Apud GABRIELEM CARTIER.

M. DC. XIII.

PHILIPPI BEROALDI

de hisce floribus iudicium.

SUNT hæc ex sylua Poëtarum scitissimè decerp̃ta, quibus aut sententia moralis naturalisve, aut laus virtutis, aut censoria morum castigatio, aut præcepta saluberrima continentur. Opus prorsus non minus conducibile, quam laboriosum. Lector perlege, & laaberis.

Cy
L
Sic
A
Fili
Sed
C
Ora
P
Qu
A
Qu
E
Hu
H
Red
P

D. IACOBI ANTONII
BALBI PLACENTINI

EPIGRAMMA.

CVLTOR Heliconij Mirandula collis alumnes
 Lustraret nitidi quum tuus arua soli,
 Sicut apis legit varios ibi sedula flores,
 Ad nos & pleno detulit vsque sinu,
 Filia, quod Cereris Sicula non vidit in Enna,
 Queis odor eximius perpetuusq; decor,
 Sed confusa vagas traheret ne copta mentes,
 Obrueretq; magis se male turba sequens,
 Ordine consuluit pulchro longumq; laborans.
 Quosque suis fixi disposuitq; locis.
 Pectoraq; edocuit titulis studiosa paratis
 Pulchra quibus faciant ferta, quibusve fauos.
 Quid moror? vnus opes tan. as conclusit in horto
 Aonij nemoris delicia; q; breui.
 Quare Pieridum iam non grauis obstet amicis,
 Et labor, & longa tedia multa via. (quum
 Huc alacres veniat, quod erat procul ecce propin-
 Horrebat saxis, qua modo plana via est.
 Reddita confusis facies sua, gratia, virtus.
 Parnassum inueniet iam lare quisque suo.

PHILIPPVS BEROAL-
DVS LECTORI

SALVTE M.

OS est studiosorum, & is
planè laudabilis, vt cele-
berrimorum scriptorum
volumina perlegentes, an-
notent se ligantque non parum multa,
quæ memoratu digna esse videantur.
Hoc Plinium illum multiscium facti-
tasse tradunt, qui nihil vnquam legit,
quod non exciperet: qui dicere sole-
bat, nullum librum esse tã malum, vt
non aliqua ex parte prodesset. Hoc
studiorum genere Cæsar dictator est
delectatus, à quo adolescentulo ferun-
tur condita ob id dicta collectanea,
Nuperrimè quoque Octavianus Mi-
randula, diui Augustini canonicus re-
gularis sacerdotali dignitate præditus,
nec

nec minus doctrina quàm religione
 clarus, exēplo maiorum ex multiuga
 lectione collegit excerpſitq; veluti ex
 pulcherrimo prato, floſculos hoſce o-
 doratiſſimos, qui ſpirāt ſuaue olētia iu-
 cundiffimā, qui tanquā amarāthi mi-
 nimè marceſcunt. Sunt hæc ex ſylua
 Poëtarum ſcitiffimè decerpta, quibus
 aut ſententia naturalis moralifve, aut
 laus virtutis, aut cēſoria morū caſtiga-
 tio, aut præcepta ſaluberrima cōtinē-
 tur. Opus proſus non minus cōduci-
 bile, quàm laborioſum, Lector perle-
 ge, lætaberis, dicēsque te nō parū de-
 bere celeberrimo præconi Octauiano,
 qui, quæ ſparſim intercisiſque apud
 compluſculos ſcriptores interuallata
 cum labore reperiēbātur, ea in vnum
 quaſi corpus redacta collegit, tradi-
 ditque ſtudioſis, vt obuia ſint, offe-
 rāntq; ſeſe citra moroſam veſtigatio-
 nem, citrāque fatigationem. Vale.

REVERENDO IN CHRIS-
 TOSTO PATRI, ET D. COLEN-
 dissimo D. Octaviano Arcimboldo pro-
 tonot. Apostolico, Octavianus Mirandu-
 la canonicus Regularis Lateranensis felici-
 tatem optat.

*D*IV, pater amplissime à pluribus
 rogatus, ut illustrium Poëtarum
 sententias clariores hinc inde di-
 spersas, in certum ordinem colle-
 ctas redigerem, opus consultò di-
 stuli: utpote quod cum magno
 labore non parum discriminis habeat: & multo
 plus temporis & studij exigit, quàm imposita præ-
 dicandi sarcina mancipato, & sacris literis vacã-
 ti religioso concedi soleat: Præter id, quòd tam va-
 ria, tam multiplex est alma poësis supellex, & tam
 obscura vatum in hoc opere perficiundo sunt per-
 tractanda volumina, ut cuique etiam audentissi-
 mo terrorem incutiât. Horum enim quadam ve-
 luti in vastissimam camporum planitiem omni-
 modis rerum specie refertam si tam latè aperiunt,

ut ne-

et nedum legendo peragrari facile, sed vix ingenij acumine complecti possint. Alia verò in tam densam verborum syluam sensus occludunt ut nisi studio & labore vim inferam, se mihi minimè aspiriri videantur. Verumtamen priuatà hanc rationem vicit charitatis vigor, que nunquã quarit que sua sunt. Vicit diui Platonis sententia, per quam docemur hominem non tantummodo sibi nasci. Vicit & studentium religiosorum frequens & iusta postulatio, quibus, nõ absq; iniuria, quod fieri liceat negari non potuit. Quapropter rem pro virili parte mea aggressus, que utilius, & ad humanam vitæ institutionem melius prolata esse mihi visa sunt, tanquam de Hesperidum hortis redolentiores fructus in unum colligens, opusculum hoc confeci, & integerrimæ D. V. ideo obtuli dedicauique, ut qui omni fulges doctrina, & nobilissimis moribus institutus progenitorum vestigiis inherens sacrum virtutibus domicilium præstat, censor optimus hoc legitimè corrigas, approbes, ceterisque legendum tua auctoritate præbeas. Simul ut à tua Lateranensi congregatione manus habeas, quod licet collatus per te erga eam beneficiis longè sit impar, tale tamen est, ut in ipso, & summam animi gratitudinem, & tui memoriam cognoscere possis. Vale.

ELENCHVS POETARVM, 26.

ex quorum operibus Flores
collecti sunt.

* *
* *

Ausonius.	Olymp. Nemesianus.
Boëcius.	Ouidius.
Tit. Calphurnius.	Paulinus.
Catullus.	Perfius.
Claudianus.	Petronius Arbitr.
Cornelius Gallus.	Plautus.
C. Valerius Flaccus.	Propertius.
Horatius.	Seneca.
Iuuenalis.	Silius Italicus.
Lucanus.	Stattius.
Lucretius.	Terentius.
Manilius.	Tibullus.
Martialis.	Vergilius.

Albertus. *Ante* in titulo sui Thesauri DE
de lingua Latina proponit *Postae* *vetustos*
imperfectos et in elegantes sed *Proficientes*
Plantum, Terentium et Suetonium. *Medios*
in suo genere perfectissimos et elegantissimos
Catullum, Virgilium, Sincipem, Tibullum, Pro-
pertium, et Horatium, Ovidium. *Post* *decanos* im-
perfectos et deficientes Senecam, Lucanum,
Silium, Statium, V. Flaccum, Martialem,
Iuuenalem, Statium, Claudianum.
Et dicitur, *igitur* Sincipem et si deficit ei et
in *omnium* et *chronologica* *propositio*

26.
DE LAVDE CARMINVM,
& quòd fama Poëtarum sit perennis,
ex Ouidij Eleg. lib. I.

Quid mihi liuor edax ignauos obiicit annos?
Ingenijq; vocas carmen ineritis opus?
Non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
Pramia militia puluerulenta sequi?
Nec me verbosas leges ediscere, nec me
Ingrato voces prostituisse foro?
Mortale est, quod quæris, opus, mihi fama perennis.
Quæritur, ut toto semper in orbe canar.
Viuat Mæonides, Tenedos dum stabit, & Ide,
Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.
Viuat & Ascræus, dum mustis uua tumebit.
Dum cadet in curua falce resecta Ceres,
Bariades toto semper cantabitur orbe:
Quamuis ingenio non valet, arte valet.
Nulla Sophocleo veniet iactura cothurno.
Cum Sole & Luna semper Aratus erit.
Ennius arte carens, animosiq; Accius oris,
Casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem, primamq; ratem qua nesciat aetas?
Aureaq; Æsonio terga petita duci?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti
Exitio terras quam dabit una dies.

Tityrus & segetes, Aeneïaq; arma legentur,
 Roma triumphati dum caput orbis erit.
 Donec erunt ignes, arcusq; Cupidinis arma,
 Discentur numeri culi è Tibulle tui.
 Gallus & Hesperij, & Gallus notum Eois.
 Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
 Ergo quum silices, quum dens patientis aratri
 Depereant euo, carmina morte carent.
 Cedant carminibus reges, regumq; triumpho
 Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
 Vilia miretur populus, mihi flauus Apollo
 Pocula Castalia plena ministret aqua.

ILLVSTR

ILLVSTRIVM
POETARVM FLORES,

per Octavianum Mirandulam
collecti, & in locos com-
munes digesti.

F. 365.

P. 730.

L. 029.

L. 035.

A
DE ABSTINENTIA.

Abstinentiæ commendatio.
Horatius satyra 2. lib. 2.

*Ccipe nunc victus tenuis quæ
quantæque secum
Adferat. in primis valeas bene,
nam variæ res
Ut noceant homini credas, me-
mor illius esca*

*Quæ simplex olim sederit: ac simul assis
Miscueris elixa simul conchylia turdis,
Dulcia se in bilem vertent, stomachoq; tumultu
Lenta feret pituita. Vides ut pallidus omnis
Coena desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis vitiis animum quoque pręgrauat unæ,
Atque adfigit homo diuina particulam aure.
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus præscripta ad omnia surgis.*

Abſtinentia præceptum ſeu Pythagoræ dehor-
ratio, præfertim ab eſu carniũ.

Quid. lib. 5. Metamorph.

*Heu quantum ſcelus eſt in viſcere viſcera condi,
Congeſtoque avidum pingueſcere corpore corpus,
Alteriuſq; animantem animantis viuere letho!*

Et infra.

*Ergo ne pietas ſit victa cupidine ventris,
Parcite (vaticinor) cognatas cade nefandas
Exturbare animas, nec ſanguine ſanguis alatur.*

Iuuenalis fatyra 15.

*Aſpicimus populos, quorum non ſufficit ira
Occidiſſe aliquem, ſed pectora, brachia, vultum
Crediderint genus eſſe cibi. Quid diceret ergo,
Vel quò non fugeret, ſi nunc hac monſtra videret
Pythagora? cunctis animalibus abſtinuit qui
Tanquam homine, & ventri indulſit non omne
gumen?*

Abſtinere à vini potatione ſuperflua & Vo-
nere omnes debent.

Vergil. de Venere & Vino.

*Nec Veneris, nec tu Vini capiaris amore:
Vno namq; modo Vira Venusq; nocent.
Vt Venus eneruat vires, ſic copia Bacchi
Et tentat grefſus debilitatq; pedes.
Multos cæcus amor cogit ſecreta fateri.
Arcanum demens detegit ebrietas.
Bollum ſape petit ferus exitiale Cupido,*

Sepo

*Sape manus itidem Bacchus ad arma vocat.
 Perdidit horrendo Troiam Venus improba bello,
 Et Lapithas bello perdis lacche graui.
 Denique quum mētes hominum furiarit uterq;
 Et pudor, & probitas, & metus omnis abest.
 Compedibus Venerem, vinculis constringe Lyaum,
 Nec te muneribus ladat uterque suis.
 Vina sitim sedent, natis Venus alma creandis
 Seruiat, hos fines transiisse nocet.*

Abstinere à placitis, non minima virtus.

Quid. 16. Epist. Heroid.

*Disce meo exemplo formosis posse carere:
 Est virtus placitis abstinuisse bonis.*

Abstinentia carnales refrænat motus.

Terentius in Eunucho.

*Verbum hercle hoc verum est : sine Cerere & Li-
 bero friget Venus.*

DE ADOLESCENTIA.

Adolescentem verecundum esse decet.

Plautus in Asinaria.

Adolescentem verecundum esse decet.

Adolescentes in bonum assuefaciendi sunt.

Vergil. 3. Georg.

*Tu quos ad studium, atq; vsum formabis agrestē
 Iam vitulos hortare, viamq; insiste domandi
 Dum faciles animi iuuenum, dum mobilis ætas.*

Idem ad Messalam.

*Sed quoniã ad iantas non primũ nascitur artes,
Nunc primũ teneros firmamus robore nervos.*

Horat. lib. 3. Oda 24.

- Et tenera nimis

Mentes asperioribus

Formanda studijs.

Idem lib. 1. Epist.

*Inter cuncta leges, & per cuncta bere doctos,
Qua ratione queas iradiscere leniter auium.*

Idem lib. 1. Epist.

*Fingit equum tenera docilem ceruice magister
Ire viam, qua monstrat eques. Venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem lastravit in aula
Militat in syluis caculus. Nunc adhibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu.*

Iuuenalis satyra 14.

*Gratum est quod patria ciuem, populoq; dedisti,
Si facis ut patria sit idoneus, utilis agris,
Vtilis & bellorũ, & pacis robus agendis. (hũc tu
Plurimũ enim intererit quibus aribus, & quibus
Moribus instituas Serpente ciconia pullos
Nutrit, & inuenta per denia rura lacerta:
Illi eadem sumptis quarunt animalia pennis.
Vultus umentis, & canibus, cruib; relictis
Ad fœcus properat partem cadaueris adfert.*

Hic

FLORES.

19

*Hic est ergo cibus magni quoque vulturis, & se
 Pascentis propria quum iam facit arbore nidos.
 Sed leporē, aut capream famula Iouis & generose.
 In salta venantur aues nunc prada cubili
 Ponitur, inde autem quum se matura leuabit
 Progenies stimulante fame festinat ad illam
 Quam primūm pradam rupto gustauerit oue.*
 Seneca in Octauia.

Regenda magis est feruida adolescentia.

*Adolescentum facta parentibus celata
 haud esse debent.*

Terentius in Adelphis,

-Qua fert adolescentia

Ea ne me celet consuefeci filium.

*Nam qui mentiri aut fallere insuenerit patrē, aut
 Audebit, tanto magis audebit ceteros.*

DE ADVERSITATE.

*Aduersa amorem virtutis haud
 eximere valent.*

Silius Italicus lib. 10. bel. Pun.

*-Neque enim virtutis amorem
 Aduersa exemisse valent.*

*Aduersa æquo animo tolerare
 virtus est maxima.*

Plautus in Aſinaria.

*Hem ista est virtus, quando vsus est, qui malum
 fert fortiter.*

Terentius in Phormione.

*-Vnum hoc scio**Quod fors feret, feremus equo animo. D. Placet.
Heus isthuc viri est officium.**Fabij Maximi constantia, qui, nec morte, nec
aduersis frangebatur.*

Silius Italic. lib. 10. bel. Pun.

*Hos mulcens questus Fabius deforme docebat
Cladibus irasci, vulgumq; arcebat ab ira:
Aduersis etenim frangi non esse virorum
Qui Martem inscribant geniti: non posse dolores
Condere, & ex poena solatia poscere luctus.**Aduersa æquanimiter toleranda sunt.*

Horatius Oda 7. lib. 1.

*Albus ut obscuro deterget nubila celo
Sape Notus, nec parturit imbres
Perpetuos: sic tu patiens finire memento
Tristitiam, vitaq; labores.*

Idem Oda 3. lib. 2.

*Æquam memento rebus in arduis
Seruare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Latitiam moriture Deli.*

Idem lib. 2. satyra.

*-Quocirca viuite fortes,
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus*

Aduer-

Aduersis in rebus amicos paucos proba.
Ausonius in Pittaci senten.

Plures amicos re secunda compares.
Paucos amicos rebus aduersis proba.

Aduersa ferre leue est, at perferre graue?
Seneca in Thyeste.

Leue est miserias ferre, perferre est graue.

Aduersa patienter toleranti nil nocere valet.
Boëtius Metro 4. lib. I.

Quisquis composito serenus auo
Fatum sub pedibus egit superbum,
Fortunamq; tuens utranq; rectus
Inuictum potuit tenere vultum:
Non illum rabies minaq; Ponti
Ter sum funditus excitantis estum,
Nec ruptis quoties vagus caminis
Torquet fumificos Veseuus ignes
Iaud celsas soliti ferire turres
Ardentis vi fulminis mouebit.

Aduersa pios religiososve homines reddunt?

Quid, II. Metamorph.

Aspera crescit hyems omniq; à parte feroces
Illa gerunt utenti, freraq; indignantia miscenti.
Et infra.

Hic votis numen adorat.

Idem lib. 3. Fastorum.

Incitur ars vento, nec iam moderator habentis
Utitur, at votis in quoque poscit opem.

Idem i. de Tristib.

*Dij maris Scali (quid enim nisi vota supersunt
 Parcite quassata soluere membra ratis.*

Idem eodem.

*Ipse gubernator tollens ad sydera palmas
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
 Quocumque aspexi, nihil est nisi mortis imago,
 Quam dubia timeo mente, timensq; precor.*

Horat. Oda 16. lib. 2.

*Otium diuos rogat in patienti
 Prensus Aëgeo, simul atra nubes
 Condidit lunam, neque certa fulgent
 Sydera nautis.*

*Aduersa virtute insignito dulcia atq; leuia sunt
 Lucanus lib. 9. bel. ciuil.*

- *Serpens, sitis ardor arena*

*Dulcia virtuti, gaudet patientia duris,
 Latius est quoties magno sibi constat honestum*

*Aduersitas amicos probat, offendit,
 atque disperdit.*

Ouid. 4. de Ponto.

*Dum mea puppis erat valida fundata carina,
 Qui mecum velles currere primus erat.
 Nunc quia contraxit vultum Fortuna, recedis,
 Auxilio postquam scis opus esse tuo.*

Idem i. Trist.

*Scilicet ut fuluum spectatur in ignibus aurum,
 Tempore sic duro est inspicienda fides.*

Dum iuuat, & vultu ridet fortuna sereno,
Indelibatas cuncta sequuntur opes.

At simul intonuit, fugiunt, nec noscitur ulli
Agminibus comitum qui modò cinctus erat.

Idem 2. de Trist.

O mihi chare quidem semper, sed tempore duro
Cognite, res postquam procubuere mea.

Idem eodem.

Vt cecidi, cunctiq; metu fugere ruinam,
Versaq; amicitia terga dedere mea.

Seneca in Agamemnone.

Eidem secunda poscunt, aduersa exigunt.

Aduersitas grauior est, quanto magis
improvisa euenit.

Terentius in Phorm.

Incertum est quid agam, quia prater spem, atque
incredibile hoc mihi obtrigit.

Ita sum irritatus, animum vt nequeam ad cogi-
tandum instituere.

Quamobrem omnes quum secunda res sunt ma-
xima, tum maxime

Meditari secum oportet, quo pacto aduersam e-
rumnam ferant.

Pericla, damna, exilia, &c.

Aduersitas ingeniosum hominem reddit
quandoque, & e contra.

Quid. 6. Metamorph.

Os mutum facti caret indice, grande doloris

Ingenium est, miserisq; venit solertia rebus.

Idem 2. de Arte amand.

Ingenium mala saepe mouet: quis crederet unquam

Æreas homines carpere posse vias.

Idem de Sappho.

Nunc vellem facūda forem, dolor artibus obsta

Ingeniumq; meis substitit omne malis.

Idem lib. 3. de Ponto.

Nec tamen ingenium nobis respondet ut ante,

Sed siccum sterili vomere lituus aro.

Scilicet ut limus venas excavat in undis,

Laesaq; suppresso fonte resistit aqua,

Pectora sic mea sunt limo viata malorum,

Et carmen vena pauperiore fluit.

Idem 4. de Tristib.

Vtq; soporifera biberem si pocula letbes,

Temporis aduersi sit mihi sensus abest.

Aduersitas laudabilem hominem facit, qui
eam æquanimiter tolerat.

Quid lib. 5. de Tristibus,

Scilicet aduersis probitas exercita rebus,

Tristi materiam tempore laudis habet.

Si nihil infesti durus vidisset Vlysses,

Penelope felix: sed sine laude foret.

Aduersitas prodest homini magis, quam pro
ritas. eò quòd in sui ipsius cognitionē, nec
in Dei reuerentiam sapissimè inducit.

Ou

Ouid. lib. 2. Metamorph. de Midæ
voto stulto.

Ad calumq; manus, & splendida brachia tollēs.

Da veniam Lenæ pater, peccauimus, inquit.

Sed miserere precor, speciosoq; eripe damno.

Lucretius lib. 3. de rerum nat.

- Multoq; in rebus acerbis

Acrius aduertunt animos ad religionem

Quo magis in dubijs homines spectare periclis

Conuenit aduersisq; in rebus noscere qui sunt.

Nam veræ voces tum demum pectore ab imo

Eliciuntur, & eripitur persona, manet res.

Silius Italic. lib. 7. bel. Pun.

Tanta adeo, quum res trepida, reuerentia diuinum

Nascitur.

Aduerſitarum expressio horribilis.

Ouid. lib. 1. de Tristib.

Scire meos casus si quis desiderat omnes,

Plus quam quod fieri rei sinit, ipse petit.

Tot mala sum passus, quot in æthere sydera lucēt,

Paruaq; quot siccus corpora puluis habet.

Multaq; credibili tulimus maiora, ratamq;

Quamuis acciderint, non habitura fidem,

Pars etiam quadam mecum moriatur oportet,

Mæque velim possint dissimulante tegi.

Si vox infragilis, pectus mihi firmitus esset,

Pluraq; cum linguis pluribus ora forent,

Non tamen idcirco complecterer omnia verbis

Materia vires exuperante meas.

Idem lib. 4. de Tristib.

Méque tot aduersis cumulat, quot littus arenarum v

Quotq; fretum pisces, onaq; piscis habet.

Vere prius flores, aestus numerabis aristas,

Poma per autumnum frigoribusq; nives,

Quàm mala, que patior, toto iactatus in orbe, simul.

Dum miser Euxini littora seua peto.

Idem lib. 5. de Tristib.

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flongat qu

Quot ve soporiferum grana papauer habet, strend

Sylua feras quot alit, quot piscibus unda natat omnia a

Et tenerum pennis aëra pulsat auis:

Tot premor aduersis, qua si comprehendere conor, id quò

Icaria numerum dicere coner aqua.

Valer. Flac. lib. 3. Argon.

Bis Zephiri iam vela vocant fiducia mœstis

Nulla viris, egro assidue mens carpitur aestu.

Aduersis in rebus vitam parui facere facile est

at contrà, fortissimi pectoris est.

Martialis lib. 11. Epigram.

Rebus in angustiis facile est contemnere vitam

Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

DE ADVLATIONE.

Adulatorum effectus, seu proprium.

Terentius in Eunucho.

Omnia habeo, nec quicquam habeo: nihil qu

est, nihil desit tamen.
 genus hominū qui esse primos se omnium re-
 s arenasum volunt,
 et sunt: hos confector: hisce ego non paro me ut
 rideant,
 et his ultro arrideo, Et eorum ingenia admiro
 in orbe, simul.
 id quid dicunt laudo: id rursus si negant, lau-
 do id quoque.
 varia flongat quis, nego: ait, aio.
 habet, strero imperavi egomet mihi (mus.
 a natatonia assentariis quastus nūc est multo uberris-
 Iuuenal. Satyra. 3. de Græcis.
 e conor, id quod adulandi gens prudentissima, laudas
 monem indocti faciem deformis amici,
 longum inuulidi collum ceruicibus equat
 vestis reulis, Antaum procul à tellure tenentis.
 et est. ratur uocem angustam, qua deterius nec
 facile est sonat, quo mordetur gallina marito.
 ft. tio comæda est, rides? maiore cachinno
 ncutitur: flet si lachrymas aspexit amici:
 e vitam dolet: igniculum brume si tempore postcat,
 ft. cipit endromydem: si dixeris aestuo, sudat.
 E. ulatores fugiendi paruifaciendive sunt, quia
 ub adulatione haud exigua latitāt mala, mo-
 aliter.

Ouid. lib. 2. Ele g.

nihil quæpia sub dulci melle venena latent.

DE ADVLTERIO.

Adulterium non esse committendum,
 Ouid. Epist. 19. Heroid.

*Elige de vacuis quam non sibi vendicet alter:
 Si nescis, dominum res habet ista suum.*

Idem lib. 3. de Arte amandi.

*Nupta virum timeat, rata sit custodia nupta,
 Hoc decet, hoc leges, iusq; pudorq; iubens.*

Idem lib 1. de remed. amor.

Nil mihi cum nupta, Thais in arte mea est.

Horat. lib. 1. satyra 2.

*Desine matronas sectarier, unde laboris
 Plus haurire mali est, quã ex re decerpere fructus,
 Adulteri malum exitum sortiuntur.*

Horat. lib. 1. satyra 2.

*Hic se precipitem tecto dedit, ille flagellis
 Ad mortem casus fugiens hic decidit acrem
 Prædonum in turbã, dedit hic pro corpore nũmos,
 Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud
 Accidit, ut quidam testeis caudamq; salutem
 Demeteret ferro.*

DE ÆTATIBVS.

Ætas antiqua, quæ aurea dicebatur, à cupiditate
 semota fuit: sed pace, nec non iustitia plena ex-
 titit, in qua etiam communia erant omnia.

Vergil. lib. 1. Georg.

Ante Iouem nulli subigebant arua coloni,

Nec

*Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat: in medium quarebant: ipsaq; tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat.*

Ouid. lib. 1. Metamorph.

*Aurea prima sata est etas, qua vindice nullo
Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat.*

Et infra.

*Nondum precipites cingebant oppida fosse,
Non tuba directi, non eris cornua flexi,
Non galea, non ensis erat, sine militis usus
Mollia securæ peragebant otia gentes.
Ipsa quoque immunis, vastoq; intacta nec ullis
Saucia vomeribus per se dabat omnia tellus.*

Idem lib. 1. Fastor.

*Nondum iustitiam facinas mortale sugarat:
Ultima de superis illa reliquit humum.
Proq; metu populum, sine vi, pudor ipse regebat:
Nullus erat iustis reddere iura labor.*

Petronius Arbiter in satyr.

*Indum non fulgebat ebur quod inhæserat auro,
Nec iam calcato radiabat marmore terra
Muneribus delusa suis, sed crate saligna
Impositum Cereris vacua nemus, & noua terra
Pocula, que facili vilis rota sinxerat actu.
Hinc molli stilla lacus, & de caudice lento
Vimineæ lances, maculataq; testa Lyæo,
Et paries circa palea satiatius inani,*

b s

Fortuitoque luto. clauus numerabat agrestes.
 Et viridi iunco gracilis pendebat arundo.
 Conseruabat opes humilis casa. mitia sorba
 Præterea qua fumoso suspensa rigillo,
 Inter odoratas pendebat texta coronas,
 Et thymbra veteres. & passis uua racemus.

Boëtius metro. 5. lib. 2.

Felix nimium prior atas,
 Contenta fidelibus aruis,
 Nec inerti perdit a luxu,
 Facili que sera solebat
 Ieiunia soluere glande.
 Somnos dabat herba salubres,
 Potum quoque lubricus amnis,
 Umbra altissima pinus.
 Nondum maris alta secabat,
 Nec mercibus undique lectis
 Noua littora viderat hospes.
 Odiis neque fusus acerbis.
 Cruor horrida tinxerat arma.
 Quid enim furor hosticus vlla
 Vellet prior arma mouere?
 Quum vulnera seua viderent,
 Nec premia sanguinis vlla?

Auream illam ætatem Saturni tempore fuisse.
 poëta passim adserunt.

Vergil. lib. 8. Æneid.

Primus ab athereo venit Saturnus olympo.

Arma

Arma Iouis fugiens. & regnis exul ademptis.
 Is genus indocile, ac dispersum montibus altis
 Composuit, legesq; dedit, Latiumq; vocari
 Maluit his quoniam larvisset tutus in oris.
 Aureaque, ut perhibent, illo sub rege fuere
 Secula, sic placida populos in pace regebat:
 Deterior donec paulatim ac decolor etas
 Et belli rabies, & amor successit habendi.

Iuuenalis satyra 6.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam
 In terris, visamq; diu, quum frigida paruas
 Præberet spelunca domos ignemque, larémque,
 Et pecus, & dominos communi clauderet umbra.

Ouid. lib. 3. eleg. siue Amor.

At quum regna senex celi Saturnus haberet,
 Omne lucrum tenebris alta premebat humus,
 Aeraq; & argentum, cumq; auro pondera ferri
 Mœnibus admorat, nullaq; massa fuit.
 At meliora dabat curuo sine vomere fruges,
 Pomaq; & in quercu mella reperta caua.
 Nec valido quisquam terram scindebat aratro.
 Signabat nullo limite fossor humum.
 Non freta demissi verrebant eruta remi,
 Vltima mortali tum via littus erat.
 Contra te solers hominum natura fuisse.
 Et nimium dominis ingeniosa tuis.

Seneca in Octauia.

-Rursus ut Serpem nouam

28 ILLVST. POETARVM

Generet renascens, melior, ut quondam tulit
 Iuuenis, tenente regna Saturno poli.
 Tunc illa virgo numinis magni dea
 Iustitia calo missa, cum sancta Fide
 Terras regebat mitis, humanum genus
 Non bella norant, non tuba fremitus truces,
 Non arma gentes, cingere assueuerant suas
 Muris nec vrbes peruium cunctis iter,
 Communis vsus omnium rerum fuit:
 Et ipsa tellus lato foecundos sinus
 Pandebat ultrò, tam pijs foelix parens,
 Et tuta alumniis.

Tibullus eleg. 3. lib. 1.

Quàm benè Saturno viuebant rege, prius quàm
 Tellus in longas est patefacta vias.
 Nondum caruleas pinus contempserat undas,
 Effusum ventis prabuerant quòq; sinum.
 Nec vagus ignotus reperens compendia terris
 Presserat externa nauita merce ratem.
 Illo non validus subiit iuga tempore taurus,
 Non domito frenos ore momordit equus.
 Non domus vlla fores habuit, non fixus in agris
 Qui regeret certis sinibus arua lapis
 Ipse mella dabant quercus, vltro quòq; ferebant
 Obuia securis vbera lactis opes.
 Non acies, non ira fuit, non bella: nec enses
 Immitti saeuus duxerat arte faber.

Ætas

Ætas argentea post Saturni mortem successit, aurea ætate minus bona, ærea tamen melior.

Quid. i. Metamorph.

Postquam Saturno tenebrosa in tartara misso
Sub Ioue mundus erat, subitq; argentea proles,
Auro deterior, fulvo pretiosior ære.

Tibullus Elegia 3. lib. i.

Nunc Ioue sub domino cades, & vulnera semper,
Nunc mare, nunc lethi mille repenti è via.

Ætas ærea creuit, quæ duabus supra dictis prior
est, non tamen in totum scelerata.

Quid. lib. i. Metamorph.

Tertia post illam successit abenea proles,
Savior ingenis, & ad horrida promptior arma,
Non scelerata tamen.

Ætas ferrea postremùm aduenit, in qua omnia
creuere facinora.

Quid lib. i. Metamorph.

-De duro est ultima ferro.

Protinus irrupit vena peioris in æuum
Omne nefas, fugere pudor, verumq; fidesq;
In quorum subiere locum fraudeq; doliq;
Insidiaque, & vis, & amor sceleratus habendæ,
Nec tantùm segetes, alimenta q; debita ciues
Poscebatur humus, sed cum est in viscera terra:
Quasq; recondiderat, stygijsq; admonerat umbris
Effodiuntur opes irritamenta malorum,

Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum
 Prodierat, prodit bellum quod pugnat utroq;
 Sanguineaq; manus crepitantia concutit arma.
 Viuitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus,
 Non socer à genero: fratrum quoq; gratia rara est,
 Imminet exitio vir coniugis, illa mariti.
 Lurida terribiles miscent aconita nouerca.
 Filius ante diem patrios inquirit in annos.
 Victa iacet pietas, & virgo cade madentes
 Vltima caelestium terras Astraea reliquit.

Iuuenalis satyra 6,

Omne aliud crimen mox ferrea protulit etas.

Tibullus eleg. 3. lib. 2.

Ferrea non Venerem, sed prada seculam laudant:

Prada tamen multis est operata malis.

Prada feras acies cinxit discordibus armis:

Hinc cruor, hinc cades, mors propiorq; venit.

Prada vago iussit geminare pericula Ponto,

Bellica cum dubijs rostra dedit ratibus.

Ætas peior ferrea nunc agitur.

Iuuenalis satyra 13.

Noua etas agitur peioraq; secula ferri

Temporibus, quorum sceleri non inuenit ipsa

Nomen, & à nullo posuit natura metallo.

Et sic in dies malum augebitur.

Horat. Oda 2. lib. 3.

Ætas parentum peior auis, tulit

Nos nequiores, mox daturus

Progeniem vitiosorem.

Iuuenalis satyra 2.

-Dedit hanc contagio labem,

Et dabit in plures. Sicut grex totus in agro
Vnius scabie cadit, & porrigine porci.

Ætas vltima in nos venit.

Seneca in Thyeste.

In nos ætas vltima venit.

O nos dura sorte creatos!

Ætas omnis à Deo proprium officium habet.

Seneca in Thebaid.

-Propria describit Deus

Officia & æuum per suos ducit gradus.

Letitia iuuenem frons decet tristis senem.

Ætas noui aliquid assiduè adportat, atque ad
scientiam maximè confert.

Quid. lib. 6. Metamorph.

-Non omnia grandior ætas.

Quæ fugiamus habet: seris venit usus ab annis.

Idem lib. 15. Metamor.

-Etenim mihi multa vetustas

Scire dedit.

Plautus in Trinummo.

Sapiëntia ætas cõdimentum est, sapiens ætati cibus.

Terentius in Adelph.

Nunquam ita quisquam bene subducta ratione
ad vitam fuit,

Quin res, et as, vsus semper aliquid adportet noui,
 Aliqd mōneat, ut illa, qua te scire credas, ne scias,
 Et qua tibi putaris prima, in experiūdo repudies.

Aetas ut Rosa perit.

Ausonius in Rosa.

Collige virgo rosas dū flos nouus, & noua pubes,
 Et memor esto auum sic properare tuum.

DE AFFECTIBVS.

Aff. &iones animi sunt quatuor, quæ veri cogni-
 tionem impediunt Igitur resēcandæ sunt, & ad
 hoc exhortatio pulchra.

Boëtius Metro. 7 lib. 1.

Nubibus atris	Sapere resistit
Condit a nullum	Rupe soluti
Fundere possunt	Obice saxi.
Sydera lumen.	Tu quoq; si vis
Si mare voluens	Lumine claro
Turbidus auster	Cernere verum,
Misceat æstum,	Tramite recto
Vitrea dudum	Carpere callem;
Paxque ferennis	Gaudia pelle,
Vnda diebus,	Pelle timorem,
Mox resolutio	Spemque fugato,
Sordida coeno	Nec dolor adsit:
Visibus obstat:	Nubila mens est;
Quique vagatur	Vinctaq; franis
Montibus altis	Hac ubi regnant.
Destituit ammis	

DE

DE AFFLICTIONE.

Afflicto compatiendum est, & si non de ipsius
pœna, saltem de pœnæ merito.

Quid. 2. de Ponto.

*Et mala Nasonem, quoniam meruisse videtur,
Si non ferre doles, at meruisse dole.*

Afflictorum consolatio illustris.

Virgil. lib. 1. Æneid.

*O socij (neq; enim ignari sumus antè malorum)
O passi grauiora, dabit Deus his quoque sinens:
Vos & Scylleam rabiem penitusq; sonantes
Accestit scopulos. Vos & Cyclopea saxa
Experti: reuocate animos, mœstumq; timorem
Mittite, forsàn & hac olim meminisse iuuabit:
Per varios casus, per tot discrimina rerum
Tendimus in Latium, sedes ubi fata quietas
Ostendunt: illic fas regna resurgere Troia.
Durate, & vosmet rebus seruate secundis.*

Idem lib. 5. Æneid.

*Ilque his Æneam solatus vocibus inquit:
Nate dea, quò fata trahūt retrahūtq; sequamur.
Quicquid erit, superāda omnis fortuna ferēdo est.*

Idem lib. 6.

*Tu ne cede malis: sed contrà audentior ito,
Quàm tua te fortuna sinet,*

Ouid. lib. 15. Metamorph.

- *Quatiens flenti Theseius heros
Siste modum dixit: nec enim fortuna querenda
Sola tua est: similes aliorum respice casus,
Mitius ista feres: utinamq; exempla dolentem
Non mea te possent releuare: sed & mea possunt.*

Idem 1. Fausto.

*Cui genitrix flenti, Fortuna viriliter, inquit,
(Siste puer lacrymas) ista ferenda tibi est.
Sic erat in fatus.*

Et infra.

*Nec fera tempestas toto tamen errat in anno:
Et tibi, crede mihi tempora veris erunt.*

Idem 4. de Ponto.

*Nulla dies aded est australibus humida nimbis,
Non intermissis ut fluat imber aquis.
Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
Mista ferè duris utilis herba rubis.*

Idem lib. 3. Eleg.

*Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim,
Sape tulit fessis succus amarus opem.*

Idem ad Liuiam de morte filix
consolatoria.

*Scilicet exiguo percussa est fulminis ictu,
Fortior ut possit cladibus esse tuus.*

Idem eadem epistola.

*Imposuit te alto fortuna, locumq; tenere
Iussit honoratum, Liuia, perfer onus.*

Alta m
Infra

Rebus a
Fortis a
Contra

Ponam
Non de

Rem pa
Si flecta

Pectora
Tam so

Fugiat
Fugiat

Tristis e
Pudor a

Quam
Culmin

Figere g
Strage n

Pondera
Ceruice

Victum
Ferre ru

Alta

*Alta mane, supraq; tuos exurge dolores,
Infragilemq; animum quo potes usque tenere.*
Horat. Ode. 10. lib. 2.

*Rebus angustis animosus, at que
Fortis appare, sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.*

Iuuenalis satyra 13.

*Ponamus nimios gemitus, flagrantior a quo
Non debet dolor esse viri, nec vulnere maior.*

Idem eadem satyra.

*Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendā,
Si flectas oculos maiora ad crimina.*

Seneca in Thyeste.

*Pectora longis hebetata malis
Tam sollicitas ponite curas
Fugiat mœror, fugiatq; pavor,
Fugiat trepidi comes exiti
Tristis egestas, rebûsque grauis
Pudor afflictis, magis unde cadas
Quàm quò refert, magnum ex alto
Culmine lapsum, stabilem in plano
Figere gressum magnum ingenti
Strage malorum pressum fracti
Pondera regni non inflexa
Cervice pati, neque degenerem,
Victumq; malis rectum impositas
Ferre ruinas, Sed iam sensi*

*Nubila fati pelle, ac miseri
 Temporis omnis dimitte moras,
 Redeant vultus ad leta boni.*

Lucretius lib. 3. de nat. rerum.

*Quid tibi tā opere est mortalis, quod nimis agris
 Luctibus indulges? quid mortē congemis, & fles?
 Cur non ut plenus vitæ conuiuia recedis,
 Æquo animoq; capis securam stultie quietem?*

Statius 2. Sylvarum.

*Hic finis rapto, quin tu iam vulnera sedas,
 Et tollis morsum luctu caput? Omnia functa
 Aut moritura vides, obeunt noctesq; diesq;
 Astraq; nec solidis prodest sua machina terris.
 Nam populos, mortale genus, plebisq; caduca
 Quis fleat interitus? hos bella, hos aquora posciet,
 His amor exitio, furor his & sœua cupido:
 Ut sileam morbos, hos ora rigentia bruma,
 Illos implacido lethalis Syrius igni,
 Hos manet imbrifero pallens autumnus hiatu:
 Quisquid habet ortus, finē timet. Ibimus omnes,
 Ibimus: immensis ornem quatit Æacus umbris.*

Idem 5. Sylvarum.

*Parce precor lacrymis, sauo ne concute planctu
 Pectora, nec crucia fugientem coniugis umbram.*

Manilius lib. 2. Astronomicæ.

*Quod si solerti circumspicis omnia cura,
 Fraudata inuenies amissis sidera membris.*

Scorp

Scorp
 Succu
 Desu
 Sic no
 Exem

Lentè

A

Dubi

Vt su

Fra

At m

Da

Stare

Et

Nec m

Eff

Scilic

Cur

An pe

Sun

Scorpius in Libra consumit brachia Taurus
 Succidit in curuo claudus pede, lumina Cancro
 Desunt, Centauro superest & queritur unum:
 Sic nostros casus solatur mundus in astris,
 Exemploq; docet patienter damna subire.

Afflictorum vitam mortis vices tenet.

Seneca in Hercule Oeteo.

- Mortis habet vices

Lentè cum trahitur vita gementibus.

Afflictis dubiam responsonem adferens,
 ipsorum salutem negat.

Hercules in Oedipo.

Dubiam salutem qui dat afflictis, negat.

Afflictis tempus immobile videtur.

Quid. 5. de Tristibus.

Vt sumus in Ponto ter frigore constitit Ister:

Fracta est Euxini dura ter vada maris.

At mihi iam videor patria procul esse tot annis,

Dardana quot Graio Troia sub hoste fuis.

Stare putes, adè prodeunt tempora tarda,

Et peragit lentis passibus annus iter:

Nec mihi solstitium quicquã de noctibus aufero,

Efficit angustos nec mihi bruma dies:

Scilicet in nobis rerum natura nouata est,

Cumq; meis curis omnia longa facit.

An peragunt solitos communia tempora motus?

Suntq; magis vita tempora longa mea?

DE ALIENIS.

*Aliena nobiliora meliorave propriis iudicantur
etiam si non sint.*

Quid. I. de Arte amandi.

*Fertilior seges est alienis semper in agris:
Vicinumq; pecus grandius uber habet.*

Horatius lib. I. satyr. I.

*Qui fit Mecenas, ut nemo quam sibi sortem,
Seu ratio, dederit, seu fors obiecerit, illa
Contentus viuat, laudet diuersa sequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauem iactantibus austris
Militia potior: quid enim? concusitur, hora
Momento cita mors venit, aut victoria lata.
Agricolam laudat iuris legumq; peritus,
Sub galli cantu consultor ubi ostia pulsat.
Ille datis vadibus, qui rure extractus in urbem
Solos felices viuentes clamat in urbe.*

Idem lib. I. Epist. 14. ad villicum.

*Rure ego viuentem, tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors:
Stultus uterq; locum immeritum causatur iniqui
In culpa est animus, qui se non effugit unquam.*

*Aliena potius quam propria homines inspiciunt
qui haud parua castigatione digni sunt.*

Horat.

Horat. lib. i. saty. 3.

- Ego met mi ignosco, Mauius inquit,
 Stultus & improbus hic amor est dignusq; notari,
 Quum tua peruideas oculis mala lippus inuctis,
 Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum,
 Quàm aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Persius satyr. 4.

Vt nemo in sese tentat descendere, nemo,
 Sed precedenti spectatur mantica tergo.

Plautus in Sticho.

Sed curiosi sunt hic quàm plures mali,
 Alienas res qui curant, studio maximo,
 Quibus ipsis nulla est res, quam procurent, sua.

Terentius in Heauton.

Tantumne ab re tua est otij tibi Chreme,
 Aliena ut cures, eaq; nihil qua ad te attinent?

Ibidem.

Dij vestram fidem, itan' comparatam esse homi-
 num naturam omnium,

Aliena melius ut videant, & iudicent, quàm sua?

Idem in Hecyra.

Tua quod nihil refert, percunctari desinas

Catullus ad Varum.

Nimirum idem omnes fallimur, neq; est quisquam:
 Quem non in aliqua re videre Suffenum
 Possis, suus cuique attributus est error,
 Sed non videmus mantica quod in tergo est.

Iuuenalis Satyra 2.

Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.

Ausonius in Pittaci sent.

Ignoscas aliis multum, nil tibi.

Feliciter sapit, qui alieno periculo sapia.

Plautus.

Feliciter sapit is, qui alieno periculo sapit.

Terentius in Heaut.

Ex alijs periculum facito, tibi quod ex usu fiet.

Tibullus lib.3. Eleg.7.

*Vos ego nunc moneo felix quicumque dolore**Alterius, discas posse carere tuo.*

DE AMBITIONE.

Ambitio auaritiæ nutritrix est, quæ potentum
vestibulis excubat.

Claudianus lib.2. in Stiliconis laud.

*Trudis auaritiã, cuius foedissima nutritrix**Ambitio, quæ vestibulis, foribusq; potentum**Excubat, & pretijs commercia pascit honorum**Pulsa simul.*

Virtute ambire hominis est, non autem fautoribus:

nam sat fautorum habet qui bene operatur.

Plautus in Amphit.

*Virtute ambire oportet non fautoribus.**Sat habet fautorum semper, qui recte facit.*

Claudianus de III. cons. Honorij.

Amitur sola virtute potestas.

Ambi-

Ambitio ad aulam, non regis amor
multos conuocat.

Seneca in Hercule Oeteo.

*Pauci reges, non regna colunt.
Plures fulgor conuocat aula.
Cupit hic Regi proximus ipsi,
Clarissq; latas ire per vrbes.
Vrit miserum gloria pectus.*

Ambitiosorum admonitio lepidissima, vt à
regnandi cupiditate abstineant.

Vergil. 1. Georg.

Nec tibi regnandi veniat tam dira cupido.

DE AMBIGVITATE.

Ambiguitatis imitatio.

Vergil. 4. Æneid.

*Nem quid agat? quo nūc reginā ambire furentem
Audeat affatu? & qua prima exordia sumat?*

Idem 8. Æneid.

*Atq; animū nunc huc celerem, nunc diuidit illuc,
In partesq; rapit varias, perq; omnia versat.*

Idem Æneid. 9.

*Aut pugnā, aut aliquid iādudū inuadere magnū
Mens agitat mihi, nec placida cōtenta quiere est.*

Ouid. Epist. 16. Heroid.

*Et libet & timeo, nec adhuc exacta voluntas
Est satis: in dubio pectora nostra labant.*

Idem 3. de Ponto.

Quo pede nunc utar? dubia est sententia nobis.

Idem 4. de Ponto.

*Nec quid agā iuenio, nec quid nolim ve, velim ve.**Nec satis utilitas est mea nota mihi.**Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit,**Et sensus cum re, consiliumq; fugit.*

Terentius in Phormione.

*Incertum est quid agam, quia prater spem atque
incredibile hoc mihi obtigit.**Ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogi-
tandum instituere.*

DE AMICITIA.

Amicitia maius nil dedit natura, nec rarius.

Manilius lib. 2. Astronomicôn.

*Idcirco nihil ex semet natura creauit**Pectore amicitia maius, nec rarius unquam.**Vnus erat Pylades, unus qui mallet Orestes**Ipsè mori. lris una fuit, pericula mortis.**Alter quòd raperet, fatum non cederet alter:**Et duo qui potuere sequi vadimonia sponsi.**Optauitq; reum sponsor non posse reuerti,**Sponsoremq; reus timuit, ne solueret ipsum.*

Amicitia inter pares contrahenda est.

Ouid. lib. 3. de Tristib.

*Vive sine inuidia, mollesq; inglorius annos**Exige, amicitias & tibi iunge pares;*

Amis

Amicitia^e vera^e ambienda^e exemplum.

Ovidius ad Pisonem.

*-Dignare tuos aperire penates,
Hoc solum petimus: nec enim me diuitis auræ
Imperiosa famæ, & habendi saua libido
Impulerant, sed laudis amor, iuuat optime tecum
Degera.*

Amicitia^e commendatio.

Ouid. lib. 3. de Ponto.

*Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,
Laudarunt omnes facta, piamq; fidem.
Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior ora est,
Nomen amicitia^e barbara corda mouet.*

Amicitia^e maximæ exemplum.

Ouid. 3. de Ponto.

*Ite iubet Pylades charum periturus Orestem:
Hic negat, inque vicem pugnat uterque mori.
Exitit hoc unum quod non conuenierit illis:
Cetera pars concors, & sine lite fuit,*

Idem 5. de Tristibus.

*Nunquid Achilleos inter fera praelia fidi
Deseruit leuitas Automedontis equos?*

Amicitia potèrum inexperto dulcis apparet, que
tamen mœroris plena est: ideo vitanda.

Ouid. lib. 3. de Tristibus.

*Vsibus edocto si quicquam credis amico,
Viue tibi, & longè nomina magna fuge.*

Et infra.

Non foret Eumenides orbis, si filius eius
 Stultus Achilleos non adamasset equos.
 Nec natum in flamma vidisset, in arbore natas,
 Cepisset genitor si Phaëthonia Merops.

Horat. lib. I. Epist.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
 Expertus metuet. tu, dum tua nauis in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.

Amicitia in censu sita est.

Ouidius ad Pisonem.

Sed lateri nullus comitem circumdare quarit,
 Quæ dat purus amor, sed quæ tulit impia merces,
 Nec quisquam vero pretium largitur amico,
 Quem regat ex aequo, viciibusque regatur ab illo.

Amicitia vitæ intimatio, seu reprehensio acerrima.

Ouid. lib. I. de Tristib.

Illud amicitia sanctum & venerabile nomen
 Nunc tibi pro vili, sub pedibusque iacet.

Catullus ad Alphenum.

Alphene immemor, atque unanimis false sodalibus.
 Iam nil te miseret dure tui dulcis amiculi:
 Iam me prodere, iam non dubitas fallere perfide:
 Nec facta impia fallacium hominum caliculis placet:
 Que tu negligis, ac me miserum deseris in malis.
 Eheu quid faciam dico homines, cuiusve habeant fidem?
 Cerè ante subbas animam tradere, iniquè me

Indit

*Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi foret.
 Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
 Ventos irrita ferre & nebulas aereas sinis.
 Si tu oblitus es, ac dii meminerunt, meminit fides,
 Qua, te ut poeniteat postmodo facti faciet tui.*

Amicitiae nunquam moriturae exemplum.

Paulinus ad Auso.

*Hoc nostra è ceruice iugum non saua resoluit
 Fabula non terris absentia longè diremit,
 Nec perimet, toto licet abstrahar orbe vel aue,
 Non animo diuisus agam, prius ipsa recedet
 Corpore vita meo quàm vester pectore vultus.
 Ego te per omne quod datum mortalibus
 Et destinatum seculum est,
 Claudente donec continebor corpore,
 Discernor orbe quolibet,
 Nec corde longum: nec remotum lumine
 Tenebo fibris insitum:
 Videbo corde, mente complectar pia
 Vbique presentem mihi.
 Et quum solutus corporali carcere,
 Terraq; prouolauero,
 Quo me locarit axe communis pater,
 Illic quoque te animo geram.
 Ad perseverantiam in amicitia exhortatio
 dignissima.*

Quid. 2. de Ponto.

*Fac modo permaneas lapsa, Gracine, fidelis,
Dures & in longas impetus iste moras.*

Idem i. de Tristib.

*Qua potes excussa, nec amici desere caussam.
Quo pede coepisti, sic bene semper eas.*

Valerius Flaccus lib. 4. Argonaut.

Tu semper amoris

Sis memor, & chari comitis ne abscedat imago.

Idem lib. 7.

*Sis memor oro mei, contra memor ipsa manebo,
Crede, tui.*

Amicitia verè bono qui gaudet: vt in eo assidue gaudeat exhortatio perpulcra.

Plautus in Mostellaria.

*Bene igitur ratio accepti atque expensi inter nos
conuenit.*

*Tu me amas, ego te amo, merito id fieri uterque
existimat.*

Hac qui gaudet, gaudeat perpetuo suo seper bono.

Amicus fidelis amico operam dare nunquam occupatus est.

Plautus in Mercatore.

*Quamquam negotium est, si quid vis, Demipho,
Non sum occupatus unquam amico operam dare.*

Amicus fidelis est qui ancipiti in re, & vbi opus est auxiliatur.

Plau-

Is amio
Vbi re
Nihil h

Quum
Quu
A

Benè s
Vt poti

Graphi
n

Ex C

Hocce
Mensa
Comit
Parre f
Consili
Cui res
Eloque
Euome
Quocū
ingenia

Plautus in Epidico.

*Is amicus est qui in re dubia te iuvat
Vbi re est opus.*

Nihil homini amico' si opportuno amicus.

Amici cum fortuna mutantur.

Petronus Arbiter in fragmen.

*Quum fortuna manet, vultum seruatis amici,
Quum cecidit, turpi virtutis ora fuga.*

Amico bene si quis fecerit, ne pigcat:
sed si è contra.

Plautus in Trinummo.

*Benè si amico feceris ne pigcat fecisse,
Vt potius pudeat, si non feceris.*

Graphica descriptio ingenij, comitatísque homi-
nis inferioris erga amicum genere &
fortuna superiorem.

Ex Q. Ennij Annalium lib. 7. sub Historia
Gemini Seruiliij.

*Hocce locutus vocat, quicum bene saepe libenter
Mensam sermonesq; suos, rerumq; suarum
Comiter imperit, magna quum lapsa diei
Parte fuisse: de paruis summisq; gerendis
Consilio indufero, lata sanctoq; senatu,
Cui res audacter magnus, paruasq; iocumq;
Eloqueret, qua tinõta mali, & qua bona dictis
Euomeret, si quid vellet totoq; locaret,
Quocũ multa volupe, ac gaudia clamq; palamq;
Ingenium cui nulla malum sententia suadet.*

*Vt facinus faceret: leuis hand malus, idem
 Doctus, fidelis, suavis homo, facundus, suoq;
 Contentus, scitus atq; beatus, secunda loquens in
 Tempore, commodus & verborum vir paucorum,
 Multa tenens antiqua, sepulta, & sepe vetustas
 Qua facit, & mores veteresq; nouosq; tenentem,
 Multorum veterum leges, diuumq; hominumq;
 Prudentem, qui multa loqui ve, taceré ve posset,
 Hunc inter pugnas compellat Seruilius sic.*

*Amicum in necessitate positum dese-
 rere turpe est.*

Quid. lib. 2. de Ponto.

*Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico
 Auxilium nulla parte tulisse tuum.*

*Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci:
 Turpe laborantem deseruisse ratem:*

*Turpe sequi casum, & fortuna accedere amicum,
 Et, nisi sit foelix, esse negare suum.*

*Non ita vixerūt Strophio atq; Agamēnone nati,
 Non hac Ægida, Pyrihoiq; fides:*

*Quos prior est mirata, sequens mirabitur atas:
 In quorum plausus tota theatra sonant.*

*Amicum deserere probū virum pudet, nec decet.
 Plautus in Trinummō.*

*Deserere illū & de iurare in reb. aduersis pudet,
 Lucanus lib. 8. bel. ciui.*

*Aduersis non deesse decet, sed latus secutos
 Nulla fides unquam miseros elegit amicos.*

Amici

Amici peccantes reprehendendi sunt.

Quid. lib. 2. de Ponto.

*Corripis, ut debes, stulti peccata sodalis,
Et mala me meritis ferre minora doles:
Vera facis, sed sera, mea conuicia culpa,
Aspera confesso verba remitte reo.*

Amicum & propinquum peccantem, non reprehendere, facinus est immane.

Plautus in Trinummio.

*Nam amicum castigare ob meritam malam noxiam
Immane est facinus, verum in atate utile, & con-
ducibile.*

*Nam ego amicum hodie meum consastigabo pro
commerita noxia.*

Inuitus, ni me id inuitet, ut faciam, fides.

Ausonius in Solinis sententia.

Clam coarguas propinquum palam laudaueris.

Amicum qui non defendit alio culpante,
ille fugiendus est.

Horat. saty. 4. lib. I.

- Absentem qui rodit amicum,

Qui non defendit alio culpante, &c.

- Hic niger est: hunc tu Romane caueto.

Amici bona quæque largiuntur, at ingenio
cedere qui velint, rari sunt.

Martial. 8. Epigram.

Aurum & opes, & rura frequens donabit amicis

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

5 ILLVST. POETARVM

Amici fideles, certi atque stabiles rari sunt.
Plautus in Bacchid.

Multi more isto, atque exemplo viuunt, quos cum
Tibi amicos, reperiuntur falsi falsimonijs, (cēseā
Lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide.

Idem in Pseudulo.

Pauci ex multis sunt amici homini, qui certi sicut
Amicorum absentia amanti dura.
Terentius in Heauton.

Nam dū abs te abs sum, omnes mihi labores fuerunt
quos cēpi, lenes,
Præterquam tui carendum quòd erat.

Amicorum beneficia in eorum aduersitate maxi-
mè rememoranda atque reddenda sunt.

Plaut. in Cap.

PH. Ut adhuc locorum feci, faciam sedulo,
Ut potissimum in rem quod rectè conducat tuam
Id petā, id persequarq; corde, & animo, atq; viris
Et infrā.

Si ego itē memorē, qua me erga multa fecisti ben-
Nox diem adimat.

AEG. Nunc adest occasio
Benefacta cumulare, ut erga hanc rem geras se-
deliter.

Silius Italic. lib. 2. Punic.

- Que tanta obliuio recti,
Magnum, atque in magnis rebus populisq; viris

Aduer

Adue
Præli
Dum
Is loc
Dura
Haud
Ver
Ro

- Na
Comm
Ami

Reddi
Aux
Utque
Leni
Sic ego
Adm
Et iam
Vi so
Amicor

At pate
Si quod

*Aduersam ostentare fidem? Nunc tempus inire
Prælia pro Rutulis, nunc signa aciemq; mouere.
Dum irepida res, & medicinam vulnera poscunt.
Is locus officio, quum cessant prospera, quumq;
Dura ad opem fortuna vocat: Nam læta fouere
Haud quaquam magni est animi decus.*

Verba sunt Decij Capuani de fidelitate
Romanis post Cannensem cladē seruanda.

Amicorum communia sunt omnia.

Terent. in Adelph.

- Nam vetus verbum hoc quidem est:

Communia esse amicorum inter se omnia.

Amicorum confortatio, est dolorum alleuiatio
atque diminutio.

Quid. I de Ponto.

Reddita confusa nuper solatia menti

Auxilium nostris spemq; tulere malis:

Vtque Machaoniis Paantius artibus heros,

Lenito medicam vulnere sensit opem:

Sic ego mente iacens & acerbo sancius ictu,

Admonitu coepi fortior esse tuo.

Et iam deficiens sic ad tua verba reuixi,

Vt solet infuso vena redire mero.

Amicorum incommoda æquo animo toleranda
sunt: hoc enim est amicitia insolubile
vinculum.

Horat. Satyr. 3. lib. I.

At pater ut gnati, sic nos debemus amici

Si quod sit vitium non fastidire, &c.

*Hæres & iungit, iunctos & seruat amicos.
Amicorum visio amanti non paruum
gaudium adfert.*

Terentius in Eunuchis.

*O festus dies hominis, amice:
Salve, nemo est, quem ego magis nunc cuperem
videre quàm te.*

Amicos consulere debemus in re
ambigua.

Plautus in Menæchmis.

*Ibo, & consulam hanc rem amicos, quid facien-
dum censeant.*

DE AMORE.

Amor Deus est, seu puer alatus, vt à
multis fingitur.

Seneca in Hippolyto.

*Deum esse amorem, turpiter vitio fauens
Finxit libido: quoque liberior foret,
Titulum furori numinis falsi addidit:
Natum per omnes, scilicet, terras vagantem
Erycina mittit. Ille per calum volans,
Proterua tenera tela molitur manu,
Regnumque tantum minimus in superos habet,
Vana ista demens animus asciuit sibi,
Venerisque numen finxit, atque arcus Dei.*

Idem in Octauia.

Volucrem esse amorem fingit immittem Deum

Mor

Mortal
Arcus
Genit

Vis ma
Amor e
Nutrit

Quicun
Nonn

Hic pri
Et le

Idem n
Fecit

Scilicet
Nostr

Et mer
Et pl

Ante fe
Nec

-Quid

-Dya

FLORES.

53

*Mortalis error, armat & telis manus,
Arcusq; sacros instruit sua face:
Genitumq; credit Venero, Vulcano saturo.*

Amor mentis vis est maxima, atque
blandus animi calor.
Seneca in Octavia.

*Vis magna mentis, blandus atque animi calor
Amor est. iuuenta gignitur luxu, otio
Nutritur inter lata fortuna bona.*

Propertius lib. 2. eleg.

*Quicumq; ille fuit puerum qui pinxit Amorem,
Nonne putas miras huius habuisse manus?
Hic primum vidit sine sensu vivere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.*

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum:*

Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda.

Nostraq; non ullis permanet aura locis.

Et merito humatis manus est armata sagittis,

Et pharetra ex humero gnosa utroque iacet,

Ante fecit quoniam tui quam cernimus hostem,

Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.

Amor cæcus dicitur, eo quod cæcos
amantes reddit.

Ouid. Epist. i Heroid.

Quid deceat non videt ullus amans.

Seneca in Hippolyto.

Quæ memoras scio

d 5

Vera esse nūc rix, sed furor cogit sequi
 Peiora vadit animus in præcep̄s sciens,
 Remeâtque supra sana consilia appetens.
 Sic quum gravatam navita aduersa ratem
 Propellit vnda, cedit in vanum labor,
 Et victa prono puppis aufertur vado,
 Quod ratio poscit, vincit, ac regnat furor,
 Poténsque tota mente dominatur Deus.

Idem in Medea.

Cæcus est ignis stimulatus ira,
 Nec regi curat patiturue frenos.
 Haud timet mortem, cupit ire in ipsos
 Obuius enses.

Plautus in Trinummo.

Scio te sponte non tuapte errasse, sed amorem tibi
 Pectus obscurasse.

Propert. lib. 2. Eleg.

Ante pedes cæcus lucebat semita nobis:
 Scilicet insano nemo in amore videt.

Idem eodem ad Demophoontem.

Quæris Demophoon, cur sim tã mollis in omnes?
 Quod quæris quare non habet ullus amor.

Amor stabilis sede in aliqua non est,
 sed vbique errat.

Ouid. 3. de Arte amandi.

Errat, & in multa sede moratur amor.

Amans immoderatè famam propriam parui fa-
 cit: ideo talis amor sardus dicitur.

Prop.

Ab pu
 Turpis

Cur ne
 Nem

Ergo vl
 Fac n

Hec ut

Hac /
 Otia si

Cont

- Et i

Amor e
 Nutritu

Quem s
 Breuiq̄

Amo

Amoris

FLORES.

Prop. lib. 2. eleg. ad Cynthiam.

*Ab pudeat, certè pudeat, nisi fortè quod aiunt
Turpis amor surdis auribus esse solet.*

Amor carnalis diuitiis alitur.

Quid. 2. de Remedio amoris.

*Cur nemo est Hecaten, nulla est qua ceperit Irum?
Nempe, quòd alter egens, altera pauper erat.*

Amor carnalis otio nutritur, ac luxu
iuuenta gignitur.

Quid. de Remed. amor. lib. 1.

*Ergo ubi visus eris nostra medicabilis arte,
Fac monitis fugias otia prima meis.*

Hac ut ames faciunt: hac ut fecere, tuentur:

Hac sunt iucundi caussa cibusq; mali.

*Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
Contemptaq; iacent & sine luce faces.*

Quid. lib. 1. Eleg.

-Et in vacuo pectore regnat amor.

Seneca in Octauia.

Amor est. Iuuenta gignitur luxu, otio

Nutritur inter lata fortune bona.

Quem si fouere, aut alere desistas, cadit,

Breuiq; vires perdit extinctus suas.

Amoris artes quæ sint, & qualem hominem
potissimum postulet,

Plautus in Trinummo.

Amoris artes. eloquar, quemadmodum expediãt.

Prop.

nunquam

Amor quenuquam nisi cupidum hominem postulat, sed in plagas

Coniungere eos cupit, eos consecratur, subdole blanditur, abs re

Consulit, blandiloquentulus, harpago, mendax, cupes, auarus,

Elegans, dispoliator, latebricolarum hominū corruptor.

Blandus, inops, celati indagator. nam quā ad quod clamat,

Quā exemplo sauijs sagittaris percussus est, illico res foras

Labitur, liquitur. da mihi hoc vel meum, si me amas, si audis.

Ibi ille cucullus: ocella mi, fiat & istuc, & si amplius vis dari,

Dabitur. ibi illa pendentē ferit. iam amplius orat. Id est mali, ni amplius etiam, quod bibit, quod comē est,

Quod facit sumpti, nox datur: ducitur familia tota,

Vestispicij, vnctor. auri custos, flabellifera, sandaligerula,

Cantrices, cistellatrices, nuntij, renuntij, raptores panis & peni.

Eit ipse, dum illis comis est, inops amator.

Amator credulus siue suspiciosus est. Ouid.

Credul
Crim

Am

C

Am

Suffilit

Qua m

Tu tan

I pro

Nec qu

Mill

Tempo

Sed f

Manar

Tur

Proxim

Vtil

Non fa

Et m

Ouid. epist. 6 Hypsipyle Iaso.

*Credula res amor est, utinam remeraria dicar,
Criminibus falsis insimulasse virum.*

Amatoris manum celerem esse oportet.

Plautus in Bacchid.

Celerem oportet esse amatoris manum.

Amasia visio amanti ebibit sanguinem.

Plautus in Curculione.

*Suffilite obsecro. Et mittite istanc foras,
Quae mihi misero amanti ebibit sanguinem.*

Amans carnaliter amasiam fugiat.

Ouid. l. de remedio amoris.

*Tu tantum, quamuis firmis retinere vinculis,
I procul, Et longas carpere perge vias:
Nec quot transieris, sed quot tibi, quare supersunt,
Millia, nec maneat ut prope, sige moras.*

Tempora nec numerata, nec crebro respice Romam:

Sed fuge, tutas adhuc Parthus ab hoste fuga est.

Idem 2. lib. de Remed. amoris.

Manat amor nectus si non ab amante recedas,

Turbasq; in hoc omnes ingeniosa sumus.

Proximus à tectis ignis defenditur egrè:

Vt illo finitimis abstinuisse locis.

Non facile esuriens posita retinere mensa:

Et multam saliens incitat unda sitim.

8 ILLVST. POETARVM

Amor carnalis fugiendo vincitur, contrã
verò augetur.

Ouid. 10. Metamorph.

*Ive libet procul hinc, patriãq; relinquere fines,
Dum scelus effugiã: retinet malus ardor amanti.*

Idem lib. 2. de Remed. amoris.

*Vt penè extinctum cinerem, si sulphure tangas
Viuet, & ex minimo maximus ignis erit:
Sic nisi vitaris quicquid reuocabit amorem,
Flamma redardescet, qua modo nulla fuit.*

Amor carnalis visione causatur.

Vergil. Eclog. 8.

Vt vidi, ut perij, ut me malus abstulit error.

Ouid. Epistola 12. Heroid.

*Tunc ego te vidi, tunc coepi scire quis esses:
Illa fuit mentis prima ruina mea.
Et vidi & perij, nec notis ignibus arsi,
Ardei v: ad magnos pinea teda deos.*

Plautus in Mercatore.

*Ego illic aspicio forma eximia mulierem,
Quam ego postquam aspexi, non ita amo, ut sani
solent
Homines. sed eodem pacto, ut insani solent.*

Amor carnalis euanescit citissimè tempore
absentiãque.

Ouid.

FLORES.

Ouid. 2. de Arte amandi.

Lentescunt tempore cura,

Vanescitq; absens, & nouus intrat amor.

Claudianus in Epist. ad Olibrius.

- Spatio debilitatur amor.

Amor carnalis labore sedatur.

Ouid. lib. 1. de Remedio amoris.

- Finem qui queris amoris,

Cedit amor rebus, res age, tuus eris.

Queritur Aegisthus quare sit factus adulter,

In promptu causa est, desidiosus erat.

Amor carnalis timoris res est plena.

Ouid. Epist. 1. Heroid.

Quando ergo non timui grauiora pericula veris?

Res est solliciti plena timoris amor.

*Amor carnalis mala innumera secum adfert, nec
non miserum amantem reddit.*

Plautus in Mercatore.

Nam amorem hac cuncta vitia sectari solent:

Cura, aegritudo, nimiaq; elegantia.

Hoc non illū modò, qui amat, sed quemq; attingit

Magno atque solido mulctat infortunio.

Nec post profectò quisquam sine grandi mala.

Praterquam res patitur studet elegantia.

Sed amori accedunt eam ultra hac qua diximus

Insomnia, arumna, error & terror, & fuga,

Ineptia, stultitiaq; adedò & temeritas,

Incogitantia, excors immodestia,

Petulan

Ouid.

60 ILLVST. POETARVM

*Petulantia, cupiditas, & malevolentia,
Inhæret etiam auiditas, desidia, iniuria,
Inopia, contumelia, & dispendium.*

Idem in Trinummo.

*Nā qui in amore precipitavit, peius perit, quā
si saxo saliat.*

Terentius in Eunuchō.

*Here, qua res in se neque consilium, neq; modum
Habet ullum, eam consilio regere non potes.*

*In amore hæc omnia insunt vitia: Iniuria,
Suspiciones, inimicitia, inducia,
Bellum, pax rursus: incerta hæc si tu postules
Ratione certa facere: nihilo plus agas,
Quā si des operam, ut cum ratione insanias.*

Tibullus eleg. ult. lib. 2.

*Aceq; amor fractas utinam tua tela sagittas
Scilicet exstinctas aspiciamq; faces.*

*Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & insana mente nefanda loqui.*

Vergil. Eclog. 8.

*Sauus amor ducit natoꝝ sanguis matrem
Commaculare manus. Ut de Medea legitur.*

*Sic & Scylla Nisi regis filia amoris impa-
tiens, patrem interemit, de quo Ouid. lib.
7. Metamorph. ad longum.*

*Amor carnalis ab animo illico ressecandus
est, & ad hoc exhorta-
tio utilis.*

Ouid.

FLORES.

61

Quid. I. de remedio amoris.

Utile propositum est sanas extinguere flammās,

Nec seruum vitis pectus habere suam.

Me duce damnosās homines compescite curas

Rectaq; cum sociis me duce nauis eat.

Ibidem.

Dum licet, & modici tanguit precordia motus

Si piget, in primo limine siste pedem.

Opprime, dū noua sunt, subiti mala semina mor-

Et tuus incipiens ire resistat equus: (bis)

Nam mora dat vires, &c.

Ibidem.

Quale sit id quod amas celeri circumspice mētes:

Et tua lasuro subtrahē colla iugo.

Ibidem

Verba dat omnis amans, reperitq; alimenta mo-

Optima vindicta proxima quaq; dies. (rādo:

Ibidem.

Sed quia delectat Veneris decerpere flores:

Dicimus assiduē, cras quoque fiet idem.

Interea tacite serpunt in viscera flamma,

Et mala radices altius arbor agit.

Idem Epistola 16. Heroid.

Dum nouus est, cepto potius pugnemus amoris

Flamma recens parua sparsa recedit aqua.

Seneca in Hippolyto.

Compesce amoris impij flammās precor.

Quid

ILLVST. POETARVM

Plautus in Trinummo.

- Mille modis amor

Ignorandu^s est: procul adhibendus est, atque abstinendum.

Nam qui in amore precipitavit, peius perit, quam si saxo saliat.

Terentius in Andria.

Ah quanto satius est, te id dare operam, quam istum amorem ex animo dimoveas tuo,

Quam id loqui, quo magis libido frustra incenditur tua?

Propertius lib. 2. Eleg.

Dum licet, iniusto subtrahere colla iugo,

Amor amantem maximè cruciat.

Virgil. Ecloga 2.

Me tamē vrit amor. Quis enim mod^o adsit amor

Idem 4. Æneid.

At regina gravi iam dudum saucia cura,
Vulnus alit venis, & ceco carpitur igni.

Ibidem.

- Est mollis flamma medullas

Literea, & tacitum vivit sub pectore vulnus.

Vritur infelix Dido, totaque vagatur

Urbe furens: qualis coniecta cerva sagitta,

Quam procul incauta nemora inter Cressia fixit

Pastor agens telis, liquitque volatile ferrum

Nescius, illa fuga sylvas saltusque peragrat

Dicta

Dictæos, haret lateri lethalis arundo.

Ouid. l. Metamorph.

*Vtque leues stipula demptis adolentur aristas
Vt facibus sepes ardent, quas fori è viator
Vel nimis admonuit, vel iam sub luce reliquit:
Sic Deus in flammæ abiit, sic pectore toto
Vritur, & sterilem sperando nutrit amorem.*

Idem lib. 3. Metamorph.

*Sed tamen haret amor, crescitq; dolore repulsa,
Et tenuant vigiles corpus miserabile cura,
Adducitq; curæ macies.*

Idem lib. 10. Metamorph.

*Noctis erat medium, cura q; & corpora somnus
Soluerat, at virgo Cinyreia per uigil igne
Carpitur indomito furiosa q; vota retractat:
Et modo desperat, modò vult tentare, pudet q;
Et cupit, & quid agat non inuenit, utque securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga nouissima restat,
Quò cadat in dubio est, omniq; à parte timetur:
Sic animus vario labefactus vulnere nutat
Huc leuis, atque illuc, momenta q; sumit utroque*

Idem 2. de Remedio amoris.

*Artibus innumeris mens oppugnatur amantum,
Vt lapis equoreis undiq; pulsus aquis.*

Idem Epistola II. Heroid.

*Fugerat ore color, maciesq; adduxerat artus,
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec somni faciles, & nox erat annua nobis,*

Et gemitum nullo laesa dolore dabam.

Idem Epistola 13. Heroid.

Sive latex Phoebus, seu terris alius extat,

Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis.

Ouid. 2. de Art. amandi. (manter.

Quod iuvat exiguum est, plus est quod laedit a-

Proponant animo multa ferenda suo. (bla,

Quot lepores in Arbo, quot apes pascuntur in Hy-

Cerula quot baccas Palladis arbor habet,

Littora quot concha, tot sunt in amore dolores:

Quae patimur, multo spicula felle madent.

Seneca in Hippolyto.

Torretur aestu tacito, & inclusus quaque,

Quamuis tegatur, proditur vultu furor:

Erumpt oculis ignis, & laesa gena,

Lucem recusant, nil idem dubia placet,

Artusq; varè iactat incertus dolor.

Nunc ut soluto labitur moriens gradu,

Et vix labente sustinet collo caput:

Nunc se quieti reddit, & somni immemor

Noctem querelis ducit: attolli iubet,

Iterumq; poni corpus, & solui comas,

Rursusq; fingi, semper impatiens sui.

Mutatur habitus, nulla iam Cereris subit

Cura, aut salutis: vadit incerto pede,

Iam viribus defæta: non idem vigor,

Non ora tingens nitida purpureus rubor.

Populatur artus cura: iam gressus tremunt;

Tener

Tener

Et, qu

Oculi

Lacry

Rure

Tepia

Ped

Amo

Penit

Viscer

Vt ag

Sun

scer

Si don

mu

Ita m

cer

Non

Spic

Conci

Et luc

Vince

Nesci

Aut a

Tenerq; nitidi corporis cecidit decor.
 Et, qui tenebant signa Phœbeæ facis,
 Oculi, nil gentile, nec patrium micant.
 Lacryma cadunt per ora, & assiduo gena
 Rure ligantur, qualiter tauri iugis
 Tepido madescent imbre profusa niues.

Idem in eadem tragœdia.

Pectus insanum vapor

Amorq; terret, intima seuus vorat
 Penitus medullas, atque per venas meat
 Visceribus ignis mersus, & venis latens
 Ut agilis altas flamma percurrit trabes.

Plautus in Milite.

Suum ne ego miser, qui nusquam bene queo quiescere?

Si domi sum, foris est animus: si foris sum, animus domi est:

Ita mihi in pectore atque in corde facit amor incendium.

Propert. lib. 3. eleg ad Cynthiam.

Non tot Achaemenijs armantur fusa sagittis
 Spicula, quot nostro pectore fixit amor.

Ouid. lib. 6. Metamorph.

Concipit interea validos Æetias ignes,
 Et luctata diu, postquam ratione furorem
 Vincere non poterat frustra Medea repugnans:
 Nescio quis Deus obstat, ait, mirisq; quid hoc est,
 Aut aliquid certè simile huic, quod amare voca-

Amanti ob amati absentiam candida nigra,
dulcia amara, &c. videntur.

Titus Calphurnius Eclog. 3.

*Te sine vel misero mihi lilia nigra videntur,
Nec sapiunt fontes, & aciesunt vina bibenti.
At si tu venias, & candida lilia fient,
Et sapient fontes & dulcia vina bibentur.*

Olympius Nemesianus Eclog. 2.

*Heu heu nulla mea tangit te cura salutis.
Pallidior buxo, violaq; simillimus atra,
Omnes ecce cibos, & nostri pocula Bacchi
Horreo, nec placido memini concedere somno.
Te sine, va misero mihi, lilia nigra videntur,
Pallentesq; rosa, nec dulce rubens hyacinthus,
Nullos nec myrtus, nec laurus spirat odores:
At si tu venias & candida lilia fient,
Purpureaq; rosa: tum dulce rubens hiacynthus,
Tunc mihi cum myrto laurus spirabit odores.
Amans, scilicet terrena, miser est atque instabilis*

Plautus in Perfa.

Miser est qui amat.

Propert. ad Cynthiam lib. 2 eleg.

*Non ita Carpathia variant aquilonibus unda,
Nec dubio nubes vertitur atra Noto,
Quàm facile irati verbo mutantur amantes.*

Ibidem eleg. 18.

*Durius in terris nihil est quod uiuat amante,
Nec, modo si sapias, quod minus esse velis.*

Amator

Amator & re animo perit.

Plautus in Truculento.

Sis perit amator, ab re, atque animo simul.

Amor & melle & felle fecundissimus est.

Plautus in Cistellaria.

*Amor & melle felle est fecundissimus: gustu
dat dulce,*

Amarum ad satietatem usque aggerit.

Amor vulnus immedicabile.

Ouid. lib. 1. Metamorph.

*Certa quidem nostra est, nostra tamē vna sagitta
Certior, in vacuo qua vulnera pectore fecit.*

Inuentum medicina meū est, opiferq; per orbem

Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis.

Hei mihi quod nullis amor est sanabilis herbis,

Nec profunt domino, que profunt omnibus, artes.

Idem epistola 5.

Me miserā quod amor non est medicabilis herbis,

Destituor prudens artis ab arte mea.

Propert. lib. 2. eleg. ad Mæcenatem.

Omnes humanos sanat medicina dolores:

Solus amor morbi non amat artificem.

Tarda Philoëteta sanauit crura Machaon,

Phœn. cis Chiron lumina Phillyrides,

Et Deus extinctum Cressis Epidaurius herbis

Restituit patrius Androgeona focis.

Mysus & Hamonia iuuenis, qua cuspide vulnus

Seu serat, hac ipsa cuspide sensit opem,

*Hoc si quis vitium potuit mihi demere solus
Tantalea poterit tradere poma manu.*

*Dolia virgineis idem ille repleuerit urnis,
Ne tenera assidua colla grauentur aqua.
Idem Caucasæ soluet de rupe Promethei
Brachia, & à medio pectore pellet auem.*

Amor immoderata res est.

Vergil. Eclog 2.

*Metamen vrit amor. Quis enim modus adsit a-
Ouid. 4. de Ponto. (mori?)*

*Verùm quid faciam? res immoderata cupido est:
Da veniam vitio mitis amice meo.*

Propert. lib. 2. eleg.

*Errat qui finem vesani querit amoris:
Verus amor nullum nouit habere modum.*

Amor laborem non sentit.

Seneca in Hippolyto.

*Non me per alias ire si iubeas niues,
Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis,
Non si per ignes ire, & infesta agmina,
Cuncter paratis ensibus pectus dare.*

Plautus in Mercatore.

*Neque vlla mihi obstabit amnis, neque mons, ne-
que adeo mare:*

*Nec calorem, nec frigus metuo: neque ventum,
neque grandinem:*

Imbrem perpetiar, laborem sufferam, solem, sitim:

Non

Non

Et

Prin

in

Mili

N

Nox

M

Sape

Fr

Mili

At

Quis

Et

At

Calli

Egre

Peru

Aud

Et ni

Ausi

Forti

Non concedam, neque conquiretam vsquam no-
ctu neque diu,
Prius profectò, quàm aut amicam, aut mortem
inuestigauero.

Amor militiæ species est.

Ouid. 2. de Arte amandi.

Militia species amor est, discedite segnes:

Nec sunt hæc timidis signa tuenda viris.

Nox & hyems, longæq; via, sauiq; labores

Mollibus his castris, & dolor omnis inest.

Sæpe ferēs imbrem caelesti nube solutum,

Frigidus in vda sæpe iacebis humo.

Idem lib. 1. eleg.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido,

Attice, crede mihi, militat omnis amans.

Quis nisi vel miles, vel amans & frigora noctis,

Et denso mistas perferet imbre niues?

Amor audacem fortemve amantem reddit.

Ouid. lib. 4. Metamorph.

Callida per tenebras versato cardine Thysbe

Egreditur, fallitq; suos, adopertaq; vultum

Peruenit ad tumulum, dictaq; sub arbore sedit.

Audacem faciebat amor.

Idem lib. 6. Metamorph.

Et nihil est quod non effreno captus amore

Ausit.

Idem 13. Epistola Heroid.

Fortius ille potest multo qui pugnat amore.

Amor inertes odit.

Quid. 2. de Arte amandi.

Amor odit inertes.

Amor metu caret.

Seneca in Medea.

Amor timere neminem verus potest.

Statius ad Claudiam vxorem.

Iffet ad Iliacas (quid enim det erret amantes?)

Penelope gauisa domos, si passus Vlysses.

Amor adeo mutat amantes, vt vix cognoscantur.

Terentius in Eunucho. (mutarier

Dij boni quid hoc morbi est? Adeon' homines im-

Ex amore, vt non cognoscas eundem esse?

Amor celari non potest.

Quid. 4. Metamorph.

Ex aquo captis ardebant mentibus ambo:

Consciuis omnis abest, nutu, signisq; loquuntur,

Quoq; magis tegitur, tectus magis aestuat ignis.

Idem Epistola 12. Heroid.

Perfide sensisti. Quis enim bene celat amorem?

Eminet indicio prodicta flamma suo.

Idem 15. Epist. Heroid.

Sed malè dissimulo. Quis enim celauerit ignem,

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Idem eadem Epistola.

Qua licet & possum, luctor celare furorem,

Sed tamen appares dissimulatus amor.

Statius

Stattus lib. i. Achilleid.

*Nec latet haustus amor, sed fax vibrata medullis
In vultus atque ora redit, lucemq; genarum
Tingit, & impulsam tenui sudore pererrat.*

Amor mulierum immoderatus bellorum
sæpe causa extitit.

Vergil. de Venere & Vino.

Bellum sæpe petit ferus exitiale Cupido.

Quid. 2. lib. eleg.

- *Nisi raptâ fuisset*

Tyndarus, Europa pax, Asiaq; foret.

Fœmina sylvestres Lapithas, populumq; biforme

Turpiter apposito vertit in arma mero.

Fœmina Troianos iterum noua bella mouere

Impulit in regno iuste Latine tuo.

Fœmina Romanis iterum nunc urbe recenti

Immisit soceros, armaq; sena dedit.

Amor obstinatis fræna imposuit sæpe, atque
odium in intimum amorem vertit.

Seneca in Hippolyto.

Nihil immune est odiûmque perit,

Quum iussit amor, veteres cedunt

Ignibus ira.

Idem eadem Tragœd.

Sæpe obstinatis induit franos amor,

Et odia mutat.

Amor nouercas etiam vincit.

Idem eadem Tragœd.

- *Quid plura canam?*

Vincit seuas cura nouercas.

Amor vincit omnia nullisque parcat.

Vergil. Ecloga 10.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Idem ad Messallam.

Omnia vincit amor. Quid enim non vinceret ille?

Ouid. 1. Metamorph.

Filius huic Veneris figat tuus omnia Phœbe,

Te meus arcus, ait: quantoque animalia cedunt

Cuncta Deo, tanto minor est tua gloria nostra.

Ouid. epist. 3. Heroid.

Quicquid amor iussit, non est contemnere tutum:

Regnat, & ut in superos ius habet ille Deos.

Idem epist. 9. Heroid.

Quem non mille fera, quem non Steneleius hostis,

Non potuit Iuno vincere, vincit amor.

Seneca in Hippolyto.

Iste lasciuus puer aëre nitens,

Telo quam certo iaculator arcus:

Labitur totas furor in medullas,

Ignè furtiuo populante venas.

Non habet latam data plaga frontem.

Sed vorat tectas penitus medullas.

Nulla pax isti puero, per orbem

Spargit effusas agilis sagittas.

Propert. lib. 1. eleg. ad æmulum

suum Gallum.

Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti.

Nescit

Nescit

Quò f

Ad

Non f

Nec

Vel si t

Nil

Instat

Et g

Excub

Te p

Nec m

Amor

Qui

Serò

Amans

pria

Tu mo

Nec p

Saperej

Et p

Id verò

Me rep

Nescit amor priscis cedere imaginibus.

Idem lib. 2. eleg. ad Cynthiam.

Quò fugis? ah demens, nulla est fuga, tu licet usque

Ad Thanaim fugias, usque sequetur amor.

Non si Pegasei vertèris in aère dorso,

Nec tibi si Persei mouerit ala pedes,

Vel si te secta rapiant telaribus aura,

Nil tibi Mercuri proderit alta via.

Instat semper amor supra caput, instat amanti,

Et grauis ipse super libera colla sedet.

Excubat ille acer custos, & tollere nunquam

Te patietur humo lumina capta semel.

Amoris finis mors tantum.

Nec modus & requies: nisi mors reperitur amoris

Amorem inueteratum deponere facile non est.

Seneca in Hippolyto.

Qui blandiendo dulce nutritis malum,

Serò recusat ferre quod subiit iugum.

Amans vitiosè, si ab illo liberari cupit, sæpe propria recogitet mala, mulierumque scelera.

Quid. lib. 1. de Remed. amoris.

Tu modò, qui quod amas agrè dediscis amare,

Nec potes, & velles posse, docendus eris.

Sapere refer tecum scelerata facta puella,

Et pone ante oculos omnia damna tuos.

Terentius in Eunuch.

Id verò est, quod mihi puto palmarium.

Me repperisse, quo modo adolescentulus

*Meretricum ingenia & mores posset noscere
Maturè, ut quum cognorit, perpetuò oderit.*

*Qua dum foris sunt, nihil videtur mundius,
Nec magis cõpositum quicquã, nec magis elegãs.*

*Qua cum amatore suo quum coenant, liguriant:
Harum videre ingluuiem, sordes, inopiam,*

*Quàm inhonesta sola sint domi, atq; auida cibi,
Quo pacto ex iure hesterno panem atrum vorent*

Nosse omnia hæc salus est adolescentulis,

Amantium imagines proiciendæ sunt.

Ouid. lib. 2. de Remed. amoris.

*Si potes, & ceras remoue. quid imagine mutã
Carperis? hoc perijt Laodameia modo.*

Amantium scripta igni tradenda sunt.

Ibidem.

Scripta caue relegas, blanda seruata puella:

Constantes animos scripta relecta mouent.

Omnia pone feros, quamuis inuitus, in ignes:

Et dic, ardoris sit roguis iste mei.

*Amor grauitasque morum haud bene
conueniunt.*

Ouid. lib. 3. Metamorph.

*Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur
Maestas & amor.*

Amantibus lex dati non potest.

Boëtius metro 12. lib. 3.

Quis legem dat amantibus?

Maior lex amor est sibi.

Amoris immensi expressio lepidissima.

Ver

Ante l

Et fre

Ante p

Aut A

grim

Quàm

Et dec

Nec

Ipse eg

Tun

Dulci

Candi

Migra

Quàm

Nam

Dū B

Pascu

Rupe

Et

Ante

Et

Deni

Vergil. Ecloga 1.

Ante leues ergo pascentur in aethere cerui,
 Et freta destituent nudos in littore pisces,
 Ante pererratis amborum finibus exul,
 Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Ti-
 grim,

Quàm nostro illius labat in pectore vultus.

Idem in Mæcenatis obitum.

Et decet, & certè viuam tibi semper amicus,
 Nec tibi qui moritur desinit esse tuus.

Ipse ego quicquid ero, cineres interq; fauillas,
 Tunc quoque non potero non memor esse tui.

Idem ad Battarum.

Dulcia amara prius fient, & mollia dura:
 Candida nigra oculi cernent, & dextra laua:
 Migrabunt casus aliena in corpora rerum,
 Quàm tua de nostris emigret cura medullis.

Olympius Nemesianus Ecloga 2.

Nam dū Pallas amat turgenteis sanguine baccas,
 Dū Bacchus vites Deus, & sata prima Priapus,
 Pasqua lata Pales: Idas te diliget vnā.

Ouid. epist. 17. Heroid.

Rupe sedens aliqua spectro tua littora tristis:
 Et quo non possum corpore, mente feror.

Idem lib. 2. de Ponto.

Ante meos oculos praesens est tua semper imago.
 Et videor vultus mente videre tuos.
 Denique tantus amor nobis charissime semper?

Quantus in Æacidem, Aëtoridenq; fuit.
 Non ego si biberes securæ pocula letbes,
 Excidere hæc credam pectore posse tuo.
 Longa dies citior brumali tempore, noxq;
 Tardior hyberna solstitialis erit.
 Nec Babylon æstus, nec frigora Pontus habebit,
 Calthaq; Pæstana vincet odore rosas,
 Quàm tibi nostrarum veniant obliuia rerum.

Idem eodem lib. ad Rufum.

Vt quanquam longè toto simus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis ante mei venient obliuia nobis,
 Pectore quàm pietas sit tua pulsa meo.
 Et prius hanc animã vacuas reddemus in auras,
 Quàm fiat meriti gratia vana tui.

Idem lib. 4. de Ponto.

Da mihi (si quid ea est) hebetantè pectora letben,
 Oblitus potero non tamen esse tui.

Claud. in Epist. ad Oibrium.

Excidimúsne tibi? lucem iam condet Hydaßpes,
 Et tartesiaco sol oriãre vado.
 Candescat Geticis Meroë conuersa pruinis,
 Claraq; se vetito proluat vrsa mari.

Plautus in Trinummo.

Omnibus amicis, quod mihi est, cupio esse idem.
 Terentius in Hecyra.

Verùm te hoc moneo vrum, qualis sim amicus,

Aut

Aut qu
lum

Sed tua
Suavis
Suadet

Nam q
Hic ca

A

Nam a
tura
Neque
quar

Nõ ad
Homin
Am

Hic S
Castis
Ve

Esse bo
Et n
Quum

Aut quid possim, potius quàm inimicus, periculum facias.

Lucretius l. de nat. rerum.

*Sed tua me virtus tamen, & spectata voluntas
Suavis amicitia, quemuis perferre laborem
Suadet, & inducit noctes vigilare serenas.*

Amor verus aduersis rebus crescit.

Quid. 4. de Ponto.

*Nam quū prestiteris verū mihi semper amorem,
Hic tamen aduerso tempore creuit amor.*

Amor suauia, iucundāve omnia reddit:
vbi verò abest, è contrā.

Plautus in Cassina.

Nam vbi amor condimentum inerit, cuius placitum credo.

Neque falsum prorsus, ne q̄ suauē esse potest quicquam, vbi amor

*Nō admiscetur. fel. quod est amarū, id mel faciet,
Hominem ex tristi lepidum & lenem,*

Amor coniugij sacramentum castè necit.

Boëtius Metro 8. lib. 2.

*Hic & coniugij sacrum
Castis necit amoribus.*

Verus coniugalis amor in quo consistat.

Quid. lib. 5. Trist.

*Esse bonam facile est vbi quod vetat esse, remotū
Et nihil officij nupta quod obstet haber. (est
Quum Deus intonuit, non se subducere nimbo,*

Id demum est pietas, id socialis amor.

Amor coniugalis vis.

Martialis lib. 1. epig. de Portia.

*Coniugis audisset fatum quum Portia Bruti,
Et subiraeta sibi quareret arma dolor:*

Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?

Credideram satis hoc vos docuisse patrem.

Dixit, & ardentem auido bibit ore favillas:

Inunc, & ferrum turba molista nega,

Stadius lib. 3. Sylvarum.

Isset ad Illias (quid enim deterreret amantes?)

Penelope gausa domos, si passus Vlysses.

Idem initio 5. libri.

Laudenter proavis seu pulchro munere forma,

Qua morum caruere bonis falsoq; potentes

Laudis egent vera. tibi quãquam & origo nitere

Et felix species, multumq; optanda maritis:

Ex te maior honos, vnum nouisse cubile,

Vnum secretis agitare sub ossibus ignem.

Illum nec Phrygius vitiaisset raptor amorem,

Dulichiiue proci, nec qui fraternus adulter

Castæ Mycenæo connubia polluit auro.

Si Babylonis opes, Lyda si pondera gaza.

Indorumq; dares, Serumq; Arabumq; potentes

Diuitias: mallet cum paupertate pudica

Intemerata mori, vitamq; impendere fama.

Nec frons triste rigens, nimisq; in moribus horror

Sed simplex, hilarisq; fides, & mixta pudori

Grati

Grati

Ille ve

Fulmi

Excipi

Am

Si qui

Ca

Novi

qua

Qua

ben

Mone

Si dic

Mea

qu

Nibi

un

Qui

*Gratia: quid si anceps metus ad maiora vocasset
 Illa vel armiferas pro coniuge lata cateruas,
 Fulmineosq; ignes, medijque pericula pontis
 Exciperet, melius quod non aduersa probarunt.*

Amans licita s. perseverare debet, moraliter.

Quid. I. de Remed. Amoris.

*Si quis amat quod amare inuat feliciter ardet:
 Gaudeat, & vento nauiget ille suo.*

Amantes carnaliter aduertunt ea quæ
 non creduntur.

Terentius in Heauton.

*Novi ego amantium animum, aduertit grauius
 quæ non censeas.*

Amantes carnaliter ætate, satietatē ve
 suas deserunt amatas.

Plautus in Mostel.

-Stulta es tu planè,

*Quæ illum tibi æternum putas fore amicum, &
 benevolentem.*

Moneo ego, te deseret ille ætate, & satietate.

Paulò post.

Si dictis nequis perducere, ut vera hæc credas

*Mea dicta, ex factis nosce rem, vides quæ sim, &
 quæ fui ante?*

*Nihilò ego minus, quàm nunc tu amata sum, atq;
 uni modò gessi morem.* (uit,

Qui pol me, ubi ætate hoc caput colorem commuta-

Reliquit deseruitq; me: tibi idem futuro credo.

Idem in Epidico.

Illam amabam olim, nunc iam alia cura impendet pectori.

Amantium iræ amoris redintegratio est.

Plautus in Amphitryone.

*Nã in hominũ etate multa eueniunt huiusmodi
Capiunt voluptates, mox rursus miserias:*

Ira interueniunt, redeunt rursus in gratiam.

Verũm ira, si qua fortè eueniunt huiusmodi

Inter eos, rursus si reuentum in gratiam est,

Bis tanto amici sunt inter se quàm prius.

Terentius in Andria.

Amantium iræ amoris redintegratio est.

Ouid. lib. 2. de Art. aman.

Qua modo pugnarunt iungunt sua rostra colũba,

Quarum blanditias verbaq; murmur habet.

Horat. Satyr. 3. lib. 2.

In amore hæc sunt mala, bellum,

Pax rursus.

Amor creaturis naturaliter omnibus inest ad finem boni, nec aliter durare possunt.

Boëtius Metro. 6. lib. 4.

Hic est cunõtis communis amor,

Repetuntq; boni sine teneri.

Qui non aliter dare queant,

Nisi conuerso rursus amore

Refluant

Reflu

Amo

SAG

Ta

Amor

Aure

Ven

Ipseli

Si n

Am

Certu

Qua

Hypsi

In n

Omn

Puly

A

Ita me

iniqu

Præfer

Opera

Quisq;

Nil pro

Resluant causa, quæ dedit esse.

Amor cælicolarū, id est, sanctorū immensus est.

Plautus in *Perfa*.

SAGARIST. *Et ne tu huic amicus?* DORD:

Tanquam dii omnes, qui calum celunt.

Amor auro non virtute conciliatur, s. sæpissimè.

Ouid. lib. 2. de *Arte amandi*.

Aurea nunc verè sunt secula, plurimus auro

Venit bonos, auro conciliatur amor.

Ipse licet venias musis comitatus Homere,

Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Amor hospitibus certus, stabilisque non est.

Ouid. epist. 16. *Heroid.*

Certus in hospitibus non est amor: errat ut ipsi:

Quumq; nihil speres firmitus esse, fugit.

Hypsipyle testis, testis Minoia virgo,

In non exhibitus utraque iuncta thoris.

Omnia Medea fallax promisit Iason:

Pulsa est Æsonia non minus illa domo.

Amans properat quæque agit, & malè.

Plautus in *Pœnulo*.

Ita me dii ament, tardo amico nihil est quicquid
iniquius,

Præsertim homini amati, qui, quicquid agit, præ-
perat omnia.

Olympius Nemesianus *Ecloga* 4.

Quisquis amat, pueros, ferro præcordia dures,

Nil properet, discatq; diu patienter amare,

f.

*Prudentesq; animos teneris non spernat in annis,
Perferat Et fastus: sic olim gaudia sumet,
Si modo sollicitos aliquis Deus audit amantes.*

Amanti longa videntur omnia.

Ouid. Epist. 18. Heroid.

Longa mora, est nobis omnis, qua gaudia differt.

Da venam fassa, non patienter amo.

Horat. lib. 1. Epist. ad Mæce.

*Vt nox longa quibus mentitur amica diesq;
Longa videtur opus debentibus, vt piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum.*

Amare oportet omnes, qui quod dent
habent, vulgare dictum.

Plautus in Truculento.

- Amare oportet

*Omnes, qui quod det habent. Nā mihi hæc mere-
Qua hic habet Phronesium suum nomen, omnem
Ex pectore mouit meo Phronesim. Nam quod mouit
est sapientia*

Amare recusat vnusquisque, quæ habere
minimè sperat.

Ouid. Epist. 16. Heroid.

*Ferrea, crede mihi, non sum, sed amare recuso
illum, quem fieri vix puto posse meum.*

Amari cupidus alios amet.

Ouid. 2. de Arte amandi.

Sit procul omne nefas: vt ameris, amabilis esto.

Martial. 16. Epigram.

Vt præstet Pyladem aliquis mihi præstet Orestem.

Hoc

Hoc non fit verbis, Marce: ut ameris ama.

Amari potius, quã timeri eligere debet quilibet.

Plautus in Afinaria.

Nolo ego metui, amari mauolo.

Amat seipsum vnusquisque super omnia.

Terentius in Andria.

Verum illud verbum est, vulgo quod dici solet,

Omnes sibi melius esse malle, quãm alteri.

Idem in Adelphis.

Quenquam ne hominem in animo institueres, aut

Parare quod sit charius, quãm ipse est sibi?

Ouid. lib. 3. de Art. amandi.

Non auis aucupibus monstrat qua parte petat arv,

Non docet infestis currere cerva canes.

Amor bonus leges seruat.

Stattius i. Sylvarum.

Discite securi, quorum de pectore mixta

In longum coiere faces, sanctusq; pudica

Seruat amicitia leges amor.

Amor patriæ dulcis, immensũsque est.

Ouid. i. de Ponto.

Rursus amor patria ratione valentior omni,

Quod tua fecerunt scripta, retexit opus.

Ibidem.

Nescio qua natale solum dulcedine cunctos:

Ducit, & immembres non sinit esse sui,

Quid melius Roma? Sythico quid frigore peius?

Huc tamen ex illa barbarus vrbe fugit,

*Quum bene sint clausa cauea Pandione nata,
Nittur in syluas queq; redire suas.*

DE ANIMA.

Anima desuper datur. s. à Deo.

Iuuenal. saty. 15.

*Sensum à celesti demissum traximus arce,
Cuius egent prona, & terram spectentia mundi.
Principio indulgit communis conditor illis
Tantum animas, nobis animū quoq; mutuus ut no
Affectus petere auxilium & prestare iuberet:
Dispersos trahere in populum, migrare vetusto
De nemore, & proavis habitatas relinquere syluas
Ædificare domos, laribus coniungere nostris
Tectum aliud, tutos vicino limine somnos,
Ut collata daret fiducia: protegere armis
Lapsū, aut ingenti nutantem vulnere ciuem,
Communi dare signa tuba, defendier iisdem
Turribus, atque una portarum clauē teneri.*

Boëtius metro 6. lib. 3.

*Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos,
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.*

Idem metro. 9. lib. 3.

*Tu caussis animas paribus vitasq; minores
Prouehis, & lenibus sublimes curribus aptas*

In cel
Ad te

Pestq

Tunc

Pell

Cui r

Mun

Quan

Prace

Hos t

Dica

Mop

Sort

Perpe

Fas i

Exig

Iam

Et ca

Pars

An a

In ca

Utqu

Æth

Spir

Sic e

In calum, terramq; seris, quas lege benigna
Ad te conuersas reduci facis igne reuertit.

Silius Italic. lib. 15. bel. Pun.

Postquam conticuit finisque est addita dictis,
Tunc virtus, Quas nã iuuenem florētib; inquit,
Pellicis in fraudes annis, viteq; tenebras?

Cui ratio & magna coelestia semina mentes
Munere sunt concessa Deum mortalibus alti
Quantum coelicola, tantundem animalibus isti
Præcellunt cunctis, tribuit namq; ipsa minores
Hos terris natura deos.

Valerius Flaccus lib. 3. Argonaut.

Dicam ait, ac penitus causas labemq; docebo.
Mopsus, ad astra tuens. Nam si mortalia mēbra
Sortitusq; breues, & parti tempora fati,
Perpetimur, socius superi quondam ignis olympi,
Fas ideo miscere neces, ferroq; morantes
Exigere hinc animas, reddituraq; semina e celo,

Manilius lib. 4. Astronomic.

Iam nusquam natura latet, peruidimus omnem,
Et capto potimur mundo, nostrumq; parentem
Pars sua conspicuus, geniiq; accedimus astris.
An dubiū est habitare Deum sub pectore nostro?
In calumq; redire animas, caeloq; venire?

Utque si ex omni constructus corpore mundus
Ætheris atque ignis summi, terraq; marisq;
Spiritus, & in toto rapidum qui iussa gubernat
Sic esse in nobis terrena corpora sortis

Sanguineas animas animi, qui cuncta gubernat
 Dispensatq; hominem, quid mirū noscere mundi
 Si possunt homines, quibus est & mūdus in ipsis,
 Exemplumq; Dei quisq; est, & in imagine parua
 An quoquam genitos, nisi calo credere fas est
 Esse homines?

Vergil. 6. Æneid.

Ignis est ollis vigor & caelestis origo.

Paulinus ad Auso.

Mens quippe lapsis quæ superstes artibus
 De stirpe durat caliti,
 Sensus necesse simul, & affectus suos
 Teneat aqua, & vitam suam.

Anima creatur denuò iuxta corporis exigētiam,
 & ambo simul crescunt, atque deficiunt,
 vt Epicurei tenent.

Lucret. 3. de rerum natura.

Præterea gigni pariter cum corpore, & unà
 Crescere sentimus, pariterq; senescere mentem,
 Eam velut infirmo pueri, teneroq; vagantur
 Corpore: sic animi sequitur sententia tempus.
 Inde ubi robustis adoleuit viribus ætas,
 Consilium quoq; maius, & auctior est animi vis.
 Post ubi iam validis quassatum est viribus aui
 Corpus, & obtusis ceciderunt viribus aui
 Claudicat ingenium, delirat linguaq; mensq;
 Omnia deficiunt, atque uno tempore desunt.
 Quapropter fateare necesse est: quæ fuit ante

Interisse

Interiſſe, & que nunc eſt nunc eſſe creatam.

Horum opinio in hoc vera eſt quum dicunt, quòd rationalis anima creatur. Supra: Anima deſuper datur. Sed quòd cum tempore creſcat, deficiatque, hoc falſum eſt, vt infrà liquet.

Anima immortalis eſt, non autem brutorum, vt quidam ponunt, ſed rationalis tantum.

Propert. lib. 4. Eleg.

*Sunt aliquid manes, lethum non omnia ſinit:
Luridatq; euictos effugit umbra rogos.*

Claud. de 4. Honorij conſulatu.

*Diſce orbis, quod quiſq; ſibi quum conderet artus
Noſtros æthereis miſcens terrena Prometheus
Synceram patri mentem furatus Olympo
Continuit clauſtris, indignantemq; reuinxit.
Et quum non aliter poſſent mortalia ſingi,
Adiunxit geminas: ille cum corpore lapſe
Intereunt, hæc ſola manet, huſtq; ſuperſtes
Euolat. hanc alta capitis fundauit in arce
Mandatricem operum, proſpecturamq; labori.
Illas inferius collo, præceptaq; ſumme
Paſſuras domina digna ſtatione locauit.*

Anima mortalis eſt, ſecundum Epicureorum inſullam opinionem.

Seneca in Troad.

*Hæc omnes petimus fatæ, nec amplius
Iuratos ſuperis qui tetigit lacus,*

Vsqvam est. Vt calidis furnus ab ignibus
 Vanescit per spatium breue sordidus:
 Vt nubes grauidas, quas modò vidimus,
 Arctoi borea dissipat impetus:
 Sic hic, quo regimur, spiritus effluet.
 Post mortem nihil est, ipsaq; mors nihil,
 Velocis spatij meta nouissima.
 Spem ponant auidi solliciti metum.
 Queris quo iaceas post obitum loco?
 Quo non nata iacent:
 Tempus nos nudum deuorat, & chaos,
 Mors indiuidua est noxia corpori,
 Nec parcens anima.

Lucret. lib. i. de natura rerum.
 Ennius aternis exponit versibus edens,
 Quòd neque permaneant anima, neque corpora
 nostra.

Anima agilis & inuisibilis.

Vergil. Ecloga i.

O Melibœe Deus nobis hæc otia fecit.
 Idem 6. Æn. Ænæe verba ad patrem.
 -Da iungere dexteras,
 Da genitor, teq; amplexu ne subtrahere nostro.
 Sic memorans largo fletu simul ora rigabat,
 Ter conatus ibi collo dare brachia circum,
 Ter frustra comprehensa manus effugit imago,
 Pax lenibus ventis, volucrig; simillima somno.

Quid.

Quid lib. 8. Metan. orph.

Inque leues abijt p. uul. rim spiritus auras.

Silius Italic. lib. 13. bel. Pun.

Hic alacer colla amplexu materna peribat,

Umbra q̄ ter frustra per inane petita fefellit.

Anima Dei in contemplatione sita toruos in-
tuetur tyrannos à vera patria exules.

Boëtius metro 1. lib. 4.

Quod si terrarum placeat tibi

Noctem relictam visere,

Quos miserè toruos populi timent

Cernes tyrannos exules.

Anima à terrenis subleuata obscuras ruinas vi-
tat, deumq̄ finē ac principiū suū esse cognoscit.

Boëtius metro 10. lib. 3.

Hoc quicquid placet excitatq̄ mentes

Infimis tellus aluit caernis.

Splendor, quo regitur, vigetq̄ calum,

Vitat obscuras anima ruinas.

Idem metro 1. lib. 4.

Huc si reducem referat via,

Quam nunc requiris immemor,

Hic dices, memini, patria est mihi.

Hinc ortus, hic sistam gradum.

Animæ corporibus vnitæ in obscuro carcere, nec
non multis passionibus deditæ dicuntur esse.

Vergil. 6. Æneid.

Ignis est illis vigor, & caelestis origo

Seminibus: quantum non noxia corpora tardant

Terreniq; hebetant artus, moribundaq; membra.
Hinc metuunt, cupiuntq; dolent gaudētq;, nec auras
Respiciunt clausa tenebris, & carcere ceco.

Animæ bonæ, seu purgatæ, ad loca ducuntur, amœ-
nissima, id est, ad cælum, moraliter.

Vergil. 6. Æneid.

Hic locus est, partes ubi se via findit in ambas:
Dextera, quæ Ditis magni sub mœnia tendit,
Hac iter Elysiam nobis: At laeva malorum
Exercet pœnas, & ad impia tartara mittit.

Ibidem.

Exinde per amplum

Mittitur Elysium, & pauci læta arua tenemus.

Lucanus lib. 13. bel. Ciuil.

Sedibus Elysijs, campoq; expulsa piorum,
Ad stygias, inquit tenebras, manesq; nocentes
Post bellum ciuile trahor.

Lucretius 2. de natura rerum.

-Et quod missum est ex ætheris ortis,

Id rursus cæli stellantia templa receptant.

Martialis 12. Epigram.

Accipient olim quum te loca læta piorum,
Non erit in stygia notior umbra domo.

Silius Italic. lib. 2. bel. Punic.

At vos sydereæ quas nulla æquauerit ætas,
Ite decus terrarum anima, venerabile vulgus
Elysium, & castas sedes decorate piorum.

Idem lib. 10. bel. Pun.

Hac Libys atq; repens crepitantibus undiq; flammis
Æthereas

Aethereas anima exultans euasit in auras.

Idem 13. bel. Pun.

*Tum seducta loco, & laxata lucida nocte
Claustra nitent, qua secreti per limitis umbram
Elyfios ducant campos, hic turba piorum
Nec stygio in regno, cali nec postea sub axe.
Verum ultra Oceanum.*

Idem 15. lib.

*- At queis seruatus seminis ortus
Cali porta patet.*

Stacius lib. 10. Thebaid.

*- Dant clara meanti
Astra locum.*

Idem lib 5. Syluarum.

*Parce precor lacrymis, sauo nec concute planctus
Pectora, nec crucia fugientem coniugis umbram;
Sic ego nec furias, nec deteriora videbo
Tartara, & Elyfias faelix admittar ad oras.*

Manilius lib. 2. Astronomic.

*Nostra loquar, nulli vatum debebimus orsa,
Nec furtum, sed opus veniet, soloq; volamus
In calum curru, propria rate pellimus undas.*

Anima hominum post mortem in brutorum corpora ingrediuntur, secundum Pythagoricorum opinionum, que falsa est.

Ouid. lib. 15. Metamorph.

*Morte carent anima, semperq; priore relicta
Sede, nouis domibus viuunt habitantq; recepta.
Ipse ego (nam memini) Troiani tempore belli*

Panthoides Euphorbus eram.

Ibidem

- Inque ferinas

*Possumus ire domos, pecudumq; in corpora condi,
Corpora que possunt animas habuisse parentum,
Aut fratrum, aut aliquo iūctorum fœdere nobis,
Aut hominum certè.*

Tibullus 4. Eleg. lib.

*Quinetiam mea iūc tumulus quum texerit ossa,
Seu natura dies fato properat mihi mortem,
Longa manet seu vita, tamen mutata figura
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus:
Sive ego per liquidum volueris vehar aera pennis:
Quemcunq; hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis.*

Claudianus 1. de raptu Proserpinæ.

*Quos ubi per varios annos, per mille figuras,
Egit lethæo purgatos flumine, tandem
Rursus ad humane renocat primordia vitæ.*

DE ANIMO.

*Animi cupiditates qui subegit rationi, is latius
regnat, quàm si totum mundum suo
subiiceret imperio.*

Horat. Od. 2. lib. 2.

*Latius regnes avidum domando
piritum, quàm si Lybiam remotis
Gadibus iungas, & uterque Pœnus*

Serviat

Seruiat uni.

Animum vincens in iuuetute, innumera reporta-
bit bona. Si verò superatus fuerit tunc e
contra erit.

Plautus in Trinummio.

Qui homo cum animo inde ab ineunte atate de-
pugnat suo.

Vtrum id iuane esse manelit, ut eum animus a-
quum ceuseat,

An ita potius, ut parentes eum esse, & cognati
velint?

Si animus hominem perpulit, actum est: si animo
seruiuit, non sibi.

Si ipse animum perpulit dum viuit, victor victo-
rem cluet.

Tu si animum vicisti potius, quàm animus te, est
quod gaudeas.

Animus aeger, seu malo deprauatus appetitu,
falsa pro veris videt.

Seneca in Oedipo.

An aeger animus falsa pro veris videt?

Horatius satyr. 2. lib. 2.

Qua virtus, & quanta, boni, sit viuere paruo,

Rusticus anormis, sapiens crassaq; Minerua,

Discite, non inter lances, mensaq; nitentes,

Quum stupes insanis acies fulgoribus & quum

Acclinis falsis animus meliora recusat:

Verum hic impransi mecum disquirite.

Animi corporisq; aegritud. intimatio perpulchra.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

*Viuimus, ut numquam sensu careamus amaro,
 Et grauior longa sit mea poena mora.
 Sic incensumptum Tityi, semperq; renascens
 Non perit, ut possit saepe perire, iecur.
 Siue dies igitur caput hoc miserabile cernit,
 Siue pruinosa noctis aguntur equis,
 Sic mea perpetuis liquefcunt pectora curis,
 Ignibus admotis ut noua cera solet.*

Ibidem ad Rufinum.

*Nec tamen exhibuit tanta facundia vires,
 Ut mea sint dictis pectora sanata tuis.
 Ut multum demas nostro de pectore cura,
 Non minus exhausto, quod superabit erit.*

Idem lib. 3. de Trist.

*Nec calum nec aqua faciunt, nec terra, nec aura
 Hei mihi perpetuus corpora languor habet.
 Seu vitiant artus agra contagia mentes,
 Siue mei causa est in regione mali.
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia vixque
 Ossa tegit macies, nec iuuat ora cibus.
 Quisque per autumnum pertusis frigore primo
 Est color in foliis, qua noua laesi hyems:
 Is mea membra tenet, nec viribus alleuor ullis,
 Et nunquam queruli causa doloris abest.
 Nec melius valeo quam corpore, mente, sed agra est
 Vtraque pars, aequè, binaque damna fero.*

Idem

Nam n

Vix h

Corpor

In ci

An

Tempe

Animu

Omnia

Ille e

Ani

Animo

In re n

Bonus

Ani

Impati

Resp

An

Dum i

luc i

Idem 4. Tristium.

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat:

Vix habeo tenuem, quæ tegat ossa, cutem.

Corpore sed mens est agro magis agra, maliq;

In circumspectu stat sine fine sui.

Animus corpûve cæli temperie iuuatur.

Quid. 2. de Ponto.

Temperie cæli corpusq; animusq; iuuatur.

Animus corporales roborat vires, & omnia vincit.

Idem ibidem.

Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit:

Ille etiam vires corpus habere facit.

Animus æquus ærumnæ condimentum est.

Plautus in Rudente.

Animus æquus optimû est ærumnæ cõdimentum.

Idem in Captiuis.

In re mala animo si bono utare, adiuvat.

Idem in Pseudulo.

Bonus animus in re mala, dimidium est mali.

Animus impatiens verba monentis respuit:

nec non odio habet.

Quid. lib. 1. de Remed. amor.

Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,

Respuit, atque odio verba momentis habet.

Animus ambiguus ad utramque partem

facillimè vertitur.

Terentius in Andria.

*Dum in dubio est animus, paulo momento huc il-
luc impellitur.*

Animus metu, cupiditate & pressos bonum si-
bi oblatum corrumpit, suisque haud
frui valet bonis.

Horat. 2. Epist. lib. 1.

Qui cupit, aut metuit, iuvat illū sic domus & res,
Vt lippum pictæ tabula, fomenta podagram,
Auriculas cithara collecta sorde dolentes.

Animi anxietas homini haud parum nocet,

Ouid. lib. 2. de Ponto.

Iam mihi deterior canis aspergitur atas,
Iamq; meos vultus ruga senilis arat.
Iam vigor & quasso languent in corpore vires,
Nec iuveni ius suū qui placere iuuant.
Nec me, si subito videas, agnoscere possis:
Ætatis facta est tanta ruina mea.
Cōfiteor facere hoc annos, sed & altera causa est.
Anxietas animi, continuusq; labor.

Idem 2. de Ponto.

Vnda locusq; nocent, & causa valentior istis
Anxietas animi, qua mihi semper adest.

Animi cruciatus vulnus insanabile esse dicitur:
quia difficillimè sanatur.

Ouid. 1. de Ponto.

Cura quoque interdū nulla est medicabilis arte:
Aut si sit, longa est attenuanda mora,

Animi anxietas mora, nec non labore quando-
que sanatur, vt iam ex Ouid. ostendi-
mus, & Seneca in Agamemno-
ne docet his verbis.

Proinde

Proinde
Quod r

Reges &
Qui se
Quod r
An

Pauliff
Homin
quar
Ipse od
An

Amat
suo,
Quod c
do su

Nil est

An

*Proinde quicquid est, da spatium & tempus tibi.
Quod ratio nequit, sepe sanavit mora.*

Animo imperare qui non potest, in
seruitute esse debet.

Martialis 2. Epigram.

*Reges & dominos habere debet,
Qui se non habet, atque concupiscit
Quod reges dominique concupiscunt.*

Animo obtemperasse exilis est voluptas,
nec non pigebit quandoque.

Plautus in Bacchid.

Paulisper Lyde est libido.

*Homini suo animo obsequi. Iam aderit tempus
quum se etiam*

Ipse oderit.

Animo homines obsequi decet, dummodo
sit in bonum.

Plautus in Amphit.

*Amat, sapit, rectè facit, animo quando obsequitur
suo,*

*Quod omnes homines facere oportet, dum id mo-
do fiat bono.*

Animo culpa detento nihil miserius.

Plautus in Mustel.

Nil est miserius, quàm animus hominis conscius.

DE ANIMALIBVS.

Animalia naturæ instinctu quoquo modo
futura præcognoscunt.

Manilius lib. 2. Astronomicôn.

Denique sic pecudes, & muta animalia, terris
 Quum maneant ignara sui, legisq; per auum:
 Natura tamen ad mundum reuocante parentem,
 Atrollunt animos, calumq; ad sidera seruant,
 Corporaq; ad luna nascentis cernua lustrant,
 Venturaq; vident hyemes, reditura serena.

Horat. lib. 1. satyr. 1.

Paruula (nam exemplo est) magni formica labori
 Ore trahit quodcunque potest, atq; addit acerui
 Quem fruit, haud ignara, ac non incauta futur
 Qua simul inuersum contristat Aquarius annu
 Non vsquam prorepat, & illis utitur ante
 Quasitis patiens.

Vergil. 4 Georg. de Apibus sic
loquens, ait.

Præterea regem non sic Ægyptus & ingens
 Lydia nec populi Part horu, aut Medus Hydaspu
 Obseruant: rege incolumi, mens omnibus una est
 Amisso, rupere fidem, constructaq; mella
 Diripere ipsa, & crates soluere fauorum.
 Ille operum custos, illum admirantur & omnes
 Circumstant fremitu denso stipantq; frequentes:
 Et saepe attollunt humeris, & corpora bello
 Obiectant, pulcramq; petunt per vulnera mortu
 His quidam signis, atque hac exempla secuti.
 Esse apibus partem diuina mentis, & haustus
 Æthereos dixere.

Ouid.

Ouid. lib. 4. Metam. de Cygni natura.

Carmina tam moriens carit exequialia Cygnus.

Idem 7. epist. Heroid.

Sic ubi fata vocant, vdis abiectus in herbis,

Ad vada Maandri concinit albus olor.

Martialis in Xenis.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua

Cantator cygnus funeris ipse sui.

Iuuenal. satyr. 12.

-Imitatus Castora, qui se

Eunuchum ipsa facit, cupiens euadere damno

Testiculorum, ad eò medicatum intelligit inguen.

Claudian. in præfat. 3. Honorij

Aug. consulat.

Paruos non aquilis fas est educere fœtus,

Ante fidem Solis, iudiciumq; poli.

Nam pater excusso salit quum germine proles,

Quaq; maternus rupit hiulca tepor,

Protinus implumes conuertit ad athera nodos,

Et recto flammam imperat ore pati.

Consulit ardentem radios, & luce magistra

Naturam, vires, ingeniumq; probat.

Degener & refugo torsit qui limina visus,

Vnguibus hunc seuis ita paterna ferit.

Exploratores oculis qui pertulit ignes,

Sustinuitq; acie nobiliore diem.

Nutritur, volucrumq; potens, & fulminis hares,

Gesturus summo tela trisculca Ioui.

Animalia paucioribus indigent quàm homines.
Lucretius lib. 5. de nat. rerum.

*At variè crescunt pecudes, armenta, feraq;
Nec crepitacula eis opus est, nec cuiq; adhibenda est
Alma nutritis blanda & infracta loquela:
Nec varias quarunt vestes pro tempore calis.
Denique non armis opus est, non mœnibus aliis
Queis sua turentur, quãdo omnibus omnia largi
Tellus ipsa parit, naturaq; dædala rerum.*

Animalia quæque in hostes suos insurgunt.
Propert. lib. 2. Eleg. ad Cynthiam.

*Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
Verùm etiam instanti læsa repugnat onis.
Horatius Epod. libro.*

*Neque hic lupis mos, neque fuit leonibus
Unquam, nisi in dispar feris.*

Iuvenalis satyr. 15.

*Sed iam serpentum maior concordia parcit
Cognatis maculis similis fera. Quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam
Expiravit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rapida cum tigride pacem
Perpetuam, sauis inter se convenit ur̄sis.*

Animalia laudum munera cuncta suo
depromunt domino.

Ovidius in Philomela.

*Cuncta suo domino depromunt munera laudum,
Seu semper sileant, siue sonare queant.*

Ani-

Animalia lunę ad motum alterantur.
Manilius lib. 2. Astron.

Ad Lunę motum variant animalia corpus.
Animalia naturaliter deuitant ea, quę
semel læserunt.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

*Qui semel est lasus fallaci piscis ab hamo,
Omnibus unca cibis æra subesse putat.
Sæpe canem visum longè fugit agna, lupumq;
Credidit, & ipsa suam nescia vitæ opem.*

Idem lib. 1. de Tristib.

*Terretur minimo penna stridore columbæ,
Vnguibus accipiter saucia facta tuis.
Non procul à stabulis audet discedere, si quę
Excussa est auidi dentibus agna lupi.*

Horatius lib. 1. Epist. ad Quintium.

*Cautus enim metuit foveam lupo, accipiterq;
Suspectos laqueos, & opertum miluius hamum.*

DE ARTE.

Artium ingenuarum vis.

Ouid. lib. 6. Metamorph.

*- Non illa loco neque origine gentis
Clara, sed arte fuit.*

Ibidem.

*- Lydias tamen illa per urbis
Quæsierat studio nomen memorabile, quamuis
Orta domo parua, paruis habitabat Hypæpis:*

Idem lib. 1. de Ponto.

*Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.*

Idem 2. de Ponto.

Artibus ingenuis quaesita est gloria multis.

Non solum iuris sed bonarum etiam artium
studiis vacandum est.

Quid. 1. de Arte amandi.

*Disce bonas artes, moneo, Romana iuuentus,
Non tantum trepidos ut tueare reos.*

Idem lib. 2. de Arte amandi.

*Nec leuis ingenuas pectus coluisse per artes
Cura sit, & linguas edidicisse duas.*

Ars naturæ defectum in multis supplet.

Quid. 1. de Arte amandi.

Arte cita, velociq; rates, remosq; reguntur,

Arte levis curruis, arte regendus amor.

Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro,

Franaq; magnanimi dente teruntur equi,

Quid. de Philomela.

Pfittacus humanas depromit voce querelas,

Atque suo domino x̄ipe, sonatq; vale.

Pica loquax varias modulatur gutture voces,

Scurriliter strepitu quicquid & audit, ait.

Perfusus in Proœmio.

Quis expediuit pfittaco suum x̄ipe,

Picasque docuit nostra verba conari?

Magister artis, ingeniq; largitor

Venter,

Vente

Psitta

Hum

Ar

So

Sola

N

Dex

A

Odi

E

Qu

Et

Fa

A

Venter, negatas artifex sequi voces.

Statius lib. 1. Sylvarum.

*Psittace dux volucrum, domini facunda voluptas,
Humanae solers imitator Psittace lingua.*

Artes ybique locorum homines comitantur.

Ouid. lib. 4. Trist.

Sola comes nostrae persistit illa fuga.

Sola nec insidias inter, nec militis enses,

Nec mare, nec ventos, barbariemque timet.

DE ASPERITATE.

Asperitis odium bellaque causat, atque
in omni re nociva est.

Ouid. 2. de Arte amandi.

Dextera precipue caput indulgentia mentes:

Asperitas odium saevaque bella mouet.

Odinus accipitrem, quia viuit semper in armis,

Et pauidum solitos in pecus ire lupos.

DE ASTVTIA.

Astuti qui maximè videntur quandoque
decipiuntur.

Plautus in Captiuis.

Qui cauet ne decipiatur, vix cauet què etiã cauet:

Etiã què cauisse ratus est, saepe is cautor capi⁹ est.

Terentius in Andria.

Fallacia alia aliam trudit.

Astutum fallere difficile est.

Seneca in Troade.

*Simulata remoue, non facile est tibi
Decipere Vlysses: id est vasfrū, astutum, versipellē.*

DE ASSVETVDINE.

Ab assuetis non fit passio.

Ouid. 3. de Ponto.

Hæc quoq; Naso feres: etenim maiora tulisti:

Iam tibi sentiri sarcina nulla potest.

Ductus ab armento taurus detractat aratra,

Subtrahit & duro colla nouella iugo.

Nos quibus assuevit fatum crudeliter uti,

Ad mala iam pridem non sumus vlla rudes.

Idem lib. 3. de Tristib.

Quidq; fugax rerum, securaq; otia natus,

Mollis. & impatiens ante laboris eram,

Vltima nūc patior, nec me mare portubus orbam

Perdere, diuersa nec potuere via.

Suffeci q; malis animus. Nam corpus ab illo

Accepit vires, vixq; ferenda tulit.

Idem lib. 5. de Tristib.

Pone metum, valeo, corpusq; quod ante laborum

Impat. ens nobis inuolidumq; fuit,

Sufficit, atque ipso vexatum induruit vsu.

An magis infirmo non vacat esse mihi?

Idem lib. 2. de Arte amandi.

- Nil assuetudine maius.

Idem

Quod
Len

Iam t

Parci

Lat oq

- No

Pecto

Grau

- ta

Perpe

Ac v

Pos

- Ia

Sed c

Expe

Sic ti

De se

- te ca

Attē

Idem eodem libro.

*Quod male fers, assuesce, bene multa vetustas**Lenit. Seneca in Thyeste.**Iam tempus illi fecit arumnas leues.*

Idem in Octauia.

*Parcite lacrymis, urbis festo**Latóque die.-**- Non hoc primum**Pectora vulnus mea senserunt?**Graviora tui.*

Valerius Flaccus lib. 5. Argonaut.

*- tamen aspera regum**Perpetimur iuga, nec melior parere recuso.*

Propert. lib. 2. Eleg.

*Ac veluti primo taurus detrectat aratra,**Post venit assueo molli ad arua iugo.*

Claudianus lib. 2. in Ruffinum.

*- Iam nulli flebile damnum,**Sed cursus solennis erat, campusq; furori**Expositus, sensumq; mali detraxerat usus.**Affueta difficulter relinquatur.*

Horat. satyr. 5. lib. 12.

*Sic tibi Penelope frugi est, qua si semel uno**De sene gustarit, tecum partita lucellum,**Et canis à corio nunquam absterrebitur vdo.*

DE ATTENTIONE.

Attēti auditores vt sint exhortatio accōmodata.

Vergil. lib. 5. Æneid.

Accipite hæc animis, lata sçq; aduertite mentes:
Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit.

Idem 10. Æneid.

Accipite ergo animus, atqui hæc mea figite dicta.

Idem 11. Æneid.

Nunc adeò qua sit dubia sententia menti,
Expeditam, & paucis (animos adhibete) docebo.

Idem in Ætna.

Tu modò subtiles animo duce percipe curas,
Occultamq; fidem manifestis astrue rebus.
Mille sub exiguo, ponam tibi tempore veras
Res, oculiq; docent, certas res credere cogunt.

Quid. lib. 1. Fastorum.

Disce metu posito vates operose dierum,
Quod petis, & voces percipe mente meas.

Plautus in Captiuis.

Nunc hoc aduertite, ut ea qua sentio pariter
sciatis.

Terentius in Eunucho.

Date operam, & cum silentio animaduertite.

Silius Italicus lib. 16.

Mente fauete pari, atque aures aduertite vestras.

Manilius lib. 3. Astronomicôn.

Hûc ades ô quicumque meis aduertere cæptis
Aurem oculósque potes, veras & percipe voces.
Non ad iuratos reges, Troiamq; cadentem.

Impendas animum, nec dulcia carmina queras:

Or-

Ornari res ipsa negat contenta doceri.

Plautus in Menæchmis.

Salutem primum iam à principio propitiam

Mihi atque vobis spectatores nuntio.

Adporto vobis Plautum lingua, non manu:

Quaeso ut benignis accipiatis auribus.

Nunc argumētū accipite, atque animū aduertite,

Quam potero in verba conferam paucissima.

Attentionis maximæ intimatio perpulcra.

Propertius lib. 2. Eleg.

Nunc mihi si qua tenes ab origine dicere prima

Incipe, suspensis auribus ista bibam.

DE AVARITIA.

Avaritia scelerum omnium mater est.

Claud. 2. lib. in Siliconis laudes.

At primum scelerum matrē, quæ semper habendo

Plus satiens patulus rimatur faucibus aurum,

Trudis avaritiam.

Petronius Arbiter in satyris.

Orbem iam totum victor Romanus habebat,

Qua mare, qua terra, qua sydus currit utrumq;

Nec satiatus erat: gravidis freta pulsa cavinis

Iam peragrabantur, si quis sinus abditas ultra,

Si qua foret tellus, qua fulvum mitteret aurum,

Hostis erat, fatiscq; in tristia bella paratis

Querebantur opes: non vulgo nota placebant

Gaudia, non usu plebeia trita voluptas.

Ibidem.

Nec minor in campo furor est, emptiq; Quirites
 Ad pradam strepitumq; luci suffragia vertunt:
 Venalis populus, venalis curia patrum.
 Est fauor in pretio: senibus quoq; libera virtus
 Exciderat, sparsiq; opibus conuersa potestas,
 Ipsaq; maiestas auro corrupta iacebat.

Lucanus lib. 3. bell. ciuil.

Vsque adeo solus ferrum, mortemq; timere
 Auri nescit amor. Pereunt discrimine nullo
 Amissa leges: sed pars vilissima rerum
 Certamen mouistis opes.

Idem lib. 7. bel. ciuil.

Impulit amantes, auriq; cupidine cacos,
 Ire super gladios, superq; cadauera patrum,
 Et cacos calcare duces.

Propertius Eleg. 7. lib. 3.

Ergo sollicita tu caussa pecunia vita es,
 Per te immaturum mortis adimus iter.
 Tu vitis hominum crudelia pabula prebes,
 Semina curarum de capite orta tuo.

Idem lib. 3. Eleg. 13.

Ac nunc desertis cessant sacraria lucis,
 Aurum omnes victa iam pietate colunt.
 Auro pulsa fides, auro venalia iura,
 Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.

Tibullus 10. Eleg. lib. 1.

Quis fuit horrendos primus qui protulit enses?

Quam

Quam
 Tunc ca
 Tunc
 At nih
 Verti
 Diuitis
 Fagi
 Non ist
 Secu
 Aua
 -Qu
 Dimor
 Nil ob
 Impige
 Per m
 Vi ven
 Nec lo
 Annu
 Et qu
 Quar
 In pro
 -N
 Quas

Quàm ferus, ac verè ferreus ille fuit.

Tunc cades hominum generi, tunc praelia nata,

Tunc breuior dira mortis aperta via est.

At nihil ille miser meruit, nos ad mala nostra

Vertimus in saevas, quod dedit ille, feras.

Diuitis hoc vitium est auri: nec bulla fuerunt,

Faginus adstabat quum cyphus ante dapes,

Non arces, non vallus erat somnumq; petebat

Securus varias dux gregis inter oues.

Auaritia homines ad omnia ferè pericula
atque incommoda impellit.

Horat. lib. 1. satyr. 1.

- Quum te neque feruidus aestus

Dimoveat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum

Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter.

Idem 1. lib. epist. 1.

Impiger extremos currit mercator ad Indos

Per mare, pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Manilius lib. 4. Astrono.

Vt veniant gemma, totus transibitur orbis:

Nec lapidum pretio pelagus cœpisse pigebit.

Annua solliciti consummant vota coloni,

Et quanta mercedis erunt fallacia rura?

Quaremus lucrum navis, mortemq; sequemur

In pradas, pudeat tanto bona velle caduca.

Idem lib. 5. Astrono.

- Nil est audere relictum,

Questus naufragio petitur, corpusq; profundo

Immissum pariter, quàm prada exquiritur ipsa
 Nam semper tanti merces est prava laboris,
 Censibus equantur concha, rapidumq; notari.
 Vix quisquã est locuples, oneratur terra profundo
 Tali sorte suas arteis per littora tractat.
 Aut emit externos pretio, mutatq; labores
 Influxor aequorea varia sub imagine mercis.

Propertius lib 3. eleg.

Ergo sollicita tu censa pecunia vita es,
 Per te immaturum mortis adimus iter.
 Tu vitis hominum crudelia pabula præbes,
 Semina curarum de capite orta tuo.

Anarus assidue eget.

Horat. lib. 1. epist. 1. ad Lollium.

Semper auarus eget, certum voto pete finem.

Idem Oda 16. lib. 3.

- Multa petentibus

Desunt multa.

Ausonius in Bixæ sententiis.

Quis dives? qui nil cupit. Quis pauper? auarus.

Claudia. in Ruff. 1. lib.

Semper inops quisunque cupit.

Auarus hydropico assimilatur.

Horat. Oda 2. lib. 2.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
 Nec satim pellit, nisi causa morbi
 Fugerit venis, & aquosus albo
 Corpore languor.

Aua-

Auarus insanissimus est, sed non cognoscitur:
quia maior hominum pars eodem
vicio iactatur.

Horat. satyra 3 lib. 2.

*Si quis emat citharas, emptas comportet in unū,
Nec cithara studio, nec musæ deditus ulli:*

*Si scalpra, & formas non sutor: nautica vela
Aduersus mercaturis: delirus, & amens*

Vndique dicatur meritò. Quid discrepat istis,

*Qui numos, aurumq; recondit, nescius vi
Compositis, metuensq; velut contingere sacrum?*

*Nimirum insanus paucis videatur, eò quod
Maxima pars hominum verbo iactatur eodem.*

Auarus periurus exigua fiet re.

Iuuenalis satyra 14.

*Falsus erit testis, vendet periuria summa
Exigua, Cereris tangens aramq; pedemq;.*

Auarus seruus est.

Horat. lib. 1. epist. 17. ad Quintum.

*Quo melior seruo, quo liberior sit avarus
In trivitiis fixum quum se demittit ob assem,
Non vides: nam qui cupiet; metuet quoque porro.*

*Qui metuens viuet, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat & obruitur re.*

Auari diuitias dummodo possideant, Deum
pœnám ve omnem parui faciunt.

Iuuenalis 13. satyra.

Est alius metuens ne crimen pœnâ sequatur.

Hic putat esse deos, & peierat, atque ita secum,
 Decernat, quando cunque volet de corpore nostro
 Isis, & irato feriat mea lumina sistro,
 Dū modo vel cecus teneam, quos abnego, numos,
 Auari insanabiles sunt.
 Horatius oda 24. lib. 3.

- Scilicet improbe

Crescunt diuitia, tamen
 Curta nescio quid semper abest rei
 Idem satyr. 1. lib. 1.

At bona pars hominum decepta cupidine falso,
 Nil satis est, inquit.

Hos & Tantalo comparat ibidem.
 Tantalus à labris, sitiens, fugientia captat
 Flumina, quid rides? mutato nomine de te
 Fabula narratur: congestis undique saccis
 Indormis inhians, & tanquam parcere sacris
 Cogaris, aut pictis tanquam gaudere tabellis,
 Nescit quid valet numus, quem præbeat usum?
 Panis ematur, olus, vini sextarius, adde
 Quæis humana sibi doleat natura negatis.

Lucanus lib. 7. bell. ciuil.

Inuenere quidem spoliato plurima mundo,
 Bellorum in sumptus congesta pondera massa.
 Sed non impleuit, cupientes omnia, mentes,
 Quicquid fodit Hiber: quicquid Tagus extulit au
 Quodq; legit aines summis Arima spus arenis (ri,
 Ut rapiant.

Sene-

Cupit
 Nec ta
 Suffici
 Lydia
 Subdit
 Flumi
 Nec si
 Ruraq
 Intraq
 Specte
 Auidu

Si qua
 Pon
 Aut q
 Cele
 Tanta
 Plen
 Huma
 Cess

Quam
 Mul
 Et cla
 Nil
 d qu
 Alio
 Qua i

Seneca in Hercule Oeteo.

Cupit hic gazus implere famem:
 Nec tamen omnis plaga gemmiferi
 Sufficit Istri, nec tota sitim
 Lydia vincit, nec qua Zephyro
 Subdita tellus stupet aurato
 Flumine clarum radiare Tagum:
 Nec si totus seruiat Hebrus,
 Ruraq; diues cingat Hydaspes,
 Intraq; suos currere fines
 Spectet toto flumine Gangem.
 Auidis, auidis natura parum est.

Boëtius metro 2. lib. 2.

Si quantas rapidis flatibus incitus
 Pontus versat arenas,
 Aut quos stelliferis edita noctibus
 Calo sydera fulgent,
 Tantas fundat opes, nec retrahat manum
 Pleno copia cornu,
 Humanum miseris haud ideo genus
 Cessat flere querelas.
 Quamuis vota libens excipiat Deus
 Multi prodigus auri
 Et claris auidos ornet honoribus,
 Nil tam parva videntur:
 Ad quesita vorans sua rapacitas
 Alios pandit hiatus,
 Qua iam precipitem frana cupidinem

Certo fine retentens?

*Largis quum potius muneribus fluens
Sitis ardescit habendi.*

*Nunquam diues agit qui trepidus gemens
Sese credit egentem.*

Idem Metro 3. lib. 3.

*Quamuis fluente diues auri gurgite
Non expleuras cogat auarus opes,
Onereq; baccis colla rubri littoris,
Ruraq; centeno scindat opima boue.
Nec cura mordax deserit superstitem:
Defunctumq; leues non comitantur opes.
Claudianus de inexplebili auaritia Ruffini,
lib. I. in Ruffinum sic ait.*

*Plenus seuitia, lucriq; cupidine feruens,
Non Tartesiadis illum satiaret arenis
Tempesta pretiosa Tagi, non stagna rubentis
Aurea Pactoli: totumq; exhausserit Hermum,
Ardebit maiore siti.*

Ibidem de eodem.

*Illecebris capitur: nimiumq; elatus auaro
Pascitur intuitu.*

Et iterum.

*Crescebat scelerata sitis: praedaq; recentis
Incestus flagrabat amor, nullusq; petendi
Cogendiue pudor: crebris periuria nectit
Blanditijs, sociat perituro foedere dextras,
Si semel è tantis poscenti quisque negasset,*

Effera

*Effera
Aua*

*Non
Vicin
Miran
Si ne*

*PHIL
Demo
Immu
ha*

*Et ill
qua
Nec t*

Imp

*Vinat
Possid
Exaq*

*An v
Form*

*Te te
Empe*

Efferat pratumido quatiabat corda furore.
 Auari odiosi sunt omnibus, etiam propinquis.
 Horat. satyr. I. lib. I.

*Non uxor saluum te uult, non filius omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri, atque puella.
 Miraris, quum tu argente post omnia ponas,
 Si nemo praestet, quem non merearis, amorem?*
 Plautus in Trinummio.

PHILTO. De magnis diuitijs si quid (cuius
 Demas, plus sit, an minus? LY. Minus pater, sed
 Immunifico scis quid cantari solet: quod habes, ne
 habeas:

*Et illud: quod nunc non habes, habeas malum,
 quandoquidem
 Nec tibi bene esse potes pati, nec alteri.*

Imprecatio Iuuenalis saty. 12. ut à nullo
 auarus ametur.

*Viuat Pacuuius queso, vel Nestora totum:
 Possideat, quantum rapuit Nero: montibus aurū
 Exaquet, nec amet quemquū, nec ametur ab ullo.*

Auari timent assidue.

Horat. satyr. I. lib. I.

*An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
 Formidare malos, fures, incendia, seruos,
 Te te complent fugientes hoc inuau? Horum
 Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum,*

Auaro diuitia nihil profunt, quum eis
 vi nesciat.

Ouid. lib. 3. de sine titulo.

Quid mihi fortuna tantum? quid regna sine usus?

Quid, nisi possedit diues auarus opes?

Sic aret medijs taciti vulgator in vendis,

Pomaq; qua nullo tempore tangat habet.

Anarorum excusatio, seu sub specie boni de-
ceptio, formica exemplo.

Horat. satyr. I. lib. I.

Ille grauem duro terram qui verit aratro,

Perfidus hic campo, miles, nauisq; per omne

Audaces mare qui currunt, hac mente laborem

Sese ferre senes vt in otia iuta recedant

Atunt, quum sibi sint congesta cibaria: Sicut

Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris

Ore trahit quodcumq; potest, atque addit aceruo,

Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.

Qua simul inuersum contristat Aquarius annu,

Non usquam prorepit, & illis vititur ante

Quesiis patiens.

Auarorum opes luxu heredes profundunt.

Claud. de bello Gild.

-Quodcumque profunda

Traxit auaricia, luxu peiore refundit,

Auarorum intimatio reprehensioque acerrimo.

Horat. lib. 3. Oda 24.

Intactis opulentior

Thesauris Arabum, & diuitis India,

Camentis licet occupes

Tyrhus

Tyrhenum omne tuis & mare Ponticum:

Si figit adamantinos

Summis verticibus dira necessitas

Clavos, non animum metu,

Non mortis laqueis expedies caput.

Idem lib. 1. satyr. 1.

Quid inuauat immensum tō argenti pondus & aurē

Furtim de fossa timidum deponere terra?

Quōd si comminuas vilem redigatur ad assem,

At ni id sit, quid habet pulchri cōstrucl^o aceruus

Millia frumenti tua triuerit area centum,

Non tuus hoc capiet venter plus, quāam meus.

Iuuenal. satyra 12.

Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet

Argento praeferre caput, rebusq; salutem?

Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,

Sed caci vitio propter patrimonia viuunt.

Idem satyra 14.

Sed quō diuitias hac per tormenta coactas

Quis furor haud dubius, quū sit manifesta phre-

Vt locuples moriatis, egenti viuere fato? (nesis,

Perfius satyra 6.

Vende animam lucro mercare, atq; excute solers

Omne latus mundi, ne sit praestantior alter

Cappadocas rigida pingues pauisse catasta.

Rem duplica, feci iam triplex, iam mihi quarto,

Iam decies redit in rugam, depinge ubi sistam,

Inuentus Chrysippe tui finitor acerui.

Martialis 8. lib. Epigr.

Rape, congere, aufer, posside, relinquendum est.
Auaris diuitiæ nihil sunt, nisi temperato
splendeant vsu.

Horat. Oda lib. 2.

Nullus argento color est auaris
Abdito terris inimice lamina
Crispe Salusti, nisi temperato
Splendeat vsus.

DE AVDACIA.

Audaciam reprimendam esse exhortatio dignissima.

Stattius lib. 10. Theba.

Ille monet, ne frana animo permitte calenti
Da spaiiū tenuemq; morā mala cūcta ministrat
Impetus, hoc oro munus concede parenti.

Idem lib. 11. Theb.

Adde moram sceleri, & metire quod audes.

Ouid. lib. 11. Metamor.

En audaces non est audacia tuta.

Audentes Deus iuuat, seu fortuna, vt
 vulgò aiunt.

Vergil. 6. Æneid.

Tu ne cede malis, sed contrà audentior ito.

Tibullus.

Audendum est, fortes adiuuat ipse Deus.

Vergi

Vergil. 10. Æneid.

Audentes fortuna iuuat.

Claudianus ad Probinum.

Fors iuuat audentes, prisci sententia vatis.

Ouid. lib. 11. Metamorph.

Audentes Deus ipse iuuat.

Idem 2. lib. Fastorum.

- Audebimus ultima, dixit.

Viderit: audentes Forsq; Venusq; iuuat.

Terentius in Phormione.

Fortes fortuna adiuvat.

Valerius Flac. lib. 4. Argonaut.

- Stetimus tamen, & Deus adfuit ausis,

Quin iterum idem aderit crede Deus.

DE AVDITV.

Auditui visus semper est preferendus.

Horat. in arte Poët.

Segnius irritant animos demissa per aures,

Quàm que sunt oculis subiecta fidelibus, & que

Ipsè sibi tradit spectator.

Idem.

Nec retinent patula commissa fideliter aures.

Auditum visui preferens laudandus non est.

Plautus in Truculento.

Idè laudandus est, qui plus credit què audit, quàm

Què videt. non placet quum illi plus laudat què

audiunt,

*Quàm qua videt. Pluris est oculus testis unus,
quàm auris*

*Decem. qui audiunt audita dicunt: qui vident,
planè sciunt.*

DE AVLA.

*Aulæ in sublimi fraudes, & scelera ma-
ximè regnant.*

Seneca in Hippolyto.

Fraus sublimi regnat in aula.

Idem in Thyeste.

*Vt nemo doceat fraudis & sceleris viam,
Regnum docebit.*

Aula exeat pius esse volens.

Lucan. lib. 8. bel. civil.

-Exeat aula

*Qui volet esse pius. Virtus & summa potestas
Non coeunt.*

DE AUTVMNO.

Autumnus est morbosus.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Sepe sub autumno, quum formosissimus annus,
Plenaq; purpureo subrubet vva mero, (æstu,
Quum modò frigoribus premimur, modò solvimur
Aère non certo corpora languor habet.*

DE AVXILIO.

Auxilium inferendum est mora seclusa.

Ouid.

Quid. lib. 4. Metamorph.

Ad opem brevis hora ferenda est.

Idem lib. 2. de Ponto.

*Brachia da lasso porius prendenda natanti,
Nec pigeat mento supposuisse manum.*

Auxilij diuini imploratio disertissima.

Vergil. Æneid. 2.

*Iuppiter omnipotens precibus si flecteris ullis,
Aspice nos, hoc tantum: & si pietate meremur,
Da deinde auxiliū pater, atque hac omnia firma.*

Auxilij imploratio lepidissima.

Vergil. 1. Æneid.

Ad te confugio, & supplex tua numina posco.

Idem 2. Æneid.

*Quod te per superos, & conscia numina veri,
Per si qua est que restat adhuc mortalibus usquā
Intemerata fides, oro miserere laborum
Tantum, miserere animi non digna ferentis.*

Quid. 1. Epist. Heroid.

*Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
Brachia.*

Idem 1. de Tristib.

*Quo magis, o pauci, rebus succurrite lesis,
Et date naufragio littora tuta meo.*

B

DE BEATITVDINE.

Beatitudo hac in vita non est, nec esse
potest ante obitum.

Ouid. lib. Metamorph.

- Scilicet ultima semper

*Expectanda dies hominis est, dicitq; beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.*

Ausonius in Solonis sententiis!

Dico tunc vitam beatã, quum peracta fata sunt.

Ad veram beatitudinem omnes vocantur,
vbi consummata requies est.

Boëtius Metro 10. lib. 3.

*Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitant libido mentes:
Hic vobis requies erit laborum:
Hic portus placida manens quiete:
Hoc unum miseris patens asylum.*

Beatus bonus, sapiensve tantum esse potest.

Horat. lib. 1. epist. ad Quintium.

*Tu recte viuis si curas esse quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum,
Sed vereor ne cui de te plus quam tibi credas,
Nè ve putes alium sapiente bonoq; beatum.*

Beatus

Beatus

Beatus

isth

Beatu

Non p

Recte l

Nomen

Muner

Durat

Peiusq

Non i

Aut p

Bea

Non i

Perue

Imple

Fixa p

Nostr

S

Beato

nec

mo

Beatus dicitur qui aduersa æquanimiter suffert.
Terentius in Phormione.

Beatus es, n̄ unum desit, animus, qui modestè
isthac ferat.

Beatus possidens multa non est, nec rectè dici-
tur, sed potius virtute præditus.

Horat. Oda 9. lib. 4.

Non possidentem multa, vocaueris

Rectè beatum: rectius occupat

Nomen beati, qui deorum

Muneribus sapienter uti,

Duramq; callet pauperiem pati,

Peiusq; letho flagitium timet:

Non ille pro charis amicus,

Aut patria timidus perire.

Beati diuina visione illustrati, cœlestia, nec
non terrena cernunt, vt de Pompeio

Magno dicitur.

Lucanus lib. 9. bel. ciuil.

Non illuc auro positi, nec thure sepulti.

Perueniunt. Illic postquam se lumine vero

Impleuit: stellasq; vagas miratur & astra

Fixa polus, vidit quanta sub nocte iaceret

Nostra dies, ruitq; sui ludibria trunci.

Suprà de eodem titulo, Anima Dei in
contemplatione sita, &c.

Beatorum gaudia immensa atque sincera sunt,
necnon eorum loca amœnissima esse dicuntur
moraliter.

Valerius Flaccus lib. I. Argonaut. vbi de
duabus gemmeis portis loquitur.

*Ast aliã (s. portã) tentare nefas, & tendere cõtra.
Rara, & sponte patet, si quando pectore ductor
Vulnera nota gerens galeis præfixa rotisq;
Cui domus, aut studium mortales pellere curas,
Culta fides, longeq; metus, atque ignota cupido.
Seu venit in vittis, castaq; in veste sacerdos.
Quos omnes tenis plantis, & lampada quassans
Progenies Atlantis agit. lucet via latè
Igne Dei, donec sylvas, & amœna piorum
Deueniant, camposq; vbi sol, totumq; per annum
Durat aprica dies thiasq; choriq; virorum,
Carminaq; & quorum, populis iam nulla cupido.*

Tibullus Elegia 3. lib. I. de camporum Ely-
siorum amœnitate in hunc mo-
dum loquitur.

*Hic chorea, cantusq; vigent, passimq; vagantes.
Dulce sonant tenui gutture carmen aues.
Fert casiam non culta seges, totosq; per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.*

Claud. item lib. 2. de raptu Proserp.
*Amissum ne crede diem, sunt altera nobis
Sydera, sunt orbes alij, lumenq; videbis
Purius: Elysiosq; magis mirabere campos,
Cultoresque pios. Illic pretiosior atas:
Aurea progenies habitat, semperq; tenemus*

Quod

Quod se
Prata t
Perpetu
Est et
Fulgen
Hac til
Autum

Hinc
Et con

Quis
Qu

Tunc

Tu

At ni

Ver

Diuit

Fa

Non

Sec

Quip

Tam

Quod superi meruere semel: nec mollia desunt
 Prata tibi Zephyris illic melioribus halant
 Perpetui flores quos nec tua protulit Aetna.
 Est etiam lucis arbor praedives opacis,
 Fulgentes viridi ramos curuata metallo.
 Hæc tibi sacra datur fortunatimque tenebis
 Autumnum, & fuluis semper ditabere pennis.

DE BELLO.

Bellum ex cupiditate ortum habet.

Lucan. lib. 1. bel. ciuil.

Hinc usura vorax, auidumq; in fenore tempus,
 Et concussa fides, & multis vile bellum.

Tibullus eleg. 10. lib. 1.

Quis fuit horrendos primus qui protulit enses?
 Quam ferus, & vere ferreus ille fuit?

Tunc cedes hominum generi, tunc praelia nata,

Tunc breuior dira mortis aperta via est.

At nihil ille miser meruit, ad nos mala nostra

Vertimus, in sauas quod dedit ille feras.

Diuitis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt

Faginus adstabat quum cyphus ante dapes.

Non arces, non vallus erat, somnumq; perebas.

Securus varias dux gregis inter oues.

Belli amor creuit maximè.

Vergil. lib. 1. Georg.

Quippe ubi fas versu atq; nefas, tot bella per orbem

Tam multa scelerum facies: nos ullus aratro

Quod

Dignus honos: squalent abductis arua colonis:
 Et curua rigidum falces conflantur in enses:
 Hinc mouet Euphrates, illi nō Germania bellum:
 Vicina ruptis inter se legibus urbes
 Arma ferunt, sauit toto Mars impius orbe.
 Vt quum carceribus sese effudere quadriga
 Addunt se in spacia, & frustra retinacula tendens
 Fertur equis auriga, neq; audit currus habenas.

Belli ciuilis causæ quæ sint.

Lucanus lib. I. bel. ciuil.

Fert animus causas tantarum exponere rerum,
 Immensumq; aperitur opus, quid in arma furenti
 Impulerit populum, quid pacem excusserit orbi.
 Inuidia factorum series, summisq; negatum
 Stare diu, nimioq; graues sub pondere lapsus.

Ibidem.

-Tu causa malorum

Facta tribus dominis cōmunis Roma, nec unquam
 In turbam missi feralia fœdera regni.

Belli ciuilis, nec non generalis repre-
 hensio, asperrima.

Horatius lib. Epodon.

Quò, quò scelesti ruitus? aut cur dextris
 Aptantur enses conditi?
 Parum ne campis, atq; Neptuno super
 Fusum est Latini sanguinis?
 Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
 Vnquam nisi in d. spar feris.

Furor

Furor ne cacus, an rapit vis acrior?

An culpa? responsum date.

Tacent, & ora pallor albus inficit,

Mentesq; percussa stupent.

Lucanus lib. 1. de bel. civil.

Quis furor o ciues? qua tanta licentia ferri;

Gentibus inuisis Latium prabere cruorem?

Quumq; superba foret Babilo spolianda trophais

Ausonys, umbraq; erraret Crassus inulta,

Bella geri placuit nullos habitura triumphos?

Hec quantum terra potuit pelagiq; parari

Hoc quem ciuiles hauserunt sanguine dextrae?

Idem lib. 2. bel. civil.

Nobilitas cum plebe perit, lateq; vagatur

Ensis, & a nullo reuocatum est pectore ferrum,

Stat cruor in templis, multaq; rubentia cade

Lubrica saxa madent, nulli sua profuit atas,

Non senis extremum piguit feruentibus annis

Præcipitasse diem, nec primo in limite vita

Infantis miseri nascentia rumpere fata.

Crimine, quo parui cadem potuere mereri?

Sed satis est iam posse mori.

Tibullus eleg. 10. lib. 1.

Quis furor est atram bellis accersere mortem?

Imminet & tacito clam venit illa pede.

Quam potius laudandus hic est, quem prole parata

Occupat in parua pigra senecta casa.

Ipse suas sectatur oues, at filius agnos,

Et calidum fesso comparat uxor aquam.

Belli euentus varius.

Vergil. lib. 10, Aeneid.

*Hic magnus sedet Aeneas. secumq; volutat
Enentus belli varios.*

Ouid. lib. 7. Metamorph.

*Sexta resurgebant orientis cornua luna:
Et pendebat adhuc belli fortuna, diuque
Inter utrumque volat dubijs Victoria pennis.*

Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

Mars dubius, nec certa Venus victiq; resurgunt.

Quosque neqes unquam posse iacere cadunt.

Seneca in Thebaidi.

- Nunc belli mala

Propone, dubias Martis incerti vices.

Licet omne tecum regis robur trabas,

Licet arma longè miles, ac latè explicet

Fortuna belli semper ancipiti in loco est.

Silius Italicus. lib. 6. bel. pun.

- Et incerti fallax fiducia Martis.

*Bello salus nulla est, igitur pax ab omnibus
poscenda est.*

Vergil. II. lib. Aeneid.

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes.

Belli tempore portas claudere prodest.

Ouid. Eleg. 6 lib. I.

*Vrbibus obsessis clausa munimina porta
Profunt, in media pace quid arma times?*

Ouid.

-hic
Vi fer

Qued
est b

Si qui
tum

Bonis
Be

-In
Qui b
Bene

At fo
bel

Nam
ha

Dum
ne

Quid. 4. de Ponto.

*-hic, ubi barbarus hostis
Vi fera plus valeant legibus arma facit.*

DE BENEFICENTIA.

Beneficium in bonos collatum haud
parum prodest

Plautus in Captiuis.

*Quod bonis beneficit beneficium, gratia ea grauida
est bonis.*

Idem in Persa.

*Si quid bonis boni fit, esse idem & graue, & gra-
tum solet.*

Idem in Rudente.

Bonis quod bene fit, haud perit.

Beneficium accipere qui scit, sed reddere
nescit, improbus est.

Plautus in Persa.

-Improbus est homo

Qui beneficium scit sumere, & reddere nescit.

Beneficij accepti recordatio perpetua esse de-
bet, & ad hoc exhortatio dignissima.

Plautus in Captiuis.

*At scire tu memento, quando hic quod voles ha-
bebis:*

*Nam ferè maxima pars morem hunc homines
habent, quod sibi volunt*

*Dum id impetrant boni sunt, sed id ubi iam pe-
nes sese habent,*

Ex bonis pessimi, & fraudulentissimi sunt.

*Beneficia alteri impensa rememoranda
non sunt.*

Terentius in Andria.

*Si tibi quid feci, aut facio, quod placet, Simo,
Et id gratum fuisse aduersum te, habeo gratiam.
Sed hoc mihi molestum: Nam ista cōmemoratio,
Quasi exprobratio est immemoris beneficij.*

Mart. lib. 5. Epigr.

*Qua mihi prastiteris, memini, semperq; tenebo.
Cur igitur taceo, Posthume, tu loqueris?
Incipio quoties alicui tua dona referre,
Protinus exclamat, dixerat ipse mihi.
Non belle quedam faciunt duo, sufficit unus.
Huic operi: si vis ut loquar, ipse tace.
Crede mihi, quamuis ingentia Posthume dones:
Auctoris pereunt garrulitate sui.*

Ausonius in sent. Chilonis.

Tu bene si facias, non meminisse fas est.

*Beneficium, quum opus est, à quouis etiam
nomine accipiendum est.*

Terentius in Adelph.

*Abs quiuis homine, quū opus est, beneficium acci-
pere gaudeas.
Verum enimuerò id demum inuat, si quē equum
est benefacere, is facit.*

DE BLANDITIIS.

Blanditiæ ut dicitur, sunt adueniunt notabilis.

Quid.

Quid. lib. 3. eleg.

*Desine blanditias, & verba potentia quondam
Perdere, non ego sum stultus, ut ante fui.*

DE BONITATE.

Bonus est qui leges & patrum statuta ad vnguem
seruat, quique ab inimicis etiam extollitur.

Horat. lib. 1. Epist. ad Quintium.

-Vir bonus est quis?

Qui consulta patrum, qui leges, iuraq; seruat.

Terentius in Hecyra.

*Namque eo pacto maximè apud te meo erit ingenio
fides,*

*Quum illa, que nunc in me iniqua est, aqua de
me dixerit.*

Bonus ætatis suæ spatium ampliat.

Mart. lib. 10. Epigr.

*Ampliat ætatis spatium sibi vir bonus, hoc est
Vivere bis, vita posse priore frui.*

Bonus est, qui studet esse quod ab aliis audit.

Horat. lib. 1. Epist. ad Quintium.

Tu rectè viuis si curas esse quod audis:

Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.

Bonus est, qui in Deo tantum spem collocat, nec
pro ipso tormenta mortemve horret.

Horatius ibidem.

Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Penthen,

Rektor Thebarum, quid me perferre, pariq;

*Indignum coges? Adimam bona, nepe pecus, rem
Lectos, argentum: tollas licet: in manicis, &
Compedibus sauo te sub custode tenebo.*

*Ipse Deus, simulatq; volam, me soluet opinor,
Hoc sentit, moriar. Mors ultima linea rerum est.*

Bonus est maximis in diuitiis positus, qui non
peccat: quia hoc facile non est.

Martial. ii. Epig. in laudem
Neruae Traiani

*Tanta tibi est recti reuerentia, Caesar, & equis,
Quanta Numa fuerat: sed Numa pauper erat.
Ardua res hac est, opibus non tradere mores,
Et quum tot Croesos viceris, esse Numam.*

Bonus est, qui virtutis amore non peccat.

Horat. lib. i. Epist. ad Quintium.

Oderunt peccari boni virtutis amore.

Bonus vt malos non timeat admonitio illustras.

Horat. lib. i. satyra 4.

-Sulcius acer

*Ambulat, & Captius, rauci male, cumq; libellis,
Magnus utraq; timor latronibus: at bene si quis,
Et viuat puris manibus, contemnat utrumque.*

Bonis bene erit, malis vero e contra.

Plautus in Captiuis.

Bene mereti, bene profuerit: male mereti par erit.

A bonis quae expectantur potissimum.

Plautus in Trinummio.

Boni sibi hac expetunt, rem, fidem, honorem,

Glo-

Gloria

Vir bo

Millit

Rari

Theb

-So

Ius es

Lau

B

Iude

Qui

Secu

Ext

Ille

Qu

Cog

Neg

Par

Sit

Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium est.

Boni rari sunt.

Vergil. De viro bono.

Vir bonus & sapiens, qualem vix repperit ullum.

Millibus è cunctis hominum consultus Apollo.

Iuuenalis 13. satyra.

Rari quippe boni, numero vix sunt totidem, quos

Thebarum portæ, vel diuitis ostia Nili.

Boni malis parent, idque sapissimè.

Seneca in Hercule furente.

- Sontibus parent boni.

Ius est in armis, opprimit leges timor.

Veteri boni laudantur, sed eorum mores

& ritus non observantur.

Ouid. lib. 1. Fastor.

Laudamus veteres, sed nostris utimur annis.

Bono consummatove viro quæ conueniant.

Vergil. in viro bono.

Iudex ipse sui, totum se explorat ad unguem.

Quid proceres, vaniq; ferat quid opinio vulgi,

Securus: mundi instar habens, teres atq; rotundus,

Externa ne quid labis per leuia sidat.

Ille dies quàm longus erit sub sydere Cancræ,

Quantaq; nox tropico se porrigit in Capricorno

Cogitat, & iusto trutinæ se examine pensat:

Nequid hiet, ne quid protuberet, angulus aquis

Partibus ut coëat, nihil ut deliret amissis.

Sit solidum quodcumq; subest, nec inania subit

Iudicet ad motus digitis pellentibus ictus.

Ibidem.

*Non prius in dulcem declinat lumina somnum,
Omnia, quam longi reputauerit acta diei,
Quò prætergressus quid gestū in tempore, quid nõ?
Cur isti facto decus abfuit, aut ratio illi?
Quid mihi præteritum? cur hac sententia sedit,
Quam melius mutare fui? miseratus egentem,
Cur aliquem fracta persensit mente dolorem?
Quid volui quod nolle bonum foret? Vtile honesto
Cur malus antetuli? Nū dicto, aut deniq; vultu
Perstrictus quisquã? Cui me natura magis, quam
Disciplina trahit? Sic dicta & facta per omnia
Ingrediens, ortuq; à vespere cuncta resolvens,
Offensus prauis, dat palmam & premia rectis.*

DE BONO.

Veri bonique fons est Deus.

Paulinus in Epist. ad Aufon.

*Quid enim tenere vel bonum aut verum queat,
Qui non tenent summa caput,
Veri boniq; fomitem & fontem Deum?*

Summa boni quæ sit.

Aufon. de 7. Sapientum sententiis.

*Quæ nã summa boni? Mens, quæ sibi cõscia recti.
Bona nostra tum cognoscimus, quum
à nobis sublata sunt.*

Plaut.

Plautus in Captiuis.

Tum denique homines nostra intelligimus bona,
Quum qua in potestate habuimus, ea amisimus.

Bona citius, ac prius quam mala, è
medio tolluntur.

Ouid. Eleg. 6. lib. 2.

Optima prima ferè manibus rapiuntur auaris,
Implentur numeris deteriora suis.

Meliora potius faciendâ, quam precanda sunt.

Ouid, lib. 7. Metamorph.

Dij meliora velint: quanquam non ista precâda,
Sed faciendâ mihi.

Bona procrastinanda non sunt: Nam ea
deferre sapientis non est.

Tibullus lib. 1. Eleg. 4.

At si tardus eris, errabis, transiet aetas

Quàm citò, nam signis stat remeatq; dies.

Quàm citò purpureos deperdit terra colores,

Quàm citò formosas populus alba comas.

Vidi iam iuuenem premeret quum senior aetas

Mœrentem stultos præterisse dies.

Marc. lib. 1. Epigr. ad Iulium.

Non bene distuleris, videas quod posse negari,

Et solum hoc ducas, quod fuit esse tuum.

Expectant cura; catenatiq; labores:

Gaudia non remanent, sed fugitiua volant.

Hac utraque manu, complexuq; affere toto:

Sape fluunt, imò sic quoque lapsa sinus.

*Non est, crede mihi, sapientis dicere, viam:
Sera nimis vita est crastina, viue hodie.*

Bona vera quæ sint, pauci cognoscere valent.
Iuuenalis 10. satyra.

*Omniſibus in terris quæ ſunt à Gadibus uſque
Auroram & Gangem, pauci dignoſcere poſſunt
Vera bona, atque illis multum diuerſa, remota
Erroris nebula. Quid enim ratione timemus?
Aut cupimus? Quid tam dextro pede concipis, ut te
Conatus non pœniteat, votiſq; peracti?*

Ad peragendum bonum exhortatio lepidiſſima.
Horat. lib. 1. Epist. ad Bullatium.

*Tu quamcumque Deus tibi fortunauerit horam
Grata ſume manu, nec dulcia differ in annum,
Vt quocumque loco fueris, vixiſſe libenter
Te dicas.*

Seneca in Hippolyto.

*Ætate fruere, mobili curſu fugit.
Optimos vita dies
Effluere prohibe.*

Ibidem.

*-Dum licet, utere.
Tempus ſed tacitum ſubruit, horaq;
Semper præterita deterior ſubit.*

Martialis lib. 1. Epigr.

*Si ſapis, utaris totis Coline diebus,
Extremumq; tibi ſemper adaſſe putes.*

Bonum

Bonum.

Nequica
benefa
N

Quid eſt
Bon

Quid ex
mibi

Bonum
naru
quia

Vos ha

Quicu
Mente

Nam q

Victus

Quicq

Perdit

Quicq

Percip

Bonum, benéve non vult, nisi qui bene operatur.
Plautus in Trinummo.

*Nequicquam illud verbum est: bene vult, nisi qui
benefacit.*

Nil suavius quàm bene rem gerere.

Plautus in Captiuis.

Quid est suavius, quàm bene rē gerere bono publico?

Bonum, quod quisque operatur, sibi facit.

Plautus in Trinummo.

*Quid exprobras bene quod fecisti? tibi fecisti, non
mibi.*

Bonum summum speculari qui vult omniū, terre-
narum rerum cupiditates à se refecare debet:
quia si non, quicquid perspicuum est, perdet.

Boëtius metro 12. lib. 3.

Vos hac fabula respicit,

Quicumque in superum diem

Mentem ducere quaritis.

Nam qui tartareum in specus

Victus lumina flexerit,

Quicquid precipuum trahit,

Perdit, dum videt inferos.

DE BREVI TATE.

Breuitas in dicendo habenda est.

Horat. de Arte poëtica.

Quicquid precipies, esto brevis, ut citò dicta

Percipiant animi dociles, teneant q̄ fideles.

Terentius in Andria.

Quin tu uno verbo dic, quid est quod me velis.

Aufonius Paulino.

*Est, etenim comis breuitas sic fama renatum
 Pythagoram docuisse refert, quū multa loquaces
 Ambiguīs sererent verbis, contra omnia solum
 Est respondebat, vel non: o certa loquendi
 Regula: nam breuius nihil est, nec plenius istis,
 Quae firmata probant, aut infirmata reclinant.*

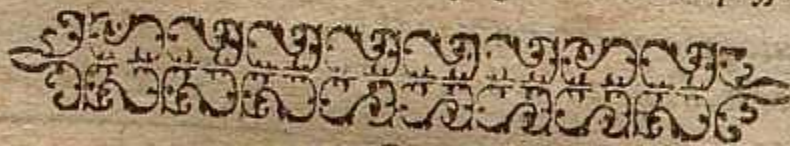
Ibidem.

*Nemo silens placuit, multi breuitate loquendi.
 Nimia breuitas obscuram reddit orationem.*

Horat. de Arte poetica.

*Decipimur specie recti: breuis esse laboro,
 Obscurus fio: sectantem leuia nerui
 Desciunt, animiq; professus grandia turget.
 Satis breue est cui nihil demi potest.*

Mart. lib. 2. Epigr.

Nō sunt lōga, quibus nihil est quod demere possis.

C

DE CANTV.

Cantus laborem mollit atque fallit!

Ouid. lib. 4. Trist.

*Hoc est cur cantet vincētus quoque compede fossor,
 Indocili numero, quum graue mollit opus:*

Cantet

Cantet

Aduer

Quiq; re

In nu

Fessus v

Pasto

Canta

Falli

Fertur

Æm

Quum

Saxa

Si vos

Et q

Omn

Vt n

Iniur

Dor

V

Cer

Cantet & innitens limose pronus arena
 Averso tardam qui vehit amne ratem.
 Quiq; refert pariter lentos ad pectora remos,
 In numerum pulsa brachia versat aqua.
 Fessus ut incubuit baculo, saxoq; recedit
 Pastor arundineo carmine mulcet oues.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitur ancilla decipiturq; labor.
 Fertur & abducta Lyrnesside tristis Achilles
 Æmonia curas attenuasse lyra.
 Quum traheret sylvas Ophœus, & dura canende
 Saxa bis amissa coniuge mœstus erat.
 Bona voce præditus cantare debet.
 Idem 1. de Arte amandi.
 Si vox est, canta, si mollia brachia, salta,
 Et quacumque potes dote placere place.
 Cantorum vitium quale sit.
 Horat. lib. 1. satyra 3.
 Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
 Ut nunquam inducant animum cantare rogati:
 Iniussi nunquam desistant.

DE CASTITATE.

Castitas vxoris dos magna apud Getas.
 Horat. Oda 24. lib. 3.

Dos est magna, parentium
 Virtus, & metuens alterius viri
 Certo fœdere castitas.

Castitatis seu virginittis seruandæ
confortatio.

Ouid. lib. i. Metamor.

Sæpe pater dixit generum mihi filia debes,
Sæpe pater dixit, debes mihi nata nepotes.
Illa velut crimen tædas exosa iugales,
Pulcra verecundo suffundens ora rubore,
Inque patris blandis hæres ceruice lacertis:
Da mihi perpetua, genitor charissime, dixit,
Virginittate frui, dedit hoc pater antè Diana.

Idem lib. 8. Metamorph.

Ante ait moriar, quàm sit tibi copia nostri.

Idem Epistola 8. Heroid.

Pro somno lacrymis oculi funguntur obortis,
Quaq; licet fugio, sicut ab hoste viro.

Seneca in Hercule Furente.

MEG. Grauent catena corpus, & longa fame
Mors protrahatur lenta, non vincet fidem
Vis nulla nostram: moriar Alcide tua.

Plautus in Perfa.

PERSA. Tua isthac potestas est, pater, verûtansè
Quamquam res nostra sunt, pater, paupercula,
Modica, & modesta, meliu' est tamen ita viuere.
Nam ubi ad paupertatem accessit infamia,
Grauior paupertas fit, fides sublestior.

Idem in Sticho.

PINAC. Non quò dedisti nuptum abire nolumus.
Castitas Deo grata est.

Tibul-

Vos quod

Cui

Casti pl

Hac casti

Roman

nes

Nullaq;

Hoc

Sic inco

Con

Nemo

Incestu

Sangu

Scribi

Hic ex

Virtu

Torg

Mox

Aspe

Red

Tibullus lib. 2. el. g.

Vos quoque abesse procul iubeo: discedat ab aris
 Cui tulit hesternæ gaudia nocte Venus.
 Casta placent superis.

Vergilius 3. Æneid.

Hac casti maneant in religione nepotes.
 Romani vsque ad eò castitati studebant, vt virgi-
 nes Vestales etiam viuis rumularent, ob
 virginicatis violentiam.

Ouid. lib. 6. Fasto.

Nullaq; dicetur vittas temerasse sacerdos
 Hoc duce, nec viua defodietur humo.
 Sic incesta perit, quia quam violauit, in illa
 Conditur: & tellus, Vestaq; numen idem est.

Iuuenal. satyra 4.

Nemo malus felix, minimè corruptor, & idem
 Incestus, cum quo nuper vittata iacebat
 Sanguine adhuc viuo terram subitura sacerdos.

DE CARMINIBVS.

Vtilitas carminum quæ sit.

Horat. lib. 1. Epist. ad August.

Scribimus indocti doctiq; poemata passim.
 Hic error tamen, & lenis hæc insania quantas
 Virtutes habeat, sic collige: &c.

Torquet ab obscœnis iam tunc sermonibus aurem,
 Mox etiam pectus præceptis format amicis,
 Asperitatis & inuidiæ corrector, & ira.
 Rectè facta refert, orientia tempora notis

Instruit exemplis: inopem solatur, & agrum.
 Castis cum pueris, ignara puella mariti
 Discederet vnde preces, vates n̄ Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, & praesentia numina sentit.
 Caestes implorat aquas docta prece, blandus
 Auertit morbos, metuenda pericula pellit,
 Impetrat & pacē, & locupletem frugibus annū,
 Carmine dij superi placantur, carmine manes.
 Olympius Nemesianus Ecloga 2.

Tum verò ardentes flammam pectoris astus
 Carminibus, dulciq; parant releuare querela.
 Idem Ecloga 4.

Cætet amat quod quisq; leuat & carmina curat.
 Carmina homines beant ac mori vetant.
 Horatius Oda 6. lib. 4.

Dignum laude virum Musa vetat mori.
 Cælo Musa beat.

Idem Oda 9. lib. 4.

Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi, sed omnes illacrymabiles
 Vrgentur, ignotiq; longa
 Nocte, carent quia vate sacro.

Quid. lib. 4. de Tristibus.

Carmine fit viuax virtus, expersq; sepulchri,
 Notitiam seræ posteritatis habet.

Idem lib. I. eleg.

Scindentur vestes, gemmae frangentur & aurum,
 Carmina quam tribuent fama perennis erit.

Tibul

Quem r
 Dum

Quod n
 Carn
 Nomen
 Cap

Protin
 Spar

Inde (f
 Se n

Ille sea
 Can

Alter

Et ten
 Traxi

Ibide
 ba

Saxa
 Spo

Sic &
 xi

ed

Tibullus eleg. 4. lib. 1.

Quem referent Musa viuet dum robora tellus,
Dum calum stellas, dum vehet amnis aquas.

Carminum vis.

Quid. lib. 2. Fastrorum.

Quod mare non nouit, qua nescit Ariona tellus?

Carminibus currentes ille tenebat aquas.

Nomen Arionium Siculas impleuerat vrbes,

Captusq; erat lyricis Ausonis ora sonis.

Ibidem.

Protinus in medias ornatus desilit undas:

Spargitur impulsa carula puppis aqua:

Inde (fide maior) tergo Delphina recurso.

Se memorant oneri supposuisse nouo.

Ille sedens, citaramq; tenens, pretiumq; vehendi

Cantat, & equoreas carmine mulcet aquas,

Silius Italic. lib. 11. bel. Pun.

Altera turbatum pleetro moderata profundum

Et tenuit Phocas, & in omni Protea forma

Traxit, & equoreo portauit Ariona dorso.

Ibidem legis & Amphiona lyrae sonitu Thebanam ciuitatem construxisse.

Idem & Propert. lib. 3. affirmat.

Saxa Citharonis Thebas agitata per artem,

Sponte sua in muri membra coisse ferunt.

Sic & Orpheus carminibus & cithara traxisse feras, syluas, &c. à poëtis fabulatur:

eo quòd effrenatos hominum animos

sua leuuit doctrina atque eloquentia
nec non in vnum eos redegit, qui per de-
uia ibant, ferarumque more viuebant.

Vergilius de Orpheo.

*Threicius quondam vates fide creditur canora
Mouisse sensus acrium ferarum,
Atque amnes tenuisse vagos,
Et surda cantu concitasse saxa,
Suaui sono q̄q̄ modos testudinis arbores sequuta
Vmbra feruntur prabuisse vaci.
Sed placidis hominū dictis fera corda mitigauit,
Doctaq̄ vitam voce temperauit.
Iustitiam docuit, cœtu quoque congregauit vno,
Morésque agrestes expoliuit Orpheus.*

Horatius de Arte Poëtica.

*Syluestres homines sacer interpretq̄ Deorum
Cadibus & victu foedo deterruit Orpheus,
Dicitus ob hoc lenire tigres, rabidoq̄ leones:
Dicitus & Amphion Thebana conditor urbis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. Fuit hac sapientia quondam
Publica priuatis secernere, sacra prophanis:
Concubitu prohibere vago, dare iura maritis:
Oppida moliri, leges incidere ligno.
Sic honor & nomen diuinis vatibus, atque
Carminibus venit, post hos insignis Homerus.*

Carmi-

At mi-

Inq̄

Sponte

Et q̄

Carmi

Nec mi-

Prou

Carmi

Nub

Carmi

Me n

Scripto

Carmi

v

Quid t

Hei

Carmi

Dun

Ipse lic

Si n

Carminibus Ouidius ab ineunte ætate
deditus fuit.

Ouid. lib. 4. de Tristibus.

*At mihi iam puero caelestia sacra placebant,
Inq; suum furtim Musa trahebat opus.
Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos,
Et quod tentabam scribere versus erat.*

Carmina mentis tranquillitatem, nec non scri-
bentis otium exigunt.

Ouid. de Sappho.

*Nec mihi dispositis iungam quæ carmina nervis,
Proueniunt, vacua carmina mentis opus.*

Idem lib. 1. de Tristib.

*Carmina proueniunt animo deducta sereno:
Nubila sunt subitis tempora nostra malis,
Carmina secessum scribentis, & otia querunt:
Me mare, me venti, me fera iactat hyems.*

Horat. lib. 2. Epist. ad Iul. Florum.

*Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit urbē
Carmina honorem debitum non habent, id est,
virtutes in pretio non sunt, sed diuitiæ.*

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Quid tibi præcipiã teneros quoque mittere versus?
Hei mihi non multum carmen honoris habet.
Carmina laudatur, sed munera magna petuntur,
Dummodo sit diues barbarus, ille placet.*

Ibidem.

*Ipse licet venias musis comitatus Homere,
Si nihil attuleris ibis Homere foras.*

Titus Calphurnius Ecloga 4.

-Leuibus quem saepe cicutis

Ludere conantem vetuisti fronte paterna,
 Dicentem, Corydon te non semel ista notavi:
 Frange puer calamos, & inaneis desere Musas,
 Et potius glandes, rubicundaq; collige corna,
 Duc ad mulctra greges, & lac venale per urbem
 Non tacitus porta. quid enim tibi fistula reddet
 Quo tutere famam? certe mea carmina nemo,
 Preter ab his scopulis ventosa remurmurat Echo
 Vide infra tit. de Virtute, Virtutis
 præmium, &c.

DE CAUSSIS.

Causa propagationis rerum omnium est caliditas cum humiditate temperata.

Quid. I. Metamorph.

Quippe ubi temperiem sumpsere humorq; calorq;
 Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus:
 Quinq; sit ignis aqua pugna, vapor humidus oēs
 Res creat, & discors concordia foetibus apta est.

Causas omnium querere vanum est.

Vergilius in Aetna.

Sed frustra certis disponere singula causis
 Tentamus.

Boëtius metro 2. lib. 5.

Puro carum lumine Phœbum
 Melliflui canit oris Homerus,

Qui

Qui ta
 Non v
 Infirm
 Causa

Fœlix q
 Causas
 uestig

Nam q
 In Iou

Emissi
 Quaq;
 Scire n
 Causas

Sed pri
 Et qua
 Hac no

Tantiū
 Torqu

Leues

-No

Quaq;

*Qui tamen intima viscera terra
Non valet, aut pelagi radiorum
Infirma perumpere luce.*

*Causas rerum qui potuit cognoscere, is felix.
Vergilius 2. Georgicôn.*

Felix qui potuit rerum cognoscere causas.

Causas omnium rerum, præsertim diuinarum, inuestigare velle, inscitia est, atque fas non est.

Vergilius in Ætna.

*Nam quæ mortali spes est, quæ amentia maior
In Iouis errantem regno perquirere velle?*

Ouid. lib. 3. Fasto.

*Emissi laqueis quid agant, quæ carmina dicant,
Quæq; trahant superis sedibus arte Iouem,
Scire nefas homini est, nobis concessa canentur.*

Causas terrenarum rerum inquirere hominis est.

Vergilius in Ætna.

*Sed prior hæc hominum cura est cognoscere terrã,
Et quæ nunc miranda tulit natura notare:
Hæc nobis magna affinis cælestibus astris.*

Ibidem.

*Tantũ opus ante pedes transire & perdere segnes,
Torquemur miseri in paruis.*

Ibidem.

Leues cruciant animos & corpora causa.

Ouid. lib. 3. Fasto.

-Nobis concessa canentur,

Quæque pio dici vatis ab ore licet.

Qui

Caussæ eiusdem diuersi quandoque sunt
effectus, & hoc ob materiæ va-
riam dispositionem.

Ouid. lib. 1. de Remed. amo.

*Discite sanari per quem didicistis amare:
Vna manus vobis vulnus opemque ferēs.
Terra salutiferas herbas, eadēque nocentes
Nutrit, & vitice proxima saepe rosa est:
Vulnus Achilleo qua quondam fecerat hosti,
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.*

Idem lib. 4. de Ponto.

*Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
Non intermissis ut fluat imber aquis:
Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
Mista fere duris utilis herba rubis.*

Caussa iusta virtute in militis promouet,
iniusta deprimat.

Propertius.

*Frangit & attollit vires in milite caussa:
Qua nisi iusta subest, excutit arma pudor.*

DE CÆCITATE.

Cæcitatæ humanæ detestatio.

Lucretius lib. 2. de nat. rerum.

*O miseræ hominum mentes & pectora cæcæ:
Qualibus in tenebris vita, quantisque periculis
Degitur hoc aui quodcunque est?*

Ouid. 6. Metamor.

Prò superi, quantum mortalia pectora cæcæ

Noctis

Noctis habent!

DE CÆLO.

Cælum peregrinas non patitur passiones.

Ouid lib. 1. Metamorph.

Hæc super imposuit liquidū & gravitate carentē
Æthera, nec quicquam terrena facis habentem.

Cælestia signa quæ.

Vergil. de sig. cælest.

Primus adest Aries, Taurus insignibus auro
Cornibus, & Fratres, & Cæcer aquatilo signum.

Tū Leo terribilis Nemees, atque innuba Virgo:

Libra subit, caudaq; animal quod dirigit iētum.

Armatusq; arcu Chiron, & corniger Hircus,

Fusor aque simul, & fulgenti lumine Pisces.

Manilius lib. 1. Astronom.

Aurato princeps Aries in vellere fulgens

Respicit admirans aduersum surgere Taurum,

Submisso vultu Geminos & fronte vocantem:

Quos sequitur Cancer, Cæcrum Leo, Virgo Leonē

Æquato tum Libra die cum tempore noctis,

Attrahit ardenti fulgentem Scorpion astro,

In cuius caudam contentum dirigit arcum

Mixtus equo, volucrum missurus iamq; sagittā:

Tum venit Augusto Capricornus sydere flexus.

Post hunc inflexum diffundit Aquarius urnam,

Piscibus assuetas auidē subeuntibus vndas,

Quos Aries tangit claudentibus vltima signa.

Cælum beatorum est locus.

Ouid. lib. 1. Metamorph.

*Non regio foret ulla suis animalibus orba,
Astra tenent caeleste solum formaq; Deorum.*

Ibidem.

*Est via sublimis calo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
Hac iter est superis ad magni tecta tonantis.
Regalemq; domum: dextra lauaq; Deorum
Atria nobilium valuis celebrantur apertis.
Plebs habitat diuersa locis, à fronte potentes
Celicola, clariq; suos posuere penates.
Hic locus est, quem si verbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse palatia cali.*

Cælum ardua acquiritur via.

Ouid. lib. 5. de Tristib.

Ipse quoque athereas meritis innectus es arces:

Quò non exiguo facta labore via est.

Seneca in Hercule furente.

Non est ad astra mollis è terris via.

Valer. Flac. lib. 1. Argonaut.

*Tendite in astra viri, mea primùm regia mundo
Iapeti post bella, truces Phlegraq; labores,
Imposuit durum vobis iter, & graue cali
Instituit: sic ecce meus, sic orbe peracto
Liber, & expertus terras remeavit Apollo.*

*Cælum virtutibus homines adipiscuntur,
non pecunia.*

Horat.

*Virtus
Cælum
Cæru
Sperna*

*Pulch
Confu
Cade
Orbi
Hac s
Sic ill
Comp*

Sea

-N

*Aud
Hau*

Ca

*Ille
Impe
Et b
Affe*

Horat. Ode 2. lib. 3.

*Virtus recludens immeritis mori
 Cælum negata tentat iter via:
 Cætuſq; vulgares & vdam
 Spernunt humum fugiente penna.*

Seneca in Octavia.

*Pulchrum eminere est inter illustres viros
 Consulere patria, parcere afflictis, fera
 Cade abstinere, tempus atque ira dare,
 Orbi quietem, seculo pacem suo:
 Hac summa virtus, petitur hac cælum via.
 Sic ille patria primus Augustus parens
 Complexus astra est: colitur & templis Deus.*

Idem in Hercule Oeteo.

Sed locum virtus habet inter astra.

Valer. Flac. lib. 6. Argon.

-Nulla cælum reparabile gaza.

Silius Italic. lib. 13. bel. Punic.

*Audendo bella expedias, pigra extulit astris
 Haud unquam sese virtus.*

*Cælestia cognoscentes terrena quæque parui
 faciunt atque contemnunt.*

Manilius lib. 2. Astronomic.

*Illæ fuit, quæ divitias, quæ despicit aurum,
 Imperia & fasces, mollemq; per otia luxum.
 Et blandis aduersa sonus, dulcemq; per aures
 Affectum & modico nascenda ad fata labore.*

DE CIBO.

Cibus vires debilitatas roborat.

Valerius Flac. lib 2. Argonaut.

*Hac ubi dicta dedit, Cereris tum munere fessas
Restituunt vires, & parco corpora Baccho.*

Ciborum varietas tam animo, quam corpore nocet.

Horatius Satyra 2. lib. 2.

- Nam varia res

*Vt noceant homini, credas, memor illius e'ra,
Qua simplex olim tibi sederit: At simul assis
Miscueris elixa simul conchyliis turdis.
Dulcia se in bilem vertent: stomachoq; tumultu
Lenta feret pituita. Vides ut pallidus omnis
Coena desurgit dubia? quia corpus onustum
Hesternis vitis animum quoque prae-grauat unum,
Atque affigit humo diuina particulam aera.*

Ciborum parcus ad omne opus promptus est.

Horatius Satyra 2. lib. 2.

*Alter ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus praescripta ad munia surgit.*

DE CHRISTO.

Christi Dei aduentus, verè, & moraliter, seu
piè intelligendo.

Claudianus de laude Christi.

Proles vera Dei, cunctisq; antiquior annis,

Nunc

Nunc genitus, qui semper eras, lucisq; reperor:
 Ante tua, matrisq; parens: quem mihi ab astris
 Æquæus genitor, verbiq; in semina fusum
 Virgineos habitare sinus, & corporis arcti
 Iussit inire vias, paruaq; in sede morari,
 Quem sedes non vlla capit, qui lumine primo
 Vidisti quicquid mundo nascente crearas.
 Ipse opifex, opus ipse sui, dignatus iniquas
 Ætatis sentire vices, & corporis huius
 Dissimiles perferre modos, hominemq; subire,
 Ut possis monstrare Deum, ne lubricus error,
 Et decepta diu varij solertia mundi,
 Pectora tam multis sinerent mortalia secla
 Auctorem nescire suum.

Vergil. Eclog. 4.

Ultima Cumæ iam venit carminis ætas,
 Magnus ab integro seclorum nascitur ordo:
 Iam redit & virgo, redeunt Saturnia regna,
 Iam nova progenies cælo dimittitur alto.

Titus Calphurn. Eclog. 1.

Vos ô præcipuè nemorum gaudete coloni.
 Vos populi gaudere mei, licet omne vagetur
 Securo custode pecus, nocturnaq; pastor
 Claudere fraxinea nolit præsepia crate:
 Non tamen insidias prædator ouilibus vllas
 Adferet, aut laxis abiget iumenta capistris
 Aurea securo cum pace renascitur ætas,
 Et redit ad terras tandem squalore si: uq;

Alma Themis posito, iuuenemq; beata sequuntur
 Secula, maternis caussam qui lusit in vlnis
 Dum populos Deus ipse reget, dabit impia victor
 Post tergum Bellona manus spoliataq; telis
 In sua vesanos torquebit viscera morsus,
 Et modò qua toto ciuilia distulit orbe,
 Secum bella geret nullos iam Roma Philippos
 Deslebit, nullos ducet, captiua triumphos:
 Omnia tartareo subigentur carcere bella,
 Immergentq; caput tenebris, lucemq; timebunt:
 Candida pax aderit, nec solum candida vobis
 Qualis saepe fuit, qua libera Marte professo,
 Qua domito procul hoste, tamen grassantib. armis
 Publica diffudit tacito discordia ferro.
 Omne procul vitium simulata cedere pacis
 Iussit, & insanos dementia condidit enses.
 Nulla catenati feralis pompa senatus
 Carnificum lassabit opus nec carcere pleno
 Infelix raros numerabit curia patres,
 Plena quies aderit, qua stricti nescia ferri,
 Altera Saturni reuocet Latialia regna,
 Altera regna Numa, qui primus ouantia cede
 Agmina Romuleis & adhuc ardentia castris
 Pacis opus docuit, iussitq; silentibus armis
 Inter sacra risbas, non inter bella sonare.
 Nec iam adumbrati faciem mercatus honoris,
 Nec vacuos tacitus fasces, & inane tribunal
 Accipiat Consul, sed legibus omne reductis

Ius ad
 Reddet
 Exul
 Erectu
 Vel pat

Illius r
 Coepit
 Luxuri
 Vix res
 Messis
 iam n
 Fossor,
 Nec ti
 Ne son
 Iamq;

Qu

Veridi
 Et sine
 Expos
 Quid j
 Qua p
 Quid r
 Quod
 Sen ca
 Et qui

Ius aderit, moremque fori, volcumque priorem
 Reddet, & afflictum melior Deus auferet auium.
 Exultet, quacunque notum gens ima iacentem,
 Erectumque colit boream, quacunque vel ortu,
 Vel patet occasu, mediove sub ethere seruit.

Idem Eclog. 4.

Illius ut primum senserunt numina terra,
 Coepit & vberior, succis fallentibus olim,
 Luxuriare seges tandem legumina plenis
 Vix resonant siliquis, nec praefocata malignum
 Messis habet lolium: nec inertibus albet auenis:
 Iam neque damnatos metuit iactare ligones
 Fossor, & inuento (si fors dedit) vititur auro.
 Nec timet, ut nuper, dum iugera versat arator,
 Ne sonet offenso contraria vomere massa,
 Iamque palam presso magis ac magis instat aratro.

Quae Christus humano generi praestiterit
 bona moraliter & vere.

Lucretius lib. 6. de nat. rerum.

Veridicus igitur purgavit pectora dictis.
 Et finem statuit cupidinis atque timoris.
 Exposuitque bonum summum, quo tendimus omnes,
 Quid foret, atque viam monstravit tramite paruo,
 Qua possemus ad id recto contendere cursu,
 Quidve mali foret in rebus mortalibus, atque
 Quod flueret naturali iure, atque veniret.
 Sensu casu, seu vi, quod sic natura parasset:
 Et quibus e portis occurrere cuique deceret.

*Et genus humanum frustra plerumque probavit
Voluere curarum tristes in pectore fluctus.*

Claudianus de Christo seruatore.

*Christe potens rerum redeuntis conditor aui,
Vox summi, sensusq; Dei, quem fundit ab alta
Mente pater, tantiq; dedit consortia regni:
Impia tu nostra domuisti crimina vita,
Passus corporea mundum vestire figura,
Affariq; palam populos, hominemq; fateri.*

Ibidem.

*Quin & supplicij nomen nexusq; subiisti,
Ut nos subripares letko, mortemq; fugares
Morte tua.*

Miracula Christi.

Claudianus de mirac. Christi.

*Angelus alloquitur Mariam, quo praescia verbo
Concipiat, salua virginitate Deum,
Dant tibi Chaldaei praeuincia munera reges,
Myrrham homo, rex aurū, suscipe thura Deum.
Permutat lymphas in vina liquentia Christus,
Quo primum facto se probat esse Deum.
Quinq; explent panes, pisces duo, millia quinque,
Et Deus ex paruo plus superesse iubet.
Editus ex utero cecus noua lumina sensit,
Et stupet ignotum se meruisse diem:
Lazarus è tumulo, Christo inclamante, resurgit,
Et dura mortis lex resoluta perit.
Nutātem quatit unda Petrū, cui Christus in alto*

Et dex
Exanguis

Stat o

Iussus po

(Mira

Christi v

salis d

rit. E

turba

Pracipit

Corpora

-rui

Turba

Iam tre

Iam se

Princip

Qua Io

Frigori

Calico

Conger

Disca

Cl

Et

Et dextra gressus firmat, & ore fidem.
 Exanguis Christi contingit fœmina vestem,
 Stat cruor in venis fit medicina fides.
 Iussus post multos graditur paralyticus annos
 (Mirandum) lecti portitor ipse sui.
 Christi vox contra damnatos in iudicij vniuersalis die pronuntianda (moraliter dico) quæ erit. Ea voce prolata atque audita, dæmonum turba in eos ruent.

Ouid. lib. 3. Metamorph.

Præcipitem famuli rapite hunc, cruciatæque duris
 Corpora tormentis stygia demittite morti.

Ibidem.

-ruit omnis in unum

Turba furens, cuncta coeunt, trepidâque sequuntur,
 iam trepidû, iam verba minus violèta loquentê,
 iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.

DE CLEMENTIA.

Clementiæ vis & laus summa.

Claud. in Steliconis laud. lib. 2.

Principio magni custos Clementia mundi,
 Qua Iouis incoluit zonam, qua temperat æthram
 Frigoris & flamma mediam, qua maxima natis
 Calicolum. Nam prima chaos Clementia soluit,
 Congeriem miserata rudem, vultûque sereno
 Discussis tenebris in lucem secula fudit.

Clementia, pro aris & templis, hominum
 pectoribus fruitur.

Claudianus in Stiliconis laudes. 2. lib.

*Hæc Dea pro templis & thure calentibus aris
Te fruitur, posuitque suas hoc pectore sedes,*

Clementiæ doctrina præceptaque.

Claudianus ibidem.

*Hæc docet, ut pœnis hominum, vel sanguine pasci
Turpe ferumq; putes, ut ferrum Marte cruentum
Sic cum pace premas, ut non infensus alendus
Materiam præstes, odijs, ut fontibus ultro
Ignouisse velis, deponas ocyus iram,
Quã moueas, precibus nũquã implacabilis obstes,
Obuia prosternas, prostrataq; more leonum
Despicias. Alacres ardent quum sternere tauros,
Transiliunt prædas humiles. hæc ipse magistra
Dat veniam victis, hæc exhortante calores
Horrificos, & quæ nunquam nocitura timentur
Iurgia, contentus solo terrore coercet,
Aetheræi patris exemplo, qui cuncta sonoro
Concutiens tonitru Cycloperum spicula defert
In scopulos. & monstra maris, nostriq; cruoris
Parcus, in Oetæis exercet fulmina syluis.*

Clementiæ germana est fides.

Claud. in Stiliconis laudes lib. 2.

*Huic diuæ germana fides, eadẽque sororis
Corde tuo delubra tenens sese omnibus actis
Inserit.*

Ibidem.

Hæc nullo docuit lineescere fuso,

*Nũquam
Inuisos
Condere
Sed cert
Oculis*

*Hæc &
Mansur
Ingeniu
Dissolu
Allicite
Respuer
Officij,
Vique
Hæc for
Consul
Pandit
Insidio
Non v
Desini
Clemen*

*Se iact
Addict
Lene fl
Vtilior
Acrior*

Nun-

Nūquam falsa loqui nūquam promissa morari:
 Inuisos odisse palam, non virus in alto
 Condere, non latam speciem prætendere fraudi,
 Sed certum, mensiq; parem componere vultum
 Occulto scuire vetat, prodesse remittit.

Clementiæ bona commodæve.

Claudianus ibidem.

Hæc & amicitias longo post tempore firmat,
 Mansuroq; adamante ligat, nec mobile mutat
 Ingenium paruo strepitu, nec vincula noxa
 Dissolui patitur, nec fastidire priorem
 Allicitur veniente nouo, benefacta tenere,
 Respuere offensas facilis, pariterq; minoris
 Officij, magniq; memor superare laborat:
 Vtique hostes armis, meritis sic vincit amicos.
 Hæc fouet absentes: hæc longè sola remotis
 Consulit, hæc nullis auidam rumoribus auram
 Pandit, ut ignauum nunquam lesura clientem
 Insidiosa tuos alienent murmura sensus.
 Non viuis annexus amor, meminisse sepultos
 Desinit in prolem, transcurrit gratia patrum.
 Clementia res succedunt melius quàm feritate.

Claud. in Consulatum Manlij.

Se iactent alij, studeant feritate timeri,
 Addictaq; hominum cumulent araria census,
 Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus extat
 Vtilior, nulla confessus murmure vires.
 Acrior at rapidus tacitas prætermeat ingens

Danubius ripas. Eadem Clementia saui
 Gurgitis immensum deducit in ostia Gangem,
 Torrentes immane fremant, lapsisque minentur
 Pontibus, inuoluant spumoso vertice sylvas.
 Pax maiora decet peragit tranquilla potestas,
 Quod violenta nequit, mandat aq; fortius urges
 Imperiosa quies.

Clementia nihil in homine melius.

Terentius in Adelphis.

- Reipsa reperi

Facilitate nihil esse homini melius neq; clemētia.

Clementia timoris maximum remedium est.

Seneca in Octauia.

Magnum timoris remedium clementia.

Clementia sola æquat nobis deos.

Claud. de 4. Honorij consulatu.

Sis pius in primis. Nam quum vincatur in omni
 Munere, sola deos æquat clementia nobis.

DE COGNITIONE SVI.

Cognoscunt sese pauci.

Perfius satyra. 4.

Vt nemo in sese tentat descendere, nemo,

Sed precedenti spectatur mantica tergo.

Horat. satyra. 3. lib. 1.

Meuius absentem Nauiū quare carperet, heus tu,

Quidam ait, ignoras te, an vt ignotum dare nobis

Verba putas? Ego mot mi ignosco, Meuius inquit,

Stul-

Stultus & improbus hic amor est, dignusq; notari.

Terentius in Heauton.

Dij vestram fidem! Itan' comparatam esse hominum naturam omnium,

Aliena melius ut videant & iudicent, quam sua?

*An eo sit, quia in re nostra, aut gaudio sumus
prepediti nimio, aut aegritudine?*

Cognoscere seipsum debet unusquisque in actione propria, & adhuc admonitio lepidissima.

Horat. lib. 1. satyr. 3.

-Denique te ipsum

Concute, num tibi quid vitiorum inseuerit oliva

Natura, aut etiam consuetudo mala. Namque

Neglectis vrenda filix innascitur agris.

Perlius satyra 1.

-Ne te quasiueris extra.

Idem satyra 3.

Disciteque, o miseri, & causas cognoscite rerum,

Quid sumus, aut quidnam victuri gignimur, ordo

Quis datus, aut meta, quam mollis flexus, & unde,

Quis modus argento, quid fas optare, quid asper

Vtile numus habet, patria charisq; propinquis

Quantum elargiri deceat, quem te Deus esse

Iussit, & humana, qua parte locatus es in re

Disce,

Idem 4. satyr.

Respice quod non es, tollat sua munera cerdo:

Tecum habita, & noris quam sit tibi cura supellex.

Seipsum ignorare, & aliena scire vituperabile.
Iuuenal. satyr. II.

-Illum ego iure

Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
Omnibus in Libya sit montibus: hic tamen idem
Ignoret quantum ferrata distet ab arca
Sacculus. è celo descendit *γῶδ' ἄνωτον*
Figendum & memori tractandum pectore, siue
Coniugium quaras, vel sacri in parte senatus
Esse velis. Nec enim lorica poscit Achilles
Thorsites, in qua se traducebat Vlysses:
Antipitem seu tu magno discrimine caussam.
Protegere affectas, te consule, dic tibi quis sis
Orator vehemens, an Curtius, an Matho. Bucca
Noscenda est mensura tua, spectandaq; rebus
In summis, minimisq; etiam quum piscis emetur.

DE COMMVNIONE RERVM.

Communia naturaliter sunt omnia. De quo vide etiam titulum de elementis.

Horat. satyr. 2. lib. 2.

Nam proprie telluris herum natura, neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. Nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris:
Postremò expellet certè viuacior hares.

Communia erant omnia antiquitus.

Seneca in Hippolyto.

-Hoc equidem reor

Vi.

Vixisse
Profua
Caca
Diuisi
Nonda

Ante
Nec si
Fas er

Velle
Mens

Este p
Et

Viui

Sed p
Illa s
Conj
Effec

*Vixisse ritu prima quos mistos dies
 Profudit: nulla his auri fuit
 Caca cupido, nullos in Campo sacer
 Diuisit agros arbiter populus lapis.
 Nondum secabant credula pontum rates.*

Vergil. lib. 2. Georg.

*Ante Iouem nulli subigebant arua coloni:
 Nec signare quidem, aut partiri limine campum
 Fas erat, in medium querebant, &c.*

DE CONCORDIA.

Concordia paruo diues est.

Silius Italicus lib. 9. hel. Pun.

*Velle ac nolle ambobus idem, sociat aq; leto
 Mens auro, ac paruis diues concordia rebus.*

Ad concordiam seruandam exhortatio.

Titus Calphurnius Eclog. 2.

*Este pares, & ob hoc concordēs uiuite, nam vos
 Et decor, & cantus, & amor sociauit, & atas.*

Claudia. in Epithal. Pal. & Ser.

Viuite concordēs, & nostrum discite munus.

Concordiæ maritalis descriptio.

Ouid. lib. 8. Metamorph.

Sed pia Baucis anus, parilique atate Philemon

Illa sunt annis iuncti iuuenilibus, illa

Consennere casu, paupertatemq; ferendo

Effecere leuem, nec iniqua mente ferendam:

*Nec refert dominos illic, famulosve requiras,
Tota domus duo sunt, ijdemq; parentq; iubentq;*

DE CONFESSIOE.

Confessio peccati erratīve veniam impetrat.
Ouid. lib. II. Metamorph.

*Mite Deūm numen Bacchus peccasse fatentem
Restituit, factiq; fide data munera soluit.*

Idem lib. IO. Metamorph.

Numen confessis aliquod patet.

Quæ sint confessionis impedimenta.

Terentius in Adelphis.

*Nunc illud, quod si omnes omnia sua consilia
conferant,*

*Atque huic malo salutem querant, auxilij nihil
adferant,*

*Tot res repente circumuallant, unde emergi non
potest:*

Vis, egestas, iniustitia solitudo infamia.

Hocine seculum? ô scelera, ô genera sacrilega!

Confesso peccata remittenda sunt.

Horatius satyr. 3. lib. I.

Qui ne tuberibus propriis offendat amicum,

Postulat, ignoscat verrucis illius: equum est

Peccatis veniam poscentem reddere rursus.

Claud. in Epigram. satisfactionis.

En adsum, & veniam confessus crimina posco:

Manibus Hæstoreis atrox ignouit Achilles:

Victri-

Victri
Reddi
Pellat

Dariu

Feriu

Tradi

Condi

Hunc

Con

-A

Si reb

Nil c

Conf

Sea

Qui

And

Co

Estu

Æ

Rodi

Co

Sic n

Victrices furias matris placavit Orestes.
Reddidit Alcides Priamo quas ceperat arcas.
Pellam iuuenem regum flexere ruina:
Darium famulis manibus doluisse peremptum
Feritur, & ingenti solatus fata sepulchro,
Tradita captivo spatiosior India Poro,
Conditor hic patria, sic hostibus ille pepercit.
Hunc virtus tua digna sequi.

DE CONSCIENTIA.

Conscientia bona aeneus est homini murus.

Horat. lib. I. Epist. ad Mæcenatem.

- At pueri ludentes, rex eris, aiunt,

Si recte facies hic murus aeneus esto.

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Ouid. lib. 4. Fastor.

Conscia mens recti fama mendacia ridet,

Sed nos in vitium credula turba sumus.

Plautus in Amph.

Qui non deliquit, decet

Audacè esse, & cōfidenter pro se & proteruè loqui.

Conscientiæ stimulus nocentem assiduè rodit.

Ouidius lib. I. de Ponto.

Estur ut occulta vitata putredine navis,

Æquoreos scopulos ut cauat unda salis,

Roditur ut scabra positum rubigine ferrum,

Conditus ut tinea carpitur ore liber,

Sic mea perpetuos curarum peccora morsus

Fine quibus nullo consciantur habent.
 Nec prius hi mentē stimuli, quā vitā relinquūt,
 Quique dolet, citius quā dolor ipse, cadet.

Idem lib. 1. Fastor.

Conscia mens ut cuique sua est, ita concipit in ira
 Pectora, pro facto spemq; merumq; suo.

Iuuenalis 13. satyra.

Exemplo quodcumque malo committitur, ipse
 Displicet auctori prima hæc est ultio, quod se
 Iudice nemo nocens absolvitur, improba quamvis
 Gratia fallacis pratoris vicerit urnam.

Quid sentire putas omnes Calvine recenti
 De scelere, & fidei violat & crimine?

Ibidem.

Nullane periuri capitis fraudisq; nefandæ
 Poena erit? abreptū crede hūc & graviorē catenā
 Proinus, & nostro (quid plus velit ira?) necari
 Arbitrio.

Ibidem.

-Cur tamen hos tu

Euasisse putes, quos dixi conscia facti
 Mens habet attonitos? & surdo verberē cadit
 Occultum quatiente animo tortore flagellum?
 Poena autem vehemens, ac multo sauior illis,
 Quas & Seditius grauis inuenit & Rhadaman-
 Noë dieq; suū gestare in pectore testem (thm,

Lucanus lib. 7. bel. Ciuil.

Omnes in Cesare manes

Hunc

Hanc omnes gladij, quos aut Pharsalia vidit,
 Aut ultrix visura dies stringente senatu,
 illa nocte premunt: hunc infera mōstra flagellat.
 Heu quantum misero pœna mens conscia donat.

Seneca in Hippolyto.

Quid pœna presens, conscia mentis pavor,
 Animusq; culpa plenus, & semet iimens?
 Scelus aliqua tutum, nulla securum tulit.

Plautus in Milite.

At hoc me facinus miserum macerat,
 Meumq; cor, corpusq; cruciat.

Terentius in Andria.

Vix sum apud me, ita animus cōmotus est meus.

Stattius lib. 3. Thebaid.

-Inuigilant animo, scelerisq; parati
 Supplicium exercent cura. Tunc plurima versat
 Pessimus in dubys timor.

Plautus in Mustellaria.

Nihil est miserius, quā animus hominis conscius.

DE CONFORTATIONE.

Lepidissima sui ipsius confortatio.

Quid. lib. 5. de Tristibus.

Quid dubitas, & tuta times? accede, rogaq;
 Cesare nil ingens mitius orbis habet.

Seneca in Hippolyto.

Aude anime, tenta, perage mandatum tuum,
 Intrepida constent verba, qui timide rogat.

Docet negare.

De confortatione afflictorum legetur.
de afflictione.

DE CONSILIO.

Consilium bonum vel saluberrimū alteri impendere, & sibi non posse consulere flagitium est.
Terentius in Heauton.

-Tēne istuc loqui?

*Nonne flagitium est te alijs consilium dare,
Foris sapere, tibi non posse te auxiliarier?*
Plaut. in Epidico.

*Quid faciam? men' rogas? tu quidem
Antehac alijs solebas dare consilia mutua.
Salubre consilium ægrotis sani facillè dant, at
vbi ipsi decumbunt, consilio egent.*
Terentius in Andria.

*Facile omnes quum valemus recta consilia ægro-
Tu si hic sis, aliter sentias.* (tis damus:
Malum consilium consultori pessimum.
Claudianus lib. I. in Eutrop.

*Quàm bene dispositum terris, ut dignus iniqui
Fructus consilij primis auctoribus instet.
Sic multos fluvio vates arente per annos.
Hospite qui caso monuit placare tonantem,
Inventas primùm Busiridis imbuit aras,
Et cecidit sani, quo dixerat, hostia sacri.
Sic opifex tanri, tormentorumq; reparator,*

Quis

Qui fu
Primus
Sensit o

Quum
Vi fe
Nunc
Qua
C

Omn
sem

Const

Co

Temp

Dr

At q

In

Nec

*Qui funesta nouo fabricauerat ara dolori,
Primus inexpertum Siculo cogente tyranno
Sensit opus, docuitq; suum mugire iuuentum.
Consilium post facta inutile,
Ouid. lib. 2. de Ponto.*

*Quum poteram recto transire Ceraunia velo
Ut fera vitarem saxa, monendus eram.
Nunc mihi naufragio quid prodest dicere facto
Qua mea debuerit currere cymba via?
Consilio prius quam armis sapientem
experiri decet.*

Terentius in Eunucho.

*Omnia prius experiri consilio quam armis sapien-
tem decet.*

Consilium ex re capiendum est.

Ouid. lib. 1. eleg. siue am.

Consilium nobis resq; locusq; dabunt.

DE CONSOLATIONE.

Consolandi sunt homines congruo tempore.

Ouid. 4. de Ponto.

*Temporis officium solatia dicere certi est
Dum dolor in cursu est, dum petit ager opem,
At quum longa dies sedauit vulnera mentis,
Intempestiue qui mouet illa nouat.*

Consolari amicum scelus non est.

Ouid. 2. de Ponto.

Nec scelus admittis, si consoleris amicum,

Mollibus & verbis aspera fata leues.

DE CONSTANTIA.

Constantia quibus instruat hominem.

Claud. 2. paneg. in laud. Stilicho.

*Constantia, futile nequid,
Infirmumq; geras,*

Constantiæ maximæ intimatio, exemplaque
celeberrima.

Vergil. 4. Æneid.

Mens immota manet, lacrymæ volūtur inanes.

Ouid. lib. 8. Metamorph.

*-Flamma Meleagrus ab illa
Vritur & cæcis torreri viscera sentit
Ignibus, ac magno superat virtute dolores.*

Ibidem libro 9.

-Nec tedia cæpti

Vlla mei capiam, dum spiritus iste manebit.

Idem lib. 13. Metamorph.

*Fortis, & infœlix, & plus quàm fœmina virgo
Ducitur ad tumulum, divoq; fit hastia busto
Vtere iam dudum generoso sanguine dixit,
Mors tantism vellem matrem mea fallere posset.*

Idem Epist. 15. Paris Helenæ.

*Nec piget, haud unquam stultè elegisse videbor
Permanet in voto mens mea firma suo.*

Idem

Idem lib. 5. de Tristibus epistola
loquitur de Ouidio.

Fert tamen (ut debet) casus patienter amarus,
More nec indomiti frenæ recusat equi.
Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram,
Consciens in culpa non scelus esse sua.

Horat. Oda 9. lib. 4.

- Est animus tibi

Rerumq; prudens, & secundis
Temporibus, dubijsque rectus.

Lucanus lib. 5. bel. ciuil.

Intrepidus quacumq; datus mihi numina mortē
Accipiam

Idem lib. 9. bel. ciuil.

Ille Deo plenus tacita quem mente gerebat
Effudit dignas adytis è pectore voces.
Quid queri Labrone iubet? an liber in armis
Occubuisse velim potius, quàm regna videre?
An si vita nihil sed longa? an differat atas?
An noceat vis vlla bono? fortunaq; perdat
Opposita virtute minas? laudandaq; velle
Sit satis, & nunquam successu crescat honestum?
Scimus, & hoc nobis nō alius inseret Hammon.

Silius Italicus lib. 1. belli Puni.

At Pœni, succensa ira, turbataq; luctu,
Et seuis gens lata, ruunt, tormentaq; portant.
Non ignes, candensq; chalybs, non verbera passim
Istibus innumeris lacerum scindentia corpus.

Idem

*Carnificésve manus, penitúsve infusa medullis
 Pestis, & in medio lucentes vulnere flamma
 Cessauere ferum visu dictuq; per artem
 Scuitia extenti, quantum tormenta iubebant
 Creuerunt artus, atque omni sanguine rupto
 Ossa liquefactis fumarunt feruida membris:
 Mens intacta manet, superat, ridetq; dolores
 Spectanti similis, fessoq; labore ministros
 Increpitat, dominiq; crucem clamore reposcit.*

Statius lib. 2. Sylvarum.

*Ast hic, quem gemimus fœlix, hominesq; deosq;
 Et dubios casus, & ceca lubrica vita,
 Effugit immunis fati. non ille rogauit,
 Non timuit, metústve mori.*

Idem lib. 5. sylvarum de Priscilla.

*Nec tamen hic mutata quies, prohibésve secūdis
 Intumuit, tener idem animus, moresq; modesti,
 Fortuna crescente manent.*

De Fabij maximi constantia pete titulum,
 De aduersitate.

Hannibalis constantiam Silius Italicus sic
 inter cætera lib. 3. bel. Pun. describit.

*An Romana iuga, & famulas Carthaginis arces
 Perpetiar? stimulant manes, noctisq; per umbras
 Increpitans genitor: stant ara atque horrida sacra
 Ante oculos, breuitasq; vetat mutabilis hora
 Prolatave diem. Et qui sim nesciat omnis
 Gēs hominū, lethiq; metu decora alta relinquā?*

Quan-

Quant
D

Fertur

Paruò

A se r

Torua

Donec

Firma

Inter

Egreg

Atqu

Tort

Dim

Et p

Qua

Dij

Ten

Aut

Re

Tur

Iust

Nec

Qu

Sit

Vo

Sic

Quantum etenim distant à morte silentia vita?
De Reguli constantia Horat. Oda 5.
lib.3. sic ait.

Fertur pudica coniugis osculum,
Paruosque natos, ut capitis minor
A se remouisse, & virilem
Toruus humi posuisse vultum:
Donec labant eis consilio patres
Firmaret auctor, nunquam aliàs dato,
Interq; mœrenteis amicos
Egregius properaret exul.
Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Dimouit obstantes amicos,
Et populum reditus morantem:
Quàm si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Reguli orationem in hunc modum Silius
Italicus lib.6. bel. Pun. describit.
Tunc palmas simul attollens ac lumina calo:
Iustitiæ rectiq; dator, qui cuncta gubernas
Nec leuior mihi diua Fides, Serranaq; Iuno,
Quos reditus testes iurata mente vocaui,
Sit mihi fas me digna loqui, Latioq; tueri
Voce focos. Ibo ad Tyrios non segnior, inquit,
Stante fide reditus, & saluo foedere pœna.

Sic nobis rerum exitio desistite honorem
 Tendere: tot bellis, totq; annis fregimus auum.
 Nunc etiam vinclis, & longo carcere torpent
 Captiuo in senio vires: fuit ille, nec unquam
 Dum fuit à duro cessauit munere Martis
 Regulus, ex angui spectatis corpore nomen.
 At non Carthago fraudem domus, inscicia quanti
 E nobis restet, iuuenes parat aspera ferro
 Pectora captiuos nostra pensare senecta.
 Ite dolos contra, gensq; astu fallere, lata
 Discat me capto, quantum tibi Roma super sit.
 Nec verò placeat, nisi qua de morte parentum
 Pax erit. exposcunt Libyci, nobisq; dedere
 Hac referenda, pari libeat si pendere bellum.
 Foedere, & ex aequo geminas conscribere leges,
 Sed mihi sic stygios ante intrauisse penates,
 Talia quam videam ferientes pacta Latinos,
 Hac fatus Tyria sese iam reddidit ira.

De Scæuolæ constantia. sic Martial.
lib. i. Epigr.

Dum peteret regem decepta satellite dextra
 Iniecit sacris se peritura focis.
 Sed tam sua pius miracula non tulit hostis,
 Et raptum flammis iussit abire virum:
 Vrere quam potuit contempto Mutius igne,
 Hanc spectare manum Porsena non potuit.
 Maior decepta fama est & gloria dextra,
 Si non errasset, fecerat illa minus.

De-

De eodem & Silius Italicus lib. 9. bel. Pun.

Scipionis constantiam exprimit Silius.

Italicus lib. 13. his verbis.

Tum iuuenis, quacumque datur fors durior aui,
Obnitemur, ait, culpa modò pectora cessent.

Idem de Camilli constantia lib. 7. ait.

-Quantus qualisque fuisti,

Quum pulsus lare & extorris Capitolia curia

Intrares exul, tibi corpora caesa Camille

Damnata quot sunt dextra peccata fuissent

Ni consulta viro, mensq; impenetrabilis ira:

Mutassentq; solum sceptris Æneia regna,

Nullaq; nunc stares terrarum vertice Roma.

Cochlitis constantiam & fortitudinem

idem his verbis lib. 13. adumbrat.

-Tulit ire ruentem

Tybridis in ripas regem, solúque reuulsa

Pone ferox ponte exclusit redeuntia regna.

Constans est, qui aduersa æquè ac prospera
æquanimiter suffert.

Horat. Oda 10. lib. 2.

Sperat infestis, metuit secundis

*Alteram sortem bene preparatum

Pectus.

Constantem virum blanda non mouent
verba, moraliter.

Vergil. lib. 3. Geor.

Non umbra aliorum nemorum, nõ mollia possunt.

Prata mouere animum.

DE CONTAGIONE.

Contagia sunt viranda: nam multa mala
inferre solent.

Quid. lib. 2. de Rem. amor.

*Si quid amas, nec vis, facias contagia vites:
Hac etiam pecori saepe nocere solent.*

*Dum spectant oculi lasos, laduntur & ipsi:
Multaq; corporibus transiione nocent.*

*In loca nonnumquam siccis arentia glebis
De prope currenti flumine manat aqua.*

Iuuenalis satyra 2.

-Dedit hanc contagio labem,

*Et dabit in plures, Sicut grex totus in agro
Vnius scabie cadit & porrigine porci,
Vnaq; conspecta liuorem ducit ab vna.*

Vergil. Eclog. 1.

Nec mala vicini pecoris contagia ledent.

Quid. 3. de Ponto.

*Quis non è timidis agri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?*

Contagia malorum hominum nihil nocent
purè ac benè viuenti.

Paulinus ad Auso.

*Non recipit mens pura malū, neq; lauibus harent
Insperse fibris macula, si Vascone saltu*

*Quisquis agit purus sceleris vitam inter iniquos,
Nulla*

Nulla
Hospit

Conui

Indign
Verum
dem

Quum
Me
Nec ta
Men

Scribe
Cur
Corrig
Ma

Nec ca

*Nulla ab inhumano morum contagia ducit
Hospite.*

DE CONVITIO.

Convitiū indignis si dicitur, maledictum: si verò dignis, benedictum esse dicitur.

Plautus in Curcul.

*Indignis si malè dicitur, maledictum id esse dico:
Verum si dignis dicitur, benedictum; meo quidem animo.*

DE CORRECTIONE.

Corrigere opus aliquod, quam scribere laboriosius.

Ouid. lib. 1. de Ponto.

*Quum relego, scripsisse pudet, quia plurima cerno
Me quoque, qui feci indice, digna lini.
Nec tamè emèdo: labor hic quàm scribere maior,
Mensq; pati durum sustinet agra nihil.*

Idem lib. 3. de Ponto.

*Scribentem iuvat ipse fauor, mixuitq; laborena,
Cumq; suo crescens pectore feruet opus.
Corrigere at res tantò magis ardua, quantò
Magnus Aristarcho maior Homerus erat.*

DE CREDULITATE.

Credendum citò non est.

Ouid. lib. 3. de Arte amandì.

Nec cito credideris: quantum cito credere ladat,

Exemplum vobis non leue Procris erit.

Nulla res tam facilis est, quin initio
difficilis sit creditu.

Lucretius lib. 2. de natura rerum.

*Sed neque tam facilis res vlla est, quin ea primùm
Difficilis magis ad credendum constet. Itemq̄*

Nil adeo magnum, neque tam mirabile quicquã

Quod non paulatim minuunt mirarier omnes.

Propriæ potius conscientiæ credendum,
quàm alterius encomio.

Horat. lib. 1. Epist. ad Quintium.

Tu recte vniis, si curas esse, quod audis.

Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.

Sed vereor ne cui de te plus, quàm tibi credas,

Nè ve putes alium sapiente, bonoq̄ beatum.

Credibilia, scilicet credenti nihil nocet.

Ouid. 2. lib. eleg.

-At vos quod quisque loquatur

Credite, credenti nulla procella nocet.

Idem lib. 3. de Tristib.

Vix equidem credar, sed quum sint premia falsi

Nulla, ratam debet testis habere fidem.

DE CRVDELITATE.

Crudelitatis maxime intimatio.

Ouid. Epistola 7. Heroicum.

Te lapis & montes, innataq̄ rupibus altis

Rat' ora, te sane progenere fera.

Idem

Idem lib. 3. de Tristib. contra insultantem exilio suo.

Senior es tristi Busiride, fauor illo

Qui falsum lento terruit igne bouem.

*Quia bouem Siculo fertur donasse tyranno,
Et dictis artes conciliasse suas.*

Lucanus lib. 2. bel. ciuil.

- Quid sanguine manes

*Placatos Catuli referam? quum victima tristeis
Inferias Marius, forsā nolentibus umbris
Pendit inexpleto non fanda piacula busto:*

*Quum laceros artus, aequatāque vulnera mēbris
Vidimus, & toto quamuis in corpore caso,
Nil animæ lethale datum, morēque nefanda
Diram scuitia percuntis parcere morti.*

*Auulsa cecidere manus, exectāque lingua
Palpitat, & muto vacuum ferit aëra motu.*

*Hic aures, alius spiramina naris adunca
Amputat, ille canis euoluit sedibus orbes,
Ultimāque effodit, spectatis lumina membris.*

*Vix erit vlla fides tam seui criminis unum
Tot pœnas cepisse caput, sic mole ruina
Fracta sub ingenti miscentur pondere membra.
Nec magis informes veniunt ad littora trunci
Qui medio periere freto.*

Claud. lib. 1. in Ruffinum.

- Quis prodere tanta relatu

Funera? quis cades posset deflere nefandas?

Quid tale immanes unquam gessisse feruntur,
 Vel Scinis Isthmiaca pinu, vel rupe profunda
 Scyron, vel Phalaris tauro, vel carcere Syllae?
 O mites Diomedis equi, Busiridis ara
 Clementes! Iom Cinna pius, iam Spartace lenis
 Ruffino collatus eris.

De Tulliae Seruij Tullij filiae crudelitate
 (quae per patris cadauer carpentum, in
 quo sedebat, ire coegit) sic scribit Ouid.
 lib. 6. Fast.

Filia carpento patrios initura penates,
 Ibat per medias alta feroxque vias.
 Corpus ut aspexit, lacrymis auriga profusis
 Restitit: hunc tali corripit illa sono,
 Vadis, an expectas pretium pietatis amarum?
 Duc, inquam, inuitas ipsa per ora rotas
 Certa fides facti est, dictus Sceleratus ab illa
 Vicus, & aeterna res ea pressa nota est.

Ob hoc tam immane facinus Tullia non so-
 lum hic punita est, sed & in inferno acer-
 rimas poenas sustinet.

Seneca in Octauia.

-Dedit infandi

Sceleris poenas cum Tarquinio
 Tullia coniunx, quae per casti
 Membra parentis egit saeuos
 Impia currus, laceroque seni
 Violenta rogos nata negauit.

Silius

Quum
 Quae
 Tum
 Et ste
 Tullia
 Arden
 Fons
 Egeri

Ex qu
 Fili
 Siliu
 i

Preff
 Arm
 Texi
 Infoc
 Quo
 Incl

Syll
 Ille
 Har
 Ex

Silius Italic. lib. 3. bel. Pun.

Quum subito aspectu turbatus Scipio poscit.
 Qua poena caussa, & qui sint in crimine manes.
 Tum virgo patrios fregit quae curribus artus,
 Et stetit adductis super ora trementia frenis
 Tullia, non ullos satis exhaustura labores,
 Ardenti Phlegethonte nata, fornacibus atris
 Fons rapidus furit, atque vstas sub gurgite cautes
 Egerit, & scopulis pulsat flagrantibus ora.

Ovidius lib. 1. eleg. de Eriphyla
 à filio interempta

Ex quibus exierat, traiecit viscera ferro
 Filius, & poena caussa monile fuit.

Silius Italicus lib 6. bel. Punic. de Pœnorum
 in Regulum ciuem Romanum cru-
 delitate inter alia sic ait.

Prefixo paribus ligno mucronibus omnes
 Armantur laterum crates, densusq; per artem
 Texitur erecti stantisq; ex ordine ferri
 Infœlix stimulus, somnusq; hac fraude negatus:
 Quosunque inflexus producto tempore tortor
 Inclinauit iners, fodiunt ad viscera corpus.

De Syllæ crudelitate sic Lucanus
 lib. 2. bel. ciuil.

Sylla quoque immensis accessit cladibus ultor.
 Ille quod exiguum restabat sanguinis urbi
 Hausit, dumq; nimis iam putrida mēbra recidit,
 Excessit medicina modum, nimiumq; sequuta est.

Qua morbi duxere manus, periere nocentes.
 Sed quum iam soli possent superesse nocentes,
 Tunc data libertas odiis, resolutaq; legum
 Frenis ira ruit, non vni cuncta dabantur,
 Sed fecit sibi quisque nefas semel omnia victor
 Iusserat, infandum domini per viscera ferrum
 Exegit famulus, nati maduere paterno
 Sanguine: certatum est, cui cernix casa parentis
 Cederet: in fratrum cecinerunt premia fratres.
 Busta repleta fuga, permistaq; vna sepulcris
 Corpora, nec populum latebra cepere ferarum.
 Hic laqueo fauces, elisaq; guttura fregit,
 Hic se precipiti iaculatus pondere, dura
 Desiluit percussus humo, morteq; cruento
 Victori rapuere suas, hic robora busti
 Extruxit ipse sui, nec dum omnia sanguine fuso,
 Desilit in flammis & dum licet occupat ignes.
 Colla ducum pilo trepidam gestata per urbem.
 Et medio congesta foro, cognoscitur illic
 Quicquid ubiq; iacet scelerum: non Thracia tantum
 Vidit Bistonij stabulis pendere Tyranni
 Postibus Antei Libya, nec Gracia moerens
 Tot laceros artus Pisaea fleuit in aula.

Crudelitatis reprehensio perpulchra.

Ouid. lib. 5. de Tristib.

Qua tibi res animos in me facit improbe? curve
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt mitem, placidumve iacenti
 Nostra?

Nost
 Exiget
 Imp

Dij te
 Orbe
 Ad

Depon

Mult

Heu

Furo

An c

Tace

Men

Ense

Infre

Crin

Inde

*Nostra, quibus possunt illacrymare ferae?
Exiget at dignas vltix Rhamnusia pœnas,
Imposito calcas quòd mea facta pede.*

Idem lib. 7. Metamorph.

*Dij te summoueant, ò nostri infamia seclì,
Orbe suo, tellusq; tibi, pontusq; negetur.*

Ad crudelitatem deponendam exhortatio.

Martialis lib. 9. Epigr.

Deponas animos truces monemus.

Crudelis existens multos caueat.

Aubnius in senten. Periandri.

Multis terribilis, caueo multos.

DE CVLPA.

Culpe conscius dum reprehenditur
pallet, stupet, ac tacet.

Quid. lib. 2. Metamorph.

Heu quàm difficile est crimen non prodere vultu!

Horat. lib. Epodon.

Furor ne cecis, an rapit vis acrior?

An culpa? reponsum date.

Tacent, & ori pallor albus inficit,

Mentesq; percussa stupent.

Iuuenalis satyra 1.

Ense velut strìbo, quoties Lucidius ardens

Infremuit, rube auditor, cui frigida mens est,

Criminibus tacta sudant præcordia culpa:

Inde ira & lacrysa.

Seneca in Oedipo.

*Effare, dubitas? cur genas mutat color?
Quid verba quæris? veritas odit moras.*

Culpa cui obiecta est, omne, quod dubium putat, odit.

Seneca in Oedipo.

*- Quisquis in culpa fuit,
Demissus omne odit quod dubium putat.*

Culpa nemo carere dicitur.

Terentius in Hecyra.

*Mulier fecit. Mirandum ne id est? cens' n' te posse
Vllam reperire mulierem, que careat culpa?
An quia non delinquent viri?*

Culpa vacans confidenter pro se loqui debet.

Plautus in Amphitryone

*Mulier es, audacter iuras. A L C. Quærò deliquit
deceat*

Audacem esse: cōfidenter pro se, & proerue loqui.

Idem in Captiuis.

*Decet innocentem seruum, atque innoxium
Confidentem esse suum apud herumpotissimums.*

Culpa si non reciditur supplicio, nihil profunt
tristes querimonie.

Horat. Oda 24. lib. 1.

*Quid tristes querimonia,
Si non supplicio culpa reciditur?*

DE

*At sibi o
In iecur,
Qua vel
Expleri
Torquet
Nunc ga
Exoritur
C*

*- Quia
Auri sa*

*Consilia
Adiciss*

*- Con
Argiui
Demer
Portas
Reges m
Savos i*

Inde fe

DE CVPIDITATE.

Cupiditas sedes iecur.

Claud. de 4. Honorij cons.

*At sibi cuncta petens, nil collatura cupido
In iecur, & tactus imos compulsas recessit,
Quæ velut immanes referat dum bellua victus
Expleri passiq; nequit, nunc verbere curas
Torquet auaritia, stimulis nunc flagrat amorum,
Nunc gaudet, nunc mæsta dolet satiataq; rursum
Exoritur, caesaq; redit pollentius hydra.*

Cupiditas diuitiarum malorum ferè
omnium causa est.

Vergil lib. 5. Æneid.

*- Quid non mortalia pectora cogis
Auri sacra fames?*

Ouid. lib. 3. Metamorph.

*Consilium sapiens, sceleris nisi premia, magnas
Adiecisset opes animi irritamen auari.*

Horat. Oda 16. lib. 3.

- Concidit auguris

*Argiui domus, ob lucrum
Demersa excidio. Et diffidit urbium
Portas vir Macedo, & subruit amulos
Reges muneribus. munera nauium
Senos illaqueant duces.*

Iuuenalis satyra II.

Inde ferè scelerum causa, nec plura venena

Miscuit, aut ferro grassatur sapius vllum
 Humane mentis vitium, quam saua cupido
 Indomiti census. Nam diues qui fieri vult,
 Et cito vult fieri: sed quæ reuerentia legum,
 Quis metus, aut pudor est unquã properãtis aua.
 Seneca in Hippolyto. (ri)

Rupere foedus impius lucri furor,
 Et ira praecept.

Plautus in Captiuis.

Odi ego aurum, multa multis saepe suasit perperã.
 Lucret. lib. 3. de rerum natura.

Denique auarities, & honorum caca cupido,
 Quæ miseros homines cogunt transcendere fines
 Iuris, & interdum socios scelerumq; ministros
 Noctes atque dies miti prestante labore
 Ad summas emergere opes.

Idem lib. 5.

- Nunc aurum & purpura curis
 Exercent hominum vitam, belloq; fatigant.
 Silius Italic lib. 3. bel. Punic.

Prodigere in bellum facilis premissa feroces
 Augebant animos argenti pondera, & auri.

Cupiditas habendi maximè creuit.

Vergil. de Ætna.

-Subter

Scrutamur rimas, exerimus omne profundum.
 Quaritur argenti semen nunc aurea vena.
 Boëtius metro 5. lib. 2.

Sed iuuor ignibus Ætna

Ferri

Feruens
 Cu

Vix ego
 Cuius

Tẽpore
 Vix v

Pluris o
 Dum

At post
 Et te

Creueru
 Et qu

Quareru
 Atqu

Sic quib
 Quo

Quo

Venator
 Semp

Interea
 Crescit

Et min
 Altera

Et prof
 Et meli

Arbusta

Fervens amor ardet habendi.

Cupiditas hominum finem non habet.

Ouid. lib. 1. Fastorum.

*Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
Cuius non animo dulcia lucra forent.*

*Tēpore crevit amor, qui nunc est summus, habēdis:
Vix ultra quò iam progrediatur habet.*

*Pluris opes nunc sunt, quàm prisci tēporis annis,
Dum populus pauper, dum nova Roma fuit.*

*At postquam fortuna loci caput extulit huius,
Et tetigit summos vertice Roma deos,*

Creverunt & opes, & opum furiosa libido:

Et quum possideant plurima plura petunt.

*Querere ut absumāt absumpta requirere certāt,
Atque ipsa vitijs sunt alimenta vices.*

Sic quibus intumuit suffusa venter ab vnda,

Quo plus sunt pota plus sitiuntur aqua.

Idem lib. 2. eleg.

Venator sequitur fugientia, capta relinquit

Semper: & inuentis ulteriora petit.

Iuuenalis satyra 14.

Interea pleno quum turget sacculus aere,

Crescit amor nūmi, quantum ipsa pecunia crescit,

Et minus hanc optat, qui non habet, ergo paratur.

Alter villa tibi, quum rus non sufficit unum:

Et proferre libet fines: maiorq; videtur,

Et melior vicina seges, mercaris & hanc, &

Arbusta, & densa montem qui canet olivæ.

Martialis lib. 12. Epigram.

*Habet Aphricanus millies, & tamen captat:
Fortuna multis nimis dat, satis nulli.*

Homines cupiditate habendi cæcati, vtilia
nocitave non cernunt.

Quid lib. 11. Meta. de Midæ voto, vt omnia
quæ tangeret in aurum mutarentur.

*Huic Deus optanti gratum, sed inutile fecit
Muneris arbitrium, gaudens alio re cepto.
Ille male usus donis, ait: Effice quicquid
Corpore contigero fuluum vertatur in aurum.
Annuat optatus, nocituraq; munera soluit
Liber, & indoluit quod non meliora petisset.
Letus abit, gaudetq; malo Berecynthius heros,
Pollicitiq; fidem tangendo singula tentat.
Tum verò siue vlla sua Cerealia dextra
Munera contigerat, Cerealia dona rigeant.
Siue dapes avido conuellere dente parabat.
Lamina fulua dapes admoto dente premebat,
Miscuerat puris auctorem muneris undis,
Fusile per rictus aurum fluitare videres.
Attonitus nouitate mali, diuesq; miserq;
Effugere optat opes, & qua modo vouerat odit.
Copia nulla famem releuat, sitis arida guttur
Vrit, & iniuso meritis torquetur ab auro.*

Lucretius lib. 4. de nat. rerum.

*Non faciunt homines plerumque cupidine caci,
Et tribuunt ea, qua non sunt sibi commoda veri.*

Cupi

M
-Qua
Alterna
Vita ho
O furor
Mortal
Inflatos
Quot te
Magno
Ante o
Et mur
Muner
Ponder
Nec reg
Et mis
Suppos
Cupi
Vnus P
Æstua
Vt Gya
Quum
Sarcop
C

Cupiditas regnandi malum habet.

Maphæus Vegius lib. 13. Æneid.

Vergil. addito.

-Quantos humana negotia motus

*Alternasque vices miscens? quo turbine fertur
Vita hominis? O fragilis dānosa superbia sceptri,
O furor, ô nimium dominandi innata cupido,
Mortales quo caca vehis? quò gloria tantis
Inflatos transfers animos quasita periclis?
Quot tecum insidias? quot mortes? quanta malorum
Magnorum tormenta geris? quot tela? quot enses
Ante oculos si cernis, habes? heu dulce venenum?
Et mundi lethalis honos: heu tristia regni
Munera, qua haud paruo constet: & grādia rerum
Pondera, que nūquam placidam promittere pacem
Nec requiem conferre queant: heu sortis acerba
Et misera regale decus: magnoque timori
Suppositos regum casus, pacique negatos.*

Cupiditatem Alexandri Magni his verbis
Iuuenalis saty. 10. perstringit.

*Vnus Pello iuveni non sufficit orbis,
Æstuat infœlix angusto limite mundi,
Vt Gyara clausus scopulis paruaque Seripho,
Quum tamē a figulis munitam intraverit urbem,
Sarcophago contentus erit.*

Cupidus timidusque catenam nectis
qua trahi valeat.

Boëtius metro 4. lib. I.

*At quisquis trepidus pauet vel optat
 Quod non sit stabilis, suiq; iuris
 Adiecit clypeum, locoque motus
 Neētit, qua valeat trahi, catenam.*

Cupidorum castigatio accommodata.

Iuuenalis satyra 3.

-Tanti tibi non sit opaci

*Omnia arena Tagi, quodq; in mare voluitur au-
 Ut somno careas, ponendāq; premia sumas (rum
 Tristis, & à magno semper timearis amico.*

DE CURIS.

Inanis hominum curæ taxatio.

Persius satyra I.

*O curas hominum, ô quantum est in rebus inane!
 Cura interdum nulla arte nisi mora est
 medicabilis.*

Quid. lib. I. de Ponto.

*Cura quoq; interdum nulla medicabilis arte:
 Aut si sit longa est attenuenda mora.*

*Curæ animo inclusæ affligunt magis
 quam propalatae,*

Stadius lib. 3. Thebai.

*Inuigilant animo, sceleris parati
 Supplicium exercent cura.*

Seneca in Medea.

*Nulla vis flamma, tumidiq; ventis
 Tanta, nec teli metuenda torti,*

Quan-

Quanta
 Ardet Es
 Cu

Nox eni
 Submor
 Mentis,
 Testa v

-Tim
 Scandiu
 Decedit
 Post equ

Crescen
 Maioru

Nā gra
 Arua
 Quid v
 Tena

Et nem
 Auri

Quid v
 Tinc

Et qua
 Inui

*Quanta quum coniunx viduata cedis
Ardet & odit.*

*Curae hominum opibus haud leuantur,
sed crescunt magis.*

Horat. Oda 15. lib. 2.

*Non enim gazæ, neque consularis
Submouet licitor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Testa volantes.*

Idem Oda 1. lib. 3.

-Timor & mina

*Scandunt eodem quo Dominus, neque
Decedit arata iriremi: &*

Post equitem sedet astra cura.

Idem Oda 16. lib. 3.

*Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorumq; fames.*

Tibullus Eleg. lib. 3.

Nā graue quid prodest pondus mihi diuitis auri,

Aruaq; si findant pinguis mille boues?

Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis

Tanare siue tuis, siue Chariste tuis?

Et nemora in domibus sacros imitantia lucos,

Auratq; trabes, marmoreumq; solum?

Quidve in Erythrao legitur qua litore concha,

Tinctaq; Sydonio murice lana inuat?

Et qua praeterea populus miratur in illis,

Inuida qua falso plurima vulgus amat?

*Non opibus mentes homini, curaq; leuantur,
Nam fortuna sua tempora lege gerit.*

Claud. lib. 2. in Ruffinum.

*At procul exanguis Ruffinum perculit horror:
Infecta pallore gena, stetit ore gelato
Incertus peteretne, fugam, veniamne subactus
Posteret, an tantos sese transferret in hostes.
Quid nunc diuitia? quid fului vasta metalli
Congeries? quid purpureis effulta columnis
Atria? prolatave iuuant ad sydera moles?
Addit, iter numeratq; dies spatioq; viarum
Metitur vitam, torquetur peste futura:
Nec recipit somnos, & saepe cubilibus amens
Excutitur poenamq; luit formidine poena.*

DE CVRIOSITATE.

Curiosus alienas res procurat.

Plautus in Sticho.

*Sed curiosi sunt hic quam plures mali,
Alienas res qui curant studio maxumo,
Quibus ipsis nulla est res, quam procurent, sua.*

Terent in Andria.

*More hominum euenit, ut quid sum nactus mali
Prius rescires tu, quam ego illud, quod tibi euenit
boni.*

Curiosus nullus est qui maleuolus non sit.

Plautus in Sticho.

Nam curiosus nemo est, qui non sit maleuolus.

DE

-Pau

Iupiter,

D.

Optat

Egens b

Optat

Optat

In mon

Dam

Noxia

Æa

Nec m

Hor

Nec m

Ora

Dec

D

DE DAMNATIS.

Damnati multi, electi verò pauci.

Vergil. 6. Æneid.

-Pauci quos æquus amavit

Jupiter, aut ardens evexit ad æthera virtus.

Damnati quietem optant, sed Dei lex
iustitiæque vetant.

Horat. lib. Epod. Oda 17.

Optat quietem Pelopis insidi pater

Egens benigne Tantalus semper dapis.

Optat Prometheus obligatus alicui.

Optat supremo collocare Sisyphus

In monte saxum, sed vetant leges Iovis.

Damnatorum pœnæ diuersæ innumerabiles,
atque perpetuæ sunt.

Ouid. in Ibin.

Noxia mille modis lacerabitur umbra, tuasq;

Æacus in pœnas ingeniosus erit.

Nec mortis pœnas mors altera finiet huius,

Horaq; erit in tantis ultima nulla malis.

Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri,

Ora licet tribuas multiplicata mihi.

DE DECEPTIONE.

Deceptus semel veretur etiam non verenda.

R

Plautus in Captiuis.

*Nunc certum est nulli post hac quicquã credere,
Satis sum deceptus semel.*

Ouid. lib. 2. de Ponto ad Atticum.

Proxima subsequitur quid agas audire voluntas:

Et modò quicquid agas sit tibi cura mei.

Nec dubito quin sit, sed me timor ipse malorum

Sæpe superuacuos cogit habere metus.

Da veniam queso, nimioq; ignosce timori:

Tranquillas etiam naufragus horres aquas,

Ibidem.

Membra reformidant mollè quosq; saucia tactũ,

Vanaq; sollicitis incitat umbra metum.

Sic ego fortuna telis confixus iniquis,

Pectore concipio nil nisi triste meo.

Decipi te potius sinas quàm tu alios fallas.

Seneca in Thebaid.

Quoties necesse est fallere, aut falli à suis,

Patiare potius ipse, quàm facias scelus.

DE DELITIIS.

Delitiis ad astra non itur.

Seneca in Hercule furente.

Non est ad astra mollis è terris via.

Ouid. lib. vlt. de Trist. Eleg. 3.

Ipse quoque æthereas meritis inuectus es arces,

Quò non exiguo facta labore via est.

De

Delitiis

Tennu

Penena

Non v

D

Quarit

In pr

Pugnab

Quo

Sine op

Sine

Quod p

Sic v

Qui

Nam

Confug

Delitiosorum intimatio perpulchra, seu potius
reprehensio notabilis.

Iuuenalis satyra 13.

*Te nunc delitias extra communia censes
Ponendum: quia tu gallina filius alba.
Non viles pulli nati infelicibus ovis.*

DE DESIDIA.

Desidia Aegistho causa adulterij fuit.

Quid, lib. 1. de Remed. amoris.

*Queritur, Aegisthus quare sit factus adulter,
In promptu causa est, desidiosus erat.*

*Pugnabant alij tardo apud Ilion armis,
Quo tulerat vires Gracia tota suas.*

Sive operam bellis velit dare, nulla gerebat,

Sive foro, vacuum litibus Argos erat.

Quod potuit fecit: ne nil ageretur, amavit.

Sic venit ille puer, sic puer ille manet.

Desidiam vitare qui cupit, amet.

Quid, lib. 1. Eleg. siue Amo.

Qui non vult fieri desidiosus, amet.

Nam inertes amor odit, vt supra titulo De
amore ostensum est prolixius.

DE DESPERATIONE.

Non est desperandum in aduersis.

Quid, lib. 2. de Ponto.

Confugit interdum templi violator ad aram,

Nec petere offensi numinis horret opem.

Seneca in Medea.

Qui nihil potest sperare, desperet nihil.

Desperatio audaces homines reddit.

Quid. 2. de Ponto.

Qui rapitur fati, quid præter fata requirit?

Porrigit ad spinas, durasq; saxa manus.

Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales,

Audet in humanos sessa venire sinus.

Nec se vicino dubitat committere tecto

Qua fugit infestis territa cerua canes.

Desperare salutem nonnunquam solatio est.

Quid. 3. de Ponto.

Proximus huic gradus est bene desperare salutem,

Seq; semel vera scisse perisse fide.

DE DETRACTORIBVS.

Detractores bonum quemque corrumpere
student, possuntque.

Terentius in Andriæ prologo.

Id isti vituperant factum, atque in eo disputant,

Contaminare non decere fabulas.

Faciunt ne intelligendo, ut nihil intelligant.

Dehinc ut quiescant porro moneo, & desinant

Maledicere, malefacta ne noscant sua.

Terentius in Phormione.

-nihil est Antipho.

Quin malè narrando possit deprauarier.

Tu quod boni est excerpis, dici quod mali est,
 Detractores fugiendi sunt summopere.
 Horat. satyra 4. lib. I.

- Absentem qui rodit amicum,

Qui non defendit alio culpante, solutos
 Qui captat risus hominum, famamq; dicatis
 Fingere qui non visa potest, commissa tacere
 Qui nequit, hic niger est, hunc tu Romane caueto.
 Idem lib. I Epist. ad Lollium.

Vt penitus notum si tentet crimina serues,
 Tuterisq; tuo fidentem presidio: qui
 Dente Theonino quum circumroditur, et quid
 Ad te post paulo ventura pericula sentis?
 Nā tua res agitur, paries quum proximus ardet:
 Et neglecta solent incendia sumere vires.

Detractores muribus similes sunt, eo quod alienum cibum, id est, famam, assidue rodunt, id est, deturpant.

Plautus in Captiuis.

Quasi mures semper edimus alienum cibum,
 Vbi res prolata sunt. quum rus homines eunt,
 Simul prolata sunt nostris dentibus.

Detractorum admonitio lepidissima, vt a sua desistant detractioe.

Horatius Epodon lib. Oda 6.

Cave cave, namque in malos asperrimus
 Parata tollo cornua.
 Qualis Lycamba spretus infido gener,

Aut acer hostis Bubalo.

An si quis atro dente me petiuerit,

Inulius ut flebe puer?

Vide itē tit. de Alienis, de Mæuio, qui Næ-
uium teste Horat. lib. 1. sat. 3. carpserat.

Martialis lib. 6. Epigr.

Audes praterea, quos nullus nouerit, in me

Scribere versiculos, miseras & perdere chartas.

At si quid nostra tibi bilis inusserit ardor,

Vines, & hærebit, totoq; legetur in orbe,

Stigmata nec vastra delebit (innamur arte:

Sed miserere tui, rabido nec perditus ore

Fumantem nasum viui tentaueris vrsi.

Sit placidus licet, & læbat digitosq; manu, q;.

Si dolor & bilis si iusta coegerit ira,

Vrsus erit, vacua dentes in pelle fatiges,

Et tacitus quaras, quam possis rodere carnem.

Terentius in Eunuchio.

Nullum est iam dictum, quod non dictū sit prius,

Quare equum est vos cognoscere atq; ignoscere.

DE DEO.

Deus creator gubernatorque omnium rerum est.

Boëtius metro 3. lib. 1.

O stelliferi conditor orbis,

Qui perpetuo nexus solio

Rapido calum turbine versas,

Legemq; pati sydera cogis:

Tu frondiflua frigore brumæ
 Stringis lucem breuiore mora.
 Tu quum feruida venerit æstas,
 Agiles noctis diuidis horas,
 Tuavis varium temperat annum:
 Ut quas Boreæ spiritus aufert,
 Renebat mitis Zephyrus frondes.
 Queque Arcturus semina vidit,
 Sirius altas urat segetes.
 Nihil antiqua lege solutum
 Linquis propriae stationis opus:
 Omnia certo fine gubernas.

Deum fecisse omnia ex quodam chaos quidã alle-
 runt, sed falsò, quum veritas doceat omnia
 ex nihilo esse producta.

Quid. lib. I. Metamorph.

Ante mare & terras, & quod tegit omnia cœlũ,
 Vnus erat toto natura vultus in orbe,
 Quem dixere chaos, rudis indigestaq; moles,
 Nec quicquam nisi pondus iners, congestaq; eodẽ
 Non bene iunctarũ discordia semina rerum, &c.
 Hanc Deus & melior litem natura diremit:
 Nam calo terras, & terris abscidit undas,
 Et liquidum spisso secreuit ab aère calum,
 Qua postquam euoluit, cæcoq; exemit aceruo,
 Dissociata locis concordè pace ligauit.
 Reliqua suis locis patebunt.

Idem lib. 1. Fastor.

*Me Chaos antiqui (nā sum res prisca) vocabent:**Aspice quā longi temporis acta canam.**Lucidus hic aër, & quæ tria corpora restant,**Ignis, aqua, & tellus, vnus acervus erant.**Vt simul hæc rerum secessit lite suarum,**Inque nouas abiit massa soluta domos, &c.**Vide item Claudianum de laude Stilico-
nis 2. lib. tit. de Clementia.**Deum autem gubernare omnia, passim
auctores tradunt.*

Horat. Oda 12. lib. 1.

*- Qui res hominum ac deorum,**Qui mare & terras, variisq; mundam**Temperat horis.*

Vergil. Ecloga 8.

Nec curare Deū credis mortalia quengnam?

Horat. Oda 4. lib. 3.

*Qui terram inertem, qui mare temperat**Ventosum, & vrbes, regnaq; tristia,**Diuosq; mortalesq; turbas,**Imperio regit vnus equo.*

Titus Calphurnius Ecloga 4.

*- Deus ipse canatur,**Qui populos urbésq; regit, pacemq; togatam.*

Seneca in Hippolyto.

*O magna parens natura Deū,**Tuq; igniferi rector olympi,*

Qui

*Qui sp
Cursu
Celeriq
Cur tib
Agitar
Vt nun
Nuden
Nunc a
Nunc a
Cereven
Vires fa**Sedet in
Rerum
Rex &
Lex &
Et qua
Sistit r
Nam n
Flexos
Qua n
Dissep*

Iustitia

*- Cur
Mente*

Qui sparsa cito sydera mundo,
 Cursusq; vagos rapis astrorum,
 Celeriq; polos cardine versas,
 Cur tibi tanta est cura perennes
 Agitare vias aetheris alti?
 Ut nunc cana frigora bruma
 Nudent sylvas,
 Nunc arbutis redeant umbrae:
 Nunc aestiui colla leonis
 Cererem magno feruore coquant:
 Vires suas temperet annus?

Boëtius metro 6. lib. 4.

Sedet interea conditor altus,
 Rerumq; regens fleclit habenas,
 Rex & dominus, fons & origo,
 Lex & sapiens arbiter equi,
 Et qua motu concitat ire
 Sistit retrahens, ac vaga firmat:
 Nam nisi rectos reuocans ictus,
 Flexos iterum cogat in orbes,
 Qua nunc stabilis continet ordo,
 Dissepta sua fonte fatiscant.

Silius Italicus lib. 6. bel. Punic.

Iustitia, rectiq; dator, qui cuncta gubernas.

Stattus lib. 5. Thebaid.

-Cuncta hac superum demissa supreme
 Mente fluunt.

Manilius lib. i. Astronomicôn.

Ac mihi tam presens ratio non vlla videtur,
 Qua patet mundum diuino numine verti,
 Atque ipsum esse Deum, nec forte coisse magistra,
 Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
 Seminibus struxit minimis, inq̄ illa resoluit,
 Æquis & maria & terras, & sydera celi,
 Ætheraq̄ immensos fabricantem finibus orbes,
 Soluentemq̄ alios, constare, & cuncta reuerti
 In sua principia & rerum mutare figuras.
 Quis credat tantas operum sine numine moles
 Ex minimis, cacoq̄ creatum foedere mundum?
 Si fors ista dedit nobis, fors ipsa gubernet.
 At cur dispositis vicibus consurgere signa:
 Et velut imperio prescriptos reddere cursus
 Cernimus, ac nullis properantibus vlla relinquit?
 Cur eadem æstiuas exornant sydera noctes
 Semper, & hybernas eadem, certamq̄ figuram
 Quisque dies reddit mundo, certamq̄ relinquit?

Claud. lib. i. in Ruffinum.

Sape mihi dubiam traxit sententia mentem,
 Curarent superi terras, an nullus inesset
 Rector, & incerto fluerent mortalia casta:
 Nam quum dispositi quæssissent foedera mundi,
 Prescriptosque maris fines, annique meatus,
 Et lucis noctisque vices, tunc omnia rebar
 Consilio firmata Dei, qui lege moueri
 Sydera, qui fruges diuerso tempore nasci,

Qui

Qui va
 Comple
 Littora
 Deus in

Res De
 Turb

O qui p
 Terrar
 Ire iub
 Quem
 Mater
 Forma

Qui g
 Eius s

-D
 Nung
 Nec n
 Auro
 Nec l
 Sed se
 Nec t

Deur
 fal
 qu

Qui variam Phœben alieno iusserit igne
 Completi, solemq; suo, porrexerit vna
 Littora, tellurem medio librauerit axe.

Deus immobilis cuncta mouet, seu moueri facit.
 Seneca in Thyeste.

Res Deus nostras celeri citatas
 Turbine versat.

Boëtius merro 9. lib. 3.

O qui perpetua mundum ratione gubernas
 Terrarum cœliq; sator, qui tempus ab æuo
 Ire iubes stabilisq; manens das cuncta moueri,
 Quem non externa pepulerunt fingere caussa
 Materia fluitantis opus, verum insita summi
 Forma boni, liuore carens.

Plautus in Rudente.

Qui gentes omnes, mariaq; & terras mouet,
 Eius sum ciuis ciuitate calicum, &c.

Manilius lib. 1. Astronomic.

-Deus est qui non mutatur in æuo.

Nunquam transuersas solem decurrere ad arctos,
 Nec mutare vias, & in ortum vertere cursus,
 Auroramq; nouis nascentem ostendere terris,
 Nec Lunam certos excedere luminis orbes:
 Sed seruire modum, quo crescat, quòve recedat,
 Nec cadere in terram pendentia sydera calo.

Deum mundi animam esse quidam asserunt, sed
 falsò: quia tunc passibilis esset: nisi intelligant
 quòd Deus sit omnia, id est, omnium caussa.

Vergil. Eclog. 3.

Ab Ioue principium Musa: Iouis omnia plena:
Ille colit terras, illi mea carmina cura.

Idem lib. 4. Georgic.

- Deum namque ire per omnes

Terrasq; tractusq; maris, calumq; profundum.
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarū
Quemque sibi tenues nascentem arcessere vitas.

Idem lib. 6. Æneid.

Principio calum ac terras, camposq; liquentes,
Lucentemq; globum Luna, Titaniaq; Astra
Spiritus intus alit, totamq; infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet:
Inde hominū pecudumq; genus, vitæq; volantum
Et qua marmoreo fert monstra sub aquore pōtus,
Igneus est ollis vigor, & caelestis origo.

Lucanus lib. 9. bel. ciuil.

Estque Dei sedes nisi terra, & pentus, & aër,
Et calū, & virtus, superos quid quarimus ultra?
Iupiter est quodcumq; vides quodcumq; moueris.

Manilius lib. 1. Astrono.

Hoc opus immensi constructum corpore mundi,
Membraq; natura diuersa condita forma
Aëris atque ignis, terra pelagiq; iacentis
Vis anima diuina regit sacroq; meatu
Conspirat Deus, & tacita ratione gubernat.
Et multa in cunctas dispensa foedera partes,
Aliera & alterius vires faciatq; feratq;

Sum

Summa

Namque

Infusum

Ingente

Totum

Et ratio

Per cum

Omnia

Quod n

Machin

Actan

Non est

Harere

Nec su

Noxq;

Non i

Non pe

Nec pe

Pars s

Vt neq

Nec ca

Motu

Disper

Hic ig

Ducit

Qua

Sentit

Summaq; per varias maneant cognata figuras.

Idem lib. 2. Astronomi.

Namque canam tacita natura mente potentem
 Infusumq; Deum celo, terrisq; fretaq;
 Ingentem aequali moderantem fœdere molem,
 Totumq; alterno consensu viuere mundum,
 Et rationis agi motu, quum spiritus unus
 Per cunctas habitet partibus atq; irriget orbem:
 Omnia peruolitans, corpusq; animale figuret.
 Quod nisi cognatis membris contexta maneret
 Machina, & imposito pararet tota magistro:
 Ac tantum mundi regeret prudentia sensum,
 Non esset statio terris, non ambitus astris,
 Hereretq; vagus mundus, standoq; rigeret,
 Nec sua dispositos seruarent sydera cursus.
 Noxq; alterna diem fugeret, rursumq; fugaret.
 Non imbres alerent terras, non aethera venti,
 Non pontus grauidas nubes, nec flumina p̄otum,
 Nec pelagus fonteis, nec staret summa per omnes
 Pars semper partes a quo digesta parente,
 Ut neque deficerent unda, nec sydera nobis.
 Nec calum iusto maiusve minusve volaret.
 Motus alit, non mutat opus: sic omnia toto
 Dispensata manēt mundo, dominumq; sequuntur.
 Hic igitur Deus & ratio, qua cuncta gubernat,
 Ducit ab aethereis terrena animalia signis.
 Quae quanquam longo cogit submota recessu,
 Sentiri tamen ut vitamque ac fata ministrent

Gentibus, ac proprios per singula corpora mores,
 Nec minus est quærenda fides sic temperat arua
 Cælum sic varias fruges redditq; rapitq;
 Sic pontum mouet, & terris immitit & auferet.

Deus amore gubernat omnia.

Boëtius lib. 2. Metro 8.

Quòd mundus stabili fide
 Concordes variat vices,
 Quòd pugnantia semina
 Fædus perpetuum tenent,
 Quòd Phœbus roseum diem
 Curru prouehit aureo,
 Vt quas duxerit hesperus
 Phœbe noctibus imperet,
 Vt fluctus auidum mare
 Certo sine coerceat,
 Nec terris liceat vagis
 Latos tendere terminos.
 Hanc rerum seriem ligat
 Terras ac pelagus regens,
 Et cælo imperitans Amor.

Idem lib. 4. Metro 6.

Hic est cunctis communis amor,
 Repetuntq; boni sine teneri,
 Qui non aliter durare queant
 Nisi conuerso rursus amore
 Refluant cause qua dedit esse.

Claud.

Nonne
 Mundu
 Conspir
 Contem
 Et qui p
 Nec pre

Deus ar
 ti

Provid
 Quum
 Vt dan

Cerua
 Et ven
 Et gen
 Et mor

D

Et tam
 Nil
 Tu cer
 Casa

Est pro
 & v

Claud. de 4 Honorij consulatu.

Nonne vides operum qui se pulcherrimus ipse
 Mundus amore ligat, nec vi connexa per aenum
 Conspirant elementa sibi? quo limite Phoebus
 Contentus medio, contentus litore pontus:
 Et qui perpetuo terras ambitq; vehitq;
 Nec premat incumbens oneri, nec cesserit, aer.

Deus animātib; omnibus gignitiuam virtutem
 tradidit ob speciei conseruationem.

Seneca in Hippolyto.

Prouidit ille maximus mundi parens,
 Quum tam rapaces cerneret fati minas,
 Vt damna semper sobole repararet noua.

Olympius Nemesianus Eclog. 4.

Cerua marem sequitur, taurum formosa iuuēca,
 Et venerem sensere lupa, sensere leana,
 Et genus aëreum volucres & squamea turba,
 Et montes syluaq; suos habet arbor amores.

Deus audit omnia quæ homines fantur,
 videtque moraliter.

Ouid. lib. 4. de Ponto.

Et tamen hæc tangent aliquando Cesaris aures:
 Nil illum, toto quod fit in orbe, latet.
 Tu certè scis hæc superis ascite vidēsque
 Cesar, & est oculis subdita terra tuis.

Et verè, vt Plaut. in Capt.

Est profectò Deus, qui quæ nos gerimus auditque
 & videt.

Deus solus nouit omnia, præsentia, præterita & futura. Ergo Iupiter, Diana, Cæsar &c. nō sunt Dij, quia non nouerunt omnia.

Quid. lib. 1. de Tristib.

*Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt,
A culpa facinus scitis abesse mea.*

Iuuenal. satyr. 10.

-At illis

Notum, qui pueri, qualisq; futura sit uxor.

Lucan. lib. 6. bel. ciuil.

-Nequeunt animam sibi reddere fata

Consumpto iam iure semel.

Quid. lib. de Ponto.

*Nescit enim Cæsar (quamuis Deus omnia nouit)
Vltimus hic qua sit condicione locus.*

Deus videt cuncta.

Quid. lib. 13. Metamor.

Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.

Boëtius metro 2. lib. 3.

Haud sic magni conditor orbis.

Huic ex alto cuncta tuenti

Nulla terra mole resistunt:

Non nox atris nubibus obstat:

Quæ sint, quæ fuerint, veniantq;

Vno mentis cernit in icu.

Quem quia respicit omnia solus,

Verum possis dicere solem.

Statius

-Vid.

Nouit,

Nec m

Quid B

Consilia

Deu

Solis sci

Cur illi

Annua

Ordine,

Scire vi

Nubila

Quo rui

Tempor

Ver præ

Autum

Axem fo

Lucifer

Saturni

Quo rap

Scire vi

Quò vol

Et quac

Nan dig

Sed mar

Singula,

Stattus lib. Sylvarum.

Vidit qui cuncta suorum.

*Novit, & inspectis ambit latus omne ministris:
Nec mirū, videt ille ortus obitusq̄, quid Arctos,
Quid Boreas hybernus agat, ferriq̄, togaq̄,
Consilia, atque ipsam mentem probat.*

Deus causas omnium cognoscit tantū.

Vergilius in Ætina.

*Solis scire modū, & quāto minor orbita Luna est
Cur illi breuior, cur isti peruolet orbis
Annuus: ille monet qua certo sidera currant
Ordine, quæve sua careant incondita cura,
Scire vices etiam signorum, & tradita iura,
Nubila cur calo terra denuntiet imbres,
Quo rubeat Phœbe, quo frater palleat igni,
Tempora cur variant anni primaq̄, iuuenta,
Ver præit æstatem, ~~cur æstas ipsa senescit,~~
Autumnoq̄, obrepit hyems, & in orbe recurrit
Axem scire Helices, & tristem nosse Cometam,
Lucifer unde micet, quaq̄, Hesperus, unde Bootes
Saturni cur stella tenax, cur Martia pugnax,
Quo rapiant nautæ, quo sydere lintea tendant:
Scire vias maris, & cali prædicere cursus,
Quò volet Orion, quò Syrius incubet index,
Et quacumque iacent toto miracula mundo,
Nan digesta pati, nec aceruo condita rerum
Sed manifesta notis certa disponere sede
Singula, diuini est animi, ac iucunda voluptas.*

Deus vult ac peragit omnia.

Ouid.lib.8.Metamor.

-Immensa est finemq^{ue} potentia cali
Nō habet: & quicquid superi voluere peractū est.

Deus vitam viuentium dat aufertque.

Horat.lib.1.Epist.ad Lollium.

Sed satis est orare Iouem, qui donat & aufert:
Det vitam, det opes, equū mī animū ipse parabo

Deus potest omnia.

Ouid.lib.4.Metamorph.

-Pars omnia veros

Posse Deos memorant.

Idem lib. 8.Metamorph.

-Immensa est, finemque potentia cali
Non habet.

Ouid.1.de Arte amand.

-Facile est omnia posse Deo.

Deus pater est omnium.

Boëtius Metro 6.lib.3.

Omne hominum genus in terris

Simili surgit ab ortu.

Vnus enim rerum pater est,

Vnus qui cuncta ministrat.

Ille dedit Phœbo radios,

Dedit & cornua luna,

Ille homines etiam in terris

Dedit & sydera cœlo.

Luere:

Deniq

Omnib

Deus

Perfect

-Tu

Ducis

Mundi

Deus

Nec qu

Pruden

Terras

Non ta

Deus

Signa t

Apt an

Nec qu

Miscer

-Si

Credin

Lucretius lib. 2. de nat. rerum.

*Denique caelesti sumus omnes semine oriundi,
Omnibus ille idem pater est.*

Deus perfectissimus est, perfectæque cunctas
mundi partes absoluit.

Boëtius Metro 9. lib. 3.

Perfectasque iubet perfectum absoluere partes.

Deus pulcherrimus est.

Ibidem.

-Tu cuncta superno

*Ducis ab exemplo; pulchrum pulcherrimus ipse
Mundum mente gerens, similiq; imagine formās.*

Deus prudentissimus est: nam terras ab aquis
prudenter seiunxit.

Horat. Oda 3. lib. 1.

Nec quicquam Deus abscidit

Prudens Oceano dissociabili

Terras si tamen impia

Non tangenda rates transfiliunt vada.

Deus tempora quæque propriis officiis aptat.

Boëtius metro 6. lib. 1.

Signa tempora proprijs

Aptans officijs Deus.

Nec quas ipse coercuit

Misceri patitur vices.

Deus principio caret moraliter.

Lucan. lib. 8. bel. ciuil.

-Si numina nasci

Credimus, aut quemquam fas est coepisse deorū.

Deo nihil maius est.

Horat. lib. 1. Oda 12.

*Vnde nihil maius generatur ipso,
Nec viget quicquam simile, aut secundum.*

Deo subiiciuntur omnia.

Ouid. lib. 4. de Tristib.

*Nil ita sublime est, supraq; pericula tendit,
Non sit ut inferius, suppositumq; Deo.*

Dei voluntate omnia fiunt qua semota, nihil
feri, seu esse potest.

Lucanus lib. 9. bel. civil.

*Haremus cuncti superis, temploq; tacente
Nil agimus nisi sponte Dei.*

Plautus in Amphit.

*Ita quoque comparatum est in aetate hominum,
Ita dyspacitum, voluptati ut mæror omnes con-
sequatur.*

Dei voluntas, seu dispositio immuta-
bilis est.

Stattius lib. 1. Achilleidos.

*Ne pete Dardaniã frustra Theti mergere classem
Fata vetant, rarus ordo Deum, miscere cruentas
Europæque Asiãq; manus, consultaq; bella
Iupiter, & tristes edixit cadibus annos.*

Deo resistere fas possibilẽque homini non est.

Claudianus lib. 1. in Ruffinum.

*Signa quidem, ô socie, diuos attollere contra
Nec fas est, nec posse reor.*

Deus

Deus

Hic si

Quicq

Bellum

Et qu

Pulchr

Certan

D

Tenuis

Sensibi

Deus

Ignara

Sciret

D

Tu rec

Princi

I

Nam

Char

Deus, manum si subtraheret suam, id est, amorem, à rerum gubernatione, omnia in nihilum cederent.

Boëtius Metro 8. lib. 2.

*Hic si frana remisserit,
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit.
Et quam nunc socia fide
Pulchris montibus incitant,
Certant soluere machinam.*

Deus inuisibilis est (corporali visione.
Lucretius lib. 5. de nat. rerum.

*Tenuis etiam natura deum, longeq; remota
Sensibus à nostris, animi vix mente videtur.*

Deus cognoscibilis est per effectus tantum.
Lucanus lib. 3. de bel. ciuil.

*Ignarum mortale genus per fulmina tantum
Sciret adhuc celo solum regnare tonantem.*

Deus requies, victor, dux, via, principium,
finisve vltimus est omnium.

Boëtius Metro 9. lib. 3.

*Tu requies tranquilla pijs, te cernere finis,
Principium, vector, dux, semina, terminus idem.*

Deus diligit nos magis, quam ipsi nos.

Iuuenalis satyr. 10.

*Nam pro iucundis aptissima quaq; dabunt dij.
Charior est illis homo quam sibi.*

Deus honorandus est super omnia,
& animo & lingua.

Vergilius lib. I. Georg.

*In primis venerare Deos, atque annua magna
Sacra refer Cereri.*

Ouid. lib. 15. Metamorph.

-Cognouit numina castus

*Euinctus vitta crines albente sacerdos,
En Deus est, Deus est, animis linguisq; faueta
Quisque adest, dixit.*

Idem lib. I. de Art. amand.

*Expedi esse Deos & ut expedi esse putemus,
Dentur in antiquos thura, merumq; fecos.*

Deo parent omnia, & ab illius nutu de-
pendent, moraliter.

Petronius Arbiter in frag.

*Quicquid in orbe vides paret mihi, florida tellus
Quum volo spissatis arescit languida succis,
Quum volo fundit aquas scopulis, atq; horrida saxa
Niliades iaculantur aquas. Mihi pontus inertes
Submittit fructus, Zephyriq; recentia ponunt
Ante meos sua flabra pedes. Mihi flumina parēt,
Hyrcanaq; tigres: iussi & seruire dracones.*

Cui Deus beneuult, illi ne bina quidem
venena nocere possunt.

Ausonius in Epigram.

*Toxica zelotypo dedit vxor mæcha marito
Nec satis ad mortem credidit esse datum.*

Miscuit

Miscuit
Cogere
Quam p
Et qu
Deus

Nulla a
Forma l
Deus

Nil ergo
Permitt
Conuen
Nam p
Carior
Impulsu
Coniug
Notum

De

Non pr
Cred
De

Dij pia

Miscuit argenti lethalia pondera viui,
 Cogeret ut celerem vis geminata necem,
 Quàm pia cura Deum? prodest crudelior uxor,
 Et quum fata volunt, bina venena iuuant,
 Deus mentes & pectora hominum gaudet
 inhabitare, non metallo, &c.

Stattius lib. 12. Thebaid.

Nulla autem effigies, nulli commissa metallo
 Forma Dei, mentes habitare & pectora gaudet.

Deus scit quæ nobis potissimum conueniant.
 ideòque Dei voluntas ubique
 petenda est.

Iuuenalis satyra 10.

Nil ergo optabunt homines? Si consilium vis,
 Permittet ipsis expendere numinibus, quid
 Conueniat nobis, rebusq; sit utile nostris.
 Nam pro iucundis aptissima quæq; dabunt dii.
 Carior est illis homo, quàm sibi. Nos animorum
 Impulsu, & cæca, magnaq; cupidine ducti
 Coniugium petimus, partumq; uxoris. At illis
 Notum qui pueri, qualisq; futura sit uxor.

Deus maiora dona, quàm exigimus, sæpe
 præstat, moraliter.

Ouid. lib. 2. de Tristib.

Non precor, ut redeam: quamuis maiora petitis
 Credibilis est magnos sæpe dedisse deos.

Deus bonorum omnium remunerator est.

Ouid. lib. 2. Fastor.

Dij pia facta vident Astris Delphica recepit

Iupiter & stellas iussit habere nouem.

Plautus in Captiuis.

*Est profecto Deus, qui qua nos gerimus auditq̄,
& uidet:*

Bene merenti bene profuerit, male merenti par erit.

Deus misericors est summopere moraliter.

Ouid. lib. 3. de Ponto.

*Crede mihi, miseris caelestia numina parcunt,
Nec semper laesos, & sine fine premunt.*

Idem lib. 3. de Tristibus.

*Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
Iupiter, exiguo tempore inermis erit.*

*Nunc ubi deo: omni strepituq̄ extorruit orbem,
Puram discussis aëra reddit aquis.*

*Iure igitur rectorq̄, Deum genitorq̄, vocatur:
Iure capax mundus nil Ioue maius habet.*

Deus orantes exaudit.

Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

Flectitur iratus voce rogante Deus.

Idem lib. 2. de Tristibus.

Sed solet interdum fieri placabile numens,

Nube solet pulsa candidus ire dies.

Martial. lib. 8. Epigram.

Et Dominum mundi flectere vota solent.

Deus orantes in eorum detrimentum, exaudit
sæpissimè, vt moraliter de Midæ regis historia
explicari potest.

Ouid.

Hic D
Mune
Ille m
Corpor
Annu
Liber,
R

-Nig
Igris, &

-Por
Corda
De

-Va
Muta
Obscu

Dom
Sequit

Deur

-Qu
Esse D

Quid. lib. 1. Metamor.

Hic Deus optanti gratum, sed inutile fecit
 Muneris arbitrium, gaudens altore recepto:
 Ille male usus donis, ait, Effice quicquid
 Corpore contigero fuluum vertatur in aurum.
 Annuat optanti, nocituraq; munera soluit
 Liber, & indoluit quod non meliora petisset, &c.

Reliqua pete ex tit. de Cupiditate.

Deus nunc haud syncerè colitur.

Statius lib. 5. Thebaid.

- Niger omnibus aris

Ignis, & in nullis spirat Deus integer extis.

Deus cor hominum mutare potest.

Vergil. lib. 1. Æneid.

- Ponuntque ferocia Pœni

Corda volente Deo.

Deus superbis resistit, atque eos humiliat.

Horat. Oda 24. lib. 1.

- Valet ima summis

Mutare & insignem attenuat Deus,

Obscura promens.

Seneca in Hercule furen.

Dominare tumidus, spiritus altos gere.

Sequitur superbos victor à tergo Deus.

Deum offendens, s. peccando impunè non erit.

Lucan. lib. 3. bel. ciuil.

- Quis enim laesos impunè putaret

Esse Deos? seruat multos fortuna nocentes,

Et tantum miseris irasci numina possunt.

Quid. lib. 1. de Arte amandi.

*Nec securā quies illos, similisq; sopori
Detinet, innocui vivite, numen adest.
Reddite depositum pietas sua foedera seruet,
Frasus absit, vacuas cadus habete manus.*

Deus tyrannos alacriter punit.

Perfius satyra 3.

*Magne pater Divum sauos punire tyrannos
Haud alia ratione velis, quum dira libido
Mouerit ingenium feruenti tineta veneno,
Virtutem videant intabescantq; relicta.
Anne magis Siculi gemuerunt ara iuuenti?
Et magis auratis pendens laquearibus ensis
Purpureas subter cervices terruit?*

Deus malorum acerrimos punitor est.

Quid. lib. 1. Metamorph.

*Occidit una domus, sed non domus una perire
Digna fuit: qua terra patet, fera regnat Erynaeis.
It facinus iurasse putes. dent ocyus omnes
Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.*

Horat. Oda 3. lib. 3.

- Scimus ut impios

*Titanas, immanemque turbam
Fulmine sustulerit caduco.*

Dei ira malum omne secum trahit, moraliter,
nec ei quicquam resistere potest.

Quid.

Omne

Nil ad

Vt n

Humana

Si gene

At spe

De

Quoti

Qui h

Mali r

Iterum

Maior

Bonos

Ouid. lib. 3. de Tristibus.

Omne trahit secum Caesaris ira malum.

Ibidem libro 4.

Nil adeo validum est (adamas licet alliget illud)

Vt maneat rapido firminus igne Iouis.

Dei ira quos premit, miseros facit.

Seneca in Hercule Oeteo.

Celestis ira quos premit miseros facit:

Humana nullos.

Deus timendus est, & ad hoc exhortatio utilis.

Vergil. lib. 1. Æneid.

Si genus humanum & mortalia temnitis arma,

At sperate deos memores fandi atque nefandi.

Plaut. in Pseudulo.

Deos maximè equum est metuere.

Deus iudex iustissimus rerum omnium est.

Plautus in Rudente.

Quotidie ille scit, quis hic querat malum,

Qui hic licem apisci postulant periurio,

Mali res falsas qui impetrant apud iudicem,

Iterum ille eam rem iudicatam iudicat.

Maiore mulcta mulctat quàm litem auferunt.

Bonos in alijs tabulis exscriptos habet.

Deus peccantibus quando obstat.

Stattius lib. 3. Thebaid.

-Deus ecce furentibus obstat.

Deo opera hominum, bona malave sint.
nihil conferunt.

Lucianus lib 3. bel. ciuil.

- Si calicolis furor arma dedisset,
 Aut si terrigenæ tentarent astra gigantes,
 Non tamen auderet pietas humana vel armis,
 Vel votis prodesse Ioui: sortiſq; Deorum
 Ignarum mortale genus.

Dei gloria augeri non potest, moraliter.

Ouid lib. 2. de Tristibus.

Non tua carminibus maior fit gloria, nec quo
 Ut maior fiat, crescere possit, habet.

Dei ignorare bona scelerum omnium causa est.

Silius Italic. lib. 4. bel. Pun.

Heu prima scelerum causa mortalibus agris
 Naturam nescire Deum.

Dei dona sunt quæ homines possident.

Martialis lib. II. Epigram.

Omnia quum tibi sint dona concessa Deorum,
 Si quod habes, non vis, ergo quid accipies?

Deo gratiæ ob bona innumera nobis concessa
 assiduè referendæ sunt, aliorum
 exemplo.

Sic Tityrus apud Vergil. eclog. 1.

O Melibœe, Deus nobis hæc otia fecit,

Namq; erit ille mihi semper Deus, illius aram
 Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus.

Ille meas errare boues, ut cernis, & ipsum
 Ludere quæ vellem, calamo permisit agresti.

Idem & Demipho apud Terent. in Phorna.

Dijs magnas merito gratias habeo, atque ago,

Quam

Quant

Deu

Quant

A dijs

De

Huic v

In h

Ne qua

Ne c

Dei

Est De

Impe

Est De

Sedit

Dei ch

Hanc q

Candis

Felices

Quando euenêre hac frater nobis prosperê.

Deus terrena parui facientibus, amore sui, s.
innumera largitur bona.

Horatius Oda 16 lib. 3.

*Quanto quisque sibi plura negauerit,
A dijs plura feret.*

Deo vacans segnis vocandus non est.

Paulinus.

Huic vacantem, vel studentem, deditum,

In hoc reponentem omnia,

Ne quaso segnem, néve peruersum putes:

Ne crimineris impium.

Dei spiritus in Poëtis esse dicitur. Quia quic-
quid boni dicitur, à Deo est.

Ouid. lib. 6. Fastorum.

Est Deus in nobis, agitante catescimus illo.

Impetus hic sacra semina mentis habet.

Tibullus lib. 3. de Arte amand.

Est Deus in nobis, sunt & commercia celi,

Sedibus athereis spiritus ille venit.

Dei charitatem seu lucē quisquis notare poterit,
solis radios lucidos esse negabit.

Boëtius Metro. 10. lib. 3.

Hanc quisquis poterit notare lucem,

Candidos Phœbi radios negabit.

Deum videns felix est.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

Fœlices illi, qui non simulacra, sed ipsos,

Quiq; Deum coram corpore vera vident.

Dei visio est vltimus hominum finis.

Boëtius Metro 9. lib. 3.

*Tu requies tranquilla pijs, te cernere finis,
Principium, vector, dux, semita, terminus idem.*

Idem metro 12. lib. 3.

*Fœlix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.*

Dij gentium nihil numinis habent, quia
victi dicuntur.

Vergil. lib. 1. Æneid.

*Gens inimica mihi Tyrrenum nauigat equor,
Ilium in Italiam portans victosque penates.*

Martialis lib. 8. Epigram.

*Qui fingit sacros auro vel marmore vultus,
Non facit ille deos: qui rogat ille facit.*

Diis æquandus est qui cum fortuna, id est,
aduersitate moritur.

Seneca in Hercule Oeteo.

*Par ille est superis, cui pariter dies
Et fortuna fuit.*

Deos nocere ac inuidere mortalibus non decet.

Claud. de raptu Proser. lib. 3.

-Nec enim liuescere fas est,

Vel nocuisse deos.

DE DIE.

Nullus est dies mœrore vacans in hac vita.

Senec.

Seneca in Troade.

*-Nulla dies**Mærore caret, sed noua fletus**Causa ministrat.*

Hoc adeò verum esse Dionysius tyrannus e-
xemplo notabili comprobauit, quum cui-
dam, qui illum fœlicem adseribat, enseni
alligatum feræ equinæ capiti super im-
poneret.

Horat. Oda 1. lib. 3.

*Districtus ensis, cui super impia
Ceruice pendet, non Sicula dapes
Dulcem elaborabunt saporem,
Non aurum, citharæq; cantus
Somnum reducens.*

Dies lætitiæ post ærumnas quandoque aduenit.

Tibullus eleg. 6. lib. 3.

Venit post multas una serena dies.

Ouid. lib. 2. de Tristib.

*Sed solet interdum fieri placabile numen,
Nube solet pulsa candidus ire dies.*

Dies sereni plures quàm nebulosi.

Ouid. 5. de Tristibus.

*Si numeres anno soles & nubila toto,
Inuenies nitidum sæpius esse diem.*

Dies perfido nocendi aditum præstat.

Seneca in Oedipo.

Aditum nocendi perfido præstat dies.

Diei indagatio lepidissima.

Vergil. lib. II. Æneid.

*Aurora interea miseris mortalibus almam
Extulerat lucem, referens opera atque labores.*

DE DISCIPVLIS.

Discipulorum officium.

Aufonius in Protreptico ad nepot.

*Disce libens, terribi nec praeceptoris habenas
Detestère nepos nūquam horrida forma magistri,
Ille licet tristis senio, nec voce serenus,
Aspera contracta minuetur iurgia frontis,
Nūquā immanis erit, placet assuetudine vultus.
Qui semel imbuerit, rugas nutricis amabit,
Qui refugit matrem. Pappos ariāsq; trementes
Anteferunt patribus seri noua cura nepotes,
Sic neque Peliden terreat Achillea Chiron
Thessalico permixtus equo, nec pinnifer Atlas
Amphitryoniadem puerum, sed blandus uterque
Miris alloquiis teneros mulcebat alumnos.
Tu quoq; ne metuas quāuis schola verberare multo
Increpet, & truculenta senex gerat ora magister.
Degeneres animos timor arguit, at tibi consta
Intrepidus, nec te clamor, plagaque sonantes,
Nec matutinis agitet formido sub horis,
Quod sceptrū vibrat ferula, quod multa suppellex
Virgea, quod mollis scuticam preterit aluta,
Quod feruent trepido subsellia vestra tumultu.*

Pompa

Pompa

Philly

Atq

Qui to

Crea

Quas

Verb

Intrem

Extuli

Concre

Staban

Tabo l

Atque

Sangu

Impi

Barba

Perdu

-Di

Pompa loci, & vani fugiatur scena timoris.

Quid, lib. i. de Artis.

Phillyrides puerum cithara profecit Achillem,

Atque animos molli contudit arte feros.

Qui toties socios, toties exterruit hostes

Creditur annosum pertimuisse senem.

Quas Hector sensurus erat poscente magistro,

Verberibus iussas praeiuit ille manus.

DE DISCORDIA.

Discordiae descriptio.

Petronius Arbiter Satyricus.

Intremuere tuba, ac scisso Discordia crine

Extulit ad superos Stygium caput, huius in ore

Concretus sanguis, contusaq; lumina flebant.

Stabant irati scabra rubigine dentes,

Tabo lingua fluens, obsessa draconibus ora,

Atque inter toto laceratam pectore vestem

Sanguineam tremula quatiebat lampada dextra.

Discordia res maximae dilabuntur.

Vergil. in Bucol. i. Ecloga.

Impius haec tam culta noualia miles habebit?

Barbarus has segetes? en quò discordia ciues

Perduxit miseros? en queis consueuimus agros?

*Discordia Caelos intrauit, & superos
ad bella coegit.*

Silius Italicus 9. lib.

Discordia demens

*Intrauit calos, superosq; ad bella coegit,
Discordia, demens dicitur, eo quòd de-
menter homines.*

*Discordia gaudet ima summis permiscere.
Silius Italicus 13. bel. Pun. sec.*

*Et discordia gaudens
Permiscere fretum calo.*

DE DISSIMVLATIONE.

*Dissimulatores intimatio reprehensione
dignissima.*

Martialis lib. 4. Epigram.

*Decipies alios verbis vultuq; benigno:
Nam mihi iam notus dissimulatores.*

Dissimulata verba sepe profectu carent.

Quid. lib. 3. de Ponto.

*Quum toties eadem dicam, vix audior vlli,
Verbaq; profectu dissimulata carent.*

Dissimulare afflicto non est facile.

Tibullus Eleg. 7. lib. 3.

*Hei mihi difficile imitari gaudia falsa,
Difficile est tristi fingere mente iocum,
Nec bene mendaci risus componitur ore:
Nec bene sollicitis ebria verba sonant.*

Cornelius Gallus.

*Cerè difficile est abscondere pectoris astus:
Panditur & clauso sapius ore furor*

Diffi-

Brutt

Tu

Vtile

Quisq;

For

Vxor

Ac

Carm

Et

Iuris

At

Mult

Et

Non

Ægro

Non

Si con

Disſimulaſſe vtile multis fuit.

Quid. lib. 2. Faſtorum.

Brutus erat ſtulti ſapiens imitator, vt eſſet

Tutus ab inſidijs, dire Superbe, tuis.

Idem lib. 2. de Arte Amandi.

Vtile qua multis diſſimulaſſe fuit.

DE DIVITIIS.

Diuitiarum vis ac poteſtas.

Petronius Arbitr in ſatyr.

Quiſquis habet nummos ſecura nauiget aura,

Fortunamq; ſuo temperet arbitrio.

Vxorem ducat Danaën, ipſumq; licebit

Ac iſtum ſemper credere, quod Danaën.

Carmina componat, declamet, concrepet, omneis

Et peragat cauſſas, ſitq; Catone prior,

Iuriſconſultus paret, non paret habeto,

Atque eſto quicquid Seruius & Labeo.

Multa loquor, quiduis nummis præſentibus opta,

Et veniet. Clauſum poſſidet arca Iouem.

Diuitiæ animi corporiſve ægritudines
non lenant.

Horat. lib. 1. Epift. ad Lollium.

Non domus & fundus, non ari aceruus & auri

Ægroto domino deduxit corpore febres,

Non animo curas. Valeat poſſeſſor oportet

Si comportatis rebus bene cogitet vti.

Diuitiæ non sunt appetendę affectu, scilicet, ma-
ximo: quia congestę assiduę homi-
nem cruciant.

Iuuenalis satyrã 10.

*Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cuncta exuperãs patrimonia cęsus.*

Diuitię mentis aciem haud illustrent, sed potius
in veri boni ignorantia cęcos inuoluunt
possidentium animos.

Boëtius Metro 2. lib. 1.

*Hæc quàm precipiti mersa profundo
Mens habet, & propria luce relicta
Tendit in externas ire tenebras?
Terrenis quoties flatibus acta
Crescit in immensum noxia cura,
Hic quondam cœlo liber aperto,
Suetus in æthereos ire meatus
Cernebat rosei lumina Solis,
Visebat gelida sydera Luna
Et quæcunque vagos stella recursus
Exercet varios flexa per orbes,
Compressam numeris victor habebat.*

Idem metro 10. lib. 3.

*Non quicquid Tagus aureis arenis
Donat, aut Hermus rutilante ripa,
Aut Indus calido propinquus orbi,
Candidis miscens virides lapillos,
Illustrat aciem: magisq; cæcos*

In suas condunt animos tenebras.

Diuitiæ ignobilem nobilitare haud valent.

Horatius lib. Epodon in Menam.

*Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.*

Diuitiæ à morte reuocare vel liberare
neminem possunt.

Valerius Flac. lib. 6. Argonaut.

Nulla calum reparabile gaza.

Horatius Oda 3. lib. 2.

*Cedes coemptis saltibus & domo
Villaq; flauus quam Tyberis lauat,*

Cedes: & extructis in altum

Diuitiis patietur heres.

Diues ne prisco natus ab Inacho

Nil interest, an pauper & infima

De gente, sub diuo moreris

Victima nil miserantis orci.

Idem Oda lib. 3.

Est ut vir viro latius ordinet

Arbusta sulcis, hic generosior

Descendat in campum petitor,

Moribus hic meliorq; fama

Contendat, illi turba clientum

Sit maior: aqua lege necessitas

Sortitur insignes & imos.

Omne capax mouet urna nomen.

Horat. lib. 2. epist. ad Florum.

Quid vici profunt, aut horrea? quidve Calabris
Saliibus adiecti Lucani, si metit orcus
Grandia cum paruis non exorabilis auro?

Seneca in Octauia.

Licet extruat marmoribus atque auro tegat
Superbus aulam, limen armata ducis
Seruent cohortas: mittat immensas opes
Exhaustus orbis, supplices dextram petant
Parthi cruentam, regna diuitias ferant:
Veniet dies tempusq; quo reddet suis
Animam nocentem sceleribus, iugulum hostibus,
Desertus, & districtus, & cunctis egens.

Martialis lib. 1. Epigram.

Diuitior Crispo, Thrasea constantior ipso,
Lautior & nitido sis Meliore licet.
Nil adicit penso Lachesis, fusoq; sororum:
Explicat, & semper de tribus vna negat.

Stattius lib. 5. Sylvarum.

Quid phantas, aut casta fides? quid numina profuc
Culta Deum? furua miseram circū undiq; lethi
Vallauere plaga, tenuantur dura sororum
Licia, & exacti superest pars vltima sili.
Nil famuli coetus, nil ars operosa medentūm.
Auxiliata malis.

Aufonius in Epigram.

Effigiem rex Cræse tuam ditissime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus,

Con-

Constitit, utque procul, solito maiore cachinno
 Concussus dixit, quid tibi diuitia
 Nunc profunt regum rex o ditissime, quum sis
 Sicut ego solus, me quoque pauperior?
 Nam quacunq; habui mecū fero, quum nihil ipse
 Ex tantis tecum Cræse feras opibus.

Diuitiæ ut in morte homines haud sequuntur,
 ita nec auro sepultos in cælum
 perducunt.

Ouid. 5. de Tristibus.

Non ego diuitias dando tibi plura dedissem,
 Diuitis ad manes nil feret umbra suos.

Horatius Oda 14. lib. 2.

Languida tellus, & domus, & placens
 Vxor, neque horum, quas colis, arborum
 Te præter inuisas cupressos
 Villa breuem dominum sequetur.

Idem lib. 2. epist. ad Iul. Florum.

Sed vocat usque suum, qua populus adsita certis
 Limitibus, vicina refugit iurgia, tanquam.
 Sit proprium cuiquam, pūcto quod mobilis hore,
 Nunc prece, nūc pretio, nūc vi, nūc sorte suprema
 Permutet dominos, & cedat in altera iura.
 Sic quia perpetuus nulli datur usus, & heres
 Heredem alterius, velut unda superuenit undæ.

Silius Italicus lib. 3. bel. Pun,

-Ditissimus agri

Ocumbis generose Volunx, nec clausa repostis

Pondera thesauris, patrio nec regia quondam
 Praefulgens ebore, & possessa mapalia soli
 Profuerint. Quid raptâ iuuant? quid gētibus auri
 Nunquā extincta sitis? modò quē fortuna fouēdo
 Congestus opibus, donisq; referat opimis,
 Nudum tartarea portabit nauita cymba.

Propertius lib. 3. eleg. ad amicam iratam.

Nunc maris in tantum ventis iactamur, & hostē
 Quærimus, atque armis neclimus arma noua.
 Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas,
 Nudus ad infernas stulte vehere rates:
 Victor cum victis pariter miscebitur umbris:
 Consule cum Martio capte Ingurtha sedes.
 Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro,
 Optima mors parca, qua venit apta die.

Lucanus lib. 9. bel. ciuil.

Non illuc auro positi, nec thure sepulchra
 Perueniunt.

Diuitiæ malè acquisite diuturnæ esse non
 possunt, & vt ita sint precatio
 notatu digna.

Ouid. lib. 3. eleg.

¶ si neglecti quisquam est Deus ultor amantis,
 Iam malè quasitas puluere vertat opes.
 Diuitiæ malorum innumerum sepe causas sunt.

Tibullus Elegia 9. lib. 1.

Sæpe solent auro multa subesse mala.

Diuitiæ maximæ sunt, æquo animo
 parcè viuere.

Lucre-

Quod
 Diuiti
 Equo
 Diu

Quid
 Qu
 Imo e
 Qu
 Non a
 Cap
 Di

Hen
 sin
 Tant
 obi
 Perd
 Nam
 Perd
 An
 Leti

Di

Lucret. lib. 5. de natura rerum.

Quod si quis vera vitam ratione gubernat,
 Diuitia grandes homini sunt, viuere parçè
 Equo animo: neq; enim est usquã penuria parui.
 Diuitiè homini nihil profunt, nisi eis vtatur.

Cornelius Gallus.

Quid mihi diuitia, quarum si demeris vsum,
 Quamuis largus opum, semper egenus ero?
 Imò etiam pœna est, partis incumbere rebus,
 Quas quum possideas, est violare nefas.
 Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas
 Captat, & appositis abstinet ora cibus.

Diuitiarum accumulatores seipsos fraudant,
 suo malo, quas alij cum gaudio
 profundunt.

Plautus in Aulul.

Neu me miserum, miserũ, perij malè perditus, pes-
 simè ornatus eo.

Tantum gemitu & mala molestia hic dies mihi
 obtulit, famem & pauperiem.

Perditissimus ego sum omnium in terra.

Nam quid mihi opus vita? si qui tantũ auri, (vi,
 Perdidi, quod custodiri sedulo? egomet me fraudat-
 Animumq; meum geniumq; meum, nunc eo alij
 Latificantur meo malo & damno: pati nequeo.

Diuitiarum custodia maxima est, quæ misera
 esse dicitur, quia miserum sepius
 hominem reddit.

Iuuenalis Satyr. 14.

Tantis parta malis cura maiore metuq;
 Seruantur: misera est magni custodia census.

Diuitiis parent omnia.

Horat. satyr. 3. lib. 2.

- Omnis enim res,

Virtus, fama, decas diuina humanaq; pulchris,
 Diuitiis parent, quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, iustus, sapiens, etiam rex,
 Et quicquid volet, hoc veluti virtute paratum
 Sperauit magna laudi fore.

Lucret. lib. 5. de Natur. rerum.

Posterius res inuent a st, aurumq; repertum,
 Quod facile & validis & pulchris depsit honorem
 Diuitioris enim sectam plerumque sequuntur
 Quamlibet & fortes, & pulchro corpore creti.

Ouid. lib. 3. eleg. de auri potentia.

Iupiter admonitus nihil esse potentius auro,

Corrupta pretium virginis ipse fuit.

Dum merces aberat, durus pater, ipse seuera,

Ærati postes ferrea turris erat:

Sed postquam sapiens in munera venit adulter,

Præbuit ipsa sinus, & dare iussa, dedit.

Vt diuitiæ elargiantur pauperibus exhortatio
 obseruatione digna.

Horatius satyr. 2. lib. 2.

- Ego vectigalia magna

Diuitiasq; habeo, tribus amplas regibus: ergo

Quod

Quod superat non est melius quo insumere possis?
 Cur eget indignus qui, quam te diuite? quare
 Tempora ruit antiqua Deum? cur improbe chara
 Non aliquid patria tanto emetiris aceruo?
 Vni nimirum tibi recta semper erunt res?

Et infra.

Nam propria telluris herum natura, neq; illum,
 Nec me, nec quemquam statuit.

Quatenus vrendam diuitiis.

Ausonius in Epigram.

Re fruerere, ut natus mortalis, dilige sed rem,
 Tanquam in mortalis: fors est in utroque verenda.

Diuitia bona quæque temporalia rectè
 vrenti bona sunt, & econtrà.

Terentius in Heauton.

Quid reliqui est quin habeat, qua quidem esse in
 homine dicuntur bona parentes,
 Patriam incolumem, amicos, genus, cognatos,
 Diuitias? atq; hæc perinde sunt, ut illius animus
 est, qui ea possidet:

Qui uti scit, ei bona sunt: illi, qua non vtiur re-
 ctè, mala.

Diuitiæ imperant, si eis vti homines ignorant,
 sin verò eontra, seruiunt.

Horatius. lib. i. epist. ad Fuscum.

Imperat, aut seruit collecta pecunia cuique,
 Tortum digna sequi potius, quàm ducere funem.
 Diuitiæ immensæ animo non sufficiunt.

Iuuenalis satyr. 14.

*Nec Cræsi fortuna unquam, nec Persica regna
Sufficient animo, nec diuitia Narcissi,
Indulsi Caesar cui Claudius omnia.*

Diuitiæ in communi vt ponantur, vel vt
contemnantur exhortatio
perpulchra.

Horat. Oda 24. lib. 3.

*Vel nos in Capitolium
Quò clamor vocat & turba fauentium,
Vel in mare proximum
Cemmas & lapides, aurum & inutile,
Summam materiam mali,
Mittamus.*

Terentius in Adelphis.

*Pecuniam in loco negligere, maximum interdum
est lucrum.*

Ditior esse nequit quæ victui suppetunt habens
vna cum corporali valetudine,

Horat. lib. 1. Epist. ad Iccium.

-Tolle querelas,

*Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus,
Si ventri bene, si lateri est, pedibusq; tuis, nil
Diuitia poterunt regales addere maius.*

Ditior est, qui nil cupit, quàm qui totum
possidet orbem.

Iuuenal. satyr. 14.

*Sensit Alexander, testa quum vidit in illa
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui*
Nil

Nil ou
PassurQuis a
I

Nam

para

Firmi

colla

Res an

Diues

-Na

Et cit

Quis

Diuit

Ver

Si qu

pec

Plum

Quis

*Nil ouperet, quàm qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis aquanda pericula rebus.*

Ausonius in Bix Prienci sententiis.

Quis diues? qui nil cupit.

Diues amicos habet, pauper econtra,
Plaut. in Sticho.

*Nam hoc tu facito cogites, ut cuique homini res
parata est,*

*Firmi amici sunt: si res lasse labant, iidem amici
collabascunt.*

Res amicos inuenit.

Diues esse, fierique citò qui uult, quid fas sit at-
que nefas haud curat, cernitque.

Iuuenalis satyr. 14.

-Nam diues qui fieri uult,

Et citò uult fieri, sed qua reuerentia legum? (ria

Quis metus aut pudor est unquã properatis aua-

Diuites si beneficium ab aliquo receperint, ipso-
rum gratia leuis est: sin verò iniuriam,
iras plumbeas gerunt.

Plautus in Pseudolo.

Verùm ita sunt isti nostri diuites,

*Si quid benefacias, leuior pluma est gratia: si quid
peccatum est*

Plumbeas iras gerunt

Diuites elati atque superbi sunt.

Terentius in Hecyra.

Quia paululũ uobis accessit, sublati sunt animi.

Diuites pauperes fastidire non debent &
adhuc notabilis exhortatio.

Martial. lib 3. Epigrammatum.

*Sunt tibi, consteor, diffusi iugera campi,
Vrbaniq; tenent prœdia multa lares.
Et seruit domina numerosus debitor arca,
Sustentatq; tuas aurea mensa dapes.
Fastidire tamen noli Ruffine minores,
Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.*

DE DOCTRINA.

Doctrina in tenera ætate acquisita in-
delebilis esse dicitur.

Seneca in Troade.

Dediscit animus serò quod didicit diu.

Ouid. lib. 6. Fastorum.

*Cætera iam pridem didici puerilibus annis,
Non tamen idcirco prætereunda mihi.*

Qui bona didicit, haud æquum facit,
si ea dediscit.

Plautus in Amphitryone.

Haud æquum facit, quod qui didicit, id dediscit.

Addiscere qui de dignatur non leui casti-
gatione dignus est.

Horatius de Arte poëtica.

Cur nescire pudens præuè, quàm discere malo?

Idem lib. 1. Epist. ad Mæcena.

Ne cures ea quæ stultè miraris, & optas

Discere

Discere & audire, & meliori credere non vis.
 Doceri ab hoste fas est, scilicet, quandoque.
 Ouid. lib. 4. Metamorph.

- Fas est & ab hoste doceri.

Docere quilibet audet ea quæ bene didicit, at non econtrà.

Horatius lib. 2. Epist. ad Augustum.

*Nauè agere ignarus maris timet, abrotanū agro
 Nō audet, nisi qui didicit, dare. Quod medicorum
 Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.* (est)

Propert. lib. 2. eleg. ad Mæcenat.

Nauita de ventis, de tauris narrat arator,

Enumerat miles vulnera, pastor oues.

Docere ignota atque non scita nullus potest.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lollium.

*Inter cuncta leges, & percunctabere doctos:
 Qua ratione queas traducere leniter eum.*

Docens utilia desistere non decet

Horatij exemplo.

Horat. satyr. lib. 2.

*Dixerit insanum qui me, totidem audiet, atque
 Respicere ignoto discet pendentia tergo.*

DE DOLORE.

Quis verè atque ex animo doleat.

Martialis lib. 1. Epigram.

*Non luget quisquis laudari Gellia quarit,
 Ille dolet verè, qui sine teste dolet.*

Doloris maximi intimatio.

Ouid. vlt. her. Sappho.

*Et lacryma deerant oculis, & verba palato:
 Adstrictum gelido frigore pectus erat.
 Postquam se dolor imminuit: mea pectora planxi,
 Nec puduit ruptis exululare comis.
 Non aliter, quàm si nati pia mater adempti
 Portat ad extructos corpus mane rogos.*

Idem lib. 2. de Ponto.

*Iam dolor in morem venit meus: utque caducis
 Percussu crebro saxa cauantur aquis,
 Sic ego continuo fortuna vulneror ictu,
 Vixque habet in nobis iam noua plaga locum.
 Nec magis assiduo vomer teneatur ab usu.
 Nec magis est curuis Appia trita rotis,
 Pectora quàm mea sunt serie calcata malorum.*

Idem lib. 3. de Ponto.

*Vtque reformidant insuetum lumina solem,
 Sic ad latitiam mens mea segnis erat.*

Idem lib. 1. de Tristibus.

*Quocumque aspiceres, gemitus, luctusq; sonabāt;
 Formaq; non taciti funeris intus erat.
 Si licet exemplis in paruis grandibus uti,
 Hec facies Troia quum caperetur erat.*

Idem lib. 3. de Tristibus.

*Nil nisi flere libet, nec nostro parcior imber
 Lumine, de verna quæ eniue manat aqua.*

Ibidem

Viueret
NecMens t
AffeQua q
VulnScilicet
GraCor me
Quasi-Sem
Gaudi

Dol

Sed fle

Victasq
Resiste.

Pauc,

Vt verb

Non te
Habit
Peto, at

Ibidem.

*Viuere me dices, sed sic, ut viuere nolim,
Nec mala tam longa nostra leuata mora.*

Idem lib. i. de Tristib.

*Mens tamē agra iacet, nec tēpore robora sumpsit,
Affectusq; animi, qui fuit antiē, manet.*

*Quaq; mora spatioq; suo coitura putauit
Vulnera, non aliter, quāmodō facta, dolent;
Scilicet exiguis prodest annosa vetustas,
Grandibus accedunt tempore damna malis.*

Plaut. in Milite.

*Cor miserum meum quidem guttatim cōtabescis,
Quasi in aquam indideris salem.*

Dolorem comitatur gaudium.

Claudianus de bel. Get.

-Semperq; vicissim

Gaudia premissi cumulant inopina dolores.

Dolore vinci malum est, nec virum decet.

Seneca in Thebaid.

*Sed flecte mentem, pectus antiquum aduoca,
Victasque magno pectore arumnas doma,
Resiste, tantis in malis vinci malum est.*

Ibidem.

*Pauca, o parens magnanime, miseranda precor,
Ut verba nata mente placata audias:
Non te ut reducam veteris ad specimen domus,
Habitumq; regni flore pollente incliti.
Peto, aut ut iras tempore, aut ipsa mora*

Fractas remisso pectore ac placido feras.
 Et hoc decebat roboris tanti virum,
 Non esse sub dolore, nec victam malis
 Dare terga: non est ut putas virtus pater
 Timere vitam: sed malis ingentibus
 Obstare, nec se vertere ac retro dare.

Dolor constantes etiam frangit.

Valer. Flac. lib. 3. Argonaut.

Bis Zephyri iam vela vocant, fiducia mœstis
 Nulla viris agra assidue mens carpitur æstu.
 Ipse etiam Æsonides, quanquã tristissima rerum
 Castiganda ducit, vultuq; premenda sereno,
 Dulcibus indulget lacrymis, aperitq; dolorem.

Tibullus lib. 3. Eleg. 2.

Non ego firmus in hoc, non hæc patientia nostro
 Ingenio: frangit fortia corda dolor.

Dolor inclusus homines magis cruciat.

Ouid. lib. 5. de Trist.

Strangulat inclusus dolor, atque cor æstuat intus,
 Cogitur & vires multiplicare suas.

Seneca in Agamemno.

Magis exurunt, quos secreta lacerant cure.

Dolor animum summopere rodit, ingenio
 item artibusque aduersatur.

Stattius lib. 2. Thebaid.

-Exedere animum dolor, iraq; demens.

Ouid. lib. de Sappho.

Nunc vellem facunda forem, dolor artibus obstat,
 Ingen-

Inge
 Non m
 Plec
 Dolore

Fledq; m
 Expl

- Ab
 Implor

At tu,
 Leui

Leuis e
 Maior
 rerur
 amiff

Quand
 Et mai

Plangu
 Fungit

Conten
 Ploratu

D

Dij fac

Ingeniumq; meis substitit omne malis.

Non mihi respondent veteres in carmine vires,

Plectra dolore tacent, muta dolore lyra est.

Dolore lacrymis egeritur, vindictaque minuitur.

Oui. lib. 4. de Tristibus.

Fleq; meos casus, est quadam flere voluptas,

Expletur lacrymis, egeriturq; dolor.

Seneca in Troade.

- Abitrio tuo

Implere lacrymis fletus, arumnas leuat.

Ouidius lib. 1. de sine titulo.

At tu, ne dubita: minuet vindicta dolorem.

Leuis est dolor, qui consilium capere potest.

Seneca in Troade.

Leuis est dolor, qui consilium capere potest.

*Maior dolor caussatur vt plurimū ex terrenarum
rerum, quā de amicorum & propinquorum
amissione.*

Iuuenalis satyra 13.

Quandoquidē accepto claudēda est ianua damno,

Et maiore domus gemitu, maiore tumultu

Planguntur nummi, quā funera: nemo dolores

Fungit in hoc casu: vestem diducere summam

Contentus, vexare oculos humore coacto:

Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.

Dolor vt absit ab aliquo deprecatio

lepidissima.

Ouid. lib. 5. de Tristibus.

Dij facerent vtinam talis status esset in illo,

Vt non tristitia caussa delenda foret.

Doloris immensi ex alicuius amici morte
causati expressio.

Vergil. lib. 4. Georg. de Orpheo
Eurydicen deflente.

*Septem illam totos perhibent ex ordine menses
Rupes. . . aërea deserti ad Strymonis undam
Fleuisse, & Helidis hac euoluisse sub antris,
Mulcentem tigres & agentem carmine quercus,
Qualis populea moerens philomena sub umbra
Amisissos queritur foetus, quos durus arator
Observans, nido implumes detraxit: At illa
Flet noctem, ramoq; sedens miserabile carmen
Integrat, & mœstis latè loca questibus implet.*

Quid. lib. 8. Metamorph.

*Non mihi siccum Deus ora sonantia linguis,
Ingeniumq; capax, totumq; Heliconam dedisset,
Tristia prosequerer miserarum dicta sororum.*

Idem lib. 13. Meta. de Hecubæ dolore.

*Asspicit eiectum Polydori in littore corpus,
Factaq; Threicijs ingentia vulnera telis:
Troades exclamant, obmutuit illa dolore,
Et pariter vocem lacrymasq; intror, us oboratus
Deorat ipse dolor, duroq; simillima saxo
Terpet, & aduersa figit modo lumina terra,
Interdum toruos extollit ad aethera vultus,
Nunc positi spectat vultum, nunc vulnera nati,
Vulnera precipue: seq; armat & instruit ira.*

Qua

Qua
Vlcis
Vt q
Signa
Sic E
Non
Vadi
Collo
Velle
Cred
In se
Omn
A
Tu s
Mys
Surg
Nec
Sera
Alt
Sed
Nig
Cor
Et j
Fat
Ca

Qua simul exarsit, tanquam regina maneret
 Vlciſci ſtatuit, poenaq; in imagine tota eſt.
 Vt qua furit catulo lactante orbata leana,
 Signaq; naſta pedū, ſequitur, quē non videt, hoſtē,
 Sic Hecube, poſtquam cum luctu miſcuit iram,
 Non oblita animorum, annorum oblita ſuorum,
 Vadit ad artificem dira Polymeſtora cedis.
 Colloquiumq; petii: nam ſe monſtrare relictum
 Velle, latens illi quod nato redderet aurum.
 Creditit Odryſius, pradaq; aſſuetus amore
 In ſecreta venit.

Idem lib. de Philomena.

Omnis adeſt etas, moerent iuuenesq; ſeneſq;.

Auſonia matres, Auſoniaq; nurus.

Horat. Oda 9 lib. 2.

Tu ſemper urges flebilibus modis
 Myſten ademptum, nec tibi veſpero
 Surgente decedunt amores,
 Nec rapidum fugiente ſolem.

Statiſ lib 5. Syluarum.

Sera quidem tanto ſtruitur medicina dolori
 Altera quū volucris Phœbitoræ torqueat annū.
 Sed quū plaga recens, & adhuc in vulnere primo
 Nigra domus queſtu, miſeramq; accuſus ad aurē
 Coniugis orbatī, tunc flere, & ſcindere veſtes,
 Et famulos laſſare greges, & vincere planctus,
 Fataq; & iniuſtos rabidis pulſare querelis
 Cœlicolas ſolamen erat. Licet ipſe leuandos,

*Ad gemitus syluis comitatus, & amnib⁹ Orpheus
Adforet, atque omnis pariter matertera vatem,
Omnis Apollineus tegetet, Bacchiq³ sacerdos.
Nil cantus, nil flæ, deis pallentis Auerni,
Eumenidumq³ audita comis mulcere valerent,
Tantus in attonito regnabat pectore luctus.*

DE DOLO.

Dolus an virtus in hoste quis quærit
q. d. nullus vel rarus.

Vergil. lib. 2. Æneid.

*Muremus clypeos, Danaumq³ insignia nobis
Aptemus. Dolus an virtus q³ in hoste requirat?*

Dolosi vt vulpes fugiendi.

Horat. de Arte Poët.

Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

DE DORMITATIONE.

Dormiens multum infelix dicitur.

Ouid. lib. 2. eleg.

*Infelix tota quicumque quiescere nocte
Sustinet, & somnos premia magna vocat.*

Dormientes libenter cum paruo damno
haud quiescunt.

Plautus in Rudente.

-Vigilare decet hominem

Qui vult sua tempori conficere officia.

Nam

Nam qui dormiunt libenter, sine lucro, & cum malo quiescunt.

D E D O T E.

Dos puellarum verè diuitiæ non sunt, sed pudicitia, pudor, cupiditatùmque refrænatio.

Horat. Oda 24. lib. 3.

*Dos est magna parentum
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere castitas,
Et peccare nefas, aut pretium mori.*

Plautus in Amphitryone.

*Non ego illã mihi dotẽ duco esse, qua dos dicitur,
Sed pudicitiam & pudorem, & sedatũ cupidinẽ,
Deũ metum, parentum amorem, & cognatũ
concordiam,*

*Tibi morigera, atque ut munifica sim bonis, pro-
sim probis.*

Idem in Aulul.

Dummodo morata rectè veniat, dotata est satis.

Ausonius in Bix sententiis.

Qua dos matronis pulcherrima? Vita pudica.

Dos magis quàm fama puellarum diligitur.

Plautus in Perfa.

*Tace stulta, non tu nunc hominum mores vides,
Quoiusmodi? híc cum mala fama facile nubitur,
Dum dos sit, nullum vitium vitio vortitur.*

Dotem accipiens imperium vendit.
Plaut.in Afinaria.

Argentum accepi dote, imperium vendidi.
Vide de his plura in titulo De mulieribus,
Mulieres dotatae, &c.

DE DVCIBVS.

Dux alios virtute atque in omni re præcedere debet, præcipuè Catonis exemplo, & ad hoc exhortatio notabilis.

Lucanus lib. 9. bel. ciuil.

*O quibus una salus placuit mea signa sequuris
Indomita ceruice mori, componite mentes
Ad magnum virtutis opus, summòsq; labores.*
-Primus arenas

*Ingrediar, primusq; gradus in puluere ponam,
Me calor athereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat serpens, fatoq; pericula vestra
Prætentate meo, sitiat quicumque bibentem
Viderit, aut umbras nemorū quicumque petentis,
Æstuet, aut equitum peditum præcedere turmas,
Deficiat: si quo fuerit discrimine notum
Dux an miles eam.*

Et infra.

*Ipse manu sua pila gerens, præcedit anheli
Militis ora pedes, monstrat tolerare labores,
Non iubet, & nulla vehitur ceruice supinus,
Carpentòq; sedens, somni parcissimus ipse est.*

Ultimus

*Vltimus hauritor aqua, quū tandem fonte reperto
Indiga cogatur latices potare iuuentus,
Stat dum lixa bibat.*

Et infra de eodem Cato.

- *Cogit tantos tolerare labores*

*Summa ducis virtus, qui nuda fusus arena
Excubat, atque omni fortunam prouocat hora.*

Silius Italic. lib. i. bel. Pun.

Primus inire malum, postremus ponere Martem.

Claud. de 4. Honorij conf.

- *Nec desine tales*

*Nate sequi: si bella tonant, prius agmina duris
Exerce studijs, & sauo praestruere Marti.*

*Non bruma requies, non hybernacula segnes
Eneruent torpore manus.*

Et sequitur.

- *Si longa moretur*

Obsidio tum vota, caue secura remittas,

Inclusumq; putes: multis damnosa fuere

Gaudia, dispersi pereunt somnoq; soluti.

Sapius incauta nocuit victoria turba.

Neu tibi regificis tentoria longa redundant

Delicijs, non imbelles ad signa ministros

Luxuries armata trahat: neu flantibus austris,

Neu pluijs cedas, neu defensura calorem

Aurea submoueant rapidos umbracula soles.

Inuentis utere cibus, solabere partes

Aequali sudore tuas, Si collis iniquus.

*Primus ini. Syluam si cadere prouocat usus,
 Ne pudeat sumpta quercum strauisse bipenni.
 Calcatur si pigra palus, tuus antiè profundum
 Pratentet sonipes, fluuios tu protere curru
 Harentes glacie, liquidos tu scinde natatu.
 Nunc eques in medias equitum te cõsere turmas,
 Nunc pedes assistas pediti, tum promptius ibunt
 Te socio: tum conspicuus, gratusq; geretur
 Sub te teste labor.*

Ducis est subiectis parcere, superbos
 verò debellare.

Vergil. 6. Æneid.

*Ha tibi erunt artes, pacisq; imponere morem,
 Parcere subiectis, & debellare superbos.*

Claud. de bel. Getico.

- Ignoscere pulchrum

Iam misero poenaq; genus videsse peccantem:

Dulcis praesentia non parum prodest:
 absentia verò econtra.

Vergil. lib. 2. Æneid.

Tum verò incumbunt, urgetq; praesentia Turni.

Plautus in Amphitryone.

*Vbi summus imperator non adest ad exercitum,
 Citius quod nõ factò est usus fit, quàm quod fa-
 ctò est opus.*

Ducis virtus maxima est hostem interimere,
 ex Neronis sententia.

Seneca in Octauia.

Extinguere hostem maxima est virtus ducis.

Nulla

Nulla ducis virtus excellentior esse dicitur
amore & liberalitate.

Martialis lib.5. Epigram.

Quatenus hi non sunt, esto tu Caesar amicus.

Nulla ducis virtus dulcior esse potest.

Ducis turpis est somnolentia.

Silius Italic. lib.3. ciuil.

Turpe duci totam somno consumere noctem,

O rector Libya, vigili stant bella magistro.

Dux optimus quis sit.

Claud. de bel. Getico.

-Ductorq; placebat,

Non qui precipiti traheret simul omnia casu,

Sed qui maturo vel lata, vel aspera rerum

Consilio momenta regens, nec tristibus impar,

Nec pro successu tumidus spatiumq; morandi,

Vincendiq; modum mutatis nosset habenis.

Duce percusso milites diffugiunt.

Quid. lib.3. Fastorum.

Diffugiunt Tyrij, quo quemq; agit error, ut olim

Amisso dubia rege vagantur apes.

Valer. Flac. lib.4. Argon.

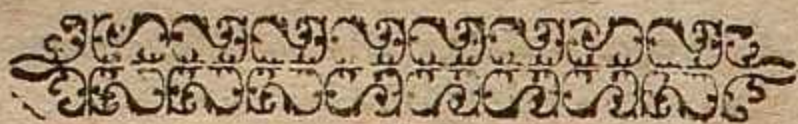
Bebricas extemplo spargit fuga, nullus adempti

Regis amor, montem celeres sylvamq; capeffunt.

Ciues seruare virtus est maxima ducis,
ex Senecæ sententia.

Seneca in Octauia.

Seruare ciues, maior est virtus patria patri.

E

DE EBRIETATE.

Ebrietas quæ sit ferenda.

Ouid. lib. 2. de Remed. amoris.

*Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
Eripiat: si qua est inter utrumque, nocet.*

Ebrietatem subsequitur arcancorum proditio,
philautia, & superbia.

Vergil. de Venere & Vino.

Arcanum demens detegit ebrietas.

Horatius lib. 1. Oda 18.

*- Subsequitur cæcus amor sui,
Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcaniquæ fides prodiga perlucidior nitro.*

Idem lib. 1. Epist. ad Torquatum.

*Quid non ebrietas designat? operta recludit,
Spes iubet efferas, in prælia trudit inermem,
Sollicitis animis onus eximit, ac docet arteis.
Fœcundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?*

Ebrietas vera ut nocet, sic facta prodest sæpe.

Ouid. de Arte amandi.

Ebrietas ut vera nocet, sic facta iuvabit.

Ebrietas voluptatis comes est.

Si

Ebr
CiraQui
VVini
CTun
TTun
SiIlle
MBac
PBac
CAt n
Cem

Deb

Qu
Dis

Silius Italic. 15. bel. Pun.

*Ebrietas tibi fida comes, tibi luxus, & atris
Circa te semper volitans infamia pennis.*

Vinum immoderatè sumptum non
parum obest.

Ouid. lib. 2. de Remed. amoris.

Quid tibi precipuam de Bacchi munere quaris?

Vina parant animos Veneri.

Idem de Art. amand. lib. 1.

Vina parant animos faciuntq; caloribus aptos.

Cura fugit multo, diluiturq; mero.

Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit,

Tunc dolor, & curæ, rugaq; frontis abit.

Tunc aperit mentes auro rarissima nostro

Simplicitas, artes excutiente Deo.

Tibullus lib. 1. eleg. 7.

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,

Mouit & ad certos nescia membra modos.

Bacchus & agricola magno confecta labore

Pectora tristitia dissoluenda dedit.

Bacchus & afflictis requiem mortalibus adfert,

Crura licet dura compede pulsa sonent.

Horat. Oda 18. lib. 1.

At ne quis modici transfiliat munera Liberi

Cent aurea mouet cum Lapithis rixa super mero

Debellata: monet Sithonis non leuis Euius,

Quum fas atq; nefas exiguo sine libidinuna

Discernunt auidi.

Prop. lib. 2. eleg. ad Cynthiam.

Vino forma perit, vino corrumpitur etas.

DE ELECTIS.

Electi sunt pauci.

Vergil. lib. 6. Æneid.

*- Pauci quos æquus amat**Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.*

Ibidem.

- Pauci læta arua tenemus.

Idem in Viro bono.

*Vir bonus & sapiens, qualem vix repperit unum
Millibus è multis hominum consultus Apollo.*

Ausonius de septem sapientum senten.

Plures esse Bias prauos, quem clara Priene.

DE ELEMENTIS.

Elementa quatuor sunt, ex quibus duo leuia existunt, s. ignis & aer, quæ sursum naturaliter tendunt. Aqua verò & terra grauiasunt, & deorsum naturaliter tendunt.

Quid. lib. 15. Metamorph.

*Quatuor æternis genitalia corpora mundus
Continet, ex illis duo sunt onerosa, suorumque
Pondere in inferius, tellus atque vnda feruntur.
Et totidem grauitate carent, nulloque premente
Alta petunt, aer atque aëre purior ignis.*

Idem lib. 1. Fastorum.

Altum flamma petit, propior locus aëra cepit.

Sede-

Sederunt medio terra fixumq; loco.

Manilius lib. I. Astron.

*Ignis in aethereas volucer se sustulit auras,
Summaq; complexus stellantis culmina cali
Flammaram vallo natura moenia fecit.
Proximus in tenuis descendit spiritus curas,
Aëraq; extendit medium per inania mundi.
Ignem flatus alit vicinis subdit us astris.
Tertia sors vnda stravit, fluctusq; natanteis
Æquore perfudit toto nascentia ponto,
Ut liquor exhalet tenuis, utque euomat auras.
Aëraq; ex ipso ducentem semina pascat.
Ultima subsedit glomerato pondere tellus.*

Ouid. lib. I. Metamorph.

*Igne conuexi vis, & sine ponderi cali
Emicuit, summaq; locum sibi legit in arce.
Proximus est aër illi lenitate, locoq;
Densior his tellus elementaq; grandia traxit,
Et pressa est gravitate sui, circumfluit humor
Ultima possedit, solidumq; coercuit orbem.*

Ibidem.

*Neu regio foret vlla suis animalibus orba,
Astra tenent caeleste solum, formaq; Deorum
Cesserant nitidis habitanda piscibus vnda.
Terra feras cepit, volucres agitabilis aër.*

Elementa generabilia corruptibiliave
inuicem sunt.

Quid. lib. 15. Metamorph.

Quæ quanquam spatio distant, tamen omnia sũt
 Ex ipsis, & in ipsa cadunt: resolutaque tellus
 In liquidas rarefcit aquas, tenuatus in auras
 Aeraq; humor abit, dempto quoq; pondere rursus
 In superos aër tenuissimus emicat ignes.
 Inde retro redeunt, idemq; retextitur ordo,
 Ignis enim densum spissatus in aëra transit,
 Hinc in aquas, tellus glomerata cogitur unda.
 Elementa omnia & cœlestia quæque
 communia sunt.

Quid. lib. 6. Metamorph.

Accessit, positoq; genu Titania terram
 Pressit, ut hauriret gelidos potura liquores:
 Rustica turba vetat. dea sic affata vetantes:
 Quid prohibetis aquas? Vfus cõmunis aquarũ est.
 Nec solem proprium natura, nec aëra fecit,
 Nec tenues undas ad publica munera veni.
 Quæ tamen, ut decis, supplex peto.

DE ELOQVENTIA.

Eloquentia vis quanta.

Vergil. lib. 1. Æneid.

Sic ait, & dicto citius tumida equora placat,
 Collectasq; fugat nubes, solemq; reducit.
 At veluti magno in populo quum saepe coorta est
 Seditio, saevi q; animis ignobile vulgus,
 Iamq; faces & saxa volat, furor arma ministrat:

Tum

Tum pietate graue, ac meritis si forte virum quem
 Conspexere, silent, arrectisq; auribus adstant.
 Ille regit dictis animos, & pectora mulcet.
 Sic cunctus pelagi cecidit fragor, equora postquam
 Prospiciens genitor, &c.

Quid. ad Pisonem.

Iudicis affectum, possessaq; pectora tentas,
 Victus sponte sua sequitur quocumque vocasti,
 Flet si flere libet, gaudet gaudere coactus,
 Et te dente capit iudex, si non habet iram:
 Sic auriga solet feruentia Thessalus ora
 Mobilibus frenis in aperto flectere campo.
 Qui modo non solum rapido permittit habenas
 Quadrupedi, sed calce citat, modo torquet in au-
 Flexibiles rictus, & nunc ceruice rotata (ras
 Incipit effusos in gyrum carpere cursus.
 Quis non attonitus iudex tua respicit ora?
 Quis regit ipse sua, nisi per tua pondera, mentem?
 Nam tu siue libet pariter cum grandine nimbos
 Densaq; vibrata iaculari fulmina lingua:
 Sive iuuat astrictas in nodum cogere voces,
 Et dare subtili vinacia verba catena,
 Vim Laertiada, breuitatem vincis Attrida:
 Dulci siue manis, liquidoq; fluentia cursu
 Verba, nec incluso, sed aperto pingere flore,
 Inclyta Nestorij cedit tibi gloria mellis.

Eloquens forti viro dignior est, eique
 præponitur.

Quid. lib. 3. Metamorph.

Quippe manu fortes (nec sunt tibi Marte secūdi)
 Consiliis cedere meis. tibi dextera bello
 Vtilis, ingenium est quod eget moderamine nostro
 Tu vires sine mento geris, mihi cura futuri est.
 Tu pugnare potes, pugnandi tempora mecum
 Eligit Atrides. Tu tantum corpore prodes,
 Nas animo. Quantoq; ratem qui temperat anteit
 Remigis officium. quanto dux milite maior:
 Tanto ego te supero, nec non in corpore nostro
 Pectora sunt potiora manu: vigor omnis in illis.

Ibidem.

Mora manus procerū est, & quid facundia posset
 Tunc paruit, fortisq; viri tulit arma disertus.

Valer. Flac. lib. 4. Argonaut.

Sed te non animus, nec solis viribus equum
 Credere, saepe acri potior prudentia dextra.

Eloquentie fructus maximus est.

Quid. lib. 2. de Tristib.

Discitur, innocuas ut agat facundia caussas.
 Protegit hæc fontes, immeritoq; premit.

Lucan. lib. 7. bel. ciuil. de Cicerone.

-Romani maximus auctor

Tullius eloquij, cuius sub iure, togaq;
 Pacificas senus tremuit Catilina secures,
 Addidit inualide robur facundia caussa.

Quidius ad Pisonem.

Quin age maiorum iuuenis facunde tuorum

Scan-

Scan
 Arm
 Sic e
 Lan
 E

Eloq
 Inci
 Eloq
 Lar
 Inge
 San

-I
 Vi f
 Qu
 Viu
 Non
 Bar
 Per
 Qu
 Ne
 Pos
 Ai

Scande super titulos, & auit a laudis honores,
 Amorumq; decus precede forensibus actis.
 Sic etiam magna iam tunc Cicerone iuuenta
 Laurea facundis cesserunt arma togatis.

Eloquentia affectu maximo appetenda non
 est, quum noceat quandoque.

Iuuenalis satyra 10.

Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
 Incipit optare.

Eloquio sed uterque perit orator, utrumque
 Largus & exundans letho dedit ingenij fons:
 Ingenio manus est, & ceruix caesa: nec unquam
 Sanguine caesidici maduerunt rostra pusilli.

DE EXEMPLIS.

Exempla aliorum quæ vim habeant.

Horat. lib. 1. Ser. satyra 4.

- Insuevit pater optimus hoc me
 Ut fugerem, exemplis vitiorum quæq; notando
 Quum me hortaretur parvè, frugaliter, atque
 Vivere uti contentus eo quod mi ipse parasset:
 Nonne vides Albi ut malè vivat filius? utque
 Barus inops? magnum documētum ne patriam rem
 Perdere quis velit. à turpi meretricis amore
 Quum deterreret, Sectani dissimilis sis.
 Ne sequerer mœchas, concessa quum venere uti
 Possem deprensi non bella est fama Treboni
 Aiebat, &c.

-Sic me

Formabat puerum dictis & siue iubebat,
Vt facerem quid, habes auctorem quo facias hoc,
Vnum ex iudicibus selectis obiciebat.

Siue vetabat: an hoc inhonestum, & inutile factu
Necne sit addubites? flagret rumore malo quum
Hic atque ille? Auidos vicinum funus ut agros
Exanimat, mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria saepe
Absterrent vitiiis.

Iuuenalis satyra 14.

Sic natura iubet, velocius & citius nos
Corrumpunt vitiorum expēla domestica, magnis
Quum subeant animos auctoribus, &c. Ibidem.

-Quoniam dociles imitandis
Turpibus ac prauis omnes sumus.

DE EXPERIENTIA.

Experientia ad scientiam, acquirendam
maximè confert.

Terentius in Adelphis.

Nunquam ita quisquam bene subducta rationi
ad vitam fuit,

Quin res, etas, vsus semper aliquid adportet noui,
Aliquid moneat, ut illa q̄ te scire credas, nescias:
Et tibi putaris prima, in experiundo repudies.

Ouid. 6. Metamorph.

-Seris venit vsus ab annis.

Expe

Experientia facit artem.

Manilius lib. i. Astron.

*Postquam omnis cali species redeuntibus astris
Percepta, in proprias sedes, & reddita certis
Fatorum ordinibus sua cuique potentia forma,
Per varios usus artem experientia fecit,
Exemplo monstrante viam.*

Quid. lib. i. de Arte amandi.

*Scit bene venator ceruus ubi retia tendet,
Scit bene qua frendens valle moretur aper:
Aucupibus noti frutices: qui sustinet hamos,
Novit qua multo pisce natentur aqua.*

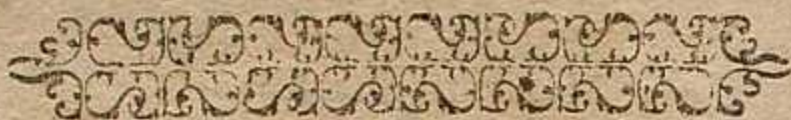
Experientia est prouidentia magistra.

Propertius eleg. ii. lib. 3.

*Venturam melius presagit nauita mortem:
Vulneribus didicit miles habere merum.*

Quid. lib. 2. de Ponto.

*Da veniam queso, nimioq; ignosce timori,
Tranquillas etiam naufragus horret aquas.
Qui semel est lesus fallaci piscis ab hamo,
Omnibus vnca cibus era subesse putat.
Sape canem visum longè fugit agna, lupumque
Credidit, & ipsa suam nescia vitat opem.
Membra reformidant mollem quoq; saucia tactis,
Vanaq; sollicitis incitat umbra metum:
Sic ego fortuna telis confixus iniquis,
Pectore concipio nil nisi triste meo.*

F

DE FACILITATE.

Facilia quæque in principio difficilia videntur.

Lucret. lib. 2. de nat. rerum.

*Sed nequetiam facilis res ulla est, quin ea primum
Difficilis magis ad credendum constet.*

Facilia aggredi difficile non est.

Ouid. lib. 3. de Trist.

In causa facili cuius licet esse deserto,

Et minima vires frangere quassa valent.

Subruere est arces, et stantia moenia virtus:

Quilibet ignavi precipitata premunt.

Manilius lib. 3. Astronomic.

-Facile est ventis dare vela secundis,

Fœcundumq; solum varias agitare per arces,

Auroq; atq; ebori decus addere, quum rudis ipsa

Materies nit eat.

Facilitate atque clementia nil homini melius.

Terentius in Adelphis.

-Re ipsa repperi,

Facilitate nihil esse homini melius, neq; clemētia

DE FACTO.

Quæ quis vult facere, ea publicare non debet.

Ausonius in sententiis Thaletis.

Quod facturus eris, dicere sustuleris.

Factum

Factum æternum haud esse potest quia
nil fit æternum.

Seneca in Hercule Oeteo.

Verum est quod cecinit sacer
Tangens Threiciam chelym
Orpheus Calliopa genus:
Æternum fieri nihil.

Facti fama etiam post mortem manet.

Quid. lib. 2. Factor.

Fama manet facti posito velamine currunt,
Et memorem famam qui bene gessit habet.

Factum semel infectum fieri non potest, ob
contradictionis repugnantiam.

Horat. Oda 29. lib. 3.

-Cras vel atra

Nube polsum pater occupato.

Vel sole puro, non tamen irritum

Quodcumque retro est efficiet, neque

Diffinget, infectumq; reddet

Quod fugiens semel hora vexit.

Plautus in Aulularia.

Factum est illud: fieri infectum non potest.

Idem in Captiuis.

Quod male feci crucior, modo si infectum fieri possit.

Facinus maximum absque periculo non
committitur.

Terentius in Heauton.

Non sit sine periculo facinus magnum & memo-
rabile.

DE FALLACIA.

Fallacia alia aliam sæpe expellit.

Terentius in Andria.

Fallacia alia aliam trudit.

Fallere aliquē sub amici nomine, tuta frequēti
que est via, ac criminosa tamen.

Quid. lib. i. de Arte amandi.

Tuta frequensq; via est per amici fallere nomen:

Tuta frequensq; licet sit via, crimen habet.

Fallentes fallere licet.

Quid. lib. i. de Arte amandi.

Fallite fallentes, ex magna parte profanum

Sunt genus: in laqueos quos posuere cadant.

DE FAMA.

Fama velox est, atque eundo crescit: merito
igitur, fallax loquaxque dicitur.

Vergil. lib. 4. Æneid.

Extemplo Lybia magnas it fama per vrbes,

Fama, malum, quo non aliud velocius ullum,

Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo.

Parua metu primo, mox sese attollit in auras,

Ingrediturq; solo, & caput inter nubila condit:

Illam terra parens ira irritata deorum

Extremã (ut perhibent) Cao, Enceladoq; sororem

Progeniit, pedibus celerem, & pernicious alis,

Monstrum horrendum, ingens: cui quot sunt cor-

pore

pore plume,
 Tot vigiles oculi subter (mirabile dictu)
 Tot lingua, totidem ora sonant, tot surrigit aures,
 Nocte volat cali medio, terraq; per umbram,
 Stridens: nec dulci declinat lumina somno.
 Luce sedet custos, aut summi culmine tecti,
 Curribus, aut altis & magnas territat urbes,
 Tam ficti praeisq; tenax, quam nuntia veri.

Quid. lib. 9. Metamorph.

-Fama loquax peruenit ad aures
 Deianira tuas, qua veris addere falsa
 Gaudet, & è minimo sua per mendacia crescit.

Idem lib. 12. Metamorph.

Orbe locus medio est inter terrasq; fretumq;
 Caestefq; plagas, triplicis confinia mundi.
 Vnde quod est usquã, quamvis regionibus absit,
 Inspicitur, penetratq; cauas vox omnis ad aures.
 Fama tenet, summaq; domum sibi legit in arce,
 Innumerosq; aditus, ad mille foramina tectis
 Addidit, & nullis inclusit limina portis.
 Nocte dieq; patet, tota est ex aere sonanti.
 Tota fremit, vocesq; refert, iteratq; quod audit.
 Nulla quies intus, nullaq; silentia parte.
 Nec tamen est clamor, sed parua murmura vocis,
 Atria turba tenet, veniunt leue vulgus, euntq;
 Mixtaq; cum veris passim commenta vagantur
 Millia rumorum, confusaq; verba volutant.
 Equibus hi vacuas implent sermonibus aures.

*Hi narrata ferunt aliò, mensuraq; ficti
Crescit, & auditis aliquid nouus adijcit auëtor.
Ipsa quid in celo rerum pelagoq; geratur,
Et tellure videt, totumq; inquirat in orbem.*

Idem lib. 4. de Ponto.

*En ego latarum venio tibi nuntia rerum
Fama per immensas aëre lapsa vias.*

Martialis lib. 7. Epigr.

*Certus abest auëtor, sed vox hoc nuntiat omnis.
Credo tibi, verum dicere fama soles.*

Plautus in Persa.

Inimici famam non ita, ut nata est, ferunt.

Famam bonam amittere peius est, quàm
nobilissima quæque.

Horat. satyra 2. lib. 1.

-Vnde

*Fama malū grauius, quàm res, trahit. An tibi abü-
Personam satis est, non illud, quicquid ubiq; (de
Officit euitare, bonam deperdere famam?*

Famam incontaminatam seruans diues sat est.

Plautus in Mustella.

Ego si bonam famam mihi seruasso, sat ero diues.

Fama hominum licet longa sit, tamen à morte
secunda tandem debilis est.

Boëtius metro 7. lib. 2.

Quid ó superbi colla mortali iugo

Frustra lenare gestiunt?

Licet remotos fama per populos means

Diffu

Diffusa linguas explicet,
 Et magna titulis fulgeat claris domus,
 Mors spernit altam gloriam,
 Inuoluit humile pariter, & celsum caput,
 Aequatq; summis infima.

Vbi nunc fidelis ossa Fabricij manent?

Quid Brutus, aut rigidus Cato?
 Signat supe stes fama tenuis, pauculis
 Inane nomen literis.

Sed quid decora nouimus vocabula?

Non scire consumptos daur?
 Tacetis ergo prorsus ignorabiles,
 Nec fama notos efficit

Quod si putatis longius vitam trahi,
 Mortalis aura nominis:

Quam sera vobis rapiet hoc etiam dies,
 Iam vos secunda mors manet.

Ausonius lib. Eqigram.

Miremur perisse homines, monumenta fatiscunt,
 Mors etiam saxi, nominibusq; venit.

Fama, seu virtutis nomen superest tantum,
 cætera verò mortis sunt.

Ouid. lib. 2. Fastorum.

Fama manet, facti posito velamine currunt,
 Et memorem famam, qui bene gessit, habet.

Idem de Sappho.

At mihi Pegasides blādissima carmina dicunt,
 Iam canitur toto nomen in orbe meum.

Idem lib. 3. de Ponto.

Corpora debentur mæstis exanguia bustis,
 Effugiunt structos nomen honosq; rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitauit Orestem,
 Sed tamen in laudes viuit uterque suas.

Idem 4. de Ponto.

Famaq; post cineres maior venit. Idē lib. 1. eleg.
 Scindentur vestes, gemmae frangentur, & aurum,
 Carmina quam tribuent fama perennis erit.

Idem lib. 3. de Tristib.

Singula quid referam? nit non mortale tenemus,
 Pectoris exceptis ingeniiq; bonis.

En ego quum patriam caream, vobisq; domoq;
 Raptaq; sint adimi qua potuere mihi,
 Ingenio tamen ipse meo comitorq; fruorq;
 Caesar in hoc potuit iuris habere nihil,
 Quilibet hanc sauo vitam mihi finiat ense,
 Me tamen extincto fama superstes erit.

Propert. lib. 1. eleg.

At non ingenio questum nomen ab auo
 Excidet, ingenio stat sine morte decus.
 Aufonius in Thaletis sententiis.
 Vita perit, mortis gloria non moritur.

DE FAME.

Famis descriptio.

Ouid. 8. Metamorph.

Est locus extremis Scythia glacialis in oris,

Triste

*Triste solum, sterile, sine fruge, sine arbore tellus,
Frigus iners illic habitant Pallorq; Tremorq;
Et ieiuna Fames.*

Et infra.

*Quasitamq; Famem lapidoso vidit in antro,
Vnguibus & raris vellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabri rubigine dentes,
Dura cutis, per quam spectari viscera possent,
Ossa sub incuruis extabant arida lumbis.
Ventris erat pro ventre locus, pendere putares
Pectus, & à spina tantummodo crate teneri,
Auxerat articulos macies, genuumq; tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.*

Latrante stomacho omnis mora bilem mouet.

Plautus in Amphi.

Fames & mora bilem in nasum consciunt.

Esurienti dulcia gustabiliave sunt quæque.

Ouid. lib. 6. Metamorph.

*Hauustus aqua mihi nectar erit: vitamq; fatebpr
Accepisse simul, vitam dederitis in undis.*

Horat. satyra 2. lib. 2.

Ieiunus stomachus raro vulgaria temnit.

DE FATO.

*Fatum (seu causarum ordo) immutabile est, ex
quo humanum genus regi necessario quidam
opinantur, sed falso: nisi intelligant per fatum*

Dei voluntatem, & hæc immutabilis est, vt
supra ostensum titulo de Deo.

Vergil. lib. 6. Æneid.

Desine fata Deum flecti sperare precando.

Iuuenal. satyra 9.

Fata regunt homines.

Seneca in Oedipo.

Fatis agimur, credite fatis.

Non sollicitæ possunt curæ

Mutare rati stamina fusi.

Quicquid patimur mortale genus,

Quicquid facimus, vexit ex alto,

Servatq; sua decreta colus

Lachesis dura resoluta manu.

Omnia secto tramite vadunt,

Primusq; dies dedit extremum.

Non illa Deo vertisse licet,

Quæ nexa suis currunt causis.

Iti cuique ratus prece non vllæ

Mobilis ordo: multis ipsum

Timuisse nocet: multi ad fatum

Venere suum, dum fata timent.

Idem in Octavia.

Regitur fatis mortale genus,

Nec sibi quisquam spondere potest

Firmum & stabile: perq; casus:

Voluitur varios semper nobis

Metuenda dies.

Manilius lib. 2. Astronomi.

Mitto, quod certum est, & inuitabile fatum.

Idem lib. 4. Astronomi.

Soluite mortales animos curasq; leuate,
 Totq; superuacuis vitam deplete querelis.
 Fata regunt orbem, certa stant omnia lege,
 Longaq; per certos signantur tempora cursus.
 Nascentes morimur: finisq; ab origine pendet.
 Tunc & opes, & regna fluunt, & saepius orta
 Paupertas, artesq; data, moresq; creati,
 Et vitia & clades, damna & compendia vita.
 Nemo caret damno, poterit nec habere negatum,
 Fortunamve suis inuitam prendere uois,
 Aufugere instantē. Sors est sua cuique ferenda.
 At nisi fata darent leges uitaeq; necisq;
 Fugissent ignes Æneam, Troia sub uno
 Non euersa viro, fatis vicisset in ipsis.
 Aut lupa proiectos nutrisset Martia fratres,
 Romaq; sic enata foret, pecudumq; magistrū
 In Capitolinos auxissent culmina montes,
 Includiue sua potuisset Iupiter arce.
 Captus, vel caput hic orbis foret igne sepulto.
 Vulneribus victor repetisset Mutius urbem:
 Solus & oppositis clausisset Horatius armis
 Pontem, urbemq; simul, rupisset foedera virgo,
 Trésque sub unius fratres virtute iacerent,
 Nulla acies tunc euicit, pendebat ab uno
 Roma viro, regnumq; orbis sortita iacebat.

Fatum diuinæ subiicitur potestati.

Stattus lib. 5. Sylvarum.

*-Hæc durus fati tenor, estne, quod illi
Non liceat? quantæ poterant mortalibus annis
Accessisse moræ? si tu pater omne teneres
Arbitrium, cæco gemeret mors clusa baratro,
Longius & vacua posuissent stamina Parca.*

Fata, id est, aduersa qui procul cauit, ac vitæ bona, id est, prospera proiecit. nullo ei opus est vt mortem cupiat petâtque. Vtrumque enim velle timidi est.

Seneca in Oedip.

*Qui fata proculcauit, ac vitæ bona
Proiecit atque abscidit, & casus suos
Onerauit, ipsi, cæcis video, nullo est opus
Quare ipse mortem cupiat, aut quare petat.
Vtrumque timidi est velle. Contempsit mori
Qui non concupiscit.*

DE FAVORE.

Fauor hominum nulla arte quaritur melius,
quàm seruare hominem.

Ouid. lib. 2. de Ponto eleg. 9.

*Conueniens homini est, hominẽ seruare voluptas,
Et melior nulla quaritur arte fauor.*

*Quis nõ Antiphatẽ Læstrygona deuouet? aut quis
Munifici mores improbat Alcinoi?*

Fauor opus adiuuat, laborẽmque minuit.

Ouid.

Quid. lib. 3. 6e Ponto.

*Scribentem iuuat ipse fauor minuitq; laborem,
Cumq; suo crescens pectore feruet opus.*

DE FELICITATE.

Felix, boni fontē, id est, Deum videre qui potuit.

Boëtius metro 12. lib. 3.

*Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.*

*Felix qui potuit grauis
Terra soluere vincula.*

Felix, non erat, qui potuit cadere.

Boëtius Metro 1. lib. 1.

Quid me felicem toties iactastis amici:

Qui cecidit, stabili non erat ille gradus.

Felix dicitur quem aliena pericula
cautum reddunt.

Tibullus eleg. 7. lib. 3.

*Vos ego nunc moneo felix quicumque dolore
Alterius discas posse carere tuo.*

Plautus.

Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

Terentius.

Ex aliis periculum facito tibi quod ex usis fiet.

Felix dicitur mortis metum qui suis
subiecit pedibus.

Vergil. lib. 2. Georg.

Felix qui potuit rerum cognoscere causas,

*Atque metus omneis, & inexorabile fatum
Subiecit pedibus, strepitumq; Acherontis auari.*

*Felix dicitur, qui suis contentus viuit, neque
se aliis negotiis immiscet.*

Claud. de sene Veronensi.

*Felix, qui proprijs animum transigit in aruis,
Ipsa domus puerum, quem videt ipsa senem,
Qui baculo nitens, in qua reptauit arena,
Vnius numerat secula longa casa,*

*Illum non vario traxit fortuna tumultu,
Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas,
Non freta mercator timuit, non classica miles,
Non ranci lites pertulit ille fori.*

*Indocilis rerum, vicina nescius urbis,
Aspectu fruitur liberiore poli.*

*Frugibus alternis, non consule computat annum,
Autumnum pomis, ver sibi flore notat.*

*Idem condit ager solem, idemq; reducit,
Metiturq; suo rusticus orbe diem.*

*Ingentem meminit paruo qui gramine quercum
Æquanumq; videt consensuisse nemus.*

Et infra.

*Errat & extremos aliter scrutetur Iberos,
Plus habet hic vita, plus habet ille via.*

*Felix esse dicitur qui terrenas cupidi-
tates superauit.*

Iuuenalis satyr. 13.

-Plurima felix

[Part.]

Paulatim vitia atq; errores exiit omnes.

Boëtius metro 12. lib. 3.

Felix qui potuit grauis

Terra soluere vincula.

Felices dicuntur, æquanimiter sustinentes in-
commoda præsentis vitæ;

Iuuenal. satyr. 13.

-*Dicimus autem*

Hos quoq; felices qui ferre incommoda vita,

Nec iactare iugum vita didicere magistra.

Felices vocantur illi quorum amor, scilicet Dei
& proximi, vsque ad mortem perseuerat.

Horat. Oda. 13. lib. 1.

Felices ter & amplius

Quos irrupta tenet copula, nec malis

Diuisus querimonijs

Suprema citius soluet amor die.

DE FIDE.

Fidei commendatio maxima eo quòd sine
ipsa pax nusquam reperitur.

Silius. Italic. lib. 2. bel. Pun. sec.

Anie Iouem generata, decus diuumq; hominumq;

Qua sine non tellus pacem, non aquora norant,

Iustitia consors, tacitumq; in pectore numen:

Exitiumne tue dirum spectare Sagunthi,

Et tot pendentem pro te dea cernere pœnas

Vrbem lenta potes? moritur tibi vulgus, & vna

*Te matres vincente fame: te mœsta virorum
Ora vocant, primaq; sonant te voce minores:
Fer calo auxilium, & fessis da surgere rebus.
Hac satus Alcmena.*

Fidei ad Herculeꝝ responsio lepidissima, quæ ait,
se regiones omnibus malis pollutas habitare
non posse.

Ibidem.

Contra cui talia virgo:

*Cerno equidẽ, nec pro nihilo est mihi fœdera rûpi,
Statq; dies ausis olim tam tristibus ultor.
Sed me pollutas properantem linquere terras,
Sedibus his, rectisq; Iouis succedere adegit
Fœcũdũ in fraudes hominũ genus, impia liqui,
Et quantum terrent. tantum meruentia regnã,
Et furias auri, nec vilia pramia fraudum,
Et super hac ritu horrificos, ac more ferarum
Viuentis rapto populos, luxuq; solum
Omne decus, multaq; oppressum nocte pudorem.
Vis colitur, iurisque locum sibi vindicat ensis.
Et probris cessit virtus. En aspice gentes,
Nemo in seors. pacem seruant commercia culpa.*

Fides clementiã germana.

Claudianus lib 2. in Stiliconis laudes.

*Huic diua germana fides, eademq; sororis
Corde tuo delubra tenens.*

Fides amorem amicitiasque maximẽ seruat.

Ibidem.

Hac & amicitias longo post tempore firmat,

Man-

*Mansuroq; adamantē ligat, nec mobile mutat
Ingenium, parua strepitu nec vincula noxa
Dissolui patitur, nec fastidire priorem
Allicitur veniente nouo: benefacta tenere,
Respuere offensas facilis, pariterq; minoris
Officij, magniq; memor superare laborat:
Vtque hostes armis, meritis sic vincit amicos.*

Propert. lib. 2. Eleg.

Multū in amore fides, multum constātia prodest.

Fides Deo placet magis, quā sacrificium.

Ouid. Epist. 18.

Non boue maectato caelestia numina gaudent,

Sed que prestanda est, & sine teste fide.

Fides tarda solet esse in rebus magnis,

Ouid. Epist. 16. Heroid.

Tarda solet magnis rebus inesse fides.

Fides aduersis rebus abest.

Lucanus lib. 9. de bel. ciuil.

Clausa fides miseris.

Seneca in Hercule Oeteo.

Non rara fides ubi iam melior

Fortuna ruit.

Silius Italicus lib. 11. bel. Pun. secun.

-Stat nulla diu mortalibus vsquam

Fortuna titubante fides.

Fides empta haud perdurat.

Claudianus de 4. Honor. Consul.

Perdurat non empta fides, nec pectora merces

Alligat.

Fides opere, non verbo præstanda est.

Ouid. lib. 2. Fastorum.

Surgit qui dederat clarum Collatia nomen,

Non opus est verbis, credite rebus, ait.

Fides regnis post ponenda non est.

Silius Italicus lib. 2. bel. Pun. secun.

Quis verò non aqua dedit victoria nomen,

Audite, o gentes, neis rumpite fœdera pacis,

Nec regnis post ferre fidem.

Fides prohibet arcana loqui.

Seneca in Oedipo.

Fatere, ne te cogat ad verum dolor

P. H. Prohibet fides.

Fides in senibus maior est, quàm in iuuenibus

ipsa quippe robustos annos exigit.

Lucan. lib. 8. bel. ciuil.

Ardua quippe fides robustos exigit annos.

Ibidem de Ptolemæo rege.

Pelaüsque puer gladio tibi colla recidit

Magne tuo.

Seneca in Octauia.

Teneris in annis haud satis clara est fides.

Claud. de 4. Honorij Consul.

-Præmissa futuris

Dant exempla fidem.

Fides atque taciturnitas seruis necessaria est.

Terentius in Andria.

Nihil isthac opus est arte ad hanc rem, quàm parò,

Sed

*Sed his, quas semper in te intellexi fitas,
Fide & taciturnitate.*

Fides nusquam tuta est.

Vergil. lib. 4. Æn. Nusquam tuta fides.

Manilius lib. 2. Astron.

*Perq; tot atates hominum, tot tempora & annos,
Tot bella & varios etiam sub pace labores:
Ut fortuna fidem querat, vix inuenit vsquam.
At quanta est scelerum moles per secula cuncta?
Quamq; onus inuidia non excusabile terris?
Venale: ad fata patres, matrumq; sepulchra
Imposuit, Phœbus noctem terrasq; reliquit.
Quid loquar euerfas urbes, & prodita templa?
Et varias pacis clades, & mixta venena,
Insidiasq; fori, cedes in mœnibus ipsis,
Et sub amicitia grassantem nomine turbam?
In populo scelus est, & abundant cuncta furore,
Et fas atque nefas mixtum, legeq; per ipsas
Sauit nequities, poenas iam noxia vincit.
Scilicet in multis quoniam discordia signis
Corpora nascuntur, pax est sublata per orbem,
Et fidei rarum foedus, pacisq; tributum:
Utque sibi calum, sic tellus dissidet ipsa,
Atque hominum gentes inimica sorte feruntur.*

Fidei violator amarissimas luet pœnas.

Silius Italicus lib. 13. bel. Pun. sec.

- Qui frangere rerum

Gaudebit pacta, ac tenues spes linquet amici.

*Non illi domus, aut coniu, aut vita manebit
 Vnquam expers luctus, lacrymaque, aget a quore
 semper,
 Ac tellure premens, aget agrum nocte dieq;
 Despecta ac violata fides.*

Quantum numerorum habent homines,
 tantum habent & fidei.

Iuuenalis satyra 3.

*Quantum quisque sua nummorum cōtinet arca,
 Tantum habet & fidei.*

DE FIDELITATE.

Fidelis in pecuniis, etiam in arcano regendo fi-
 delis existimandus est.

Terentius in Phorm.

*Cuius tu fidem in pecunia perspexeris,
 Verè ei verba credere?*

Fidem in mala iniustave causa seruare scelus est.

Seneca in hercule Oeteo.

*Prestare fateor posse me tacitam fidem
 Si scelere careat, interim scelus est fides.*

Fidelitatis seruandæ precatio, seu admonitio
 dignissima.

Ouid. Epist. 19. Heroid.

*Vt valeant, alia ferrum patiuntur & ignes,
 Fert alijs tristem succus amarus opem.
 Nil opus est istis, tantum periuria vita,
 Téque simul serua, méque, datamq; fidem.*

Sene-

Seneca in Hercule Oeteo.

*Sed te per omne calitum numen precor,
Per hunc timorem, quicquid arcani apparere
Penitus recondas, & fide tacita premas.*

Plautus in Capt.

Fac fidelis sis fideli, caue fluxam fidem geras.

Silius Italic. lib. 13. bel. Pun.

*Vox (scilicet fidei) occulta subit, passim diffusa
per aures:*

*Fœdera mortales ne sauo rumpite ferro,
Sed castam seruate fidem: fulgenibus ostro
Hac potior regnis.*

Fidelitatis seruandæ promissio promptissima.

Terentius in Phormione.

*Ist hac mihi res sollicitudini est,
Neque defetiscar unquam adeo experirier
Donec tibi id quod pollicitus sum, effecero.*

Ibidem.

*Quanta hac mea paupertas est, tamen
Adhuc curavi unū hoc quidē, ut mihi esset fides.
Fidelissimi viri intimatio perpulchra, maximè
in promissorum syncerissima ob-
seruatione.*

Plautus in Asinaria.

*Eidem homini si quid rectè curatum velis
Mandes, moriri sese miserè mauolet,
Quàm non perfectum reddat, quod promiserit.
Fideles seu fœdera obseruantes, nunc egent,
sordifragi verò ditantur.*

Claud. lib. 1. in Eutrop.

- At nunc qui fœdera rumpit,
Ditatur: qui seruat, eget.

DE FILIIS.

Filij domandi sunt, atque ad laborem paulatim
assuefaciendi, moraliter.

Vergil. lib. 3. Georg.

Tu quos ad studium atq; usum formabis agrestē,
Iam vitulos hortare, viamq; insiste domandi,
Dum faciles animi iuuenum, dum mobilis ætas.
Ad primum laxos tenui de vimine circlos
Cervice subnecte, dehinc ubi libera colla
Seruitio adsuerint, ipsis è torquibus aptos
Iunge pares, & coge gradum conferre iuuenços.

Claud. in Panegy. 3. Honorij consul.

Mox ubi firmasti recti vestigia gressu,
Non tibi desidias molles, nec marcidæ luxu
Otia, nec somnos genitor permisit inertes,
Sed noua per duros instruxit membra labores,
Et cruda teneras exercuit indole vires,
Frigora saua pati, grauibus non cedere nimbis,
Æstiuum tolerare iubar, transmare sonoras
Torrentum furias, ascensu vincere montes,
Planiciem cursu, ualles & concaua salu,
Nec non in clypeo vigiles perducere noctes.
In galea portare niues, nunc spicula cornu

Ten-

Tendē
Quodq;
Facta
Hos t
Hac e
Semif
Sine l
F
Ætas
Nos n
Proge
F
Sic
Vt qu
Filij
tu
Forte
Est in
Virtu
Proge
Redi
Stirp

*Tendere, nunc glandes Baleari spargere funda:
Quoq; magis nimum pugna inflāmaret amorem
Facta tui numerabat aui.*

*Hos tibi virtutum stimulos haec semina laudum,
Haec exempla dabat, non ocyus hausit Achilles
Semiferi praecepta senis, seu cuspidis artes,
Sive lyra, cantus, medicas seu disceret herbas.*

Filius à parentum moribus de generans.

Horat. Oda 6. lib. 3.

*Ætas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturus
Progeniem vitiosorem.*

*Filij tales esse dicuntur, vt eos parentes
esse sinunt.*

Terentius in Adelphis.

*Sic fiet modo, vt nunc est, quaso,
Vt quisque filium suum vult esse, ita est.
Filij parentum aëta morésq; vt plurimum imitā-
tur. De quo infra tit. de parentibus plura.*

Horat. Oda 4. lib. 4.

*Fortes creantur fortibus & bonis.
Est in iuuentis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquila columbam.*

Seneca in Hippolyto.

*Redit ad auctores genus,
Stirpemq; primam degener sanguis refert.
Filij obedientes hilariter quod decet
parentibus peragunt.*

Terentius in Andria.

*P. Neq; istic, neq; alibi tibi vsquã erit in me mora.**S. I. Facis quod te decet,**Quum isthoc, quod postulo, impetro cum gratia.**Filij parentum mortem appetunt sepiusimè.*

Terent. in Adelphis.

*-Porro autem dũ studeo illis ut quàm plurimũ
Facerem, contriui in quarendo vitam, atq; eta-
tem meam.**Nunc exacta etate hoc fructi pro labore ab his
fero, odium:**Meam autem mortem expectant.**Filias nuptui inuitas tradere inciticia est.*

Plautus in Stichio.

*Stultitia est pater venatum ducere inuitos canes.**Hostis est vxor, inuita qua ad virũ nuptũ datur.**Filiarum pudicitiam parentes seruare
non nimis possunt.*

Plautus in Epidico.

*Docte & sapienter**Dicis, non nimis potest pudicitiam quisquam sua
seruare filie.*

D E F I N E.

Finis acta probat.

Ouid. Epistola i. Heroidum.

*Exitus acta probat, careat successibus opto**Quisquis ab eventu facta notanda putat.*

Mi.

Miserabilis summorum imperatorum
ac regum finis.

De Crassi fine sic Ouid. lib. 6. Fast.

*Crassus ad Euphraten aquilas, natumq; suoq;
Perdidit, & letho est ultimus ipse datus.*

Et Lucanus lib. 2. bel. civil.

-Miserando funere Crassus

Affyras Latio maculavit sanguine Carras.

De Croesi fine in hunc modum Ouid.

lib. 4. de Ponto.

Diuitis audita est cui non opulentia Croesi?

Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.

Ibidem de Dionysij tyranni fine.

Ille Syracusia modo formidatus in urbe,

Vix humili duram repulit arte famem.

Idem lib. 5. de Tristib. de eodem.

Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,

Nunc mendicato pascitur ille cibo.

De eodem sic Iuuenalis 10. satyr.

Qui dabat olim

Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se

Continet, atq; duas tantum res anxius optat.

Idem eadem satyra de Hannibalis fine.

Expende Hannibalē, quot libras in duce summo

Inuenies? hic est, quem non capit Africa Mauro

Perfusa Oceano, Niloq; admota repenti.

Rursus ad Aethiopum populos, altoq; elephantes

Additur imperijs Hispania, Pyrenaeum.

Transilit: opposuit natura alpemq; niuemq;
 Diduxit scopulos, & montem rupit aceto.
 Iam tenet Italiam, tamen ultra pergere tendit.
 Actum (inquit) nihil est, ni Pœno milite porius
 Frangimus, & media vexillum pono Suburra.
 O qualis facies, & quali digna tabella,
 Quum Getula ducem portaret bellua luscum
 Exitus ergo quis est? ô gloria, vincitur idem.
 Nempe & in exiliū princeps abit, atq; ibi magnus
 Mirandusq; cliens sedet ad pratoria regis,
 Donec Bithyno libeat iugulare tyranno.
 Finem anima, que res humanas miscuit olim,
 Non gladij, non saxa dabunt, non tela, sed ille
 Cannarum vindex & tanti sanguinis ultor
 Annulus, i demens, & sauas curre per alpes
 Ut pueris placeas, & declamatio fias.

Idem Silius Italicus lib. 2. bel. Pun.

-Vagus exul in vrbe

Errabit toto patrijs proiectus ab oris,
 Tergaq; vertentem trepidās Carthago videbit,
 Sape Sagunthinis somno hic exterritus umbris,
 Optabit cecidisse manu ferroq; negato,
 Inuitus quondam stygias bellator ad undas
 Deformata feret liuenti membra veneno.

Sic & Manilius lib. 4. Astron.

Quid referā Cannas, admotaq; mœnibus arma?
 Varronemq; pigrum, magnum quod viuere possit,
 Postq; tuos Thrasimene lacus? Fabiūq; morantē?

Acce-

Accepisse iugum victas Carthaginis arces?
 Spectatum Hannibalem nostris cecidisse catenis,
 Exilium rogi furtiva morte luisse?

De Marij fine, qui septies Cons. fuit, sic
 Ouid. lib. 4. de Ponto.

Ille Iugurthino clarus Cimbroq; triumpho,
 Quo victrix toties conjule Roma fuit,
 In caeno Marius iacuit, cannaq; palustri,
 Pertalit & tanto multa pudenda viro.
 Iuuenalis 10. satyra.

Exilium & carcer, Minturnarumq; paludes
 Et mendicatus victa carthagine panis
 Hinc causas habuere: quid illo ciue tulisset
 Natura in terris, quid Roma beatus unquam,
 Si circumducto captiuorum agmine, & omni
 Bellorum pompa animam exhalasset opimam,
 Quum de Theutonico vellet descendere curru?
 Lucanus item lib. 2. bel. ciuil.

Quum post Theutonicos victor Libycosq; triumphos
 Exul limosa Marius Caput abdidit vlna,
 Stagna auidi tenere soli, laxaq; paludes
 Deposuit fortuna tuum, mox vincula ferri
 Exedere senem longusq; in carcere pador.

Idem.

Idem pelago delatus iniquo,
 Hostilem in terram, vacuisq; mapalibus actus
 Nunda triumphati iacuit per regna Iugurtha
 Et Pœnos pressit cineres solatia fati

Carthago, Mariusq; tulit. Et mox^o

Septimus exequitur repetitis fascibus annus,
 Ille fuit vita Mario modus, omnia passo
 Quae peior fortuna potest, atq; omnibus uso
 Quae melior, mensq; homini quid fata pararet.
 Manilius lib. 4. Astron.

Et Cimbrū in Mario, Mariumq; in carcere vin-
 tum

Quod consul totiens, exulq; ex exule consist.
 Et iacuit Lybicus compar iactura ruinis
 Atq; crepidinibus cepit Carthaginis urbem.
 Hoc nisi fata darent unquam fortuna tulisset?

De Pompeij Magni fine sic Ouid.
 lib. 4. de Ponto.

Quid fuerat? Magno maius et amen ille rogavit
 Submissa fugiens voce clientis opem.
 Cuiq; viro totus terrarum paruit orbis,
 Indigus effectus omnibus ipse magus,
 Item Iuuenalis satyr. 10.

Prouida Pompeio dederat Campania febres
 Optandas, sed multa urbes, & publica vota
 Vicerunt. Igitur fortuna ipsius & urbis
 Seruatum victo caput abstulit. Hoc cruciatus
 Lextulus, hac poena caruit, ceciditq; Cethegus
 Integer, & iacuit Catilina cadauere toto.

Manilius item lib. 4. Astron.

Quis te Niliaco periturum littoꝛe Magne
 Post victas Mithridatis opes pelagusq; receptum,

Et

Et tres emenso meritos ex' orbe triumphos?
 Quumq; etiam posses alium cognoscere magnam
 Crederet, ut corpus sepeliret naufragus ignis,
 Et collecta rogam facerent fragmenta carinae?
 Quis tantum mutare potest sine numine fati?

De Cæsaris miserabili fine hæc Mani-
 lius lib. 4. Astronomicôn.

Ille etiam calo genitus caloq; receptus
 Quum bene compositis ciuilibus armis
 Iura toga regeret, toties prædicta cauere
 Vulnera non potuit, toto spectante senatu.
 Indicium dextra retinens, nomenq; cruore
 Deleuit proprio, possent ut vincere fata.

De Priami fine miserabili Iuuenal.
 satyr. 10.

Incolumi Troia Priamus venisset ad umbras
 Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
 Portante, ac reliquis fratrum cervicibus, inter
 Iliadum lacrymas, ut primos edere planctus
 Cassandra inciperet, scissaq; Polyxena palla,
 Si foret extinctus diuerso tempore, quo iam
 Coeperat audaces Paris edificare carinas.
 Longa dies igitur quid contulit? Omnia vidit
 Euersa, & flammis, Asiam ferroq; cadentem.
 Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
 Et ruit ante aram summi Iouis, ut vetulus bos,
 Qui domini cultris tenuè & miserabile collum
 Prebet, ab ingrato iam fastiditus aratro:

Exitus ille utcumque hominis.

Seneca in Troade de eodem.

Illi tot regum parens

*Caret sepulchro Priamus, & flamma indiget
Ardente Troia.*

Manilius lib. 4. Astronomicô n.

*Quid numerem euerſas vrbes, regumq; ruinas?
Inq; rogo Cræſum, Priamumq; in litore truncô,
Cui nunc Troia rogas?*

De Ruffini interitu Claud. lib. 2. in Ruff.

*Vnus per medios audendi pronior enſe
Proſit exerto, diçtisq; & vulnere toruus
Appetit, hac Stilico, quem iactas pellere, dextra
Te ferit, hoc abſens inuadit viscera ferro.
Sic fatus: meritoq; latus tranſuerberat icçu.
Felix illa manus, talem qua prima cruorem
Hauſerit, & feſſi pœnam libauerit orbis.
Mox omnes fodiunt haſtis: artuſq; trementes
Dilantant, vno tot corpore pila tepeſcunt.
Et non infecto puduit mucrone reuerti:
Hi vultus auſdos, & adhuc ſpirantia vellunt
Lumina, truncatos alij rapuere lacertos,
Amputat ille pedes, humerum quatit ille ſolutis
Nexibus, hic fracti reſerat curuamina dorſi,
Hic iecur, hic cordis fibras, hinc pandit anhelis
Pulmonis latebras: ſpatium non inuenit ita,
Nec locus eſt odijs conſumpto funere, vix tum
Deſeritur, ſparſumq; cadit per tela cadauer.*

Nec

Nec
Prodi
Nuta
Dext
Æth
Terra
Cogi
De

-C
Velif
Aud
Supp
Deſe
Pran
Ille t
In C
Barb
Ipsu
Miti
Cred
Sed
Flu
Has
Fin
Feſt

*Nec minus assiduis certant elidere saxis
 Prodigiale caput, quod iam de cuspide summa
 Nutabat digna rediens ad mœnia pompa.
 Dextera quin etiam ludo concessa vagatur,
 Æthra petens, pœna sçq; animi persoluit auari
 Terribili lucro, viuosçq; imitata retentus
 Cogitur adductis digitos inflectere nervis.*

De Xerxis exercitu ac fine Iuuenal. 10.
 satyra in hunc modum scribit.

-Creditur olim

*Velificatus Athos, & quicquid Grecia mendax
 Audet in historia, constratum classibus eisdem,
 Suppositumçq; rotis solidum mare, credimus altos
 Defecisse amneis, epotaçq; flumina Medo.
 Prudente, & madiâis cantat qua Sostratus alis.
 Ille tamen qualis redijt Salamine relicta
 In Corum atque Eurum solitus sauire flagellis
 Barbarus Æotio nunquam hoc in carcere passos,
 Ipsum compedibus, qui vicerat Ennosigeum?
 Mitius id sanè, quod non & stigmatè dignam
 Credidit, huic quisquam vellet seruire deorum?
 Sed qualis redijt? nempe vna naue cruentis
 Fluctibus ac tarda per densa cadauera proa.
 Has toties optata exegit Gloria pœnas.*

Finis attendendus est in re omni, nam metrum
 & mensura omnium agentium est.

Iuuenalis satyra 10.

Festino ad nostros, & regem transeo Ponti,

*Et Cræsum, quem vox iusti facunda Solonis
Respicere ad longa iussit spatia vltima vitæ.*

Ausonius de septem Sapient.

Exspectare Solon finem docet, ortus Athenis.

Finis vitæ incertus est.

Ouid. de Philomela.

*Vita data est vtenda, data est sine fœnore nobis
Mutua, nec certa persoluenta die.*

Horat. Oda 13. lib. 2.

*Quod quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horas.*

Sed improvisa lethi

Vis rapuit, rapietq; gentes.

Horat. lib. Epodon.

Fugit iuuentus & verecundus color

Reliquit ossa pelle amicta lurida,

Tuis capillus albus est odoribus:

Nullum à labore me reclinat otium:

Vrget diem nox, & dies noctem: neque est

Leuare tenta spiritu præcordia.

Seneca in Thyeste.

Nemo tam diuos habuit fauentes,

Crastinum vt posset sibi polliceri.

Stadius lib. 2. Syluarum.

Nox anxia plebes,

Nos miseri, quibus vnde dies suprema, quis aui

Exitus incertum, quibus instet fulmen ab astris,

Quæ nubes fatale sonent: nil flecteris istis?

Sed

Sed flectere libens.

Ouid. lib. 5. de Tristib.

Nil homini certum est, fieri quis posse putaret

Vt facerem in mediis hac ego sacra Getis?

*Ad proprium finem omnia tendunt naturali-
ter, nec vnquam quiescunt, quousque
ei vnita fuerint.*

Boëtius Metro 2. lib. 3.

Repetunt proprios quaque recursus,

Redituq; suo singula gaudent.

Nec manet vlli traditus ordo,

Nisi quod fini iunxerit ortum,

Stabilemq; sui fecerit orbem.

DE FORMA.

Forma colorque naturalis nemini vitio
datur, sed adscititius.

Proper. Eleg. 18. lib. 2.

Vt natura dedit, sic omnis recta figura:

Turpis Romano Belgicus ore color.

Forma bonum fragile est.

Ouid. lib. 2. de Arte amand;

Forma bonū fragile est, quātūq; accedit ad artinos

Fit minor, & spatio carpitur ipsa suo.

Nec semper viola, nec semper lilia florent,

Et riger amissa spina relicta rosa.

Et tibi iam venient cani formose capilli,

Iam venient ruga, qua tibi corpus arent.

Idem de faciei med.

-Formam populabitur atas,

Et placidus rugis vultus aratus erit.

Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit,

Et veniet rugis altera causa dolor.

Petronius Arbitrarius in Satyr.

Quod solum forma decus est, cecidère capilli,

Vernantesq; comas tristis abegit hyems.

Nunc umbra nudata sua iam tempora mcerent,

Areaq; attritis ridet adusta pilis.

O fallax natura Deum, quæ prima dedisti

Ætatis nostræ gaudia, prima rapis.

Seneca in Hippolyt.

Anceps forma bonum mortalibus

Exigui donum breue temporis,

Vt velox celeri pede laberis.

Non sic vere nouo prætata decentia

Æstatis calida dispoliat vapor

Senuit solstitio quum medius dies.

Sed noctem breuibus præcipitat rotis,

Languescunt folio lilia pallido,

Et gratæ capiti deficiunt rose,

Vt fulgor teneris qui radiat genis

Momento rapitur, nullaq; non dies

Formosi spoliū corporis abstrulit.

Res est forma fugax.

Idem in Hercule Oeteo.

Vt alta sylvas forma vernantes alie

Quas

Quas
At qu
Et se
Defor
Sic no
Depe
Mali
Olim
Mat
Æta
Non
Perd
Nec
Don
Nec
Fo
-
Esse
Lis
Fo
M
Se
Ip

Quas nemore nudo primus inuestit tepor:
 At quum soluos expulit Boreas Notos,
 Et seua totas bruma decussit comas,
 Deforme foliis aspicias truncis nemus:
 Sic nostra longum forma percurrens iter
 Deperdit aliquid semper, & fulget minus,
 Malisq; minus est, quidquid in nobis fuit
 Olim petitum: cecidit, & partu labat:
 Materq; multum rapuit ex illo mihi,
 Ætas citato senior eripuit gradu.

Nemesianus Eclog. 4.

Non hoc semper eris, perdunt & gramina floreis,
 Perdit spina rosas, nec semper lilia cadent,
 Nec longū tenet vna comas, nec populus umbras
 Donū forma breue est, nec se tibi comodat omnis.

Propert. lib. 2. eleg.

Nec forma aternū, aut cuiquā est fortuna perēnis.

Forma pudicitia contraria est atque nociua.

Quid. lib. 1. Metamorph.

- Sed te decor iste quod optas

Esse vetat, votoq; tuo tua forma repugnat.

Idem epist. 15. Heroid.

Lis est cum forma magna pudicitia.

Iuuenalis 10. Satyra.

Formam optat modico pueris, maiore puellis
 Murmure, quū Veneris fanū videt anxia mater:
 Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem
 Ipsa habuit: cuperet Rutila Virginia gibbum

*Accipere, atque suam Rutila dare. filius autem
Corporis egregij miseros trepidosque parentes
Semper habet. Rara est adeò concordia forma
Atque pudicitia.*

Terentius in Andria.

*-Huius formam atque aetatem vides,
Nec clam te est, quam illi nunc utraq; res inutiles
Et ad pudicitiam, & ad rem tutandam sient.*

Seneca in Hippolyto.

*Raro forma viris (secula prospice)
Impunita fuit.*

Cuique forma grata est.

Quid. de faciei medica.

*Est etiam placuisse sibi quacunque voluptas,
Virginibus cordi grataq; forma sua est.
Laudatas homini volucris Iunonia pennas
Explicat, & forma multa superbit avis.*

Forma donec mulieribus adest, diliguntur
ab adolescentibus.

Terentius in Heauton.

*Quippe forma impulsit nostra nos amatores colit;
Hac ubi immutata est, illi suum animam alio conferunt*

Forma tam mala, quam bona latere non potest.

Quid. lib. 4. de Ponto.

*Tam mala Thersiten prohibebat forma latere,
Quam pulchra Nereus conspiciendus erat.*

Formam superbia comitatur.

Quid.

Ouid. lib. 1. Fastorum.

Fastus inest pulchris, sequitur superbia formam.

Forma vino perit.

Propert. lib. 2. Eleg.

Vino forma perit, vino corrumpitur aetas:

Vino saepe suum nescit amica virum.

DE FORNICATIONE.

Fornicationis detestatio castigatioq. vehemens.

Horatius satyra 2. lib. 1.

Quid inter

Est, in matrona, ancilla, peccésue rogata?

Ibidem.

-Quare ne poeniteat te,

Desine matronas sectarier, unde laboris

Plus haurire mali est, quã ex re decerpere fructus.

DE FORTITVDINE.

Fortis est qui æquantimter vtramque fortunam sustinet.

Horat. Oda 10. lib. 2.

-Sperat infestis, metuit secundis

Alteram sortem bene preparatam

Pectus.

Ibidem.

Rebus angustis animosus atque

Fortis appare, sapienter idem

Contrahes vento nimium secundo

Turgida vela,

Fortissimus est, qui pati metuenda promptus
est, si instent, & differre potest.

Lucanus lib. 7. bel. ciuil.

-Fortissimus ille est,

*Qui promptus metuenda pati, si cominus instent,
Et differre potest.*

Forti viro omne solum patria est.

Ouid. lib. 1. Fastorum.

*Omne solum forti patria est, ut piscibus equor,
Ut velucris vacuo quicquid in orbe patet.*

Stattius lib. 8. Thebaid.

Omne homini natale solum.

Fortis miser non dicitur.

Seneca in Hercule furente.

Quemcunque fortem videris, miserum neges.

Fortitudo affectu maximo appetenda non
est, quia per se nociua est.

Iuuenal. satyr. 10.

-Viribus ille

Confusus perijt, admirandiq; lacertis.

Fortitudo bonum fragile est.

Ouid. lib. 15. Metamor.

*-Fletq; Milo senior quum spectat inanes
Illos qui fuerant solidarum more ferarum
Herculeis similes fluidos pendere lacertos.*

Fortitudinem bonum fragile esse, & floris in mo-
rem citò euanescere, moraliter, Fabula illa de
Aiace innuit, qui quum seipsum interemisset,
cruor ille in florem dicitur commutatus.

Ouid.

Hector

Sustin

Inuidi

Et me

Hoc, a

Sape l

Ne qu

Dixit

Qua

Nec u

Expu

Purp

Paru

A

P

-S

O fo

Ta

Eu

Ne

Ouid. lib. 13. Metamorph.

Hectora qui solus, qui ferrum ignesq̄, ouemq̄
 Sustinuit toties, unam non sustinet iram,
 Inuictumq̄ virum vicit dolor, arripit ensem:
 Et meus hic certe est, an hūc sibi poscit Vlysses?
 Hoc, ait, utendum est in me mihi: quique cruore
 Sape Phrygū maduit domini nunc cade madebit.
 Ne quisquam Aiace[m] possit superare nisi Ajax.
 Dixit, & in pectus tum demum vulnera passum,
 Qua patuit ferro letalera[m] condidit ensem:
 Nec valuere manus infixum ediscere telum,
 Expulit ipse cruor, rubefactaq̄ sanguine tellus
 Purpureum viridi genuit de cespite, florem.

Fortis à debili opprimitur quandoque.

Ouid. lib. 2. de Remed. amor.

Parua necat morsu spatiosum vipera taurum,
 A cane non magno saepe tenetur aper.

DE FORTUNA.

Fortuna instabilis versat hominum opera,
 secundum quosdam.

Vergil. Ecloga 9.

- Sors omnia versat.

Idem de Fortuna.

O fortuna potens, quam variabilis,
 Tantum iuris atrox que tibi vendicas,
 Euersisq̄ bonos, eligis improbos,
 Nec seruare potes muneribus fidem.

Fortuna immeritos auget honoribus.
Fortuna innocuos cladibus afficit.
Iustos illa viros pauperie grauat,
Indignos eadem diuitiis beat.
Hac aufert iuuenes, & retinet senes,
Iniuſto arbitrio tempora diuidens.
Quod dignis adimit transfert ad impios,
Nec discrimen habet, recta q̄q; iudicat.
Inconſtans, fragilis, perfida, lubrica.
Nec quos clarificat perpetuò fouet,
Nec quos deſeruit perpetuò premit.

Seneca in Hippolyto.

Res humanas ordine nullo
Fortuna regit, ſpargit q̄q; manu
Munera caca, peiora fouens.

Manilius lib. 3. Aſtrono.

Fortuna ſors prima data eſt, hoc illa per artem
Cenſetur titulo, quia proxima continet in ſe
Fundamenta domus, domui q̄q; herentia cuncta:
Qui modus in ſeruis, quis ſit conſenſus in aruis.

Ouidius epiſt. conſol. ad Liuiam.

Nempe per hos etiam fortuna iniuria mores
Regnat, & incerta eſt hinc quoque nixa rota.
Hic quoq; ſentitur, ne quid non improba carpat,
Sauit, & iniuſtum ius ſibi ubique facit.
Scilicet immunis ſi luſtus una fuiſſet
Liuiam, fortuna regna minora forent.

Luca-

Sine ni
 Fert q̄q;
 Sit ſub

Fortun

Quod j
 Audea

Fortun

Sempe

Et ſun

Iſto

-Ca

Quiſq;

Fort

Ludi

Et

Rupis

Ped

Tigri

Et

Si coi

Lucanus lib. 2. bel. ciuil.

*Sine nihil positum est, seu fors incerta vagatur,
Fert q̄ refert q̄ vices, & habent mortalia casum?
Sit subitum quodcumque paras.*

Plautus in Captiuis.

Fortuna humana fingit arctat q̄ ut lubet.

Manilius lib. 2. Altrono.

*Quod fortuna ratum faciat quis dicere falsum
Audeat? & tanta suffragia vincere sortis?*

Ausonius in Epigram.

*Fortuna nunquam sistit in eodem statu,
Semper mouetur, variat & mutat vices,
Et summa in imum vertit, ac versa erigit.*

Istorum omnium opinio est falsa, vt infra
tit. de Sapiencia liquebit, & hic ex
Ouidio, Epistola 1. Heroid.

-Careat successibus opro

Quisquis ab euentu facta notanda putat.

Fortuna seu casus diuinæ subiicitur potestati.?

Ouid. lib. 4. de Ponto.

*Ludit in humanis diuina potentia rebus,
Et certam prasens vix habet hora fidem.*

Boëtius Metro 5. lib. 1.

Rupis Achemenia scopulis, ubi versa sequentum

Pectoribus figit spicula pugna fugax,

Tigris & Euphrates uno se fonte resoluunt,

Et mox adiunctis dissociantur aquis.

Si coëant, cursumq̄ iterum reuocentur in unum,

*Confluat alterni quod trahit unda vadi.
 Conueniant puppes, & vulsi flumine trunci,
 Mistaq; fortuitos implicet unda modos,
 Quos tamen ipsa vagos terra declinua casus
 Gurgitis & lapsi defluus ordo regit,
 Sic que permissis fluere videtur habenis,
 Fors patitur frenos, ipsaq; lege meat.*

Fortunam deam facere incitua est.

Iuuenalis satyra 10.

*Nullum numen abest si sit prudentia, sed te
 Nos facimus fortuna deam, celoq; locamus.*

Fortuna fortes timere dicitur, ignauos
verò premere.

Seneca in Medea.

Fortuna fortes metuit, ignauos premit.

Fortuna opes auferre posse dicitur, animum
verò minimè.

Seneca in Medea.

Fortuna opes auferre, non animum potest.

Fortunam prosperam retinens, hic sapiens
habetur, aduersam verò stultus.

Plaut. in Pseudulo.

*Centū doctū hominū cōsilia, hac una deuicit Dea
 Fortuna: atque hoc verū est, perinde, ut quisq; ea
 viuitur*

*Ita praecllet, atq; exinde sapere eum oēs dicimus.
 Bene ubi quid dicimus consilium accidisse, homi-
 nem cautum eum*

(le.

Esse declaramus: stultū autē illū quoi vortit ma-

For-

Fortunæ, id est, præsentis vitæ bona fragilia instabiliâque sunt.

Ouid. lib. 4. de Ponto.

*Quid facis ah demens? cur si fortuna recedat
Naufragio lacrymas eripis ipse tuo?
Hæc dea non stabili quàm sit leuis orbe fatetur,
Quæ summum dubio sub pede semper habet.*

Idem lib. 3. de Tristibus.

*Nempe dat, & quodcumq; libet, fortuna, rapitq;
Irus & est subito qui modo Cræsus erat.*

Idem lib. 5. de Tristibus.

*Passibus ambiguis fortuna volubilis errat:
Et manet in nullo certa tenaxq; loco.
Sed modo lata manet, vultus modo subit acerbos,
Et tantum constans in leuitate sua est.
Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus,
Flammaq; de stipula nostra breuiq; fuit.*

Horat. Oda 34. lib. 1.

-Hinc apicem rapax

*Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hinc posuisse gaudet.*

Idem Oda 29. lib. 3.

*Fortuna sauo lata negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij, benigna.*

Iuuenalis satyra 7.

Si fortuna voler, fies de rhetore consil,

Si volet hæc eadem fies de consule rhetor.

Seneca in Hercule furente.

Iniqua rarò maximis virtutibus

Fortuna parcit, nemo se tuto diis

Periculis offerre tam crebris potest.

Quem sæpe transit casus, aliquando inuenit.

Idem in Hippolyto.

-Nec ulli præstat velox

Fortuna fidem.

Idem in Medea.

-Rapida fortuna, ac leuis,

Præcepitq; regno eripuit, exilio & dedit.

Confide regnis, quum leuis magnas opes:

Huc ferat, & illuc casus.

Idem in Octauia.

Quid me potens fortuna fallaci mihi

Blandita vultu, sorte contentum mea,

Altè extulisti? grauius ut ruerem, edita

Receptus arce, totq; prospicerem metus?

Ibidem.

NERO. *Fortuna nostra cuncta permittit mihi.*

SEN. *Crede obsequenti parcius, leuis est dea.*

Boëtius Metro I. lib. I.

Dum leuibus malè fida bonis fortuna faueret,

Pene caput tristis merferat hora meum.

Nunc quia fallacem mutarit nubila vultum,

Protrahit ingratas impia visa moras.

Idem

Idem Metro 3. lib. 2.

Quum polo Phœbus roseis quadrigis
 Lucem spargere cœperit,
 Pallet albentes hebetata vultus,
 Flammis stella prementibus.

Quum nemus flatu Zephyri repenti,
 Vernis irrubuit rosis,
 Spirat insanum nebulosus Auster,
 Iam spinis abeat decus.

Sæpe tranquillo radiat sereno
 Immotis mare fluctibus,
 Sæpe feruentes Aquilo procellas
 Verso concitat æquore.

Rara si constat sua forma, mundo,
 Si tantas variat vices,
 Crede fortunis hominum caducis:
 Bonis crede fugacibus,

Terentius in Hecyra.

O fortuna ut nunquam perpetuò es bona.

Manilius lib. 3. Astron.

Idcirco tanta est rerum discordia in ævo,
 Et subtexta malis bona sunt: lacrymæq; sequuntur
 Vota, nec in cunctis seruat fortuna tenorem.
 Usque ad eò permixta fluit, nec permanet usquam
 Amisitq; fidem variando cuncta per omnes.
 Non annis anni, non menses mensibus usque
 Conueniunt, seq; ipse dies, aliumq; relinquit,
 Horaq; non ulli similis producitur hora.

Idem libro 4. Astronom.

Quid numerem euerſas vrbes, regumq; ruinas?
 Inq; rogo Cræſum, Priamumq; in litore truncū?
 Cui nec Troia roguſ? quid Xerxem, maius & ipſo
 Naufragium pelago? quid captos agmine reges?

DE FRATRIBVS.

Fratrum beneuolentia tenuis eſt.

Vergil. lib. i. Æneid.

-Regna Tyri germanus habebat

Pygmalion, ſcelere ante alios immanior omnes,
 Quos inter medius venit furor. Ille Sichæum
 Impius ante aras, atque auri cæcus amore
 Clam ferro incautum ſuperat, ſecurus amorum
 Germana, factumq; diu celauit, & agram
 Multa malus ſimulans vana ſpe ludit amâtem.

Ouid. lib. i. Metamorph.

Viuatur ex raptō, non hoſpes ab hoſpite tutus,
 Non ſocer à genero: fratrum quoq; gratia rara eſt.

Silius Italicus lib. 16. bel. Pun.

-Impia circo

Innumero fratres cauea damnante furorem
 Pro ſceptro armatis inierunt prælia dextris
 Is genti mos durus erat, patrumq; perebant
 Orbati ſolum lucis discrimine fratres.

Statius lib. ii. Thebaid.

-Nondum ille per actis

Manibus ultrices animam ſeruabat in iras.

Vique

*Vitæ superstans, pronamq; in pectore sensit,
Erigit occultè ferrum, vitæq; labantis
Reliquias tenues odio supplevit, & ensem
Iam latus fratri frater sub corde reliquit.*

Manilius lib. 4. Astrono.

*Ecce patrem nati perimunt, natoq; parentes,
Mutuaq; armati coeunt in vulnere fratres.*

Romulus fratrem suum Remum regnandi cupiditate tractus interimi mandavit, quòd fossam transilierat.

Quid. lib. 4. Faistorum.

*Hoc Celer urget opus, què Romulus ipse vocarat:
Sintq; Celer cura, dixerat ista tue.*

*Nève quis aut muros aut factam vomere fossam
Transseat: audentem talia dede neci:*

*Quod Remus ignorans humiles cõtemnere muros
Cœpit, & his populus dicere, tutus erit?*

*Nec mora, transilii: retro Celer occupat ausum,
Ille premit duram sanguinolentus humum.*

Horat. lib. Epod.

*-Acerba fata Romanos agunt,
Scelusq; fraterna cadis,
Ut immerentis fluxit in terram Remi,
Sacer nepotibus cruor.*

Lucanus lib. 1. bel. civil.

*Nulla fides regni socijs, omnisq; potestas
Impatiens consortis erit, nec gentibus ullis
Credite: nec longè fatorum exempla petantur,*

DE FRAVDVLENTIA.

Fraudulenti virtute präditos sæpissimè
perdunt.

Ouid. lib. 2. Fastorum.

Sic iterum, sic sæpe cadunt ubi vincere aperitè
Non datur: insidias, armatq; tecta parant.
Fraude perit virtus.

Fraudem fraude pellerè licet.

Ouid. lib. 3. de Arte amandi.

Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
Armatq; in armatos sumere iura sinunt.

DE FRV GALITATE.

Frugalitatis commendatio dignissima.

Horat. Oda 16. lib. 3.

- Bene est cui Deus obtulit

Parca quod satis est manu.

Idem lib. 1. Epist. ad Lollium.

Quod satis est cui contingit nil amplius optet;

Idem satyr. 1. lib. 1.

At qui tātuli eget, quantum est opus, is neq; limo
Tubatā haurit aquā, neq; vitā amittit in undis.

Ibidem.

Nescis quid valeat nāmus, quem prabeat usum?

Panis ematur, olus, vini sextarius, adde-

Quæis humana sibi doleat natura negatis.

Suprà

Suprà de his plura tit. de Natura, inuenies.

Natura paucis, &c.

Seneca in Thyeste.

-O quantum bonum est

Obstare nulli, carpere securas dapes!

Humi iacentem scelera non intrant casam,

Tutusq; mensa carpitur angusta cibus.

Exhortatio ad frugalitatem.

Iuuenalis satyra 14.

Viuite contenti casulis, & collibus istis,

O pueri: Marsus dicebat, & Hernicus olim,

Vestinusq; senex, panem quæramus aratro

Qui satis est mensis.

Perfius satyra 3.

-Rure paterno

Est tibi far modicum, purū, & sine labe salinum,

Quid me uas? cultrixq; foci secura patella,

Hoc satis.

Plautus in Rudente.

Quicquid est domi, id sat est habendum.

De frugalitate quorundam principum, ac regum, necnon philosophorum.

Claud. lib. 1. in Ruffinum.

-Contentus honesto

Fabricius paruo, spernebat munera regum,

Sudabatq; graui consul Serranus aratro,

Et casa pugnaces Curios angusta tenebat.

Hac mei paupertas angustior, hac mihi tecta

Culminibus maiora tuis, tibi querit inanes
 Luxuries nocitura cibos, mihi donat inemptas
 Terra dapes. Rapiunt Tyrios tibi vellera succos,
 Et picturata saturantur murice vestes:
 Hic radiant flores, & prati viua voluptas
 Ingento variata suo, fulgentibus illic
 Surgunt strata toris: hic mollis ponditur herba
 Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba salutantum latas ibi perstrepat ades,
 Hic auium cantus, labentis murmura riuu,
 Viuitur exiguo melius, &c.

Reliqua tit. de Natura scripta sunt.

Iuuenal. satyr. 14. de Diogene.

Sensit Alexander, testa quum vidit in illa
 Magnum habitatorem quanto felicior hic, qui
 Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem.

Ibidem.

- Mensura tamen qua

Sufficiat census, si quis me consulat, edam,
 In quantum sitis atque fames, & frigora poscunt.
 Quantum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
 Quantum Socratici coeperunt antepenates.

Idem satyr. 15.

Pythagoras, cunctis animalibus abstinuit qui
 Tanquam homine, & ventri indulsit non omne
 legumen.

Tibul. de seipso Eleg. lib. I. sic ait.

Me mea paupertas vitæ traducat inerti

Dum

Dum meus assiduo luceat igne focus.

Ibidem,

*Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitq; luto.*

Martialis in Xeniiis, de Porfenæ Thusciae
regis frugalitate, in hunc modum
scribit.

Arretina nimis ne sperne vasa monemus:

Lautus erat Thuscis Porfena fictilibus.

Item de Agathocle Siciliae regis frugali-
tate, nec non modestia, Ausonius libro E-
pigram. sic:

Fama est fictilibus coenasse Agathoclea regem,

Atque ab acum Samio saepe onerasse luto,

Fercula gemmatis quum poneret aurea vasis,

Et misceret opes, pauperiemq; simul.

Querenti causam respondit: Rex ego qui sum,

Sicania figulo sum genitore satus.

Fortunam reuerenter habe, quicumq; repente

Dives ab exili progrediere loco.

Quanto securius autem biberint ex vasis fi-
ctilibus, vel vnicus Iuuenalis abundè te-
statur satyra 10.

-Sed nulla aconita bibuntur

Fictilibus, tunc illa time quum pocula sumes

Gemmata, & lato seinum ardebit in auro.

Idem Seneca in Thyeste.

Venenum in auro bibitur, expertus loquor.

Item in Hippolyto idem Seneca.

-Regios luxus procel

Est impetus fugisse, sollicito bibunt
 Auro superbi, quàm iuuat nuda manu
 Captasse fontem: celerius somnus premit,
 Securo dura membra vorantur thoro.

Idem in Hercule Oeteo.

Pectora pauper secura gerit:
 Tenet è patula pocula fago,
 Sed non trepida tenet illa manus:
 Carpit faciles, vilesq; cibos,
 Sed non strictos respicit enses,
 Aurea miscet pocula sanguis.

DE FVRORE.

Furor amoris comes est.

Quid. lib. I. eleg. siue amo.

Blanditia comites tibi erunt, terrorq; furorq;
 Assiduè partes turba sequuta tuas.

Furenti furiosoque cedendum est.

Quid. lib. I. de Remed. amoris.

Dum furor in cursu est, currenti cede furori:
 Difficiles aditus impetus omnis habet.
 Cultus, ab obliquo qui quum discedere possit,
 Pugnet in aduersas ire natator aquas.

Furentibus Deus obstat.

Stadius lib. 3. Thebaid.

-Deus ecce furentibus obstat,

Nimius

Nimius furor euentu caret.

Claudianus de bel. Get.

*Sed caret euentu nimius furor, improba nūquam
Spes latata diu.*

Furor maximus infontem hominem reddit, (id
est primus animi motus) quia in homi-
num potestate non est.

Seneca in Hercule furente.

*Solus te iam prestare potest
Furor infontem, proxima puris
Sors est manibus, nescire nefas.*

DE FUTURIS.

Futura celari homines Deus voluit, ut
timenti sperare liceat.

Horat. Oda 29. lib. 3.

*Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus:
Ridetq; si mortalis ultra
Fas trepidat:*

Lucanus lib. 2. bel. civil.

*Sit subitum quodcumque paras, sit ceca futurū
Mens hominum fati, liceat sperare timenti.*

Futura scire homini fas non est.

Stattius lib. 3. Thebaid.

*- Quid trastina volueret atas
Scire nefas homini.*

Admonitio vt à futurorum inuestigatione desistant.

Horat. Oda 9. lib. 1.

*Quid sit futurum cras fuge querere, &
Quem fors dierum cumq; dabit lucro
Appone.*

Idem Oda 11. lib. 1.

*Tu ne quaesieris (scire nefas) quē mihi, quem tibi
Finem dij dederint Leucothoë, nec Babylonios
Tentaris numeros: vt melius quicquid erit pati,
Sed plures hyemes, seu tribuit Iupiter ultimam.*

Futura incerta sunt.

Ouid. lib. 2. Fastorum.

Exitus in dubio est.

Silius Italic. lib. 10. bel. ciuil.

- Nostros fortuna labores

Versat adhuc, casusq; iubet nescire futuros.

G

DE GAUDIO.

Extremum gaudij luctus occupat.

Ouid. lib. 7. Metamorph.

Gaudia principium nostri sunt saepe doloris.

Post tristitiam gaudium sequitur.

Ouid. lib. 7. Metamorph.

Flebile principium melior fortuna sequuta est.

Idem

Nil adeo

Vt mi

Nulla d

Non i

Scilicet

Gl

Artibus

Facta d

Hac

Gloria

Gloria

bet. &

hort.

Quicum

Sum

Late p

Idem 4. de Ponto.

*Nil adeo fortuna gravis miserabile fecit,
 Ut minuant nulla gaudia parte malum.
 Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
 Non intermissis ut fluat imber aquis.*

Idem 6. Faistorum.

Scilicet interdum miscentur tristia latis.

DE GLORIA.

Gloria temporalis arte quæritur, nec
 non virtute.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

Artibus ingenus quesita est gloria multis.

Idem de Philomela.

*Facta ducis vivent, operosaq; gloria rerum:
 Hac manet, hac avidos effugit una rogos.*

Gloriæ cupido contra patriam quæ-
 dam induxit.

Juena'is satyra 10.

- Patriam tamen obruit olim

Gloria paucorum, & laudis tituliq; cupido.

Gloriæ seculi cupidus, cæli gloriam intueri de-
 bet, & tunc talis gloriæ pudebit, & ad hoc ex-
 hortatio pulchra.

Boëtius metro 7. lib. 2.

Quicumque solam mente præcipiti petit

Summumque credit gloriam,

Late patentes ætheris cernat plagas.

*Arctumq; terrarum situm,
Breuemq; replere non valentis ambitum,
Pudebit aucti nominis.*

Gloriam temporalem ferè cuncti appetunt.
Valer. Flac. lib. 1. Argon.

*Si qua operis tanti Domino consurgere ponto
Fama queat, tu sola animos, mentemq; peruris
Gloria, te viridem videt immunemq; senecta,
Phasidis in ripa stantem, iuuenesq; vocantem.*

Gloria temporalis amor ad ardua homines
impellit, nec non vires illis præbet.

Quid lib. 4. de Trist.

*Denique non paruas animo dat gloria vires,
Et facunda facit pectora laudis amor.*

Quid. 4. Tristium.

Ardua per præceptis gloria vadit iter.

Idem lib. 4. de Ponto.

*Excitat auditor studium laudataq; virtus
Crescit, & immensum gloria calcar habet.*

Silius Italic. lib. 6. bel. Pun.

*Arripuit, traxitq; virum fax mentis honesta
Gloria.*

Propertius lib. 4. eleg.

*Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non iuuat ex facili lecta corona iugo.*

Vanè gloriosorum castigatio digna.

Terentius in Phormione.

*Non sat est tuum te officium fecisse, id non fama
approbatur?*

Gratia,

Qua

Si bene

Grati

Gratia

Gra

Gratia

Si quid

Si quid

Gratitu

Dij (si

Persolu

Debita

Dij m

DE GRATIA.

Gratia tarda ingrata esse solet.

Ausonius in Epigram.

Gratia, quæ tarda est, ingrata est: gratia namq[ue]

Quum fieri poterat gratia grata magis.

Ibidem.

Si bene quid facias, facias citò: nam citò factum.

Gratum erit, ingratum gratia tarda facit.

Ouid. lib. 3. de Ponte.

Gratiaq[ue] officio, quod mora tardat, abest.

Gratia pro rebus gratis datis debetur.

Ouid. lib. 1. eleg. siue am.

Gratia pro rebus meritò debetur inemptis.

Gratia pluma leuior est.

Plautus in Pœnulo.

Si quid bene facias leuior pluma est gratia:

Si quid peccatum sit, plumbeas iras gerunt.

DE GRATITVDINE.

Gratitudinis maximæ demonstratio dignissima:

Vergil. lib. 2. Æneid.

Dij (si qua est calo pietas, quæ talia curet)

Persoluant grates dignas, & premia reddant

Debita.

Ouid. in Ibin.

Dij melius, quorum longè mihi maximus ille est.

Qui nostras inopes noluit esse vias:
 Huic igitur meritas grates quascunq; licebit
 Pro tam mansueti pectore semper agam,
 Idem lib.2. de Ponto.

Ore ferant grates (quoniam non possumus ipsi)
 Dū tibi, qui referent, si pia facta vident.

Idem lib.4. de Ponto.

Immemor illorum, vestri nō immemor unquam,
 Qui mala sollicitè nostra leuatis, ero,
 Ibidem.

Semper inoblita repetam tua munera mente,
 Et mea me tellus audiet esse tuum.

Idem 1. de Tristibus.

Hac mihi semper erunt imis infixæ medullis,
 Perpetuusq; anima debitor huius ero.
 Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
 Ibit, & in tepido deseret ossa rogo,
 Quàm subeant animo meritorum obliuia nostro,
 Et longa pietas excidat ista die.

Dij tibi sint faciles, & opis nullius egentem
 Fortunam præstent, dissimilemq; mea.

Idem 4. de Ponto.

Pro quibus ut meritis referatur gratia iurat
 Se fore mancipium tempus in omne tuum.
 Nam prius umbrosa carituros arbore montes,
 Et freta veliuolas non habitura rates,
 Fluminaq; in fontes cursu reditura supino,
 Gratia quàm meriti possit abire tui.

Idem

-Duri
 Seruiet

Nunqu
 ritus

Quid eg
 Nūquar
 tus q

Ab ver
 Neid a

1117,

Nec lan
 Sufficia

Qua celo
 Sufficia

Nectat o
 Digna l

-Grat
 Non opi

Dij tibi
 Usquam

Pramia

Idem lib. 5. de Tristib.

-Dum lumen solare tenebo,
Serviet officio spiritus iste tuo.

Plautus in Mustellaria.

Nunquam ego illi possum gratiam referre, ut me-
ritus est de me.

Terentius in Adelphis.

Quid ego nunc te laudem sat certo scio,
Nūquam ita magnificè quicquam dicam, id vir-
tus quin superet tua.

Ibidem.

Ah vereor coram in os te laudare amplius,
Ne id assentari magis, quàm quod habeam gra-
tiam, facere existimes.

Statius lib. 7. Thebaid.

Nec laudare satis, dignasq; rependere grates
Sufficiam, referent superi.

Idem lib. 4. Sylvarum.

Qua celebrem mea vota lyra? Quas solvere grates
Sufficiam? non si pariter mihi vertice lato
Nectat odoratas & Smyrna & Mantua laurus.
Digna loquar.

Vergil. lib. 1. Æneid.

-Grates persolvere dignas
Non opis est nostra Dido.
Dij tibi, si qua pios respectant numina, si quid
Usquam iustitia est, & mens sibi conscia recti,
Præmia digna ferent.

Idem

DE GULA.

Gulosus & liber nullus esse potest.

Horat. satyra 2. lib. 2.

Rusticus, anormis, sapiens, crassaq; Minerua,
 Discite, non inter lances, mensasq; nitentes,
 Quum super insanis acies fulgoribus, & quum
 Acclivis falsis animus meliora recusat.
 Verum hic impransi mecum disquirite, cur hoc?
 Dicam, si poterò, male verum examinat omnis
 Corruptus iudex.

Gulorum effectus, castigatioque acerrima.

Iuuenalis satyra II.

Multos porro vides quos sepe elusus ad ipsum
 Creditor introitum solet spectare macelli,
 Et quibus in sola vivendi causa palato est.
 Interea gustus elementa per omnia quarunt,
 Nunquam animo pretijs obstantibus.

Lucanus lib. 4. bel. ciul.

-O prodiga rerum

Luxuries, nunquam paruo contenta paratis,
 Et quesitorum terra, pelagoq; ciborum
 Ambitiosa fames & lauta gloria mensa.

Statius lib. 4. sylvar.

Ah miseri quos nosse iuvat, quid Phasidis ales
 Distet ab hyberna Rhodopes grue, quis magis
 anser

Extiterat? cur Thuscus aper generosior Umbra,
 Lubrica qua recubent conchilia mollius alga?

Gulo

-In
 Atten

Ingen
 Ad m
 Eruta
 Ut ren
 Orbat
 Solo d

Q

Ultra
 Ocean
 Qui C
 Loripe
 Quis
 Quis
 Si fur
 Clodi
 In tab

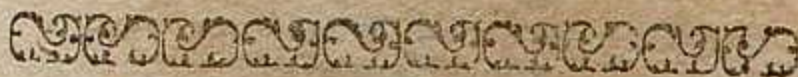
Gulosis delectabiliora esse dicuntur,
quæ plaris emuntur.

Iuuenalis satyra II.

-Interius si

Attendas, magis illa iuuant, quæ plaris emuntur
Perronius Arbiter.

Ingeniosa gula est, Siculo stans aequore mersus
Ad mensam viuis perducitur, atque Lucrinis
Eruta littoribus vendunt conchilia cœnas,
Ut renouent per damna famem. iã Phasidis unda
Orbata est auibus. muisq; in littore tantum
Sola desertis aspirant frondibus aure.

H

DE HYPOCRISI.

Hypocritarum castigatio dignissima.

Iuuenalis satyra 2.

Vltra Sauromatas fugere hinc libet, & glaciale
Oceanum, quoties aliquid de moribus audent
Qui Curios simulant, & Bacchanalia viuunt,
Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis calum terris non misceat, & mare calo,
Si fur displiceat Verri, homicida Miloni?
Clodius accuset moechos, Catilina Cethegum?
In tabulam Sylla si dicant discipuli tres?

Perfius satyra 5.

*Pelliculam veterem retinens, & fronte politas
Asinum rapido geris sub pectore vulpem.*

Seneca in Hippolyto.

*Vbi vultus ille, & fæta maiestas viri,
Atq; habitus horrens, prisca & antiqua appetes,
Morumq; senium triste & aspectu graue?
O vita fallax, abditos sensus geris,
Animisq; pulchram turbidis faciem induis,
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum, vera fallaces probant,
Simulantq; molles dura.*

Hypocritæ regnant, quia nigrum in candi-
dum, hoc est, malum in bonum ver-
tunt, & e contra.

Quid. lib. II. Metamorph.

*Nascitur Autolytus furivm ingeniosus ad omne
Qui facere assuerat, patria non degener artus,
Candida de nigris, & de candentibus atra.*

Iuvenal. satyra 3.

*Cedamus patria, vivat Arturius isthic,
Et Catulus, maneât qui nigrum in candida vertit.*

DE HOMINE.

Homo ex anima & corpore compositus est.

Quid. lib. 15. Metamorph.

*Nos quoq; pars mundi, quoniã nõ corpora solùm,
Verùm etiam volucres anima sumus.*

Ho-

Sanct

Deera

Natur

Ille op

Hon

Prona

Os ho

instit

Quân

Nãq;

Conti

Sunt

Et lig

Hac p

Vel v

Qua

Prona

Vnica

Atqu

Hac

Qui

In su

Infer

Homo mundi pars nobilissima.

Ouid. lib. 1. Metamorph.

*Sanctius his animal, mentisq; capacius alta
Deerat adhuc, & quod dominari in cetera posset
Natus homo est, siue hunc diuino semine fecit
Ille opifex rerum mundi melioris origo.*

Homini tantū status reclus est datus, vt cœlestia
intueatur, contempleturque.

Ouid. lib. 1. Metamorph.

*Pronaq; quum spectent animalia cetera terram,
Os homini sublime dedit, calumq; tueri
iussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

Boëtius metro 5. lib. 5.

*Quam variis terras animalia permeant figuris!
Nāq; alia extēto sunt corpore, puluerēq; verrūt,
Continuumq; trahunt vi pectoris incitata sulcū.
Sunt quibus alarū leuissas vaga, verberētq; vētos,
Et liquida longi spatia ætheris enatet volatu.
Hæc pressisse solo vestigia, gradibusq; gaudent:
Vel virides cāpos transmittere, vel subire syluas.
Qua variis videas licet omnia discrepare formis,
Prona tamē facies hebetes valet ingrauare sensus.
Vnica gens hominū celsum leuat altius cacumen,
Atque leuis recto stat corpore, despicitq; terras.
Hæc (nisi terrenus malè desipis) admonet figura,
Qui recto calum vultu petis, exerisq; frontem,
In sublime feras animū quoque, ne grauata pessū
Inferior sidat mens corpore celsius leuato.*

Silius Italic. lib. 13. bel. Civil.

Nonne vides hominum ut celsos ad sydera vultus
 Sustulerit Deus, ac sublimia sinxerit ora,
 Quū pecudes voluorumq; genus, formaq; ferarū
 Segnem, atq; obscenam passim strauisset in abnū?
 Manilius lib. 4. Astron.

-Proiecta tacent animalia cuncta
 In terra, vel versa vadis, vel in aëre pendent.
 Omnibus una quies, venter sensusq; per artus.
 Et quia consilium non est, & lingua remissa,
 Vnus & inspectus rerum viresq; loquendi,
 Ingeniumq; capax varias educit in arteis.
 Hic partus, qui cuncta regit successit in orbem,
 Et domuit terram ad fruges, animalia cepit,
 Imposuitq; viam Ponto, stetit vnus in arce
 Erectus capitis, victorq; ad sydera mittit
 Sydereos oculos, propriusq; aspectat olympum,
 Inquiri q; Iouem, nec sola fronte deorum
 Contentus manet, & calum scrutatur in alto,
 Cognatumq; sequens corpus se querit in astris.

Claudianus de raptu Proserp. lib. 3.

Quid mentem traxisse polo? quid profuit altum
 Exerxisse caput? pecudum si more pererrant
 Auia?

Homines diuinorum tantum capaces sunt, & hæc
 cognitio à mutorum grege eos seiungit.

Iuuenalis satyra 15.

-Quis enim bonus & face dignus

ARCA-

Arca
 Villa
 A gre
 Sortit
 At qu
 Princ

Dijs
 Hinc
 Hom

O fel
 Si ve
 Quo

Mise

At q
 Lepi
 fit

Sed

*Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos?
Vlla aliena sibi credit mala: separet hac nos
A grege mutorum, atque ideo venerabile soli
Sortiti ingenium, diuinorumq; capaces,
Atque exercendis capiendisq; artibus apti.*

Principium operationum suarum, ac exitum ho-
mines in Deo collocare debent.

Horatius Oda 6. lib. 3.

*Dijs te minorem quod geris imperas.
Hinc omne principium, huc refer exitum.*

Hominum genus felix dicitur, Dei si amor, quo
cælum regitur, suos animos regat.

Boëtius metro 7. lib. 3.

*O felix hominum genus
Si vestros animos amor,
Quo cælum regitur, regat.*

Hominem misericordem, & ad omnia
promptum esse oportet.

Plautus in Mostel.

Misericordias tandem habere hominem oportet.

Idem in Milite.

*At quidē illuc etatis qui sit, non inuenies alterū
Lepidiorum ad omnes res, nec qui amicus amico
sit magis.*

Homines in malum proniores sunt,
quàm in bonum.

Quid. lib. 4. Fastorum.

Sed nos in vitium credula turba sumus.

Horat. lib. 1. epist. ad Lollium.

*Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones,
Vt te ipsum serues non expergisceris?*

Iuuenalis satyra 6.

Parca adeo Cereris vittas contingere digna.

Idem Satyra 13.

*Mobilis est varia est sermo natura malorum
Qua scelus admittunt, superest constantia quid fas
Atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus, tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa est mutari nescia. Nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Erectum semel ad trita de fronte ruborem?
Quisnam hominum est quem tu contemni videris vno
Flagitio?*

Terentius in Adelphis.

- Nam tu quid agas,

Vbi si quid bene precipies nemo obtemperet?

Claud. lib. 2. in Eutrop.

- Parua poterunt impellere causa

In scelus, ad mores facilis natura reuerti.

Homo ex lapidibus factus est post diluuium, vt
fabulatur Ouid i Metamor. quib. innuitur hu-
manæ conditionis miseria, vt ipse declarat.

*Magna parens terra est, lapidesq; in corpore terra
Ossa reor dici: iacere hos post terga iubemur
Coniugis augurio. quanquam Titania mota est,
Spes tamen in dubio est, adeo celestibus ambo*

Diffi-

Diffia
Disce
Et in
Saxa
Pone
Moll
Mox
Coni
Form
Non
Qua
Et t
Quo
Qua
Inq
Mif
Et o
Ind
Et o

Lu

Pe

Diffidunt monitis. Sed quid tentare nocebit?
 Discedunt, velantq; caput, tunicaq; recingunt,
 Et iussos lapides sua post vestigia mittunt.
 Saxa (quis hoc credat nisi sit pro teste vetustas?)
 Ponere duritiem cœpere, suumq; rigorem,
 Molliriq; mora, mollitaq; ducere formam.
 Mox ubi creuerunt, naturaq; mitior illis
 Contigit, ut quadam, sic non manifesta videri
 Forma potest hominis, sed uti de marmore cepta,
 Non exacta satis, rudibuq; simillima signis:
 Quae tamen ex illis aliquo pars humida succa,
 Et terrena fuit, versa est in corporis usum.
 Quod solidum est, flectiq; nequit, mutatur in ossa.
 Quae modo vena fuit, sub eodem nomine mansit,
 Inque brevi spatio superiorum numine saxa
 Missa viri manibus faciem traxere viro-um,
 Et de foemineo reparata est foemina iactu.
 Inde genus durum sumus, experiensque laborum,
 Et documenta damus, qua simus origine nati.

Hominum pernicies maxima est homo,
 scilicet, malus.

Plautus in Aſinaria.

Lupus est homo homini, nō homo, quum qualis sit
 non nouit.

Ausonius in Bia Pirenæi ſententiis.

Pernicies hominum q̄ maxima? Solus homo alter.

Homo alteri quod fecerit, hoc idem ab
 alio recipere debet.

Quid. lib. 13. Metamorph.

*Et eget auxilio qui non tulit? utque reliquit
Sic linquendus erit, legem sibi dixerat ipse.*

Hominum incōmoda scire uolenti, vnum, vel vnā
domum intrueri fat est, quia ferè omnes æquè
viciofi sunt.

Vergil. lib. 2. Æneid.

*Accipe nunc Danaū insidias, & crimine ab vno
Disce omnes.*

Iuuenalis 13. satyra.

*Humani generis mores tibi nosse volenti
Sufficit vna domus, paucos consume dies, &
Dicere te miserum, postquam illinc veneris, aude.*

Homines corporalem ob valetudinem acquiren-
dam & conseruandam innumera ferè incōmo-
da sustinent, pro anima verò nec vnum vix su-
stinere cæci volunt.

Quid. lib. 1. de Remed. amoris.

*Dura aliquis praecepta vocet mea, dura fatemur
Esse, sed ut valeas multa dolenda feres.
Sepe bibi succos, quamuis inuitus, amarus
Æger, & oranti mensa negata mihi est.
Ut corpus redimes ferrum patieris & ignes,
Arida nec sitiens ora leuabit aqua.
Ut valeas animo quicquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore maius habet.*

Horat. lib. 1. epist. ad Lollium.

-Nam cur

*Qua ledunt oculos festinas demere, si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?*

Homines amandi sunt, non eorum munera.

Ouid. epist. 16. Heroid.

*Aut ego te perpetuò famam sine labe tenebo,
Aut ego te potius, quàm tua dona sequar.
Atque ea non sperno.*

Homines elati atque humiles sunt,
sicut se res dant.

Terentius in Hecyra.

-Profecò hoc sic est, ut puto

*Omnibus nobis, ut res dant sese, ita magni atque
humiles sumus.*

Homini ornamentum barba est.

Ouid. lib. 13. Metamorph.

*Nec mea quòd rigidis horrent densissima setis
Corpora turpe puta, turpis sine frondibus arbor,
Turpis equus, nisi colla iuba fluitantia velent,
Pluma tegit volucres, ouibus sua lana decori est:
Barba viros, hirtaèq; decent in corpore setæ.*

Homo mortuus idem non est qui prius erat.

Ouid. lib. 3. de Tristib.

*Hector erat tunc quum bello certabat, & idem
Tractus ab Aemonio non erat Hector equo.*

Humanæ miseriæ descriptio seu ex-
pressio notabilis.

Vergil. lib. 3. Georg.

Optima quaque dies miseris mortalibus aui,

*Prima fugit, subeunt morbi, tristisq; senectus,
Et labor. Et dura rapit inclementia mortis.*

Horat Oda 7. lib. 4.

Puluis Et umbra sumus.

Stattus lib. 2. Sylvarum.

- *Nos vilis turba caducis*

*Deseruire bonis, semperq; optare parati
Spargimur in casus: celsa tu mentis ab arce
Despicis errantes, humanaq; gaudia rides,*

Ouid. lib. 15. Metamorph.

*Editus in lucem iacuit sine viribus infans,
Mox quadrupes, rituq; tulit sua membra ferarum,
Paulatimq; tremens, Et nondum poplite firmo
Constitit, adiutisq; aliquo conamine nervis:
Inde valens veloxq; fuit, spatiumq; iuuenta
Transit, Et emeritis medijs quoq; temporis annis,
Labitur occidua per iter decline senecta:
Subruit hac cui demoliturq; prioris
Robora.*

Cornelius Gallus.

*O quam dura premit miseros conditio vite?
Nec mors humano subiacet arbitrio.
Dulce mori miseris, sed mors optata recedit.
At quum tristis erit precipitata venit.*

DE HONORIBVS.

Honores veri non sunt fortuiti muneris.

Aulo

Nox erra

Hon

In preti

Censu

Curia p

Inde

Honore

cu

Quid a

Ope

Et qu

Tun

F

Dum

Dum

Sempe

In fre

Lustr

Semp

Ausonius in Solonis senten.

Non erunt honores unquam fortuiti muneris.

Honorantur hodie non nisi diuites, quibus
honores venam exponuntur.

Quid. lib. 1. Pastor.

*In pretio pretium nunc est, dat census honores,
Census amicitias: pauper ubique iacet.*

Idem lib. 3. Eleg.

*Curia pauperibus clausa est, dat census honores,
Inde gravis iudex, inde seuerus eques.*

Honores ac opes vt stolidæ mentes ampliter ac-
cumulent imprecatio, quòd postea illis
liceat vera dona cognoscere.

Boëtius metro 8. lib. 3.

*Quid dignum stolidis mentibus imprecet?
Opes honore ambient,*

*Et quum falsa graui mole parauerint,
Tum vera cognoscant bona.*

Honoris non intermorituri intimatio.

Vergil. Eclog. 5.

*Dum iuga mœris aper. fluuios dum piscis amabit,
Dum thymo pascentur apes, dum rore cicada,
Semper honos nomenq; tuum, laudesq; manebūt.*

Idem lib. 1. Æneid.

*In freta dum fluuij current, dū montibus umbra
Lustrabunt, conuexa polus dum sydera pascet,
Semper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebūt.*

Honorabilis viri, qui ab omnibus pœtis carmine
celebretur digni, intimatio.

Olympius Nemesianus Ecloga I.

*Namq; fuit dignus senior, quē carmine Phœbus,
Pan calamis, fidibusq; Linus, modulātib. Orpheus
Concinerent, atque acta viri, laudesq; sonarent.*

DE HOSPITALITATE.

Hospitibus, scilicet bonis, quod confertur,
conferenti quæstus est.

Plautus in Militæ.

In bono hospite atq; amico quæstus est quod sumitur.

Hospes eiicitur turpius, quàm non admittitur.

Ouid. lib. 5. de Trist.

Turpius eiicitur quàm non admittitur hospes.

In hospitibus certum amorem non esse, supra tit.
de Amore ostensum est.

Amor in hospitibus certus, &c.

Hospes ab hospite non est hodie tutus.

Ouid. lib. 1. Metamorph.

Vivitur ex raptō, non hospes ab hospite tutus.

DE HVMLITATE.

Humiles Deus extollit, superbos verò
deprimit humiliatque.

Horatius Oda 34. lib. 1.

Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus,

Obscura promens

Idem

Idem Oda 4. lib. 3.

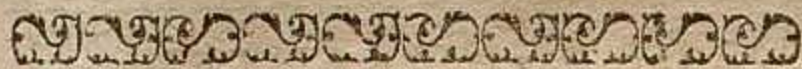
*Vim temperatam dij quoque prouehunt**In maius: idem odère vires**Omne nefas animo mouentes.**Testis mearum Centimanus Giges**Sententiarum notus & integra**Tentator Orion Diane,**Virginea domitus sagitta.**Iniecta monstris terra dolet suis,**Moeret partus fulmine luridum**Missos ad orcum.*

Claudianus de sepulchro speciosæ.

Magna repente ruunt, summa cadunt subito.

Humili viro laus vera sepe contigit.

Seneca in Thyeste.

Laus vera humili sepe contigit viro.

I

D E I G N A V I A.

Ignauia admodum nocet.

Quid. lib. i. de Ponto.

*Cernis ut ignauum corrumpant otia corpus,**Ut capiant vitium ni moueantur aquæ.**Et mihi, si quis erat dicendi carminis vsus,**Deficit, éstque minor factus inerte situ.*

Ignauos premit fortuna.
Seneca in Medea.

Fortuna fortes metuit, ignauos premit.

Ignauorum ac inertium reprehensio, & ad virtutem amplexandam exhortatio illustris.

Quid. Heroid. epist. 16.

Ad possessa venis, præreptaq; gaudia serus.

Spes tua lenta fuit, quod petis alter habet.

Boëtius Metro 6. lib. 4.

Ite nunc fortes ubi celsa magni

Duxit exempli via, cur inertes

Terga nudatu? superata tellus

Sydera donat.

Ignauus rectè cauent ne sibi inuideatur.

Plautus in Bacch.

Sibi ne inuideatur, ipsi ignauus rectè cauent.

DE IGNORANTIA.

Ignorantia quandoque excusat.

Quid. Heroid. epist.

Præterita veniam dabit ignorantia culpa.

Ignorantia hominum reprehensio grauis, quod in terrenis rebus sapientiores sunt quam in inquisitione summi boni.

Boëtius Metro 8. lib. 3.

Heu heu qua miseros tramite deuio

Abducit ignorantia!

Non aurum in viridi queritis arbore,

Nec vitæ gemmas carpitis,

Non altis laqueos montibus abditis

Vt pisce dixeris clapes.

Nec vobis capreas si libet sequi

Thyrrhena captatis vada,

Ipsos quinetiam fluctibus abditos

Norunt recessus æquoris,

Quæ gemmis niueis vnda feracior,

Vel quæ rubentis purpureæ:

Nec non quæ tenero pisce, vel asperis

Præstant Echinis littora.

Sed quoniam lateat, quod cupiunt bonum.

Nescire caci sustinent,

Et quo stelliferum transabit polum

Tellure demersi petunt.

Ignorare ea, quæ unicuique in statu suo scire con-
uenit, malum est non mediocre, nec nõ inertis.

Horatius satyr. 6. lib. 2.

Sed quod magis ad nos

Pertinet, & nescire malum est, agitur utrumne

Diuitijs homines, an sint virtute beati,

Quid ve ad amicitias, usus, rectum ve trahat nos,

Et quæ sit natura boni, summumq; quid eius.

Seneca in Octauia.

Inertis est nescire quid liceat sibi.

Ignorans & indoctus non est poëta.

vocandus.

Horatius in arte Poëtica.

*Descriptas seruare vices, operumq; colores
 Cur ego si nequeo ignoroq; poëta salutor?
 Cur nescire pudens prauè quàm discere malo?
 Ignorantia maiorum iners remedium est.*

Seneca in Oedipo.

Iners malorum remedium ignorantia est.

DE IGNOTIS.

*Ignota quæque difficilia videntur, cognita
 verò facilia.*

Terentius in Heauton.

*Omnia hæc dū incipias grauiasunt, dumq; igno-
 res: ubi cognoueris, facilia.*

Ignoti nulla cupido.

Ouid. lib. 3. de Arte amand.

*Quod latet ignotum est, ignoti nulla cupido.
 Fructus abest, facies quum bona teste caret.*

Ignotæ rei nullus respectus.

Ouid. lib. 3. de Art. aman.

*Tu licet & Thamiã superes, atq; Orphea canis
 Non erit ignota gratia magna lyre.*

*Si Venerem Couis nunquam pinxisset Apelles,
 Mersa sub equoreis illa lateret aquis.*

DE IMPERITIA.

Imperito homine cur nihil fit iniustius.

Terentius in Adelphis.

Homine imperito nunquam quicquam iniustius,

Qui

Qui nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.

DE IMPERIO.

Imperium in bonos difficile non est.

Plautus in Milite.

Facile est imperium in bonis.

Imperium amicitie adiunctum stabilius
est, quam quod vi fit.

Terentius in Adelphis.

Nimum ipsus durus est, prater equum & bonum,

Et errat longè mea quidem sententia,

Qui imperium credat gravius esse, aut stabilius

Vt quod sit, quam illud quod amicitia adiungitur.

Mea est sic ratio, & sic in animu induco meum,

Malo coactus qui suum officium facit,

Dum id rescitum iri credit, tantisper cauet:

Si sperat fore clam, rursus ad ingenium redit:

Ille, quem beneficio adiungas, ex animo facit,

Studet par referre: presens, absensq; idem erit.

DE IMPOSSIBILI.

Impossibilia fieri exigetis, intimatio perpulchra.

Plautus in Mostel.

Vna opera ebur atramento candefacere postulas.

Impossibilitatis expressiones.

Vergilius Eclog. 1.

Ante leues ergo pascentur in aethere cerui,

Et freta destituent nudos in litore pisces,

Ante pererratis amborum finibus exul,
 Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Ty-
 Quàm nostro illius labatur pectore vultus. (grim,
 Ouid. in Ibin.

Desinet esse prius contrarius ignibus humor,
 Iuncta^q cum luna lumina solis erunt:
 Pars^q eadem cali Zephyros emittet & Euros,
 Et tepidus gelido flabit ab axe Notus.
 Ibidem.

Et ver autumno, bruma miscbitur aestas,
 Atque eadem regio vesper & ortus erit,
 Quàm mihi sit tecū positus, qua sumpsimus, armis
 Gratia, commissis improbe rupta tuis:
 Quàm dolor hic unquā spatio euanescere possit,
 Leniat aut odium tempus & hora meum:
 Pax erit hæc nobis donec mihi vita manebit,
 Cum pecore infirmo qua solet esse lupis.
 Seneca in Thyeste.

Amat Thyestem frater? at heredas prius
 Perfundet arctos Pontus, & Siculi rapax
 Consistet aestus unda, & Ionia seges
 Matura pelago surget, & lucem dabit
 Nox atra terris: ante cum flammis aquæ,
 Cum morte vita, cum mari ventus fidem
 Fædus^q iungent.

Ouid. lib. 2. de Ponte.

Longa dies citior brumali tempore, nox^q
 Tardior hyberna Solstitialis erit,

Nec

Nec B

Ca

Quàn

Nam

An

Quàn

Ciny

Alt

Et qu

Qu

Quàn

Qu

Nomi

Pect

Et pri

Qu

Samb

Nam

Hir/su

Sudat

Ante

Messe

Quàn

*Nec Babylon estum, nec frigora pontus habebit,
Caltha q̄ Pastanas vincet odore rosas.*

Quàm tibi nostrarum veniant obliuia rerum.

Ibidem ad Græcinum.

*Nam prius incipient turres vitare columba,
Antra fera pecudes gramina, mergus aquas,*

Quàm male se præstet veteri Græcinus amico.

Ouid. 2. de Ponto.

*Cinyphia segetis citius numerabis aristas,
Alta q̄, quàm multis floreat Hylba thymis.*

Et quot aues motus nitantur in aëra pennis,

Quot q̄, parent pisces aquore, certus eris:

Quàm tibi nostrarum statuatur summa laborū,

Quos ego sum terra, quos ego passus aqua.

Ibidem ad Rufum.

Nominis ante mei venient obliuia nobis,

Pectore quàm pietas sit tua pulsa meo.

Et prius hanc animā vacuus reddemus in auras,

Quàm fiat meriti gratia vana tui.

Perfius satyra 5.

Sambucam citius caloni aptaueris alio.

Olympius Nemesianus Eclog. 1.

Namq̄, prius siccis phoca nascentur in aruis,

Hirsutus q̄, freto vinet leo, dulcia mella

Sudabunt taxi, confusis legibus anni

Ante dabit floreis autumnus, ver dabit uvas,

Messē tristis hyems, estas tractabit oliuas,

Quàm taceat Melibœe tuas mea fistula laudeis.

Claud. in Paneg. Probi. & c.

Ante dabunt hyemes Nilum, per flumina dama
Errabunt. glaciq; niger damnabitur Indus,
Ante Thyesteis iterum conterrita mensis
Intercisa dies refugos versetur in ortus,
Quam Probus à nostro possit discedere sensu.

Idem lib. i. in Eutrop.

Iam testudo volat, profert tam cornua vultur,
Prona petunt retro fluminis vada, Gadibus ortum
Armenij texere diem, iam frugibus aptum
Æquor, Et assuetum syluis delphina videbo,
Iam cochleis homines iunctos, Et quicquid inane
Nurrit, Iudæis qua pingitur India velis.

DE INCONTINENTIA.

Mulieres incontinentes sunt magis quam viri.

Propert. lib. 3. eleg. de incontin. mulier.

Obicitur toties à te mihi nostra libido,
Crede mihi, vobis imperat ista magis.
Vos ubi contempti rupistis frena pudoris,
Nescitis capta mentis habere modum.
Flamma per incensas vitæ sedatur aristas,
Fluminatq; ad fontis sunt reditura caput,
Et placidum Syrtis portum, Et bona littra nautis
Præbeat hospitio salta malea suos,
Quam possit vestros quisquam deprehendere cæcus,
Et rapida stimulos frangere nequitiæ,
Tullii. Cæcæ fastus qua passa iuvenca

Incl. m. e.

Indi
Testis
Qua
Crime
Arb
Nam
Iran
Quid
Infa
Tūqu
Ton
Hanc
Nis

In

Pater
Eian
Paup

Qua
Modi
Nam
Gru
Infan

Induit abiecta cornua falsa bovi.

Testis Thessalico flagrans Salmonis Eripeo,

Quæ voluit liquido tota jubire Deo.

Crimen & illa fuit patria succensa senecta

Arboris in frondes condita Myrrhæ nouæ.

Nam quid Medæ referam, quo tempore matris

Iram natorum cede piavit amor?

Quidve Clytemnestra, propter quæ tota Mycenis

Infamis stupro flat Pelopea domus?

Tuque ô Minoa venundata Scylla figura,

Tondens purpurea regna paterna coma?

Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti:

Nisi tuas portas fraude reclusit amor.

DE INFAMIA.

*Infamia est immortalis, igitur summopere
vitanda est.*

Plautus in Persa.

Pater, hominum immortalis est infamia:

Etiam tum vivit, quum esse credas mortuam.

Paupertas sic grauior si ad illâ accedat infamia.

Plautus in Persa.

Quanquam res nostra sunt pater paupercola.

Modica, & modeste, melius est tamen ita viuere.

Nam ubi ad paupertatem accessit infamia,

Grauior paupertas fit, fides sublestior.

Infamia aliena teneros animos sæpe à vitiis ab-

sterret, vt funus vicinum agros ab

inferenda morte.

Horat. satyr. 4. lib. I.

- *Auidos vicinum funius ut egros
Exanimat, metu usq; metu sibi parcere cogit,
Sic reneros animos aliena opprobria saepe
Absterrent vitijs.*

DE INFANTIA.

Infantis miseria quæ sit.

Ouid. lib. 15. Metamorph.

Editus in lucem iacuit sine viribus infans.

Lucret. lib. 5. de natura rerum.

*Tum porro puer (ut sanis proiectus ab undis
Nauita) nudus humi iacet infans indigus omni
Vit ali auxilio quum primum in luminis oras
Nixibus ex aluo matris natura profundit,
Vagituq; locum lugubri complet, ut equum ist,
Cui tantum in vita restet transire malorum.*

Infantia pueritiæ ve veri adsimilatur.

Ouid. lib. 15. Metamorph.

*Nam tener & lactens, pueriq; simillimus auro
Vere nouo est: tunc herba recens, & roboris expers
Turget, & insolida est, & spe delectat agrestes, &c.*

DE INFERNŌ.

Infemales foriæ tres sunt, quæ nocentes a ssiquæ,
acritérque dicuntur.

Ouid. in Ibin.

Hic tibi de furiis scindit latus una flagello,

Vt

*Vt sceleris numeros confiteare tui.
Altra tartareis sectos dabit anguibus artus,
Tertia fumantes incoquet igne genas.*

Inferni cruciatus innumeri petunt.

Quid lib. 4. Metamorph.

*Mille capax aditus & apertas undique portas
Urbs habet: ut que fretum de tota flumina terra,
Sic omnes animas locus accipit ille, nec ulli
Exiguus populo est, turbamve accedere sentit.
Errant exanguis sine corpore & ossibus umbra.*

Idem in Ibiu.

*In loca ab Elysiis diuisa fugabere campis,
Quasq; tinet sedes noxia turba coles,
Quasq; gerunt humeris perituras Belides undae
Exulis Aegypti turba cruenta nurus.*

Seneca in Hercule furente.

*Quid iuuat durum properare fatum?
Omnis haec magnis vaga turba terris
Ibit ad manes, facietq; inerti
Vela Cocyto.*

Idem in Oedipo.

*Longus ad manes properatur ordo
Agminis inuesti.*

Silius Italic. lib. 2. bel Pun.

*Tum demum ad manes perfecto munere Erinny
Iunone laudata redit, magnamq; superba
Exultat rapiens secum sub tartara turbam.*

Propert. lib. 2. eleg. ad Iouem.

Sunt apud infernos tot millia formosarum,
 Pulchra sit in superis scilicet una locis.
 Vobiscum est Iope, vobiscum candida Tyro,
 Vobiscum Europe, nec proba Pasiphæe.
 Et quot Troia tulit vetus, & quot Achæa formas
 Et Phæbi, & Priami diruta regna seras,
 Et quæcumque erat in numero Romana puella
 Occidit, has omnes ignis avarus habet.

Claud. lib. 2. de raptu Proserp.

Conueniunt anima, quantas violentior auster
 Decutit arboribus frondes, aut nubibus imbres
 Colligit, aut frangit fluctus, aut torquet arenas,
 Cuncta quoque præcipiti stipantur secula cursu
 Insignem visura nurum.

Silius Italicus lib. 13. bel. Pun.

Regna, ait hinc tenebras agitant, volitant quoque per
 umbras
 Innumeri quondam populi, domus omnibus una,
 In medio vastum latè se tendit inane.
 Huc quicquid terra, quicquid freta, & igneus ether
 Nutriuit primo mundi genialis ab euo
 Mors cõmunis agit, descendunt cuncta, capit quoque
 Campus iners quantum interijt: restat quoque futurũ.

Inferni initium seu via.

Vergil. lib. 6. Æneid.

- At leua malorum

Exercet pœnas, & ad impia tartara mittit.

Quid.

Est via
 Duxit a
 Styx nel
 Descend
 Pallor, k
 Qua sit
 Ignoran

Spartan
 Denssis a
 Hic ora
 Hiæ q̄s r
 Ingens r
 Lætumq̄
 Hinc an
 In qua a
 Nec ire
 Vi sepe
 Sic prom
 Si
 Hic vic
 Pander
 Laxat, e
 Interdu

Hoc ut
 Trames

Quid. lib. 4. Metamorph.

Est via declivis funesta nubila taxo,
 Ducit ad infernas per multa silentia sedes,
 Styx nebulas exhalat iners, umbraeq; recentes
 Descendunt illac, simulacraq; functa sepulcris.
 Pallor, hyem'q; tenet late loca senta, nouiq;
 Qua sit iter manes stygiam quod ducat ad urbem
 Ignorant, ubi sit nisi fera regia Ditis.

Seneca in Hercule furente.

Spartana tellus nobile attollit iugum,
 Densis ubi equor Tanarus syluis premit,
 Hic ora soluit Ditis inuisa domus,
 Hiataq; rupes alta, & immenso specu
 Ingens vorago faucibus vastis patet:
 Latumq; pandit omnibus populis iter,
 Hinc ampla vacuis spatia laxantur locis,
 In qua omne mersum pereat humanum genus,
 Nec ire labor, ipsa deducit via:
 Ut saepe puppes aëstus inuitas rapit,
 Sic pronus aër urget.

Silius Italicus lib. 12. bel. Pun. sec.

Hic vicina palus fama est Acherontis ad undas
 Pandere iter, cacas stagnante voragine fauces
 Laxat, & horrendos aperit telluris hiatus,
 Interdumq; nouo perturbat lumine manes.

Statius lib. 2. Thebaid.

Hoc ut fama loco pallentes deuius umbras
 Trames agit, nigriq; Ionis vacua atria ditat

Mortibus, Arcadij perhibent si vera coloni.
Stridor ibi & gemitus poenarum, atroq; tumultu
Feruēt ager: saepe Eumenidum vocesq; manusq;
In medium sonuere diem, lethiq; triformis
Ianitor agricolas campis auditus abegit.

Valer. Flac. lib. 1. Argon.

Ingenti iacet ore chaos, quod pondere fessam
Materiem lapsumq; queat consumere mundum,
Hic gemina aeternum porta, quarum altera dura
Semper lege patens populosq; regesq; receptat.

Claud. lib. 1. in Ruffinum.

Est locus extremum pandit qua Gallia littus
Oceani praetentus aquis, quo fertur Vlysses
Sanguine libato populum mouisse silentium.
Illic umbrarum tenui stridore volantium
Flebilis auditur questus, simulacra coloni
Pallida, defunctasq; vident migrare figuras.

Idem lib. 2. in Ruffinum.

Est locus infastus, quo conciliantur in unum
Cocytus Phlegethonq; vadis, inamoenus uterque
Alienus, hic voluit lacrymas, hic igne redundat.
Turris per geminos flammis vicinior amnes
Porrigitur, solidoq; rigent adamantē, sinistra
Proluit igne latus, dextra cocytia fundit
Æquora, triste gemens & fletu concita plangit.
Huc post emeritam mortalia secula vitam
Deueniunt, ubi nulla manens discrimina fati:
Nullus honor, vanoq; exutum nomine regem

Per.

Pertur
An sic i
di
-Ver.
Tam fe
Sceleris
Quis ist
-Ter
Regnu
Custos,
Rumor
Et par
-Post
Nū qui
Quicqu
Atque
Prodit
Nec mis
Tantal
Sed mag
Mortale
Nec Tit
Sed Tit
Quem v
Aut alia

Perturbat plebeius egens.

An sit inferni pœna aliqua, & quòd non sit, secundum quorundam insulsam opinionem.

Seneca in Hercule furente.

-Vera ni est fama, inferis

Tam fera reddi iura, & oblitos sui

Sceleris nocentes debitas pœnas dare?

Quis iste veri rector, atque equi arbiter?

Idem in Troade.

-Tenara, & aspero

Regnum sub domino, limen & obsidens

Custos, non facili Cerberus ostio

Rumores vacui, verbaq; inania,

Et par sollicito fabula somnio.

Lucretius lib. 3. de nat. rerum.

-Post mortem denique nostram

Nū quid ibi horribile apparet? Nū triste videtur

Quicquam? nonne omni somno securius extat?

Atque ea nimirū quacumq; Acheronte profundo

Proditā sunt esse, in vita sunt omnia nobis:

Nec miser impendens magnū timet aëre saxum

Tantalus, ut fama est cassa formidine torpens:

Sed magis in vita diuum metus urget inanis

Mortales, casumq; timent, quem cuiq; ferat fors:

Nec Tityon volucres ineunt Acheronte iacentem

Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem

Quem volucres lacerāt, atque exest anxius angor,

Aut alia quavis scindunt torpedine cura, &c.

Inferni pœna diuersa est secundum
hominum merita.

Vergil. lib. 6. Æneid.

Necnon & Tityon terra omniparentis alumnum
Cernere erat, per tota nouem cui iugera corpus
Porrigitur, rostroq; immanis vultur adunco
Immortale iecur rudens fœcundaq; pœnis
Viscera, rimaturq; epulis, habitatq; sub alto
Pectore, nec fibris requies datur ulla renatis.

Quid memorem Lapithas, Ixiona, Pirithoumq;
Quos super alta silex iam iam lapsura cadentiq;
Imminet adsimilis: lucent genialibus altis
Aurea fulcra thoris, epulaq; ante ora parata
Regifico luxu: furiarum maxima iuxta
Accubat, & manibus prohibet cōtingere mensas,
Exurgitq; vocem attollens, atque intonat ore.
Hic quibus inuisi fratres dum vita manebat,
Pulsati sive parens, & fraus innexa clienti,
Aut qui diuitiis soli incubuere repertis,
Nec parcem posuere suis, quæ maxima turba est:
Quiq; ob adulterium cæsi, quiq; arma sequuti
Impia, nec veriti Dominorum fallere dexteras,
Inclusi pœnas expectant.

Ibidem.

Saxum ingens voluunt alij radijsque rotarum
Districti pendent, sedet, æternumq; sedebit
Infelix Theseus, Phlegyasq; miserrimus omnes
Admouet, & magna testatur voce per umbras.

Discite

Discite i
Vedidit
Imposui
Hic i ha
Ausi om
Non mi
Ferrea v
Omnia p
Quin &
Nō tam
Corpore
Multa e
Ergo ex
Supplici
Suspensa
Infectur
Quiq; s
Parsq; f
Pars al
Exercen
Viscera
Ingerib
Deprone
Aut per
Volunt
Moliriq

Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.
 Vedit hic auro patriam, dominumq; potentem
 Imposuit, fixit leges pretio atq; refixit.
 Hic thalamum cuiusq; nata, vetitosq; hymeneos,
 Ausi omnes immane nefas, ausosq; positi.
 Non mihi s; lingua centum sint, oraq; centum,
 Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas,
 Omnia pœnarum percurrere nomina possem.

Ibidem.

Quin & supremo quum lumine vita reliquit,
 Nō tamē omne malū miseris, nec funditus omnes
 Corporea excedunt pestes, penitusq; necesse est,
 Multa diu concerta modis inolescere miris.
 Ergo exercentur pœnis, veterumq; malorum
 Supplicia expendunt: alia penduntur inanes
 Suspensa ad ventos, alijs sub gurgite vasto
 Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.
 Quisq; suos patimur manes.

Ouid. lib. 4. Metamor.

Parsq; forum celebrant, pars imi tecta tyranni,
 Pars aliquas artes antiqua imitamina vite
 Exercent: aliam partem sua pœna coercent.
 Viscera præbebat Tityus lanianda, nouemq;
 Ingeribus distractus erat. Tibi Tantale nulla
 Deprenditur aqua, quaq; imminet effugit arbor.
 Aut petis, aut urget ruiturum Sisyphæ saxum,
 Voluitur Ixion, & e sequiturq; fuguq;
 Moliriq; suis lethum patriclibum ausa.

Affidue repetent, quas perdunt, Belides undas,

Horatius Oda 13 lib. 2.

*Quam penè furia regna Proserpina,
Et iudicantem vidimus Aeacum,*

Sedesq; discretas piorum, &

Aeolijs fidibus querentem

Sappho puellis de popularibus,

Et resonantem plenius aures

Alcae plectro dura navis,

Dura fuga mala, dura bellis?

Idem Oda 14 lib. 2.

Visendus a'er flumine languido

Cocytus errans & Danaï genus

Infame, damnatusq; longi

Sisyphus Aeolides laboris.

Seneca in Hercule furente.

Quod quisque fecit patitur auctorem scelus

Repetit, suoq; premitur exemplo notens.

Silius Italicus lib. 13. bel. Pun. 2.

Has inter formas coniunx Iunonis auerna

Suggestu residens cognoscit crimina Regum.

Stant vincti, seroq; piget sub iudice culpa.

Circumerrant furia, poenarumq; omnis imago.

Quam vellent nunquam sceptris fulsisse superbi!

Insultant duro imperio, non digna, non equa,

Ad Superos passi Manes, quaq; ante profari

Non licitum viuis, tandem permissa queruntur,

Nunc alius seuis religatur rupe catenis:

Aff

Ast ali

Vipereo

Talia l

Forte se

Dux E

Nil hon

Stant f

Sauaq;

Fata fe

Quippe

Ira ma

Quisqu

Implica

At quis

Si fors

Hos va

Facta r

In lacry

Segnitate

At scele

Abdi

Tisipho

Seuit

Illic Iur

Versa

*Ast alius subigit saxum, perq̄ ardua montis
Vipereo domat hunc eterna Megera flagello,
Talia letkiferis restant patiēda tyrannis.*

Statius lib. 8. Thebaid.

*Forte sedens media regni infœlicis in arce
Dux Erebi populos poscebat crimina vita
Nil hominū miserans, iratusq̄ omnibus umbris,
Stant furia circum, variaq̄ ex ordine montes,
Suaq̄ multifonas exercet pœna catenas.
Fata ferunt animas, & eodem pollice damnant.*

Valer. Flac. lib 3 Argonaut.

*Quippe nec in v̄eros, nec in vltima soluimur ossa.
Ira manet, duratq̄ dolor.* Ibidem.

*Quisque suos fontes inimicaq̄ pectora pœnis
Implicat, & varia meritos formidine pulsat.
At quibus in vita maduerunt sanguine dextra,
Si fors seua tulit miseros, vel proxima culpa,
Hos variis mens ipsa modis agit at, sua carpunt
Facta viros resides, etiam nil amplius ausi
In lacrymas humilesq̄ metus: agramq̄ fatiscunt
Segnitatem.*

Tibullus eleg. 3 lib. i.

*At scelerata iacet sedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Tisiphoneq̄ impexa feros pro crinibus angues
Seuit, & huc illuc impia turba fugit.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota,*

Porrectusq; nouem Tityus per iugera terra,
 Assiduus in antro viscere pascit aues,
 Tantalus, est illic, & circum stagna, sed acrem
 Iamiam poturi deserit unda sitim.
 Et Danaï proles, Veneris quod numina laetit
 In casa letheas dolia portat aquas.

Ouidius in Ibin.

Poma pater Pelopis presentia quarit, & idem
 Semper eget, liquidis semper abundat aquis,
 Iugibusq; nouem qui summus distat ab imo,
 Visceraq; assidue debita prabet aui,
 Inferni custos Cerberus est iuxta Poetas
 Tibullus lib. 1.

Tum niger in turba serpentum Cerberus ore
 Stridet, & aratas excubat ante fores,
 Vergil. lib. 6. Aeneid.

Cerberus hac ingens latratu regna trifauci
 Personat, aduerso recubans immanis in antro.

Quid autem sibi hoc figmenti velit, Lucret lib. 3. de nat. rer. interpretatur.

Cerberus & furia, iam verò & lucis egenus
 Tartarus, horriferos eructans faucibus astus,
 Qui neq; sunt usquam, nec possunt esse profecto,
 Sed metus in vita poenarum pro malefactis
 Est insignibus insignis, scelerisq; numella,
 Carcer, & horribilis de saxo iactus eorum,
 Verbera, carnifices, robur, pix, lamina, tædæ,
 Quæ tamen & si absunt, at mens sibi cõscia facti

Præ-

Præme
 Nec vi
 Possit,
 Atq; es
 Hinc

Nec m
 Hora

Esse al
 Et con
 Atque

Nec pu
 Sed tu
 Scipia
 Quid C
 Tot be

Sedibu
 Ad styg
 Post be

-Cer
 Locus
 Supplic
 Rapitu
 Ceruic

Præmetuens adhibet stimulos, torretq; flagellis,
 Nec videt interea qui terminus esse malorum
 Possit, nec qui pœnarum denique finis,
 Atq; eadē metuit magis, hæc ne in morte graue-
 Hinc Acherusia sit stultorū deniq; vna. (scant.
 Inferni pœna æterna est.

Ouid. in Ibin.

Nec mortis pœnas mors altera finiet huius.
 Horaq; erit tantis ultima nulla malis.

Iuuenal. satyra 2.

Esse aliquos manes, & subterranea regna,
 Et contum, & stygio ranas in gurgite nigras,
 Atque vna transire vadum tot millia cymba
 Nec pueri credunt, nisi qui nondum ere leuātur.
 Sed tu vera puta, Curius quid sentit, & ambo
 Scipiada? quid Fabricius? manesq; Camilli?
 Quid Cremera legio? & Cænis cōsumpta iuuetus,
 Tot bellorum anime?

Lucanus lib. 3. bel. ciuil.

Sedibus Elysiis, campoq; expulsa piorum
 Ad stygias, inquit, tenebras manesq; nocentes
 Post bellum ciuile trahor.

Seneca in Herc. furen.

- Certus inclusos tenet.

Locus nocentes, utq; fert fama, impios
 Supplicia vinclis sæua perpetuis domant.
 Rapitur volucris tortus Ixion rota.
 Ceruice saxum grande Sisyphæa sedes.

In amne medio faucibus sicis senex
 Sectatur undas, abluat mentum latex,
 Fidemque quum iam saepe decepto dedit,
 Perit unda in ore, poma destituunt famem.
 Præbet volucris Titius æternas dapes,
 Vrnasq; frustra Danaides plenas ferunt.
 Errant furentes impia Cæmeides,
 Terretq; mensas avida Phineas avis.

Ibidem.

Qualis est nobis animus remota
 Luce, quum moestus sibi quisque sensit
 Obrutum tota caput esse terra,
 Stat chaos densum, tenebraq; turpes,
 Et color noctis malus, & silentis
 Otium mundi, vacuaq; nubes.
 Sera nos illò referat senectus.

Ibidem.

Nemo ad id serò venit, unde nunquam
 Quum semel venit, potuit reueris.
 Silius Italicus lib. 15. bel. Pun.

- Sed fœdere certo

Degeneres tenebris animas damnauit Auernis.
 Statius lib. 4. Thebaid.

Tartarea sedes, & formidabile regnum
 Mortis inexpleta, tuque ô seuisissime fratrum
 Cui seruire dati manes, æternaq; fontum
 Supplicia, atque imi famulatur regia mundi,
 Soluite pulsanti loca muta.

Ibid.

Audi
 Pand
 Desib
 Tarza
 Fumi
 Et St
 Ipsum
 Funer
 Junon
 In spe
 Adnu

Ite tri
 Pollui

Ad m
 Aut p

- Q
 Ad so
 Edocu

- Tu
 Tarre
 Impro
 Apud
 Rh
 vica

Ibidem.

Audiris genitor, vulgusq; exanguie propinquar,
 Panditur Elysiū chaos, & telluris operata
 Desilist umbra rapax, syluaq; & nigra patefunt
 Tartara, liuentes Acheron eiecat arenas,
 Fumidus atra vadis Phlegethō incendia voluit,
 Et Styx discretis interflua manibus obstat:
 Ipsum pallentem folio, circumq; ministras
 Funestorum operum Eumenides, Stygiaq; seueros
 Iunonis thalamos & mœsta cubilia cerno.
 In speculis mors atra sedet, dominiq; sedentes
 Adnumerat populos, maior supereminet ordo.

Statius lib. II. Thebaid.

Ite truces anima, funestaq; tartara letho
 Polluite, & cunctas Herebi consumite pœnas.

Idem lib. 3. Sylua.

Ad manes ignare fugis, nec flectere Parcas,
 Aut placare male datur aspera numina Lethes.

Valer. lib. 3. Argonaut.

-Quum deinde tremendi
 Ad solium venere Iouis, questuq; nefandam
 Edocuere necem.

Claud. lib. 2. de rapt. Proserp.

-Tu damnatura nocentes,
 In requiem datura piis, te iudice fontes
 Improba cogentur vitæ commissa fateri.
 Apud inferos animarum iudices Aëacus, Minos &
 Rhadamanthus esse dicuntur, eo quod in hac
 vita iustissimi fuerunt.

Ouid. lib. 13. Metamorph.

*Æacus huic pater est, qui iura silentibus illic
Reddit, ubi Æolidem saxū graue Sisyphon urget.*

Idem in Ibin.

*Noxia mille modis lacerabitur umbra, tuasq;
Æacus in pœnas ingeniosus erit.*

Horatius Oda 13. lib. 2.

Et iudicantem vidimus Æacum.

Idem Oda 8. lib. 4.

*Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & fauor, & lingua potentum
Vatum diuitibus consecrat insulis.*

Vergil. lib. 6. Æneid.

*Gnosius hæc Rhadamanthus habet durissima re-
Ca, figatq; auditq; dolos, subigitq; fateri, (gna,
Qua quis apud superos furto letatus inani
Distulit in seram commissæ piacula mortem.*

Seneca in Hercul. furen.

*Non vnus alta sede quasitor sedens
Iudicia trepidis fera sortitur reis,
Auditur illo Gnosius Minos foro,
Rhadamanthus illo, Thetidis hoc audit socer,*

Statius lib. 4. Thebaid.

*Arbiter hoc dura versat Cortynius urna,
Vera nimis poscens, agitq; expromere vitas
Vsque retro, & tandem pœnarum lucra fateri.*

Propert.

Propertius lib. 3. Eleg.

*Non tamen immerito Minos sedet arbiter orci:
Victor erat quamuis equus in hoste fuit.*

Claudianus lib. 2. in Ruffin.

-Quasitor in alto

*Conspicius folio pertentat crimina Minos,
Et iustis dirimit fontes, quos nolle fateri
Viderit, ad mala mox trāsmittit verbera fratris.
Nā iusta Rhadamāthius agit quū gesta superni:
Curriculi, toto s̄q; diu prospexerit aëtus,
Exequat damnum meritis.*

Inferni regressus non est.

Seneca in Herc. furen.

-Atque avidum chaos

*Gradumq; retro flectere, haud unquam sinisse
Vmbra tenaces.*

Ibidem.

*Sed nemo ad id serò venit, unde nunquam
Quum semel venit, potuit reuerti.*

Idem in Hippolyt.

-Non unquam amplius

*Connexa tergit supra, qui mersus semel
Adijt silentem nocte perpetua domum.*

DE INFIRMITATE.

Infirmitatis maximæ intimatio.

Ouid. lib. 3. de Tristibus.

Nec calum, nec aqua faciunt, nec terra, nec aura,

Hei mihi perpetuus corpora languor habet.
Sed vitiant artus agra contagia mentis,
Siue mei caussa est in regione mali,
Vt tetigi Pontum vexantur somnia, vixq;
Ossa legit macies, nec iuuat ora cibus.
Quicq; per autumnum percussis frigore primo
Est color in folijs, qua noua lasit hyems:
Is mea membra tenet, nec viribus alleuor vllis,
Et nunquam queruli causa doloris abest.

Idem lib. 4. de Tristib.

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat,
Vix habeo tenuem, que tegat lassa cutem.
Infirmos sanari pudet vbi turpis est medicina.
 Seneca in Oedipo.

Vbi turpis est medicina, sanari pudet.

Infirmis parua causa nocet.

Quid, lib. 2. de remed. amor.

Admonitu recreatur amor, vulnusq; nouatum
Scinditur, infirmus causa pusilla nocet.

DE INGENIO.

Ingenium olim erat in pretio.

Quid, lib. 3. Eleg.

Ingenium quondam fuerat pretiosius auro,
At nunc barbaries grandis, habere nihil.
Ingenium exornat sepe corporalem deformi-
tatem, vt de Ouidio liquet.

Quid, de Sappho.

Si mihi difficilis formam natura negauit,

Inge-

Inge

Rustic

Ing

Nam

Nec

Nec M

Mor

Aut i

An

At no

Exc

In

Non a

Ing

Aurum

Qu

Adde

Tor

Fertil

Ingenio forma damna rependo mea.

Titus Calphurnius Eclog. 2.

Rusticus est, fateor, sed non est barbarus Idas.

Ingenio comparatum decus mortem euadit
reliqua vetustate destruuntur.

Propert. Eleg. 2. lib. 3.

Nam neq; Pyramidum sumptus ad sidera ducti,

Nec Iouis Elæi calum imitata domus,

Nec Mausolæi diues fortuna sepulcri

Mortis ab extrema conditione vacat,

Aut illis flamma, aut imber subducit honores,

Annorum ictu pondera victa ruent.

At non ingenio quasitum nomen ab auro

Excidet, ingenio stat sine morte decus.

Ingenio, non ætate, sapientia acquiritur.

Plautus in Trinummio.

Non ætate, verum ingenio adipiscitur sapientia.

Ingenio alterius etiam amicissimi, qui velit
cedere raro inuenitur.

Martialis lib. 5. Epigram.

Aurum & opes, & rura frequens donabit amicus.

Qui velit ingenio cedere rarus erit.

Ingenium dilatione, nec non aduersi-
tate torpescit.

Ouid. lib. 5. de Tristibus.

Adde quòd ingenium longa rubigine lesum

Torpet, & est multo quàm fuit antè minus:

Fertilis, assiduo si non renouetur aratro

Nil nisi cum spinis gramen habebit ager.

Idem de Sappho.

Nūc vellem facunda forem, dolor artibus obstat,

Ingeniumq; meis substitit omne malis.

Ingenium aduersa nudare, prospers
verò celare solent.

Horatius satyra 8. lib. 2.

- *Ingenium res*

Aduersa nudare solent, celare secunda.

Ingenia summa saepe in occulto latent.

Plautus in Captiuis.

Sape summa ingenia in occulto latent.

Ingenium subitis inest casibus.

Martialis lib. 1. Epigram.

O quantum est subitis casibus ingenium.

DE INGRATITVDINE.

Ingratitudinis castigatio vehemens.

Ouid. lib. 5. Metamorph.

- *Conanti mittere Cepheus*

Quid facis exclamat, qua te germane furentem

Mens agit in facinus? meritumne hac gratia tantis

Redditur? hac vitam seruataam dote rependis?

Plautus in Afinaria.

Ingrata atque irrita esse omnia intelligo,

Quae dedi, & quod benefeci: ac posthac tibi

Malè quod potero facere, faciam, meritoq; id fa-
ciam tuo.

Mart.

Martialis lib. 5. Epigram.

*Sæpe salutat us, nunquam prior ipse salutas,
Sic erit æternum Pontiliane vale.*

Ingratitudinis maximæ expressio.

Ouid. lib. 2. de Tristib.

*Hoc pretium vitæ, vigilatorumq; laborum
Cœpimus, ingenio est pœna reperta meo.*

Ausonius in Epigram.

Ingrato homine terra peius nil creat.

Catullus.

*Desine de quoquã quicquam bene velle mereri,
Aut aliquem fieri posse putare pium.*

*Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne est,
Imò etiam tædet, tædet, obestq; magis.*

*Vt mihi quem nemo grauius nec acerbius urget
Quàm modò, qui me vnũ, atq; vnicũ amicũ hæ*

Iuuenalis satyra 7. (buit.

Scire volunt omnes, mercedem soluere nemo.

Seneca in Hercule Oeteo.

- *Quis memor viuet tui*

O nate populus? omne nam ingratum est genus.

Iuuenalis satyr. 3.

*Hic tũc Vmbritius, quãdo artibus, inquit, honestis
Nullus in vrbe locus, nulla emolumẽta laborum,
Res hodie minor est heri quàm fuit, atq; eadẽ cras
Deteret exiguis aliquid.*

Ingratum amans nihil amat.

Plautus in Perfa.

Etenim nihil amas, quoniam ingratum amas.

Ingratum est, esse miserum esse.

Plautus in Cistella.

Hercle miserum est ingratum esse hominem.

Ingrato meritum exprobrare, voluptas est.

Ouid. Epist. 12 Heroid.

*Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas,**Hac fruar, hac de te gaudia sola feram.*Ingrati sodales dimittendi sunt, & ad
hoc exhortatio.

Iuuenalis II. satyra.

-Ingratos ante omnia pone sodales.

DE INIMICITIIS.

Inimicitiarum nunquam intermoriturarum expressio.

Ouid. in Ibin.

*Pax erit hac nobis donec mihi vita manebit,**Cum pecore infirmo qua solet esse lupis.*

Seneca in Medea.

*Dum terra calum media libratum feret,**Nitidusque certas mundus euoluet vices,**Numerusque arenis deerit, & solem dies,**Noctem sequentur astra, dum siccas polus**Versabit arctos, flumina in pontum cadent,**Nunquam meus cessabit in poenas furor.*

Ini.

Inimicitie ac reliqua vitia omnia hoc seculo
potissimum exercentur.

Ennius lib. 8. Annalium.

Pellitur è medio sapientia, vi geritur res.

Spernitur orator bonus, horridu' miles amatur.

Haud doctis dictis certantes, nec maledictis

Miscent inter se inimicitias agitantes.

Non ex iure manu confertum, sed mage ferro

Rē repetunt, regnumq; petunt, vadunt solida vi.

Inimici m' nas contemnentis exemplum.

Quid. 2. de Ponto.

Sed licet arma feras, & vulnera seua mineris,

Non tamen efficies ut timeare mihi.

DE INIVRIA.

Iniuria ignem, id est, odium vel furorē
extinctum suscitāt.

Quid lib. 3. de Arte amandi.

Qualibet extinctos iniuria suscitāt ignes.

Iniurię nondum illatę satius est resistere,
quā acceptam ulcisci.

Terentius in Eunuch.

Sed quod cauere possis stultum admittere est.

*Malo ego nos prospicere, quā hunc ulcisci acce-
pta iniuria.*

Iniuriam immerenti inferre, iniquum atque
stultitia maxima est.

Terent. in Hecyra.

Offerre iniuriam me tibi immerenti iniquum est.

Plautus in Curcul.

Malè mereri de immerente inscitia est.

DE INNOCENTIA.

Innocens vbiq̄ue tutus est, nihilque timet.

Horat. Oda 22. lib. I.

*Integer vita scelerisq̄, purus
 Non eget Mauri iaculis, nec arcu,
 Nec venenatis grauida sagittis
 Fusce pharetra,
 Sive per Syrteis iter astuosas,
 Sive facturus per inhospitalem
 Caucasum, vel qua loca fabulosus
 Lambit Hydaspes.*

Innocens & iustus Dei iram haud veretur:

Ouid. lib. 5. de Tristib.

*Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram
 Consciis in culpa non scelus esse sua.*

Innocens seu mens recti conscia, famæ
mendacia parvipendit.

Ouid. lib. 4. Fastorum.

*Conscia mens recti famæ mendacia ridet:
 Sed nos in vitium credula turba sumus.*

Innocenti diuiti calumnia intenditur, vt ex
lite quæstus aliquid abradatur.

Ouid. Eleg. de Nuce.

*Sic reus ille ferè est, de quo victoria lucro
 Esse potest, inopis vindice facta carent.*

DE

LIUOR
 INTR
 ET TO
 QUID
 VI DE
 TESTA
 SUSPI
 SUDAT
 EFFUR
 PALLOR
 INFELI
 NON I
 NEC P
 NEC SI
 ARQU
 AUT T
 NON S
 TORQU
 VESAN
 INTEN
 LETHA
 QUI SE
 VIXIT

DE INVIDIA ET LIVORE.

Inuidiæ descriptio, seu effectus ipsius
expressio propriissima.

Vergilius de liuore.

*Liur tabificum malis venenum
Intactis vorat ossibus medullas,
Et totum bibit artubus cruorem,
Quid quisque furit, inuidetq; sorti
Vt debet sibi poena semper ipsa est.
Testatur gemitu grauis dolores,
Suspirat, gemit, incutitq; dentes,
Sudat frigidus intuens quod odit.
Effundit mala lingua virus atrum,
Pallor terribilis genas colorat.
Infelix macies renudat ossa.
Non lux, non cibus est suavis illi,
Nec potus iuuat, aut sapor Lyæi:
Nec si pocula Iuppiter propinet,
Atque hæc porrigat & ministret Hebe,
Aut tradat Ganymedes ipse nectar.
Non somnum capit, aut quiescit unquam,
Torquet viscera carnifex cruentus:
Vesanos tacite mouet furores
Intentans animo faces Erinnyis
Lethalis, Tityiq; vultur intus
Qui semper lacerat comestque mentem,
Vixit pectore sub dolente vulnus,*

Quod Chironia nec manus leuaret,
Nec Phœbus, sobolésve chara Phœbi.

Ouid. lib. 2. Metamorph.

Huc ubi peruenit bello metuenda virago,
Constitit ante domum. Neq; enim succedere tectis
Fas habet, & postes extrema cuspide pulsar.
Concussa pauere fores, videt intus edentem
Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum
Inuidiam &c.

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto:
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi mouere dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis,
Sed videt ingratos, intabescit q; videndo
Successus hominum, carpit q; & carpitur unâ,
Suppliciumq; suum est.

Et infra.

Illa deam obliquo fugientem lumine cernens,
Murmura parua dedit, successibus atq; Minerua
Indoluit, baculumq; caput, quem spinea rotam
Vincula cingebant, adopertaq; nubibus atris
Quacunque ingreditur florentia proterit arua,
Exuritq; herbas, & summa papauera carpit.
Afflatuq; suo populos, vrbesq; domosq;
Polluit, & tandem Tritonida conspicit arcem
Ingenijs opibusq; & festa pace virentem.
Vixq; tenet lacrymas, quia nil lacrymabile cernit,
Cuncta

*Cuncta q̄ magna facit, quibus irritata dolore
Cecropis, occulto mordetur, & anxio nocte,
Anxia luce gemit, lenta q̄ miserrima tabe.
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole.*

Statius lib. 2. Thebaid.

-Nec liuida tabes

*Inuidia, quanquam functis & lumine cassis,
Defuit. vnus ibi ante alios cui laua voluntas
Semper, & ad superos, hinc & grauis exitus anti
Insultare malis, rebus q̄ agrefcere latis.*

Inuidia domus, & illius conditiones.

Ouid. lib. 2. Metamorph.

*Protinus Inuidia nigro squalentia tabo
Tecta petit, domus est imis in vallibus antri
Abdita, sole carens, non ulli peruia vento,
Tristis & ignaui plenissima frigoris, & qua
Igne vacet semper, caligine semper abundet.*

Ouid. lib. 3. de Ponto.

*Liuor, iners vitium, mores non exit in altos,
Utque latens ima vipera serpit humo.*

Inuidia mortalibus dirum exitium est, quæ res
laudésque hominum crescere nox permittit.

Silius Italic. lib. 11. bel. Pun.

*Dum malus obtrebat facta immortalia liuor,
Nec finit adiutas ductoris crescere laudes.*

Idem 17. lib. bel. Pun.

*-O dirum exitium ô nihil vnquam
Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes,
Inuidia.*

Inuidia summa petit.

Ouid. lib. I. de remed. amoris.

Summa petit liuor, præstant altissima venti.

Statius lib. 5. Syl.

*Quisnam impacata consanguinitate ligauit
Fortunam, Inuidiamq; Deus? quis iussit iniquas
Æternum bellare deas? nullamne notaui
Illa domum, toruo quam non hæc lumine figat
Protinus, & seua perturbet gaudia dextra?
Florebant hilares, inconcussiq; penates,
Nil mœstum. quid enim, quãuis infida leuisq;
Cæsare tam dextro posset fortuna timeri?
Inuenere viam liuentia fata, piūmq;
Intrauit seua larem. Sic plena maligno
Afflantur vineta noto, sic alta senescit
Imbre seges nimio: rapida sic obuia puppi
Inuidet, & velis adnubilat aura secundis.*

Inuidia maius tormentum à Siculis tyrannis
non est inuentum.

Horatius lib. I. epist. ad Lollium.

*Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum.*

Inuidia vitium vniuersale esse dicitur.

Plautus in Bacchid.

- Nullus est qui non inuideat

Rem secundam obtingere.

Inuidia, virtus magnanima caret.

Silius

Mag

- M

Quæ

Fucto

Solus

Hum

Quida

Possid

Est ab

Inuid

l

Inuid

- Ne

In locu

Et pipe

Manag

Su

Demen

Inuid

Fertilio

Vicin

Silius Italicus lib. 13. bel. Pun.

Magnanima inuidia virtus caret.

Claud. in Stiliconis laud. 3.

- Nulli pars emula defuit unquam,

Quæ grauis obstreperet laudi, stimulisq; malignis

Facta sequebatur quamuis ingentia liuor,

Solus hic inuidia fines virtute reliquit,

Humanumq; modum. quis enim liuescere possit

Quod nunquam pereant stellæ? quod Iupiter olim

Possideat celum, quod nouerit omnia Phœbus?

Est aliquod meriti spatium, quod nulla furentis

Inuidia mensura capit.

Inuidiam habens, diu haud esse solet.

Propert lib. 2. eleg.

Inuidiam quod habet, non solet esse diu.

Inuidere alieno bono non decet.

Perfius satyra 3.

- Neque inuidias quod multa fidelia putet

Ita locuplere penæ, defensis pinguibus umbris

Et piper, & perna Marsi monumenta clientis,

Menaq; quod prima nondum defecerit orca.

Superbis felicibus inuidens, est demens.

Ausonius in Pittaci sententiis.

Demens superbis inuidet felicibus.

Inuidus aliena suis meliora esse assidue iudicat.

Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

Fertilior seges est alienis semper in agris,

Vicinumq; pecus grandius uber habet.

Invidia aliena bona semper vituperat.

Quid. lib. 2. de Remed. amor.

Ingenium magni liuor derectat Homeri,
Quisquis es, ex illo Zoile nomen habes.

Inuidus cupit bona quæque peruertere.

Horat. satyr. 3. lib. 1.

At nos virtutes ipsas inuerimus, atque
Syncerum cupimus vas incrustare. Probus quis
Nobiscum uiuit multum demissus homo, illi
Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omneis
Insidias, nulliq; malo latus obdit apertum,
Quum genus hoc inter vitæ versetur, ubi acris
Inuidia, atque vigent ubi crimina, pro bene sano,
At non incauto, fictum astutumq; vocamus.
Simplicior si quis, qualem me sepe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas, ut forte legentem,
Aut tacitum impellat, quouis sermone molestus,
Communi sensu planè caret, inquitimus.

Inuidus parem habere non patitur.

Lucanus lib. 1. bel. ciuil.

- Stimulos dedit emula virtus,

Nec quæquam iam ferre potest Cæsarve priorem,
Pompeiusve parem.

Lucretius lib. 3. nat. rerum.

Macerat inuidia ante oculos illum esse potentem,
Illum aspectari claro qui incedit honore,
Ipsi se in tenebris volui, cænoq; queruntur.

Inuidi antiqua nouis semper præferunt.

Mar-

Ess
E
Hi
P
Inu
Inui
Hoco
Tant
Vi m
Alter
Inu
odi
fun
Script
Li
Non se
Pascit
Tun
Clarus
Viri

Martial lib. 3. Epigrammarum.

*Esse quid hoc dicam, vivis quòd fama negatur,
Et sua quòd rarus tempora lector amat?*

*Hi sunt invidia nimirum Regule mores,
Præferat antiquos semper ut illa novis.*

Invidi ex aliorum bonis assiduè cruciantur, &
malis letantur.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lol.

Invidus alterius rebus macrescit opimis.

Terentius in Adel.

*Hocine est credibile aut memorabile,
Tanta recordia innata cuiquam ut fiet,
Ut malis gaudeat, atq; ex incommodis
Alterius sua ut comparet commoda?*

Invidi doctos ac virtute præditos, dum vivunt
odio habent: postquam verò e medio sublati
sunt, eos optant ac desiderant.

Ovid. lib. 3 de Ponto.

*Scripta placet à morte quidem: quia ledere vivos
Liuor, & inuiso carpere dente solet.*

Idem 4. de Ponto.

Non solet ingenijs summa nocere dies.

Idem lib. 1. eleg.

Pascitur in vivis liuor, post fata quiescit.

Tunc suus ex merito quemq; tuetur honos.

Horat. Oda 24. lib. 3.

*Clarus post genitis, quatenus heu nefas,
Virtutem incolumem odimus,*

Sublatam ex oculis quarimus inuidi,

Idem lib. 2. Epist. ad Augustum.

*Vrit enim fulgore suo, qui prae grauat artes
Infra se positas. Et extinctus amabitur idem.*

Silius Italic. lib. 17. bel. Pun.

*O dirum exitium mortalibus, o nihil unquam
Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes.
Inuidia.*

Inuidorum castigatio vehemens.

Martialis lib. 1. Epigr.

*Qui ducis vultus, Et non legis ista libenter,
Omnibus inuideas liuide, nemo tibi.*

DE IRA.

Ira in primis refrenanda est, & ad haec
admonitio,

Quid. Epist. 3. Heroid.

Vince animos iramque tuam, qui caetera vincis.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lol.

*Ira furor brevis est, animum rege, qui nisi paret
Imperat, hunc frenis, hunc tu compeisce catena.*

Seneca in Theba.

-Pone vesanos precor,

Animi tumores, teque pietati refer.

Terentius in Adelphis.

Tandem reprime iracundiam, atque ad te redi.

Statius lib. 8. Theb.

Ille monet me frena animo permitte calenti,

*Da spatiū, tenuemq; morā, malè cuncta ministrat
Impetus, hoc oro munus concede parenti.*

Ausonius de 7. Sapient.

Periander, trepidam moderare, Corinthius, iram.

Ira non fit diuturna.

Quid. lib. 1. eleg. 8.

Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram:

Sepe simultates ira morata facit.

Ira sedes vbi.

Claud. de 4. Honorij Conf.

Iram sanguinei rego sub pectore cordis

Protegit imbutam flammis, auidamq; nocendi,

Præcipitemq; sui rabie succensa tumescit,

Contrahitur stupefacta metu, quumq; omnia secū

Duceret, & requiem membris vesana negaret,

Iuuenit pulmonis operem madidumq; fluenti

Præbuit, ut tumida ruerent in mollia fibra.

Ira animum hominis, id est, rationem aufert.

Terentius in Heauton.

- *Præ iracundia*

Menedeme non sum apud me.

Idem in Adelph.

*Ah me miserum, vix sum compos animi, ita ar-
det iracundia.*

*Ira quicquid suggerit irato, atque a deo etiam
quicquid gerit, teli vice est.*

Claud. de iracundo.

In iaculum quodcumq; gerit dementia mutat.

*Omnibus armatur rabies pro cuspide ferri.
Cuncta volat dum dextra ferox in vulnere sauit,
Pro telo geritur quicquid suggesserit ira.*

Ouid. Epist. 6. Heroid.

Qualibet iratis ipse dat arma dolor.

Ira Dei, etsi lenta sit, tamen magna
esse dicitur.

Stattius 5. Thebaid.

*Dijs visum turbare domos, nec pectora culpa
Nestra vacant, nullos Veneri sacrauisimus ignes,
Nulla dea sedes, mouet & caelestia quondam
Corda dolor, lentosq; irrepunt agmine poena.*

Iuuenalis 13. satyra.

Vt sit, magna tamen certè, lenta ira deorum est.

Ira derurpat iratum.

Ouid. lib. 3. de Arte aman.

*Ora tument ira, nigrescunt sanguine vena,
Lumina Gorgoneo sauius angue micant.*

Ira reddit iratum fortem.

Vergil. lib. 5. Æneid.

*At non tardatus casu, neque territus heros,
Acrior ad pugnam redit, & vim suscitatur ira.*

Ouid. lib. 1. Elegrar.

Quaslibet infirmas adiuuat ira manus.

Ira inclusa magis nocet quam referata.

Seneca in Medea.

*Ira qua tegitur nocet,
Professa perdunt omnia vindicta locum.*

Ira

Ira mora euanescit vt glacies.

Ouid. i. de Arte amandi.

Vt fragilis glacies, interit ira, mora.

Ira & vinum arcana non retinent.

Horat. lib. i. epist. ad Quintium.

*Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam,
Commissumve teget, & vino tortus & ira,*

Iracundi facta infecta volunt esse, quæ
dolor & ira suaserunt.

Horat. lib. i. epist. ad Lollium.

- Qui non moderabitur ira

*Infectum volet esse dolor quod suaserit & mens,
Dum pœnas odio per vim festinat inulco.*

Ira minas ingentes parturit.

Ouid. epist. 12. Heroid.

- Sed quid predicere pœnam

Attinet? ingentes parturit ira minas.

Iratus haud facile flectitur.

Seneca in Medea.

*Difficile quàm sit animum ab ira flectere
Iam concitatum, quamq; regale hoc putes
Sceptris superbas quisquis admouit manus
Quæ cœpit ire, regia didici mea.*

Irati hominis descriptio.

Perfius satyr. 3.

*Nunc face suppositæ feruescit sanguis & ira,
Scinillam oculi, dicitq; facisq; quod ipse
Non sani est hominis, non sanus iuret Orestes.*

DE IVDICIO.

Iudicium quid sit.

Petronius Arbiter in Satyr.

*Ergo iudicium nihil est, nisi publica merces.**Atque eques in caussa qui sedet, empta probat.*Iudicium rectū, verūque non ternit iudex, amo-
re scilicet seu odio vel pecunia corruptus.

Horat. satyra 2. lib. 2.

*Dicam si potero, male verum examinat omnis
Corruptus iudex.*Iudicij vniuerselis dies ab immensa hominum fa-
cinora indubiè adueniet, in quo igne quæque
terrena cremabuntur.

Ouid. lib. 1. Metamorph.

*Esse quoque in fatis reminiscitur adfore tempus
Quo mare, quo tellus, correptaq; regia cali
Ardeat, & mundi moles operosa labore.*

Lucanus lib. 7. bel. ciuil.

*Nil agis hac ira, tabè, ne cadauera soluat,
An rogas hand referet: placido natura receptat
Cuncta sinu, sinemq; sui sibi corpora debent.
Hos Caesar populos s; nunc non vfferit ignis,
Vret cum terris, vret cum gurgite Ponti.
Communis mundo superest rogas, ossibus astra
Mixturus.*

Seneca in Hercule Oeteo.

Iam iam legibus obrutis

Mundo

Mun
Aubr

Quic

Et Sp

Arcto

Quicq

Et sic

Aubr

Titan

Celi r

Certo

Atqu

Perde

Et mo

In se

Princi

Quori

Tres s

Vna a

Susten

Rerur

Immo

Nox a

Ipsaq;

-N

Mundo conueniet dies,
 Australis polus obruet,
 Quicquid per Libyam iacet,
 Et Spartus Garamas tenet:
 Arctous polus obruet,
 Quicquid subiacer axibus,
 Et siccus Boreas ferit.
 Auulsum trepido polo
 Titan excutiet diem,
 Celi regia concidet,
 Certos atque obitus trahet,
 Atque omnes pariter deos
 Perdet mors aliqua, & chaos,
 Et mors fata nouissima
 In se constituet sibi.

Lucret. lib. 5. de nat. rerum.

Principio maria, & terras calumq; tuere,
 Quorum naturã triplicem, tria corpora Memmi,
 Tres species tam dissimiles, tria talia texta
 Vna dies dabit exitio, multosq; per annos
 Sustentata ruet moles, & machina mundi.

Seneca in Hercule furente.

Rerumq; moestus finis, & mundi vltima
 Immotus aër haret, & pigro sedet
 Nox atra mundo, cuncta marore horrida,
 Ipsaq; morte peior est mortis locus.

Idem in Octauia.

-Nunc adest mundo dies

*Supremis ille, qui premat genus impium
 Cali ruina rursus ut stirpem nouam
 Generet renascens melior, ut quondam tulit
 Iuuenis.*

In iudicij vltimi die nō misericordiæ, sed tantum
 vindictæ in malis locus erit, in quo occulta
 quæque hominū nuda apertaq. omnibus erunt.

Manilius lib. 5. Astronomic.

*Quæsit or scelerum veniet, vindexq. reorum,
 Qui commissa suis rimabitur argumentis,
 In lucemq. trahet, tacitaq. licentia fraude,
 Hinc etiam immitis tortor pœnæq. minister,
 Et quisquis vero fauit, culpamve perodit,
 Proditur, atque alio qui iurgia pectore tollat.
 Huc poterunt Tyndari verba apud Plautum
 in Captiuis moraliter tradi vbi ait,
 Nunc spes, opes, auxiliaq. à me segregant, sper-
 nuntque me.*

*Hic ille est dies, quum nulla vitæ salus sperabilis
 est metum,*

*Neque exilium exitio est, neq. adeo spes, quæ mihi,
 hunc aspellat.* (meis

Nec mēdacius subdolis mihi vsquā mantellum est

Nec sycophātijs, nec fucis vllū mātellū obuiam est,

*Neque precatio perfidijs meis, nec maiefactis fu-
 ga est.*

*Nec confidentie vsquam hospitium est, nec diuor-
 ticulum dolis.*

Ope-

*Operta qua fuere, aperta sunt. patent prestigia,
Omnia res palam est, neque vllum Pol de hac re
negotium est,*

Quin male occidam, oppetamq; pestem.

Sic & illud eiusdem in Truculento.

Va misero mihi mea nunc facinora

Aperiuntur, clam que speravi fore,

Iudicium seu sententia hominum fallax est.

Quid. lib. 5. Fastorum.

Ipsa doce, qua sis, hominum sententia fallax

Optima tu proprii nominis auctor eris.

*Nullus iudex accusati causam, seu rationem,
ipto non respondente, noscere
re valebit.*

Terentius in Phormione.

An quisquam iudex est, qui possit noscere

Tua iusta, ubi tute verbum non respondeas?

Iudex in omni re irreprehensibilis erit.

Terentius in Heauton.

Tu es iudex, ne quid accusandus sis vide.

*Iudex sententiã haud proferre debet, nisi vtraque
parte diligenter audita, quod nisi fecerit, licet
æquum statuatur, haud tamen iustus erit.*

Seneca in Medea.

Qui statuit aliquid parte inaudita altera,

Æquum licet statuerit, haud æquus est.

*Iudicis est æquum honestumque utilitas
ei præponere.*

Horat. Oda 9. lib. 4.

*Vindex auaræ fraudis, & abstinens
 Ducentis ad se cuncta pecunia,
 Consulq; non unius anni,
 Sed quoties bonus atque fidus
 Iudex honestum prætulit utili, &
 Reiecit alto dona nocentium
 Vultu, & per obstantes cæteruas,
 Explicuit sua victor arma.*

Iudicis officium non est tantum res, sed & tem-
 pera perferuari, quo peracto tutus erit.

Ouid. lib. 1. de Tristib.

*Iudicis officium est, ut res, ita tempora rerum
 Querere, quas in tempore tutus erit.*

Iudicis corrupti castigatio seuera.

Ouid. lib. 1. eleg.

Non bene selecti iudicis arca patet.

DE IVRE.

Iura cui inuenta sunt.

Horat. lib. 1. Sermo.

Iura inuenta metu iniusti.

Ius summum summa malicia est quandoque.

Terentius in Heauton.

- Verum illud Chreme

Dicunt, ius summum summa saepe malitia est,

*Iura inuenta sunt pro communi bono, atque uti-
 litate inter homines conseruanda.*

Horat.

Horat. satyra 3. lib. 1.

*Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est,
Tempora si fastosq; velis exoluere mundi.
Nec natura potest iusto se cernere iniquum,
Diuidit ut bona diuersis, fugienda perendis.*

Iura permittant arma in armatos sumere.

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

*Iudice me, fraus est concessa repellere fraudem,
Armaq; in armatos sumere iura sinunt.*

Ius hodie in armis est.

Quid. lib. 5. de Trist.

*Non metuunt leges, sed cedit viribus equum,
Victaq; pugnaci iura sub ense iacent.*

Seneca in Hercule furente.

Ius est in armis, opprimit leges pudor.

Ius perit omnino.

Seneca in Agamemnone.

Periere mores, ius, decus, fides.

Ius saepe vi opprimitur.

Lucanus lib. 1. bel. ciuil.

*Imminet armorum rabies, ferriq; potestas
Confundet ius omne manu, sceloriq; nefando
Nomen erit virtus, multosq; exhibit in annos.*

DE IUSTITIA.

Iustitiæ vis.

Claud. de conf. Manilij. Theod.

Tu prima hominem syluestribus antris

Elicis, & fædo detergis secula victu.

Te propter colimus leges, animosq; ferarum

Exuimus: nitidis quisquis te sensibus hausit,

Irruet intrepidus flammis, hyberna secabit

Aequora, confertos hostes superabit inermis.

Ille vel Æthiopum pluuijs solabitur æstus,

Illum trans Scythiam vernus comitabitur aër.

*Iusticia deperdita est, quæ ad cælos euolasse fer-
tur ob summam hominum malitiam.*

Ouid. lib. I. Metamorph.

Victa iacet pietas, & virgo cade madentes

Vliima caestum terras Astræa reliquit.

Iuuenalis satyra 6.

Paulatim deinde ad superos Astræa recessit,

Hæc comite, atq; duæ pariter fugere sorores.

Seneca in Octauia.

Neglecta terras fugit, & mores feros,

Hominum cruenta cade pollutas manus,

Astræa virgo syderum magnum decus.

Cupido belli creuit, atq; auri fames,

Totum per orbem maximum exortu est malum.

Luxuria pestis blanda, cui dedit vires,

Roburq; longum tempus, atq; error grauis.

Collecta vitia per tot ætates diu

In nos redundant seculo premimur graui,

Quo scelera regnant, sauit impietas furens,

Turpis libido dominatur potens Venere.

Luxuria victrix orbis immensas opes

Iam

Iam

Iustit

me

no

ex

Propo

-N

Sed r

Vera

Rom

Mar

Illi r

Vibe

Sunt

Casa

Pater

Pram

Te q

Maç

Nata

Passa

Exui

Et

Iampridem auaris manibus, ut perdat, rapit.

Iustitia administranda est secundum hominum merita, non autem iuxta sanguinis affinitatem nobilitatemque, idque priscorum Romanorum exemplo.

Ouid. lib. 13 Metamorph.

Proposita arma peto; meritis expendue causam.

-Nec sanguinis ordo,

Sed virtutis honos spolijs queratur in istis.

Seneca in Octauia.

Vera piorum virtus quondam

Romana fuit, verumq; genus

Martis in illis sanguisq; viris,

Illi reges hac expulerant

Vibe superbos, vltiq; tuos

Sunt bene manes, virgo dextra

Casa parentis, nec seruitium

Paterere graue, & improba ferret

Premia victrix dira libido,

Te quoque bellum triste sequutum est

Maetata tua miseranda manu

Nata Lucreti stuprum sarsi

Passa tyranni.

Iustitia armis valentior est.

Ouid. lib. 3. Fastorum.

Exiuitur feritas, armisq; potentius equum est,

Et cum ciue pudet conseruisse manus.

Iustitia rectum utili preponere suadet.

Claud. lib. i. in Stiliconis laud.

*Iustitia utilibus rectum praeponere suadet,
Communesq; sequi leges, iniustaq; nunquam
Largiri socijs.*

Iustitiæ maximæ exemplum in necis auctores.

Ouid. lib. i. de Art. amand.

*Dicitur Ægyptus caruisse iuuantibus arua
Imbribus, atq; annos sicca fuisse nouem,
Quum Thrasius Busirin adit, monstratq; piari
Hospitis effuso sanguine posse louem:
Illi Busiris: spes Iouis hostia primus,
Inquit, & Ægypto tu dabis hospes aquam.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
Torruit, infelix imbuunt auctor opus.
Iustus uterq; fuit. Neq; enim lux iustior vlla est,
Quam necis artifices arte perire sua.*

Iusti viri descriptio elegans.

Olympius Nemesianus Eclog. i.

*Heu Melibœe iaces lethali frigore segnis
Lege hominum, calo dignus canente senecta,
Concilioq; Deum: plenum tibi ponderis equi.
Pectus erat, tu ruricolam discernere lites
Assueras, varias patiens mulcendo querelas.
Sub te raris amor, sub te reuerentia iusti
Floruit, ambiguos signauit terminus agros.
Blanda tibi vultu grauitas, & mite serena
Fronte supercilium, sed pectus mitius ore.*

Iustura

Iustum à rectitudine neque tyrannorum, neque
populi minè mouere queunt.

Horat. Oda 3. lib. 3.

*Iustum tenacem propositi virum
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida: neque auster
Dux inquieti turbidus Adria,
Nec fulminantis magna manus Iouis:
Si fractus illabatur orbis
Impavidum ferent ruina.*

Iniusta à iustis impetrare non decet, iusta autem
ab iniustis exigere inscitia est.

Plautus in Amphitryone.

*Iustam rem & facilem esse oratam à vobis volo.
Nam iuste ab iustis iustus sum orator datus.
Nam iniusta ab iniustis impetrari non decet.
Iusta autem ab iniustis petere insipientia est.
Quippe illi iniqui ius ignorant neque tenent,
Iusta exigentem, ea impetrare oportet.*

Plautus in Stichio.

- Bonum ius dicis:

Impetrare oportet, quia equum postulas.

DE IUVVENTUTE.

Iuventus senectæ similis grauior est.

Ausonius in Chilonis sentent.

Illam iuuentus grauior, quam senectæ.

Ouid. ad Pisonem.

*Est mihi, crede, meis animus constantior annis,
Quamuis nūc iuvenile decus mihi pingere malas
Cæperit.*

Iuuenilis ætas non est inutiliter terenda.

Tibullus lib. 1. eleg 4.

*At si tardus eris, errabis, transiet ætas
Quàm citò non segnis stat remeat q̄ dies,
Quàm citò purpureos deperdit terra colores,
Quàm citò formosus populus alta comas,
Quam iacet infirma, venere ubi fata senectæ,
Qui prior Elæo est, carcere missus equus.
Vidi iam iuuenem, premeret quum senior ætas,
Mœrentem stultos præterisse dies.*

Iuuenilis ætas valentior atque vberior est aliis.

Ouid. lib. 15. Metamorph.

*Fit q̄ valens iuuenis: Neq̄ enim robustior ætas
Vlla nec vberior, nec qua magis ardeat vlla.*

Iuuenes in oficio retinendi sunt.

Plautus in Bacchid.

Cura, & castiga hominem probè (Suis.)
Qui dedecorat te, me, amicos atque alios flagitiis

Iuuenes compiti fugiendi sunt.

Seneca in Octauia.

Regenda magis est feruida adolescentia.

Iuuenes compiti fugiendi sunt.

Ouid. epist 4. Heroid.

Sint procul à nobis iuuenes, ut foemina, compiti,

Fine

Fine coli modico forma virilis amat.

Seneca in Thyeste.

Iuvenes in malum max. me proclives sunt.
Peiora iuvenes facile precepta audiunt.

Iuvenes lætitia decet, senes verò seueritas.

Seneca in Hippolyto.

-Propria describit Deus

Officia & auiam per suos ducit gradus.

Lætitia iuuenem, fons decet tristis senem.

Iuvenes sanctos, id est, virtute claros, atque pios
fata sordida haud attingunt.

Vergilius in Ætina.

Nec sanctos iuvenes attingunt sordida fata,

Sed iuri cessere domus & iura piorum.

Iuvenile vitiū est impetū animi regere non posse.

Seneca in Troade.

Iuvenile vitiū est, regere non posse impetum.

Iuuenum mores seu proprietates quæ sint.

Horat. in Arte Poëtica.

Imberbis iuuenis tandem custode remoto

Gaudet equis, canibusq; & aprici gramine cæpi,

Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,

Vitium tardus prouisor, prodigus aris,

Sublimis, cupidusq; & amara relinquere pernix.

Terentius in Andria.

-Ita est

Quod plerique omnes faciunt adolescentuli

Vt animum ad aliquod studiū iungāt: aut equos

alere,

Aut canes ad venandum, aut ad Philosophos.

Iuuenibus assentatio parentum, aut propin-
quorum non parum nocet.

Plautus in Bacchid.

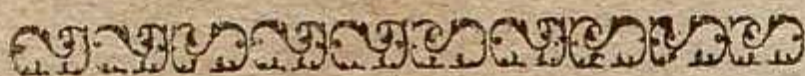
*Hei mihi, hei mihi, isthac illū perdidit assentatio:
Nam absque te esset, ego illum haberem rectū ad
ingenium bonum:*

Nunc propter te, tuamq; prauus factu' st fiducia.

Iuuenilis ardor primo impetu furit, ac
citiſſimè euaneſcit.

Seneca in Octauia.

*Iuuenilis ardor impetu primo furit:
Languescit idem facile: nec durat diu
In venere turpi, ceu leuis flamma vapor.*

L.

DE LABORE.

Laboribus vacandum est, dum anni,
tempus, virésque ſinunt.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Dum vires anniq; ſinunt tolerate labores,
Iam veniet tacito curua ſeneſta pede.
Aut mare nauigiis, aut vomere ſcindite terram,
Aut fera belligerus addite in arma manus.*

Idem lib. 3. de Arte amandi.

Ventura memores iam nunc eſtote ſeneſta,

Sic

*Sic nullum vobis tempus abibit iners.
Dum licet, & veros etiam nunc editis annos,
Discite, eunt anni more fluentis aqua.*

Titus Calphurnius Eclog. 5.

*-Iam certè potes insudare labori,
Iam pro me gnauam potes exercere inuentam*
Tibullus Eclog. 8. lib. 1.

*At tu, dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere, nam tardo labitur illa pede.*

Laboris impatiens ad virtutis culmen non ascen-
det, fructusque eius haud capiet, moraliter.

Claudianus in Nupt. Honorij.

*Non quisquam fruitur veris odoribus,
Hyblaos latebris, nec spoliat fauos,
Si fronti caueat, si timeat rubos.*

Armat spina rosas, molla tegunt apes.

Labores quibus Hercules calum
meruisse dicitur.

Boëtius metro 7. lib. 8.

*Herculem duri celebrant labores.
Ille Centauros domuit superbos,
Abstulit sauo spoliū leoni
Fixit & certis volucres sagittis,
Poma cernenti rapuit draconi,
Aureo leua grauior metallo
Cerberum extraxit triplici catena.
Victor immitem posuisse fertur
Pabulum sauis dominum quadrigis.*

Hydra combusto perijt veneno.
 Fronte turbatus Achelous amnis
 Ora demersit pudibunda ripis.
 Strauit Antaeum Libycis arenis.
 Cacus Euandri satiauit iras.
 Quoſq; pressurus foret altus orbis,
 Setiger spumis humeros notauit.
 Vltimus calum labor irreflexo
 Sustulit cello, pretiumq; rursus
 Vltimi celum meruit laboris.
 Ne nunc fortes ubi celsa magni
 Ducit exempli via.

Laboris continui intimatio perpulchra.

Horatij lib. Epod ad Canidiam.

Nullum à labore me reclinat otium,
 Urget diem nox, & dies noctem, neque est
 Lenare tenta spiritu praecordia.

Labor continuus res fortissimas debilitat, atque
 — corrumpit, senectamque praematuram inducit.

Quid. lib. I. de Ponto.

Consiteor facere hoc annos, sed & altera causa est,
 Anxietas animi, continuusq; labor.
 Cernis ut in duris (& quid boue, firmitus?) aruis
 Fortia taurorum corpora frangat opus.
 Quae nunquam vacuo solita est cessare nouali,
 Fructibus assiduis lassa senescit humus.
 Occidet, ad circi si quis certamina semper
 Non intermissis cursibus ibit equus.

Firma

Firma sit illa licet, soluetur in equore nauis,

Quae nunquam liquidis sicca carebit aquis,
Me quoque debilitat series immensa laborum,

Ante meum tempus cogit & esse senem.

Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis:

Immodicus contra carpit utrumque labor.

A labore quandoque cessandum, moraliter.

Vergil. 3. Eclog.

Claudite iam riuos pueri, sa: prata biberunt.

Seneca in Herc. furen.

Post multa virtus opera laxari solet.

Labor assiduus vincit omnia, atque inuestigat.

Verg. lib. 1. Georg.

-Labor omnia vincit

Improbus & duris vrgens in rebus egestas.

Terentius in Heauton.

Nihil tam difficile est, quin inquirendo inuesti-
gari possit.

DE LACRYMIS.

Lacrymis dolor egeritur atque leuatur:

Ouid. lib. 4. de Tristib.

Fleq; meos casus: est quadam flere voluptas,

Expletur lacrymis, egeriturq; dolor.

Seneca in Troade.

-Arbitrio ino

Implere lacrymis, fletus arumnas leuat.

bb 4

Lacrymæ interdum pondus verborum habent,
 Ouid lib.3. de Ponto.

*Nec tua si fletu scindentur verba, nocetit.
 Interdum lacryma pondera vocis habent.*

Amici mortui deflendi non sunt: quis lacrymis,
 ad vitam reuocari non possunt.

Ouid. epist. ad Liuiam consol.

*Supprime iam lacrymas, non est reuocabilis istis
 Quem semel umbrifera nauita lintri tulit,
 Sed rigidum ius est, & ineuitabile moris.*

Propert. lib.4. eleg. ad Paulum.

*Desine Paule meum lacrymis urgere sepulcrum:
 Panditur ad nullas ianua nigra preces.*

*Quum semel infernas intrarunt funera leges,
 Non exorato stant adamante via.*

*Te licet orantem fusca Deus audiat aula,
 Nempe tuas lacrymas littora surda bibent.*

Lacrymę ex maxima sepe lætitia profiliunt.

Plautus in Stichio.

*-Ego te nunc conspicio libens,
 Ut præ lætitia lacryma profiliunt mihi.*

Terentius in Adelphis.

*Homini illico lacryma cadunt, quasi puero, præ
 gaudio.*

Lacrymæ misericordiam sepiissime impetrant.

Ouid. lib.1. de Arte amandi.

Et lacryma profunt, lacrymis adamata mouebis.

Idem

Idem lib. 1. de Ponto.

Quodq; facis lacrymis opus est, nō sanguine dixit.

Sape per has flecti Principis ira solet.

Lacrymas puellarum arma esse.

Ouid. lib. 4. Metamorph. his verbis innuit.

Lumina, quod potuit, lacrymis impleuit oboritur.

DE LAVDE.

Laus vera bonis ac doctis obitum obtingit.

Propertius eleg. 1. lib. 3.

Omnia post obitum fingit maiora verustas,

Maius ab exequiis nomen in ora venit.

Laudandi presentes cur non sint.

Terentius in Adelphis.

Ab vereor coram in os te laudare amplius,

*Ne id assentari magis, quàm quod habeam gra-
tium, facere existimes.*

Laudibus alienis non accedendū est, sed quisque
de seipso examen suscipiat, verum sit, necne
quod ab aliis audit.

Perfius satyra 1.

-Non siquid turbida Roma

Eleuet accedas, examenq; improbum in illa

Castiges trutina, nec te quæstis extra.

Idem satyr. 4.

Respue quod non es, tollat sua munera cerdo.

Tecū habita, & noris quàm sit tibi curra supelle.

Laudari magis animo quàm voce vult, ille qui
veri fauoris gloriam querit.

Seneca in Thyeste.

At qui fauoris gloriam veri petit,

Animo laudari magis, quàm voce voret.

Laus vera etiam humili viro contingit.

Seneca in Thyeste.

Laus vera humili saepe contingit viro,

Laudari appetunt omnes, quod reprehensibile
non est, nisi finem recti in laudi-
bus collocet.

Quid. lib. i. de Arte amandi.

Laudatas ostendit auis Iunonia pennas,

Sit acitus spectes, illa recondit opes.

Quadrupedes inter rapidi certamina cursus,

Depexaq; iuba plausaq; colla iuuant.

Idem de faciei medicamine.

Laudatas homini volucris Iunonia pennas

Explicat, & forma multa superbit auis.

Iuuenalis 10. satyra.

Bellorum exuuiæ runcis affixa trophæis,

Lorica, & fracta de casside buccula pendens,

Et curcum temone iugum, victaq; triremis

Aplustre, & summo tristis captiuus in arcu,

Humanis maiora bonis creduntur: ad hæc se

Romanus, Graiusq; & Barbarus induperator

Erexit, ansas discriminis atque laboris

Inde habuit: tanto maior fama sitis est, quàm

Virtutis.

Persius satyra 1.

-Vsq̄ue ad eone

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
At pulchrum est digito mōstrari, & dici, hic est.

Ibidem.

-Rides, ait, & nimis uncis

Naribus indulges, an erit qui velle recuset
Os populi meruisse, & cedro digna loquutus
Linguere?

Et sequitur.

Non ego, quum scribo, si forte quid aptius exit,
Quādo hac rara avis est: siquid tamē aptius exit,
Laudari metuā, neq; enim mihi cornea fibra est,
Sed recti finemq; extremumq; esse recuso.

Parcē laudabimus aliquem, ne postea illius pec-
cata nobis pudorem incutiant.

Horat. lib. epist. 1. ad Lollium.

Qualē cōmendes etiam atq; etiam aspice, ne mox
Incitant aliena tibi peccata pudorem.

Fallimur, & quondā non dignū tradimus. Ergo
Quem sua culpa premit deceptus, omite tueri.

Laudare seipsum potest quis, duplici de causa, &
primo ad audientiam edificationem, secundo,
ad sui ipsius defensionem purgationemque, ut
Vlysses.

Ovid. lib. 13. Metamorph.

Ego operum, quoniam nudum certamen habetur,
Plura quidem feci, quā quam comprehendere dicitis

In promptu mihi sit, &c.

Laudare sua, & aliena vituperare
nemo debet.

Horat. lib. 1. epist. ad Lollium.

Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes.

Sua vnusquisque laudat.

Ouid. lib. 2. Fastor.

*Quisque suam (scilicet vxorem) laudat, studijs
certamina crescunt.*

Idem lib. 3. de Ponto.

Ipsè ego librorum video delicta meorum,

Quum sua plus iusto carmina quisque probet.

Auctor opus laudat, si forsitan Accius olim

Terstren facie dixerit esse bona.

Valer. Flac. lib. 5. Argonaut.

Auctor & est rerum cunctis tutela suarum,

Laudum cupidus de se credit omnia.

Iuuenalis satyra 4.

- Nihil est quod credere de se

Non possit, quum laudatur dijs æqua potestas.

Laus propria sordet.

Plautus in Epidico.

*Nam strenuiori deterior si prædicat suas pugnas,
de illius ore sunt sordida.*

Laus ad clementiam inducens lepidissimam.

Ouid. lib. 9. Metamorph.

- Neque est de tigride natus.

Nec rigidos silices, solidumve pectore ferrum,

Aut

*Aut adamantina gerit, nec lac bibit ille leena.
Vincetur, repetendus erit, nec tadia cœpti
Vlla mei capiam dum spiritus iste manebit.*

Laus Homeri illustris
Silius Italic. lib. 13. bel. Pun.

Meruit Deus esse videri,

*Et fuit in tanto non paruum pectore numer,
Carminum complexus terram, mare, sidera, manes?
Et cantu Musas, & Phœbum æquavit honore.*

Manilius lib. 2. Ast. ono.

*Maximus Iliacæ gentis certamina vates
Ore sacro cecinit patriam, & sua iura petentem
Dum dabat, eripuit: cuiusq; ex ore profuso
Omnis posteritas latices in carmina duxit,
Annemq; in tenues ausa est deducere riuos
Vnius fœcunda bonis.*

Salustij laus summa.

Martial. in Apophoretis.

*Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Crispus in historia.*

Philomelæ laus.

Ovid. lib. 2. de Philomela.

*Dulcis amica veni noctis solatia prestans:
Inter aues etenim nulla tibi similis.
Tu Philomela potes vocum discrimina mille,
Mille potes varios ipsa referre modos.
Nam quamuis alie volucres modulamina tentet,
Nulla potest modulis æquivalere tuis,*

*Insuper est auium spatijs garrire diurnis,
Tu cantare simul nocte dieq; potes.*

Ibidem.

*Scribere me voces auium Philomela coëgit,
Qua cantu cunctas exuperat volucres.*

LECTIO.

Lectionis utilitas.

Horatius lib. I. epist. ad Lollium.

*Inter cuncta leges, & percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter auium,
Ne te semper inops agitet, vexetq; cupido,
Ne pavor & rerum mediocriter utilium spes.
Virtutem doctrina parat, naturane donet,
Quid minuat curas, qui te tibi reddat amicum,
Quid pure tranquillet, honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita vira.*

Claudianus de 4. Honorij Aug. Conf.

*Interea musis animus dum mollior instet,
Et que mox imitère legas, nec desinat unquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.
Antiquos evolue duces, assuesce futura
Militia, Latium retro te confer in auum.
Libertas quaesita placet, mirabere Brutum.
Perfidiam damnas, Metij satiabere pœnis.
Triste rigor nimius, Torquati despue mores.
Mors impensa bonum, Decios venerare ruentes.
Vel solus quid foris agat, te ponte soluto*

Oppo-

Oppositus Cochles, Mutij te flamma docebit.
 Quid mora perfringat, Fabius, quid reb⁹ in arctis
 Dux gerat, ostendet Gallorum strage Camillus.
 Discitur hinc, nullos meritis obsistere casus.
 Prorogat aeternam feritas tibi Punica famam
 Regule, successus superant aduersa Catonis.
 Discitur hinc quantum paupertas sobria possit,
 Pauper erat Curius reges quum vinceret armis,
 Pauper Fabricius Pyrrhi quum sperneret aurum,
 Sordida Serranus flexit dictator aratra,
 Lustrata lictore casa, fusi esque salignis
 Postibus affixit, collecta consule messes,
 Et sulcata diu trabeato rura colono.

Quid, & quomodo legendum.

Ausonius in Protrepico.

Perlege quodcumq; est memorabile, priua monebo.
 Conditor Iliados, & amabilis orsa Menandri
 Euoluenda tibi, tu flexu & acumine vocis
 Innumeros numeros doctis accentibus effer.
 Affectu q; impone legens, distinctio sensum
 Auget, & ignavis dant interualla vigorem.
 Et quando ista mae contingent dona senecta?
 Quando oblita mihi tot carmina totq; per aeuum
 Connexa? historiae soccos, aulaaq; regum,
 Et melicos lyricosq; modos praefando nouabis?
 Obductosq; seni facies puerascere sensus?
 Te praeunte nepos modulata poemata Flacci.

*Altiſonumq; iterum fas eſt didiciſſe Maronem.
Tu quoque qui Latium lecto ſermone Terenti
Comis & aſtricto percurris pulpita ſocco,
Ad noua vix memorem diuerbia coge ſenectam.*

Non eſſe legendas fabulas.

Martial lib. 10. Epigram.

*Qui legis Oedipodem, caligantemq; Thyeſtem,
Colchidas, & Scyllas, quid niſi monſtra legis?
Quid te vana iuuant miſera ludibria chartæ?
Hoc lege, quod poſſis dicere iure, meum eſt.*

DE LEGIBVS.

Legem ſtatuens legi ſe ſubiicere debet.

Auſonius in Pittaci ſententiis.

Pareto legi quiſquis legem ſanxeris.

Leges late ſunt, ne fortes debiliores opprimeret,

Quid. lib. 3. Faſtor.

Inde late leges, ne fortior omnia poſſet:

Cœptaq; ſunt purè tradita ſacra coli

Leges ſine moribus vanę ſunt, & nihil proficiunt.

Horatius Oda 24. lib. 3.

Quid leges ſine moribus

Vana proficiunt? ſi neque feruidis

Pars incluſa caloribus

Mundi, nec borea finitimum laius,

Durataq; ſolo niſes

Mercatorem abigunt, horrida callidi

Vincunt æquora nauis?

Legum & iuris peritus ad iudicium præstan-
dum idoneus erit.

Plautus in Epidico.

PE. *Quem hominē inuenimus ad eam rē uitilem?*
APO. *hic erit optimus,*

Hic poterit cauere rectè, iura qui & leges tenet.

Legibus quod est sancitum rescindi non debet,
nec non incœpisse turpe fuit.

Terentius in Phormione.

*Mihi non videtur, quod sit factum legibus
Rescindi posse, & turpe incœptum est.*

Ibi leges nihil possunt, vbi pecunia regnat.

Petronius Arbiter satyricus.

Quid faciant leges vbi sola pecunia regnat?

Aut vbi paupertas vincere nulla potest?

Leges à malis moribus in potestatem redactæ
sunt, parietibusque adfixæ, vbi illos
adfigi æquius fuerat.

Plautus in Trinummo.

Mores leges perduxerūt iam in potestatem suam.

Et sequitur.

- Ea misera etiam

Ad parietē sunt fixæ clauis ferreis, vbi malos mo-

Adfigi nimio fuerat æquius.

(res)

Leges nullo discrimine pereunt.

Lucan. lib. 3. bel. ciuil.

- Pereunt discrimine nullo

Amisæ leges: sed pars vilissima rerum

DE LÆTITIA.

Lætitię maxime incimatio.
Statius lib. 2. Sylvarum.

*Secura procul hinc abite mortes,
Hęc vita genialis est origo.
Cedat luctus atrox, geniſq; manent
Iam dulces lacrymę, dolorq; feſſus.
Quidquid fleuerat antè, nunc adoret.*

Idem lib. 5. Sylua.

*Qualem te ſuperi Priſcilla, homineſq; benigno
Aſpexere die, quum primum ingentibus actis
Admotus coniunx, viſiſti gaudia cęna.
Lati vt viuant homines admoni io lepidiſſima.
Seneca in Hercule furente.*

-Dum fata ſinunt

*Viuite lati, properat curſu
Vita citato, volucrisq; die
Rota precipitis vertitur anni.
Dura peragunt penſa ſorores,
Nec ſua retro fila reuoluunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obuia fatiſ, incerta ſui,
Stygias ultro querimus undas.*

Quid. lib. 1. de Arte amandi.

*Si vox eſt, canta, ſi mollia brachia, ſalta,
Et quacumque pores dote placere, place.*

Idem

Idem lib.2. de Art. aman.

Qui sermone placet, taciturna silentia vitet.

Qui canit arte canat, qui bibit arte bibat.

Lætis (id est prosperis) rebus modus
ponendus est.

Statius lib.2. Theb.

Pone modum lætis, satis ostro diues, & auro

Conspicuis, tenuem germani pauperis annum

Resisti, moneo regnorum gaudia tenet

Dedoceas, patiensq; fuge mercare reuerti.

DE LIBERALITATE.

Liberalitas immortalem hominem reddit: quia
eius fructus, scilicet fama, remanet tantum.

Horatius Oda 2. lib.2.

Viuet extento Proculeius auro,

Notus in fratres animi paterni,

Illum aget penna metuente solui

Fama superstes.

Idem Oda 7. lib.4.

Cuncta manus auidas fugient hæredis amico

Qua dederis animo.

Martialis lib 5. Epigram.

Extra fortunam est quidquid donatur amicis,

Quas dederis solas semper habebis opes.

Idem lib.8 Epigram.

Qui donas, facis ipse Blesianum.

Hoc longum tibi vita dum manebit,

Hoc & post cineres erit tributum.

Liberalitatis maximæ intimatio est.

Vergil. II. Æneid.

Ante oculos interq; manus sunt omnia vestras.

Ouid. lib. 3. Fasto.

Quid moror, & varijs, onero tua pectora causis?

Eminet ante oculos, quod petis, ecce tuos.

Claud. in Panegyri. Prob. Probi.

*Hic non divitias nigrantibus abdidit antris,
Nec tenebris damnauit opes, sed largior imbre
Sueuerat innumeras hominum ditare cateruas.
Quippe velut denso currentia munerum nimbo,
Cernere semper erat populis undare penates,
Assiduos intrare inopes, remeare beatos.
Præcepit illa manus fluuios superabat Iberos.
Aurea dona vomens.*

Idem lib. 1. in Eutrop.

Nil negat, & sese vel non poscentibus offert.

DE LIBERTATE.

Libertas nulla gratior est, quàm sub rege pio.

Claudianus 3. lib. in Stiliconis laudes.

*Fallitur, egregio quisquis sub principe credit
Seruitium: nunquam libertas gratior extat,
Quàm sub rege pio.*

Libertas operandi quiduis, plurimorum malorū
caussa est, præcipuè adolescentibus.

St atius

Stattus lib. 8. Sylvarum.

*Quem non corrumpit pubes effrana, nouaq;
Liberias properata toga? ceu nescia falcis
Sylua comas tollit, fluctumq; expirat in umbras.*

Liberi naturaliter sunt homines libentius, quàm serui.

Plautus in Captiuis.

*Omnes profectò liberi libentius
Sumus, quàm seruimus.*

Liber captiuus aui penè similis est.

Plautus in Captiuis.

*Liber captiuus aui ferè similis est.
Semel fugiendi si data est occasio,
Satis est: nunquam post illum possis prendere.*

Liber quis verè sit.

Horat. satyr. 7 lib. 2.

*Quisnam igitur liber? Sapiens, sibiq; imperiosus,
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula
terrent:*

*Responsare cupidinibus, contemnere honores,
Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus,
Externi ne quid valeat per leue morari,
In quem manca ruit semper fortuna.*

DE LIBIDINE.

Libido, scilicet dominandi vel carnis, sanctos
id est, virtute præditos, sepe vicit,

Seneca in Hippolyto.

Vincit sanctos dira libido,

Libido in verita irruit.
 Claud. lib. 2. in Eutrop.

*Sed quia cactus inest vitii amor, omne futurum
 Despicitur suadentq; breuem presentia fructum,
 Et ruit in vetitum damni secura libido.*

Libidini homo naturaliter deditus est.

Terentius in Andria.

- Ingenium est omnium

Hominum ab labore procliue ad libidinem.

DE LICENTIA.

Licentiam refrenare debet, qui civium rabiem
 sedare, & pater patriæ inscribi cupit.

Horat. Oda 24. lib. 3.

*O quisquis volet impias
 Cades aut rabiem tollere civicam:
 Si quaret pater urbium
 Subscribi statuis, indomitam audeat
 Refrenare licentiam.*

Licentia omnes deteriores reddit, præci-
 puè tamen adolescentes.

Terentius in Heauton.

*Nam deteriores omnes sumus licentia.
 Quodcumque inciderit in mentem volet, neq; id
 Putabit prauum an rectum fiet quod petet.
 Tu rem perire, & ipsum non poteris pati,
 Dare denegaris, ibit ad illum illico,
 Quo maximè apud te valere sentiet,*

Abitus

Abiturum se abs te esse illico minabitur.

Idem in Adelpis.

- Verum nimia illa licentia

Profecto euadet in aliquod magnum malum.

Iuuenalis 14. satyra.

Nemo satis credit tantum delinquere, quantum

Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.

Claud. de 4. Honorij cons.

- Procliuor usus

In peiora datur, suadetque licentia luxum,

Illecebrisque effrena fauet: tunc viuere castè

Asperius, quam prompta Venus: tum durius ire

Consulimus, quam pœna patet.

DE LICITIS.

Licita ingrata sunt atque contemnuntur, illicita
verò & vetita econtra appetuntur.

Quid. lib. 2. Eleg.

Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius vrit.

Idem lib. 3.

Cui peccare licet, peccat minus: Ipsa potestas

Semina nequitie languidiora facit.

Nitimur in vetitum semper cupimusque negata:

Sic interdictis imminet ager aquis.

Non omnia que licent perpetranda sunt, sed que
decent. Nam que decent facere laus est, non
autem que licent.

Seneca in Octauia.

Id facere laus est quod decet, non quod licet.

Claud. de 4. Honorij Consul.

*-Sed comprime motus,**Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit**Occurrat, mentemque domer: respectus honesti.**Plura de his queras infra in tit. de Veritis.*

DE LINGVA.

Lingua interpres est animi.

Horatius de Arte poetica.

*Post adfert animi motus interprete lingua.**Lingua non semper profert ea quę sunt in mēte,
hoc est, lingua non semper animi
interpres est.*

Quid lib. 2. de Tristib.

*Crede mihi, distant mores à carmine nostro:**Vita verecunda est, musa iocosa mea est.**Nec liber iudicium est animi, sed honesta voluntas**Plurima mulcendis auribus apta refert.**Accius esset atrox, conuiuia Terentius esset,**Essent pugnaces qui fera bella canunt.**Omne genus scripti grauitate Tragedia vincit,**Hac quoque materiam semper amoris habet.*

Martial. lib. 1. Epigram.

*Innocuos censura potest permittere luxus.**Lasciuia est nobis pagina, vita proba est.*

Lin-

Linguam habere venalem, præsertim in
iudicio, turpe est.

Ouid lib. 1. Eleg.

*Turpe reos empta mi, eros defendere lingua,
Quod faciat magnas turpe tribunal opes.*

Lingua est pessima pars in malo homine.

Iuuenalis satyra 9.

*Vivendum est rectè quum propter plurima, tū his
Præcipuè causis, ut linguas mancipiorum
Condemnas. Nam lingua mali pars pessima ferui.*

DE LOCO.

In loco desipere dulce est.

Horat. Oda 12. lib. 4.

*Misce stultitiam consiliis breuem,
Dulce est desipere in loco.*

Ovidius ad Pisonem.

*Temporibus seruire decet: qui tempora certis
Ponderibus pensavit, eum si bella vocabunt,
Miles, erit: si pax, positus toga gestiet armis.
Hunc fora pacatum, bellantem castra docebunt.*

Idem lib. 1. de Amandi.

*Si vox est, canta: si mollia brachia, salta,
Et quacumque potes dote placere, place.*

Locus & res sæpe consilium in rebus
dubiis dare solent.

Ouid. lib. 1. de Tristibus.

Difficile est tamen hic remis utaris, an aura

Dicere, consilium resque, locis que dabunt.

Loco suo aptè collocanda sunt ea, de quibus
nobis erit dicendum.

Horatius de Arte poëtica.

Singula quæq; locum teneant sortita decenter.

DE LOQVACITATE.

Omnes mulieres loquaces habentur.

Plautus in Asinaria.

*Nam multum loquaces meritiò habemur omnes,
Nec mutam profectò repertam ullam esse
Hodie dicunt mulierem illo in seculo.*

Loqui tacenda laudabile non est.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Eximia est virtus prestare silentia rebus:
At contra grauis est culpa, tacenda loqui.*

Loquacitas nocet plurimum.

Horat. lib. 1. epist. ad Sæuam.

*Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet
Plus dapis, & rixa multò minus: inuidiaq;.*

Ouid. lib. 2. eleg.

*Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat
Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.*

Ausonius ad Paul.

*-Vt diuersa sibi vicinaq; culpa est,
Multa loquens, & cuncta silens.*

Loquax & garrulus est omnis, qui multa
percontatur.

Horat.

Horat. lib. i. epist. ad Lollium.

Percontatorem fugito. Nam garrulus idem est.

DE LV CRO.

Lucri amorem vt deponant cupidi, saltem ex
iugi mortis memoria, exhortatio pia.

Horat. Oda 12. lib. 4.

*Verum pone moras, & studium lucri,
Nigrorumq; memor dum licet ignisum.*

Lucrandi caussa ad queque pericula se
homines exponunt.

Tibullus eleg. 9. lib. i.

*Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terra rusticus urget opus.*

*Lucra petituros freta perq; patentia ventis
Ducunt instabiles sidera certa rates.*

Lucrandi caussa rem diuinam cupidi deserunt.

Plautus in Pseudulo.

Si lucri quid detur, potius rem diuinam deseram.

Lucrum maximum est interdum, pecuniam
in loco negligere.

Terentius in Adelphis.

*Pecuniam in loco negligere maximum interdum
est lucrum.*

Ouid. lib. 2. de Remed. amoris.

Munera, que dederas, habeat sine lite iubeto:

Esse solent magno damna minora bono.

Lucrum omne vtile homini non est.

Plautus in Captiuis.

Non ego omnino lucrum omne esse utile homini
existimo.

Scio ego, multos iam lucrum luculentos homines
reddidit.

Est etiam ubi profecto damnum praestat facere,
quàm lucrum.

Odi ego aurum, multa multis saepe suavit perperã.

Lucri odor cupido bonus est etiam ex qualibet
re. Sententia Vespasiani est Imperatoris, quam
Iuuenal satyra 14 ponit.

Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
Vnguenta, & corium. Lucri bonus est odor ex re
Qualibet.

DE LVDO.

Ludus multorum malorum causa est.

Horat. lib. 1. epist. ad Mæcenat.

Ludus enim genuit trepidum certamen & iram,
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

Quid. lib. 1. de Arte amandi.

Sic ne perdiderit non cessat perdere lusor,

Et renocat cupidas alea saepe manus.

In ludo pectora nostra patent.

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

Tunc sumus incauti studioq; aperimur ab ipso

Nudaq; per lusus pectora nostra patent.

Ira subit deforme malum, lucriq; cupido.

Lusor.

Invidiaq; & rixa, sollicitusq; dolor.

Crimina dicuntur, resonat clamoribus aether,

Inuocat iratos & sibi quisq; deos.

Nulla fides tabulis, qua non per vota petuntur,

Et lacrymis vidi saepe madere genas.

Ludus est malus illis, qui crudo sunt stomacho.

Horat. satyra 5. lib. 1.

Lusum it Macezas, dormitum ego, Vergiliusq;

Namq; pila lippis inimicum, & ludere crudis.

DE LVXVRIA.

*Luxuria orbis victrix rapit opes, vt iterum
turpiter perdat.*

Seneca in Octauia.

Turpis libido dominatur (s. nūc) potens Venere.

Luxuria victrix orbis immensas opes

Iam pridem auaris manibus, vt perdat, rapit.

*Luxuria malum prædulce ac pestis blanda dicitur,
quòd homines caligine non parua hebetat atque effæminat.*

Claud. lib. 2. in Stilic. laudes.

- Nec te incunda fronte fefellit

Luxuries prædulce malum, qua dedita semper

Corporis arbitrijs, hebetat caligine sensus,

Membraq; Circeis effæminat acrius herbis.

Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla.

Interius fucata genas, & amicta dolosis

Illecebris, toruos auro circumligat hydros.

Illa voluptatum multos innexuit hamis.

Seneca in Octauia.

*Totum per orbem maximum exorium est malum
Luxuria, pestis blanda, cui dedit vires
Roburq; longum tempus, atq; error grauis.*

Luxuria oritur maximè ex nimia rerum copia,
otio, seu prosperitate, quæ innumerorum
malorum caussa est, licet per accidens.

Horat. lib. Epodon.

*Alteram iam teritur bellis civilibus ætas,
Suis & ipsa Roma viribus ruit,
Quam neq; finitimi valuerunt perdere Marfi,
Minacis aut Hetrusca Por sena manus.
Æmula nec virtus Capua, nec Spartacus acer,
Novisq; rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cerulea domuit Germania pube,
Parentibusq; abominatus Hannibal,
Impia perdemus deuoti sanguinis ætas,
Ferisq; rursus occupabitur solum.*

Iuuenal. satyr. 6.

*Nil nõn permittit mulier sibi, turpe putat nil
Quum virides gemmas collo circumdedit, & quæ
Auribus extensis magnos committit elenchos.*

Lucanus lib. i. bel. ciuil.

*Namq; ut opes nimias mundo fortuna subacta
Intulit, & rebus mores cessere secundis,
Pradaq; & hostiles luxum suasere rapina,
Non auro, rectisue modus, mensasq; priores*

Asper-

Asper

Vix m

Paup

Quo

Quisq;

Fluit

Hunc

Subit

Non t

Cur i

Hec d

Cur s

Medi

Et se

Regno

Quod

Rupèr

Et ir

Libido

Cruen

Pro iu

-In

Floren

Quipp

Quan

*Aspernata fames, cultus gestare decoros
Vix nuribus, rapuere mares fecunda virorum,
Paupertas fugitur: totoq; accersitur in orbe
Quo gens quaeque perit.*

Seneca in Hippolyto.

*Quisquis secundis rebus exultat nimis,
Fluitq; luxu, semper in solida appetens,
Hunc illum magna dira fortuna comes
Subit libido: non placent sueta dapes,
Non tecta, sani mores aut vilis cibus.
Cur in penates rarius tenues subit
Hec delicatas eligens pestis domos?
Cur sancta paruis habitat in tectis Venus?
Mediumq; sanos vulgus affectus tenet,
Et se coercent modica? contra diuites,
Regnoq; fuli, plura quam fas est, petunt?
Quod non potest, vult posse, qui nimium potest.*

Ibidem.

*Rupere foedus impius lucri furor,
Et ira praeceps, quaeq; succensas agit
Libido mentes, venit imperij sitis
Cruenta factus praeda maiori minor
Pro iure vires esse.*

Silius Italicus lib. 13. bel. Pun.

-Inde aspice late

*Florentes quondam luxus quas verterit urbes,
Quippe nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostes.
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.*

Propet. lib. 3. eleg.

Proloquar, atq; vinnā patriæ sim verus aruspex,
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

Claud. lib. 3. in Stiliæ laudes.

- Nam cætera regna

Luxuries vitijs, odijsq; superbia vertit.
Sic male sublimes fregit Spartanus Athenas,
Atq; idem Thebis cecidit. Sic Medus ademit
Assyrio, Medoq; tulit moderamina Perses,
Subiecit Persen Macedo, cessurus & ipse
Romanis, hæc augurijs firmata Sibylla.

Idem lib. 3. de rapt. Proserp.

- Sed quod dissuasor honesti

Luxus, & humanas oblimat copia mentes,
Prouocet vt segnes animos.

Luxuria à toris mæstis abesse solet.

Ouid. lib. 1. de Ponto.

Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas.
Non solet in mæstos illa venire thoros.

Luxuriæ deditus in iuuentute qui fuit, in senectute,
ægritudine positus, vitam odit.

Persius satyra 5.

Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
In Venerem putris: sed quum lapidosa chiragra
Fregerit articulos veteris ramalia fagi,
Tunc crassos transisse dies, lucemq; palustrem,
Et sibi iam ferè vitam ingenuère relictam.

LUXU

Luxu

Qua h
Tur
Luxu

- O
Non v
Fera q
Gener
Ou

Nec v
Vria o
Sic &
Fœmi

Mali

Sine
Ess
Sine

Luxuria, cum omni ætati est turpis, tum senectuti fœdissima est.

Quid. lib. 1. eleg. siue amo.

Qua bello est habilis, Veneri quoque cõuenit etas:

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Luxurię detestatio notabilis, quę in homine maior quàm in brutis esse dicitur.

Seneca in Hippol.

- *O tetrum genus*

Non ulla vincitum lege melioris soli.

Fera quoque ipsa Veneris evitant nefas,

Generisq; leges inscius seruat pudor.

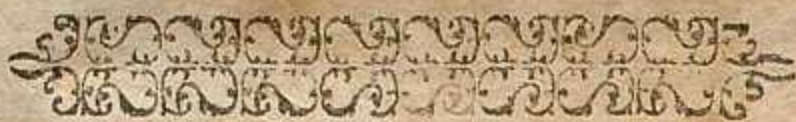
Quid. lib. 9. Metamorph. Sodomiticum, vitium his verbis adumbrat.

Nec vaccam vacca, nec equas urit equarum,

Vrit oues aries sequitur sua foemina taurum.

Sic & aues coeunt, interd; animalia cuncta

Foemina foemineo corrupta cupidine nulla est.

M

DE MALITIA.

Malitia atque impietas hominũ maximẽ crescit.

Quid. lib. 5. de Tristib.

Sive locum specto, locus est inamabilis, & quo

Esse potest toto tristius orbe nihil.

Sive homines, vix sũt homines hoc nomine digni.

dd

Quamq; lupi saeva plus feritatis habent.
 Non metunt leges, sed cedit viribus equum,
 Victaq; pugnaci iura sub ense iacent.

Iuuenalis satyra 1.

Nil erit ulterius quod nostris moribus addat
 Posteritas, eadem capient facientque minores:
 Omne in præcipiti vitium sterit.

Seneca in Hippol.

Inuenit artes bellicus Mauors nouas,
 Et mille formas mortis, hinc terras cruor
 Infecit omnes fustes, & rubuit mare.
 Tunc scelera dempto sine per cunctas domos
 Iere, nullum caruit exemplo nefas.

A fratre frater, dextera nati parens
 Cecidit, maritus coniugis ferro iacet,
 Perimuntq; foetus impia matres suos,
 Taceo nouercas: mitius nil est feris.

Idem in Octauia.

Sed in parentis viscera intravit sua
 Deterior etas, eruit ferrum graue,
 Aurumq; sauas mox & armauit manus.
 Partita fines, regna constituit, nouas
 Extruxit vrbes, tecta defendit suis
 Aliena telis, aut petit, prada imminens.

Plautus in Bacchidibus.

Ædepol

Na tu illorum mores perquam medit atè tenes, (etiam
 Vnum hoc, ex ingenio malo malū inueniunt suo:
 Nulli

Nulli
 Atque
 exi

Noui
 bon

Esse
 res

Aua
 pri

Hiu
 cia

Hac a
 nu

Tang

Sed p
 Iustit

Perfu

Desti

Opta

Liber

Ignar

Impi
 Omn
 Iustif
 Quan
 Nec

Nulli amici sunt, inimicos ipsi in se omnes habet,
Atque se quum frustrantur, frustrari alios stolidi
existimant.

Plautus in Trinummio.

Noui ego hoc seculum moribus quibus sit, malus
bonum malum

Esse volt, ut sit sui similis, turbant, miscent mo-
res mali rapax,

Avarus invidus: sacrum prophanum: publicum,
privatum habent:

Hilca gens, hac ego doleo, hac sunt, qua excru-
ciant.

Hec dies noctesq; tibi canto, ut caueas: quod ma-
nu non queunt

Tangere, tantū fas habent, quo manus abstinēti.

Catullus Argon.

Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,

Iustitiamq; omnes cupida de mente fugarunt,

Perfudere manus fraterno sanguine fratres,

Destitit extinctos natus lugere parentes,

Optavit genitor primæni funera nati,

Liber ut innuptæ potiretur flore iuventa:

Ignaro mater substernens se impia nato,

Impia non verita est diuos scelerare perzates:

Omnia fanda nefanda malo permixta furore

Iustificam nobis mentem auerere deorum,

Quare nec tales dignantur visere cætus,

Nec se contingi patimur numine claro.

Malus felix esse nequit, etiam si dicissimus sit.
Iuuenalis satyra 4.

Quid refert igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus? quanta nemorum veſtetur in umbra?
Iugera quot vicina foro? quas emerit ades?
Nemo malus felix.

Nemo vsque adeo malus est, quin bonus effici
possit, si reprehensionis aures
accommodet.

Horatius lib. I. epist. ad Mæcena.

Inuidus, iracundus, iners, vinosus, amator,
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modò cultura patientem commodet aurem.
Nemo repente fuit pessimus.

Iuuenalis 2. satyr.

Nemo repente fuit turpissimus, accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, & toto posuere monilia collo.

Lucanus lib. I. bel. ciuil.

- Nullus semel ore receptus

Polluas patitur sanguis mansuescere fauces.

Omnis malus feruus est, etiam si rex sit.

Boëtius Metro 2. lib. 4.

Quod vides sedere celsò
Solij culmine reges
Purpura claros nitente,
Septos tristibus armis,
Ore toruo comminantes,
Rabie cordis anhelos,

Detrahat si quis, superbis
 Vani regmina cultus,
 Iam videbit intus atras
 Dominos ferre catenas.
 Hinc enim libido versat
 Auidis corda venenis:
 Hinc flagellat ira mentem
 Fluctus turbida tollens.
 Mœror aut captos fatigat,
 Aut spes lubrica torquet.
 Ergo quum caput tot unum
 Cernas ferre tyrannos,
 Non facit quod optat ipse
 Dominis pressus iniquis.

Claudianus de 4. Honorij conf.

Tu licet extremos latè dominere per Indos,
 Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent,
 Si metuis, si prava cupis, si duceris ira,
 Seruitij patiære iugum, tolerabis iniquas
 Interius leges. tunc omnia iure tenebis,
 Quum poteris rex esse tui.

Malis à statuis nihil differunt, nisi quòd
 illorum imago viuit.

Iuuenalis satyra 8.

-At tu

Nil nisi Cecropides, truncoq; simillimus Herme.
 Nullo quippe alio vincis discrimine, quàm quòd
 Illi marmoreum caput est, tua viuit imago,

Mali ad nocendū assiduè proni sunt, & eis nullum
tempus ad nocendum angustum est.

Seneca in Medea.

Nullum ad nocendum tempus angustum est malis.
Mali conscius diligitur tantum.

Iuuenalis satyra 3.

*Quis nunc diligitur, nisi conscius? & cui feruens
Æstuat occultis animus semperq; tacendis?*

*Nil tibi se debere putat, nihil conferet unquam
Participem qui te secreti fecit honesti.*

*Carus erit Verri, qui Verrem tempore quo vult
Accusare potest.*

Quod malis omnia ex sententia vt plurimū suc-
cedunt, bonis verò contrā, hinc quidam de Dei
prouidentia dubitant, asserentes hominum ge-
nus à fortuna regi (vt titulo de fortuna osten-
sum est) sed falso. Tolluntur autem in altum,
vt lapsu maiore ac grauiore ruant.

Seneca in Hippolyto.

*Sed cur idem qui tanta regis,
Sub quo vasti pondera mundi
Librata suos ducunt orbes,
Hominum nimium securus ades,
Non sollicitus prodesse bonis,
Nocuisse malis.*

Boëtius Metro 5. lib. 1.

*Omnia certo fine gubernas,
Hominum solos respuis actus
Merito rector cohibere modo,*

Nam
Fortu
Debi
At pe
More
Iniust
Latet
Clara
Crim
Nil p
Fraus
Sed q
Quos
Sum
O ian
Quis
Oper
Hom
Rapi
Et q
Firm
Sed
Aspi
Vex
Rell
Alt
Affi

Nam cur tantas lubrica versat
 Fortuna vices? premit insontes
 Debita sceleri noxia poena?
 At peruersi resident celso
 Mores solio, sancta^q calcant
 Iniusto iure colla nocentes?
 Latet obscuris condita virtus
 Clara tenebris iustusq³ tulit
 Crimen iniqui.

Nil periuria, nil nocet ipsis
 Fraus mendacij coëmpra colore.
 Sed quum libuit viribus vri
 Quos innumeri metuant populi
 Summos gaudeant subdere reges.
 O iam miseras respice terras
 Quisquis rerum foedera nectis.
 Operis tanti pars non vilis,
 Homines quatimur fortuna salo.
 Rapidos rector comprime fluctus,
 Et quo calum regis immensum
 Firma stabiles foedere terras.

Claud. i lib. in Ruffinum,

Sed quum res hominum tanta caligine volui
 Aspicerem, lato^q diu florere nocentes,
 Vexari^q pios, rursus labefacta cadebat
 Religio, causa^q viam non sponne sequebar
 Alterius, vacuo qua semina currere motis
 Affirmat, magnam^q nouas per inane, figuras

*Fortuna, non arte regi, qua numina sensu
Ambiguo, vel nullo putat, nec nescia nostri.
Absulit hunc tandem Ruffini poena tumultum,
Absoluitq; deos: iam non ad culmina rerum
Inuictos creuisse queror, tolluntur in altum
Ut lapsu maiore ruant.*

Mali sunt, bonis qui maledicunt.

Plautus in Bacchid.

Mali sunt homines qui bonis dicunt malè.

Mali non quiescunt, nisi prius aliquod
malum perpetraverint.

Iuuenalis satyra 3.

*Ebrius ac petulans, qui nullum fortè cecidit,
Dat poenas, noctem patitur lugentis amicum
Pelida, cubat in faciem, mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire: quibusdam
Somnum rixa facit.*

Malo bene facere tantum periculum est,
quantum bono malè facere.

Plautus in Pœnulo.

Malo benefacere tantumdem

Est periculum, quantum bono malefacere.

Malos homines terra nunc educat.

Iuuenalis satyra 15.

Terra malos homines nunc educat.

DE MALIS.

Mala æquanimiter sustinens demum haud
parua reportabit bona.

Plaut.

Plautus in Afinaria.

Fortiter malum qui patitur, idē post potitur bonum.

Mala incerta dubiāque magis angunt hominem,
Seneca in Agamemnon.

*Exprome, clades scire qui refugit suas
Grauat timorem: dubia plus torquent mala.*

Illata mala æquanimiter tolerat, qui
maiora veretur.

Seneca in Hercule furente.

*Quisquam ne segnis tanta tolerauit mala,
Maiora quisquis timuit?*

Mala alterius prius rescimus, quàm bona.

Terentius in Andria.

*More hominum euenit, ut quid sim nactus malè
Prius rescires tu, quàm ego illud quod tibi euenit
boni.*

Maxima mala non diu latitant.

Seneca in Medea.

Magna non latitant mala.

DE MATRIMONIO.

Matrimonium inter æquales bene contrahitur,
& sic contrahendum est.

Ouid. Epist. 9. Heroid.

*Quàm malè inæquales veniūt ad aratra iuuenti,
Tam premitur magno coniuge nupta minor.
Non honor est, sed onus species lasura ferentes.*

dd 5.

Si qua voles aptè nubere, nube pari.

Ad contrahendum matrimonium mora
vtilis esse dicitur.

Quid. lib. 3. Fastorum.

*Nubere si qua voles quamvis properabitis ambo,
Differ, habent parua commoda magna mora.*

Matrimonium & regnum duos
vnà non capit.

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

Non bene cum sociis regna Venusq; manent.

Seneca in Agamemnone.

Nec regna socium ferre, nec tede sciunt.

Matrimonij encomium.

Horatius lib. 1. carm. ode 13.

Felices ter & amplius,

Quos irrupta tenet copula, nec malis

Diuisus querimonijs

Suprema citius soluet amor die.

Propertius lib. 2. Eleg.

Exemplo iuncta tibi sint in amore columba,

Masculus, & totum foemina coniugium.

DE MEDICINA.

Varia medicina danda est iuxta ægritudinum exigentiam.

Quid. lib. 2. de Remed. amo.

Nam quoniam variat animi, variabimus artes:

Mille mali specios, mille salutis erunt

Medi-

Medicina congruo tempore data prodest.

Quid. lib. 1. de remed. amo.

Temporibus medicina valet: data tēpore profunt,

Et data non apto tempore vana nocent.

Medicina omnes morbos sanare potest.

Propertius lib. 2. eleg.

Omnes humanos sanat medicina dolores,

Solus amor morbi non amat artificem.

Medicis bene habentibus non est opus,

sed malè habentibus.

Quid. lib. 3. de Ponto.

Firma valēt per se, nullumq; Machaona quarūt,

Ad medicam dubius confugit ager opem.

Medicus non potest omnes aegritu-
dines sanare.

Quid. lib. 1. de Ponto.

Non est in medico, semper releuetur ut ager,

Interdum docta plus valet arte malum.

Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,

Sanabit nulla vulnera cordis ope.

Tollere nodosam nescit medicina podagram,

Nec formidatis auxiliatur aquis:

Cura quoq; interdum nulla est medicabilis arte,

Et si sit, longa est extenuanda mora.

DE MEDIOCRITATE.

Mediocritas in omni re tenenda est, & ad
hoc exhortatio lepidissima.

Quid. lib. 2. Metamorph.

*Alius egressus caelestia tecta cremabis:
Inferius, terras: medio tutissimus ibis.*

Idem lib. 8. Metamorph.

*-Postquam manus ultima cepto
Imposita est, geminas opifex libravit in alas
Ipse suum corpus, motaq; pependit in aura,
Instruit S narum: medioq; ut limite curras
icare, ait, moneo: ne si demissior ibis,
Vnda grauet pennas: si celsior, ignis adurat.
Inter utrumque vola.*

Horat. Oda 10. lib. 2.

*Rectius viues Licini, neque altum
Semper urgendo, neque dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.*

*Auream quisquis mediocritatem
Diligit tutus, caret obsoleti
Sordibus tecti, caret inuidenda
Sobrius aula.*

Seneca in Oedipo.

*Fata si liceat mihi
Fingere arbitrio meo.
Temperem Zephyro leui
Velit ne pressa graui
Spiritu antennae tremant:
Lenis sed modicum fluens
Aura, nec vergens latus*

Ducat

Duca
Tuta
Vita
Gno
Alia
Ar
Cert
Vine
Imp
Nom
Call
Dad
Nub
Alit
Qui
Pen

Foel
Par
Litt
Cre
Pro

Qu
Car
Sta
Ste
Et

Ducat intrepidum ratem,
Tuta me media vehat
Vita decurrens via.

Gnosium regem timens
Alià dum demens petit

Artibus fidens novis,
Certat & veras aues
Vincere, & falsis nimis

Imperat pennis puer,
Nomen eripuit freto.

Callidus medium senex
Dadalus librans iter

Nube sub media stetit
Alitem spectans suam.

Quicquid excessit modum
Pendet instabili loco.

Idem in Agamemnone.

Fœlix mediæ quisquis turba
Partem quietus aura stringit
Littora vitæ timidusque mari
Credere cymbam, remo terras
Propiore legit.

Boëtius Metro 4. lib. 2.

Quisquis volet perennem
Cautus ponere sedem,
Stabilisque nec sonori
Sterni flatibus Euri,
Et fluctibus minantem.

Curat spernere pontum
 Montis cacumen alti,
 Bibulas vitet arenas.
 Illud protervus auster
 Totis viribus urget:
 Ha pendulum solutæ
 Pondus ferre recusant.
 Fagiens periculosum
 Sortem sedis amœna
 Humili domum memento
 Certus figere saxo.
 Quamuis tonet ruinis
 Miscens æquora ventus,
 Tu conditus quieti
 Fœlix, robore valli
 Ducens serenus autum
 Ridebis at hercas iras.

Terentius in Andria.

- Nam id arbitror

Apprimè in vita esse utile, ne quid nimis.

Martialis lib. 1. Epigram.

Illud quod mediũ est, atq; inter utrũq; probatur.

Mediocritatem deserens, malos exitus ha-
bet, vt exemplis liquet.

Quid. lib. 8. Metam. de Icaro.

Quum puer audaci cœpit gaudere volatus,
 Deseruitq; ducem, cali cupidine tactus
 Altius egit iter, rapidi vicinia solis

Mollis

Mollit odoratas pennarum vincula ceras.
 Tabuerant cera nudos quatit ille lacertos,
 Remigioq; carens non ullas percipit auras,
 Oraq; carulea patrium clamantia nomen
 Excipiuntur aqua, quæ nomen traxit ab illo.

Idem 1. de Tristibus.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 - Icarus, Icaris nomina fecit aquis.

Ibidem de Phaëtonte.

Vitaret calum Phaëthon si viueret, & quos
 Optauit stultè tangere, nollet equos.

Seneca in Herc. Octeo.

Quisquis medium defugit iter,
 Stabili nunquam tramite curret.
 Dum petit unum prabere diem,
 Patriosque puer concitat axes,
 Nec procul solitum percurrit iter,
 Sed Phœbeis ignota secat
 Sydera flammis errante rota
 Secum pariter perdidit orbem.
 Medium cali quum peragrat iter
 Tenuit Latias Dadalus oras,
 Nulliq; dedit nomina Ponto.
 Sed dum volucres vincere veras
 Icarus audeat, patriaq; puer
 Despiciat alas, Phœboq; volat
 Proximus, ipse dedit ignota
 Nomina Ponto.

batur.

ha-

Mollit

Ouid. lib. 3. de Tristib.

*Qui cadit in plano (vix hoc tamen euenit ipsum)**Sic cadit ut tacta surgere possit humo:
At miser Elpenor tecto delapsus ab alto
Occurrit regi flebilis umbra suo.**Quid fuit ut tuas agitare Dedalus alas?
Icarus immensas nomine signet aquas?
Nempe quod hic altè, demissius ille volabat:
Nam pennas ambo non habuere suas.*

Lucanus lib. 1. bel. ciuil.

*In se magna ruunt, latis hunc numina rebus
Crescendi posuere modum.*

Medium virtutem in se habere dicitur.

Horat. lib. 1. epist. ad Quintium.

Virtus est medium vitiorum utrinque redactū.

DE MEDITATIONE.

Meditatio id est, quod rectè geris.

Aufonius de ludo 7. Sap.

*Melè m' n' p' n' qui dixit, & dictum probo,
Meditationem id esse, rectè quod geras.**Meditans omnia negotia ad rem gerendam solus
est efficax & is sapiens habetur.*

Aufonius de ludo 7. Sap.

*Is quippe solus rei gerenda est efficax:
Meditatur omne qui prius negotium.*

Terentius in Adelphis.

Ⓞ Demea, istuc est sapere, nō quod ante pedes mo-

(dō est)
Vide-Vide
Proff

Adu

Med

Loca

Mag

Ager

Nam

Medi

Nihil

Quān

Inco

Mibi

ciui

Me

Quid

nolo

Aperi

*Videre, sed etiam illa qua futura sunt,
Prospicere.*

Præmeditanda sunt omnia negotia.

Ausonius de ludo 7. Sapient.

*Aduersa rerum, vel secunda prædicat
Meditanda cunctis comicus Terentius,
Locare sedes, bellum gerere, aut ponere.
Magnas, modica s^q res etiam, paruas quoque
Agere volentem semper meditari debet.
Nam segniores omnes, inceptis nouis,
Meditatio si rei gerenda defuit.*

Ibidem.

*Nihil est quod amplio rem curam postulet,
Quàm cogitare quid gerendum sit, dehinc
In cogitantes fors non consilium regit.*

DE MENDACIO.

Mendacium dicere scelus est, præsertim
parentibus.

Plautus in Mercat.

*Mihi scelus videtur me parenti proloqui menda-
cium.*

Mendacium vt fugiatur, & verum dicatur,
admonitio notabilis.

Terentius in Heauton.

*Quid dicam? quam causam adferam? Sr R. Quia
nolo mentiare:*

Aperit ita vt res sese habet, narratio.

Plautus in Perfa.

*Mendacium ad epol dicis, at que haud te decet.*Mendacium constanter negare solet, qui
vera dicere didicit.

Plautus in Amphitr.

A L C. Cur negas? AMPH. Quia vera didici dicere

Mentiri qui nequit, Romæ inutilis est.

Iuuenalis satyra 3.

*Quid Romæ faciam? mentiri nescio: librum
Si malus est, nequeo laudare, & poscere: motus
Astrorum ignoro? funus promittere patris
Nec volo, nec possum: ranarum viscera nunquam
Inspexi: ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alij.*

DE MENTE.

Mens temporalibus dedita rebus ma-
ximè hebetatur.Boëtius Metro 12. lib. 3. de Eurydice ab
Orpheo marito suo liberata, quæ
retro ad inferos respexit.*Vos hæc fabula respicit,
Quicumque in superum diem
Mentem ducere quaritis.
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina flexerit,
Quidquid præcipuum trahit,
Perdit, dum videt inferos.*

Plura de his inuenies in tit. de Affectibus.

Mens

Mens boni conscia sperat, mali verò è contra.

Ouid. lib. 1. Fasto.

*Conscia mens, ut cuiq; sua est, ita concipit intra
Pectora, pro facto spemq; metumq; suo.*

Mentes peruersæ omnia, in malum scilicet, in-
terpretando, corrumpere possunt, quæ ta-
men solida permanent.

Ouidius lib. 2. de Tristibus.

*Omnia peruersa poterunt corrumpere mentes,
Stant tamen illa suis omnia iura locis.*

DE MERETRICIBVS.

Meretrices summopere fugiendæ sunt, eo quòd
bona quæque, & præcipuè sapientiam ab
homine auferunt.

Plautus in Truculento.

Meretrix meum herum

Miserum sua blanditia intulit in

Pauperiè, priuauit bonis, luce, honore atq; amicis.

Ibidem.

Nam mihi hæc meretrix,

Qua hic habet Phronesium suum nomen, omnem

Ex pectore euomit meo Phronesim.

Meretrices eo, quòd insatiabiles sunt,
mari assimilantur.

Plautus in Truculento.

Meretricem ego item esse reor

Mare ut est, quod des deuorat, nunquã abundat.

*Des quantum vis, nusquam
Apparet neq; datori, neq; acceptri.*

Meretrices Deum non verentur.

Terentius in Hecyra.

*Nec pol ista metuunt Deos, nec hos respicere Deos
opinor*

Meretrices munera captant suo corpore.

Quid. lib. 1. eleg. siue amo.

*Stat meretrix certo cuius mercabilis ars,
Et miseris iusso corpore quarit opes.*

Ibidem.

*Sola viro mulier spolijs exultat ademptis,
Sola locat noctes, sola locanda venit.*

Meretricum reprehensio accommodata.

Horat. Oda 13 lib. 4.

Quo fugit Venus heu? quo ve color, decens?

Quo motus? quid habes illius, illius

Qua spirabat amores,

Qua me surripuerant mihi?

Felix post Cynaram, notaq; S' artium.

Gratarum facies, sed Cynara breues

Annos fata dederunt,

Seruatura diu parem

Cornicis vetula temporibus Lycen,

Possent ut iuvenes visere seruidi

Milia non sine risu

Delapsam in cineres facem

DE METU.

Metum auget, scelus qui obruit scelere.

Seneca in Agamemnone.

Quod metuit auget, qui scelere scelus obruit.

Metus est malus rerum interpres.

Claudianus de bel Get.

*Sed malus interpres rerum metus, omne traherat
Augurium peiore via.*

Metus laudare quos cogit, eosdem &
inimicos reddit.

Idem in Thyeste.

-*Quos cogit metus*

Laudare, eo, dem reddit inimicos metus.

Ouid. lib. 2 Eleg.

-*Quem metuit quisque, perisse cupit.*

DE MILITIA.

Militiæ togatæ elegans descriptio.

Ouidius ad Pisonem.

-*Tamen & si bella quierunt,*

Non perijt virtus: licet exercere togatæ

Munera militia, licet & sine sanguinis haustu

Militia legitimo sub iudice bella mouere.

Hinc quoque seruari continget gloria cuius,

Altasq; victrices intexent lumina palma.

Paulò post.

Olim turba vias implenerat agmine denso,

Ardua nunc eadem stipat fora, quum tua mæstos

*Defensura reos vocem facundia mittit,
Seu trepidus adiura decem citat hasta virorum,
Et firmare iubet centeno indice causas,
Seu capitale nefas operosa diluis arte.*

Milites omnes impij, perfidi, & ad omnia viria
perpetranda parati si lucrum detur.

Lucanus lib. 10. bel. ciuil.

*Nulla fides pietasq; viris, qui castra sequuntur,
Venalesq; manus. ibi fas, ubi maxima merces.*

Milites duce percusso diffugiunt.

Ouid. lib. 3. Fastorum.

*Diffugiunt Tyrij quo quemq; agit error, ut olim
Amisso dubia rege vagantur apes.*

Valer. Flac. lib. 4. Argon.

*Bebricas extemplo spargit fuga, nullus adempti
Regis amor: montem celeres syluamq; capeffunt.*

DE MISERIA.

Miseriæ maximæ intimatio.

Ouid. lib. 5. de Tristib.

Si mihi non parcis, fortuna parcere debes.

Non habet in nobis ullius ira locum.

Elige nostrorum, minimum, minimumq; malorū,

Isto, quo quereris grandius illud erit.

Quàm multa madida celantur arundine fossæ,

Florida quàm multas Hybla tuetur apes.

Quàm multa gracili terrena sub horrea ferre

Limite formica grana reperta solent,

Tam

Tam me circumstat densorum turba malorum.

Crede mihi, vere est nostra querela minor.

His qui contentus non est, in litteis arenus,

In segetem spicas, in mare fundat aquas.

Intempestiuos igitur compeſce furores,

Vela neque in medio deſere noſtra mari.

Idem lib. 4. de Ponto.

Tempora nam miſera complectar ut omnia vite,

A meritis eius pars mihi nulla vacat.

Qua numero tot ſunt, quot in horto fertilis arui,

Punica ſub lento cortice grana rubent,

Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos,

Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla fauos.

Miſeria caret inuidia.

Plautus in Truculento.

*Mauelim mihi inimicos inuidere, quàm me ini-
micis meis.*

Nã inuidere alij bene, tibi male eſſe, miſerum eſt.

Qui inuidet egent: illi, quibus inuidetur, rē habet.

Auſonius in Cleoboli ſenten.

Fortuna inuidia eſt immeritus miſer.

Miſeriam fide carere miſerrimum eſt.

Quid, 4. de Ponto.

Qui veniunt iſthinc, vix vos ea credere dicunt,

Quàm miſer eſt, qui fert aſperiora fide.

Miſerias ferre leue eſt, perferre autem graue.

Seneca in Thyeſte.

Erras, malorum ſenſus accreſcit die.

Leue est miserias ferre, perferre est graue.

Miser est qui grauiter amat, qui verò
leuiter foelix.

Tibullus lib. 2. eleg. 1.

*Ab miseri, quos hic grauiter Deus urget, at ille
Foelix, cui placidus leniter afflat amor.*

Quis miser, quis miserior, quis verò
miserrimus sit.

Plautus in Captiuis.

*Miser homo est, qui ipse sibi, quod edat, quarit, &
id agrè inuenit,*

*Sed ille est miserior, qui & agrè quarit & nihil
inuenit:*

*Ille miserrimus est, qui quum esse cupit, quod edat
non habet.*

Miser non est cui mori facile est, sed cui
è contra euenit.

Seneca in Hercule Oeteo.

Nunquam est ille miser, cui facile est mori.

Idem in Agamemnone.

O quàm miserum est, nescire mori.

Miser timet assidue, ne deterius ei contingat.

Quid, lib. 14. Metamorph.

- At Agmon

Feruidus ingenio, cum verò & cladibus asper,

Quid superet quod iam patientia nostra recuset

Ferre viri dixit? Quid habet Cytherea quòd ultra

(Velleputa) faciat? Nam dum pciora timentur

Est locus in voto.

Mise.

Miserum se credit nullus, nisi ad foeliciores
comparatus.

Seneca in Troade.

*Nemo se credit miserum licet sit.
Tolle foelices, remoueto multo
Diuites auro, remoueto centum
Rura qui scindat opulenta bobus,
Pauperi surgent animi iacentes:
Est miser nemo, nisi comparatus.*

Qui miser est, vt Hercules fuit, hic
Deus non est.

Seneca in Hercule furente.

*Quemcumque miserum videris, hominem scias.
Miseri Deum colere maximè debent.*

Seneca in Agamemnone.

Miseris colendos maximè superos reor.

Miseri increduli dicuntur.

Seneca in Hercule Oeteo.

Misera mens incredula est.

Miseri maleuolentes atque inuidi de aliorum
bonis sunt, cupiuntque illis omnes
esse similes.

Plautus in Captiuis.

*Quia tute ipse eges in patria, nec tibi quid viuas
domi est,
Omnes inuenire similes tibi vis: non mirum facis.
Est miserorum vt maleuolentes sint, atque inui-
deant bonis.*

Pudore vacant miseri.

Seneca in Oedipo.

Nullus est miseris pudor.

Stattius lib. 8. Thebaid.

-Nec habent extrema pudorem.

Miseri quod nimis volunt, hoc facile credunt,
imò quod nimis metuunt.

Seneca in Hercule furente.

Quod nimis miseri volunt

Hoc facile credunt.

MEGAE. Imò quod metuunt nimis

Nunquam amoveri posse, nec tolli putant.

Miseri suspiciosi sunt, seq. negligi semper credunt.

Terentius in Adel.

*Omnes quibus res sunt minus secunda, magis sunt
nescio quomodo*

Suspiciosi, ad contumeliã omnia accipiunt magis,

Propter suam impotentia si semper credunt negligi.

Miserorum est nunquam lætis rebus
credere atque gaudere.

Seneca in Thyeste.

Proprium hoc miseros sequitur vitium

Nunquam rebus credere lætis,

Rideat foelix fortuna licet,

Tamen afflictos gaudere piget.

Miseris vnicum solatium est, socium
in pœnis habere.

Seneca in Troade.

Dulce moerenti populus dolentium,

Dulce

Dulce

Lent

Turb

Ferre

Nem

Æqu

Mille

Obru

-Sor

Sub pe

Solent

Miseri

O uti

Nec m

Occurr

Morj

Si vis

Vitam

Nec let

*Dulce lamentis resonare gentes:
Lentius luctus, lacrymaq; mordent
Turbas quas fletu simili frequentat.
Ferre, quam sortem patiuntur omnes,
Nemo recusat.*

Ibidem.

*Æquior casum tulit, & procellas
Mille qui ponto pariter carinas
Obrui vides.*

Miserrimus nil veretur.

Ouid. lib. 14. Metamorph.

*-Sors autem ubi pessima rerum est,
Sub pedibus timor est, securaq; summa malorum.*

Seneca in Oedipo.

Solent extrema securos facere mala.

Miserrimus mortem optat, quia miseriæ finis est.

Ouid. lib. 3. Metamorph.

*O utinam à nostro secedere corpore possem!
Nec mihi mors grauis est posituro morte doloros.*

Idem Epist. 20. Heroid.

*Occurrunt animo pereundi mille figura,
Morsq; minus pœna, quàm mora mortis habet.*

Seneca in Troade.

*Si vis Vlysse cogere Andromachen metu,
Vitam minare, iam mori votum est mihi.*

Ouid. lib. 1. de Tristibus.

Nec lethum timeo, genus at miserabile lethi.

DE MISERICORDIA.

Misericordiæ ac veniæ nullus est post
mortem locus.

Stattius lib. 3. Sylvarum.

*Ad manes ignare fugis, nec flectere parcas,
Aut placare mala datur aspera numina letes.*

Ouid. epist. ad Liuiam de morte fil.

*Supprime iam lacrymas non est reuocabilis istis,
Quem semel umbrifera nauita lintre tulit.*

Propert. lib. 3. eleg.

*Desine Paule meum lacrymis urgere sepulcrum,
Parditur ad nullas ianua nigra preces.*

Reliqua pete ex tit. de Lacrymis.

Item tit. de Inferno.

Misericordiæ imploratio piissima.

Ouid. lib. 13. Metamorph.

-Tantum miserere, precésque

Supplices exaudi, tibi enim succumbimus vni.

Seneca in Troade.

-Pedibus admoueo tuis:

Miserere matris, & preces placidas pias,

Patiensq; recipe, quoque te celsum alius

Superi leuauerunt, mitius lapsos preme.

Claudianus in Epig. satisfactionis
ad Hadria.

Me precor, heu me redde mihi, grauibusq; mēder

Vulneribus, vitamq; iube famamq; reuerti,

Quæ per te cecidit, per te fortuna resurgat.

Sann

Sann
Cui
Leth
Cont

.N
Quor
de
Vt qu
seru
Quod
oro
Per fo
tate
Perq;
nit
Ne me
seru
Atq;
mer

In te i
Has ti
Eriper
Néve
Nec no
Iam ia
Dant

Sanus Achillis remeanis Telephus herbis,
 Cuius pertulerat vires, & sensit in vno
 Lethalē placidamq; manum: medicina per hostē
 Contigit, & pepulit, quos fecerat ipse dolores.

Plautus in Captiuis.

. Nunc obsecro te vnum hoc,

Quoniam nobis dū immortales animum osten-
 derunt suum,

Vt qui herum me tibi fuisse atq; esse nunc con-
 seruum velit,

Quod antehac pro iure imperitabam meo, nunc te
 oro per precem,

Per fortunam incertam, & per mei te erga boni-
 tatem patris,

Perq; conseruitium commune, quod hostica eue-
 nit manu:

Ne me secus honore honestes, quam ego te quum
 seruiebas mihi.

Atq; quis fueris, & qui nunc sis, meminisse ut
 memineras.

Claud. lib. 2. in Eutropium.

In te iam spes vna mihi pro fronde Mineris.

Has tibi protendo lacrymas, succurre ruenti,

Eripe me tandem, seruilibus eripe regnis:

Nēve adeo cunctos paucorum crimine damnes,

Nec noua tot meritis offensa prioribus obset.

Iam iam flecte animum: suprema pericula semper

Dant veniam culpa.

Misericors magis est, qui aliqua mala perpetus est, quam qui nulla.

Vergil. lib. I. Æneid.

Non ignara mali miseris succurrere disco.

Misericors pro vita mortem sæpe misero dedit.

Seneca in Troade.

AGAM. *Cur dextra regi spiritum eripuit tua?*

PYR. *Mortem misericors sæpe pro vita dabit.*

DE MODO.

Modus in omnibus rebus seruandus est, eo quòd omne nimium sit vituperabile.

Horat. satyra I. lib. I.

*Est modus in rebus, sunt certi deniq; fines,
Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.*

Idem lib. I. in Epist. ad Numicium.

*Insani sapiens nomen feret, æquus iniqui,
Ultra quàm satis est virtutem si petit ipsam.*

Plautus in Pœnulo.

- *Modus omnibus*

*In rebus, soror, est optimum habitus, nimia omnia
Nimium exhibent negotium hominibus ex se.*

Ausonius de 7. Sapient.

Et Mitylenais nimium nil Pittacus oris:

Mensuram optimum ait Cleobolus Lyndius in re.

Modum excedens instabile est: moderata verò durans.

Seneca

Seneca in Troade.

Moderata durant.

Iuuenalis satyra 10.

*-Nec unquam**Sanguine caudidici maduerunt rostra pusilli*

DE MONITIONE.

Monitio utilis est, etiam si illud, ad quod hortaris aliquem, agat.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

*Ergo quod fuerat stimulus factura sine ullis,
 Plenus auctorem te quoque nacta facit,
 Acer & ad palmae per se cursurus honores,
 Si tamen horteris fortius ibit equus.*

Idem lib. 5. de Tristibus.

*Nec te credideris, quia non facis ista, moneris
 Vela damus quamuis remige puppis eat:
 Qui monet ut facias, quod iam facis, ille monendo
 Laudat, & hortatu comprobat acta suo.*

Idem lib. 2. de Remed. amoris.

Nunc opus est celeri subdere calcar equo.

Monentis verba impatiens animus odit.

Ouid. lib. 1. de Remed. amor.

*Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
 Respuit, atque odio verba monentis habet.*

Monitio loco temporéque congruo fieri debet.

Ouid. lib. 1. de Remed. amo.

Quis matrem nisi mentis inops in funere nati

Flere vetat? non hoc vlla monenda loco est.

Idem lib. i. de Ponto.

Vtq; Machaonijs Paanius artibus heros

Lenito medicam vulnere sensit opem:

Sic ego mente iacens, Sacerbo saucius ictu,

Admonitu coepi fortior esse tuo.

Et iam deficiens sic ad tua verba reuixi,

Vt solet infuso vena redire mero.

DE MORA.

Mora omnis rescanda est, eo quòd damnosa est
ferè in omni re.

Ouid. lib. ii. Metamorph.

Sed mora damnosa est, nec res dubitare remittit,

Dum superest aliquid, cuncti coeamus ad arma.

Lucanus lib. 2. bel. civil.

Tolle moras, semper nocuit differre paratis.

Seneca in Thyeste.

Serum est cauendi tempus in medijs malis.

Silius Italic. lib. 4. bel. Pun.

Pelle moras, breuis est magni fortuna fauoris.

Manilius lib. 4. Astronomic.

-Mora saepe malorum

Dat caussas.

Ouid. lib. i. de Remed. amoris.

Vidi ego quod fuerat primò sanabile vulnus,

Dilatatum longa damna tulisse mora.

Mora omnis amanti longa videtur.

Ouid.

Longa

Da

Nã mo

Et v

Qua p

Quo

Tunc p

Nun

Verba

Assu

Quiq;

Ex f

Quod

Omni

M

-Ad

Mo

Quid. epist. 18. Heroid.

*Longa mora est nobis omnis qua gaudia differt:
Da veniam fassa, non patienter amo.*

Mora in amore vires haud paruas
amanti prębet.

Quid lib. 1. de Remed. amor.

*Nā mora dat vires, teneras mora percoquit vuas,
Et validas segetes quod fuit herba facit.
Qua prabet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primum tempore virga fuit:
Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,
Nunc stat in immensum viribus aucta suis.*

Ibidem.

*Verba dat omnis amās, reperitq; alimēta morādo
Idem Heroid. epist. 19.*

*Assumpsit vires, auctaq; flamma mora est.
Quiq; fuit nunquam paruus vel tempore longo
Ex spe, quam dederas tu mihi, crescit amor.*

Seneca in Agamemnone.

Quod ratio nequit, saepe sanauit mora.

Mora omnis properanti longa est.

Seneca in Agamemnone.

Omniq; nimium longa properanti mora est.

Mora ad pręstandum auxilium breuis
esse debet.

Quid lib. 14. Metamorph.

-Ad opem breuis hora ferenda est.

Mora saepe sanat, quod ratio nequit sanare;

Seneca in Agamemnone.

*Proinde quicquid est, da spatium & tempus tibi.**Quod ratio nequit, sepe sanauit mora.*

Ouid. lib. 3. Fastor.

Differ, habent parua commoda magna mora.

DE MORBIS.

Non omnis morbus est sanabilis.

Ouid. lib. 1. de Ponto.

*Non est in medico semper releuetur ut ager,**Interdum docta plus valet arte malum.**Cernis ut è molli sanguis pulmone remissus**Ad stygias certo limite ducat aquas.**Adferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,**Sanabit nullā vulnera cordis ope.**Tollere nodosam nescit medicina podagram,**Nec formidatis auxiliatur aquis.*

Idem lib. 3. de Ponto.

*Curando fieri quedam maiora videmus**Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.**Aliud est sentire, aliud tollere morbum,*

Ouid. lib. 3. de Ponto.

*Num eadem ratio est sentire & tollere morbos.**Sensus inest cunctis, tollitur arte malum.**Morbis quamprimum, antequam inualuerint,*
occurrendum.

Ouid. lib. 1. de Remed. amor.

Opprime dū noua sūt subiti mala, semina morbi,

Et

Et

Princ

Qu
Sed p

Vidi e

Di

Helle

Posce

Nam

Mil

Corpo

Au

A

Nam

Quem

I

Ma

Et tuus incipiens ire resistat equus.

Ibidem.

Principijs obsta: sero medicina paratur,

Quum mala per longas invaluere moras.

Sed propera, nec te venturas differ in horas.

Ibidem.

Vidi ego quod fuerat primo sanabile vulnus,

Dilatuna longa damna tulisse mora.

Perfius satyra 3.

Helleborū frustra, quum iam cutis egra tumebit,

Poscentes videas vententi occurrere morbo.

*Morbi diuersi, diuersis medicamentis
sunt sanandi.*

Quid. lib. 2. de Remed. amor.

Nam quoniam variat animi, variabimus artes,

Mille mali species, mille salutis erunt.

Corpora vix ferro quedam sanantur acuto:

Auxilium multis succus, & herba fuit.

DE MORIBVS.

Ad bonos mores nunquam sera est via.

Seneca in Agamemnone.

Nam sera nunquam est ad bonos mores via,

Quem pœnitet peccasse penè est innocens.

*Mores bene componere maximum est
opus hominum.*

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

Maius opus mores composuisse suos.

ff 2

Vnusquisque sese moribus eorum conformare
debet, quibuscum conuersatur.

Terentius in Adelphis.

*Sedulo moneo qua possum pro mea sapientia.
Verum quid facias? ut homo est, ita morem geras,
Mores mali, ut herba irrigua succreuer.*

Plautus in Trinummo.

*-- Mores mali quasi herba irrigua
Succreuerunt uberrime, neque quicquam hic vi-
le nunc est,
Nisi mores mali, eorum licet iam messem metere
maximam.*

Mores leges in potestatem suam perduxerunt: quia
non quod licet hodie fit, sed quod libet: igitur
refecandi sunt.

Plautus in Trinummo.

*- Nunc mores nihil faciunt quod licet,
Nisi quod lubet: ambitio iam more sancta est, li-
bera est à legibus.*

Ibidem.

- Mores

Leges perduxerunt iam in potestatem suam.

- Eæ misera etiam

*Ad parietem sunt fixæ clavis ferreis, ubi malos mores
Adfigi nimio fuerat æquius.*

Terentius in Heauton.

*Quam multa iniusta ac praua sunt moribus, sci-
licet prauis.*

Mori-

Morigeratae erunt tam mulieres, quam virginēs
& vt tales sint admonitio bona.

Quid. de fac. medica.

Prima sit in vobis morum tutela puella

Ingenio facile conciliante placent.

Certus amor morum, formam populabitur atq.

Horat. lib. 3. Oda 7.

Prima nocte domum claude: neque in vias

Sub cantu querula despice tibi:

Et te saepe vocanti

Duram, difficilis mane.

De morum munditia, elegantia, & ciuilitate.

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

Munditia placeant, fuscantur corpora campo.

Sit bene conueniens, & sine labe toga.

Linguaq; nec rigeat, careant rubigine dentes,

Nec vagus in laxa pes tibi pelle naret.

Quid si precipiam ne fuscet inertia dentes,

Oraq; suscepta mane lauentur aqua?

Nec male deformet rigidos tonsura capillos,

Sit coma, sit docta barba resecta manu.

Et nihil emineant, & sint sine sordibus ungues.

Inque caua nullus stet tibi nare pilus.

Nec male odorati sit tristis anhelitus oris,

Nec ladat nares virq; paterq; gregis.

Sint modici risus, paruaq; viringue lacuna,

Et summos dentes ima labella tegant.

Nec sua perpetuo contendant ilia risu,

Sed leue nescio quid, foemineumq; sonet.
 Est & in incessu pars non temnenda decoris,
 Allicet ignotos illa, fugatq; viros, &c.
 Carpe cibos digitis, e; quidam gestus edendi,
 Ora nec immunda tota perunge manus,
 Nève diu præsume dapes: sed desine citra
 Quàm cupias, paulò quã potes esse minus, &c.
 Nec coràm mixtas ceruæ sumpsisse medullas,
 Nec coràm dentes perfricuisse probem.
 Ista dabunt faciem, sed erunt deformia visu,
 Multaq; dum fiunt turpia, facta placent. lib. 2.
 Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi,
 Officium præstent mensq; pedesq; suum.
 Iurgia præcipuè vino stimulatæ caueto,
 Et nimium faciles ad fera bella manus.
 Occidit Eurytion stultè data vina bibendo,
 Aptior est dulci mensa merumq; ioco. lib. 3.
 Parus monere pudet, telorum dicere iactus,
 Vt sciat & vires tessera missa tuas. &c.
 Sed minimus labor est sapienter iactibus uti,
 Maius opus, mores composuisse suos.
 Tunc sumus incanti, studioq; aperimur in ipso,
 Nudaq; per lusus pectora nostra patent, &c.
 Pertinet ad faciem rabidos compescere mores,
 Candida pax homines, irux decet ira feras.
 Ora tument ira, nigrescunt sanguine vena,
 Lumina gorgoneo sauius angue micant, &c.
 Odimus immodicos (expertæ credite) fastus,

*Sapientia tacens odij semina vultus habet,
 Spectantem spectata, ridenti mollia ride:
 Innuet, acceptas tu quoque redde notas.
 Rara tamen menda facies caret, occule mendas,
 Quodque potes vitium corporis abde tui.*

Plautus in Pœnulo.

*Liberos homines per urbem modico magis par est
 gradu
 Ire: serus ille esse duco festinantem currere.*

DE MORTE.

Mortis memoria iugis esse debet, sed que etiã Dei
 præcepto, cui soli Epicurei repugnãt, sed falso.

Horat. lib. I. epist. ad Albiũ.

*Inter spem curamque, timores inter et iras
 Omnem crede diem tibi diluxisse supremum,
 Grata superveniet que non sperabitur hora.*

Perſius satyra 5. (de est.)

*Vive memor lethi, fugit hora hoc quod loquar in-
 Ausonius in Chilonis sententiis.*

*Vive memor mortis, memor ut sis vite salutis,
 Tristia cuncta exuperans.*

Martialis I. Epigr.

*Expectant cureque, catenatique labores.
 Gaudia non remanent, sed fugitiua volant:
 Hac utraque manu, complexuque, asserere toto,
 Sape fluunt, imò sic quoque lapsa sinu.
 Non est, crede mihi, sapientis dicere vitam,*

Sera nimis vita est crastina, viue hodie.

Idem lib. 2. Epigram.

*Pange thoros, pete vina, rosas cape, tingere narde,
Ipse iubet mortis te meminisse Deus.*

Lucret. lib. 3. ex Epicureorum insulsa
opinionem sic ait:

*Et metus ille foras praeceptis Acherontis egendit
Funditus, humanam qui vitam turbat, ab imo
Omnia suffundens mortis nigrore, nec ullam
Esse voluptatem liquidam, puramq; reliquit.*

Mors communis est omnibus, nullique parcit.

Mapheus Vegius lib. 13. Æneid.

Vergil. addito.

*Heu mortem inuisam, qua sola vlticibus armis
Elatos frenas animos, communia toti
Genti sceptrum tenens, aeternaq; foedera seruans.
Qua magnos, paruosq; teris, qua fortibus equos
Imbelles, populisq; duces, seniumq; iuuenta.*

Vergil. Elegia in Mæcenatis obitu.

*Illam rapit iuuenes prima florente iuuenta,
Non oblita rapit sed tamen illa senes.*

Quid. lib. 3. Eleg.

*Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
Omnibus obscuras inijcit illa manus.*

Idem ad Liuiam de morte filij.

*Fata manent omnibus, omnibus expectat auarus
Portitor, et turba vix satis una ratis.*

*Tendimus huc omnes, metum properamus ad unum,
Omnia*

Omnia sub leges mors vocat astra suas.

Ibidem.

Fortuna arbitrjs tempus dispensat ubique,

Illam rapit iuuenes sustulit illa senes.

*Quaq; ruit, furibunda ruit, totumq; per orbem
Fulminat, & cecis caca triumphat equis.*

Horatius Oda 4. lib. 1.

*Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumq; turres, o beate Sexti.*

Idem Oda 28. lib. 1.

- Omnes una manet nox,

Et calcanda semel via lethi.

Mista senum ac iuuenum densantur funera, nullum

Saua caput Proserpina fugit.

Idem Oda 14. lib. 2.

- Silicet omnibus

Quicumque terra munere vescimur

Enaviganda, siue reges

Siue inopes erimus coloni.

Idem Oda 2. lib. 3.

Mors & fugacem persequitur virum,

Nec parcat imbellis iuuentae

Poplitibus, timidoq; tergo.

Idem satyra 6. lib. 2.

- Neque ulla est

Aut magno, aut paruo lethi fuga.

Iuuenalis satyra 10.

- Mors sola fasces

Quantula sunt hominum corpuscula.

Lucanus lib. 9. bel. ciuil.

Sortilegis egeant dubij, semperq³ futuris

Casibus ancipites, me non oracula certum,

Sed mors certa facit: puido fortiq³ cadendum est.

Seneca in Hercule furente.

-Tibi crescit omne

Et quod occasus videt, & quod ortus.

Parce venturis, tibi omnes paramur:

Sis licet segnis properamus ipsi:

Prima que vitam dedit hora, carpsit.

Martialis lib. 4. Epigram.

Nullo fata loco possis excludere: quum mors

Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

Propert. lib. 2. eleg. ad Iouem.

Longius, aut propius mors sua quemque manet.

Idem eleg. 5. lib. 3.

Haud vllas portabis opes Acherontis ad undas,

Nudus ad infernas stulte vehere rates.

Victor cum victis pariter miscbitur umbris,

Consule cum Mario capte Iugurtha sedes.

Lydus Dulichio non distat Cræsus ab Iro.

Optima mors parca que venit apta die.

Ouid. lib. 10. Metamorph.

Omnia debentur vobis paulumq³ morati

Serius, aut citius sedem properamus ad vnã.

Tendimus huc omnes.

Pro-

Propert. lib. 3. eleg.

Quid genus aut virtus, aut optima profuit illi
 Mater, & amplexum Caesaris esse focos:
 Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
 Et per maternas omnia gesta manus?
 Occidit, & misero steterat vigesimus annus,
 Tot bona tam paruo clausi in orbe dies.
 Inunc, tolle animos, & tecum singe triumphos,
 Stantiaq; in plausum tota theatra iuuent.
 Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
 Gemmea sint ludis, ignibus ista dabis.
 Sed tamē hūc omnes, hūc primus & vltimus ordo.
 Est mala, sed cunctis ista terenda via est.
 Exoranda canis tria sunt latrantia colla,
 Scandenda est torui publica cymba senis.
 Ille licet ferro cautus se condat & are,
 Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
 Nirea non facies, non vis exeruit Achillem,
 Cræsum aut Pactoli quas parit humor, opes.
 Claud. lib. 2. de raptu Proser.

Sub tua purpurei venient vestigia reges
 Deposito luxu, turba cum paupere mixti:
 Omnia mors aequat.

Mortis terminus à Deo vnicuique fixus est, vltra
 quem transgredi nemo potest.

Ouidius ad Liuiam de morte filij.

Sed rigidum ius est, & inenitabile mortis.

Seneca in Herc. furen.

Certo veniunt ordine Parca.
 Nulli iusso cessare licet,
 Nulli scriptum proferre diem,
 Recipit populos urna citatos.

Idem in Herc. Oeteo.

Tunc solamina cantibus
 Querens flebilibus modis
 Hoc Orpheus cecinit Getis:
 Leges in superos datas:
 Et qui tempora digerens
 Quatuor præcipitis Deus
 Anni disposuit vices
 Nulli non auidas polo
 Parcas stamina neetere.

Lucretius lib. 3. de nat. rerum.

Certa quidem finis vitæ mortalibus adstat,
 Nec deuitari lethum pote quin obeamus.

Martialis lib. 1. Epigram.

Lanificas nulli tres exorare puellas
 Contigit, obseruant quem statuere diem.
 Diuitior Crispo, Thræsea constantior ipso,
 Lautior & nitido sis Meliore licet,
 Nil adicit penso Lachesis, fusoq; sororum:
 Explicat, & semper de tribus vna necat.

Silius Italicus lib. 3. bel. Pun.

Et pace, & bello cunctis stat terminus æui,
 Extremumq; diem primus tulit.

Tibul.

Tibullus Elegia 7.lib.1.

*Hunc cecinere diem Parca, fatalia nentes
Stamina, non ulli dissoluenda Deo.*

Mortis genera multa ac diuersa sunt.
Cornelius Gallus.

*Omnibus est eadem lethi via: non tamen vnus
Est vitæ cunctis, exitijq; modus.*

*Hac pueri, atque senes pariter iuuenesq; ferentur,
Hac par diuitibus pauper egenus erit.*

Stattius lib.9. Thebaid.

Mille modis lethi miseros mors vna fatigat.

Idem lib.2. Sylua.

*Nam populos mortale genus, plebisq; caduca
Quid fleat interitus? hos bella. hos aquora poscunt,
His amor exitio, furor his, & seua cupido.*

*Vt sileam morbos, hos ora rigentia brumæ,
Illos implacido lethalis Sirius igni,*

*Hos manet imbrifero pallens autumnus hiatus,
Quicquid habent, ortus finem timet, ibimus omnes,
Ibimus, immensis urnam quatit Æacus umbris.*

Seneca in Thebaid.

*Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem, mille ad hanc aditus patent.*

Mors timenda non est, quia huius miseriæ
terminus est.

Lucanus lib.8. bel. ciuil.

-- Mors vltima pœna est,

Nec metuenda viris.

Mortem qui non timet, diis adsimilatur.

Seneca in Agamem.

*Qui vultus Acherontis atris,
Qui stygia tristem non tristis videt,
Audetq; vitæ ponere finem,
Par ille regi, par superis erit.*

Mors miseris solatium & munus esse dicitur, quia
ærumnarum presentis vitæ finis est.

Quid. lib. 1. de Tristibus.

*Nec letum timeo, est genus miserabile lethi,
Demite naufragium, mors mihi munus erit.*

Idem lib. 4. de Tristib.

*Vna tamen spes est, quæ me solatur in istis
Hæc fore morte mea non diuturna mala.*

Seneca in Troade.

HECV. *Fœlix Priamus,
Dicite cuncta, liber manes
Vadit ad imos: nec feret unquam
Vineta Graium ceruicæ iugum.*

CHOR. *Fœlix Priamus dicimus omnes:*

Secum excedens sua regna tulit:

Nunc Elysi nemoris tutus

Errat in umbris. interq; pius

Fœlix animas Hæctora querit.

Cita mors præstat.

Quid. lib. 3. de Ponto.

*Mitius ille perit subita qui mergitur unda,
Quàm sua qui liquidis brachia lassat aquis.*

Mors

Mors fœlix dicitur, quando hominem in prosperitate positum non interimit, & vocata quoque venit: Surda autem, & crudelis, quando afflictor interimere negat.

Boëtius Metro 1 lib. 1.

*Mors hominum fœlix, qua se nec dulcibus annis
Inferit, & moestis saepe vocata venit.*

*Heu heu quàm surda miseros avertitur aure,
Et flentes oculos claudere seua negat.*

Mortem optare timidi est, atque adeò malum,
peius autem illam timere.

Ouid. 4. Metam.

Timidi est optare necem.

Seneca in Oedipo.

Vtrumque (scilicet mortem cupere, & mortem timere) timidi est velle.

Ausonius in Periandri sentent.

Mortem optare malum, timere peius.

In malis rebus morte nihil est melius.

Plautus in Rudente. - *Neque est*

Melius morte in malis rebus.

Mori contemnit qui non concupiscit.

Seneca in Oedipo.

- *Contempsit mori*

Qui non concupiscit.

Mors vltima linea rerum esse dicitur.

Horatius lib. 1. epist. ad Quintium.

- *Mors vltima linea rerum est.*

Mori innocenter satius est quàm peccare: qui autem ob virtutem perit, non interit.

Ouid. lib. 5. de Tristibus Eleg. II.

Maxima poena mihi est ipsum offendisse, priusque
Venisset mallet funeris hora mihi.

Plautus in Captiuis.

Dum ne ob male facta pereo, parui astumo,
Si ego hęc peribo.

At erit mihi ob factum mortuo memorabile:

Qui per virtutem peritat non interit,

Claudianus de bel. Gildon.

Nonne mori satius, vita quam ferre pudorem?

Mortui deflendi nō sunt. vt supra tit. de lacrymis
ostensum est, sed potius viuentes.

Ouid. lib. 15. Metamorph.

Mors tantum vellem matrem, mea fallere possēt,
Mater obest, minui q̄ necis mihi gaudia, quāuis

Nō mea mors illi, verum sua vita gemenda est,

Mortui honorandi sunt tumulo sacrificioque.

Ouid. lib. 2. Fasto.

Est honor & tumulus animas placare paternas,

Paruaq̄ in extructas munera ferre pyras,

Parua petunt manes, pietas pro diuite grata est

Munere: non auido Styx habet ima Deos.

Iuuenalis satyra 3.

-Quoties huic talis ad illos

Vmbra venit, cuperent lustrari si qua darentur

Sulphura cum tedis, & si foret humida laurus.

Morientis mortuive periphraſis.

Silius Italic. lib. 12. bel. Pun.

Saluetur omne decus letho, niueosq̄ per artus

Et stygius color, & forma populatur honores:
 Ambrosia cecidere coma, violataq; ceruix
 Marmoreum in iugulum collo lābente recumbit:
 Haud secus oceano rediens cythereius ignis
 Quum se venari iactat splendore resecto:
 Si subita innadat nubes, hebetatur, & atris
 Decrescens tenebris languentia lumina condit.

Stattius lib. 3. Syl.

Fœlix ô si longa dies: si cernere vultus
 Natorum, virideis genas tibi iusta dedissent
 Stamina: sed media cecidere abrupta iuuenta
 Gaudia, florentesq; manu scidit Atropos annos,
 Qualia pallentes declinant lilia culmos,
 Pubentesq; rosa primos moriuntur ad austros,
 Aut ubi verna nohis expirat purpura pratis.

DE MOTV.

Motu continuo quęque mouentur.

Quid. lib. 15. Metamorph.

Omnia mutantur, nihil interit, errat, & illinc
 Huc venit, hinc illuc, Ibidem.

Quum sint huc forsitan illa,
 Hæc translata illuc, summa tamē omnia cōstant.
 Nil equidem durare diu sub imagine eadem
 Crediderim, sic ad ferrum venistis ab auro
 Secula, sic toties versa est fortuna locorum.
 Vidi ego, quod fuerat quondā floridissima tellus,
 Esse fretum, vidi factas ex equore terras.

Horatius Oda 29. lib. 3.

*Cetera fluminis
 Riui feruntur, nunc medio in alues
 Cum pace delahentis Hetruscum
 In mare, nunc lapides a defos
 Stirpesq; raptas, & pecus & domos
 Voluentis unà, non sine montium
 Clamore, vicinaq; sylua,
 Quum vera diluuias quietos.
 Irritat amnes.*

Lucretius lib. 1. de nat. rerum.

Semper in assiduo motures quaq; geruntur.

Boëtius Metro 9. lib. 3.

*- Qui tempus ab euo**Ire iubet: stabiliq; manens das cuncta moueri.*

Manilius lib. 4. Astrono.

*Est equale nihil, terrenos aspice tractus,
 Et maris, & notis fugientia flumina ripis.
 Crimen ubiq; frequens, & laudi noxia iuncta est
 Sic sterilis terris laeis interuenit annus,
 Ac subitò rumpit paruo discrimine foetus.
 Es modò portus erat pelagi, iam facta charybdis,
 Laudatiq; cadit post paulum gratia ponti,
 Et nunc per scopulos, nunc campos labitur amnis,
 Aut faciens iter, aut quarens venit ve, redit ve.*

DE MULIERIBVS.

Mulier ad fructum & prolem nascitur.

Claud.

Claudianus in Eutrop. lib. i.

Nascitur ad fructum mulier, prolemq; futuram.

Illamulier sapientissima est, quæ secundis in rebus seipsam nouit, & aduersa æquaminitèr sustinet.

Plautus in Sticho.

AN. *Qua tibi mulier videtur multo sapiētissimā*

PA. *Qua tum, quam res secunda sunt, se poterit noscere.*

Et qua equo animo patietur sibi esse peius, quàm fuit.

Mulieris officium est educare liberos, & colovitam tolerare, &c.

Vergil. lib. 8. Æneid.

Ceu foemina primùm,

Cui tolerare colo vitam. tenuiq; Minerva,

Impositum cinerem & sopitos suscitatur ignes,

Noctem addens operi famulasq; ad lumina longo

Exercet penso, castum ut seruare cubile

Coniugis, & possit paruos educere natos.

Mulier casta esse dicitur, de qua vulgifama mentiri veretur.

Ausonius in Biæ sententiis.

Que casta est? De qua mentiri fama veretur.

Mulier casta est ea, quæ seipsam custodit, nonquam vir. quia tunc, etsi corpus sit castum, tamen mens adultera est.

Ouid. lib. 3. eleg. siue amo.

Duro vir imposito tenera custode puella

Nil agis, ingenio quaq; tuenda suo est.
 Si qua metu dampno casta est, ea deniq; casta est:
 Quæ, quia non liceat, non facit, illa facit.
 Ut iam seruaris bene corpus, adultera mens est;
 Nec custodiri, ni velit, vlla potest.
 Nec mentem seruare potes, licet omnia claudas.
 Omnibus exclusis intus adulter eris.

Ibidem.

Centum fronte oculos, centum ceruice gerebat
 Argus. Et hos vnus sepe fefellit amor.
 In thalamo Danaë saxo ferroq; perenni,
 Quæ fuerat virgo tradita, mater erat.

Propert. lib. 2. eleg. ad Cynthiam.

Quos igitur tibi custodes? quæ lumina ponam,
 Quæ nunquam supra pes inimicus eat?
 Nam nihil inuita tristis custodia prodest:
 Quam peccare pudet Cynthia, tuta sat est.

Mulier illa bona est quæ malefacere potest, & non facit.

Plautus in Sticho.

ANT. Dic vicissim nunc iam tu. PINA. Quid vis tibi dicam pater?

AN. Vbi facillime spectatur mulier, quàm ingenio est bono?

PINA. Quoi malè faciundi est potestas, quæ ne faciat, id temperat.

ANT. Haud malè istuc.

Mulier

Mulier corrupta semel, postea rarò abstinabit, nò
secus ac canis à gustato vncto corio.

Horat. satyra 5. lib. 1.

Sic tibi Penelope frugi est, qua si semel uno
De sene gustarit, tecum partita lucellum,
Ut canis à corio nunquam absterrebitur vncto.

Mulier si benefacere incœperit, eius cito odium
percipit: contrà verò, si malè quidpiam
incœperit facere.

Plautus in Terentio.

Id illi morbo, id illi senio est: ea illi misera miseria
est.

Si benefacere incœperit, eius enim citò odium
cipit:

Nimisq; pauca sunt defessa malè qua facere oc-
cœperint,

Nimisq; pauca efficiunt, si quid occœperint be-
nefacere.

Mulieri nimio malefacere melius est onus, quàm
bene.

Mulier, mala quæ fieri videt reticens,
bona non est.

Plautus in Persa.

Virgo atque mulier nulla erit, quin sit mala,

Qua reticet, si quid fieri peruorse videt.

Mulier mala voluntatem pro ratione habet:

Iuuenalis satyra 6.

Pone crucem seruo, meruit quo crimine seruus

Supplicium? quis tectis adest? quis detulit? audi,
 Nulla unquã de morte hominis contagio longa est.
 Ac demens, ita seruus homo est, nil fecerit, esto,
 Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.
 Imperat ergo viro.

Mulier malorum dux, nec non scelerum
 artifex esse dicitur.

Seneca in Hippolyto.

~~ead dux malorum foemina, & scelerum artifex~~
 Obscari ~~in~~ incesta stupris
 Fumant tot urbes, bella tot gentes
 Et versa ab imo regna tot populos premunt.

Mulier sæuissima tunc esse dicitur, quum stimu-
 lo odio admouet pudor, nec non si
 repudiata fuerit.

Iuuenal. satyr. 10.

- Mulier sæuissima tunc est,

Quum stimulos odio pudor admouet.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

Sed neque fuluus aper media tã seuius in ira est,
 Fulmineo rabidos dum rotat ore canes.

Nec lea quum catulis lactantibus ubera prabet,

Nec breuis ignaro vipera lasa pede:

Foemina quàm socij deprensa pellice lecti

Ardet, & in vultu pignora mentis habet.

In ferrum, flammamq; ruit, positoq; decore

Fertur, ut Aonij cornibus icta Dei,

Coniugis admissum, violataq; iura mariti

Barba-

FLORES.

¶

Barbara per natos Phasias ulta suos.
 Altera dira parens hac est, quam cernis, hirundo,
 Assice, signatum sanguine pectus habet.
 Hoc bene compositos, & firmos rumpit amores:
 Crimina sunt cautis ista timenda viris.

Seneca in Hercule Oeteo.

O quam cruentus foeminas stimulavit dolor,
 Quam patuit una pellici & nuptae domus!
 Scyllae & Charybdis Sicula contorquens freta
 Minus est timendus, nulla non melior fera est.

Muliere nihil peius, neque audacius.

Plautus in Milite.

Quid peius muliere atque audacius? q. d. nihil?

Iuuenibus nil illecebrosius muliere,
 vino, & nocte.

Ouid. lib. i. Elegia.

Nox & amor, vinumq; nihil moderabile suadens
 Illa pudore vacat: Liber amorq; metu.

Plaut. in Bacchidib.

Illecebrosius fieri nihil potest nox, mulier, vinum,
 Homini adolescentulo.

Muliere nihil miserius, cuius blanditia est viscus
 merus, illaqueans scilicet animam.

Plautus in Bacchid.

Miserius nihil est, quam mulier.
 Viscus merus veltra est blanditia.

Muliere superba atque diuite nihil
 intolerabilius.

Iuuenalis satyra 6.

Malo Venusinam, quàm te Cornelia mater
 Gracchorum si cum magnis virtutibus adfers
 Grande superciliū, & numeras in dote triumphos.

Ibidem.

Intolerabilius nihil est quàm foemina diues.

Mulieres ad ludos & choreas non aliter ruunt.
 quàm apes ad flores, & formicæ ad cibum,
 vt spectentur simul & inspiciant.

Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

Vt redit, itq̄ frequens longum formica per agmen
 Granifero solitum dum vehit ore cibum,
 Aut, vt apes saltusq̄ suos, & olentia nacta
 Pascua, per flores, & thyma summa volant.
 Sic ruit in celebres cultissima foemina ludos.

Copia iudicium sepe morata meum est.

Spectatum veniunt, veniunt spectentur vt ipse.

Ille locus casti damna pudoris habet.

Mulieres ad lacrymas proclives sunt.

Ouid. lib. 2. de Remed. amoris.

Néve puellarum lacrymis mouere caueo,

Vt flerent oculos erudière suos.

Idem lib. 3. de Arte aman.

Quò non ars penetrat, discūt lacrymare decenter

Quoq̄ volunt plorant tempore, quoq̄ modo.

Iuuenalis satyra 1.

Tunc grauis illa viro, tunc orba tigride peior.

Tunc simulat gemitus occulti conscia facti.

Aut

*Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat.
Vberibus semper lacrymis, semperq; paratis
In statione sua.*

Mulieres dolis & audacia plenæ sunt: nam si in culpa aliqua deprehenduntur, illico ad fraudes & conuitia prorumpunt.

Proper. lib. 2. eleg. 8. ad Amicam.

*Sed vobis facile est verba & componere fraudes.
Hoc unum didicit foemina semper opus.*

Tibullus eleg. 4. lib. 3.

*Ah crudele genus, nec sidum foemina nomen,
Ah pereat didicit fallere si qua virum.*

Iuuenalis Satyra 6.

-Nihil est audacius illis

Deprensas iram atque animos à crimine sumunt.

Seneca in Hippolyto.

*Deprehensa culpa est, anime quid segnis stupes?
Regeramus ipsa crimen, atque ultro impiam
Venerem arguamus: scelere velandum est scelus.
Turissimum est inferre, quum timeas gradum.*

Ibidem.

Quid sinat inausum foemina praeceps furor?

Nephanda iuueni crimina in fonti parat.

In scelere querit crine lacerato finem.

Decus omne turbat, capitis humectat genas.

Instruitur omnis fraude foeminea dolus.

Mulieres bonorum agendorum immemores sunt: malorum verò, nequaquam, quia ad malitiam proniores sunt.

Plautus in Milite.

*Si quid faciendū est mulieri malè, atq; malitiosè,
Ea sibi immortalis memoria est meminisse, &
sempiterna.*

*Sin bene, aut quid fideliter faciendum sit, eò de-
ueniunt.*

*Obliviosa ex templo uti fiāt, meminisse nequeunt,
Terent. in Hecyta.*

*Prob Deūm atque hominum fidem, quod hoc ge-
nus est? & que hæc coniuratio?*

*Ut omnes mulieres eadem aequè studeant, nolintq;
omnia.*

*Neque declinatam quicquam ab aliarum inge-
nio ullam reperies,*

*Itaq; adeo uno animo omnes socrū oderūt nurus:
Viris esse aduersas aequè studium est, similis perti-
nacia:*

*In eodem omnes mihi videtur ludo docta ad ma-
litiā.*

*Mulieres dotatae viros opprimunt, ut & supra eo-
dem titulo dictum est, indotatę verò sub viri
potestate sunt.*

Plautus in Afinaria.

*Hæ sunt atque alia multa in magnis dotibus
Incommoditates, sumptusq; intolerabiles.
Nam que indotata est, ea est in potestate viri:
Dotata maclant & malo damno viros.*

Mu-

Muli
est.
verNego
lie

Hæc

Plus

ris

Neq;

eis

Orn

me

Doct

est

Postq

in

Amb

na

Polir

Que

ope

Dede

Apar

ve

Sat s

da

Pates

Mulieres gubernare continuus & maximus labor est, quia immoderatae sunt, cum in omnibus, tum verò maximè in cultu.

Plautus in Pœnulo.

Negotij sibi qui volet vim parare, nauem & mulierem,

Hec duo sibi comparato. Nā nulla magis res duae plus negotij habent: eas fortè si exornare occæperis,

Neque unquam haec duae res satis ornantur, neque eis ulla satis

Ornamenti satietas est. atque hac uti loquor nunc modo.

Docta dico. Nā nos usque ad unum hoc quod est die,

Postquam illuxit aurora nunquam cessavimus ex industria

Ambae lauari, atque fricari, aut tergeri, aut ornari,

Poliri, expoliri, pingi, fingi, & binae unà singulis

Quae datae nobis ancillae, ea nos lauando, eluendo operam

Dederunt, ab gerūdāq; aqua sunt viri defessi duo.

Apagesis negotij in muliere quantum una est? si verò duae,

Sat scio maximo uni populo, quoi lubet, plus satis dare

Potes sunt, quae noctes diesq; in omni aetate semper

Ornantur, lauantur, tergentur, poliuntur. Postremo modus

Muliebris nullus est, neque vnquam lauando & fricando sumus saturus.

Nam qua lauta est, nisi perculsa est, meo animo quasi inuenusta est.

Terent. in Heauton.

Nosti mores mulierum, dum poliuntur, dum comuntur Annus est.

Mulieres prodigę sunt, non cogitantes vnde census vel minuatür vel augeatur.

Iuuenalis satyra 6.

- Tamen vtile quid sit.

Prospiciunt aliquando, si quis famemque Formica tandem quidam expauere magistras.

Prodiga non sentit pereuntem foemina censum.

Ac velut exhausta rediuiuus pullulet arca

Nummus, & è pleno semper iollatur aceruo,

Non vnquam reputat quanti sua gaudia constant.

Mulierum ornatus maximę creuit, ita vt quod addant ferę non habeant.

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

Sed neque ramosa numerabis in ilice frondes,

Nec quot apes Hybla, nec quot in alpe fera,

Nec mihi tot cultus numero comprehendere fas est,

Adiicit ornatus proxima quęque dies.

Foemina caniciem germanis inficit herbis,

Et melior vero quaritur arte color.

Foemi-

*Fœmina procedit densissima crinibus emptis
Proq; suis alios efficit ære suos.*

*Quid de veste loquar? non iam segmenta requiro.
Nec qua de Tyrio murice lana rubet.*

Iuuenalis satyra 3.

*Hic ultra vires habitus nitor, hic aliquid plus
Quàm satis est, interdum aliena sumitur arca.
Commune id vitium est, hic viuimus ambitiosa
Paupertate omnes.*

Molieres infideles sunt.

Catullus de muliere sua.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle

Quàm mihi, non si se Iupiter ipse petat.

Dicit, sed mulier cupido quod dicit amanti

In vento & rapida scribere oportet aqua.

Titus Calphurn. Eclog. 3.

Mobilior ventis, ô fœmina, sic tua Phillis,

Quæ sibi (nam meminî si quando solus abesses,

Mella etiam sine te, iurabat amara videri.

Ibidem.

Credere pastores lenibus nolite puellis.

*Molieres inuincibilem vincere dicuntur,
vt de Hercule liquet.*

Ouid. Epist. 9. Heroid.

Fama Pelasgiadas subito peruenit ad vrbes

Decolor, & factis inficianda tuis.

Quem nunquam Iuno, seriesq; immensa laborum

Fregerit, huic Iolen imposuisse iugum,

*Plus tibi quàm Iuno, nocuit Venus: illa premenda
Sustulit, hæc humili sub pede colla tenet.*

Téne ferunt geminos pressisse tenaciter angues,

Quum tener in cunis iam Ioue dignus eras?

Cœpisti melius, quàm desinis: ultima primis

Cedunt, dissimiles hic vir, & ille puer:

Quem non mille fera, quæ non Steneleius hostis,

Non potuit Iuno vincere, vicit amor.

Seneca in Hercule furente.

Fortem vocemus, cuius ex humeris leo

Donum puella factus & claua excidit,

Fulsitq; pictum veste Sidonia latus?

Fortem vocemus, cuius horrentes coma

Maduere nardo? laude qui notas manus

Ad non virilem tympani mouit sonum,

Mitra ferocem barbara frontem premens?

Idem in Hyppolito.

Natus Alcmena posuit sagittas,

Et minax vasti spoliū leonis,

Passus aptari digitis smaragdos,

Et dari legem rudibus capillis.

Crua distincto religauit auro,

Luteo plantas cohibente socco:

Et manu clauam modò qua gerebat

Fila deduxit properante fuso.

Propert. lib. 3. eleg. de imperiis fœm.

Quid mirare meam si versat fœmina vitam,

Et

*Et trahit ad dictum sub sua iura virum?
Omphale in tantum forma processit honorem,
Lydia Gygeo tincta puella lacu,
Ut qui pacato statuisset in orbe columnas,
Tam dura traheret mollia pensa manu.*

Mulieres inconstantes sunt.

Vergil. lib. 4. Æneid.

*Eia rumpe moras (varium, & mutabile semper
Fœmina.)*

Titus Calphurn. eclog. 3.

Mobilior ventis, ô fœmina.

Propert. lib. 1. eleg. ad Amicam.

*Non sic incerto mutantur flumine Syrtes,
Nec folia hyberno tam tremefacta Noto,
Quàm citò fœminea non constat fœdus in irâ,
Sive ea causa grauis, sive ea causa lenis.*

Tibullus Eleg. 4. lib. 3.

*Sed flecti poterit, mens est mutabilis illis,
Tu modò cum multa brachia iende fide.*

Mulieres litigiosæ sunt in omnibus.

Iuuenalis satyra 6.

*Nulla ferè causa est in qua non fœmina litens
Mouerit, accusat Manilia si rea non est.
Componunt ipsa pro se, formantq; libellos.*

Propert. lib. 2. eleg. 6.

*Non sic incerto, &c. vt supra hac eadem
pagina.*

Mulieres nuptæ viro fideles esse, eumque time-
re debent, vt lex & ius iubent.

Ouid. lib. 3. de Arte amand.

*Nupta virum timeat, rata sit custodia nuptæ:
Hoc decet, hoc leges, iusq; pudorq; iubent.*

Mulierum est ingenium, vt quum viri volunt,
nolint, quum verò nolint, vltro cupiant.

Terent. in Eunucho.

*Imò cerè noui ingenium mulierum,
Nolunt vbi velis, vbi nolis cupiunt vltro.
Mulieres rectè olent, vbi nihil olent.*

Plaut. in Mostellaria.

Mulier rectè olet, vbi nihil olet.

Mulieres naturaliter timidæ sunt. Nam hanc pas-
sionem Deus (qui naturæ creator est) eis dedit,
vt expugnari possent, malitia autem illas au-
daces reddit, vt suprâ eodem tit. ostensum est.
Mulieres audacissimæ, &c.

Seneca in Octauia.

*Mulier, dedit natura cui prouum malo
Animum, ad nocendum pectus instruxit dolis,
Sed vim negauit, vt ne inexpugnabilis
Esset, sed agras frangeret vires timor.*

Mulierum ira immitigabilis est.

Iuuenalis satyr 6.

*Credamus Tragicis quicquid de Colchide torua
Dicitur, & Progne: nil contra conor, & illa
Grandia monstra suis audebant temporibus: sed
Non propter nummos. minor admiratio summis
Debetur*

Debet
Hunc
Praci
Subtr

Actu
Ne
Ob
dæ
id

AN.

Virgi

pie

E ma

mi

Qui

Pridi

M

Add

Te

Car

Fa

Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
 Hunc sexum, & rabie iecur incendente feruntur
 Pracipites: ut saxa iugis abrupta, quibus mons
 Subtrahitur, cliuq; latus pendente recedit.

Propert. lib. 3. Eleg. ad Cynthiam.
 de Lycinna.

At tu non meritam parcas vexare Lycinnam,
 Nescit vestra ruens ira referre pedem.

Ob superius enarrata mulierum vitia, vitan-
 dae sunt mulieres quoad eius fieri potest,
 id quod & Plautus in Stichus indicat.

AN. Agetu altera vita sit conditio pensior,
 Virginem, an viduam habere? VI. Quanta mea sa-
 pientia est,

E malis multis, malum quod minimum est, id
 minimum est malum.

Qui potest mulieres vitare, vitet, ut quotidie
 Pridie caueat, ne faciat, quod se pigeat postridie.

Mulieres partus frequentes deformant,
 iuuentamque minuunt.

Ouid. epist. 3. de Arte ~~amandi~~.

Adde, quod & partus faciunt breuiora iuuenta
 Tempora: continua messe senescit ager.

Mulierum visio hominibus haud pa-
 rum nocet.

Vergil. lib. 3. Georg.

Carpit enim vires paulatim, vritq; videndo
 Faemina

Proper. lib. 3. eleg.

*Qui vides, is peccat: qui non te viderit ergo
Non cupiet: fati crimina lumen habet.*

DE MVNDO.

Mundus æternus est, ut quidam Philosophi & Poetæ adserunt, principio ac fine carens, quorum opinionem falsam esse supra tit. de Deo, dictum est. Deus creator omnium, &c.

Manilius lib. 1. Astrono.

*Hæc æterna manet, diuisq; simillima forma,
Cui neque principium est usquã, nec finis in ipso,
Sed similis toto remanet, perq; omnia par est.*

Ibidem.

*At manet incolumis mûdus suaq; omnia versat,
Quæ nec longa dies auget, minuetq; senectus,
Nec motus puncto currit, cursuq; fatigat.
Idem semper erit, quoniam semper fuit idem.
Non alium videre patres, aliumve nepotes
Aspicient.*

Mundus ordinatè situs est.

Manilius lib. 1. Astron.

*Sed facies quæcunque tamen est sub origine rerum
Conuenit, & certo digestum est ordine corpus.*

Ibidem.

*Quicquid subduxit flammis natura, pepercit
Succubitaræ oneri: formas disiungere tantùm
Contenta, & stellis ostendere sydera certis.*

Linea

Linea
Respo

Mund
cip
atq

Est i
Aëri

Nec p
Vndi

Hæc
In co

Stella
Mun

-S
Secu

Ant
Syde

Astr
Exce

Ibi
Indi

Ma

Qui
Cas

*Linea designat species, atq; ignibus ignes
Respondēt, media extremis, atq; ultima summis.*

Mundus sphaericus cū partibus suis, scilicet principalibus, quę sunt cęlum, seu orbis, planetę atque elementa quatuor.

Manilius lib. 1. Astronom.

*Est igitur tellus mediam sortita cauernam
Aëris, & toto pariter sublata profundo,
Nec patulas distenta plagas sed condita in orbem
Vndiq; surgentem pariter, pariterq; carentem.
Hęc est natura facies. Sic mundus & ipse
In conuexa volans teretes facit esse figuras
Stellarum, Soli q; orbem Lunaq; rotundum, &c.
Mundi annihilatio veniet, vel mundus in chaos
resoluetur secundum quosdam.*

Lucanus lib. 1. bel. ciuil.

*-Sic quum compage soluta
Secula tot mundi suprema cœgerit hora.
Antiquum repetens iterum chaos, omnia mixtis
Sydera syderibus concurrent, ignea pontum
Astra petent, tellusq; extendere littora nolet,
Excuiētque fretum fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata diem poscet sibi, totaq; discors
Machina diuisi turbabit fœdera mundi.*

Seneca in Octauia.

*Qui sese nescit tantus in sacrum chaos
Casurus iterum.*

Mundus autem secundum veritatem, non quo ad
essentiam annihilabitur, sed quo ad orbium
motus, operationesve omnium inferiorum. Vi-
de tit. Iudicij dies, &c.

DE MVNERIBVS.

Munera hodie magis diliguntur quam scientia.

Ouid. lib. 2. de Arte amand.

*Carmina laudantur, sed munera magna petuntur:
Dummodo sit diues barbarus, ille placet.*

Idem lib. 2. eleg.

*Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero:
Crede mihi, res est ingeniosa dare.*

Idem lib. 2. de Art. amand.

*Ipse licet venias Musis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.*

Munera non homines tantum, sed & Deos
placare dicuntur.

Ouid. lib. 2. de Arte amand.

*Munera (crede mihi) placant hominesq; deosq;
Placatur donis Iupiter ipse datis.*

*Quid faciet sapiens? stultus quoq; munere gaudet,
Ipse quoque accepto munere mitis erit.*

Munera magnates etiam ac potentes
illaqueant.

Horatius Oda 16. lib. 3.

Et diffidit urbium

Portas vir Macedo, & submit amulos

Reges

Reges
Senos

Munera

Quam
Ut se

Semp
Da

Nec t

M

Carp

Pr

M

Mul

Et

-S

Mun

Dign

Se

*Reges muneribus, munera nauium
Sauros illaqueant duces.*

Munera diuitibus etiam à pauperibus elargiuntur, quibus tamen æquius erat elargiri.

Terentius in Phormione.

*Quàm iniquè comparatum est, qui minus habet
Vt semper aliquid addant diuitioribus.*

Martialis lib. 5. Epigram.

Semper eris pauper, si pauper es Æmiliane.

Dantur opes nullis nunc, nisi diuitibus.

Munera à diuitibus extorquenda sunt.

Ouid. lib. 1. eleg.

Nec tamen indignum est à diuite premia postè

Munera poscenti qua dare possit, habet.

Carpite de plenis pendentes vitibus uvas,

Præbeat Alcinoi poma benignus ager.

Munera pretiosiora & acceptiora habentur, si à splendido viro elargiantur.

Ouid. lib. 4. de Ponto.

Multiplicat tamè hunc grauitas auctoris honores

Et maiestatem res data dantis habet.

Idem Epist. 6. Heroid.

-Sic acceptissima semper

Munera sunt, auctor qua pretiosa facit.

Munera danti prodesse dicuntur.

Ouid. lib. 3. de Ponto.

Dignus es argento, fuluo quoque dignior auro.

Sed te, quum donat ista, iuuare solent.

DE MVTVO.

Mutuo dans aliquid aut amicum, aut rem perdere, necesse erit ob summam hominum malitiam huius seculi.

Plautus in Trinummio.

Si quis mutuum quid dederit, sit pro proprio perditum,

Quomiam repetas, inimicum amicū beneficio inuenis tuo.

Si magè exigere cupias, duarum rerum exoritur optio:

Vel illud quod credideris, perdas, vel illum amicum amiseris,

- Nam ego talentum mutuum

Quod dederam, talento inimicum mihi emi, amicum vendidi.

Mutuum si quis, ut decet, reddit, ei magna habenda est gratia.

Terentius in Phormione.

Præsertim ut nunc sunt mores è res redijt:

Si quis quid reddit, magna habenda est gratia.

Prodigiosa est fides si etiam depositum reddatur,

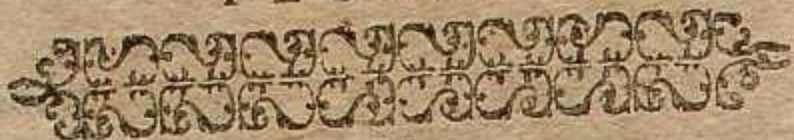
Iuuenalis satyra 13.

Nunc si depositum non inficietur amicus,

Si reddat veterem cum tota ærugine follem,

Prodigiosa fides, & Thuscis digna tabellis,

Quæq; coronata lustrari debeat agna.

N

DE NATURA.

Natura renouatrix rerum dignissima est.

Quid. lib. 15. Metamorph.

*Nec species sua cuique manet, verumq; renouatrix
Ex aliis alias reparat natura figuras.*

Natura potētior est arte simpliciter, à qua tamen aliquoties adiuuatur, vt ante à nobis dictum est. Ars naturę, &c.

Quid. lib. 9. Metamorph.

*Huc licet è toto solertia confluat orbe,
Ipse licet reuolet ceratis Dedalus alis,
Quid faciet? num me puerum de virgine doctis
Artibus efficiet? uum te mutabit Ianthe?*

*Diiq; mihi faciles quicquid valuere dederunt,
Quodq; ego, vult genitor, vult ipsa, socerq; fuerit.
At nō vult natura potētior nominibus istis. (rus:
Natura ad diuersa homines inclinat, & vnusquisque
semina suę sequitur naturę.*

Horatius de Arte Poëtica.

*Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitū, iuuat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit.
Post adfert animi motus interprete lingua.*

Propertius lib. 3. Eleg. 9.

Sunt quibus Elæa concurret palma quadrige.

hh 4

*Sunt quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satius ad pacem, hic castrensibus utilis armis
Natura sequitur semina quisque sua.*

Perfius satyra 5.

*Nulle hominum species, & rerum discolor usus,
Velle suum cuique est, nec voto vivitur vno.
Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
Rugosum piper, & pallentis grana cumini.
Hic satius irriguo manult turgescere somno,
Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
In venerem putris.*

Natura (id est, Deus qui naturæ auctor est) beatiss
omnibus esse dedit, si quis eius donis
vti cognouerit.

Claud. lib. 1. in Ruffin.

*Vivitur exiguo melius. Natura beatiss
Omnibus esse dedit, si quis cognouerit vti.
Hæc si nota forent, frueremur simplici cultu.
Classico non fremerent, nõ stridula fraxinus iret,
Non ventus quateret puppes, nõ machina muros.
Natura paucis minimisque contenta est.*

Iuuenal satyra 24.

- Mensura tamen quæ

*Sufficiat census, si quis ne consulat, edam:
In quantum sitis atque fames & frigora poscunt,
Quantum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
Quantum Socratici coeperunt ante penates.
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicet.*

Lyc.

Lucan. lib. 4. bel. civil.

*Discite quàm paruo liceat producere vitam,
Et quantum natura petat, non erigit agros
Nobilis ignoto diffusus consule Bacchus,
Non auro, myrrhaq; bibuni: sed gurgite puro
Vita redit, satus est populis fluminisq; Ceresq;.*

*Ea quæ natura nobis in seuit non facile
relinquuntur.*

Iuuenalis satyra 13.

*-Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa & mutari nescia.*

Horat. lib. 1. Epist. ad Fuscum.

*Naturam expellas furca, tamen usque recurrit,
Et male perumpet furtim fastigia vitrix.*

Idem satyra 7. lib. 2.

-Tolle periculum,

Iam vaga profiliet frenis natura remotis.

Idem lib. 1. Epist. ad Lollium.

*Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.*

Claud. in Eutrop. lib. 2.

-Ad mores facilis natura reuertit.

DE NAVIGATIONE.

Nauigantes ad mortem accedere dicuntur.

Quid. lib. 2. de fine tit.

Nauita sollicitus quoque ventros horret iniquos,

*Et prope tam lethum, quàm prope cernit aqua,
 Quod si concussas Triton exasperat undas,
 Quin ibi nunc tota est, nullus in ore color,
 Tu fœcunda voces generosa sydera Leda,
 Et fœlix dicas, quem sua terra tenet.*

Horat. Oda 3. lib. I.

*Illi robur & as triplex
 Circa pectus erat, qui fragilem truci
 Commisi pelago ratem
 Primus, nec timuit precipitem Africum
 Decertantem Aquilonibus,
 Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti.*

Ibidem.

*- Audax omnia perpeti
 Gens humana ruit per vetitum nefas.*

Iuuenalis 12. satyra.

*Inunc, & ventis animam committe dolato
 Confusus ligno, digitis à morte remotus
 Quatuor, aut septem: si sit latissima teda.*

Seneca in Medea.

*Audax nimium qui freta primus
 Rate tam fragili perfida ruspit,
 Terrasq; suas post terga videns,
 Animam leuibus credidit auris,
 Dubiaq; secans equora cursis
 Potuit tenui fidere ligno,
 Inter vitæ mortisq; vias.*

Nimum gracili limine ducto.

Terentius in Hecyra.

Non Hercle verbis Parmeno dici potest

Tantum quàm re ipsa, nauigare incommodū est.

PAR. Itāne est? SOS. O fortunate, nescis quid malū

Praterieris, qui nunquam es ingressus mare.

Nam alias ut omitam miseras, unā hanc vide,

Dies triginta aut plus eo in naui fui,

Quum interea semper mortē expectabam miser:

Ita vsque aduersa tempestate vsi sumus.

Ad nauigandum lucri cupiditas ho-
mines impellit.

Tibullus Eleg. 9. lib. 1.

Lucra perituros freta perq; patentia ventis

Ducunt instabiles sydera certā rates.

Propertius lib. 3. eleg. 7. de morte Pæti.

Ite rates curua, & lethi quoque texite causas,

Ista per humanas mors venit acta manus.

Terra parum fuerat, terris adiecimus undas,

Fortuna miseras auximus arte vias.

Anchora te teneat, quem non tenuere penates?

Quid meritum dicas, cui sua terra parum est?

Ventorum est quodcunq; paras, haud vlla carina

Consenuit: fallit portus & ipse finem.

Nauigare qui primò cœpit, is negatas à natu-
ra vias, arte præbuit.

Claud. in præfa. lib. I. de rapt. Proserp.

*Inuena secuit primus qui naue profundum,
Et rudibus remis sollicitauit aquas,
Qui dubijs ausus committere flatibus alnum,
Quas natura negat, præbuit arte vias,
Tranquillis primum trepidus si credidit undis,
Littora securo iramite summa legens.
Mox longos tentare sinus, & relinquere terras,
Et leni cœpit pandere vela Noto.
Ast ubi paulatim præceps audacia creuit,
Corda q̄q̄ languentem dedidicere metum,
Iam vagus irrupit pelago, calum q̄q̄ sequutus
Ægeas hyemes, Ionium q̄q̄ domat.*

Nauigantes naufragium ne patiantur, optimas pretiosasque res abiiciunt, vt Catullus fecisse dicitur à Iuuenale satyra xij.

*Accidit & nostro similis fortuna Catullo,
Quum plenus fluctu mediæ foret alueus & iam
Alternum puppis latus euertentibus undis
Arboris incerta, nullam prudentia cani
Reçtoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno
Testiculorum adeo medicatum intelligit inguen.
Fundite que mea sunt, dicebat, cuncta Catullus,
Precipitare volens etiam pulcherrima, vestem
Purpuream teneris quoq̄ Macenatibus aptam*

DE

DE NECESSITATE.

Quod mutari non potest, ac fieri necesse est,
id equo animo ferendum est.

Terentius in Adelphis.

*Placet tibi factum Mitio? MI. Non si queam
Mutare: nunc quum nequeo, equo animo fero.*

Ausonius in Perian dri senten.

Faxis ut libeat quod necesse est.

Necessitas moras recusat.

Silius Italicus lib. 7. bel. Pun.

- Moras extrema recusant.

Necessitas omnia rapit.

Horat. Oda 3. lib. 1.

- Æqua lege necessitas

Sortitur insignes & imos.

Omne capax mouet urna nomen

Necessitas nedum homines, sed & animalia
ingeniosa facit.

Manilius lib. 1. Astronomicôn.

Sed quum longa dies acuit mortalia corda,

Et labor ingenium miseris dedit, & sua quemq;

Aduigilare sibi iussit fortuna premendo,

Seduota in varias certarunt pectora curas,

Et quodcunque sagax tentando repperit usus.

Perfius in satyrarum proœmio.

Quis expediuit Psittaco suum xûps,

Pica sçq; docuit nostra verba cenari?

*Magister artis ingeniq; largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.*

DE NOBILITATE.

Nobilitas generis improbo ac desidioſo
non prodeſt.

Quid. Epist. II. Heroid.

*Quid iuuat adinota per auroꝝ nomina celo
Inter cognatos posse referre Iouem?*

Idem ad Pisonem.

*Nam quid imaginibus quid auitis fulta triūphis
Atria quid pleni numeroſo consule fasti
Profuerint, si vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cuius laus est in origine sola.*

Iuuenalis satyr. 8.

*Stemata quid faciunt, quid prodeſt Pontice longa
Sanguine cenſeri pictoſq; ostendere vultus
Maiorum, & stantes in curribus Amelianos?
Quis fructus generis tabu' a iactare capaci,
Famosos equitum cum dictatore magistros,
Si coram Lepidis male viuatur?*

Ibidem.

*-Quis enim generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & praclaro nomine tantum
insignis? Nanum cuiusdam Atlantia vocamus,
Æthiopem cygnum, paruam extortamq; puellam
Europen, canibus pigris scabieq; vetusta
Leuibus, & sicca lambentibus ora lucerna,*

Nomen

Namen eris pardus, tigris, leo si quid adhuc est
 Quod fremit in terris violentius. ergo cauebis
 Et metues, ne tu sis Creticus aut Camerinus.

Nobilem fieri pulchrius est, quàm nasci.

Iuuenalis 6 satyra.

Malo Venusinam, quàm te Cornelia mater
 Gracchorum, si cum magnis virtutibus adfers
 Grande supercilium & numeras in dote triūphos.

Ausonius in Solonis senten.

Pulchrius multò parari, quàm creari nobilem.

Genus laudans suum, aliena, non sua laudat
 atque extollit.

Quid. lib. 13. Metamorph.

Nam genus & proavos, & qua non fecimus ipse,
 Vix ea nostra voco.

Seneca in Herc. furente.

-Qui genus iactat suum,

Aliena laudat.

Nobili genere nati, si malè viuant, seiplos
 suumque genus deturpant.

Horat. Oda 4. lib 4.

Doctrina sed vim promouet insitam,

Rectiq; cultus pectora roborant,

Vicunque defecere mores

Dedecorant bene nata culpa.

Iuuenalis satyra 8.

Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal

Vendis accerse comes, si nullum in cōiuge crimen:

*Nec per conuentus, nec cuncta per oppida curuis
 Vnguibus ire parat nummos raptura Celeno.
 Tunc licet à Pico numeres genus, aliaq; si te
 Nomina delectant, omnem titanida pugnam
 Inter maioresq; ipsum Promethea ponas.
 De quocunq; voles proauum tibi sumito libro.
 Quòd si precipitem rapit ambitus atque libido,
 Si frangis virgas sociorum in sanguine, si te
 Delectant hebetes lasso lictore secureis,
 Incipit ipsorum contra te stare parentum
 Nobilitas, claramq; facem præferre pudendis.
 Omne animi vitium tanto conspectius in se
 Crimen habet, quãto maior, qui peccat, habetur.
 Plautus in Milite.*

*Qui bono sunt genere nati ingenio malo
 Suate culpa de genere capiunt genus : ingenium
 improbant.*

*Nobiles naturaliter æquè sunt omnes, neque vllus
 degener est, nisi vitiiis qui deditus est.*

Boëtius Metro 6. lib 3.

*Quid genus & proauos strepitus?
 Si primordia vestra
 Auctoremq; Deum spectes,
 Nullus degener extat,
 Ni vitij peiora foxens,
 Proprium deserat ortum.*

Nobilem superbum esse non decet.

Perfius

Perſius ſatyra 3.

*An deceat pulmonem rumpere ventis
Stemmate quòd Thufco ramum milleſime ducis,
Cenſorèmve tuum vel quod trabeate ſalutas?
Ad populū phaleras ego te intus & in cute novi.
Nobilis ad miſericordiā pronior eſt, quā ruſticus.*

Ouid. lib. 3. de Triftib.

*Quo quiſque eſt maior, magis eſt placabilis ira,
Et faciles motus mens generoſa capit.*

Corpora magnanimo ſatus eſt proſtraſſe leoni:

Pugna ſuum finem, quum iacet hoſtis, habet.

At lupis & turpes inſtant morientibus uſi

Et quæcunque minor nobilitate fera eſt.

Maius apud Troiã forti quod habemus Achille?

Dardanij lacrymas non tulit ille ſenis.

Quæ ducis Æmathij fuerit clementia Pharos,

Praclariq; docent funeris exequia.

Claudianus in Epig. ſatiſfactionis
apud Hadrianum.

Prætereunt ſubiecta fera, toruiq; leones,

Quæ ſtrauiſſe valēt, ea mox proſtrata relinquūt,

Nec niſi bellantis gaudent ceruice iuueni.

DE NOCTE.

Noctis deſcriptio lepidiſſima, quæ laborum quæſ
necnon curarum mater eſſe dicitur.

Valer. Flac. lib. 5. Argonaut.

Nox hominum genus, & duros miſerata labores

Retulerat fessis optata silentia rebus.

Nocte latent menda.

Quid. lib. 1. de Arte amandi.

Indicio forma noxq; morumq; nocet.

Ibidem.

Nocte latent menda, vitioq; ignoscitur omni,

Horaq; formosam quamlibet illa facit.

Consule de gemmis, de tincta murice lana,

Consule de facie corporibusq; diem.

Idem lib. 4. Fastor.

Iam color vnus inest rebus, tenebrisq; teguntur

Omnia, iam vigiles conticuere canes.

Nox carnaliter amantibus nil moderabile suadet.

Quid. lib. 1. eleg.

Nox, & amor, vinumq; nihil moderabile suadet:

Illu pudore vacat, Liber, Amorq; metu.

Plaut. in Bacchid.

*Illecebrosius fieri nihil potest nox, mulier, vinum,
Homini adolescentulo.*

Propertius lib. 3. eleg. ad Bacchum.

Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,

Spesq; timorq; animo versat utroque modo.

DE NOVITATE.

Nouitas gratissima est in re omni ferè.

Quid. lib. 3. de Ponto.

Est quoque cūctarum nouitas gratissima rerum.

Titus

Titus Calphurnius Ecloga. 7.

*Vilia sunt nobis quaecumq; prioribus annis
Vidimus, & sordet quicquid spectauimus olim.*

Noua sunt veteribus ac detritis meliora.

Ouid. lib. 4. de Tristib.

Fortior in sulcus nouus est luctator arena,

Quam cui sunt tarda brachia fessa mora.

Integer & melior nitidis gladiator arenis,

Quam cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert bene precipites nauis modo facta procellas:

Quamlibet exiguo soluitur imbre vetus.

Res noua varios euentus habet.

Cornelius Gallus.

Euentus varios res noua semper habet.

Noua inquirentes summo opere fugiendi sunt. Nam
plerumque sunt garruli, nec commissa fideliter
retinent.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lollium.

Percussatorem fugito: nam garrulus idem est.

Nec retinent parua commissa fideliter aures.

O

DE OBEDIENTIA.

Obedientiae filiorum erga parentes.
intimatio notabilis.

Plautus in Trinummo.

Pater adsum.

*Impera quid vis, neq; tibi ero in mora, neq; late-
brose me abs tuo*

Conspectu occultabo.

Terentius in Andria.

Neq; istic, neq; alibi, usquam erit in me mora.

Obedire filij, hilariterque, quod decet, paren-
tibus peragere debent.

Plautus in Trinummio.

Feceris par tuis ceteris factis, patrem

*Tuum si percoles, per pietatem nolo ego cum im-
probis te viris,*

*Gnate mi, neq; in via, neq; in foro ullum sermo-
nem exequi.*

Terentius in Andria.

-Facis ut te decet,

Quum isthoc, quod postulo, impetro cum gratia.

Obediendum est parentibus tantum in bonis, nec
non bene præcipientibus, at non e contra.

Plautus in Stichio.

AN. Certumne est neutram vestrarum persequi
imperium patris?

PIN. Persequimur. nam quio dedisti nuptum abire
nolumus. (mè.)

AN. Curate igitur familiarem, ut potestis optu-

PAN. Nunc placet, quum recte monstras: nunc tibi
auscultabimus.

Olympius Nemesianus Ecloga I.

Et parere decet iussis & grata iubentur.

Magi.

Magistris & præceptoribus obediendum esse,
 exemplo notabili docet.

Martialis lib. 1. Epigram.

Leferat ingrato leo per sibi ore magistrum:

Ausus tam notas contaminare manus:

Sed dignas tanto persoluit crimine pœnas,

Et qui non tulerat verbera, tela tulit.

Quid. lib. 1. de Arte amandi.

Phillyrides puerum citharæ præfecit Achillem,

Atque animos molli contudit arte feros.

Qui toties socios, toties exterruit hostes,

Creditur annosum percimuisse senem.

Quas Hector sensurus erat, poscente magistro

Verberibus iussas præbuit ille manus.

DE OBLIVIONE.

Lethes fluius infernalis ab animalibus gustatus
 obliuionem inducere dicitur.

Vergil. lib. 6. Æneid.

Has omnes ubi mille rotam voluere per annos

Lethæum ad fluiuū Deus euocat agmine magno,

Scilicet immemores supera ut conuexa: eis sant

Rursum.

Silius Italic. lib. 13. bel. Pun.

-Sacro certamina fonti

Lethæos potat latices obliuia mentis

Extrema, hinc auro fulgens iam lucis honorem

Sentit, & admoto splendet cœli sydere luna.

*Hæc anima calum repetunt, ac mille peractis
Oblite dicem redeunt in corpora lustris.*

Non facile obliuioni traduntur quæ
quis diu didicit.

Seneca in Troade.

Dedisset animus serò, quod didicit diu.

Obluisci neque nouisse hominibus mos est,
cuius nihili sit faciunda gratia.

Plautus in Captiuis.

-Mos est obliuisci hominibus,

Neque nouisse cuius nihili sit faciunda gratia.

Obluisci amici alicuius non valen-
tis expressio.

Quid. lib. 2. de Ponto.

Non ego, si biberes securæ pocula læthes,

Excidere hæc credam pectore posse tuæ.

Ibidem.

Nec Babylon æstus, nec frigora Pontus habebit,

Calthæq; Pastanas vincet odore rosas,

Quàm tibi nostrarum veniat obliuio rerum,

Non ita pars farsi candida nulla mei est.

Reliqua exempla è tit. de impossibili pete.

DE OBSEQUIO.

Obsequium amicos parat.

Terentius in Andria.

-Namq; hoc tempore

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Obse-

Obsequio vincuntur & domantur omnia,
 Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus:

Franges si vires experiere tuas.

Obsequio tranantur aqua: nec vincere possis

Flumina si contra, quam rapit unda, natos.

Obsequium tigresq; domat, tumidosq; leones,

Rustica paulatim iaurus aratra subit.

DE OCCASIONE.

Occasionis descriptio elegans.

Ausonius in Epigr. simulacri Occas.

Cuius opus? Phidia, qui signum Pallados, eius

Quiq; Iouem fecit, tertia palma ego sum.

Sum dea qua rara, & paucis Occasio nota.

Quid rotula insistis? stare loco nequeo.

Quid talaria habes? volucris sum, Mercurius qua

Fortunare solet, tardo ego quum volui.

Crine tegis faciem? cognosci nolo. Sed heus, tu,

Occipiti caluo es. ne tenear fugiens.

Que tibi iuncta comes? dicat tibi. Dic rogo qua sis.

Sum dea cui nomen nec Cicero ipse dedit.

Sum dea, qua facti, non factiq; exigo poenas,

Nempe, ut poeniteat, sic Metanxa vocor.

Tu modo dic, quid agat tecum? si quando volassi,

Hec manet, hanc retinent quos ego praterij,

Tu quoque dum rogitas, dum percunctando moraris,

Elapsam dices me tibi de manibus.

Plautus in Perfa.

Virtus est, ubi occasio admonet, dispicere.

DE OTIO.

Otium summopere fugiendum est, quia multorum malorum causa est.

Catullus ad Lesbiam.

*Otium Catulle tibi molestum est,**Otio exultas, nimiumq; gestis:**Otium reges prius & beatas**Perdidit urbes.**Vide de hac re tit. De Amore. Amor carnalis otio, &c.**Otio mentis ac corporis virtus corrumpitur, nec non minuitur.*

Quid lib. i. de Ponto.

*Cernis ut ignavum corrumpat otia corpus,**Vt capiant vitium, ni moueantur? aqua?**Et mihi, si quis erat dicendi carminis usus,**Deficit, estq; minor factus inerte situ.**Otia mentem variam assidue præbent.*

Lucanus lib. i. bel. ciuil.

*Variam semper dant otia mentem.**Ex otio plus negotij, quàm ex negotio habemus.*

Ennius in Iphigenia.

*Otio qui nescit uti, plus negotij habet,**Quàm quum est negotium in negotio.*

Nam

*Nam cui quid agat institutum est, nullo negotio
id agit.*

Studet ibi, mentemq; animumq; delectat suum.

Otioso initio animus nescit quid velit.

*Hoc idem est enim, neque domi nunc nos, neque
militia sumus.*

*Imus huc, hinc illuc: quum illuc ventum est, ire
illinc libet.*

Incertè errat animus, præter propter vitã viuatur.

Hoc est, propter aliã causam viuatur, quàm
vt viuatur: utpote propter laudem pro-
pter virtutem, &c. Hos versus cum ob
fermonis elegantiam, tũ verò maximè,
ad adolescentorum ignauiam minuen-
dam, libuit huc adscribere.

Otium moderatum corpori & animo prodest,
immoderatum verò nocet.

Quid. lib. I. de Ponto.

Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis.

Immodicus contra carpit utrumque labor.

DE OFFICIO.

Officiam bene exequi atque perficere sapientis
est, econtrà verò stulti.

Horat. lib. 2. satyra 3.

Si malè rem gerere insani, contrà benè, sani est.

Officium tempore congruo conficere qui vult,
vigilare illum oportet,

Plautus in Rudente.

*-Vigilare decet hominem**Qui vult sua temporibus conficere officia.**Nam qui dormiunt libenter, sine lucro, & cū malo quiescunt.**Parentes decet consuefacere filios, vt amore potius quàm timore rectè faciant.*

Terentius in Adelphis.

*Hoc patrium est, potius consuefacere filium**Sua sponte rectè facere quàm alieno metu.**Hoc pater & dominus interest, hoc qui nequit,**Fateatur nescire se imperare liberis.**Officium coniugis est ipsa sedulitate amicos omnes vincere.*

Ouid 3. de Ponto.

*Pectore te toto, totisq; incumbere nervis,**Et niti pro me nocte dieq; decet.**Vtq; iuuent alij, tu debes vincere amicos**Vxor, & ad partes prima venire tuas.**Officium nuntij est, vt veridicus sit atque fidelis.*

Propert. lib. 3. eleg. ad Lygdamum seruum.

*Omnis enim debet sine vano nuntius esse,**Maioremq; timens seruus habere fidem.**Iudicis officium est, non tantùm res, sed & tempora perscrutari. Suprà de iudicio.*

DE ONERE.

Onus sit leue ferendo bene.

Ouid.

Quid. lib. 1. eleg. siue Amor.

Cedimus an subitum luctando accendimus ignem?

Cedamus, leue fit quod bene fertur, onus.

Vidi ego iactatas mota face crescere flammam,

Et vidi nullo concutiente mori.

Verbera plura ferunt, quam quos iuuat usus aratri,

Detrectant pressi dum iuga prima boues.

Asper equus duris contunditur ora lupatis,

Frena minus sentit, quisquis ad arma facit.

Onus cui impar sis ne subiueris.

Propertius eleg. 9. lib. 3.

Turpe est quod nequeas capiti committere potius,

Et pressum inflexo mox dare terga genu.

Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,

Fama nec ex equo ducitur vlla iugo.

Onus ut sustineas nitendum recto vertice.

Quid. lib. 2. de Ponto.

Sustineas ut onus, nitendum est vertice recto,

At flecti nervos si patiare, cades.

DE OPERIBVS.

Opera nostra à Deo dependent, quia illo nolente
nihil agere possumus.

Lucanus lib. 3. bel. ciuil.

Heremus cuncti superis, temploque tacentis

Nil agimus nisi sponte Dei.

Quid. lib. 1. Faistorum.

Ingenium voluit statque caditque tuo.

Quid.

Non parum interest naturæ instinctu
operari, & de industria.

Terentius in Andria.

*Paululum interesse censes, ex animo hæc omnia,
Ut fert natura, si facias, an de industria?*

Nullum opus est tam facile, quin difficile
fiat, si inuitus id facias.

Terentius in Heauton.

*Nulla est tam facilis res, quin difficilis fiet
Si inuitus facias.*

Opera bona animum operanti addunt.

Valer. Flac. lib. 2. Argon.

-Stabilem quando optima facta

Dant animum: maiorque p̄is audacia cœptis.

Ad operandum bona exhortatio.

Ouid. lib. 13. Metamorph.

Denique quid verbis opus est? spectemur agendo.

Idem lib. 1. de Arte amandi.

Reddite depositum, pietas sua fœdera seruet,

Fraus absit, vacuas cadis habete manus.

Idem lib. 2. de Arte amandi.

*Quum mora non tuta est totis incumbere rebus
Vile & admissis subdere calcar equo.*

In operis alicuius initio Dei auxilium imploran-
dum est potissimum, idque alio-
rum exemplo.

Ouid. lib. 1. Metamorph.

*In noua fert animus mutatas dicere formas
corpore, dij cœptis (nam vos mutastis & illas)*

Aspir
Ad m

-Pl

Nume

Arq, 1

Vieta

Dic T

Arte j

Annu

Dea

Da m

Ing

O

Qua n

Nec pe

Attan

Ext,

Oran

Forten

Qui sp

Natur

Asp

*Aspirate meis, primaq; ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.*

Ibidem.

- Placuit caeleste placari

*Numen, & auxilium per sacras querere sortes.
Atq; ita, si precibus, dixerunt, numina iustis
Victa remollescunt, si flectitur ira deorum,
Dic Themis, qua generis damnū reparabile nostrū,
Arte sit: & mersis fer opem mitissima rebus.*

Idem i. Faكتورum.

*Annue conanti per laudas ire tuorum,
Deq; meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum, dederis in carmina vires.
Ingenium vultu statq; caditq; tuo.*

DE ORATIONE.

Oratio illa est irrita, quæ non fit Deo.

Paulinus ad Ausonium.

*Quæ non missa Deo vacuis in nubibus hærent,
Nec penetrant superi stellantem regis in aulam.*

Quid potissimum sit orandum.

Iuuenalis satyra 10.

*Attamen ut poscas aliquid, voueâ que sacellis
Exta, & candiduli diuina tomacula porci,
Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.
Fortem posco animum mortis terrore carentem,
Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat
Natura, qui ferre queat quoscunque labores:*

110 ILLVST. POETARVM

Nesciat irasci, cupiat nil, & potiores
Herculis arumnas credat, senosq; labores
Et Venere, & coenis, & plumis Sardanapali.
Monstro, quod ipse tibi possis dare semita certè
Tranquilla per virtutem patet unica vite.

Orandus est Deus, ut ea quæ homines mediocri-
ter possident, conferuet, non ut vitam & opes
conferat, quæ carnalium hominum prima vota
sunt.

Horat. lib. i. epist. ad Lollium.

-Quid credas amice precari?

Sit mihi quod nunc est, etiã minus, ut mihi viuã
Quod superest aui, si quid superesse volunt dij.
Sed satis est orare Iouem qui donat & aufert,
Dei vitã, det opes, equũ mi animũ ipse parabo.

Iuuenalis satyra 10.

Prima fere vota, & cunctis notissima templis
Diuitia crescant, ut opes, ut maxima toto
Nostra sit arca foro.

Ibidem.

Da spatium vite, multos da Iupiter annos.
Hoc recto vultu, solum hoc, & pallidus optas.

Oratio Deum ad misericordiam sæpe inducit.

Virgil. lib. 4. Georg.

-Auditq; vocatus Apollo.

Quid. lib. de Arte amand.

Hectora donauit Priamo prece motus Achilles.
Flectitur iratus voce rogante Deus.

Mat-

Et D
Orat

Supplic
Quam
Precat

Cura D
Orati

Da pat
Da fon
In te cor
Disijce
Atque
Tu requ
Oratio

Iupiter
Aspice
Da dein

O magna
lam sta
Finemq;

Martialis lib. 8. Epigram.

*Et Dominum mundi flectere vota valent,
Orationes bonorum ac iustorum hominum
exaudibiles sunt, impiorum ve-
rò minimè.*

Plautus in Rudente.

*Supplicij facilius pius à dijs supplicans,
Quàm qui scelestus est inueniet veniam sibi.*
Precatio ad Deum, vt cultores suos honoret.

Ouid. lib. 8. Metamorph.

Cura Deùm dij sunt & qui coluere colantur.
Oratio ad Deum ob sapientie acquisitionem.

Boëtius metro 9. lib. 3.

*Da pater augustam menti conscendere sedem,
Da fontem lustrare boni, da luce reperta
In te conspicuus animi desigere visus,
Disijce terrena nebulas & pondera molis,
Atque tuo splendore mica, tu namq; serenum,
Tu requies tranquilla pijs.*

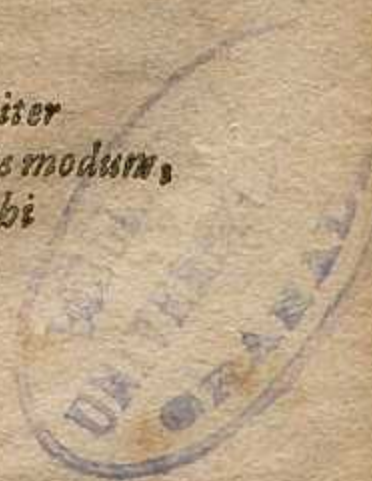
Oratio ad Deum, ad misericordie, auxiliique im-
plorationem accommodata.

Vergil. lib. 2. Æneid.

*Iupiter omnipotens, precibus si flecteris ullis,
Aspice nos: hoc tantum: & si pietate meremur,
Da deinde auxilium.*

Seneca in Herc. furen.

*O magne olympi rector, & mundi arbiter
Iam statue tandem grauibus ærumnis modum,
Finemq; cladi: nulla lux unquam mihi*

*Secura fulsit finis alterius mali
Gradus est futuri.*

Et iterum.

*Votum secundet qui potest nostrum Deus,
Rebus lassis adsit.*

Oratione blanda homines etiam præ-
fracti vincuntur.

Tibullus lib. 4. eleg. 3.

*Ergo ne dubitas blandas adhibere querelas,
Vincuntur molli pectora dura prece.*

Orationis importunæ castigatio.

Terentius in Andria.

*Vides quàm iniquus sis præ studio: dum id efficias
quod cupis,*

*Neq; modum benignitatis, neq; quid me ores cogitas
Nam si cogites, remittas iam me onerare iniuriis.*

DE ORNATV.

Nihil magis exornat mulierem, quàm
boni mores.

Plautus in Muffellaria.

Mulier rectè olet ubi nihil olet.

*Postea, nequicquam ornata est bene, si morata est
malè*

Idem in Pœnulo.

*Pulchrum ornatum turpes mores peius cano colli-
nunt.*

Lepidi

Lepidi mores turpem ornatum facile factis comprobant.

Ibidem.

Bono ingenio me esse ornatam, quàm auro multo mauolo.

Aurum in fortuna inuenitur, natura ingenium bonum.

Bonam ego, quàm beatam me esse nimio dici mauolo.

Meretricem pudorem gerere magis decet quàm purpuram.

Magis quidem meretricem pudorem, quàm aurum gerere condecet.

Mulierum ornatu ac cultu detestatio.

Propert. lib. 2. Eleg. ad Cynthiam.

Quid iuuat ornato procedere vitta capillo,

Et tennes Coa veste mouere sinus?

Aut quid Orontea crines perfundere myrrha,

Teq; peregrinis vendere muneribus?

Naturaq; decus mercato perdere vultu,

Non sinere in propriis membra nitere bonis?

Crede mihi, non vlla tua medicina figura est,

Nudus amor forma non amat artificem.

Quid. de faciei medicam.

At vestre teneras matres peperere puellas,

Vultis inaurata corpora veste tegi,

Vultis adornatos positos variare capillos,

Conspicuas gemmis vultis habere manus,

k k

*Indisit collo lapides oriente petros,
Et quantos onus est aure tulisse duos.*

Terentius in Heauton.

*Nosti mores mulierum, dū poliantur, dū comūta
Annus est.*

Mulierum ornatus homines decipit.

Quid. 2. de remed. amor.

Auferimur cultu: gemmis, auroq; teguntur

Omnia: pars minima est ipsa puella sui:

Sape ubi sit quod ames inter tam multa requiras,

Decipit hac oculos Ægide diues amor.

De mulierum nec non virorum ornatu vide
loc. de mulierib. & loc. de viris.

P

DE PACE.

Pacis encomium & commoda.

Tibullus eleg. 10. lib. 1.

Inter oia pax arua colat, pax candida primum

Duxit araturos sub iuga curua boves,

Pax aluit vites, & succos condidit vuae,

Funderet vi nato testa paterna merum.

Pace bidens vomerq; vigent, at tristia duri

Militis in tenebris occupat arma situs.

Ru-

*Rusticus è lucoq; velit malè sobrius ipso
Vxorem plauſtro, progeniemq; domum.*

Ouid. 2. Faſtor.

Sub iuga bos veniat, ſub terras ſemen aratas.

Pax Cererem nutrit, pacis alumna Ceres.

Pace in hac vita nihil melius viliuſve eſt.

Silius Italicus lib. II. bel. Pun.

- Pax optima rerum

Quas homini noſſe datum eſt pax vna triūphis

Innumeris potior, pax cuſtodire ſalutem,

Et ciues æquare potens.

Pacis inuocatio ac commendatio lepidiſſima.

Ouid. lib. I. Faſtor.

Frondebꝯ Aetiæcis comptos redimit a capillos

Pax ades, & toto mitis in orbe mane.

Dum deſunt hoſtes, deſit quoque cauſa triumphꝯ.

Tu ducibus bello gloria maior eris.

Pax homines decet, ira verò feras.

Ouid. lib. 3. de Arte amandi.

Candida pax homines, trux decet ira feras,

*Pacificus quietuſque in hac vita eſſe poteſt is,
qui velocis aui memor eſt, atque tempora nū-
quam reditura tenet, id eſt, cogitat.*

Seneca in Hercule furente.

- Nouit paucos

Secura quietes, qui velocis

Memores aui tempora nunquam

Reditura tenent.

DE PARENTIBVS.

Parētes amore potius ad bonum assuefacere debent filios, quàm timore: nam amor filiorū est, timor verò seruorum.

Terentius in Adelphis.

*Hoc patrium est, potius consuefacere filium
Suo sponte rectè facere, quàm alieno metu.
Hoc pater nescire se imperare liberis.*

Parentibus in filiorum præsentia ac multis abstinēbunt, ne ipsi eorum exemplo edocti in vitium, ad quod procliuēs sunt, ruant. Sed contrarium sepe fit, & tunc non parua castigatione digni sunt.

Iuuenalis satyra 14.

*Plurima sunt, Fuscine, & fama digna sinistra,
Et nitidis maculam ac rugam figentia rebus,
Qua monstrant ipsi pueris, traduntq; parentes.
Si damnosa senem iuuat alea, ludit & heres
Bullatus, paruoq; eadem mouet arma fritillo.
Sic natura iubet velocius, & citius nos
Corrumpūt vitiorum exempla domestica, magnis
Quum subeunt animos auctoribus: unus & alter
Forſitan hæc spernās iuuenes, quib. arte benigna,
Et meliore luto finxit præcordia Titan.
Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducunt,
Et monstrata diu veteris trahit orbita culpa.
Abstineat igitur damnis huiusce, et enim vel
Vna potens ratio est, ne crimina nostra sequantur*

Es

Ex nobis geniti, quoniam dociles imitandis
 Turpibus ac prauis omnes sumus: & Catilinam
 Quocunq; in populo videas, quocunq; sub axe:
 Sed nec Brutus erit, Bruti nec auunculus vsquã,
 Nil dictu foedum visuq; hæc limina tangat
 Intra que puer est, procul hinc procul inde puella
 Lenonum, & cantus pernoctantis parafiti.
 Maxima debetur puero reuerentia, si quid
 Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
 Sed peccaturo obfistat tibi filius infans.

Ibidem.

Hospite venturo cessabit nemo tuorum:
 Verte pavimentum, nitidas ostende columnas,
 Arida cum tota descendat aranea tela.
 Hic lauet argentum, vasa aspera tergeat alter,
 Vox domini infremat instantis, virgamq; tenentis
 Ergo miser trepidas ne stercore foeda canino
 Atria displiceant oculis venientis amici,
 Nec perfusa luto sit porticus, & tamen vno
 Semodio scobis hæc emendet seruulus vnus:
 Illud non agitas, vt sanctam filius omni
 Aspiciat sine labe domum, vitioq; carentem.

Parentes mali nullam libertatem ac frontem
 obiurgandi liberos habent.

Iuuenalis satyra 14.

Nam si quid dignum censoris fecerit ira:
 Quandoquidẽ similem tibi se, non corpore tantũ,
 Nec vultu dederit, morum quoque filius, & quũ

Omnia deterius tua per vestigia peccet,
 Corripies nimirum, & castigabis acerbo
 Clamore, & posthac tabulas mutare parabis,
 Vnde tibi frontem libertatemq; parentis,
 Quum facias peiora senex? vacuumq; cerebro
 Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quarat.

Parentes cupidi filios auariciam velint
 nolint sectari docent.

Iuuenal satyra 14.

Sponte tamen iuuenes imitantur cetera, solam
 Inuiti quoque auariciam exercere iubentur.
 Fallit enim vitium specie virtutis & umbra.
 Quum sit triste habitus, vultusq; & veste seueri.
 Nec dubie tanquam frugi laudatur auarus,
 Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
 Certa magis, quam si fortunas seruet easdem
 Hesperidum serpens, aut Ponticus.

Parentes mali peiores habent filios, si ad auariciam
 ac reliqua vitia enutriti sint, & illi tandem in
 ipsos insurgunt, idque iusto Dei iudicio.

Iuuenalis satyra 14.

Nam quisquis magni census praecepit amorem,
 Et laeo monitu pueros producit auaros,
 Et qui per fraudes patrimonia conduplicare,
 Dat libertatem & totas effundit habenas
 Curriculo, quem si reuoces subsistere nescit,
 Et te contempto rapitur, metisq; relictus.
 Nemo satis credit tantum delinquere, quantum

Permit

Permittas: ad eò indulgent sibi latius ipsi.

Ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,

Flagrantem latè, & ripientem cuncta videbis:

Nec tibi parceret misero: trepidumq; magistrum

In causa magno fremitu leo tollet alumnus.

Parentes boni, si filios castigare velint, tum matres ut plurimum illis auxilio sunt.

Terentius in Heauton.

- Matres omnes filijs

In peccato adiuvices, & auxilio in paterna iniuria solent esse. (ria)

Parentibus aliquid surripere æquitas, pietasque prohibet.

Plautus in Pseudulo.

Egon' patri surripere possim quicquã cauto seni,

Atque ad eò si facere possem, pietas prohibet.

Parentes qui factis aut dictis fallere assueverint, & alios tandem faller, igitur liberi in bonum assuefaciendi sunt.

Terentius in Adelphis.

Ea ne me celet consuefeci filium.

Nam qui mēiri, aut fallere insueuerit patrē, aut

Audebit, tanto magis audebit ceteros.

Parentes probos esse oportet, liberos probiores habere cupientes.

Plautus in Pseudulo.

- Probum patrem esse oportet,

Qui gnatum suum probiorē, quàm ipsius fuerit, postulet.

Parentibus obediendum est in bonis, nam tunc
illis aduersari absque scelere, filij
non possunt.

Plautus in Sticho.

Gratiam à patre si petimus, spero ab eo impetras-
sere:

Aduersari sine dedecore & scelere summo haud
possumus.

Neque ego factura sum, neque tu ut facias consi-
lium dabo.

Verum ut exoremus, noui ego nostros, exorabili'st.
Parentes in periculis & necessitatibus constitui
minimè deserendi sunt, idque Aeneæ exemplo.

Vergil. 2. Aeneid.

Eia age chare pater, cervici imponere nostra:

Ipse subibo humeris, nec me labor iste grauabit.

Quo res cumq; cadent, unū, & cōmune periculum,
Vna salus ambobus erit.

Parentes de liberorum absentia vsque adeò non
debent tristari, ut illi id sentiant: aliàs vtrique
parti malè cedit.

Terent. in Heauton.

-Aut ego profectò

Ingenio egregiè ad miseriam natus sum, aut illud
falsum est.

Quod vulgo audio dici, Diem adimere aegritudi-
nem hominibus.

Nam mihi quidè quotidie augetur magis de filio
aegritudo:

Et qua
gis d
CHR
Si tam
Nam
Prius
Pecun
Quan
Tibi a
Nam
Quod
Neq; i
Tu re
Dare
Quem
Abitu
P.

-O
Quan
Natu
Occid
Paren

-Fec

Et quanto diuicius abest, magis cupio, tanto magis desidero.

CHRE. Pessimè istuc in te atque illum consulis,
Si tam leni & victo animo esse ostenderis.

Nam si semel tuum animum intellexerit ille,
Prius perditurum te tuam vitam, & prius
Pecuniam omnem, quàm abs te emittas filiū, huius
Quantam fenestram ad nequitiam patefeceris,
Tibi autem porro ut non sit suauis viuere.

Nam deteriores omnes sumus licentia.

Quodcumq; inciderit in mentem volet:

Neq; id putabit, prauum an rectū sit, quod peter.

Tu rem perire, & illum non poteris pati.

Dare denegabis? ibit ad illum illico,

Quem maximè apud te valere sentiet:

Abiturum se abs te esse illico minabitur.

Parentes velint nolent, liberos à natura
tracti diligunt.

Seneca in Hippolyto.

-O nimium potens

Quanto parentes sanguinis vinculo tenes

Natura? quàm te colimus inuiti quoque?

Occidere volui noxium, amissum fleo.

Parentum est iugiter monere liberos, ut se colant
& à malorum hominum consortio se
segregent.

Plautus in Trinummio.

-Feceris par tuis ceteris factis, patrem

kk 5

*Tuum si percoles per pietatem: nolo ego cū impro-
bis te viris,*

*Gnate mi, neque in via, neque in foro vllum ser-
monem exequi.*

DE PARSIMONIA SIVE
conseruatione rerum.

*Parta tueri non minor est virtus. imò maior
quàm noua acquirere.*

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Non minor est virtus, quàm querere, parca tueri,
Casus inest illic, hic erit artis opus.*

Lucanus lib. 1. bel. ciuil.

*O faciles dare summa deos, eademq; tueri,
Difficiles,*

Ouid. de Remed. amor.

Contrahere de multis, grandis aceruus erit.

Claudus lib. 2. in Stilico. laud.

- Plus est seruasse repertum,

Quàm quesisse decus

*Non potest à Deo maior homini copia dari,
quàm vti rectè ac parcè frui possit
iis, quæ possidet.*

Horat. lib. 1. epist. ad Iccium.

Fruētibus Agrippæ Siculis, quos colligis Iccè,

Si rectè fruēris, non est ut copia maior

Ab Ioue donari possit tibi: tolle querelas,

Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.

Lucret.

Diuitia
Æquo

DE
Paru
lo, p
pliu

Viuu
Splena
Nec le
Sora

Can
Quori

Viu
Imme

Fru
Nec o

De
Ægu

Ieiu

.C
Pau
Inte

Lucretius lib. 5. de nat. rerum.

*Diuitia grandes homini sunt, viuere parçè
Æquo animo, neq; enim est vnquã penuria parui.*

DE PARVO ET MODICO.

Paruo & modico bene, imò melius viuatur ab illo, præsertim qui suo contentus est, & nihil amplius optat.

Horatius Oda 16. lib. 2.

*Viuitur paruo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leues somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.*

Idem Oda 24. lib. 3.

*Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas ricè trahunt domos,
Viuunt, & rigidi Gætæ,
Immetata quibus iugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua,
Defunctumq; laboribus
Æquali recreat sorte vicarius.*

Idem satyra 2. lib. 2.

Ieiunus rarò stomachus vulgaria remitt.

Lucan. lib. 5. bel. ciuil.

*O vita tuta faculias
Pauperis, angustiç, lares: o munera nondum
Intellecta deum, quibus hæc contingere templis,*

*Aur muris potuit, nullo trepidante tumultu
Caesarea pulsante manu?*

Claudianus lib. 2. in Ruffinum.

*Visitur exiguo melius, natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognouerit uti.
Hac si tota forent, frueremur simplice cultu,
Classica non fremerent, nō stridula fraxinus iret,
Non ventus quateret puppes, nō machina muros.*

Seneca in Hercule furente.

*Alium multis gloria terris
Tradat, & omneis fama per urbes
Garrula laudet, caloque parem
Tollat, & astris.
Alius curru sublimis eat,
Me mea tellus lare secreto
Tuioque regat.
Venit ad pigros cana senectus
Humiliq; loco, sed certa sedet
Sordida parua fortuna domus.
Alte virtus animosa cadit.*

Tibullus Eleg. 1. lib. 1.

*Diuicias alius fuluo sibi congerat auro,
Et teneat culti iugera magna soli,
Quem labor assiduus vicino terreat hoste,
Marcia cui somnos classica pulsa fugent.
Me mea paupertas vite traducat inertis,
Dum meus assiduo luceat igne focus.*

Paruo

P.
Cernuus
Pelleba
Implor
Sed post
Non eq
Sic qui
Libert
Seruiet
Cui no
Si pede
Leius
Non

Flumi
Plur

Forfit
Sed

Tu ta
Con

Quem
Sub

Paruo uti qui nescit, in æternum, id est,
dum uiuit seruus est.

Horat. lib. 1. epist. ad Fuscum.

Cernuus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donèc minor in certamine longo
Implorauit opes hominis frenumq; recepit.

Sed postquam victor uiolens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frenum depulit ore:

Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternum qui paruo nesciet uti.

Cui non conueniet sua res, ut calceus olim
Si pede maior erit, subuertet, si minor, uret.

Letus forte tua uiues sapienter Aris^{ti}.

Non sunt contemnenda quasi parua, sine qui-
bus magna constare non possunt.

Ouid. lib. 1. de remed. amor.

Flumina magna uides paruis de fontibus orta,
Plurima collectis multiplicantur aquis.

Idem lib. 2. de remed. amor.

Forsuã hac aliquis (nã sunt quoq;) parua uocabit.

Sed que non profunt singula, multa iuuant.

Ibidem.

Tu tantùm numero pugna, præceptaq; in unum
Contrahere: de multis grandis aceruus erit.

Ex paruis fiunt magna.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, uirga fuit.

*Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quaę, venit multas accipit amnis aquas.*

Ibidem.

*Quum nouus in viridi coalescit cortice ramus,
Concutiat tenerum qualibet aura, cadet:*

*Mox etiam ventis spatio durata resistit,
Firmaę, adoptiuas arbor habebit opes.
Paruo atque exiguo nihil est detrahendum.*

Tibullus lib. I. Eleg.

*At vos exiguo pecori furesę, lupię,
Parcite, de magno est prada petenda grege.*

DE PASSIONE.

*Quod durum fuit pati, meminisse dulce est.
Seneca in Herc. furent.*

*Quod fuit durum pati,
Meminisse dulce est.*

Horatius.

*- Gaudet ubi vertice raso
Garrula securi narrare pericula nauta.*

Vergilius.

- Forsan & hac olim meminisse iuuabit.

DE PATIENTIA.

Patientię effectus.

Claud. 2. Paneg. in laud. Stilico.

*- Durum patientia corpus
Instruit, ut nulli cupiat cessisse labori.*

Patiens

Patie
Regen
Varia
Pondu
Casus

Posse
Pro

-G
Latia

Abfif
Hos f
Glori
Casta
Viuet
Audi

Dura
Quic

Patiens is est, aduersa æquanimiter
qui sustinet.

Seneca in Hercule Oeteo.

Patiens, qui quis nouit famulum
Regemq; pati, vultuq; suos
Variare potest, pepulit vires
Pondusq; mali: nec seruit inops
Casus animo qui tulit æquo,

Patienti quæ facilia sint.

Ouid lib. 2. de Remed. amoris.

Posse pati, facile est: tibi, ni patientia desit,
Protinus ex facili gaudia ferre licet.

Patientia duris in rebus gaudet.

Lucanus lib. 9. bel. ciuil.

- Gaudet patientia duris:

Latius est quoties magno sibi constat honestum.

Silius Italic. lib. 6. bel. Pun.

Absiste ô iuuenis lacrymis, patientia cunctos
Hos superat casus, longo reuirescet in æuo
Gloria, dum cali sedem, terraq; tenebit
Casta fides, dum virtutis venerabile nomen
Viuet, eritq; dies tua quò dux inclite fata
Audire horrebunt à te calcata minores.

Patientia leue fit, quicquid corrigere
est nefas.

Horat. Oda 24. lib. 1.

Durum, sed lenius fit patientia
Quicquid corrigere est nefas.

DE PATRIA.

Patriæ amor immensus est.

Quid. lib. I. de Ponto.

*Rursus amor patriæ ratione valentior omni,
Quod tua fecerunt scripta retexit opus.*

Ibidem.

*Non dubia est Ithaci prudentia, sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.*

*Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non sinit esse sui.*

*Quid melius Roma? Scythico quid frigore peius?
Huc tamen ex illa barbarus urbe fugit.*

*Quum bene sint clausæ cauea Pandione nata,
Nititur in sylvas quæq; redire suas.*

*Assuetos tauri saltus, assuetæ leones
(Nec feritas illos impedit) antra petunt.*

Idem 2. de Ponto.

Est aliquid patriis vicinum sinibus esse.

Quævis terra patria est.

Stattius lib. 8. Thebaid.

Omne homini natale solum.

Quid. I. Fastor.

*Omne solum forti patria est, ut piscibus aquor,
Et volucri vacuo quicquid in orbe patet.*

*Ob patriæ liberationem Romani plerique non
solum ornamenta quæque in commune pro
ponebant, sed & vitam expenderunt.*

Siliu

-Sec
Mente
Omnia
Antiq
Certa

-In
Priuat
Ac nih
Seposui
Corpor
Exang

Stabat
Aspera
Scarsol.
Sed dig
Is postq
Exitiu
Extend
P

iamq;
Accipe
Succen
Culpa,

Silius Italicus lib. 12. bel. Pun.

-Sed enim non scemina cessit.

Mente aquare viros, & laudis pacere partem:

Omnis praese portans capitisque manusque

Antiquum decus, ac direpta monilia collo:

Certatim matrona ruit, belloque ministrant.

Ibidem.

-In medium certamine magno

Privata cumulantur opes, nudare penates,

Ac nihil arcanos vita melioris ad usus

Seposuisse iuvat, coit & sine nomine vulgus.

Corpore sic toto, ac membris Roma omnibus usa

Exangues rursus tollebat ad aethera vultus.

Idem lib. 9. de Scævola.

Stabat cum primis media certamina pugna

Aspera semper amans & par cuiusque periclo

Scævola, nec tanta vitam iam strage volebat,

Sed dignum proavo letitum, & sub nomine mortem.

Is postquam frangere, atque auferre vidit

Exitium, brevis hoc vita quodcumque relictum

Extendamus, ait.

Patriæ omnia debemus, ut Fabius ad
filium inquit.

Silius Italicus lib 8 bel. Pun.

Iamque hoc, ne dubites, longævi nate parentis

Accipe & eterno fixum sub pectore seruas,

Succensere nefas patria, nec foedior vlla

Culpa, sub extremas fertur mortalibus umbras:

Sic docuere senes.

Ob patriæ amorem dulce ac decorum
est mori.

Horatius Oda 2. lib. 2.

Dulce, & decorum est pro patria mori.

Exulare satius est, quam in patriam atque
affines irrumperere.

Seneca in Thebaid.

Melius exilium est tibi,

Quàm reditus iste: crimine alieno exulas.

Tu redibis?

Patriæ parens Cicero à Romanis appellatus
ob patriæ liberationem.

Iuuenalis satyra 8.

Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.

Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis

Aeacide similis, Vulcaniaq; arma capeffas,

Quàm te Thersite similem producat Achilles.

DE PAUPERTATE.

Paupertas æquanimiter toleranda est, nam sic
facientes, reddunt ipsam leuem.

Quid lib. 8. Metamorph.

Sed pia Baucis anus, pariliq; etate Philemon

Illa sunt annis iuncti iuuenilibus, illa

Consenuere casa, paupertatemq; ferendo

Effecere leuem, nec iniqua mente ferendam.

Paupertas ingeniosum hominem atque virtute
præditum sepissimè facit.

Ho.

Horat. lib. 2. epist. ad Florum.

*Et laris & fundi paupertas impulit audax:
Ut versus facerem.*

Plautus in Stichus.

Nam illa omnes artes perdocet, ubi quem attigit.

Manilius lib. 1. Astron.

*Sed quum longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miseris dedit, & sua quemq;
Aduigilare sibi iussit fortuna premendo,
Seducta varias certarunt pectora curas,
Et quodcumq; sagax tentando repperit usus.*

Paupertas luxuriosum amorem unde pascat non
habet: attamen hoc tanti non est, ut ideo pau-
per quis esse velit.

Ouid. lib. 2 de Remed. amo.

*Non habet unde suum paupertas pascat amorem,
Non tamen hoc tanti est, pauper ut esse velis.*

Paupertas toleranda est magis quam amor.

Claud. de paup. amante.

*Paupertas me seua domat, dirusq; Cupido:
Sed toleranda fames, non tolerandus amor.*

Ibidem. de eodem.

Esuriens pauper, telis incendor amoris,

Inter utrumq; malum diligo pauperiem.

Paupertas pati multa cogit incommoda.

Martialis lib. 1. epigram.

O quantum cogit egestas.

Paupertas ridiculos homines reddit.

Iuuenalis satyra 3.

*Nil habet infœlix paupertas durius in se,
Quàm quòd ridiculos homines facit.*

Plautus in Sticho.

*Iam inde à pauxillo puero ridiculus fui,
Eò, quia paupertas fecit ridiculus forem.*

Paupertas sola beatè approbat viuere, quia in
maxima tranquillitate sita est, si æquamini-
ter toleretur: diuitiæ verò econtra.

Seneca in Thyeste.

*Stet quicumq; volet potens
Aula culmine lubrico,
Me dulcis saturet quies
Obscuro positus loco:
Leui perfruar otio,
Nullis nota Quiritibus
Ætas per tacitum fluat.
Sed quum transierint mei
Nullo cum strepitu dies,
Plebeius moriar senex.*

Ibidem.

*Dum excelsus steti
Nunquam pauere destiti, atq; ipsum mei
Ferrum timere lateris. ô quantum bonum est
Obstare nulli, carpere securas dapes.
Humi iacentem scelera non intrant casam.*

Idem in Hippolyto.

Quanti casus humana rotant?

Minor

Minor
Leui
Serua
Præbe
Adm
Duro
Insan
Imbri
Raros
Hum
Trem
Caus
Matr
Iupite
Non
Hum
Circ

-Be
Hum
Quar
Aut

-V
Inui

Pax
Es n

Minor in paruis fortuna furit,
 Leuiusq; ferit leuiora Deus,
 Seruat placidos obscura quies,
 Præbetq; somnos casa securos.
 Admota æthereis cœlimina sedibus
 Duros excipiunt notos,
 Insani boreæ minas,
 Imbriferumq; corum.
 Raros patitur fulminis ictus
 Humida vallis.

Tremuit telo Iouis altisoni
 Caucasus ingens, Phrygiumq; nemus
 Matris Cybeles. metuens cælo
 Iupiter alto vicina perit.
 Non capit vnquam magnos motus
 Humilis tecti plebeia domus.
 Circa regna tonat.

Idem In Octaua.

-Bene paupertas
 Humili tecto contecta latet.
 Quatiunt alta sæpe procella,
 Aut euertit fortuna domos.

Titus Calphurn. Eclog. 4.

-Vellit nam sæpius aurem
 Inuida paupertas, & dicit, vilia cura.
 Stadius lib. 3. Sylvarum.

Pax secunda locis, & desidis otia vite,
 Est nunquam turbata quies, somniq; peracti.

*Nulla foro rabies, aut stricta iurgia legis,
Morum iura viris solum & sine fascibus, equum.*

Paupertatem sustinere impotens, ad
pericula se exponit.

Horat. lib. 1. Oda 1.

*Luētantem Icarijs fluctibus Aphricum
Mercator metuens, otium & oppidi
Laudat rura sui, mox rescit rates
Quassas, indoctis pauperiem pati.*

Paupertas se excusat.

Petronius Arbitr.

Quisquis inops peccat, minor est reus.

Pauper foelicitatem suam haud cognoscit, nisi
foelices videat cadere.

Seneca in Hercule Oeteo.

*Nec sibi foelix pauper habetur,
Nisi foelices cecidisse videt.*

Paupere nil asperius intractabiliusque est, si di-
uitias & dignitates assequatur.

Claud. lib. 1. in Eutrop.

*Asperius nihil est humili quum surgit in altum:
Cuncta ferit, dum cuncta timet, desavit in omnes,
Ut se posse putent: nec bellua tetrior vlla est
Quam serui rabies in libera colla furentis:
Agnoscit gemitus, & poena parcere nescit
Quam subijt: dominiq; memor quē verberat odit.*

Pauper negligitur atque contemnitur.

Ouid.

Ouid. lib. 1. Fastor.

*In pretio pretium nunc est, dat census honores,
Census amicitias: pauper ubique iacet.*

Terent. in Phormione.

*Quia egens relicta est misera, ignoratur parens,
Negligitur ipsa: vide auaritia quid faciat,*

Titus Calphurn. Eclog. 7.

*O utinam nobis non rustica vestis inesset,
Vidissem propius mea numina. sed mihi sordes,
Nudaq; paupertas, & adunco fibula morsu
Obsuerant.*

Pauper timore vacat etiam inter scelestos situs.

Iuuenalis satyra 10.

*Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus gladium contumq; timebis,
Et mota ad lunam trepidabis arundinis umbras.
Cantabit vacuus coram latrone viator.*

Ouid. de Nuce.

*Sic timet insidias, qui se scit ferre viator
Quod timeat: tutum carpit inanis iter.*

Pauper, vilis & plebeius à vulgo reputatur, etiam
si quæque animi bona possideat.

Horat. lib. 2 satyra 5.

Et genus & virtus nisi cum re vilior alga est.

Idem lib. 1. Epist.

*Si quadringentis sex septem millia desint,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua fidesq;
Plebs eris.*

Pauperes ad virtutes haud faciliè emergunt.
Iuuenalis satyra 3.

*Haud faciliè emergunt quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.*

Pauperes inermes miserrimè viuunt.
Plautus in Rudente.

*Omni bus modis qui pauperes sunt homines miseri
viuunt,*

*Præsertim quibus nec questus est, nec didicere ar-
tem ullam.*

Pauperes infames sunt.
Aufonius in Cleoboli sentent.

Turpis sæpe datur fama minoribus.

Pauperes suspiciosi maximè sunt, atque
se negligi credunt.

Terentius in Adelphis.

*Omnes, quibus res sunt minus secunde, magis sunt
nescio quomodo*

*Suspiciosi, ad contumeliã omnia accipiunt magis,
Propter suã impotentiã se semper credunt negligi.*

DE PECCATO.

Ob peccata Deus per aquam diluuij viuencia in-
teremit omnia dempto Deucalione cum Pyr-
rha coniuge sua, quod moraliter de Noë intel-
ligi potest.

Quid. lib. i. Metamorph.

*Pœna placet diuersa, genus mortale sub undis
Perdere, & omni nimbos demittere celo.*

Ipse tridente suo terram percussit, at illa
 Intremuit, motuq; vias patefecit aquarum,
 Expatiatas ruunt per apertos flumina campos,
 Cumq; sativ arbusta simul, pecudesq; virosq;
 Teſtaq; cumq; suis rapiunt penetrabilia sacris.
 Si qua domus mansit, potuitq; resistere tanto
 Indeieſta malo, culmen tamen altior huius
 Vnda regit, preſſaq; latent sub gurgite turres.
 Iamq; mare & tellus nullum diſcrimē habebāt.
 Omnia pontus erat, deerant quoque littora pōto.
 Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus
 Nomine Parnassus, ſuperatq; cacumine nubes.
 Hic ubi Deucalion (nam cetera texerat aquor)
 Cum conſorte tori parua rate veſtus adheſit, &c.
 Non illo melior quiſquam, nec amantior a qui
 Vir fuit, aut illa reuerentior vlla deorum.
 Iuppiter ut liquidis ſtagnare paludibus orbem,
 Et ſuperesse virum de tot modo milibus unum,
 Et ſuperesse videt de tot modo milibus unam,
 Innocuos ambos, cultores numinis ambos,
 Nubila diſiecit, nimbiſq; aquilone remotis,
 Et celo terras oſtendit, & aethera terris.

Peccatū corrigēs propriū, quod ſua intereſt facit.

Terentian Adelphis.

Ego in hac re nihil reperio quam obrem lauder
 tantopere Hegio:

Meum officium facio, quod peccatum à nobis or-
 tum eſt, corrigo.

Peccatum celatum maius malum esse creditur.
 Martial. lib. 3. Epigrammatum.

Quod tegitur maius creditur esse malum.

Peccatum magnum occultum esse non potest.
 Seneca in Hippolyto.

*Tutum esse facinus credis, & vacuum metu:
 Erras.*

Peccatum tanto maius est, quanto pec-
 cans dignior est.

Iuuenalis satyra 8.

*Omne animi vitium tanto conspectius in se
 Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.*

Peccatum non nisi voluntarium fit.

Seneca in Hercule Oetco.

*Haud est nocens, quicumq; non sponte est nocens.
 Idem in Hippolyto.*

Recipe iam sensus hera.

*Quid te ipsam laceras, aspectum omnium fugis?
 Mens impudicam facere, non casus solet.*

Peccatum semel qui vicerit haud gloriatur, quia
 absque peccati non remansit fomite, ex quo
 quantum in se est peccabit facillimè.

Perſius satyra 5.

*Nec tu quum obstiteris semel, instantiq; negaris
 Parere imperio, rumpi iam vincula dicas.
 Nam luctata canis nodum arripit. ast tamen illi
 Quum fugit à collo trahitur pars longa catena.*

Pecca-

Pecc

Nos q

Sup

Equo

Pec

Numo

Mite

Restit

Sape l

Qua

Qu

Quem

Gloria

Quis f

Et q

Ignoro

Peccatum nouum sepiſſimè ſupplicium habet.

Ouid. lib. 2. de Triftibus.

Nos quoque iam pridem ſcripto peccauiſus iſto.

Supplicium patitur non noua culpa nouum.

Peccati cognitio utilis eſt ſummopere:

nam pœnam minuit.

Ouid. lib. 2. Eleg.

Equo animo pœnam, qui meruere, ferunt,

Peccati confeſſio, miſericordiam impetrat.

Ouid. lib. 10. Metamorph.

Numen confeſſis aliquid patet.

Idem lib. 11.

Mite Deum numen Bacchus, peccaſſe fatentem

Reſtituit, factiq; ſide data munera ſoluit.

Peccati dolor veniam impetrat.

Ouid. lib. 1. de Ponto.

Sape leuant pœnas, ereptaq; lumina reddunt,

Quem bene peccati pœnituiſſe vident.

Quem peccaſſe pœnitet, ferè innocens eſt.

Seneca in Agamemnone.

Quem pœnitet peccaſſe, penè eſt innocens.

Peccati gloria nulla petenda eſt.

Ouid. lib. 2. de Remed. amor.

Gloria peccati nulla petenda tui eſt.

Idem lib. 3. Eleg.

Quis furor eſt, qua nocte latent in luce fateri?

Et qua clam facias facta referre palam?

Ignoro meretrix corpus inactura Quiriſi

Opposita populum submouet ante sera.

Peccati nocumenta, quæ intelliguntur per
mutationes sociorum Vlyssis,

Boëtius Metro 4. lib. 3.

*Vela Navitij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insula
Pulchra qua residens dea,
Solis edita semine,
Miscet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Verit Herbi potens manus,
Hunc apri facies fugit,
Ille marmaricus leo
Dente crescit & unguibus.
Hic lupis nuper aditus
Flere dum parat, ululat.
Ille tigris ut Indica
Teeta mitis obambulat.
Sed licet varijs malis
Numen Arcadis alijs
Obsitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis,
Iam tamen mala remiges
Oro pocula traxerant.
Iam sues cerealia
Glande pabula venterant,*

*Et nih
Voce, c
Sola m
Monstr
O leue
Nec po
Memb
Corda
Intus
Arce c
Hac v
Detrah
Dira q
Nec no
Mentia
P*

*Ad cal
Da ve
Sed mi*

*Fateor
Id aded
scas*

*En ad
Pecc
n*

Et nihil manet integrum,
 Voce, corpore perditis.
 Sola mens stabilis super
 Monstra quæ patitur, gemit.
 O leuem nimium manum,
 Nec potentia gramina,
 Membra quæ valeant licet,
 Corda vertere non valent.
 Intus est hominum vigor
 Arce conditus abdita.
 Hac venena potentius
 Detrahunt hominem sibi.
 Diraq; penitus meant,
 Nec nocentia corpori
 Mentis vulnere sauiunt.

Peccati veniæ imploratio humillima.

Ouid. lib. II. Metamorph.

Ad calumq; manus, & splendida brachia tollens,
 Da veniam Lenæ pater, peccauimus, inquit,
 Sed miserere precor, speciosoq; eripe damno.

Plautus in Asinaria.

Fateor me peccauisse, & me culpâ commertû scio.
 Id adè te oratum aduenio, ut a quo animo igno-
 scas mihi.

Claud. in Epig. Satisfactionis.

En adsum, & veniam, confessus crimina, posco.

Peccato obstare, primum est in homine bo-
 num: secundum, nosse peccati modum.

Seneca in Hippol.

Obstare primum est, velle nec labi via.

Pudor est secundus, nosse peccandi modum,

Peccata æqualia non sunt, vt Stoici posuere.

Horat. lib. 1. satyra 3.

Quis paria esse ferè placuit peccata, laborant

Quū ventū ad verū est sensus, moresq; repugnāt,

Atq; ipsa utilitas iusti prope mater, & equi.

Ibidem.

Nec vincet ratio hoc tantūdem vt peccet, idemq;

Qui teneros caules alieni fregerit horti,

Et qui nocturnus sacra diuūm legerit.

Peccata vt diuersa sunt, sic & pœna di-
uersa esse debet.

Horat. lib. 1. satyra 3.

Deniq; quatenus excidi penitus vitium ira,

Cetera item nequeunt stultis hærentia. cur non

Ponderibus moduliq; suis ratio utitur? ac res

Vt quæq; est, ita supplicijs delicta coerces?

Ibidem.

- Adsit

Regula peccatis qua pœnas irroget æquas,

Nec scutica dignum horribilis sectere flagello.

Peccata in principio rescanda sunt.

Iuuenalis satyra 1.

- Tecum prius ergo voluta

Hæc anime ante tubas: galeatum sero duelli

Pœnitet.

Idem

Defen

Hæc in

Fouist

Quæd

Helleb

Poscen

Capien

Ocyus

Næ ser

- Mo

Pectora

Conata

Excita

Mygdo

Quod p

Prodigi

Vulner

Cautio

Prospic

Quid in

Peccat

laten

Idem satyra 8.

Defensor culpa dicet mihi fecimus & nos
 Hac iuuenes esto, desisti nempe, nec ultra
 Fouisti errorem. breue sit quod turpiter audes.
 Quaedam cum prima refecentur crimina barba.

Persius satyra 3.

Helleborū frustra, quum iam cutis agra tumebit,
 Poscentes videas, venienti occurrite mobo.

Seneca in Agamemnone.

Capienda rebus in malis praecepta via est.

Silius Italic. lib. 1. bel. Pun.

Ocyus ite viri, & nascentem exinguite flammam,
 Ne sera redeant post aucta pericula cura.

Statius lib. 5. Syluar.

-Mortalia quisquis

Pectora sero videt, nec primo in limine sistit
 Conatus scelerum, atq; animos infunda parātes,
 Excitat illa die seuo.

Claudianus 2. in Eutrop.

Mygdonij cineres, & si quid restat Eoi
 Quod pereat regni, certè non augure falso
 Prodigij patuere mina, frustra q; peracto
 Vulnere monstriferi praesagia discitis anni.
 Cautior ante tamen violentum nauita corum
 Prospicit, & tumida subducit vela procella.
 Quid inuat errores mersa iam puppe fateri?
 Peccata perperranda non sunt, quia etsi homines
 latent, tamē De e, qui cūcta videt, aperta sunt.

Seneca in Hippolyto.

- Credamus tamen

*Astu doloq; tegere nos tantum nefas,
 Quid ille rebus lumen infundens suum
 Matris parens? quid ille qui mundum quatit
 Vibrans corusca fulmen Ætneum manu
 Sator deorum? credis hoc posse effici
 Inter videntes omnia, ut lateas?*

Aufonius in Thaletis sentent.

Turpe quid ausurus te sine teste time.

Peccata omnia in hac vita purgabantur aqua & exilio, secundum quorundam opinionem, quæ ab Ouidio digna taxatur castigatione.

Ouid. lib. i. Fausto.

*Omne nefas, omnemq; mali purgamine causam
 Credebant nostri tollere posse senes,
 Gracia principium moris fuit, illa nocentes
 Impia lustratos ponere facta putat.
 Aÿor idem Peleus, ip'am quoq; Pelea Phoci
 Cede per Æmonias soluit Acastus aquas.
 Vedam, frenatis per inane draconibus Ægeus
 Credulus immerita Phasida fouit ope.
 Ab nimium faciles, qui tristia crimina cedis
 Flumineæ tolli posse putatis aqua.*

Peccator felix non potest esse diu.

Aufonius in Cleoboli sentent.

Felix criminibus non erit diu.

Peccator rubore eieeto semel de atrita frõte, licet
 assidue

assiduè à conscientia stimuletur, non erit tamè
vno contentus crimine.

Iuuenalis satyr. 13.

-Nam qui

Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem?
Quis nã hominũ est, quẽ tu contentũ videris vno
Flagitio?

Peccator assiduè timet etiam Dei fulmen.

Ouid. lib. 2. Eleg.

Multa miser timeo, quia feci multa proteruè,
Exempli metu torqueor ipse mei.

Lucret. lib. 3. de natura rerum.

-At mens sibi conscia facti

Premittens, adhibet stimulos, terretq; flagellis:
Nec videt interea qui terminus esse malorum
Possit, nec qui sit pœnarum denique finis (scant.
Atq; eadem metuit magis, hæc ne in morte graue-
Hinc Acherusia fit stultiorum denique vita.

Stattius lib. 2. Thebaid.

-O caca nocentum

Consilia, ô semper timidum scelus.

Iuuenalis satyra 13.

Nocte breuem si fortè indidit cura soporem,
Et toto versata thoro iam membra quiescunt,
Continuò templum & violati numinis aras,
Et quod præcipuis mentem sudoribus urget,
Te videt in somnis, tua sacra, & maior imago,

Humana, turbat pauidum, cogitq; fateri.
 Hi sunt qui trepidat & ad omnia fulgura pallēt,
 Quū tonat exanimēs, primo quoq; murmure calis,
 Non quasi foruitu, nec ventorum rabie, sed
 Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
 Illa nihil nocuit, cura grauiore timetur
 Proxima tempeſtas velut hoc dilata ſereno.

Peccator veretur ne quando etiam poſt mul-
 tum tempus deprehendatur.

Plautus in Truculento.

-Pertimui poſtquam

Vna cura cor meum mouit: modò timeo, ne me
 malefacta antiqua
 Nunc ſenex inueniat omnia.

Peccatores dolorē, aut febrem, aut aliud aliquod
 malum dum in ſe eſſe ſentiunt, hoc ob ſua
 peccata proueniſſe credunt.

Iuuenalis ſatyra 13.

Præterea lateris vigili cum febre dolorem
 Si cœpere pati, miſſum ad ſua corpora morbum
 Infeſto credunt à numine ſaxa deorum
 Hac & tela putant: pecudem ſpondere ſacello
 Balantem, & laribus criſtam promittere galli
 Non audent, quid enim ſperare nocentibus agris
 Conceſſum? vel que non dignior heſtia, vita?

Peccatores obſtinati Deum malorum punitores
 negant, quem tamen eſſe fateri neceſſe eſt,
 dum puniuntur.

Iuue

Si cur
 Qua

-Ta
 Nec ſ

Impr

Mitt

Cet

Clauſ

Eſt

Quod

Sun

Trifta

Prem

Mala

Regna

His m

G. E. V.

Peccat

Abſtul

Abſolu

Iuuenalis satyra 13.

*Si curant igitur cunctos punire nocentes,
Quando ad me venient?*

Ibidem.

*-Tandemq; fatebere latus
Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse deorum.*

Improbi in hoc seculo laudantur atque extollun-
tur, probi verò contemnuntur.

Ouid. Epist. 14. Heroid.

*Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni,
Cetera nuptarum crimine turba iacet,
Clausa domo teneor, grauibuscq; coërcita vinculis,
Est mihi supplicij causa fuisse piam,
Quòd manus extimui iugulo dimittere ferrum,
Sum rea: laudarer si scelus ausa forem.*

Seneca in Hippolyto.

*Tristis vultus peruersa tulit
Premia recti, castos sequitur
Mala paupertas, vitioq; potens
Regnat adulter.*

Terentius in Phormione.

His nunc pretium est, qui recta praua faciunt.

G. E. Verissimè.

Peccatores extolluntur sepiissimè, vt in posterum
grauissime puniantur.

Claud. lib. 1. in Ruffinum.

*Abstulit hunc tandem Ruffini pœna tumultum,
Absolui q; deos, iam non ad culmina rerum.*

*Iniustos creuisse queror: tolluntur in altum
Ut lapsis manere ruant.*

Peccatores etiam in hac vita puniuntur
quandoque.

Horat. Oda 2. lib. 3.

*Rarò antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.*

Peccandi voluntas, quæ pro facto habetur,
sepe punitur.

Iuuenalis satyra 13.

*Spartano quidam respondit Pythia vates,
Haud impunitum quondam fore, quod dubitare
Depositum retinere, & fraudem iure tueri
Iurando: quarebat enim qua numinis esset
Mens, & an hoc illi facinus suaderet Apollo.
Reddidit ergo metu, non moribus, & tamen omni
Vocem adytis dignam templo, veramq; probavit,
Extinctus tota pariter cum prole domoq;
Et quamuis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.
Nam scelus intra se tacitum qui cogitat vllum,
Facti crimen habet.*

Peccatores maximi leuiter puniendi non sunt.

Seneca in Herc. furente.

*Pectora, tantis obsessa malis
Non sunt ictu ferienda leui.*

Peccatores omnes sumus.

Tergent

Terent. in Hecyra.

*Mulier fecit, mirandum ne id est? Censen' te posse
Vllam reperire mulierem qua careat culpa?*

An quia non delinquunt viri?

Peccatores defendendi non sunt.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lollium.

*Fallimur, & quondã non dignum tradimus, ergo
Quem sua culpa premit deceptus, omitte tueri.*

Peccatorum reprehensio seuera.

Horat. satyr. 3. lib. 2.

Quisquis

Ambitione mala, aut argenti pallet amore,

Quisquis luxuria, tristive superstitione,

Aut alio mentis morbo calet, huc propius me,

Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.

Dandã est hellebori multo pars maxima auaris.

Nullus est quem non pudeat peccasse, & qui
se non purgare nitatur.

Plautus in Asinaria.

*Qui homo culpam admisit in se, nullus est tã par-
ui pretij.*

Quin pudeat, qui purget sese.

Peccantem qui non vetat, quum possit,
iubet peccare.

Seneca in Troade.

Qui non vetat peccare, quem possit, iubet.

DE P O E N A.

De pœna inferni superius, tit. de Inferno
ad longum dictum est.

Pœna inferenda secundum peccati
exigentiam.

Horatius satyr. 3. lib. 1.

- *Adsit*

*Regula peccatis, quæ pœnas irroget aquas,
Nec scutica dignum horribili sectere flagello.*

Pœna non debet excedere modum.

Claud. in Epig. satisfactionis apud
Hadrianum.

*Me dolor incautus, me lubrica duxerit atas,
Me timor impulerit, me deuus egerit ardor,
Te tamen haud decuit paribus concurrere telis.*

Pœna iusta æquanimiter est toleranda: nam
iniusta difficillimè toleratur.

Quid. Epist. 5.

Leniter ex merito quicquid patiare ferendum est.

Quæ venit indignè pœna dolenda venit.

Pœna qui fruitur, ferus esse dicitur.

Claud. in Consulat. Manilij.

*Qui fruitur pœna ferus est, legumq; videtur
Vindictam prestare sibi, quum viscera felle
Canduerint, ardet stimulis ferturq; nocendi
Prodigus, ignarus caussa.*

Pœna maxima nobili viro est in serui-
tutem cadere.

Seneca in Troade.

*Si pœna petitur, quæ pati grauior potest?
Famulare collo nobili subeat iugum.*

DE POENITENTIA.

Pœnitentes verè scelerum ac vitiorum ali-
menta eradicare debent.

Horatius Oda 24. lib. 3.

-Scelerum sè benè pœnitet,

Eradenda cupidinis

Praui sunt alimenta.

Reliqua de pœnitentia ex tit. de Peccato,
& tit. de Confessione pete.

DE PERFIDIA.

Perfidia seu infidelitatis reprehensio, atque
expressio vehemens.

Ouid. lib. 1. de Tristib.

Illud amicitia sanctum & venerabile nomen

Nunc tibi pro viti sub pedibusq; incet.

Idem lib. 5. de Tristibus.

Tu quoque nostrarum quondam fiducia rerum,

Qui mihi confugium, qui mihi portus eras,

Tu quoque suscepti coram dimittis amici,

Officiiq; pium tam citò ponis onus,

Sarcina sum, fateor, quam si tu tempore duro

Depositurus eras, non subeunda fuit.

Fluctibus in medijs nauem Palinure relinquis,

Ne fuge, néve tua sit minor arte fides.

Nunquid Achilleos inter fera praelia fidi

Deseruit lauitas Automedontis equos?

Terentius in Adelph.

*Satis diu dedisti verba nobis, satis adhuc tua no-
frustrata est fides.*

Propert. lib. 3. Eleg.

*Et scelus accepto Thracis Polymestoris auro
Nutrit in hospitio non Polydore pio.*

Ouid. lib. 1. de Tristib.

In caput alta suum labentur ab equore retre

Flumina, conuersis solq; recurret equis,

Terra feret stellas. calum scindetur aratro,

Vnda dabit flammam, & dabit ignis aquas.

Omnia natura prapostera legibus ibunt,

Parsq; suum mundi nulla tenebit iter.

Omnia iam fient, fieri quae posse negabam,

Et nihil est de quo non sit habenda fides.

Hac ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,

Laturum misero quem mihi rebar opem.

Perfidus & proditores Romani olim spreuerunt.

Claudianus de bello Gildon.

Romani scelerum semper spreuere ministros.

Noxia pollicitum domino miscere venena

Fabricius regi nudata fraude remisit,

Infesto quem Marte petit, bellumq; negauit

Per famuli patrare nefas, ductosq; Camillus

Trans murum pueros obsessa reddidit urbi.

DE PERIURIIS.

Periuria vitanda sunt, & ad hoc exhortatio utilis.

Ouid.

Vt va

Fert

Nil op

Teg

Per

Ab m

Ser

In pro

Et p

Et qu

Has

Per

Sed ia

Nulla

Qui, d

Nil m

Sed sin

Dicta

Iura

Sunt q

Quid. Epist. 19 Heroid.

*Ut valeant, alia ferrum patiuntur, & ignes:
Fert alijs tristem succus amarus opem.
Nil opus est istis, tantum periuria vita,
Teque simul serua, meq; dat amq; fidem.*

Periuri hac in vita si primò non puniuntur,
tamen impuniti diu non sunt.

Tibullus eleg. 9. lib. 1.

*Ab miser, & si quis primò periuria celat,
Seris tamen tacitus pœna venit pedibus.*

Claud. in Curetium.

*In prolem dilata ruunt periuria patris,
Et pœnam meritò filius ore luit:
Et quas fallacis collegit lingua parentis,
Has eadem nati lingua refudit opes.
Periuria viri nihil curant, modò libidinem
explere possint.*

Tibullus.

*Sed iam nulla viro iuranti foemina credat,
Nulla viri speret sermones esse fideles,
Qui, dum aliquid cupiens animus pregebit apisci,
Nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
Sed simul ac cupida mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuers, nihil periuria curant.*

Iurant intrepidè, qui putant omnia sub for-
tunæ imperio esse.

Iuuenalis satyra 23.

Sunt qui in fortuna iam casibus omnia ponant,

*Et nullo credant mundum rectore moueri,
Natura voluente vices & lucis, & anni,
Atq; ideo intrepidi quacunq; altaria tangunt.*

DE PERSEVERANTIA.

Perseuerandi exhortatio notabilia in bonum,
quia sola perseuerantia brauium
accipit.

Plautus in Rudente.

*Idcirco moneo ego vos hæc, qui estis boni,
Quiq; atatem agitis cum pietate, & cum fide,
Retinete porro post factum, ut letemini.*

Perseuerandum est in aduersis atque
obdurandum.

Quid. lib. 3. Elegia.

*Perfer, & obdura: dolor hic tibi proderit olim:
Sæpe tulit fessis succus amarus opem.*

DE PETITIONE.

Petitio iusta facilisque esse debet.

Plautus in Amphitr.

*Iustam rem & facilem esse oratam à vobis volo,
Nam iuste à iustis iustus sum orator datus.*

Petitiones nostræ secundum Dei voluntatem
ordinandæ sunt, de quo vide titulum
de Deo, Deus diligit, &c.

Petitio siue imprecatio ne quis malè parta diu
retineat, sed malè consumat omnia.

Quid. Heroid. Epist. 6.

Nec malè parta diu teneat, peiusq; relinquat,

Ex

Exulet. & toto querat in orbe fugam.

*Quum mare, quum terras consumpserit, aëra tūtet,
Erret inops, ex spes, cede cruenta sua.*

Petitiones hominum omnes ferè vanę sunt.

Plautus in Pseudulo.

*Stulti haud scimus, frustra q̄ scimus, quum quod
cupienter dari*

*Petimus nobis, quasi quid in rem sit possimus no-
scere,*

*Certa amittimus dum incerta petimus, at q̄ hinc
venit*

In labore atque dolore ut mors obrepat interim.

Petitionis inhonestę amico reprehensio.

Ouid. lib. 1. de Ponto.

*Ab nimiū est, quod amice petis, moderatius opta,
Et voti quęso contrahere vela tui.*

*Petita negare durum est, durius autem ante
petitionem negare.*

Martialis lib. 2. Epigram.

Durum est, Sexte, negare quum rogeris.

Quanto durius antequam rogeris?

Timidè petens negare docet,

Seneca in Hippolyt.

-Qui timidè rogat,

Docet negare.

*Eiusdem est & petentibus facilem esse, &
sontibus difficilem.*

Ouid. lib. 4. de Ponto.

Scilicet eiusdem est, quamuis pugnare videtur,

Supplicibus facilem, fontibus esse truce[m].

Petitio assidua rei vnius, tædium causat.

Ouid. lib. 4. de Ponto.

*Et pudet & metro, semperq[ue] eademq[ue] precari,
Ne subeant animo tædia iusta tuo.*

Verum quid faciam? res immoderata cupido est.

Da veniam vitio mitis amice meo.

Petenti citò dans bis dat.

Ausonius in Epigram.

*Si bene quid facias, facias citò: nam citò factum,
Gratum erit, ingratum gratia tarda facit.*

DE PHILAVTIA.

*Philautia, scilicet amor sui, cæca est, eo quòd
excæcat ipsos φιλαυτοῦς.*

Horat. lib. 1. Oda 8.

Subsequitur cæcus amor sui,

Attollens vacuum plus nimio gloria verticem.

*Idem hunc amorem improbum & stultum
vocat lib. 1. Ser. satyra 3.*

- Ego met mi ignosco, Meuius inquit.

Stultus & improbus hic amor est, dignusq[ue] notari.

*Hanc ob causam malè Scholastici Theologi dif-
finiunt, ordinatam charitatem à seipso
debere incipere.*

*Philautia tantùm bene vult, suá que tantùm
prædicat.*

Terentius in Andria.

Verum illud verbum est vulgò quod dici solet,

Omnes

Omnes sibi melius malle, quàm alteri.

Idem in Adelphis.

*Quemquam hominem in animo instituere, aut
Parare quod sit charius quàm ipse sibi?*

Ibidem.

*Homine imperito nunquam quicquam iniustus,
Qui nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.*

DE PHILOSOPHIA.

*Philosophia colentibus se prodest, negligentibus
verò obest. Igitur ad illam confugiendum est,
idque Horatij exemplo.*

Horatius lib. I epist. ad Mæce.

*Vt nox longa quibus mentitur amica, dieſq;
Longa videtur opus debentibus, ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluint, ingrataq; tempora, qua spē
Consiliumq; morantur agenti gnaviter, id quod
Æquè pauperibus prodest, locupletibus atque,
Æquè neglectum pueris senibusq; nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam, solerq; elementis
Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec quia desperet inuicti membra Gliconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.*

*Philosophiæ incumbens, vitam quietam & tran-
quillam traducere valebit: quia philosophiæ
studium cupiditatem vitiorumque refrenatio
est: igitur illi sedulo incumbendum est.*

Horat. lib. 1. Epist. ad Mæce.

Est quoddam prodire tenus, si non datur ultra,
 Feruet auaritia, miseraq; cupidine pectus,
 Sunt verbis & voces quibus hanc lenire dolorem
 Possis, & magnam morbi deponere partem:
 Laudis amore tumes? sunt certa piacula qua te
 Ter purè lecto poterunt recreare libello.

Iuuenalis satyra 13.

-Plurima felix

Paulatim vitia atque errores exiit omneis.

Seneca in Octauia.

Melius latebam, procul ab inuidia malis
 Remotus inter corusci rupes maris,
 Vbi liber animus, & sui iuris mihi
 Semper vacabat studia recolenti mea.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lollium.

Inter cuncta leges, & percunctabere doctos,
 Qua ratione queas traducere leniter animum.

Persius satyra 5.

-Petite hinc iuene q; sene/q;

Finem animo certum, miseri q; viatica canis.

Philosophiæ speculatio homini non
parua consolatio est.

Seneca in Octauia.

O quàm iuuabat, quo nihil maius parens
 Natura genuit, operis immensi artifex
 Calum intueri solis & currus sacros,
 Mundique motus, solis alternas vices,

Orbemq;

Orbem

Lateq;

P

Quis v

Dico

Felices

Inq;

Credib

Altr

Non V

Offi

Nec le

Mag

Admo

Æth

Sic pe

Sum

Pic

Nulla

Et m

Orbemq; Phœbes, astra quem cingunt vaga,
Lateq; fulgens atheris magni decus.

Philosophi à vitiis sciuncti fuere, ideo
felices dicantur.

Quid. lib. i. Fastorum.

Quis vetat & stellas ut quæq; oriturq; caditq;
Dicere? promissi pars fuit illa mei.

Felices anima, quibus hæc cognoscere primum,
Inq; domos superas scandere cura fuit.

Credibile est illos pariter vitiisq; iocisq;
Altius humanis exeruisse caput.

Non Venus & vinum, sublimia pectora fregit,
Officiuq; fori, militiaq; labor,

Nec leuis ambitio, perfusaq; gloria furo,
Magnarumve fames sollicitavit opum:

Admouere oculis distantia sydera nostris,
Ætheraq; ingenio supposuere suo.

Sic petitur calum, non ut ferat Ossan Olympus,
Summaq; Peliacus sydera tangat apex.

DE PIETATE.

Pietate vera nulla vis maior esse dicitur.

Seneca in Thyeste.

Nulla vis maior pietate vera est.

Pietas homini rarissima virtus est.

Vergil. in Ætna.

Et merito pietas homini rarissima virtus.

Pietas abesse Christiano non potest.

Paulinus.

*Pietas abesse Christiano qui potest?
 Namque argumentum mutuum est
 Pietatis esse Christianum, & impij
 Non esse Christo subditum.*

*Tam spectatae pietatis Aeneas fuisse perhibetur,
 ut illæsus per ignem incederet.*

Vergil. lib. 2. Æneid.

*Descendo, ac ducente Deo flammã inter, & hoste
 Expedior: dant tela locum, flammæq; recedunt.*

Ouid. lib. 4. Fast.

*Hinc satius Aeneas, pietas spectata per ignes,
 Sacra, patremq; humeris, altera sacra, tulit.*

Ibidem.

*An magis hunc morem pietas Aeneia fecit,
 Innocuum victo cui dedit ignis iter?*

Idem lib. 1. de Ponto.

*Quum foret Aenea cervix subiecta parenti,
 Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam.*

Idem lib. 13. Metamorph.

*Non tamen euersam Troia cum mœnibus esse
 Spẽ quoq; fata sinũt, sacra & sacra altera patrem
 Fert humeris, venerabile onus Citherei heros.
 De tantis opibus prædam pius eligit illam,
 Ascaniumq; suum.*

Quanta pietas in Honorij fuerit.

Claud. in Paneg. de 3. Honorij Consu.

Tantã se pietas rudibus demonstrat in armis

Sic et a
 Imperi

Sibi ne

-Ope
 Haud f
 ger et
 Nimiſq;
 Pigri

Cras ho
 Nempe
 lam cra
 Egerit h
 Nam qu
 Vertent
 Quum

Cras te
 Dic m
 Quãm l

*Sic atas animo cessit, quererentur ut omnes
Imperium tibi serò datum.*

DE PIGRITIA.

Pigri cauent ne eis inuideatur.

Plautus in Bacchidibus.

Sibi ne inuideatur ipsi ignaui rectè cauent.

Qui piger est, nihil est.

Plautus in Rudente.

-Opera

*Haud sui parcus mea, nimis homo nihil st, qui pi-
ger est.*

Nimisq; id genus odi ego male.

*Pigri in dies a diones suas elongant, qui haud
exigua, ut digni sunt, castigatione
reprehenduntur.*

Perfius satyra 5.

*Cras hoc fiet, idem cras fiet? quid, quasi magnum
Nempe diem donas? sed quum lux altera venit,
Iam cras hesternum cōsumpsimus, ecce aliud cras.
Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra
Nam quamuis pro te, quamuis remone sub uno
Vertentem sese frustra sectabere cantum,
Quum rota posterior curras, & in axe secundo.*

Martial. lib. 5. Epigram.

Cras te victurum, cras dicit Posthume, semper.

Dic mihi cras istud, Posthume, quando veni?

Quam longè cras istuc ubi est? aut unde petendū?

*Nunquid apud Parthos Armeniosq; lateat?
Iam cras istuc habet Priami, vel Nestoris annos,
Cras istuc quanti dic mihi posset emi?
Cras viues, hodie iam viuere Posthume serum est,
Ille sapit quisquis Posthume vixit heri.*

DE POESI, AC POETIS.

Poesis picturæ similis esse dicitur.

Horat. in Arte Poëtica.

*Vt pictura poësis erit, qua si propius stes,
Te capiet magis, & quadam si longius obstes.
Hæc amat obscurum, volet hæc sub luce videri,
Iudicis argutum qua non formidat acumen.
Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit.*

Poesis ad honos mores facit.

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

*Adde quod insidia sacris à varibus absunt,
Et facit ad mores ars quoque nostra bonos.
Nec nos ambitio, nec nos amor urget habendi,
Contempto colitur lectus & umbra foro.*

Ibidem.

*Scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
Et studio mores conuenienter eunt.
Poëtis pictoribusque æqua potestas semper fuit.*

Horat. in Arte Poëtica.

-Pictoribus atque poëtis

*Quidlibet iudicandi semper fuit æqua potestas.
Poëta consummatus quandoque etiam errat.*

Horat.

Horatius in Arte Poëtica.

*Sunt delicta tamen quibus ignouisse velimus,
Nam neq; chorda sonum reddit, quæ vult manus
& mens,*

*Poscentiq; grauem persape remittit acutum:
Nec semper feriet quodcunq; minabitur arcus.*

Ibidem.

-Quandoq; bonus dormitat Homerus.

Poëta delectare aut prodesse debet, vel ambo
simul perficere: nam sic faciens omnem
fauorem obtinebit.

Horat. in Arte Poëtica.

*Aut prodesse volunt, aut delectare poëta,
Aut simul & iucunda, & idonea dicere vita.*

Ibidem.

*Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando pariterq; monendo.*

Quod Dei spiritus in Poëtis sit, supra tit. de
Deo ostensum est, Dei spiritus, &c.

Poëtæ effectus, seu intimatio lepidissima eo-
rum circa quæ versari debet.

Horat. in Arte Poëtica.

*Ille bonis faueatq; & concilietur amicè,
Et regat iratos, & amet peccare timentes.
Ille dapas laudet mensa breuis, ille salubrem
Iustitiam, legeq; & apertis otia portis.
Ille tegat commissa, ideoq; precetur, & oret,
Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.*

Poëtarum dicta obscœna fugienda sunt,
Ouid. lib. 2. de Remed. amo.

*Eloquar inuitus teneros ne tange Poëtas:
Submoneo dotes impius ipse meas.*

Poëta sacra inter se communia habere dicuntur,
licet diuersimodè eis vrantur.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

*Sunt tamen inter se communia sacra Poëtis,
Diuersum quamuis quisq; sequamur iter.*

Poëta consummatus & artem & naturam ad
carmen appositam habere debet.

Horatius de Arte poëtica.

*Natura fieret laudabile carmen, an arte
Quæsitum est, ego nec studium sine diuite vena,
Nec rude quid profit video ingenium: alterius sit
Altera pascit opem res, & coniurat amicè.*

Poëta multa mentiuntur.

Ouid. lib. 3. eleg.

*Exit in immensum fœcunda licentia vatum,
Obligat historica nec sua verba fide.*

Poëta student famæ.

Ouid. lib. 3. de Arte amand.

*Quid petitur sacris nisi tantum fama Poëtis?
Hoc votum nostri summa laboris habet.*

*Cur ducum fuerant olim regumq; poëta,
Præmiaq; antiqui magna tulere chori?
Sanctaq; maiestas, & erat venerabile nomen
Varibus, & large sæpe dabantur opes?*

Ennius

Enni

Co

Nun

Cu

Sed f

Ili

Poe

Ficta

Poëta

Scrib

Hic e

Virtu

tit. d

Quan

Anx

Cun

Mob

Regi

For

*Ennius emeruit Calabris in montibus hortos
Contiguos panè Scipio magne tibi,
Nunc hederæ sine honore iacent, operataq; doctis
Cura nihil Musis, nomen inertis habet.*

*Sed famam vigilare iuvat quis nosset Homerum,
Ilias æternum si latuisset opus?*

Poëtarum est fida pertradare, quæ tamen veri-
tati consona esse debent.

Horatius de Arte Poëtica.

Ficta voluptatis causa sint proxima veris.

Poëtarum utilitas magna est, cò quòd nos innu-
mera docent bona.

Horat. lib. 2. epist. ad August.

Scribimus indocti, doctiq; pœmata passim.

*Hic error tamen, & leuis hæc insania quantas
Virtutes habeat sic collige, &c. Reliqua quære
tit. de Carminibus.*

DE POTENTIA.

Quanto potens maior est, tanto miserior esse di-
citur, quia assiduo timore angitur.

Seneca in Thyeste.

Anxius sceptrum tenet, & mouentes

Cuncta dynastas, metuitq; casus

Mobiles rerum, dubiumq; tempus.

Idem in Agamemnone.

Regnorum magis fallax

Fortuna bonis in presipiti,

Dubioq; nimis excelsa loco.
 Nunquam placidam sceptrâ quietem,
 Certamve sui tenere diem.
 Alia ex aliis cura fatigat,
 Vexatq; animos noua tempestas.
 Non sit Libycis syrtibus æquor
 Furit alternos voluere fluctus.

Idem in Hercule Oeteo.

Tu quicumque es, qui sceptrâ tenes,
 Licet omne tua vulgus in aula
 Centum pariter limina pulset,
 Quum tot populis stipatus eas,
 In tot populis vix vna fides.
 Tenet auratum limen Erynnis,
 Et quum magna patuere fores,
 Intran fraudes, cautiq; doli.

Ibidem.

Cæspes Tyrio mollior ostro
 Solet impavidos ducere somnos:
 Aurea rumpunt tecta quietem,
 Vigilésque trahit purpura noctes.
 O si pateant pectora ditium,
 Quantos intus sublimis agit
 Fortuna metus? Brutia Coro
 Pulsante fretum mitior vada est,

Lucret. lib. 5. de nat. rerum.

-Nunc aurum & purpura curis
 Exercent hominum vitam, belloq; fatigant.

Poten-

Potentia humana brevis est,
Vergil. lib. 10. Æneid.

-Violataq; pectora Turni
Edocet humanis qua sit fiducia rebus.
Ovid. lib. 2. Metamorph.

-Nulla potentia longa est.
Claud. de sepulchro spec.
Magna repente ruunt, summa cadunt subito.

Quanto potens maior est, tanto humilior esse debet, & ad hoc admonitio notabilis.

Seneca in Thyeste.

Vos quibus rector maris, atque terra
Ius dedit magnum necis, atque vita,
Ponite inflatos, tumidosq; vultus.
Quicquid à nobis minor extimescit,
Maior hoc vobis Dominus minatur.
Omne sub regno grauiore regnum est.
Quem diem vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem.

Idem in Troade.

-Quoque fortuna altius
Euexit, atque leuauit humanas opes,
Hoc se magis suppressere felicem decet,
Variosq; casus tremere, meiuentem deos
Nimium fauentes, magna momento obrui
Vincendo didici.

Ibidem.

Minimus adest libere, cui multum licet.

Terentius in Adelph.

*Ab Demea hoc tu facito: ut tecum animo cogita
Quàm vos facillimè agitis, quàm estis maximè
Potentes, dites, fortunati, nobiles,
Tam maximè vos æquo animo æqua noscere
Oportet, si vos vultis perhiberi probos.*

Claud. lib. 2. in Ruffin.

*Desinat elatis quisquam considerare rebus,
Instabilè, que deos ac lubrica numina discat.
Illa manus, que sceptris sibi gestanda parabat,
Cuius se toties submitit ad oscula supplex
Nobilitas, inhumata diu miseroq; reuulsa
Corpore feralem quæstus post fata poposcit.
Aspiciat, ne quis nimium sublata secundis
Colla gerat, irruis calcandus spargitur ecce
Qui sibi Pyramidas, qui non cedia templis
Ornatura suos, extruxit culmina, manes.
Et qui Sydonio velari credidit ostris.
Nudus pascit aues: iacet en qui possidet orbem
Exigua telluris inops, & puluere raro
Per partes regitur, nisi quam, totiesq; sepultus.
Senserunt convexa necem, tellusq; nefandam
Emolitur onus.*

Idem in Epigram. satisfactionis
ad Hadria.

*Iam iam supplicij fessos, humilesq; serenus
Dispice, quid tanta dignaris morte clientem?
In breuib; nunquam sese probat Æolus undis,*

Nec

Nec ca
Alpes
Incubu
Nec pa
Ingent

Quant

Verè p
viru

Qui se

Animo

Nec vic

Fœdis s

Eten m

Tellus t

Et serui

Tamen

Mier a

Non pos

p

Conspic

Quàn

Hoc nito

A sup

Hoc tecu

*Nec capit angustus Borea certamina collis,
 Alpes ille quatu, Rhodopa^qq² culmin. i quassiat.
 Incubuit nunquam celestis flamma salictis,
 Nec parui frutices iram meruere tonantis.
 Ingentes quercus, annosas fulminat ornos.
 Ausonius in Cleobuli sententiis.
 Quanto plus liceat, tanto libeat minus.*

*Verè potens est qui cupiditate subiicit rationi ut
 virum decet: nã e contrã facere impotentia est.*

Boëtius metro 5. lib. 3.

*Qui se volet esse potentem
 Animos domet ille feroces,
 Nec victa libidine colla
 Fœdis submittat habenis,
 Etenim licet Indica longè
 Tellus tua iura tremiscat,
 Et seruiat ultima Thule:
 Tamen atras pellere curas,
 Mier^qq² fugare querelas
 Non posse potentia non est.*

*Potentia in exaudiendis precibus
 optimè spectatur.*

Quid. lib. 2. de Ponto.

*Conspicitur nunquam meliore potentia causa,
 Quàm quoties Venas non sinit esse preces.
 Hoc nitior iste tui generis desiderat, hoc est
 A superis orta nobilitatis opus,
 Hoc tecum commune deis, quod utrimq; rogati*

Supplicibus vestris ferre soletis opem.

Potens sui est ille, cui licet in diem dicere, *vixi*
id est, qui absque animi perturbatione
est, vt omnes decet.

Horatius Oda 29. lib. 3.

- Ille potens sui

Letisq; deget, cui licet in diem

Dixisse vixi.

Potentes aggredi nemo tuto potest.

Seneca in Medea.

Nemo potentes aggredi tutus potest.

Potentum aditum multi colunt, auri, seu diuiti-
rum cupiditate ducti, alij gloria & ambitione
tracti, vt supra tit. de Ambitione dictum est.

Seneca in Herc. furen.

Ille superbos aditus regum,

Durasq; fores expers somni

Colit, ac nullo sine beatas

Componit opes, gazis inhians,

Et congesto pauper in auro.

Portentum consuetudo summopere vitanda est.

Quid. 3. de Tristib.

Vsibus edocto, si quicquam credis amico,

Vive tibi, & longè nominis magna fuge.

Vive tibi, quantumq; potes pralustria vita.

Sauum pralustri fulmen ab arce venit.

Nam quamquam soli possunt prodesse potentes,

Non profant, potius plurimum obesse solent.

Effi

Effugi

Lata

Crede

Fort

Non fo

Stul

Nec na

Cepi

Tu qu

Prop

Vive si

Exig

- Si q

Inuitu

Reges, &

Pote

O Cory

Esse put

Ter

Hic tam

Quos vi

Phœbus

Quos pr

*Effugit hybernas demissa antenna procellas,
Lataq; plus paruis vela tumoris habent.*

Ibidem.

*Crede mihi, bene qui latuit bene vixit, & intra
Fortunam debet quisq; manere suam.
Non foret Eumenides orbis, si filius eius
Stultus Achilleos non adamasset equos,
Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus,
Cepisset genitor si Phaëtona Merops.
Tu quoque formida nimium sublimia semper,
Propositiq; memor contrahere vela tui.
Vive sine inuidia, mollésque inglorius annos
Exige, amicitias & tibi iunge pares.
Horat. lib. i. epist. ad Fuscum.*

-Si quid mirabere pones

*Inuitus, fuge magna, licet sub paupere tecto
Reges, & regum vita praecurrere amicos.
Potentum opera secreta haud esse possunt.
Iuuenalis satyra 9.*

*O Corydon Corydon, secretum diuitis vllum
Esse putas? serui ut taceant, iumenta loquentur.*

*Terrena potestas verum bonum non est,
quia à malis habetur.*

Boëtius metro 6. lib. 2.

*Hic tamen scepro populos regebat,
Quos videt condens radios sub undas
Phœbus extremo veniens ab ortu,
Quos premunt septem gelidi triones.*

Quos nouus sicco violentus aestus
 Torret arduentes recoquens arenas.
 Celsa non tandem valuit potestas
 Vertere praxi rabiem Neronis?
 Heu grauem sortem, quoties iniquus
 Additur suo gladius veneno!

Potestas omnis est impatiens confortis.

Lucanus lib. 1. bel. ciuil.

O male contordes, nimiaq; cupidine caci,
 Quid miscere iuuat vires, orbemq; tenere
 In medio? dum terra fretum, terramq; leuabit
 Aër, & longi voluent Titanalabores,
 Noxq; diem caelo toridem per signa sequetur,
 Nulla fides regni socijs, omnisq; potestas
 Impatiens confortis erit, nec gentibus ullis
 Credite, nec longè fatorum exempla petantur.
 Fraternali primi maduerunt sanguine muri.

Ibidem.

-Miserando funere Crassus

Assyrias Latio maculauit sanguine Carras.

Ibidem.

-Stimulos dedit amula virtus,

Nec quenquam iam potest Cæsâr ve priorem,
 Pompeiisue parem.

Potestas sola virtute emitur.

Claud. in Paneg. de 3. Hono. cons.

Luget auarities Stygijs innexa catenis,
 Cumq; suo demens expellitur ambitus auro.

Non do
 Dona r

D
 Pręla

Nec abn
 Nec apt

-Quis
 Arcana
 Vlla alie

Pręlatu
 bus su
 tatio

Sis pius
 Munere,
 Neu dub

Rumor
 Horrebit

Non sic e

Quam t
 Hoc alte

Pręlatu
 quod i

*Non dominantur opes, non corrumpentia sensus.
Dona valent, emitur sola virtute potestas.*

DE PRÆLATIONE.

Prælatio appetenda non est, nec reiicienda,
quia à Deo.

Seneca in Thyeste.

Nec abnuendum si dat imperium Deus,

Nec appetendum: fratre ut regnes rogat.

Prælatione vix vnus est dignus.

Iuuenalis satyra 15.

Quis enim bonus, & face dignus

Arcana qualem Cereris vult esse sacerdos,

Vlla aliena sibi credat mala?

Prælatus clementissimus esse amariq; ab omnibus summopere studere debet, & ad hoc exhortatio perpulchra.

Claud. de 4. Hono. conf.

Sis pius in primis, nam quum vincamur in omni

Munere, sola Deos equat clementia nobis.

Neu dubiè suspectus agas, neu falsus amicis,

Rumorúmve avidus: qui talia curat, inanes

Horrebit strepitus nulla non anxius hora.

Non sic excubia, nec circumstantia pila,

Quàm tutatur amor: non extorquebis amari:

Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.

Prælatus obseruare debet quæ aliis iubet, eò quòd ipsius opera & exempla in vulgus manant.

Claud. lib. I in Stilic. lau.

*Scilicet in vulgus manant exempla regentum:
Vtq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.*

Prælatas speculam est omnibus, in quo occultum
vitium haud esse potest, igitur benè viuere de-
bet, & ad hoc exhortatio utilis.

Claud. de 4. Honorij conf.

*Hoc te præterea crebro sermone monebo,
Vt tetotius medio telluris in orbe
Viuere cognoscas, cunctis tua gentibus esse
Facta palàm, nec posse dari regalibus vsquam
Secretum vitus nam lux altissima fati
Occultum nil esse sinit, latebraq; per omnes
Intrat, & obstruos implorat fama recessus.*

Prælatas in se omnes virtutes habebit.

Iuuenalis satyra 8.

*Expectata diu tandem prouincia quum te
Rectorem accipiet, pone ira fræna, modumq;
Pone & auaritia, miserere inopum sociorum
Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mandet,
Præmia quæta bonos maneant: quæ fulmine iusto
Et Capito, & Tutor ruerint damnante senatu
Pirate Cilicum.*

Prælatorum castigatio perutilis, de eorū auri in
fructuosa accumulatione, quæ Deo grata non
est, sed mens bona, & vita virtuosa.

Perfus

- At
Dicite
Nepes
Quin a
Non po
Compo
Mentis
Hoc cea

Consule
Cade a
Orbi q
Hac sur

Parcere

Regia(c

Est pige

Quidq;

Prin

Principi

Perfius fatyra 2.

- At vos

Dicite Pontifices in sacro quid facit aurum?
 Nepe hoc quod Veneri donata à virgine puppa.
 Quin damus id superis de magna quod dare læce
 Non possit magni Messala lippa propago,
 Compositum ius, fasq; animi, sanctosq; recessus
 Mentis, & incoctum generoso pectus honesto
 Hoc cedo ut admoueam templis, & farre litabo.

DE PRINCIPIBVS.

Principis virtus summa qua cælum
 petitur, que sit.

Seneca in Octauia.

Consulere patria, parcere afflictis, fera
 Cade abstinere, tempus atque ira dare,
 Orbi quietem, seculo pacem suo,
 Hac summa virtus, petitur hac cælum via.

Vergil. lib. 9. Æneid.

Parcere subiectis & debellare superbos.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

Regia (crede mihi) res est succurrere lapsis.

Idem lib. 1. de Ponto.

Est piger ad pœnas princeps, ad premia velox,
 Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.

Principis virtus non parua est, subditos
 suos noscere.

Martialis lib. 8. Epigram.

Principis est virtus maxima, nosse suos.

Perfius

Princeps subditos suos fastidire haud debent.
Claud. de 4. Hono. conf.

*His tamen effectis ne fastidire minores,
Neu pete praescriptos homini transcendere fines.*

Principes publica potius, quam priuata curare
debent, & non e contra, vt fit.

Claud. de 4. Honorij consu.

*Tu ciuem patremq; geras, tu consule cunctis,
Nec tibi nec tua te moueant, sed publica vota.*

Plautus in Trinummio.

*Hic pluris paucioru gratiam faciunt pars homini
Quam id, quod proficit pluribus.*

Principibus viris placuisse, non est laus
contemnenda.

Horat. lib. 1. epist. ad Sœuam.

Principibus placuisse viris non vltima laus est.

DE PRINCIPIO.

Principium omne difficile videtur esse.

Ouid. lib. 1. de remed. amor.

*Sed tamen est artis tristissima ianua nostra,
Et labor est vixus tempora prima pati.*

*Aspicis vt pressos vrant iuga prima iuuenços?
Vt noua velocem cingula ladar equum?*

Terentius in Heauton.

*Omnia haec dum incipias graua sunt, dumq; ig-
nores: vbi cognoueris facilia.*

Principium dimidium totius esse dicitur.

Horat.

Dimidia
Incipe.

Incipe, o
Dimidia

Incipe q
Pri

Si quan
Solet ill

Atque

Sic ei pr

Aut ne

Sin aut

Hanc re

Igitur p

Princ

-Cui

Haud e

Confirm

Horat. lib. I. Epist. ad Lollium.

*Dimidium facti, qui coepit, habet, sapere, aude,
Incipe.*

Ausonius in Epigram.

*Incipe, dimidium facti est coepisse: super sit
Dimidium, rursus hoc incipe, & efficies.*

Idem in Monosyl.

*Incipe quicquid agas, pro toto est prima operis pars.
Principium habens bonum, & sequentia
bona habere dicitur.*

Plautus in Perfa.

*Si quam rem accures, sobriè, aut frugaliter,
Solet illa rectè sub manus succedere.
Atque Ædepol firmè ut quisq; rem accurat suã,
Sic ei procedit post principia denique si malus,
Aut nequam, st. malè res vertunt quas agit:
Sin autem frugi st, eueniunt frugaliter.
Hanc rem exorsus sum faceiè & callidè.
Igitur prouenturam bene confido mihi.*

Principia negata si sint, sequentium rationem
reddere non est.

Lucret. lib. I. de nat. rerum.

*-Cui nisi prima fides fundata valebit,
Haud erit occultis de rebus, quo referentes
Confirmare animos quicquam ratione queamus.*

DE PROBITATE.

Probitas in omne æuum durat.

Quid. de faciei medicam.

*Sufficit & longum probitas perdurat in aeuum,
Perq; suos annos hinc bene pendet amor.
Probus homo est, quem non pœnitet
quàm sit probus.*

Plautus in Trinummo.

*Is probus est. quem non pœnitet quàm probus sit,
& frugi bone.*

Proborum pretium quod sit, & cur illorum
societas eligenda.

Plautus in Trinummo.

*Boni sibi hæc expetunt, rem, fidem, honorem,
Gloria & gratiam, hoc probis pretium est, eò mihi
magis lubet*

*Cum probis potius, quàm cū improbis viuere va-
nidicis.*

Probo viro placuisse non vltima laus est.

Horat. satyr. 6, lib. 1.

- Magnum hoc ego duco,

*Quod placuit tibi, qui turpi secernis honestum,
Non patre præclaro, sed vita, & pectore puro.*

DE PRODITIONE.

Proditor perdit vno tempore, quæ longo pacto
seruatâque extiteret, vt de Ruffino dicitur.

Claud. lib. 2. in Ruffinum.

*Heu, heu, quàm breuibus pereunt ingētia causis,
Imperium tanto quassum sanguine, tanto*

Serua-

Seruatu
Quod t
Prodito

Tati
Bella ge
Dignam

Non fui
Vr pr

Ob pr

Ille aut
Aliis, in
Armiger
Virgo, in
Tarpeia

DE
Prom

Pelliciti
Promit

*Servatum, quod mille ducum peperere labores,
Quod tantis Romana manus contexuit annis,
Proditor vnaus iners angusto tempore venit.*

Ob proditionem Capitolij, acerrimè
Tarpeia est punita.

Quid. lib. 14. Metamorph.

Tatiusq; patre, q; Sabini

*Bella gerunt, arcisq; via Tarpeia reclusa
Dignam animam pœna congestis exiit armis.*

Idem lib. 2. de fine tit.

*Non fuit armillas tanti tetigisse Sabinas,
Vt premerent sacra virginis arma caput.*

Ob proditiōē Capitolij Tarpeia in inferno
sepulta amarissimas pœnas sentit.

Silius Italicus lib. 13. bel. Pun.

*Ille autem, qua tondetur praeordia rostro
Alitis, in quantum resonat plangentibus alis
Armiger ad pectus rediens Iouis, hostibus arcem
Virgo, immane nefas, ad amato prodidit aure
Tarpeia, & pœctis reseravit claustra Sabinis.*

DE PROMISSIONIBVS.

Promissionibus diues quilibet esse potest.

Quid. lib. 1. de Arte amandi.

Pollicitis diues quilibet esse potest.

Promissa seruanda sunt, & ad hoc exhortatio
dignissima.

Terentius in Andria.

*Imò enim nunc maximè abs te oro atque postulo
Chremes,
Ut beneficium verbis inquit dudum, nunc re cõ-
probes.*

Promissa multa fidem eleuant.

Horat. lib. 2. epist. ad Florum.

*Multa fidem promissa leuant, ubi plenius equo
Laudat venales, qui vult extrudere merces.*

Promissa denegare homines non verentur.

Terentius in Andria.

*In denegando modo, quis pudor paululum adest,
Post ubi tempus est promissa iam perfici,
Tum coacti necessario se aperiunt,
Et timent, & tamen res eos premit denegare.
Ibi tum eorum impudentissima oratio est:
Quis es tu? quid mihi es? cur mea tibi?
Heus proximus sũ egomet mihi. Attamẽ ubi fides
Si roges, nihil illos pudet, hic ubi opus est non verentur.
Illic ubi opus non est ibi verentur. (renuntiant)*

Promissa nõ seruãs aura verna est inconstantior.

Ouid. Epist. 6.

*Mobilis Æsonide, vernaq; incertior aura,
Cur tua polliciti pondere verba carent?*

DE PROSPERITATE.

*Prosperitas amicos cumulat atque retinet,
aduersitas verò disperdit.*

Ouid.

Dum i
Inde
At sim
Agn
Atque
Nun
Vix du
Cate

Donet
Tem
Aspici
Acci
Horrea
Null
Vique
Qua
Mobile
Qua

Paucos
Pro

Nescia
Et seru

Mens e

Quid. lib. 1. de Tristib.

Dum iuuat, & vultu ridet fortuna sereno,
 Indelibatæ cuncta sequuntur opes.
 At simul intonuit, fugiunt nec noscitur ulli
 Agminibus comitum qui modo cinctus erat:
 Atque hæc exemplis quondam collecta priorum,
 Nunc mihi sunt proprijs cognita vera malis:
 Vix duo, tresve mihi de tot superestis amici,
 Cætera fortune, non mea turba fuit.

Ibidem.

Donet eris felix multos numerabis amicos,
 Tempora si fuerint nubila solus eris.
 Aspicias ut veniant ad candida tecta columbae,
 Accipiat nullas sordida turris aues.
 Horrea formica tendunt ad inania nunquam,
 Nullus ad amissas ibit amicus opes.
 Vique comes radios per solis euntibus umbra est,
 Quum latet hic pressus nubibus, illa fugit:
 Mobile sic sequitur fortuna lumina vulgus,
 Qua simul inducta nube teguntur abit.
 Ausonius in Pittaci sentent.

Paucos amicos rebus aduersis proba.

Prosperitas nocet magis quàm aduersitas.

Vergil. lib. 10. Æneid.

Nescia mens hominum fati, sortisq; futura,
 Et seruare modum rebus sublata secundis.

Quid. lib. 1. de Arte aman.

Mens erit apta capere, quum latissima rerum.

Vt seges in pingui luxuriabit humo.

Pectora dum gaudent, nec sunt adstricta dolore,

Ipsa patent, blanda tum subit arte Venus.

Tunc quum tristis erat defensa est Ilion armis,

Militibus grauidum lata recepit equum.

Idem lib. 1. de Arte amandi.

Luxuriant animi rebus plerumque secundis,

Nec facile est equa commoda mente pati.

Prosperitas elatum hominem reddit.

Seneca in Oedipo.

Res secunda non habent unquam modum.

Idem in Troade.

O tumide, rerum dum secundarum status

Extollit animos.

Idem in Agamemnone.

Prospera animos efferunt.

Silius Italic. lib. 1. bel. Pun. sec.

Heu cata mentes tumefacta q₃ corda secundis.

Idem lib. 7. bel. Pun.

Arrecta spes Sidonia, feruet q₃ secundis

Fortuna iuuenis.

Prosperitate, Dei euanescit religio.

Silius Italicus lib. 7. bel. Pun.

-Et rara fumant felicibus ara.

Stattius lib. 12. Thebaid.

-Ignota tantum felicibus ara.

Quod prosperitate extollendum non fit, nec
aduersitate desperandum, exhortatio.

Sen

Nemo

Nemo

Misce

Stare

Si for

Si for

In pr

P

Quan

ma

Medit

run

Pericl

gite

Aut f

bur

Comm

mo

Quic

esse

Tu q

Da

Prosp

Seneca in Thyeste.

*Nemo confidat nimium secundis,**Nemo desperet meliora lapsis.**Miscet hæc illis prohibetq; Clotho**Stare fortunam, rotat omne fatum.*

Aufonius in Perian dri sentent.

*Si fortuna iuuat, caueo tolli:**Si fortuna tonat, caueo mergi.**In prosperitate positum meditari oportet, quo
pacto aduersas ferenda si, si accidat.*

Terent. in Phormione.

*Quamobrem omnes quum secunda res sunt, tum
maximè.**Meditari secum oportet, quo pacto aduersam æ-
rumnam ferant,**Pericla, damna, exilia: peregrè rediens semper co-
giter**Aut filij peccatum, aut uxoris mortem, aut mor-
bum filia:**Communia hæc esse & fieri posse, ut ne quid ani-
mo sit nouum.**Quicquid præter spem eueniat, omne id deputare
esse in lucro.*

Quid. lib. 4. de Ponto.

*Tu quoque fac timeas, & quæ tibi læta videntur,**Dum loqueris, fieri tristia posse puta.**Prospera quanto magis del. & stabiliora sunt, tanto
magis angunt, si mutantur.*

Horat. lib. i. epist. ad Fuscum.

*Quum res plus nimio delectaueris secunda,
Mutata quatiens.*

DE PROVIDENTIA.

Providentiam multi negant, ex casibus & ma-
morte bonorum, & prosperitate malorum.

Ouid. lib. 3. Eleg.

*Quum rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
Sollicitor nullos esse putare deos.*

*Vive tamen moriture pius, cole sacra, colentem
Mors grauis à templis in caua busta trahet.*

Verg. eclog. 8.

Nec curare Deum credis mortalia quenquam.

Claudianus lib. i. in Ruffinum.

Sed quum res hominum tanta caligine volui

Aspicerem lato s'q; diu florere nocentes,

Vexari q; pios, vursus labefacta cadebat

Relligio caussa viam non sponte sequebar

Alterius, vacuo qua semina currere motis

Affirmat, magnum q; nouas per inane figuras

Fortuna non arte regi, qua numina sensu

Ambiguo, vel nulla putat, vel nescia nostri.

Quòd autem providentia sit, qua Deus inferiora

omnia regit & administrat, quòdque mali im-

puniti non manent, etsi diu floreat, illud su-

prà tit. de Deo, Deus gubernat, & hoc tit. de

Peccato ostensum est.

Supe;

Superic
è n
Abstul
Absolu
Iniusto
Vt laps

-Pr
Inconsu
Prud

Crede n
Et ser

Sed te n
Credere
Prud

Nullum
Prud

Quid pr

Superior autem error ab ipso Claudiano statim
 è medio his verbis eodem libro tollitur.

*Abstulit hunc tandem Ruffini pœna tumultum,
 Absolvitq; deos: iam non ad culmina rerum
 Iniustos crevisse queror: tolluntur in altum,
 Vt lapsis maiore ruant.*

DE PRUDENTIA.

Prudentia hominem instruit, ne quid
 agat inconsultò.

Claud. 2. Paneg. in laud. Stilic.

*-Prudentia, ne quid
 Inconsultius agas.*

Prudentia, sensus, & consilium miseros cura
 re destituunt.

Quid. 4. de Ponto.

*Crede mihi miseros prudentia prima relinquit,
 Et sensus cum re, consiliumq; fugit.*

Prudentia fortitudine dignior est.

Valer. Flac. lib. 4. Argon.

*Sed te non animis, nec solis viribus equum
 Credere, saepe acri potior prudentia dextra.*

Prudentiam habens, numen habere dicitur.

Iuuenalis satyra 10.

Nullum numen abest, si sit prudentia.

Prudentis est nolle nocere quum possit,
 stulti verò econtra.

Ausonius in Bix sententiis.

Quid prudentis opus? Quum possit nolle nocere.

Quid stulti proprium? Non posse, & velle nocere.

DE PVDICITIA.

Pudicitie commendatio.

Propert. lib. 2. eleg. ad Cynthiam.

Felix Admei coniunx & lectus Vlyssis,

Et quacunque viri foemina limen amat.

Pudicitia non est auro vendenda.

Tibullus lib. 1. Eleg. 9.

Admonui quoties, auro ne pollue formam,

Sape solent auro multa subesse mala.

Penelope pudicitiae conjugalis exemplum singulare.

Ouid. Epist. 1. Heroid.

Me pater Icarius viduo discedere lecto

Cogit, & immensas increpat usque moras.

Increpet usque licet, tua sim, tua dicar oportet,

Penelope coniunx semper Vlyssis ero.

Idem lib. 3. Eleg.

Penelope mansit, quamuis custode careret,

Inter tam multos intemerata procos.

Propert. lib. 2. Eleg. ad Amicam.

Penelope poterat bis denos salua per annos

Viuere, tam multis foemina digna precis.

Coniugium falsa poterat differre Minerva

Nocturno soluens texta diurna dolo.

Visura & quamuis nunquam speraret Vlysses

Illum expectando facta remansit anus.

Cl

Supple

Acco

Casto

Mo

Sed si

Te

Dixit

Min

Mora

Ind

Clau

Ce

Hic p

Clau

In pu

Calic

Cund

Syden

Si no

Testi

Tum

Aud

Null

Fert

Claudia pudicitiae suspectae purgatrix
miraculose.

Quid. lib. 4. Fastror.

Supplicis alma tuæ genitrix fecunda deorum

Accipe sub certa conditione preces:

Castæ negor, si tu damnas, meruisse fatebor:

Morte luam pœnas iudice victa dea.

Sed si crimen abest, tu nostræ pignora vitæ

Te dabis, & castas casta sequere manus.

Dixit, & exiguo funem conamine traxit:

Mira, sed è scena testificata loquar.

Mota dea est, sequiturq; ducē, laudatq; sequendo.

Index lætitiæ fertur ad astra sonus.

Claudia procedit læto celeberrima vultu,

Cædita vix tandem teste pudica dea.

Silius Italicus lib. 17. bel. Pun.

Hic prisca ducens Clausorum ab origine nomen

Claudia non equa populi malè credita fama

In puppim versis palmisq; oculisq; profatur:

Cælicolæ genitrix, numen quod numina nobis

Cuncta creas, cuius proles terramq; fretumq;

Syderaq; & manes regnorum sorte gubernat,

Si nostrum nullo violatum est crimine corpus,

Testis diua veni, & facili me absolue carina.

Tum secura capit funem, fremitusq; leonum

Audiri visus subito, & grauiora per auras

Nulla pulsa manu sonuerunt tympana diuæ.

Fertur prona ratis, ventos impellere credas,

Contraq; aduersas ducentem prauentit undas.

Matronæ pudicæ rarę sunt.

Ouid. lib. Epist. 16. Heroid.

Ac peccant alia, matronaq; rara pudica est,

Quis prohibet raris nomen inesse meum?

Iuuenalis satyra 6.

-Tarpeium limen adora

Pronus, & auratam Iunoni cade iuuenecam,

Si tibi contigerit capitis matrona pudici:

Pauca aded Cereris vittas contingere digna.

Pudicitia dos maxima iuuenule est.

Plautus in Amphit.

Non ego illã mihi dotẽ dico esse, quæ dos dicitur,

Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatũ cupidinẽ.

Pudicitia semel amissa, nulla arte est
reparabilis.

Ouid. Epist. 5. Heroid.

Tu quoque clamabis, nulla reparabilis arte

Lesã pudicitia est, deperit illa semel.

DE PVDORE.

Pudor mulieres decet, magis quã purpura.

Plautus in Pœnulo.

Meretricem pudorem gerere magis decet, quã
purpuram:

Magis quidem meretricem pudorem, quã aurũ
gerere condecet.

Pudor mentem virẽsque ascendit.

Vergil.

Vergil. lib. 5. Æneid.

Tum pudor incendit vires, & conscia virtus.

Silius Italicus lib. 1. bel. Pun.

*Tum pudor accendit mentem, nec conscia fallit
Virtus pressa loco.*

Pudor arctis, necessariisve in rebus absit.

Valerius Flac. lib. 5. Argon.

-Rebus semper pudor absit in arctis.

Pudor peccati secundum in homine bonum est,
eò quòd tutum hominem reddit.

Seneca in Hippolyto.

Obstare primum est, velle nec labi rita,

Pudor est secundus.

Propertius lib. 2. ad Cynthiam.

Nam nihil inuita tristis custod. a prodest.

Quam peccare pudet, Cynthia tuta sat est.

Pudor olim populum regebat.

Quid. 1. Fastor.

*Proq; metu populum sine vi pudor ipse regebat,
Nullus erat iustis reddere iura labor.*

Pudor semel quum perierit, iterum
redire nescit.

Seneca in Agamem.

Periere mores, ius, decus, pietas, fides,

Et qui redire nescit, quum perit, pudor.

Valer. Flacc. lib. 7. Argon.

-Et non reuocabilis unquam

Cessit ab ore pudor, propior impleuit Erinthys.

Pudorem qui amisit perit.

Plautus in Bacchid.

Nam ego illū perisse duco, cui quidē perijt pudor.

DE PVERITIA.

Pueritiæ proprietates quæ sit.

Horat. de Arte Poëtica.

*Ætatis cuiusque notandi sunt tibi mores,
Mobilibusq; decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui voces iam scit puer, & pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere, & iram
Colligit, & ponit temerè, & mutat ut in horas.*

Cornelius Gallus.

*Diuerfos diuersa iuuant, non omnibus annis
Omnia conueniunt, res prius apta nocet.
Exultat leuitate puer, grauitate senectus,
Inter utrumque manens stat iuuenilo decus:
Hunc tacitum, tristemq; decet, sit clarior ille
Letitia, & lingua garrulitate sua.*

Pueri discordias ex leuibus causis ut
gerunt, ita & mulieres.

Terent. in Hecyra.

*Pueri inter se, quàm pro leuibus noxis iras gerunt,
Quapropter? quia enim qui eos gubernat animum
infirmum gerunt.*

*Itidem illa mulieres sunt feruè, ut pueri, leui sen-
tentia.*

*Fortasse unum aliquod verbum inter eas iram
hanc concinerit.*

Pueri

Pueri celant nihil, igitur nulla secreta
eis committenda sunt.

Seneca in Thyeste.

Tacita tam rudibus fides

Non est in annis, detegent forsitan dolos.

Puero tanta debetur reuerentia, vt nihil dictu
visuque foedum limina ædium, in quibus edu-
catur, tangere debeat.

Iuuenal. satyra 14.

Nil dictu foedum, visuq; hæc limina tangat

Intra qua puer est: procul hinc, procul inde puella.

Lenorum, & cantus pernoctantis parasiti.

Maxima debetur puero reuerentia, si quid

Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos.

DE PVLCHRITVDINE.

Pulchritudo bonum fragile est.

Vergilius Eclog. 2.

O formose puer nimum ne crede colori.

Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.

Mapheus Vegius lib. 13. Verg. addito.

At nunc Turne iaces. vbinam generosa iuuenta

Gloria, & excellens animus? quò splendidus alta

Frontis honos? quonã illa decēs tibi frōtis imago?

Ouid. lib. 3. de Tristibus.

Ista decens facies longis vitiabitur annis.

Rugaq; in antiqua fronte senilis erit,

Inijcietq; manus forma damnosa senectus.

Quæ strepitum passu non faciente venit.

Pueri

Horat. lib. Epodon.

*Fugit iuuentus, & verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida.
Tuis capillus albus est odoribus.*

Seneca in Octauia.

Florem decoris singuli carpunt dies.

Stattus lib. 5. syluarum.

*Carpitur eximium fato Priscilla decorum,
Qualiter alta comam syluarum gloria pinus,
Ses Iouis igne malo, seu iam radice soluta
Deficit, & nulli spoliata remurmurat aure.*

Pulchritudo amissa dum fuerit, dolorem
non mediocrem causat.

Ouidius lib. 3. de Tristib.

*Quumq; aliquis dicet, fuit hac formosa, dolebis,
Et speculum mendax esse querere tuum.*

Horat. Oda 10. lib. 4.

*O crudelis adhuc, & Veneris mureribus potens
Insperata tua quum veniet pluma superbia,
Et qua nunc humeris inuoluit, deciderint coma
Nunc & qui color est puniceae flore prior rose,
Mutatus Lugurinum in faciem verterit hispida
Dices: heu (quoties te speculo videris alterum.)
Qua mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt gena?*

Ouid. lib. 15. Metamor. de Helena.

*Flet quoque ut in speculo rugas aspexit aniles
Tyndaris, & secum cur sit bis rapta requirit.*

Pulchr
fu

Iam m
Solu

-Han
Manda

Nam n
Qui

-Dijs
Quem
Consili

Stat cor

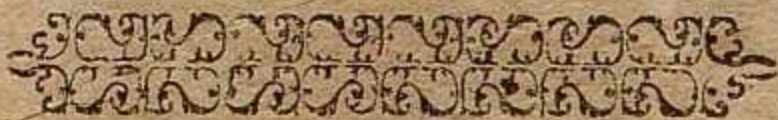
Pul

Pulchritudo appetenda non est, quia multis ob-
fuit: de quo, & aliis de pulchritudine
locis leg. tit. de Forma.

Pulchritudo mentalis durabilis est,
ideo querenda.

Quid, lib 2. de Arte amandi.

*Iam molire animum, qui duret, & astrue formã.
Solutus ad extremos permanet ille rogos.*

R

DE RATIONE.

Rationis sedes in capite.

Claud. de 4. Honorij Consul.

- Hanc alta capitis fundavit in arce

Mandatricem operum, prospecturamque labori.

Ratio nec decipit, nec decipitur.

Manilius lib 2. Astron.

Nam neque decipitur ratio, nec decipit unquam.

Qui non ira, sed ratione mouetur, ille diis
proximus esse perhibetur.

Claudianus in Coniuiat. Manlij.

- Dijs proximus ille est,

*Quem ratio non ira mouet, qui facta rependens
Consilio punire potest mucrone cruento.*

Quod ratio dicat, sequendum est.

Perfius satyra 5.

Stat contra ratio, & secretam gannit in aurem,

*Ne liceat facere id, quod quis vitabit agendo.
Ratio siue causa nulla est tam bona, quia pereat,
si non defendatur in iudicio.*

Quid. Epist. 19.

*Cur reus infelix absens agor? & mea quum sit
Optima, non ullo causa tuente perit?*

DE RAPINA.

Rapina è multis faciliior ac tolerabilior.

Quid. lib. 1. eleg. siue amo.

*Celsior è multis, nec tam inuidiosa rapina est,
Præda venit canis de grege plena lupis.*

Idem Eleg. 10.

*Carpite de plenis pendentes vitibus uvas,
Præbeat Alcinoi poma benignus ager.*

Tibullus lib. 1 Eleg. 1.

*At vos exiguo pecori fures, & lupi
Parcite, de magno præda petenda grege.*

DE RECREATIONE.

Recreatio corporis quandoque sumenda est.

Quid. ad Pisonem.

-Nec enim facundia semper

*Adducta cum fronte placet, non semper in armis
Bellica turba manet, nec tota classicus horror
Nocte dieq; gemit, non semper Gnosius arcus
Destinat, exempto sed laxat cornua neruo,
Et galea miles caput, & latus ense resolvit.*

Ibid.

*Ignea q
Et Ga
Pocula*

*-Qu
Dum l*

*Indulg
Quod v*

*Vive v
Perd*

*Gaudi
Atru*

*At it,
Vier
Virtu*

*Post m
Virtut
m*

*-No
Laxat*

FLORES.

525

Ibidem.

*Ignea quinetiam superum pater arma recondit,
Et Ganymedeae repetens conuiuia mense
Pocula sumit ea, qua gessit fulmina, dextra.*

Horat. satyra 6. lib. 2.

- Quo bene circa

Dum licet in rebus incundis viue beatus,

Persius satyra 5.

*Indulge genio, carpeamus dulcia nostrum est
Quod uiuis, cinis & manes, & fabula fiet.*

Martialis lib. 7. Epigram.

*Viue velut raptis, fugitiuaq; gaudia carpe,
Perdiderit nullum vita reuersa diem.*

Idem lib. 10. Epigram.

*Gaudia tu differs, at non & stramina dffert
Atropos, atq; omnis scribitur hora tibi.*

Tibullus eleg. 8. lib. 1.

*At tu, dum primi floret tibi temporis etas,
Vivere: num tardo labitur illa pede?*

Virtutis studiosi se aliquando recreare solent.

Seneca in Hercule furent.

Post multa virtus opera laxari solet.

Virtute praediti se debent aliquando recreare, sed
moderate: quia tunc ad labores agilio-
res atque fortiores redduntur.

Stattius lib. 4. sylvarum.

- Nostra fatiscit,

Laxaturq; chelys, vires instigat, alitq;

pp 2

*Tempestiua quies, maior post otia virtus.
 Talis cantata Briseide venit Achilles
 Acrior, & positus erupit in Hectora plectris.
 Vide de his tit. de Otio ad longum.*

DE REGNO.

Regnum instabile est, vbi pudor, iurisque cura,
 fides, pietas, sanctitasque abest.
 Seneca in Thyeste.

*Vbi non est pudor,
 Nec cura iuris, sanctitas, pietas, fides,
 Instabile regnum est.*

Regna quo maiora sunt, eo ad grauiorem
 casum sunt proniora.
 Iuuenalis satyra 10.

*Ergo quid optandum foret ignorasse fateris
 Seianum, nam qui nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
 Excelsa turris tabulata, vnde altior esset
 Casus, & impulsa praeceps immane ruina.
 Quid Crassos? quid Pompeios euertit? & illum
 Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
 Summus, nempe locus nulla non arte petitus,
 Magnaque numinibus vota exaudita malignis.
 Seneca in Hercule Oeteo.*

*Simul profecto premere felices Deus
 Quum coepit, urget, hos habent magna exitus.
 Regna violenta, id est, per tyrannidem acquisita
 longa, durabiliaque non sunt.*

Seneca

Rapta,
 Sceptra
 Quod
 Strictu
 Haud

Violenta

Iniquu
 Regn

Qui
 Inuis

Regn

Regn
 Sim
 Odit

- C
 Regn

Ius
 Da

Seneca in Hercule furente.

*Rapta, sed trepida manu
Sceptra obtinentur, omnis in ferro est salus,
Quod ciuibus tenetur inuitis, scias,
Strictus tuetur ensis, alieno in loco
Haud stabile regnum est.*

Idem in Troade.

Violenta nemo imperia continuit diu.

Idem in Medea.

*Iniqua nunquam regna perpetuò manent.
Regnare diu nemo potest, qui timetur tantum.*

Seneca in Thebaid.

*Qui vult amari, languida regnet manus.
Inuisa nunquam imperia retinentur diu.*

Regnum atque odium à Deo simul coniuncta
sunt, adeò, vt qui odium metuit, nec
regnet quidem.

Seneca in Thebaid.

*Regnare non vult, esse qui inuisus timet.
Simul ista mundi conditor posuit Deus,
Odium, atque regnum.*

Idem in Oedipo.

*Odium qui nimium timet,
Regnare nescit, regna custodit metus.*

Lucanus lib. 8. bel. ciuil. Ptolemæi
rationem adducens.

*Ius, & fas multos faciunt Ptolemæe nocentes.
Dat pœnas laudata fides, quum sustinet, inquit.*

Quos fortuna premit fatis accede, deisque,
 Nec cole felices, miseros fuge. sidera terra
 Ut distant, & flamma mari, sic utile recto.
 Sceptrorum vis tota perit, si pendere iusta
 Incipit, eueritque arces respectus honesti.
 Libertas scelerum est que regna inuisa tuetur.

Regnare dicitur esse poena.

Seneca in Thebaid.

IO CAS. Poenas quidem soluet graues,
 Regnabit. Est haec poena.

Regnum fraudes regnanti docet, atque
 sceleris viam.

Seneca in Thyeste.

Vt nemo doceat fraudes, & sceleris viam,
 Regnum docebit.

Regnum vnâ non capit duos.

Lucanus lib. i. bel. ciuil.

Nulla fides regni sororis, omnisque potestas
 Impatiens consortis erit.

Seneca in Thyeste.

Non capit regnum duos.

Idem in Agamemnone.

Quas non arces scelus alternum
 Dedit in praecipua? impia quas non
 Arma fatigant?

Statius lib. i. Thebaid,

Protinus attoniti fratrum sub pectore motus,
 Gentilesque animos subiit furor, agraque latet

Inui-

Inuidia,
 Sauius an
 Ambit
 Stare loc
 Sic ubi a
 Agricola
 Illi indig
 Ardua
 In diuer
 Viribus
 Haud se
 Asperat
 Exilio
 Fortun
 Foedere
 Hac in
 Sola, n
 Et non
 Montic
 Atria,
 Non in
 Pila, n
 Excub
 Atque
 Arma
 Quicq

Inuidia, atque parens odij metus, inde regende
 Sauius amor, rupta q̄q̄ vices, iurisque secundi
 Ambitius impatiens, & summo dulcius vnus
 Stare loco, socijsq̄q̄ comes discordia regnis.
 Sic ubi delectos per torua armenta iuuenos
 Agricola imposito sauciare affectat aratro,
 Illi indignantes, queis nondum vomere multo
 Ardua nodosos cervix descendit in armos,
 In diuersa trahunt, atque aquis vincula laxant
 Viribus, & vario confundunt limite sulcos:
 Haud secus indomitos preceps discordia fratres
 Asperat, alterni placuit sub legibus anni
 Exilio mutare ducem, sic iure maligno
 Fortunam transire iubent, ut sceptrum tenente
 Foedere precipiti semper notus angeret haeres.
 Hac inter fratres pietas erat, hac mora pugna
 Sola, nec in regem perduratura secundum.
 Et nondum crasso laquearia fulta metallo
 Montibus, aut late Graijs effulta nitabant
 Atria, congestos satis explicitura clientes.
 Non impacatis regum aduigilantia somnis
 Pila, nec alterna ferri statione gementes
 Excubie, nec cura mero committere gemmas
 Atque aurum violare cibis, sed nuda potestas
 Armavit fratres, pugna est de paupere regno.
 Regale bonum instabile est.

Seneca in Troade.

Quicumque regno fudit, & magna potens

*Dominatur aula, nec leues metuit deos,
 Animumq; rebus credulum latis dedit,
 Me videat. Et te Troia non unquam tulit
 Documenta fors maiora, quam fragili loco
 Starent superbi, columen euersum cecidit
 Pollentis Asia, calitum egregius labor.*

Manilius lib. I. Astrono.

*Quot post excidium Troia sunt eruta regna?
 Quot capri populi? Quoties fortuna per orbem
 Seruitium imperiumq; tulit, varieq; reuertit?
 Troianos cineres in quantum oblita resouit
 Imperium? fatis Asia iam Grecia pressa est.
 Secula dinumerare piget, quotiesq; recurrens
 Lustraret mundum vario sol igneus orbe,
 Omnia morali mutantur lege creata,
 Nec se cognoscunt terra vertentibus annis
 Exuas variam faciem per secula gentes.*

Regum pericula immensa sunt.

Seneca in Oedipo.

*Quisquam ne regno gaudet? o fallax bonum,
 Quantum malorum, quam fronte blanda tegis?
 Vt alta ventos semper exiipiunt inga,
 Rupemq; saxis vasta dirimentem freta,
 Quamuis quieti verberant fluctus maris:
 Imperia sic excelsa fortuna subiacent.
 Regnū perdere atq. in seruitutē cadere graue est.*

Seneca in Thebaid.

In seruitutem cadere de regno, graue est.

Regna

Re
 Regna cu
 Sunt exil
 Regnas a
 ua

-Sang
 Quicum
 Maiore
 Reg

Regia, cu
 Conu

-Hoc
 Magnif
 Prodeff
 Protege

Regie
 iniq
 rege

NERO
 SENE

Regna cum scelere sunt omnibus
exiliis grauiora.

Seneca in Thebaid.

Regna cum scelere omnibus
Sunt exilijs grauiora.

Regnās à sanguine humano vt se abstineat (ser-
uato tamen equitatis iure) exhor-
tatio notabilis.

Seneca in Hercule furente.

-Sanguine humano abstine

Quicumque regnas: scelera taxantur modo
Maiore nostra.

Regium est lapsus ac miseris succurrere.

Quid. 2. de Ponto.

Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis.

Conuenit & tanto, quantus es ipse, viro.

Seneca in Medea.

-Hoc reges habent

Magnificum & ingens, nulla quòd rapiet dies,

Prodesse miseris, supplices fido lare

Protegere.

Regiè iussioni parere necesse esse, siue equa siue
iniqua sit, tyrannicè, & iniquè dictum est. Nam
regem nō nisi iusta & honesta imperare deet.

Seneca in Octauia.

NERO. Iussisq; nostris pareant.

SENECA. Iusta impera.

Idem in Medea.

*Aequum atque iniquum regis imperium feras.*M E D. *Iniqua nunquam regna perpetuò manent,
Quòd si rex honesta à suis subditis exigat, habe-
bit omnes obsequentissimos.*

Seneca in Thyeste.

*Rex velit honesta, nemo non eadem volet.*Rex est qui iustè agit, & cuius animus
culpa vacat.

Horat. lib. 1. Epist. ad Mæcenatem.

*- At pueri ludentes, rex eris, aiunt,**Si rectè facies: hic murus aeneus esto,**Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.**Roscia dic sodes melior lex, an puerorum**Nania? Qua regnum rectè facientibus offeret,**Et maribus Curijs, & decantata Camillis?*

Ausonius in Monosyl.

*Qui rectè faciet, non qui dominatur, erit rex.**Sui rex esse qui potest, omnia iura in se retinet.*

Claud. de 4. Hono. conf.

*- Tunc omnia iura tenebis**Quum poteris rex esse tui.*Rex animum suum qui potest domare, maior
est, quàm si totum possideret orbem.

Horat. Oda. 2. lib. 2.

*Latius regnes avidum domando**Spiritum, quàm si Libyam remotis**Gadibus iungas, & uterque Poenus*

SERVIAT

eruiat uni.

Regem opes non faciunt, sed animi tantum
tranquillitas, & ille rex nihil metuit.

Seneca in Thyeste.

*Quis vos exagitat furor
Alternis dare sanguinem,
Et sceptrum scelere aggredi?
Nescitis cupidi artium,
Regnum quo iaceat loco.
Regem non faciunt opes,
Non vestis Tyria color,
Non frontis, nota regia,
Non auro nitida trabes.
Rex est, qui posuit metus,
Et diri mala pectoris,
Quem non ambitio impotens,
Et nunquam stabilis fauor
Vulgi precipitis monet:
Qui tuto positus loco
Infrà se videt omnia,
Occurritq; suo libens
Fato, nec queritur mori.
Mens regnum bona possidet.
Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum quisque sibi dat.*

Regis proprium est, aduersa æquani-
miter tolerare.

Seneca in Oedipo.

Quod iuuat coniunx mala

*Gravare questu? Regium hoc ipsum reor
Aduersa capere, quoq; dubius magis
Status & cadentis imperij moles labat,
Hoc stare certo pressius fortem gradu.
Haud est virile terga fortune dare.*

*Regis est inuidiam pati posse.
Seneca in Herc. furent.*

Ars prima regni est, posse inuidiam pati.

*Regis magnanimi est alteri regi
vitam donare.*

Seneca in Troade.

Est regis alti, spiritum dare regi.

Rex amari qui cupit, remissa regnet manu.

Seneca in Thebaid.

Qui vult amari, languida regnet manu.

Rem amari magis decet quam timeri.

Seneca in Octauia.

NERO. Decet timeri Casarem.

SENECA. At plus diligi.

*Regnare cupienti via certissima est,
modica vt laudet.*

Seneca in Oedipo.

*Certissima est regnare cupienti via,
Laudare modica.*

*Ad regis exemplum subditi viuunt: ideo illi spe-
culum virtutum, morum, ac patien-
tiae esse debent.*

Claud.

*Compo
Regis ad ex
Humanos
Mobile ma
Ouid. e
Imposuit t
Iussit ho
Ad te occu
Nec vo
Alta man
Infragil
An meli
Quam
Regem
Praferre p
Regem
NERO. J
SENECA
Regem
ia
NERO. C
SENECA
Regem*

Claud. de 4. Honor. conf.

. Componitur orbis

Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quam vita regentis.
Mobile mutatur semper cum principe vulgus.

Ouid. epist. consol. ad Liuiam de mor. fil.
Imposuit te alto fortuna, locumq; tenere
Iussit honoratum, Liuia, perfer vnus.

Ad te oculos auresq; trahis, tua fata notamus,

Nec vox missa potest principis ore regi:

Alia mane supraq; tuos exurge dolores,

Infragilemq; animum quò potes, vsq; tene.

An melius per te virustum exempla petemus,

Quàm si Romana principis edis opus?

Regem decet patriam liberis suis præferre:

Seneca in Troade.

Præferre patriam liberis regem decet.

Regem fides magis tuetur quam ferrum.

Seneca in Octauia.

NERO. Ferrum tuetur principem.

SENECA. Melius fides.

Regem inuisum magis opprimit vulgus, quam
iacentem, id est humilem calcat.

Seneca in Octauia.

NERO. Calcet iacentem vulgus.

SENECA. Inuisum opprimit.

Regem impium interimere sacrificium Deo
gratissimum esse dicitur.

Seneca in Hercule furent.

Victima haud vlla amplior
Potest, magisq; opima mactari Ioui,
Quam rex iniquus.

Rex vt regi, sic reges omnes Deo subiiciuntur.

Horat. lib. 3. Oda 1.

Regum timendorum in proprios reges,
Reges in ipsos imperium est Iouis
Clari, giganteo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.

Seneca in Thyeste.

Omne sub regno grauiore regnum est.

Stattius lib. 3. Siluar.

- Quid enim terrisq; poloq;
Parendi sine lege manet? vice cuncta geruntur,
Alternisq; premunt, proprijs sub regibus omnis
Terra premit felix regum diademata Roma.
Hanc ducibus franare datum, mox crescit in illos
Imperium superis.

Reliqua quære in tit. de Deo, Deo subiiciuntur,
&c. & tit. de Potentia.

Vi extortus à rege metus, grauis est.

Seneca in Octauia.

NERO. Metuant necesse est.

SENECA. Quicquid exprimitur graue est.

Reges omnia quæ libet audent, adeò vt nullum
hodie scelus reliquum sit, quod in regno non
deprehendatur.

Silius

Sili

- Quid i
Aut quod

NERO. Fo

NERO. In

Regibu
omnia

Verè in

Deponat,

Malus est

Fraus sub

- Exeat

Qui vole

Non coen

- Iura p

Et conju

Fugiunt

Regis

Colit hic

Silius Italicus lib. 16. bel. Pun.

- Quid iam non regibus ausum?
Aut quod iam regni restat scelus?

Seneca in Octavia.

NERO. *Fortuna nostra cuncta permittit mihi.*

Ibidem.

NERO. *Inertis est, nescire quod liceat sibi.*

Regibus seruire qui vult, iusta atque honesta
omnia deponat necesse est. Nam aula re-
gum fraudis est plena.

Seneca in Hippolyto.

*Verum iusta, qui reges timet,
Deponat, omne pellat ex animo decus:
Malus est minister regy imperij pudor.*

Ibidem.

Fraus sublimi regna in aula.

Lucanus lib. 8. bel. Ciuil.

- *Exeat aula*

*Qui volet esse pius: virtus & summa potestas
Non coeunt: semper metuent, quae saeva pudebunt.*

Seneca in Agamemnone.

- *Iura pudorque,*

Et conjugij sancta fides

Eugiunt aulas.

Reges multi colunt, vt regio vallati fauore,
alios opprimere liceat.

Seneca in Hercule Oeteo.

Colit hic reges, calcet vt omnes,

*Perdūt q̄ alios, nullumq̄, leuet.
Tantum ut noceat cupit esse potens.*

Reliqua pete ex tit. de Potentia, potentum adi-
tus, &c. & ex tit. de Ambitione.

Reges dubia pro certis timere solent.
Seneca in Oedipo.

Dubia pro certis solent timere reges.

CRE. *Qui pavit vanos metus, veros fatetur.*

Regum manus longæ esse dicuntur.
Ouid. epist. 16. Heroid.

An nescis longas regibus esse manus?

Regum ira grauis esse dicitur.
Seneca in Medea.

Grauis ira regum est semper.

DE RELIGIONE.

Religione neglecta multa atque innumera
mala Italia Deus immisit.

Hora, Oda. 6. lib. 3.

Dij multa neglecti dederunt

Hesperia mala luctuosa.

Festiuis diebus homines diuinis tantum vacare
debent, & ad hoc exhortatio lepidissima.

Ouid. lib. 1. Fasto.

Prospera lux oritur, linguis animisq̄, fassetur

Nunc dicenda bono sunt bona verba die.

Lite vacent aures, insanaq̄, protinus absint

Iurgia, differ opus livida turba iuam.

Tibul-

Luce sacra

Et grat

Soluite v

Plena

Omnia si

Lanifi

Hilar

Dij quog

Tristi

Parcite l

Latoque

Diui

Quod i

Me

-At

Dicite

Nepes

Quin

Non p

Comp

Ment

Hoc c

Tibullus lib. 2. eleg. 1.

*Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,**Et graue suspensio vomere cesset opus.**Soluite vincla iugis, nunc ad praesepia debent**Plena coronato stare boues capite.**Omnia sint operata Deo, non audeat vlla**Lanificam pensis imposuisse manum.**Hilaritas Deo grata est, praecipue in festis.*

Ouid lib. 2. de Ponto.

*Dij quoque ut à cunctis hilari pietate colantur,**Tristitiam poni per sua festa iubent.*

Seneca in Octauia.

*Parcite lacrymis urbis festo**Latôque die.**Diuinis in rebus id sumptus, quod insumi-*
tur, in lucro est.

Plautus in Milite.

*Quod in diuinis rebus sumas sumptus, sapienti lucro**Mens bona Deo offerenda est, non aurum.*

Persius satyra 2.

-At vos

*Dicite Pontifices in sacro quid facit aurum?**Nep̄ hoc quod Veneri donata à virgine puppa.**Quin damus id superis, de magna quod dare late**Non possit magni Messala lippa propago,**Compositum ius, fasq; animi, sanctosq; recessus**Mentis, & incoctum generoso pectus honesto.**Hoc cedo ut admoueam templis, & farre litabo.*

610 ILLVST. POETARVM

Tibullus eleg. 1. lib. 2.

*Casta placent superis, pura cum mente venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.*

Sacra peccatores contingere religio est, igitur
ab illis abstinebunt.

Vergil. lib. 2. Æneid.

*Tu genitor cape sacra manu, patriosq; penates,
Me bello ex tanto digressum, & cade recenti
At trectare nefas, donec me flumine viuo
Abluero.*

Ouid. lib. 2. Fast.

*Innocui veniant: procul hinc, procul impius esto
Frater, & in partus mater acerba suos.*

*Cui pater est viuax, qui matris digere annos,
Qua premit inuisam socrus iniqua nurum:
Tentatida fratres absint, & Iasonis vxor,
Et que ruricolis semina iusta dedit,
Et soror, & Progne, Tercu/q; duabus iniquus,
Et quicumque suas per scelus auget opes.*

Idem epist. 7 Heroid.

*Pone deos, & qui tangendo sacra prophanas.
Non bene celestes impia dextra colit.*

Silius Italicus lib. 17. bel. Pun.

*Tum puppe è media magno clamore sacerdos:
Parcite pollutis contingere vincula palmis,
Et procul hinc moneo, procul hinc quacunq; pro-
phana*

*Ferte gradus, nec vos casto miscete labori
Dum satis est monuisse dea, quod si qua pudica*

Menti

Mente v
Conscia,

Reus ab

Cur reu

Optim

Re

Turpe r

Quoa

Re

Qui pa

D

Reprel

Eia Ly

Minus

Qua si

Repr

-Ra

Alter

Repre

ple

*Mente valet, si qua illa sibi corporis adstat
Conscia, vel sola subeat pia munera dextra.*

DE REIS.

Reus absens peragi non debet, quod se purgare possit.

Quid. epist. 19. Heroid.

*Cur reus infelix absens agor? & mea quum sit
Optima, non ulla causa tuente perit?*

Reos defendere ob lucrum turpe est.

Quid. lib. 1. Eleg. siue amo.

*Turpe reos empti miseris defendere lingua,
Quod faciat magnas turpe tribunal opes.*

Reus vanos metus timens accusationem
veram esse ostendit.

Seneca in Oedipo.

Qui pauet vanos metus, veros fatetur.

DE REPREHENSIONE.

Reprehensio mitis potius esse debet quam seueras:

Plautus in Bacchid.

Eia Lyde leniter qui seuiunt, sapiunt magis.

Minus mirandum est illic etas si quid illorum facit,

Quam si non facit: feci ego isthac et idem in adolescentia.

Reprehensor aliorum absque vitio esse debet.

Plautus in Truculento.

-Rationem dicam, quia qui

Alterum incusat probri, ipsum se intueri oportet.

Reprehensor siue castigato morum, opere adimplere debet, quod ore docet, & tunc populus.

eius præceptis facillimè obsecundabit, quod si
non fecerit illud, tunc à populo subsannabitur
& exhibilabitur.

Ouid. lib. 6. Fastor.

*Sic agitur censura, & sic exempla parantur,
Quum iudex alios quod monet, ipse facit.*

Cl. e 4. Hono. conf.

*In commune iuves si quid, censesq; tenendum,
Primus iussa subi, tunc observatior equi
Fit populus: nec ferre vetat, quum viderit ipsum
Autorem parere sibi.*

Et infra.

*-Nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.*

Horat. lib. 2. satyra 1.

-Si quis

*Opprobrijs dignum latrauerit integer ipse,
Soluetur risu tabula, tu missus abibis.*

Iuuenalis satyra 2.

*Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis calum terris non misceat, & mare calo
Si fur displiceat Verri, homicida Miloni?
Clodius accuset mæchos, Catilina Cethegum?
In tabulam Sylla si dicant discipuli tres?*

Reprehendès aliquè verè, ille nō debet desistere.

Ausonius in Thaletis sentent.

Quum verè cæcæ iuges, sic inimice viuas.

Repre-

Repr

Verba,

Nihilop
dicat i

Respubl
decem
rus ad

Quid id
oppidi

PERS. 8

bit or

Perfidia

lant.

Quarta

Septimi

indil

Kona i

scelre

Hac nij

uand

Ciuiur

-Nih

Reprehendens obstinatum, verba facere
mortuo dicitur.

Terent. in Phormione.

Verba sunt mortuo.

Plautus.

*Nihil pluris refert, quàm si ad sepulchrū mortuo
dicat iocum.*

DE REPUBLICA.

Respublica siue ciuitas illa bene munita est, si à
decem vitiis immunis sit, alioqui cēplex mu-
rus ad res seruandas exiguus erit & nihili.

Plautus in Persa.

*Quid id, quod vidisti, ut munitū muro tibi visu s̄
oppidum?*

PERS. *Si incola benè morati, pulchrè munitum ar-
bitror.*

*Perfidia & peculatus ex vrbe, & auaritia si exu-
lant.* (tio:

*Quarta, inuidia: quinta, ambitio: sexta obiecta-
Septimum periurium. TOX. Euge. PERS. Octaua
indiligentia:*

*Nonā iniuria: decuma, quod pessimum adgressu,
scelus.*

*Hac nisi inde aberūt, centuplex murus rebus ser-
uandis paru' s̄.*

Ciuium facinora quæ sint, quos scurras vocant.

Plautus in Trinummio.

-Nihil est profectò stultius,

Neque stolidius, neque mēdaciloquius, neq; argu-
tum magis,

Neque confidentiloquius, neque periurius, quàm
urbani assidui

Ciues quos scurras vocant,

Qui omnia se simulant scire, nec quicquā sciunt,

Quod quique in animo habēt aut habituri sunt:

Sciūt, id quod i' aurē rex regina dixerit, sciūt quod

Iuno fabulata sit cum Ioue: quæ neq; futura neq;
facta sunt,

Tamen illi sciunt: falsōne aut verè laudent, culpēt
quem velint,

Non flocci faciunt, dum illud quod lubeat sciunt.

Ciuitates p̄claras ideò destructas esse plerāsq;
vt nihil ex illis præter nudū nomen remanserit.

Ouid. lib. 13. Metamorph.

-Sic magna fuit censūque virisque,

Perq; decem potuit tantū dare sanguinis annos,

Nunc humilis veteres tātummodo Troia ruinas,

Et pro diuitijs tumulos ostendit auorum.

Clara fuit Sparte, magna viguere Mycena,

Nec non Cecropis, necnon Amphionis arces,

Vile solum Sparte est, alta cecidere Mycena.

Oedipodionia quid sunt, nisi nomina, Theba?

Quid Pandionia restant, nisi nomen Athena?

DE REQUIE.

Requie carens durable non est. Igitur ab
opere subinde cessandum est.

Ouid.

Quod car
Hæc re

Detur al
Quiē qu
Requies

Arcus &
Si nu
P

D
Epicur
corr
test
Deu

Dam
Nos
Quò p
Pu

Qu
Fe
Non
R
Infe

Ouid. epist. 4 Heroid.

Quod caret alterna requie, durabile non est.

Hæc reparat vires fessaq; membra nouat.

Seneca in Herc. furente.

Detur aliquando otium,

Quiesque fessis.

Requies vires reparat, ac fessa membra renouat.

Ouid. Epist. 4 Heroid

Arcus & arma tua tibi sunt imitanda Diana,

Si nunquam cesses tendere, mollis erit.

Plura si desideras, in de Otio, & tit. de

Recreatione consulas.

DE RESVRRECTIONE.

Epicurei & Stoici resurrectionem negant. Nam corruptum semel idem numero resumere non potest naturaliter, sed supernaturaliter indubiè Deus potest, quòd illos latuit.

Horatius Oda 7. lib. 4.

Damna tamen celeres reparant caelestia Luna?

Nos ubi decidimus

Quò pius Æneas, quò Tullus diues, & Arcus,

Puluis, & umbra sumus.

Et post pauca.

Quum semel occideris, & de te splendida Minos

Fecerit arbitria,

Non te Torquate genus, non te facundia, non te

Restituet pietas.

Infernis neque enim tenebris Diana pudicis

Liberat Hippolytum.

*Non lethæa valet Theseus abrumperè charo
Vincula Pirithoo.*

Lucan. lib. 6. bel. ciuil.

*- Nequeunt animam sibi reddere fata
Consumpto iam iure semel.*

Seneca in Hippolyto.

*- Non unquam amplius
Conuexa tetigit supra, qui mersus semel
Adijt silentem nocte perpetua domum.*

Reliqua pete è tit. de Inferno. Inferni
regressus non est.

Quod autem corruptum semel, idem denuò per-
missione Dei resumì possit, Quid. lib. 3 de Pon-
to clarè docet his verbis, vbi Cæsari deificato
hanc potestatem attribuit.

*Adde quòd extinctos vel aqua, vel morte, vel i-
Nulla potest iterum restituisse dies.* (gne

*Restituit multos aut pœna parte leuauit
Cæsar, & in multis me precor esse velit.*

Resurrectio mortuorū datur secundū Platoni-
cos, si intellexerint supernaturaliter: si verò na-
turaliter, vt videtur, falsa est, vt suprà dictū est.

Vergilius Eclog. 4.

*Pauca tamen suberunt prisca vestigia fraudis,
Quæ tentare Tethyn ratibus, quæ cingere muris
Oppida, quæ iubeant telluri insindere sulcos.
Alter erit dū Typhis, & altera quæ uehat Argo
Dele-*

Delectos
Atq; iteri

- Patet
Atque it
Additur,

Lethe flu
trices a
& sic
dum I
elicit

- Et p
Donec l
Concret
Æthere
Has om
Lethæa
Scilicet
Rursus

- Into
Placido
Demit

Quos
Egit L
Rursus

Delestos heros, erunt etiam altera bella,
Atque iterum ad Troiam magnus mitterur Achilles.
Valerius Flac. lib. 3. Argon.

- Patet ollis ianua Lethi,
Atque iterum remeare licet, comes una sororum
Additur, & pariter terras, & aquora lustrant.

Lethe fluius apud inferos esse dicitur, cuius lac-
rices animæ gustantes quæq. obliuioni tradunt,
& sic ad propria reuerti volunt corpora secun-
dum Platoniam sententiã. Ex qua hoc verum
elicitur, quod resurrectio mortuorum datur.

Vergil. lib. 6. Æneid.

- Et pauci lata arua tenemus,

Donec longa dies perfecto temporis orbe
Concretam exemit labem, purumq. reliquit
Æthereum sensum, atque aurai simplicis ignem.
Has omnes ubi mille rotam voluere per annos
Lethæum ad fluium Deus euocat agmine magno,
Scilicet immemores supera ut conuexa reuisant
Rursus, & incipiant in corpora velle reuerti.

Seneca in Herc. furent.

- Intus immenso sinu

Placido quieta labitur Lethe vado,
Demitq. curas.

Claud. lib. 2. in Ruffinum.

Quos ubi per varios annos, per mille figuras
Egit Lethæo purgatos flumine, tandem
Rursus ad humana reuocat primordia forma.

DE RVINA.

Ruina serò veniens, solet esse maior.

Propertius lib. 2. eleg. 7. ad Cynthia.

Si qua venit serò, magna ruina venit.

Ruinæ maximæ cōparatio, quæ moraliter signat
sublimiora non appetendi est, ruinæ metu.

Vergil. lib. 4. Æneid.

*Ac veluti annosam valido cum robore quercum
Alpini borea, nunc hinc, nunc flatibus illinc
Eruere inter se certant, ut stridor & aliè
Consternunt terram concusso stipite frondes,
Ipsa hæret scopulis, & quantum vertice ad horas
Æthereas, tantum radice in tartara tendit.*

Claudianus in Ruffin. lib. 1.

-Tolluntur in altum

Ut lapsis maiore ruant.

Ouid. lib. 4. de Ponto.

Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,

Et subito casu, quæ valuere, ruunt.

Seneca in Octauia.

Alitè extulisti, grauius ut riserem.

DE RVRE.

Ruris laus summa.

Olympius Nemesianus ecl. 2.

Forsthan indignum ducis, quòd rusticus Alcon

Te cupiam, qui mane boues in pascua ducam.

Dij pecorum pascere greges, formosus Apollo,

Pantheus, Fauni vates, & pulcher Adonis.

Quid. lib. 2. de Ponto.

Tempus in agrorum cultu consumere dulce est.

Rustica vita tranquillior est civili.

Horat. lib. Epodon.

Beatus ille, qui procul negotiis,

Ut prisca gens mortalium,

Paterna rura bobus exercet suis

Solutus omni fœnore.

Neque excitatur classico miles truci,

Nec horret iratum mare,

Forumq; vitat, & superba civium

Potentiorum limina. Seneca in Hippolyt.

Non alia magis est libera, & vitio carens,

Ritusq; melior vita, quæ priscos colat,

Quam quæ relictis mœnibus sylvas amat.

Non illam amara mentis inflamat furor,

Qui se dicavit montium insontem iugis,

Non aura populi, & vulgus infidum bonis,

Non pestilens invidia: non fragilis favor,

Non ille regno seruit, ac regno invidet.

Vanos honores sequitur, aut fluxas opes,

Spei metuq; liber, haud illum niger,

Edaxq; liuor dente degeneri petit.

Nec scelera populos, atque inter vrbes sita

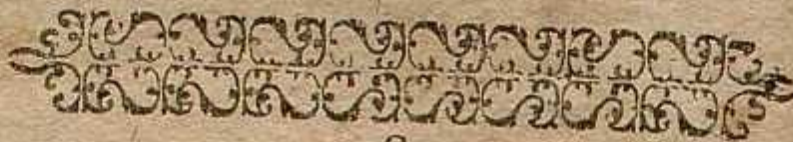
Novit, nec omnes conscius strepitus paret.

Rusticæ ac civilis vitæ collatio.

Claud. lib. 1. in Ruffinum.

60 ILLVST. POETARVM

Hæc mihi paupertas angustior, hæc mihi recta
 Culminibus maiora tuis: tibi quarit inanes
 Luxuries nocitura cibos, mihi donat inemptas
 Terra dapes. rapiunt Tyrios tibi vellera fiscoos,
 Et picturata saturantur murice vestes,
 Hic radiant flores, & prati viua voluptas
 Ingenio variata suo, fulgentibus illic
 Surgunt structa thoris, hinc mollis panditur herba
 Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba saluantum latas tibi perstrepat ades,
 Hic auium cantus labentis murmura riuu.

S

DE SACERDOTIO.

Sacerdotes, seu sacris mancipati, summopere
 honorandi sunt.

Quid. lib. I. de Ponto.

Vaticinor, moneoq; locum date sacra ferenti:

Non mihi, sed magno poscitur ille Deo.

Talia caelestes fieri prætoria gaudent,

Vt sua quid valeant numina teste probent.

Sacerdotum violatores grauitèr puniantur.

Plautus in Rudente.

Quis homo est tanta confidentia,

Qui sacerdotem audeat violare?

At magno cum malo suo fecit hercle.

Sacer-

Sacerdote
 fce

Vos quoq;

Cui tu

Casti pla

Et ma

-Proci

Sicui cor

Longa pa

Matris, e

Insontes

Fides

Non bo

Sed q

Sacrifici

niam

lator

Sacri

O curis

Quid, i

Et bon

Atq; h

Sacerdotes concubenarios & quouis scelere etiã
 fœdatis sacra tangere non licet.

Tibullus Eleg. 1. lib. 2.

Vos quoq; abesse procul iubeo, & scedite ab aris
 Cui tulit hesternæ gaudia nocte Venus.
 Casta placent superis, pura cum mente venite,
 Et manibus puris sumite fontis aquam.

Stattius lib. 3. sylvarum.

-Procul hinc, procul ite nocentes,

Sicui corde nefas tacitum, festiq; senectus
 Longa patris, si quis pulsata conscius unquam
 Matris, & inferna rigidum timet Aëcon urna,
 Infantes castosq; voco.

DE SACRIFICIO.

Fides Deo magis placet, quàm sacrificium.

Ouid. Epist. 19. Heroid.

Non boue mactato caelestia numina gaudent,
 Sed qua præstanda est & sine teste fide.

Sacrificium Deo esse summam hominis sanctimo-
 niam supra ostendimus tit. de Prælatione: Præ-
 latorum castigatio.

Sacrificia impiorum Deo abominabilia sunt.

Persius satyra 2.

O curua in terris anima & caelestium inanes,
 Quid iuuat hoc, templis nostros immittere mores,
 Et bona dijs ex hac scelerata ducere pulpa?
 Plautus in Rudente.

Atq; hoc in animum scelesti inducunt suum,

Iouem se placare posse omnibus hostijs.
 Et operam, & sumptum perdunt: atque id ideo
 Fit, quia nihil ei acceptum est à perurijs.

Sacrificia immaculata, etiam si exigua
 sint, Deo summè placent.

Ouid. lib. 2. de Tristibus.

Sed tamen ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.

Horat. Oda 23. lib. 3. -Te nihil attinet

Tentare multa cade bidentium,

Paruos coronantem marino

Rore Deos fragiliq; myrto,

Immunis aram si terigit manus.

Non sumptuosa blandior hostia.

Mollibit aduersos penates

Farre pio, & saliente mica.

Silius Italic. lib 4.

-Iusta ite precari

Thure pio, cadumq; feros auertite ritus,

Mite & cognatum est homini deus.

Statius lib 1. Syluar.

-Qua nunc tibi pauper acerua

Digna litem? ne: si vacuet Mouania valles,

Aut praestent niueos cliuina noualia tauros,

Sufficiant, sed iare De. s. hos inter honores

Cesspes, & exiguo p. acuerunt farras salino.

Sacrificantes Deus exaudit, sepi. simè p. enam sub-
 trahendo: si negligitur, accerrimè punit

Ouid.

Nos quoq;

Turbat

Sape Deo.

Et pro

Sape Ioue

Fulmi

At si neg

Soluit

Respice I

Causa

Respice I

Virgo

Hippoly

Quar

S.

-Dij

Ferte m

Neu da

-Sed

Precor

Pars sa

Sani

Ouid. lib. 5. Fastor.

Nos quoq; tangit honos, festis gaudemus, & aris.

Turbaq; caelestes ambitiosa sumus.

Sape Deos aliquis peccando fecit iniquos,

Et pro delictis hostia blanda fuit.

Sape Iouem vidi quum iam sua mittere vellet.

Fulmina, thure dato sustinuisse manum.

At si negligimur, magnis iniuria pœnis

Soluitur, & iustum præterit ira modum.

Respice Thestiadem, flammis absentibus arsit.

Causa est, quod Phœbes ara sine igne fuit.

Respice Tantalidem, eadem deatela tenebat,

Virgo est, & spretos bis tamen vltia focos.

Hippolyte infelix velles coluisse Dionem

Quum consternatus diripereris equis.

Sacrificandi exhortatio dignissima.

Silius Italicus lib. 12. bel. Pun.

-Dij vota precesq;

Ferte modò, & tepidos aris libate cruores:

Neu dace terga malis.

-Sed enim ante omnes altaria fument.

DE SANITATE.

Sanitatis pars est, sanari velle.

Seneca in Hippolyto.

Precor furorem siste, teq; ipse adiua.

Pars sanitatis, velle sanari fuit.

Sani facillimè ægrotis recta consilia præbent.

Ouid. Epist. conf. ad Liuiam de mors. filij.
*Heu mihi quā facile est, quāuis hoc cōtigit, omnes
 Alterius luctu fortia verba loqui?*

Terentius in Heauton.

*Nōne flagitium est, te aliis consilium dare,
 Foris sapere, tibi non posse auxiliarier?*

Idem in Andria.

*Facile omnes quū valemus recta consilia agrotis
 Tu si hic sis, aliter sentias.* (damus.)

Sanitate nihil melius, neq. cōmodius in hac vita.
 Horat. lib. 1. Epist.

*Si ventri bene, si lateri est pedibusq; tuis, nil
 Diuitie poterunt regales addere manus.*

DE SAPIENTIA.

Sapientia Deo proxima esse dicitur.

Horat. Oda 12. lib. 1.

Proximos illi tamen occupauit

Pallas honores.

Sapientia, & virtus, duæ pennæ sunt, per quas ad
 Dei cognitionem peruenitur.

Boëtius Metro 1. lib. 4.

Sunt etenim penna volucris mihi,

Quæ celsa conscendant poli,

Quas sibi quum velox mens induit,

Terras perosa despicit.

Sapientiæ initium stultitia caruisse.

Horat. lib. 1. epist. ad Mæcenat.

*Virtus est vitium fugere, & sapientia prima
 Stultitia caruisse.*

Sapient-

Sapientia
tunæ

Magna
Victrix f
Sapie

Paulatin
Prima d

Sapie

Tu nubi
S

Sed nubi
Edita d

Despicer
Errare,

Certare
Noctes a

Ad sum
S

Sapient
cibus

Sapient

Sapientia fortunæ victrix est, id est, sapiens fortunæ haud subiicitur, quia fortuita quæque sua subiicit sapientia.

Iuuenalis satyra 13.

*Magna quidem sacris, qua dat præcepta libellis,
Victrix fortuna sapientia.*

Sapientia rectum docet, paulatimque vitia, atque errores ab homine exuit.

Iuuenalis satyr. 13.

*Paulatim vitia atque errores exuit omnes
Prima docens rectum sapientia plurima felix,*

Sapientiæ adiutorium necessarium est, sine quo nihil bene fit atque dicitur.

Horatius de Arte Poëtica.

Tu nihil inuita dices facièsque Minerva.

Sapientiæ commendatio illustris.

Lucretius de Nat. rerum 1.

Sed nihil dulcius est bene quam munita tenere

Edita doctrina sapientum, templa serena

Despicere, unde queas alios passimq; videre

Errare, atque viam pallantis querere vitæ,

Certare ingenio, contendere nobilitate,

Noctes atque dies nisi præstante labore,

Ad summas emergere opes, rerumque potiri.

Sapientiæ condimentum ætas est.

Plautus in Trinummo.

*Sapientiæ ætas condimentum est, sapiens ætati
cibus est.*

Sapientia non ætate, sed ingenio adipiscitur.

Plautus in Trinummo.

*Non aetate, verum ingenio adipiscitur sapientia.*Sapientia iuuentor Deus censendus est magis
quam homo, ideo & cæterarum rerum
iuuentoribus præponendus est.

Lucretius lib. 5.

*Quis potis est dignum pollenti pectore carmen
Condere, pro rerum, maiestatisq; repertis?**Quisve valet verbis tantum, qui fingere laudes
Pro meritis eius possit, qui talia nobis**Pectore parta suo, qua sita q; premia liquit?**Nemo, ut opinor, erit mortali corpore cretus.**Nam (si ut ipsa petit maiestas cognita rerum
Dicendum est) Deus ille fuit, Deus, inelyce Memmi,**Qui princeps vita rationem inuenit eam, qua
Nunc appellatur sapientia, quiq; per artem**Fluctibus è tantis vitam, tantisq; tenebris**In tam tranquillo, & tam clara luce locauit.**Namque Ceres fertur fruges, Liberque liquoris
Virigeni laticem mortalibus instituisse.**Quum tamen his posset sine rebus vita manere,**Ut fama est aliquas etiam nunc viuere gentes:**At bene non poterat sine puro pectore viui.**Quo magis hic merito nobis Deus esse videtur,**Ex quo nunc etiam per magnas dedita gentis**Dulcia permulcent animos solatia vita.**Herculis antestare autem se facta putabis,**Longius à vera multo ratione ferere.*

Sapiens Deo minor esse, & in se omnia

bona habere dicitur.

Horat.

H

Ad summa

Liber, hor

T

-Quis f

Confidit

Sapier

T

Qua scit

Quas qu

Istuc est

possis f

Sa

Nullus f

male f

Frugi cor

Bonus su

ita an

S

O Deme

modo

Videre, f

Prospice

Horatius lib. i. epist. ad Mæce.

*Ad summum sapiens uno minor est Ioue, diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.*

Nullus sapiens bono fragili fidit.

Seneca in Hippolyto.

-Quis sapiens bono

Confidit fragili? dum licet utere.

Sapientis est animum flectere ubi opus est.

Terent. in Phormione. *(cates,*

*Quã scitum est eiusmodi parare in animo cupiditi-
Quas quum aduersæ res sient paulò mederi possis.*

Idem in Hecyra.

*Istuc est sapere, qui ubicumque opus sit animum
posses flectere.*

Sapientis est bonis bonum esse, ma-

lis vero e contra.

Plaut. in Bacchid.

*Nullus frugi esse potest homo, nisi qui & bene &
malè facere tenet.*

Frugi conuenit esse hominem. pectus cui sapit.

*Bonus sit bonis, malus sit malis: utcumq; res sit,
ita animum habeat.*

*Sapientis est non tantum præsentia
scire, sed & futura.*

Terentius in Adelphis.

*O Demea istuc est sapere, non quod ante pedes
modò est*

Videre, sed etiam illa, qua futura sunt,

Prospicere.

Sapienti nuntiasse satis est.

Terentius in Phormione.

Ab dictum sapienti sat est.

Sapientem omnia consilio prius experiri
debet, quàm armis.

Terentius in Eunucho.

*Omnia prius experiri consilio, quàm armis sapien-
tem debet.*

Sapientes, siue superiorum rerum notitiam
habentes, rari esse dicuntur.

Manilius lib. 2. Astron.

*Hæc ego divino cupiam quum ad sydera flatu
Ferre, nec in turbam, nec turba carmina condam,
Sed solus vacuo veluti vectatus id orbe
Verbere agam currus non occurrentibus ullis,
Nec per iter socios commune gerentibus actus,
Sed celo noscenda canam mirantibus astris,
Et gaudente sui munda per carmina vatis,
Vel quibus illa sacros non invidere meatus,
Notitiàmque sui, minima est qua turba per orbem.*

DE SCelere.

Scelus unius in omnes referendum non est.

Seneca in Hippolyto.

Cur omnium sit culpa, paucorum scelus?

Sceleris coacti culpa ad auctores redit.

Seneca in Troade.

*Quid iussa cessas agere? ad auctores redit
Sceleris coacti culpa.*

Scel-

Scel

Sape in n

S

Prosperu

Virtus a

Scel

Quis no

Sape err

Ob scel

Lugeat

Aetheri

Et vag

Tuque

Tractis

Noctem

Sc

Nam

Ab du

Scienti

Deniq

An sci

Scelera sæpe in auctorem suum redeunt.
Seneca in Thyeste.

Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.
Scelus prosperum, virtus vocatur.
Seneca in Herbula furen.

Prosperum ac felix scelus
Virtus vocatur.

Sceleris locum error ingens sæpe obtinuit.
Seneca in Hercule furente.

Quis nomen unquam sceleris errori dedit?
Sæpe error ingens sceleris obtinuit locum.

Ob scelera immensa quæ nunc regnant, cælum,
terra, atque sol lugere debent.
Seneca in Hercule furente.

Lugeat æther, magnusque parens
Ætheris alii, tellusque ferax:
Et vaga ponti mobilis unda,
Tûque ante omnes qui per terras,
Tractusque magis fundis radios,
Noctemque fugas ore decoro Feruide Titan.

DE SCIENTIA.

Scientia nihil dignius est in humanis.

Lucretius lib. 4. de nat. rerum.

Nam nihil egregius, quàm res est cernere apertas
Ab dubijs, animus quas ab se protinus abdit.

Scientiam negans esse, eam ponit atque concedit.

Lucretius lib. 4. de nat. rerum.

Denique nil sciri si quis putat, id quoque nescit
An sciri possit, quo nil se scire fateatur.

Scire omnes appetunt naturaliter, sed mercedem
doctori nemo vult soluere.

Iuuenalis satyra 7.

Quis color, & quod sit causa genus, atq; ubi sūma

Quæstio, qua veniant diuersa parte sagitta

Nesse volunt omnes, mercedem soluere nemo.

Mercedem appellas: quid enim scio, culpa docenti

Scilicet arguitur, quòd laua in parte mamilla

Nil sapit Arcadico iuueni.

Scire hac in ætate oportet, quis capite candido
incedat, id est, fideliter atque iustè.

Plautus in Mustellaria.

Sapere ista ætate oportet quis capite candido.

DE SCRIPTO.

Scribendum & subinde amicis: eò quòd
literæ rarò ad illos perferuntur.

Quid. lib. 4. de Tristibus.

Innumeri montes inter me, tæque, viaque,

Fluminæque, & campi, nec fræta pauca iacent:

Mille potest causus à te qua littera sape

Missa sit in nostras rara venire manus.

Mille tamen causas scribendo vince frequenter,

Excusem ne te semper amice mihi.

Scribendum subinde amicis, ne à nobis contem-
ni videantur, & ad hoc exhortatio:

Claud. in Epist. ad Olibrium.

Quid reat affatus quòd non mihi dirigis ullos?

Nec redit alterno pollice ducta salus?

Scri-

Scribend.

Carm.

Cedere a

Et tar

An rar

Cessa

Qui flu

Qua,

Quin a

Abse

Crebra

Dign

Dignat

Et ti

Quem

Qua

Me tin

Corr

Transf

Pœm

Sed qu

Hin

Fors in

Hac

Ergo l

Scribendine labor? sed qua tam prona facultas,
Carmina seu fundis, seu Cicerone tonas?
Cedere diuitijs animi fortuna fatetur,

Et tantas oris copia vincit opes.

An rarus, qui scripta ferat? quin tempore nullo
Cessant Flaminia puluerulenta via.

Quis fluat ingenium, quum sit qui dicta reportet,
Qua, nisi contemnor, causa relicta tibi?

Idem eadem Epist.

Quin age, rumpe moras, remoratura aeq; sodalem,
Absens eloquio fertiliore doce.

Crebra aq; secundo festinet littera cursu,

Digna tuis animis, in sinuanda meis.

Dignatus tenui Caesar scripsisse Maroni,

Et tibi dedecori scribere? Musa vale.

Idem in Probinum.

Quem precor inter nos habitura silentia finem?

Quando dabit gratas littera nostra vices?

Me timidum, vel te potius dixisse superbum

Conuenit: alterius crimen uterque tenet.

Transfluxere dies, Et dum scripsisse priorem

Poenitet, aeternas ut in usq; laboras.

Sed quid agam? coepisse veiat reuerentia vestri.

Hinc amor hortatur scribere, vincat amor.

Fors iuuat audentes, prisca sententia vatis,

Hac duce non dubitem te reticente loqui.

E infra.

Ergo laceffitus tandem rescribere roganti.

Quid. lib. 5. de Tristib.

Quod tua merarò solatur epistola peccas,
 Rémque piam prastas & mihi verba negas,
 Hoc precor, emenda, quod si correxeris unam,
 Nullus in egregio corpore neuus erit. *ibid.*
 Vique solebamus consumere longa loquendo
 Tempora, sermoni deficiente die:
 Sic ferat ac referat tacitas nunc littera voces,
 Er peragant lingua charta manusq; vices.
 Quod tibi ne nimium videar diffidere, si q; *ibid.*
 Versibus his paucis admonuisse satis,
 Accipe quo semper finitur epistola verbo,
 Atque meis discent ut tua fata, vale.

Amantium scripta nō relegenda, sed cōburenda.

Quid. lib. 2. de Remed. amoris.

Scripta caue relegas blanda seruata puella.
 Constantes animos scripta relecta mouent.
 Omnia pone feres, quamuis inuitus, in ignes.
 Et dic, ardoris sit rogas iste mei.

Scripta non precipitanda, sed in nonum annum
 premenda sunt. i. tam diu asseruanda, donec
 & alij & tu ipse diligenter castigaris.

Horat. satyr. 10. lib. 1.

Sape stilum vertas, iterum, quæ digna legi sint
 Scripturus, neque te ut miretur turba labores,
 Contentus paucis lectoribus.

Idem de Arte Poëtica.

- Si quid tamen olim

Scrip

Scripseris
 Et patris,
 Membran
 Quod no
 Scripto

Sumite m
 Viribus,
 Quid va
 Nec facu

P

Quid me
 Non fa

Turpe es
 Et pre

Omnia
 Flam

Dulce q
 Respici

Non ita
 In

Quicqu
 Aurib

Dom n
 Carmi

*Scripteris in Metij descendat iudicis aureis,
Et patris, & nostras, nonumq; prematur in annu.
Membranis intrus positus delere licebit,
Quod non edideris.*

Scriptores materiam viribus æquam sumant.

Horat. de Arte Poëtica.

*Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri: cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.*

Propert. lib. 3. eleg. ad Mæcenat.

*Quid me scribendi tam vastum mittis in æquor?
Non sunt apta mea grandia vela rati.
Turpe est quod nequeas capiti committere pōdus,
Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
Flamma nec ex aquo ducitur vlla iugo.*

Titus Calphurnius eclog. 4.

*Dulce quidem resenas, nec te diuersus Apollo
Respicit, o iuuenis, sed magna munera Romæ
Non ita cantari debent, ut ouile Menalca.*

In omni scripto fides & pietas exigitur.

Titius Calphurn. Eclog. 4.

*Quicquid id est, syluestre licet videatur acutis
Auribus, & nostro tantum memorabile pago,
Dum mea rusticitas, si non valet arte polita
Carminis, at certe valeat pietate probari.*

DE SENECTVTE.

Senectutis periphraſis.

Cornelius Gallus.

Stat dubius tremulusq; senex, ſemperq; malorum

Credulus, & ſtultus qua facit ipſe timet.

Laudat prateritos praſentes deſpicit annos.

Hoc: antiũ rectum quod facit, ipſe putat.

Et infra.

Ha ſunt primitia mortis, his partibus aetas

Deſluit, & pigris greſſibus ima petit.

Non habitus, non ipſe color, non greſſus euntis.

Non ſpecies eadem qua fuit antiũ manet.

Labitur ex humeris demiſſo corpore veſtis,

Quaque brevis fuerat iam modo longa mihi eſt.

Contrahimur, miroq; modo decreſcimus ipſi,

Diminui noſtri corporis oſſa putes,

Nec calum ſpectare licet, ſed prona ſenectus

Terram à qua genita eſt, & reditura videt.

Filq; iripes proſus quadrupesq;, vt parvulus in-

Et per ſordentem ſebile ſerpi humum. (ſanctus)

Orius cuncta ſuos repetunt, mortemq; requirunt,

Ei redit ad nihilum, quod fuit antiũ nihil.

Hinc eſt quod baculo incumbens ruitura ſenectus

Aſſiduo pigrã verberè pulſat humum,

Et numeroſa mouens certo veſtigia paſſu,

Talia rugato creditur ore loqui,

Suſcipe me genitrix, nati miſerere laborum,

Membra velis gremio ſeſſa ſortare tuo.

Senectus

Inde ſenil

Aut ſpoli

Noſtra q

Corpora

Gras erim

Se

-Nec

Debilita

Senec

-Sed ia

Terga de

Se ſolum

Et qu

Multa li

Horre

Deſicit a

O ſola

Omnia i

Nil ſa

Arri

Incipi

Ha ſunt

Deſlu

Senectus hyemi comparatur.

Quid. lib. 15. Metamorph.

Inde senilis hyems tremulo venit horrida passus,
 Aut spoliata suos, aut quos habet alba capillos.
 Nostra quoque ipsorum semper, requieque sine ulla
 Corpora vertuntur, nec quod fuimus ve sumus us,
 Cras erimus.

Senectus animi vires non debilitat.

Vergil. lib. 10. Æneid.

-Nec tarda senectus

Debilitat vires animi, mutatque vigorem.

Senectus ægra dicitur, quia ægritudinibus
 plena obrepit.

Quid. lib. 14. Metamorph.

-Sed iam felicior ætas

Terga dedit, tremuloque gradu venit ægra senectus.

Senectus arrogans ac loquax est.

Cornelius Gallus.

Se solum doctum, se iudicat esse peritum,

Et quod sit sapiens desipit ipse magis.

Multa licet nobis referens, eademque renouens

Horret, et alloquium conspuit ipse suum.

Deficit auditor, non deficit ipse loquendo,

O sola fortes garrulitate senes.

Omnia ne quicquam clamorosis vocibus implet,

Nil satis est, horret que placuere modo.

Arridet de se ridentibus, ac sibi plaudens

Incipit opprobrio lætior esse suo.

Hæ sunt primitiæ mortis, hæ paribus ætas

Defluit.

Senectutem quæ dedeçant.

Cornelius Gallus.

*Turpe seni vultus nitidi, vistesque decora,
Atque etiam est ipsum viuere turpe senem.
Crimen amare iocos: crimen conuiuia, cantus,
O miseri quorum gaudia crimen habet.*

Senectus baculo gressum adiuuat.

Ouid. lib. 8. Metamorph.

*Membra leuant baculus, tardi que senilibus annis,
Titus Calphurn. Eclog. 5.*

*Aspicias ut nobis iam dudum mille querelas
Adferat, & baculum premat inclinata senectus.*

Seneca in Hercule furente.

Iners senectus adiuunt baculo gradum.

Senectus multa cōmoda secum adfert, atq. aufert.

Horat. in Arte Poëtica.

*Multa ferunt anni venientes commoda secum,
Multa recedentes adimunt. Cornel. Gallus.*

*Tu ne sola tibi subdis miseranda senectus,
Cui cedit quicquid vincere cuncta potest?
In te corruimus, tua sunt quacunque fatiscunt,
Vltima queque tuo conficis ipsa malo.*

Senectus iuuentæ similis grata est.

Aufonius in Chilonis sententiis.

Grata senectus homini parilis iuuentæ.

Senectus magis morte metuenda est,
nam morbus est.

Iuuenalis satyra II.

Non prematuri cineres, nec funus acerbum

Luxuria,

Senectus

Senectutis

Multa sen

Quarit, &

Vel quod

Dilator, (

Difficilis,

Se puero,

Sed quā

Plena m

Dissimil

Pendent

Quales a

In vetul

Plurima

Hoc, at q

Vna sen

Et iam l

Frangen

Vsq̄ue a

Vt capt

Non ead

Gaudia

Praterea

LXXII

Luxuria, sed morte magis metuenda senectus.
Terentius in Phorm.

Senectus ipsa morbus est.

Senectutis incommodorum descriptio notabilis:
Horat. de Arte Poët.

Multa senem circumveniunt incommoda, vel quod

Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti.

Vel quod res omnes timide gelidaque ministrat:

Dilator, spe longus, iners, auidusque futuri,

Difficilis, querulus, laudator temporis acti

Se puero, castigatorem, censorque minorum.

Iuuenalis satyra 10.

Sed quam continuis, & quam longa senectus

Plena malis deformem & terrum ante omnia vultum,

Dissimilemque sui, deformem pro cute pellem,

Pendentisque genas & tales aspice rugas,

Quales umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,

In vetula scalpit iam mater simia bucca.

Plurima sunt iuuenum discrimina, pulchrior ille

Hoc, atque ille alio, multum hic robustior illo

Vna senum facies, quum voce trementia labras

Et iam leue caput, madidique infantia nasi,

Frangendus misero gingiua panis inermi,

Vsque adeo grauis uxori, natisque sinique,

Vt captatori moueat fastidia Cossò.

Non eadem vini atque cibi torpente palato

Gaudia. Et post patuca.

Præterea minimus gelido iam corpore sanguis

Febre calet sola, circumfilit agmine facto
 Morborum in genus omne, quorum si nomina quaras,
 Præptius expediam quot amauerit Hippia mæchos,
 Quot Themison agros autumnno occiderit uno,
 Quot Basilus socios, quot circum scripserit Hirrus
 Pupillos. Ibidem.

Ille humero, is lumbis, hic coxa debilis, ambos
 Perdidit ille oculos, & luscis inuidet, huius
 Pallida labra cibum cupiunt digitis alienis.
 Ipse ad conspectum cœna diducere rictum
 Suetus, hi at tantum, ceu pullus hirundinis ad quem
 Ore volat pleno mater ieiuna: sed omni
 Membrorum damno maior dementia, qua nec
 Nomina seruorum, nec vultum agnoscit amici,
 Cum quo præterita cœnauit nocte, nec illos
 Quos genuit, quos eduxit.

Ibidem.

Vt vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt
 Funera natorum: rogas aspiciendus amata
 Coniugis & fratris, plenaque sororibus urna.
 Hac data poena diu uiuentibus, ut renouata
 Semper clade domus, multis in luctibus, inque
 Perpetuo mœrore, & nigra veste senescant.

Boëtius Metro I. lib. I.

Venit enim properata malis inopina senectus,
 Et dolor at aeternam iussit inesse suam:
 Intempestiui funduntur vertice cani,
 Et tremit effæcto corpore laxa cutis.

Plaut.

Consita
 Corpus, vi
 mala est
 Nam res p
 fert, qua
 Omnes, na
 Senect
 qu
 C
 Ventura n
 Sic null
 Sene
 Odiosa est
 Emerit
 Deseror, e
 Senes à
 I
 Non es au
 Cum viti
 Ambition
 Somnia, t
 Nocturno
 Natales g
 tenior &
 Quid te e
 tuere si

Plautus in Mænech.

*Consitus sum senectute, onustum gero
Corpus, vires reliquere, ut atas mala est merx?
mala est ergo,*

*Nam res plurimas pessimas, quum aduenit, ad-
fert, quas si autumem*

Omnes, nimis longus sermo est.

*Senectutis memoria assiduò retinenda est,
quia homini non parum confert.*

Quid. lib. 3. de Arte amandi.

Ventura memores iam nunc estote senecta.

Sic nullum vobis tempus abibit iners.

Senectus odiosa est adolescentulis.

Terentius in Hecyra.

Odiosa est hac atas adolescentulis.

Emerita senectæ iam nulla præmia dantur.

Claud. de bel. Gildon.

Deseror, emerita iam præmia nulla senecta.

Senes à noxiis omnibus nudati esse debent.

Horat. lib. i. epist. ad Florum.

Non es auarus, abi, Quid cetera? num simul isto

Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani

Ambitione? caret mortis formidine & ira?

Somnia, terrores magicos, miracula, sagas?

Nocturnos lemures, portentosa; Thessala rides,

Natales grate numeras? ignoscis amicis?

Senior & melior sis accedente senecta?

Quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?

Vivere si rectè nescis, decere peritis.

Plaut.

Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti,
 Tempus abire tibi est, ne potum largius equo
 Rideat & pulset lasciva decentius aetas.

Plautus in Milite.

Vacuum esse istac te aetate hic decebat noxijs:
 Ibidem ut tempus anni, aetatem aliam aliud fa-
 Etum conuenit.

Senio ac vetustate confectis quiescendum est.

Propert. eleg. 20 lib. 2.

Miles depositis annosus secubat armis,
 Grandaeuq; negant ducere aratra boues.
 Putris & in vacua requiescit nauis arena,
 Et vetus in templo bellica parma vacat.

Senes communiter auari sunt.

Terentius in Adelphis.

- O noster Demea,

Ad omnia alia aetate sapimus rectius.
 Solum unū hoc vitium adfert senectus hominibus.
 Attentiores sumus ad rem omnes, quam sat est.
 Senes felices dicuntur per antiphrasim.

Iuuenalis satyra 10.

Rex Pylius (magno si quicquam credis Homero)
 Exemplum vite fusi à cornice secunda.
 Felix nimis, qui per tot secula mortem
 Distulit, atque suos iam dextra computat annos.
 Quippe nouum toties mustum bibit, oro parūper
 Attendas, quantum de legibus ipse queratur
 Fatorum, & nimio de stamine, quum videt acris

Anti-

Antiloch.
 Quisquis
 Quod fac

Prima la
 Memoria

Senes

Magna f
 Inque

Nec nisi
 Nome

Verba q
 Dicer

Improb
 Credeba

Si iuue
 Barbat

Plura a

Tam v
 Prima

Ser
 Oui

*Antilochi barbam ardētem, nam querit ab omni
Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiserit ævo.*

Senes immemores sunt.

Seneca in Oedipo.

Prima languescit senum

Memoria, longo lassâ sublabens senu.

Senes reuerendi sunt summopere, exemplo
antiquorum.

Quid. lib. 5. Factor.

*Magna fuit capitibus quondam reuerentia cani,
Inque suo pretio ruga senilis erat.*

Ibidem.

*Nec nisi post annos patuit tunc curia seros,
Nomen & ætatis mite Senatus habet.*

Et infra.

*Verba quis auderet coram sene digna rubore
Diceret Censuram longa senectâ dabat.*

Iuuenalis satyra 13

Improbitas illo fuit admirabilis ævo.

Credebant hoc grande nefas, & moriepiandum,

Si iuuenis vetulo non assurrexerat, & si

Barbato cuicumque puer, licet ipse videret

Plura domi fatra, & maiores glandis aceruos:

Tam venerabile erat præcedere quatuor annis:

Primaq; par aded sacra lanugo senectæ.

Senem acta generosa hominem reddunt.

Quid. Epist. cons. ad Liuiam de mor. filij.

Ipse tibi emissus nebulosum littus Auerni

Sic liceat forti verba tot ore sonet:

Quid numeras annos? vixi maturior annis.

Acta senem faciunt, hac numeranda tibi.

Erons tristis senem decet.

Seneca in Hippolyto.

Latitia iuuenem, frons decet tristis senem.

Senum officium est iura & leges & noscere.

Ouid. lib. 9. Metamorph.

Iura senes norint, & quid liceat q̄, nefas q̄,

Fas q̄, sit inquirant, legum q̄, examina seruent.

DE SERMONE.

*Sermone docto, ac hilari ioco terendum
est tempus hyemale.*

Stadius lib. 4. Sylvarum.

Nobis verus amor, medio q̄, Helicone petitus

Sermo, hilare q̄, ioci brumalem absumere noctem

Sua serunt, mollēque oculis expellere somnum.

*Sermo utilis ac dulcis omnium suffragia
tibi vendicat.*

Horat. in Arte Poëtica.

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

*Omnis hominum sermo, in his duobus mono-
syllabis. Est, & Non, versatur.*

Verg. de Est & Non.

Est, & Non, cuncti monosyllaba nota frequentat,

Hes dēptis nihil est hominū quod sermo volutet,

Omnia in his, & ab his sunt omnia, siue negoti,

Sine

Sine oti q̄

Qualis v

Sermo

Suspecta

Cedo, qu

verbo

Sermo

cu

Sed ne ci

Ipsa fides

Serm

-ibat

Et comit

Ingredie

Exempla

O dea, si

Et vacet

Ante die

Desinet

Aequore

In specie

Sineoti quicquam est, seu turba, sine quietis.

Qualis vita hominis, duo quã monosyllaba versãt

Sermo omnis siue colloquium in pauca conferendus est, ne suspectus fiat.

Seneca in Medea.

Suspecta ne sint longa colloquia, amputa.

Terentius in Phormione.

Cedo, quid portas obsecro, atque id si potes, uno verbo expedi.

Sermone longo, verborumque ambage ac circuitu manifesta probanda non sunt.

Manilius lib. 2. Astron.

Sed ne circuitu longo manifesta probentur,

Ipsa fides operi faciet pondusq; fidemq;.

Sermo facundus in via pro vehiculo est.

Verg. lib. 8. Æneid.

Ibat rex obsitus auro,

Et comitem Aeneam iuxta natumq; tenebat,

Ingrediens variosq; viam sermone leuabat.

Exempla sermonis qui vno die nõ poterit absolui.

Vergil. lib. 1. Æneid.

O dea, si prima repetens ab origine pergam,

Et vacet annales nostrorum, audire laborum,

Ante diem clauso componet vesper olympo.

Ovid lib. 14. Metamor.

Desinet ante dies & in alto Phœbus anhelos

Aequore tinget equos, quã cõsequar omnia dictis

In species translata novas.

Plautus in Captiujs.

*Si ego itē memorē, quæ me erga multa fecisti bene,
Nox diem adimat.*

DE SERVITVTE.

Seruum esse, durum & graue est.

Seneca in Troade.

Durum, inuisum, graue est

Seruitia ferre.

Seruum innocentem fidelē me esse decet confidentem apud herum suum.

Plautus in Captiuis.

*Decet innocentem seruum atq; innoxium
Confidentem esse suum apud herum potissimum.*

Propertius lib 3. Eleg.

*Omnis enim debet sine vano ruitius esse,
Maiorēque timens seruus habere fidem.*

Seruū oculos, manus, verbāq. domita habere de.

Plautus in Milite.

(cet.

-Nam homini seruo suos

Domitos oportet habere oculos, & manus,

Orationēque.

Seruum scire decet potius quàm loqui.

Plautus in Epidico.

*Sed taceam, optimum est plus scire satius est,
Quàm loqui seruum hominem, ea sapientia est.*

Seruum superbum esse non decet.

Plautus in Asinar.

Non decet superbum esse hominem seruum.

Seruum domini sui voluntatem in pectore
habere decet.

Plautus

Qui her
Ne ade

portet

Qua he

Seruos

Cliente

mali

Id hau

tum

Quoius

Nequa

Frugi.

vsqu

Sollicit

datu

Seru

Reges &

Qui se

Quod

S

Fallitu

Seruiti

Plautus in Perfa.

Qui hero suo seruire vult, bene seruit seruitutem,
 Na ad eol illum multa in peōre suo collocare o-
 portet,

Qua hero placere cēseat presenti atq; absenti suo.
 Seruos complures omnes habere volūt nihil in-
 terim curantes bonine an mali sint.

Plautus in Menæch.

Cientes sibi omnes volunt esse multos: bonine an
 mali sient

Id haud quaritāt, res quaritur magis quàm cliē-
 tum fides.

Quoiusmodi cluat: si est pauper, atq; haud malus,
 Nequam habetur: sin diues est, habetur is cliens
 Frugi, qui neque leges, neq; equum, neque bonum
 vsquam colunt,

Sollicitos patronos habent, datum denegant quos
 datum est.

Seruus esse debet qui se non habet, & qui
 assidue concupiscit.

Martialis lib. 2. Epigr.

Reges & dominos habere debet,

Qui se non habet, atque concupiscit

Quod reges dominiq; concupiscunt.

Seruus non est qui pio atque egregio
 subiicitur principi.

Claud. lib. 3. in Stilic. laudes.

Fallitur egregio quisquis sub principe credit
 Seruitium: nunquam libertas gratior extat,

Quàm sub rege pio.

Seruo atque captiuo si addatur malum, ad maius
malum promptissimus efficitur.

Plautus in Menæch.

*Homines captiuos qui catenis vinciunt,
Et qui fugitiuis seruis induunt compedes,
Nimis stulè faciunt, mea quidem sententia.
Nam homini misero malum si accidit ad malū,
Maior lubido est fugere, & facere nequiter.
Nam se ex catenis eximunt aliquo modo,
Tum compediti ianuam lima perterunt,
Aut lapide excutiunt clauum.*

DE SIMILITVDINE.

Similitudinis maximæ, quæ aliquando inter
duos apparet, intimatio iucunda.

Plautus in Menæchmis.

*Nam ego hominem homini similiorem nunquam
vidi alterum,
Nec aqua aqua, nec lacte lacti, crede mihi, usquã
similius,*

Quàm hic tui est, tuq; huius.

Simile suum simile naturaliter diligit, & est ar-
gumentum à contrario sumptum.

Horatius lib. I Epist. ad Lollium.

*Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi,
Sedatum celeres, agilem gnauumq; remissi.*

Iuuenalis.

Magna inter mores concordia.

*Postremo
Mea dicit
qua ju
Nihil eg
uni m
Qui pol
Reliquit
Ar*

*Scilicet
Et ser
Rustice
Recte*

*Qui fin
Non
Sin*

*Nulla
Forma
No*

Simi;

Felice

Similium idem est iudicium.

Plautus in Mostellaria.

Postremò, si dictis neqs perduci, ut vera hac credas
Mea dicta, ex factis nosce rem. vides qua sim, &
qua fui ante?

Nihilo ego minus, quàm nũc tu, amata sum, atq;
uni modò gessi morem,

Qui pol me, ubi atate hoc caput colorẽ cõmutavit,
Reliquit, deseruitq; me. tibi itidẽ futurum credo.

Artifices eiusdem artis & professionis
sefe mutuò amant.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

Scilicet ingenis aliqua est concordia iunctis,

Et seruat studij fœdera quisque sui.

Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,

Rectorem dubia nauita puppis amat.

DE SIMVLACRIS.

Simulacra non esse Deos.

Martialis lib. 3. Epigram.

Qui finxit sacros auro vel marmore vultus,

Non facit ille deos: qui colit, ille facit.

Simulacris nihil prorsum diuinitatis inest.

Stadius lib. 2. Thebaid.

Nulla autem effigies, nulli commissa metallo

Forma Dei: mentes habitare & pectora gaudet.

Non simulacra, sed deum videns felix est.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

Felices illi qui non simulacra, sed ipsos,

Quique Deum coram corpora vera vident.
 Pro Deo, simulacra coluntur perperam.
 Ouid. lib. 2. de Ponto.

Quos dedit ars vultus effigiemq; colo.
Sic homines nouere deos, quos arduus aether
Occulit, & colitur pro Ioue forma Iouis.

DE SIMVLATIONE.

Simulare, loco, scilicet, & tempore, prudentis est.
 Vergil. lib. 1. Æneid.

Talia voce refert, curisq; ingenibus ager,
Spem vultu simulat, premit altum corde dolorē.
 Plautus in Trinummio.

Sapiens quidem pol ipse fingit fortunam sibi.
 Terentius in Adelph.

Simulare certi est hominis.
 Vide tit. de Dissimulatione.

DE SITI.

Sitienti etiam aqua dulcis est, nectarque sapit.
 Ouid. lib. 6. Metamorph.

Hauslus aque mihi nectar erit, vitãq; fatebor
Accepisse simul, vitam dederitis in undis.

Sitis maximæ intimatio.

Ouid. lib. 6. Metamorph.

- Non ego nostros

Abluere hinc artus, lassataq; membra parabam,
Sed releuare sitim, caret os humore loquentis,
Et fauces arent, vixq; est via vocis in illis.

DE

Sobriet

Accipe n

Adferat.

Vt nocea

Que sim

- Vides

Coena de

Hesterni

Atque a

Alter v

Membra d

So

Prouoce

Ingenio

Viq; ar

Sol

Omnia

Nec pri

Quam

Natura

DE SOBRIETATE.

Sobrietas quanta commoda adferat corpori-
bus nostris.

Horat. lib. 2. satyra 2.

*Accipe nunc victus tenuis, quæ quantaq; secum
Adferat, in primis valeas bene: nam varia res
Ut noceant homini credas, memor illius esca
Que simplex olim tibi sederit.* Et infra.

*- Vides ut pallidus omnis
Coena desurgat dubia: quin corpus onustum
Hesternis vitiis, animum quoq; pregrauat una,
Atque adfigit humo diuina particulam aure:
Alter ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.*

DE SOLERTIA.

Solertia parit artes, egestas inquit,
vsus verò nutrit.

Claud. lib. 3. de Rapt. Proserp.

*Prouocet ut segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa vias paulatim exploret egestas,
Viq; artes pariat solertia, nutriat vsus.*

Solertia conando omnia vincere dicitur.

Manilius lib. 1. Astronom.

*Omnia conando docilis solertia vicit,
Nec prius imposuit rebus finemq; manumq;
Quàm calum ascendit ratio, cœpitq; profundis
Naturam rerum causis, viditq; quod vsquam est.*

Solers homines pigros, qui nihil esse
dicuntur odit.

Plautus in Rudente.

- Opera

*Haud fui parcus mea: nimis homo nihil st, qui pi-
ger est,*

Nimisq; id genus odi ego male.

DE SOMNO ET SOMNIIS.

Somnij vis, eiusque regiae descriptio.

Ouid. lib. II. Metamorph.

*Est prope Cimmerios longo spelunca recessu,
Mons cauus, ignavi domus & penetrabilia somni,
Quò nunquam radijs oriens, medijsve cadens
Phœbus adire potest, nebula caligine mixta,
Exhalantur humo, dubia crepuscula lucis:
Nil vigil ales ibi cristati cantibus oris
Euocat auroram, nec voce silentia rumpunt,
Sollicitive canes, canibusve sagacior anser.
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
Humaneve sonum reddunt conuicia lingua.
Muta quies habitat: saxo tamen exit ab imo
Riuus aquae Lethes, per quē cū murmure labens
Inuitat somnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri foecunda papauera florent,
Innumeraq; herba, quarum de lacte soporem
Nox legit, & spargit per opacas humida terras.
Ianua, ne verso stridorem cardine reddat,
Nulla domo tota est, custos in limine nullus.*

At medio
Plumeus;

Quo cuba
tunc circ

Somnia v

Sylua geri

S

Veris mis

Certus, &

Pater ô re

Lucis req

Qui par

Pavidus

Placidus

Cogis len

Somnu

Volucer

Fraier d

Somnu

hu

-Tu

Somne

Pars h

At medio i horus est Hebeno sublimis in anro
 Plumeus, unicolor, pullo velamine tectus,
~~Quo cubat ipsa Divos membris languore juvatis.~~
 Hunc circa passim varias imitantia formas
 Somnia vana iacent totidem, quot messis aristas,
 Sylva gerit frondes, eiectat littus arenas.
 Seneca in Hercule furente.

Veris miscens falsa, futuri
 Certus, & idem pessimus auctor.

Pater o rerum, portusq; vitæ,
 Lucis requies, noctisq; comes,
 Qui par regi, famuloq; venis,
 Pavidus fessum, lenisq; foveas
 Placidum lethi genus humanum,
 Cogis lentam discere mortem.

Somnus Astrææ, id est, iustitiæ filius, mortisque
 frater esse dicitur.

Seneca in Hercule furente.

Volucer matris genus Astrææ
 Frater dura languida mortis.

Somnus animi quies, malorum domitor, atque
 humanæ vitæ pars melior esse dicitur.

Seneca in Hercule furent.

-Tu o domitor

Somme malorum, requies animi,
 Pars humana melior vitæ.

Somnus mortis imago esse dicitur.

Quid. lib. 2. eleg. siue Amor.

Stulte, quid est somnus, gelide nisi mortis imago

Longa quiescendi tempora fata dabunt.

Somnus homini a prandio non est bonus.

Plautus in Most.

Non bonus est somnus homini de prandio.

Somnus diurnas animi cogitationes, quandoque, scilicet, refert.

Seneca in Octavia.

Quaecunque mentis agitat infestus vigor,

Ea per quietem sacer, & arcanus refert,

Veloxq; sensus.

Claud. in præfat. 6. lib. de cons. Honor.

Omnia qua sensu voluntur vota diurno,

Tempore nocturno reddit amica quies,

Venator defessa toro quum membra reponit,

Mens tamen ad sylvas, & sua lustra redit.

Iudicibus lites, auriga somnia curru,

Vanaq; nocturnis meta cauetur equis.

Furto gaudet amans, permutat nauita merces,

Et vigil elapsas querit auarus opes.

Blandaq; largitur frustra scientibus agris

Irriguum gelido pocula fonte sopor.

Me quoque Musarum studium sub nocte silenti

Artibus assiduis sollicitate solet.

Namq; poli media stellantis in arce videbar

Ante pedes summi carmina ferre Iouis.

Somnus agrestium, id est, pauperum,

lenis esse dicitur.

Horat. oda 3. lib. 1.

-Somnus agrestium

Lenis

Lenis viro
Fastidit.

Veris miso
Certus, &

Tu leuis e
Gaudia
Somn

Somnia f
Et pau

Tale ni
Fallit

Nam m
AMP. A
multo

Quam
Magi
S

Horat.

*Lenis virorum, non humiles domos
Fastidit.*

Somnus falsa veris miscet.
Seneca in Hercule furente.

*Veris miscens falsa, futuri
Certus, & idem pessimus auctor.*

Ouid. lib. 2. Elegia.

*Tu levis es, multoq; tuis ventosior alis,
Gaudiaq; ambigua dasq; nega(q; fide.
Somnia fallacia vanave ferè omnia sunt.*

Tibullus lib. 3. Elegia 4.

*Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere iubent.*

D E S P E.

Spes decipit multos.

Ouid. Epist. 16. Heroid.

*Tale nihil timeo, sed nec Medea timebat:
Fallitur augurio spes bona saepe suo.*

Plautus in Rudente.

*Nam multa prater spe scio multis bona evenisse.
A.M.P. At ego etiam qui speraverint spem decepisse
multos.*

Spes in bonitate Dei retinenda est.

Ouid. lib. 1. de Ponto.

*Quamvis est igitur meritis indebita nostris,
Magna tamen spes est in bonitate Dei.*

Spes longitudinis vitę refecanda est.

Horat. Oda. 11. lib. 1.

-Et spatio brevi

*Spem longam referes, dum loquimur fugit inuida
Ætas, carpe diē, quam minimū credula postero.*

Spes pretio emenda non est.

Terentius in Adelphis.

Ego spem pretio non emo.

Spes timorūque homines maximè agitant.

Seneca in Hercule furente.

*Turbine magno spes sollicita
Vrbibus errant, trepidiq; metus.*

Terent. in And.

-Va misero mihi,

*Vt animus in spe atq; in timore vsq; antehac at-
tentus fuit.*

*Itaque postquam adempta spes est, lassus cura cō-
fectus stupet.*

Spes vitam hominum fouet.

Quid, lib. 1. de Ponto.

Spes igitur pœna menti Gracine leuanda

Non est ex toto nulla relicta mea.

Hac dea, quum fugerēt sceleratas numina terras,

In dijs inuisa sola remansit humo.

Hac facit, ut videat quum terras undiq; nullas

Naufragus, in medijs brachia iactet aquis,

Hac facit ut viuat fossor quoque cōpede vincētus,

Liberatq; à ferro crura futura putet,

Sape aliquem solers medicorum cura relinquit,

Nec spes huic, vena deficiente, cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem,

Atque aliquis pendens in cruce voia facit.

Hac

Hac dea qu
Non est
Me quoqu
Argui

Iam mala

Spes for

Spes alit

Semin

Hac laqu

Quum

Spes etia

Crura

Spe sub

Itaque p

fectus

Spes anx

Stat

Extrah

Et qua

Spes vb

Spe

Qui nil

Inspira

Hac dea quàm multos laqueo sua colla ligantes,
Non est proposita passa perire nuce.

Me quoque conantem gladio finire dolorem
Arguit iniecta continuitq; manu.

Tibullus Eleg. vlt. lib. 2.

Iam mala finissem letho, sed credula vitam

Spes fouet, & melius cras fore, semper ait.

Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis

Semina, qua magno foenore reddat ager.

Hac laqueo volucres, hac captat arundine pisces,

Quum tennes hamos abdidit ante cibis.

Spes etiam valida solatur compede vinctum,

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Spe sublata ab ipso animo, citò deficit homo.

Terentius in Andria.

Itaque postquam adempta spes est, lassus cura cõ-
fectus stupet.

Spes anxia longaque mentem extrahit, cruciat, ac
longo voto gaudia consumit.

Stat. lib. 1. Theb. - Spes anxia mentem

Extrahit, & longo consumit gaudia voto.

Idem lib. 2. Thebaid.

Et qua non grauior mortalibus addita cura

Spes ubi longa venit.

Sperare qui nihil potest, desperet nihil.

Seneca in Medea.

Qui nil potest sperare, desperet nihil.

Inesperata sepius ac magis eueniunt, quàm sperata.

Plautus in Mostel.

*Inesperata accidunt magis sepe, quàm quæ speres.*Spes in res mortales collocanda non est,
quia caducæ sunt.

Silius Italicus lib. 7. bel. Pun.

*Spes heu fallaces, oblitaq; corda: caducum
Mortali quodcunque datur.*

Spes & timor dubiam faciunt fidem.

Ouid. Epist. 7. Heroid.

-Alternant spesq; timorq; fidem.

DE STUDIO.

Studio litterarum sedulo, præsertim in iuveni.
li ætate, incumbendum est.

Tibullus eleg. 8. lib. 1.

*At tu, dum primis floret tibi temporis ætas,
Uttere, non tardo labitur illa pede.*

Claud. de 4. Honorij Conf.

*Interea Musis animus dum melior instet,
Et qua mox imitere legas, nec desinat unquam
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.*

Studio non intendens vitio deditus erit.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lollium.

*Si non intendes animû studijs, & rebus honestis,
Inuidia, vel amore vigil torquebere.*

Studium dolorem aufert.

Ouid. lib. 5. de Tristib.

*Quot frutices sylvæ, quot flauas Tiberis arenas,
Mollia quot Martis gramina campus habet,*

Tot, mala

Nulla n

S

Scilicet est

Tempu

Saucius et

Immem

Nil sibi cu

Et ducit

Libro

Aufon

Emptis q

Doctum

Hoc gener

Hodie

Stud

Da venia

Ducitu

Impetus

Qui pr

At teno

Cultor en

Iruge Cl

Tot

Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesq̄

Nulla nisi studio, Pieridumq̄ mora.

Sua quemque studia delectant.

Quid. lib. i. de Ponto.

Scilicet est cupidus studiorum quiq̄ suorum,

Tempus & a ueta ponere in arte iuuat.

Saucius euitat pugnam gladiator, & idem

Immemor antiqui vulneris arma capit.

Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis,

Et ducit ad remos, qua modo nauit aqua.

Librorum copia absque studio hominem
non reddit doctum.

Ausonius in Epigram. ad Philomusum.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta est,

Doctum & grammaticum te Philomuse putas.

Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita con-

Hodie mercator, cras citharædus eris. (de,

Studij remissi intimatio, uenæque, per-
pulchra imploratio.

Quid. lib. 4. de Ponto.

Da ueniam fasso, studijs quoque fræna remissi;

Ducitur & digitis litera rara meis.

Impetus ille sacer, qui uatum pectora nutrit,

Qui prius in nobis esse solebat, abest,

Studiosi intimatio notabilis.

Iuuenalis satyra 8.

At te nocturnis iuuat impallescere chartis,

Cultor enim iuuenum purgatas inserit aures

fruge Cleanthea.

DE STVLTITIA.

Stultitia carere est prima sapientia.

Horat. lib. i. epist. ad Mæcenatem.

*Virtus est vitium fugere, & sapientia prima
Stultitia caruisse.*

Stulti proprium est velle nocere dum non potest.

Ausonius in Biæ senten.

Quid stulti proprium? Non posse, & velle nocere.

Stulto qui aduersatur, ipsum insanio-
rem reddit.

Plaut. in Amphitryone.

Non tu scis Bacche bachanti si velis aduersarier,

Et insania insanio-rem facies, feriet sapius,

Si obseruaueris, una resoluas plaga,

Irritabis crabrones.

DE SVBDITIS.

Subditos regem seu dominum timere decet.

Seneca in Octauia.

Decet timeri Casarem,

Subditi indigna vt habere debent, quæ heri
prælatiue faciunt ac imponunt.

Plautus in Captiuis.

Indigna digna habenda sunt, herus qua facit.

DE SVPERBIA.

Superbia mores egregios inquinat.

Claud. de 4. Honorij Consulat.

Inquinat egregios adiuncta superbia mores.

Super-

Superbi

Quum
Discessit,
Virtutum

Sum felix

Hoc quoq

Maior sum

Superbu

Maphe

Nec nostr.

Nec diuin

Spumaba

Deus t

Dominar

Sequitur

DE

Tacere

Loqui igr

Ta

Ne hoc q

Superbiæ solempne vitium est secundis rebus,
ac ingrata virtutum comes.

Claud. lib. 2. de Stilic. laud.

*Quum ipsa superbia longè
Discessit, vitium rebus solenne secundis,
Virtutumque ingrata comes.*

Superbiæ maximæ intimatio.

Ouid lib. 8. Metamorph.

*Sum felix, quis enim neget hoc? felixque manebo,
Hoc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
Maior sum quàm cui possit fortuna nocere.*

Superbus precibus signisve à Deo missis non
flectitur, ut de Turno dicitur.

Mapheus Vegius in Supplemento Verg.

*Nec nostra potuere preces inflectere durum,
Nec diuùm portenta animum, quin arctius ignè
Spumabat ferus ore vomens, bellumque ciebat.*

Deus superbis resistit atque eos humiliat.

Seneca in Herc. furente.

*Dominare timidus: spiritus alios gere.
Sequitur superbos victor à tergo Deus.*

DE TACITURNITATE.

Tacere qui nescit, idem & loqui ignorabit.

Ausonius in Pittaci senten.

Loqui ignorabit, qui tacere nescit.

Taciturnitatis maximæ intimatio.

Plautus in Perfa.

Ne hoc quoiquam homini dicerè, edictum est mihi

Magnopere, nec quoquam homini crederem, omnes muti ut prius

Loquerentur hoc, quàm ego.

Taciturnitas & Fides à seruis requiritur:

Terentius in Andria.

*Nihil istac opus est arte ad hanc rem, quam paro,
Sed his, quas semper in te intellexi sitas,*

Fide, & taciturnitate.

Taciturnitatis nimiae reprehensio.

Ausonius ad Paul.

Vnde istam meruit non felix charta repulsam?

Hostis ab hoste tamen per barbara verba salutem

Accipit, & saluae medijs interuenit armis.

Respondenti & saxa homini, percussus ab antris

Sermo redit, reboat nemorum vocalis imago,

Littorei clamant scopuli, dant murmura riuu,

Somniferumq; canit sepes depasta susurrum.

Est & arundineis modulatio musica ripis,

Atq; arguta suis loquitur corna pinea ventis

Incubuit folijs quoties lenis Eurus acutis,

Dindymaque Ideo respondent cantica luco:

Nil mutum natura dedit: non aëris ales,

Quodrupedésue silent: habet & sua sibila serpens,

Et pecus equoreum tenui vice vocis anhelat:

Cymbala dant flictu sonitum, dant pulpita saltu

Tacta pedum, lentis reboant caua tympana tergis,

Istiacosq; agitant Mareotica sistra tumultus,

Nec dodonei cessat tinnitus aheni,

In num

Respond

Tu vela

Aut tua

Obnixu

Quis pr

Scribere

Eximia

At co

Quam

Tan

Tacend

Alium

Nec re

Quis r

Ar

Finger

Qui n

Fid

*In numerum quoties radijs ferientibus ic̄ta
Respondent dociles moderato verbere pelues.
Tu velut Oebalijs hebetes taciturnus Amyclis
Aut tua Sygalion Aegyptius oscula signet,
Obnixus Pauline taces.*

Ibidem.

*Quis prohibet salue atque vale breuitate parata
Scribere, feliceſq; notas mandare libellis?*

Tacenda loqui laudabile non est.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Eximia est virtus prestare silentia rebus,
At contrà grauis est culpa, tacenda loqui.*

*Quàm bene quòd frustra captatis arbore pomis
Tantatus in media garrulus aet aqua.*

Tacenda sunt tibi ipsi ea, quæ taceri velis ab alio.

Seneca in Hippolyto.

Alium silere quod voles, prius file.

Horat. lib. 1. Epist. ad Quintium.

Nec retinent patula commissa fideliter aures.

Tacuisse minimus est labor,

Ouid. lib. 2. Eleg. siue amo.

Quis minor est autem, quàm tacuisse, labor?

Arcana commissa que tacere qui nescit,
hic fugiendus est,

Horatius satyr. 4. lib. 1.

Fingere qui non visa pot est, commissa tacere

Qui nequit, hic niger est, hūc tu Romane caueo.

Fideliter celanda sunt secreta, ne in odium
illius, qui commisit, incidas.

Iuuenalis satyra 9.

*Hac soli commissa tibi celare memento,**Et tacitus nostras intra te sige querelas:**Nam res mortifera est inimicus pumice leuis,**Qui modo secretum commiserat, ardet et odit.*

Terent. in Eunuch.

Tu pol si sapis, quod scis, nescias.

Idem in Heauton.

*Nescias quod scis, si sapis.**Arcana scrutanda non sunt, nec commissa effutienda.*

Horat. lib. i. epist.

*Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam,**Commissumque teges et vino tortus et ira.*

DE TEMPLIS.

*Templa restauranda sunt à posteris, ne
delicta maiorum luant.*

Horat. Oda 6. lib. 3.

*Delicta maiorum immeritus lues,**Romane, donec templa refeceris,**Aedesque labantes Deorum, et**Fœda nigro simulacra fumo.**Brennus Gallorū dux eò quòd Apollinis tēplum
spoliarat, ipse cum exercitu niuibus obruitur.*

Propertius lib. 3. eleg. de Auaritia.

*Torrida sacrilegum testantur lumina Brennum**Dum petit intonsi Pythia regna Dei.**Aut mons laurigero concussus vertice duras**Gallica Parnassi sparsit in arma niues.*

D E

DE T

Tempo
est

Nos quo

Flamm

Immorte

Qua r

Frigora

Interi

Pomifer

Brium

Temp

Sape et i

Hum

Corq; v

Inq; s

Dum z

Et tu

Tem

-Va

Si comp

DE TEMPORALIBVS REBVS.

Temporalium rerum gloria breuis & caduca
est, ideo in eis sperandum non est.

Quid. lib. 5. de Tristibus.

Nos quoque floruius, sed flos fuit ille caducus,
Flammaq; de stipula nostra breuisq; fuit.

Horat. Oda 7. lib. 4.

Immortalia ne speres monet annus, & alium
Quæ rapit hora diem.

Frigora mitescunt zephyris, ver proterit æstas,
Interitura simul

Pomifer autumnus fruges effuderit, & mox
Bruma recurrit iners.

Temporalium rerum amissio durissima est.

Quid. lib. 4. de Tristibus.

Sæpe et iam lacryma sum me scribente profusa,
Humidaq; est fletu littera facta meo:

Corq; vetusta meum iãquam noua vulnera norit,
Inq; fixum mœsta labitur imber aqua:

Dum vice mutata qui sim, fuerimque recordor,
Et tulerit quo me casus & vnda subit.

Temporalibus frui bonis qui vult, & animo
& corpore valeat necesse est.

Horat. lib. 1. Epist. ad Loll.

-Valeat possessor oportet,

Si comportatus rebus benè cogitat uti.

DE TEMPORE.

Descriptio sedis temporis.

Claud. Paneg. 2. in lau. Stilic.

Est ignota procul, nostraq; imperuia menti,
 Vix ademnda deis, annorum squalida mater
 Immensi spelunca cui, quæ tempore vasto
 Suppeditat reuocatq; sinus, cõplectitur antrum,
 Omnia qui placido consumit lumine serpens,
 Perpetuumq; viret squamis, caudamq; reduit
 Ore vorat tacito, relegens exordia lapsu,
 Vestibuli custos vultu longæua decoro,
 Ante fores natura sedet, cunctisque volantes
 Dependunt membris anima, mansura verendus
 Scribit iura senex, numeros qui diuidit aëtris,
 Et cursus stabilesq; moras quibus omnia viuunt
 Ac pereunt fixis cum legibus ille recenset.
 Incertum quid Martis iter, certumq; tonantis
 Proficiat mundo, quid velox semita Lunæ,
 Pigraq; Saturni, quantum Cytherea sereno
 Curriculo, Phœbiq; comes Cyllenius erret.

Temporis mutabilitas breuissima est, nam citissi-
 mē & irreparabiliter labitur.

Idem lib. 10. Æneid.

Et fugit interea, fugit irreparabile tempus.

Vergil. lib. 3. Georg.

Stat sua cuique dies, breue q; irreparabile tēpus
 Omnibus est vite.

Ouid. lib. 10. Metamorph.

Labitur oculiè, fallitque volubilis ætas,
 Et nihil est annis velocius.

Idem

Cuncta

Ipsa quo

Non sec

Nec leu

Virget ur

Tempor

Et noua

Fu que

Tempor

Et fu

-Eur

Nec qu

Nec

Vtendu

Nec b

Labitu

Et ce

Volat

Hora.

Senesc

Obrep

Nec

Idem lib. 15. Metamorph.

Cuncta fluunt, omnisq; vagans formatur imago.
 Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,
 Non secus ac flumen: neq; enim consistere flumen,
 Nec leuis hora potest, sed vtrunda impellitur vnda,
 Urgeturq; eadem veniens, urgetq; priorem,
 Tempora sic fugiunt pariter, pariterq; sequuntur,
 Et noua sunt semper. nã quod fuit ante relictũ est,
 Fitque quod haud fuerat, momẽtaque cuncta no-

Idem lib. 6. Faator. (uantur.

Tempora labuntur, tacitisq; senescimus annis,
 Et fugiunt frano non remorante dies.

Idem lib. 3. de Arte amandi.

-Eunt anni more fluentis aqua.

Nec qua praterijt cursu reuocabitur vnda,
 Nec qua praterijt hora redire potest.
 Viendum est atate, cito pede labitur atas,
 Nec bona tam sequitur, quã bona prima fuit.

Idem lib. 1. Eleg.

Labitur occulte, fallitq; volubilis atas,
 Et celer admissis labitur annus equis.

Seneca in Hippolyt.

Volat ambiguus mobilis alis

Hora.

Ausonius in Epigram.

Senescimus, effugit atas.
 Obrepfit non intellecta senectus,
 Nec reuocare potes, qui periere dies.

Idem

Tempus præfens aliã vitã aliosq; mores postulat.
Terentius in Andria.

Nũc hic dies aliã vitã adfert, alios mores postulat.

Tempore congruo omnia facienda sunt, nam hoc
præcipuum, ac omnium rerum primum est.

Quid. lib. 1. de Remed. amo.

*Aggrediar melius tunc, cum sua vulnera tangi
Iam sinet, & veris vocibus apertus erit.*

*Quis matrem nisi mentis inops, in funere nati
Flere vetat? non hoc illa monenda loco est:*

*Quũ dederit lacrymas, animũq; impleuerit agri,
Ille dolor verbis emoderandus erit.*

*Temporibus medicina valet: data tẽpore profunt,
Et data non apto tempore vana nocent.*

*Quin etiam accendas vitia, irritesq; vetando,
Temporibus si nõ aggrediare suis. 3. de Pont.*

Lata ferẽ letus cecini, cano tristina tristis.

Conueniens operi tempus utrunque suo est.

Idem lib. 1. de Arte amand.

Nec semper credenda Ceres fallacibus aruis,

Nec semper viridi concava puppis aqua.

Boëtius Metro 6. lib. 1.

Quum Phœbi radijs graue

Cancris sydus inastuat,

Tam qui larga negantibus

Sulcis semina credidit,

Elusus Cereris fide

Quernas pergat ad arbores.

M
 postulat. *Nunquam purpureum nemus*
Lecturus violas petas,
 postulat. *Quum sauis aquilonibus*
 nam hoc. *Stridens campus inhorruit,*
 a est. *Nec queras auida manu*
Vernos stringere palmites
 i tangi *Vuis si libeat frui.*
Autumno potius sua
 e nati *Bacchus munerata contulit.*

Terentius in Heauton.

o est: *Intēpore ad eā veni, quod rerū omnīū est primū.*
 rit agri,

Seneca in Medea.

profunt, *Compesce verba, parce iam demens minis,*
Animosq; minime temporī aptari decet,
 ando, *Tēpore & vetustate cōsumūtur ac mollescunt du*
 Pont. *rilsima quæq. , quin & omnia vitia tolerabiliora*
Virgil. eclog. 9. (funt.

est. *Omnia fert etas, animum quodq; , saepe ego longas*
Cantando puerum meminī me condere soles.

Idem in eleg. de Mæcen. obitu.

Tempore dispensat usus, & tempora cultus,
Hæc homines, pecudes, hæc moderantur aves.

Ouid. 15. Metamorph.

Tempus edax rerum, tuque inuidiosa verustas
Omnia destruitis, vitiat aque dentibus anni
Paulatim lenta consumitis omnia morte.

Idem lib. 2. de Arte amandis.

Lentescunt tempore curæ,

Vanescitque absens, & nouus intrat amor.

Idem lib. 4. de Ponto.

*Tabida consumit ferrum, lapidesque vetustas,
Nullaque res maius tempore robur habet.*

Idem lib. 4. de Tristib.

*Tempore ruricola patiens fit taurus aratri,
Præbet & incuruo colla premenda iugo,
Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.*

*Tempore Pœnorum compescitur ira leonum,
Nec feritas animo, quæ fuit ante, manet.*

*Quæq; sui iussis obtemperat Inda magistri
Bellua, seruitium tempore victa subit.*

*Tempus ut extentis tumeat facit vna racemis,
Vincens mariû capiant grana quod intus habet.*

*Tempus & in canas semen producit aristas,
Et ne sint tristi poma sapore facit.*

*Hoc dentem tenuat terram renouantis aratri,
Hoc rigidos silices, & adamantina terit,*

Hoc etiam seuas paulatim mitigat iras,

Hoc minuit luctus, mœstaq; corda leuat.

*Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,
Præterquam curas attenuare meas.*

Cornelius Gallus.

*Cuncta trahit secum, vertitq; volubile tempus,
Nec petitur certa currere quemq; via.*

Martial. lib. 6. Epigram.

Quid non longa dies? quid non consumitis anni?

Tibul.

Longa die.
Longa
Annus in
Annus.

Quid n
Permu

Omnia tē

Eximit ip

Quodq;

Ferre nou

Assidu

Ossa que p

Magna p

Ossa reor

Consultu

Qui deo

Oscula q

Non in

FLORES.

669

Tibull. eleg. 4. lib. 1.

Longa dies homini docuit parere leones,
 Longa dies molli saxa peredit aqua.
 Annus in apricis maturat collibus uvas,
 Annus agit certa lucida signa vice.

Claud. lib. 2. in Eutrop.

Quid non longa valebit
 Permutare dies?

Olymp. Nemesian. eclog. 3.

Omnia tēpus alit, tēpus rapit, usus in arcto est.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

Eximit ipsa dies omneis de corpore mendas,
 Quodq; fuit vitium desinit esse mora.

Terre noua nares taurorum terga recusant:

Affiduo domitas tempore fallit amor.

DE TERRA.

Terra mater est omnium.

Ouid. lib. 1. Metamor.

Ossa que post tergum magna iactata parentis.

Ibidem.

Magna parēs terra est, lapidēsque in corpore terra

Ossa reor dici, iacere hos post terga iubemur.

Ouid. lib. 2. Fastorum.

Consultitur Phœbus: fors est ita reddita: matri

Qui dederit primus oscula, victor erit.

Oscula quisque suæ matri properata tulerunt.

Non intellectu credula turba Deo.

Tibul.

Ibidem de Bruto.

*Ille iacens pronus, matri dedit oscula terra
Creditus offenso procubuisse pede.*

Lucret. lib. 2. de Nat. rer.

-Vnde alma liquentes

*Humorum guttas mater quum terra retepit,
Foeta parit nitidas fruges, arbutaque lata,
Et genus humanum, parit omnia seclâ ferarum
Pabula quâ prabet, quibus omnes corpora pascunt,
Et dulcem ducant vitam, prolemque propagent,
Quapropter merito maternum nomen adeptâ est.*

Terra in medio mundi sita, spherica,
immobilisque est.

Manilius lib. 1. Astron.

Vltima subsedit glomerato pondere tellus.

Ibidem.

*Est igitur tellus mediam sortita cavernam
Aëris, & toto pariter sublata profundo,
Nec parulas distenta plagas, sed condita in orbem
Undique surgentem pariter pariterque cadentem.*

In terram terrena quæque reuertuntur.

Lucanus lib. 7. bel. ciuil.

-Capit omnia tellus

Qua genuit, calo tegitur qui non habet urnam.

Lucret. lib. 2. de Nat. rerum.

*Cedit item retrò de terra, quod fuit ante
In terras, & quod missum est ex aetheris oris,
Id rursus cali stellantia templa receptant.*

Diuersæ terræ diuersa producent.

Ouid.

Quid. lib. i. de Arte amandi.

*Nec tellus eadem parit omnia, vitibus illa
Consenit, hæc oleis, hæc bene farra virent.*

DE TESTIBVS.

Testis veridicus esse debet, & ad hoc
exhortatio digna.

Iuuenalis satyra 8.

- Ambigua si quando citabere testis

Incertaque rei, Phalaris licet imperet ut sis

Falsus, & admoto dicet per iuria tauro,

Summum crede nefas animam præferre pudori,

Et propter vitam viuendi perdere causas.

Testis falsi reprehensio notabilis.

Quid. lib. i. eleg. siue amo.

Non bene conducti vendunt per iuria testes.

Testis oculatus vnus pluris est, quàm auriti decem.

Plautus in Truculento.

- Pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti

Decem: qui audiunt, audita dicunt: qui vident

planè sciunt. &

Testimonium falsum leuiter & audacter multi

suscipiunt, modò id, de quo iurant, lateat.

Iuuenalis satyra 13.

Tam facile, & pronũ est superos contènerè testes,

Si mortalis idem nemo sciat: aspice quanta

Voce neget, que sit ficti constantia vultus.

Per solis radios, Tarpeiáque fulmina iurant.

Quid.

DE TIMORE.

Timoris alicuius effectus, ipsiusque intimatio,
Vergil. lib. 3. Æneid.

*Tum veid' ancipiti mentem formidine pressus
Obstupui, steterūq; coma, & vox faucibus hæsit.*
Idem lib. 12. Æneid.

*Illi membra novus soluit formidine torpor,
Arrectaq; horrore coma, & vox faucibus hæsit.*

Quid lib. 6. Metamorph. (gna est,

*Quid mihi tunc animi misera fui? an ne quoda-
Siqua lupos audit circum stabula alta frementesi
Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
Ora canum, nullos audei dare corpore motus?
Occupat obsessos sudor mihi frigidus artus,
Ceruleaque cadunt toto de corpore gutta.*

Idem lib. 1. Faastor.

*Extimui, sensiq; metu riguisse capillos,
Et gelidum subito frigore pectus erat.*

Lucanus lib. 1. bel. ciuil.

*Diriguere metu gelidos pauor occupat artus,
Et tacito mutuos voluunt in pectore questus.*

Idem lib. 4. bel. ciuil.

-Tam frigidus artus

Alligat, atque animum subducto robore torpor.
Plautus in Amphit.

.Timeo, totus torpeo.

Non adepol nunc ubi terrarū sim scio ubi roget,
Nec

Nec miser

Neque

Sum, nec q

neque

Ad hanc

Vix sum a

Talia cer

Quisve pe

Circumu

Robur, &

Precipia

Credit, &

Oui

Illam nihil

Aut ab

Sed trem

Parua

Quid fac

Clamei

Aufugia

Tunc p

Timor

Desine m

Sana q

Nec miser me commouere possum præ formidine.

Idem in Truculento.

Neque uiuus, neque mortuus

Sum, nec quid nunc faciã scio, neque ut hinc abeã,

neque ut

Ad hanc rem adeam scio. timore torpeo,

Terentius in Andria.

Vix sum apud me, ita animus comotus est metus.

Stattius lib. 5. Thebaid.

Talia cernenti mihi quantus in ossibus horror,

Quisue per ora color? qualis quum cerna cruentis

Circumuenta lapis, nullum cui bectore molli

Robur, & in volucris tenuis fiducia cursu,

Præcipiat suspensa fugam, iam iamq; teneri

Credit, & elusos audit concurrere morsus.

Ouid. lib. 2. Fastor de Lucr. loquens.

Illa nihil (neque enim vocem, virẽsq; loquendi,

Aut aliquid toto pectore mentis habet,)

Sed tremat, ut quondam stabulis deprensa relictis

Parua sub infesto quum iacet agna lupo.

Quid faciat? pugnet? vincetur fœmina pugnans.

Clamet? at in dextra qui veret ensis erat.

Aufugias? positis urgentur pectora palmis,

Tunc primum externa pectora tacta manu.

Timor resecandus est, & ad hoc exhortatio.

Ouid. lib. 3. de Ponto.

Desine mitem animum vano infamare timore:

Sæua quid in placidis saxa vereris aquis?

Seneca in Hippolyto.

*Aude anime, tenta, perage mandatum tuum;
Intrepida constant verba.*

Timor peiora suspicari facit.

Seneca in Hercule furen.

Prona est timori semper in peius fides.

Stacius lib. 3. Thebaid.

-Tunc plurima versat

Pessimus in dubijs augur timor.

Timor imperiosa res est.

Martial. lib. II. Epigram.

Quid? si me tonsor quū stricta nouacula supra est

Tunc libertatem, diuitiasq; roget,

Promittam? nec enim rogat illo tempore tonsor,

Lacro rogat: res est imperiosa timor.

Timor degeneres animos arguit.

Vergil. lib. 4. Æneid.

Degeneres animos timor arguit.

Timor ad fugam velocem reddit.

Vergil. lib. 8. Æneid.

-Fugit illicet ocyor Euro,

Speluncamq; petit: pedibus timor addidit alas.

Ouid. lib. 3. Fastor.

Exilit, & velox humili super aula fenestra

Te iacit, audacem fecerat ipse timor.

Cumq; melu rapitur tunica velata recincta,

Currit & auditis territa dama lupis.

Petronius Arbiter saty.

Quan-

Quantum

Abstul

-Vires

Credere q

Et qui

Timor

Nos sum

Que p

Tim

Nō est qu

Senec

Exire po

Solent ex

Mulieres

Nonen

vt in ex

Mulier

Animu

Sed vim

Effet, sed

Timere

Quantum quisque timet, tantum fugit.

Timor homini vires adimit.

Ouid. lib. 6. Fastorum.

Abstulerat vires corporis ipse timor.

Idem epist. 13. Heroid.

-Vires subtrahit ipse timor.

Idem lib. 3. de Arte amandi.

Credere quod iubeat, locus est, & nomē & index.

Et quia mens semper, quod timeat, esse putat.

Timor anxius omnia, quæ fieri possunt, facta esse credere cogit.

Ouid. Epist. 13. Heroid.

Nos sumus incerta, nos anxius omnia cogit

Quæ possunt fieri, facta putare timor.

Timor obest, vbi summa adest miseria.

Ouid. lib. 3. de Tristib.

Nō est quod timeas, fortuna miserrima nostra est.

Seneca in Oedipo. *-Cuius haud ultra mala*

Exire possunt, loco in tuto est situs. Ibidem.

Solent extrema securos facere mala.

Mulieres naturaliter sunt timidæ: nam hanc passionem Deus, qui naturæ creator est, eis dedit ut inexpugnabiles non essent.

Seneca in Octauia.

Mulier dedit natura cui pronum malo

Animum, ad nocendum pectus instruxit dolis,

Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis

Effet, sed agras frangeret vires timor.

Timere illos, quos vincere nō potes, crux maxima.

Ausonius in Thaletis sent.

Crux est si metuas vincere quod nequeas.

Timere miserrimum est, quum quis nil sperat.

Seneca in Troade.

Miserrimum est timere, quum speres nihil.

Timens nil, iustus facile esse potest.

Seneca in Octauia.

Iustum esse facile est, cui vacat pectus metu.

Timens nihil, minus gaudet.

Martial. lib. II. Epigrammatum.

Desperasse iuvat, veluti iam rupta sororum

Fila, minus gaudent qui timuere nihil.

DE TYRANNIDE.

Tyrannidis descriptio.

Claud. de bel. Gildon.

*Instat terribilis viuis, morientibus haeres,
Virginibus raptor, thalamis obscænus adulter.*

*Nulla quies, oritur præda cessante libido,
Diuitibusq; dies, & nox metuenda maritis.*

*Quisquis vel locuples, pulchra vel coniuge notus,
Crimine pulsatur falso: si crimina desunt,*

*Accitus conuiuia perit, mors nulla refugit
Artificem. varios succos, spumaq; requirit*

*Serpentum virides, & adhuc ignota nouercis
Gramina, si quisquam vultu præsentia damnet,*

*Liberiúve gemat dapibus crudelis in ipsis
Emicat ad nutum stricto mucrone minister.*

Fixus quisque toro tacita formidine libat

Car.

Carnific
Haurit,
Splendet
Cade ma
Ut vino
Luxurie
Crinitos
Orbat as
Arridere
Profuit,
Quam t
Ty

Qui scep
Timet t
Tyranni

Qui mo
Nescit t
Miserun
Tyr

Ad gene
Descena

Quota p
Quos se

Carnifices epulas, incertaq; pocula pallens
 Haurit, & intentos capiti circumspicit onses.
 Splendet Tartareo furialis mensa paratu,
 Cade madens, atrox gladio, suspecta veneno.
 Vt vino calefacta Venus, tum senior ardet
 Luxuries, mixtis redolent unguenta coronis
 Crinitos inter famulos, pubemq; canoram
 Orbatas iubet ire nurus, nuperq; peremptis
 Arridere viris. Phalarim, tormentaq; flamma
 Profuit, & Siculi mugitus ferre iuenci,
 Quam tales audire choros.

Tyranni dum timentur, & ipsi timent.

Seneca in Oedipo.

Qui sceptris duro saevus imperio regit,
 Timet timentes, metus in auctorem redit.
 Tyranni est misero vitam donare, felicem perdere.

Seneca in Hercule furente.

Qui morte multos luere supplicium iubet,
 Nescit tyrannus esse, diversa irrogat.
 Miserum veta perire, felicem iube.

Tyranni absque cade crudelissima pauci
ad mortem perveniunt.

Iuuenalis satyra 10.

Ad generum Cereris sine cade, & vulnere pauci
 Descendunt reges, & sicca morte tyranni.

Seneca in Hercule Oeteo.

Quota pars moritur tempore fati?
 Quos felices Cynthia vidit,

*Vidit miseris abitura dies,
Rarumq; est felix idemq; senex.*

Tyranni in inferno sepulti amarissimas
luent pœnas.

Seneca in Herc. furente.

*Vidi cruentos carcere includi duces,
Et impotentis terga plebeia manus
Scindi tyranni.*

Tyranni in nobiles insurgunt, vt de Nerone liquet.
Seneca in Octauia.

NERO. *Quicquid excelsum est, cadat.*

Tyranni salutem suam querunt tantum.

Valerius Flac. lib. 5. Argon.

-Nec vulgi cura tyranni,

Dum sua sit modò tuta salus.

Tyrannorum mala atque vitia quæ sint.

Claud. de 4. Honorij cons.

*Qui terret, plus iste timet, fors ista tyrannis
Conuenit: inuideant clavis, fortesq; trucidant,
Muniti gladijs viuant, septiq; venenis,
Ancipites habeant artes, trepidiq; mimentur.*

DE TORMENTIS.

Per tormenta secreta sæpe extorquentur.

Seneca in Troade.

Coacta dices, sponte quod fari abnuis.

Ibidem.

*Verberibus, igne, morte, cruciatu eloqui
Quodcumque celas adiget inuitam dolor,*

E pe

E pectore
Necessita

D

Trib

Aspera
Bella ge

-Hic

Vincit u

Viuu

Tribula

leran

Scilicet

Forti

Q

Nostr

Dū n

Det

*E pectore imo condita arcana eruet.
Necessitas plus posse, quàm pietas solet.*

DE TRIBVLATIONE.

Tribulatio homines ad Deum conuertit.

Ouid. lib. II. Metamorph.

*Aspera crescit hyems, omniq; à parte feroces
Bella gerunt venti, freta q; indignantia miscent.*

-Hic votis numen adorat.

Idem lib. 3. Fastror.

Vincitur ars vento nec iam moderator habenis

Ventur, at votis is quoque poscit opem.

Tribulatur quis quòdoq; leniter, vt ex his ad to-
lerandū maiora grauiorāque fortior reddatur.

Ouid. epist. conf. ad Liuiam.

Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu,

Fortior vt possis cladibus esse tuis.

V

DE VENIA.

Veniæ facilitas, peccati irritamen est.

Terentius in Phormione.

*Nostrapte culpa facimus, vt malis expediat esse
Dū nmiū dici nos bonos studemus. & benignos.*

Veniam alteri præstare facile debet is,
cui venia est opus.

Seneca in Agamemnone.

Det ille veniam facile, cui venia est opus.

Veniam poscenti æquum est impendere.

Horat. satyra 3. lib. I.

*Qui ne tuberibus proprijs offendat amicum
Postulat ignoscat verrucis illius, æquum est
Peccatis veniam poscentem reddere rursus.*

DE VERE.

Descriptio verni temporis.

Ouid. lib. I. Fastor.

*Omnia tunc florent, & tunc noua temporis ætas,
Et noua de grauido palmide gemma tæmet,
Et modo formatis operitur frondibus arbos,
Prodit & in summum seminis herba solum.
Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent,
Ludit & in pratis, luxuriat q̄ pecus.
Tunc blandi soles, ignota q̄ prodit hirundo,
Et luteum celsa sub irabe figit opus.
Tunc patitur cultus ager & renouatur aratro.*

Idem lib. 4. Fastor.

*Vere nitent terra, vere remissus ager.
Nunc herba rupta tellure cacumina tollunt,
Nunc tumido gemmas cortice palmes agi.
Vere mouet curuas materna per æquora puppes
Ire, nec hybernas iam timuisse minas.*

DE VERBO.

Verbum semel emissum reuocari non potest.

Horat. de Arte Poëtice.

—Nescit vox missa reuerti.

Idem

Et seme
Verba c
rātu

Quid d
Mulic

Verba p
Irrita
Blanda

Impi
Ver

Neque
mala

Est alio
Hoc q
Hoc er
Voce
Verb

Hic cla
Iurgia
Et verb

Idem lib. 1. Epist. ad Lollium.

Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
Verba diligēter ponderāda sunt antequā profe-
rātur, ita ut quid, & de quo, cui dicas attendas.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lollium.

Quid de quoque viro, & cui dicas saepe videto.
Mulierum verba irrita, foliisque leuiora sunt.

Ouid. lib. 2. Eleg.

Verba puellarum foliis leuiora caducis,
Irritaq; vi visum est, ventus & vnda ferunt.
Blanda verba summopere vitanda sunt, eò quòd
sapiēssimè his fallimur, moraliter.

Ouid. lib. 1. Eleg.

Impia sub dulci melle venena latent.

Verbis damnum rei alicuius non tollitur.

Terentius in Adelph.

*Neque tu verbis solues unquam, quod mihi in re
mala feceris.*

Verbis leuatur dolor.

Ouid. lib. 5. Tristium.

Est aliquid fatale malum per verba leuare,

Hoc querulam Prognem, Halcyon asq; facit.

Hoc erat in gelido quare Paantius antro

Voce fatigaret Lemnia saxa sua.

Verba & iras cauidicus locat, id est, vendit.

Seneca in Hercule furente.

Hic clamosi rabiosa fori

Iurgia vendens improbus, iras

Et verba locat,

Verbum miserum ac pessimum est, habuisse:
Plautus in Rudente.

GRIP. *Pape diuitias tu quidem
Habuisti luculentas. L. A. Miserum istuc verbum,
& pessimum est, habuisse,
Et nihil habere.*

Verba variantur in dies, vt arborum folia.
Horat. in Arte Poëtica.

*Vt syluæ folijs pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita verborum vetus interit atas
Et iuuenum ritu florent modo nata, vigentq;.
Et infra.*

*- Mortalia facta peribunt,
Nedum sermonum stet honos, & gratia viuax.
Multa renascentur, que iam cecidere, cadentq;
Quæ nunc sunt in honore vocabula si volet usus,
Quæ penes arbitriû est, & vis, & norma loquedi.
Verba blanda, cantus, citharæ, lyræque, ani-
mum hominis eneruant.*

Ouid. lib. 2. de remed. amor.

*Eneruant animos citharæ, cantusq; lyræq;
Et vox, & numerus brachia mota suis.*

DE VERECVNDIA.

Verecundia in adolescente est optimum signum.
Terentius in Adelphis.

Erubuit, salua res est.

Plautus in Amphitr.

Decet verecundum esse adolescentem.

Apud

Apud mensam verecundari neminem decet.

Plautus in Trinummio.

Verecundari neminem apud mensam decet.

DE VERITATE.

Veritas nunquam laet.

Seneca in Troade.

-Veritas nunquam laet.

Veritas moras odit.

Seneca in Oedipo.

Quid verba queris? Veritas odit moras.

Veritas odium parit, obsequium verò amicos.

Terentius in Andria.

-Nanque hoc tempore

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Veritatis inimicus quis sit.

Martialis lib. 8. Epigram.

Oras Gallice me, rogasq; semper,

Durum est me tibi, quod petis, negare.

Vero verius ergo quid sit audi:

Verum Gallice non libenter audis.

Veritatis intimandæ exhortatio perpulcra.

Plautus in Mostellaria.

-Nolo ego te assentari mihi.

Ego verū amo, verū volo dici mihi: mēdacem odī.

Horat. lib. 8. Epigram.

Dic verum mihi, Marce, dic amabò,

Nil est quod magis audiam libenter.

Nil facilius est, quàm vera dicere.

Terent. in Andria.

SI Potin'es mihi verū dicere? D A. Nihil facilius.

DE VETITIS.

Vetita semper appetimus.

Ouid. lib. 3 Eleg. siue amor.

*Desine, crede mihi, vitia irritare vetando,**Obsequio vinces aptius ipse tuo.**Vidi ego nuper equum contra sua frana tenacem,**Ore reluctanti fulminis ire modo.**Constitit, vt primum concessas sensisti habenas,**Frenaq; in effusa laxa iacere iuba.**Nitimur in vetitum semper, cupimusq; negata:**Sic interdicitis imminet ager aquis.**Vetita magis placent, quā concessa, & licita,
nec non ad ea omnes maximè anhelant.*

Ouid. lib. 2. Faastor.

Quoq; minor spes est, hoc magis ille cupit.

Idem lib. 3. eleg. 5.

*Quicquid seruatur cupimus magis: ipsaq; furem**Prada vocat: pauci, quod finit alter, amant.*

Seneca in Herc. Oeteo.

Illicita amantur, excidit quicquid licet.

Plautus in Trinummio.

*Minus placet magis quod suadetur, quod dissua-
derur placet.*

Ouid. lib. 3. eleg.

*Cui peccare licet. peccat minus, ipsa potestas**Semina nequitia languidiora facit.*

DE

Vicinu

Plau

Nunc ego

Aliquid

H

-Ecqu

Ad te poj

Nam tu

Et neglec

C

Proxima

Malu

-Dedi

Et dabit

Vnius se

Vnaq; co

Quid isti

In

Inter fin

Immort

D

DE VICINITATE.

Vicinum malum aliquid mali vicino adfert.

Plautus in Merc. -*Hec misero mihi,*

Nunc ego verum illud verbū esse experior vetus,

Aliquid mali esse propter vicinum malum.

Horat. lib. 1. Epist. ad Lollium.

-*Ecquid*

Ad te post paulò ventura pericula sentis?

Nam tuas res agitur paries quū proximus ardet,

Et neglecta solent incendia sumere vires.

Ouid. lib. 2. de Remed. amor.

Proximus à tectis ignis defenditur agrè.

Malum vicinum habens, malus & ipse fit.

Iuuenalis satyra 2.

-*Dedit hanc contagi labem,*

Et dabit in plures. Sicut grex totus in agris

Vnius scabie cadit, & porrigine porci,

Vnaq; conspecta liuorem ducit ab vna.

Terentius in Andria.

Quid istuc tam mirum est de te si exemplū capis?

Inter vicinos odium immortale est.

Iuuenalis satyra 15.

Inter finitimos vetus atque antiqua simultas,

Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus.

DE VICISSITVDINE

RERVM.

Omniū rerum vicissitudo est.

Quid. ad Pisonem.

*Ipsa natura vices subit, variataq; cursus
Ordinat, inuersis & frontibus explicat annum.
Non semper fluidis adopertus nubibus ether
Aurea terrificis obcecat sydera nimbis.
Cessat hyems, madidos & siccatur vere capillos,
Ver fugit aestates, aestatum terga lateffit
Pomifer autumnus, nubibus cessurus, & undis.*

Horatius Oda 9. lib. 2.

*Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut mare Caspium
Vexant inaequales procellae
Vsque, nec Armenijs in oris,
Amice Valgi, stat glacies iners
Menses per omnes, aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orxi.*

Idem Oda 7. lib. 4.

*Diffugere niues, redeunt iam grammata campis,
Arboribusq; comae.
Mutat terra vices, & decrefcentia ripas
Flumina praetercunt,
Frigora mitescunt zephyris: ver proterit aetas,
Interitura simul
Pomifer autumnus fruges effuderit, & mox
Bruma recurrit iners.*

Terent. in Eunucho.

Omniū rerum vicissitudo est.

Pro-

Omnia
Vince
Magni
Et T

Nā in h
Capium
Ira inte
Verūm
Inter ec
Bis tan

Cede

Cedim
Ceda
Vidi eg
Et v
Victor

Quum
Depon

Victor

Propertius eleg. 9. lib. 2.

Omnia vertuntur, certè vertuntur amores.

Vinceris, aut vincis: hac in amore rota est.

Magni saepe duces, magni excidère Tyranni.

Et Theba steterant, altaq; Troia fuit.

Plautus in Amph.

Nā in hominū etate multa eueniunt huiusmodi;

Capiunt voluptates, mox rursus miserias:

Ira interueniunt, redeunt rursus in gratiam.

Verūm ira si qua forè eueniunt huiusmodi

Inter eos, rursus si reuentum in gratiam est,

Bis tanto amici sunt inter se, quā prius.

DE VICTORIA.

Victoria cedendo acquiritur.

Quid. lib. 2. de Arte amandi.

Cede repugnant: cedendo victor abibis.

Idem lib. 2. eleg.

Cedimus? an subitum luçtando accendimus ignē?

Cedamus, leue sit quod bene fertur onus.

Vidi ego iactatas mota face crescere flammās,

Et vidi nullo concutiente mori.

Victor, arma quā deposuit victus, odiū deponat.

Seneca in Hercule furente.

Quum victor arma posuit, et victum decet

Deponere odia.

Victor primo impetu ferocior.

Seneca in Troade.

Victor feroces impetus primos habet.

Quid victor facere & victus pati debeat
sciendum est.

Seneca in Troade.

- Noscere hoc primùm decet,

Quid facere victor debeat, victus pati.

Victori licet quicquid placuerit, tyrānicè dictū.

Seneca in Troade.

Quodcunque libuit facere victori licet.

A. G. A. Minimum decet libere, cui multum licet.

Vitam donare victo, decet victorem.

Stattus lib. 8. Theba.

- Si decidit hostis

Ire super satis est, vitamque relinquere victo.

Victis vna salus est nullam salutem sperare.

Vergil. lib. 10. Æneid.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

DE VIGILIA.

Vigilia ad studium homini haud parum confert.

Horatius lib. 1. epist. ad Lol.

Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones,

Vt te ipsum ferues non expergisceris? Si non

Intendes animum studijs, & rebus honestis,

Inuidia vel amore vigil torquere.

Nimix vigilix iuuenum corpora attenuant.

Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

Attenuant iuuenum vigilata corpora noctes,

Curaque & immenso qui fit amore, dolor.

Vigilare leue est, peruigilare verò graue.

Mar-

Martialis lib. 9. Epigram.

Nam vigilare leue est peruigilare graue.

Vigilandum est illi, qui tempori vult
negotio in sua conficere.

Plautus in Rudente.

Vigilare decet hominem

Qui vult sua tempori conficere officia.

*Nam qui dormiunt libenter, sine lucro, & cum
malo quiescunt.*

DE VINDEMIA.

Vindemiæ mira ac elegans descriptio.

Olympius Nemesianus Eclog. 3.

Tum primum latas ostendit pampinus uuas.

Mirantur Satyri frondes & poma Lyai

*Tunc deus (scilicet Bacchus.) o Satyri, maturos
carpite fructus*

Dixit & ignotos pueri calcate racemos.

Vix hæc audierant, decerpunt vitibus uuas,

Et portant calathis, celeriꝫ illidere planta.

Concaua saxa super ponunt, vindemia feruet

Collibus in summis, crebro pede rumpitur uua,

Vdaꝫ purpureo sparguntur pectora musto.

Tum Satyri lasciuæ cohors, sibi pocula quisque

Obuia corripunt, quod fors dedit, hoc capit usus:

Cantharon hic retinet, cornu bibit alter adunco.

Concauat ille manus, palmasq; in pocula vertit.

Pronus at ille lacte bibit, & crepitantibus haurit

Musta labris, alius venalia cymbala mergit,
 Excipit, ac potat, saliens liquor ore resultat,
 Atque alius latices pressis resupinus ab uuis
 Spumeus, inq̄₃ humeros & pectora defluit humor.
 Omnia ludus habet, cantusq̄₃, chorosq̄₃ licentes.
 Et venerem iam uina mouent, raptatur amantes
 Concubitu Satyri fugientis iungere Nymphas
 Iam iamq̄₃ elapsas, hic crine, hic veste retentam,
 Tum primum roseo Silenus cymbia musto
 Plena senex auidenon aquis viribus hausit,
 Ex illo uenas inflatus nectare dulci,
 Hesternoque grauis semper videtur Iaccho.

Non mihi tempero quin hinc subnectam que
 de Baccho. i. uino vel uinea & eius edu-
 catione, comitibusque mira periphrafi
 idem Nemesianus eadem Ecloga scribit.

Te cano, qui grauidis hederata fronte corymbis
 Vitea ferta plicas, qui comptos palmite tigris
 Ducis odorato perfusus colla capillo,
 Vera Iouis proles: iam tunc post fulmina calo
 Sola Iouem Semele uidit, Iouis ora professum.
 Hunc pater omnipotens venturi prouidus aui
 Protulit, & iusto produxit tempore partus.
 Hunc nympha, Fauniq̄₃ senes, Satyriq̄₃ procaces,
 Vosq̄₃ etiam Nympha uiridi nutristis in antro.
 Quin & Silenus paruum veneratus alumnum,
 Aut gremio fouet, aut resupinis sustinet vlnis,
 Et vocat ad risum digito, motuq̄₃ quietem

Allicit,

Allicit,
 Cui De
 Vellicat
 Applau
 Et sum
 Interea
 Flaua q
 Tum pr
 De vin
 modi

Vindict

At uino
 Nempe
 Interdu
 Quantu
 Chrysip
 Ingeniu
 Qui par
 Accusat

Semper
 Ultio.

-Com

*Allicit, aut tremulis quassat crepitacula palmis,
 Cui Deus arridens horrenteis pectore setas
 Vellicat, aut digitis aureis astringit acutas,
 Applauditq; manu mutilū caput, aut leue mēiū,
 Et summas tenero subducit pollice nareis.
 Interea pueri florescit pube iuuenta,
 Flauā que maturo tumuerunt tempora cornu,
 Tum primūm letas ostendit pampinus uas.
 De vino & eius commodis simul & incom-
 modis, vide titulum De Ebrietate.*

DE VINDICTA.

*Vindicta gaudere indocti & vulgaris animi est,
 & præcipuè mulierum.*

Iuuenalis satyra 13.

*At vindicta bonum vita incundius ipsa:
 Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
 Interdum, aut leuibus videas flagrantiâ causis.
 Quantulacunque ad eò est occasio, sufficit ira,
 Chrysippus non dicit idem, nec mihi Thaleis
 Ingenium, dulcique senex vicinus Hymetto,
 Qui partem acceptæ sanæ inter vincla cicutæ
 Accusatori nollet dare.*

Et post paulūm.

*Semper & infirmi est animi, exiguique voluptas
 Vltio.*

Iuuenalis ibidem.

-Continuò sic collige, quòd vindicta

Nemo magis gaudet quàm foemina.

Vindicta nulla potior, quàm quum aduersarij
formidine flectuntur.

Claud. de bel. Getic.

*Quae vindicta prior, quàm quū formido superbos
Flectit, & assuetum spolijs affligit egestas?*

Vindicta saepe obruit.

Sen. in Herc. fur. *Saepe vindicta obruit.*

Vindicta dolorem minuit.

Ouid. lib. 1. eleg.

Ah tu ne dubita, minuet vindicta dolorem.

DE VI.

Vi quicquid exprimitur graue est.

Seneca in Octauia.

Quicquid exprimitur graue est.

Vim temperatam dij prouehunt, iidem
vires omnes nefas mouentes odere.

Horat. lib. 3. Oda 4.

Vim temperatam dij quoque prouehunt

In maius, iidem odere vires

Omne nefas animo mouentes.

Testis mearum centimanus Gigas

*Sententiarum, &c. Reliqua quære in titulo de
Humilitate.*

Vis absque consilio sua mole ruit.

Horatius lib. 3. Oda 4.

Vis consilij expers male ruit sua.

Vim vi repellere licet.

Ouid. lib. 3. de Arte aman.

Iudice

Iudice m
Arma

Conuer
Quarit
Comm
V

Detesto
Sit rat
Odiffe
Et am
Incerta
Hesper
Et ora
Quàm

-Age
Virgine
mea
E mali
nima
Qui po
Pridie

*Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
Armâque in armatos sumere iura sinunt.*

DE VIRIS.

Virorum proprietates quæ sint.
Horat. in Arte Poëtica.

*Conuersis studijs ætas, animus, que virilis
Querit opes & amicitias, inseruit honori,
Commisisse cauet, quod mox mutare labore.*

Viri mulieres fugere debent, idque
Hippolyti exemplo.

Seneca in Hippolyto.

*Detestor omneis, horreo fugio, execror.
Sit ratio, sit natura, sit durus furor,
Odisse placuit: ignibus iunges aquas,
Et amica ratibus ante promittet vada.
Incerta syriis, ante ab extremo sinu
Hesperia Thetir lucidum attollet diem,
Et ora damis blanda præbebunt lupi,
Quàm victus animum fœmina mitem geram.*

Plautus in Stichio.

*-Age tu, altera vtra sit conditio pensior,
Virginem, an viduam habere? PINAC. Quanta
mea sapientia est,
E malis multis malum, quod minimum est, id mi-
nimum est malum.*

*Qui potest mulieres vitare vitet, ut quotidie
Pridie caueat, ne faciat quod pigeat postridie.*

Vir muliere fortior esse dicitur ingenio suo.

Quid. Epist. 18. Heroid.

Vrimur igne pari, sed sum tibi viribus impar.

Fortius ingenium suspicor esse viris.

Vt corpus teneris, sic mens infirma puellis,

Deficiam, parui temporis adde moram.

Virilis ætas autumnno adsimilatur.

Quid. lib. 15. Metamorph.

Excipit autumnus posito feruore iuuentæ

Maturus, mitisq; inter iuuenemq; senemq;

Temperie medius, sparsis quoq; tempora cænis.

Virii hoc seculo non secus ac mulieres ornantur.

Quid. de faciei medica.

Nec tamen indignum si vobis cura placendi,

Quum comptos habeant secula nostra viros.

Fæminea vestri potiuntur lege mariti,

Et vix ad cultus nupta, quod addat, habet,

DE VIRGINITATE.

Virginem vitiare fas non est.

Terentius in Adelphis.

Virginem vitiaſti, quàm te ius non fuerat tægere.

Virginittatis defenſor Virginius eques Romanus fuit interimens filiam ne à Claudio variaretur. Nam pudicæ interemptor (inquit Valerius) quàm corruptæ pater eſſe maluit.

Silius Italicus lib. 13. bel. Pun.

-Virginia iuxta,

Cerne, cruentato vulnus ſub pectore ſeruat,

Triftia

Triftia
Etpatr

.Virg
Erit qu
paren

Exhort

Prima
Iuftitia

Ne colla
Strat
Eſto bo
Integer

Perge, a
Et qua
Arduſ

Vos qu

Ite vir
Qua m

*Tristia defensi ferro monumenta pudoris,
Et patriam laudat miserando in vulnere dextrâ.*

*Virgo mala est, si aliter sapit atque
parentibus placet.
Plautus in Persa.*

*Virgo atque mulier nulla
Erit quin sit mala, quæ præter sapient, quàm placeat
parentibus.*

DE VIRTUTE.

*Exhortatio ad virtutem amplexandam lepidissima.
Iuuenalis satyr. 8.*

*Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi
Iustitiæque tenax, factis dictisque mereris.*

Ibidem.

*Ne collapsa ruant subductis recta columnis
Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.
Esse bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer.*

Silius Italic. lib. 12. bel. Pun.

*Perge, age, vince omnem miles virtute laborem,
Et quantum humani possunt se tendere passus,
Ardus accelera.*

Valer. Flac. lib. 1. Argon.

*Vos quoque, nunc vires animosque, afferte paternos.
Ibidem.*

*He viri mecum, dubiosque, euincite rebus
Quæ meminisse iunet, nostris nepotibus instent.*

Idem lib. 5.

Surge age, & in duris haud unquam defice, celo
Mox aderis, teq; astra ferent.

Idem lib. 4.

Hortatur, supplexq; manus intendit Iason,
Nomine quæq; premēs: ubi nūc promissa superba,
Ingentesq; mina?mecum quibus ista secuti
Idem animos certè viso timor omnibus antro
Perculerat: stetimus tamen, & Deus adfuit ausus,
Qui iterum aderit credo Deus.

Ausonius eclog. de ambig. vitæ elig.

Ergo nil quoniam vita est quod amemus in ista,
Nec tamen incassum fas est nos credere natos,
Auctorem vite si iustum credimus esse,
Vita alia est nobis illi viuendo paranda,
Cum quo post istam possimus viuere vitam,
Illi autem stygias properent descēdere ad umbras
Pythagoreorum stolidum qui dogma secuti,
Non nasci sese, quàm natos viuere malunt.

Silius Italic. lib. 13. bel. Pun. in persona
Alexandri Magni ad Scipionem.

Ille sub hac, turpis lenti solertia Martis,
Audendo bella expedias: pigra extulit astra
Haud unquam sese virtus, tu magna gerendi
Præcipit a tempus, mors atra impendet agenti.

Ibidem in persona Pomponiæ ad
Scipionem filium.

Verum age nate tuos ortus, nec bella pauescas
Vlla, nec in celum dubites te tollere factis.

Virtus

Virt

At du

Noctis

Et frac

Mater

Ard

Hector

Pub

Ars tu

Si v

Qua la

App

Dat t

Con

Viere

Et p

LYC.

MEC.

Rara g

Qu

Virtus aduersis in rebus fortior est, noscitur
atque apparet.

Silius Italic. lib. 1. bel. Pun.

*At dura inuigilant mentes, molemq; reponunt,
Noctis opus, clauos acuunt extrema pericli,
Et fractis rebus violentior ultima virtus.*

Ouid. lib. 4. de Tristib.

*Materiamq; tuis tristem virtutibus implet.
Ardua per precep; gloria vadit iter.
Hectora quis nosset, felix si Troia fuisset?
Publica Virtutis per mala facta via est.
Ars tua Typhi iacet, si non sit in aquore fluctus.*

*Si valeant homines, ars tua Phœbe iacet.
Quæ latet, inq; bonis cessat non cognita rebus,
Apparet virtus, arguiturq; malis.
Dat tibi nostra locum tituli fortuna, caputq;
Conspicuum pietas quo tua tollat habet.
Vtere temporibus quorum nunc munere freta es,
Et patet in laudes aëra lata tuas.*

Seneca in Hercule furente.

LYC. Cur ergo regi seruit; & patitur iugum?

MEC. Imperia dura tolle, quid virtus erit?

Virtus in aduersis rebus stabilis atque
firma rarò reperitur.

Ouid. lib. 5. de Tristib.

Rara quidē est virtus quā non fortuna gubernat.

Quæ maneat stabili, quum fugit illa pede.

Virtus per se est appetenda.

Ouid lib. 2. de Ponto.

-Per seq³ petenda est

Externis virtus incommutata bonis.

Virtus ab homine nullis aduersitatibus
auferrī potest.

Boëtius Metro. I. lib. I.

Ecce mihi lacera dictant scribenda camœna,

Et veris e'egi fletibus ora rigant.

Has saltem nullus potuit pervincere terror,

Ne nostrum comites prosequerentur iter.

Virtus auro nobilior est.

Horat. lib. I. epist. ad Mæcen.

Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

Virtus fuga vitii est.

Ibidem. *Virtus est vitium fugere.*

Virtus in pretio non est.

Iuuenalis satyr. I.

Probitas laudatur & alget.

Virtus in pulchro corpore est valde grata.

Vergil. lib. 5. Æneid.

Gratior & pulchro veniens in corpore virtus

Adiunat.

Virtus laudata crescit.

Ouid. lib. 4. de Ponto.

Excitat auditor studium, laudat aq³ virtus

Crescit, & immensum gloria calcar habet.

Idem lib. 5. de Tristib.

Denique nulla mihi captatur gloria, quæque

Ingenij stimulos, subdere fama solet.

Virtus maxima est, domare quæ cuncti timent,

Sene-

LYC. C

MEGE

V

Ipsa qu

Ipsa qu

Fortun

Erigitu

Nil opi

Diuitij

Casibu

Hanc t

Ambit

Lictor,

Virtus

Rebus

Res, pa

Virtus

quen

Mecum

Et deci

Me cum

Casti n

Seneca in Hercule furente.

LYC. Obijci feris monstrisque virtutem putat.

MEGE. Virtus est, domare qua cuncti pauent.

Virtus merces est sibimet pulcherrima.

Silius Italic lib. 13. bel. Pun.

Ipsa quidem virtus sibimet pulcherrima merces.

Claud. in Conf. Manlij.

Ipsa quidem virtus pretium sibi, sola que late

Fortuna secura nitet, nec fascibus vilis

Erigitur, plausuue petit clarescere vulgi.

Nil opis externa cupiens, nil, indiga laudis,

Liuitijs animosa suis, immotaque cunctis

Casibus, ex alta mortalia dispicit arce.

Hanc tamen inuitam blandè vestigat, & vltro

Ambit honor, docuit totiens à rure profectus

Lictor, & in medijs Consul quæsitus aratri.

Virtutis bona quæ sint.

Plautus in Amphit.

Virtus pramiam est optimum, virtus omnibus

Rebus anteit profectò, libertas, salus, vita, (tur,

Res, parentes, patria & prognati tutantur, seruan-

Virtus omnia in se habet, omnia adsunt bona

quem penè st virtus.

Silius Italic. lib. 15. bel. Pun.

Mecum honor, & laudes, & lauro gloria vultu,

Et decus & niueis victoria concolor alis.

Me cunctus lauro perducit ad astra triumphus.

Casta mihi domus, & celso stant colle penates.

Virtus sola nobilem, immortalem, diuinum-
que hominem facit.

Vergil. lib 10. Æneid.

-Sed famam extendere factis

Hoc virtutis opus. Idem eleg. de Mæc. obit.

Marmora Mæonij vincunt monumenta libelli:

Viuatur ingenio, cetera mortis erunt.

Quid. lib. 1. de Ponto.

Si modò non census, nec clarum nomen auorum,

Sed probitas magnos, ingenium que facit.

Horatius Oda. 2. lib. 3.

Virtus repulsa nescia sordida

Intaminatis fulget honoribus,

Nec ponit, aut sumit secures

Arbitrio popularis aura.

Iuuenalis satyra 8.

Tota licet veteres exornent undique cera

Atri, nobilitas sola est atque unica virtus.

Seneca in Hercule Oeteo.

Sed locum virtus habet inter astra.

Vere dum flores venient tepenti,

Et comam syluis hyemes recident,

Vel comam syluis reuocabit astra,

Pomâque autumnno fugiente cadent,

Nulla terris rapiet vetustas.

Tu comes Phœbo, comes ibis astris.

Ibidem.

Non est gemendus, nec graui urgendus nece,

Virtute quisquis abstulit factis iter.

Aethc

Aether

Fortes

Quid n

Calôqu

Sentire

In astr

Virtus

Sum, f

Sed

Sed tor

Quo

Hinc ti

Nec do

Sed dab

Imperi

In gren

Qua po

Exemp

Conuer

Et mal

Pro

Aetherea virtus Herculem flere vetat.

Fortes vetat mœrere, degeneres iubet.

Et infra de eodem Hercule.

*Quid me texentem regna syderei poli,
Cæloque tandem redditum planctu iubes.*

Sentire fatum? Parce, nam virtus mihi

In astra & ipsos fecit ad superos iter.

Virtus in astra tendit, in mortem timor.

Martial. lib. 5. Epigram.

Sum, fateor, sempérque fui Callistrate pauper,

Sed non obscurus, & malè notus eques:

Sed toto legor orbe frequens, & dicitur, hic est,

Quòdque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.

Virtus Scipioni victoriam promittit,

illúmque conuertit ad se.

Silius Italicus lib. 15. bel. Pun.

Hinc tibi non Tyrio vitiatas murice vestes,

Nec donum deforme viro flagrantis amomis,

Sed dabo qui vestrum sauo nunc Marte fatigat

Imperium superare manu, laurúmque superbam.

In gremio Iouis excisis deponere Poenis.

Quæ postquam cecinit sacrato pectore Virtus

Exemplis letum, vultúque audita probantem

Conuertit iuuenem.

Virtus pro vitio sæpe habetur.

Ouid. lib. 1. de remed. amor.

Et mala sunt vicina bonis, errore sub illo

Pro vitio virtus crimina sæpe tulit.

Virtus vnita maior est seipsa dispersa.

Ouid. lib. 2. de Remed. amoris.

*Forsitã hæc aliquis (nã sunt quodq̃) parua vocabit,
Sed que non profunt singula, multa iuuant.*

Virtutis amore qui non peccat, hic bonus est.

Horat. lib. 1. epist. ad Quint.

Oderunt peccare boni virtutis amore.

Tu nihil admittes in te formidine pœna.

Virtutis laus in actione consistit, sine qua
virtutis nomen futile est.

Silius Italicus lib. 9. bel. Pun.

- Nam virtus futile nomen,

Ni decus adfuerit patiẽdo, vbi tempora lethi.

Claud. de 4 Honorij cons.

Maior & utilior factõ coniuncta potenti

Vile latens virtus, quid enim submersa tenebris

Proderit obscuro veluti sine remige puppis,

Vel lyra, qua reticet, vel qui non tenditur arcus.

Plaut. in Bacchid. (probo?)

Quid mihi refert Chryfalo esse nomen, nisi factus

Celerem oportet esse amatoris manum.

Silius Italic. lib. 3. bel. Pun.

- Et qui sim nesciat omnis

Gens hominum, lethique metu decora relinquam.

Quid enim distant, à morte silentia vita?

Virtute vbiq̃ vacare licet.

Seneca in Medea.

Nunc est probanda si locum virtus habet.

MED. Nunquam potest non esse virtuti locus.

Virtu-

Vir

Ardua

Diffi

- Sed

Ardua

Nec fac

Ardua

Aspera p

Prosequ

Nec bon

Atque e

Infra te

Experien

Siramir

Insomni

Idem iuj

Testes fa

Hanc ta

Sumet,

Inueniet

Per P

V

Virtutis via ardua est, id est, virtutem amplecti difficile est.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Ardua molimur, sed nulla nisi ardua vincunt:
Difficilis nostra poscitur arte labor.*

Idem lib. 2. de Ponto.

- Sed tendit in ardua virtus.

Silius Italicus lib. 2. bel. Pun.

*Ardua virtutem profert via: pergite primi,
Nec facilem populis, nec notam inuadere laudem.*

Idem lib. 15. bel. Pun.

*Ardua saxoso perducit semita cliuo.
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti,
Nec bona conscendunt, quæ sors infida dedisset,
Atque eadem rapuisse valet, mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus, omnia contra
Experienda manet, quæ spondet blanda voluptas.
Stramine proiectus duro patiere sub astris
Insomnes noctes, frigusque famemque domabis.
Idem iustitiæ cultor, quacunque capesses,
Testes factorum stare arbitrare diuos.*

Claud. de 4. Hono. cons.

*Hanc tamē haud quisquā, qui nō agnouerit ante,
Sumet, & incertos animi placauerit æstus,
Inueniet, longis illuc ambagibus itur.*

Per Pythagoræ literam virtutis ac voluptatis
via ostenditur.

Vergilius de litera Pythagoræ.

Littera Pythagora discrimine secta bicorni
 Humana vitæ speciem præferre videtur.
 Nam via virtutis dextrum petit ardua callem,
 Difficilemque aditum primis spectantibus offert.
 Sed requiem præbet fessis in vertice summo.
 Molle ostentat iter viæ lata, sed ultima meta
 Precipitat captos, voluitque per ardua saxa.
 Quisquis enim duros casus virtutis amore
 Vicerit, ille sibi laudemque decusque parabit.
 At qui desidiam, luxumque sequitur inertem,
 Dum fugit oppositos incauta mente labores,
 Turpis inopsque simul miserabile transiget ævum.
 Virtutis via deseritur ob paupertatis fugam, quia
 paupertas pro opprobrio ab omnibus ferè habetur.

Horat. Oda. 24. lib. 3.

Magnum pauperies opprobrium, iubet

Quidvis & facere, & pati,

Virtutisque viam deserit arduæ.

Virtute exigua quæque ampliantur, ut de Roma
 liquet, quæ orbis regina virtute civium pau-
 corum facta est.

Silius Italicus lib. 15. bel. Pan.

-Nec longè repetam, modò Roma minanti

Impar Fidenæ, contentaque crescere a sylo

Quo sese extulerit dextris.

Virtutem nemo amplecteretur aut ei vacare
 posset, si præmia tollas.

Iuuenalis satyra 10.

Tanto maior fama sitis est, quàm

Vir-

Virtut
 Præmi

Ingeni
 Nec

Sint M
 Verg

Virtut

Paulin

Celat

Chart

Tôt ve

Impun

Oblivi

Pauper

lior

ribu

Libera

Perdit

Cuius

Simia,

Virt

Hæc sa

Tradit

*Virtutis. Quis enim virtutē amplectitur ipsam
Præmia si tollas?*

Martialis lib. 8. Epigram.

Ingenium sacri miraris abesse Maronis,

Nec quæquam tanta bella sonare tuba.

Sint Mæcenates, non deerunt Flacce Marones,

Vergiliumq; tibi vel tua rura dabunt.

Virtute clari laudandi sunt ad aliorum exerci-
tationem, Horatij exemplo.

Horat. Oda 9. lib. 4.

Paulum sepulchra distat inertia

Celata virtus. Non ego meis

Chartis inornatum silebo,

Totve tuos patiar labores

Impunè Lolli carpere lividas

Obliviones.

Pauper virtute præditus dignior est atque nobi-
lior Nerone, id est, imperatore iniquo, & scele-
ribus contaminato, ut Nero fuit.

Iuuenalis satyra 8.

Libera si dantur populo suffragia, quis tam

Perditus, ut dubitet Senecam præferre Neroni?

Cuius supplicio non debuit una parari

Simia, nec serpens unus, nec culeus unus.

Virtute insignem esse melius, atque eligibi-
lius est, quàm genere.

Iuuenalis satyra 8.

*Hæc satis ad iuuenem, quem nobis fama superbū
Tradit, & inflatum plenumq; Nerone propinquo,*

-Sed te censerī laude tuorum

Pontice noluerim: sic ut nihil ipse futura
Laudis eges, miserū est aliorum incumbere fama.

Ibidem.

Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis
Æacida similis, Vulcaniaq; arma capessas,
Quam te Thersita similem producat Achilles.

Virtute insignes rari sunt.

Silius Italicus lib. 3. bel. Pun.

-Ire per ora

Nomen in aeternum paucis mens ignea donat,
Quos pater æthereis caelestum destinat oris.

Statius lib. 10. Thebaid.

Rara dari, terrisq; solet contingere virtus.

Virtute ornari laus & intimatio.

Quid. lib. 1. de Ponto.

Principe nec nostro Deus est moderatior ullus:
Iustitia vires temperat ille suas.

Statius lib. 2. Sylvarum.

Vine Mida gazis, & Lydo ditior auro,
Troica & Euphrate supra diademata felix,
Quem non ambigue fasces, non mobile vulgus,
Non leges, non castra tenent: qui pectore magno
Spemq; metumq; domas, vitio sublimior omni,
Exemptus fati, indignantemq; refellis
Fortunam, dubio quem non in turbine rerum
Deprendet suprema dies, sed abire paratum,
At plenum vita.

Ibid.

Tu cui
Bland
Cui ne
Improb
Incorra
Et secr
Idem a
Conder
Hac lon
Iliacos

V

Pone ta
Elysiase
Me duc
Inuia v
Virtu

-Neq
Detrecta
Occupet
Virtut

Ego Ch
esse pu

Ibidem.

Tu cuius placido posuere in pectore sedem
 Blandus honos, hilarisq; tamen cū pōdere virtus,
 Cui nec pigra quies, nec iniqua potentia, nec spes,
 Improba, sed mediis per honesta & dulcia limes
 Incorrupte fidem, nullōsque ex parte tumultus.
 Et secretè palàm qui digeris ordine vitam,
 Idem auri facilis contemptor, & optimus idem
 Condere diuitias, opibusq; immittere lucem,
 Hac longum florens animi morumq; iuuent &
 Iliacos equare senes, & vincere presta.

Virtute ornato nil esse dicitur contra-
 rium seu difficile.

Quid. lib. 14. Metamorph.

Pone tamen Troiane metum, potiere petitis,
 Elysiāq; domos & regna nouissima mundi
 Me duce cognosces, simulachraq; chara parentis.
 Inuisa virtuti nulla est via.

Virtute præditum bona detestari non decet,
 vt nos Vlyffes vtiliter edocuit.

Quid. lib. 13. Metamorph.

- Neque enim benefacta malignè
 Detrectare meum est, modò ne communia solus
 Occupet, atque aliquē nobis quoq; reddat honorē.
 Virtute clarum non decet immerita appetere.

Terentius in Andria.

Ego Charine neutiquam officium liberi hominis
 esse puto,

Quum is nihil promereat, postulare id gratia ap-
poni sibi

Virtute.

Virtute præditi cælum petunt.

Lucanus lib. 9. bel. ciuîl.

At non in Pharia manes iacuere fauilla,
Nec cinis exiguus tantam compescuit umbram.
Profiluit busto, semiustâque membra relinquens,
Degeneremque rogam, sequitur conuexa sonantis,
Quâ niger astriferis connectitur axibus aër,
Quôdq; patet terras inter Lunaq; meatus
Semidei manes habitant, quos ignea virtus
Innocuos vita, patientes etheris imi
Fecit, & aternos animam collegit in orbes.

Seneca in Hercule Oeteo.

Nunquam stygias fertur ad umbras
Inclita virtus, viuite fortes,
Nec letheos saua per amnes
Vos fata trahent, sed quum summas
Exigit auras consumpta dies,
Iter ad superos gloria pandet.

Manilius lib. 1. Astronomic.

An fortes anima, dignataq; nomina celo,
Corporibus resoluta suis, terraq; remissa
Huc migrant ex orbe, suumq; habitantia calum
Aethereos viuunt annos, mundi que fruuntur.
Atque hîc Aeacidæ, hîc veneramur Atridas,
Tydidemq; ferum terra que marisq; triumphis, &c.

DE

Stat s
Omni
Vita s
Iam t
Et do
Heu h
Labur
Rugis
Adfer

Singul

-Fef
Floscu
Portio
Pofcim

Labim
Ducit

Quicq
Novit
Quicq
Ætas

DE VITA.

Vita hominum breuissima est.

Vergil. lib. 10. Æneid.

Stat sua cuiq; dies, breue, & irreparabile tempus
Omnibus est vita. Horat. Oda 4. lib. 1.

Vita summa breuis spē nos vetat inchoare longā:

Iam te premet nox, fabulaq; manes,

Et domus exulis Plutonia. Idem Oda 14. lib. 2.

Heu heu fugaces, Posthume, Posthume,

Labuntur anni, nec pietas morans

Rugis, & instanti senectæ

Adfert, indomitq; morti.

Idem lib. 2. epist. ad Florum.

Singula de nobis anni prædantur euntes.

Iuuenalis satyra 9.

-Festinat enim decurrere velox

Flosculus, angusta miseraq; breuissima vita

Portio: dum bibimus, dum ferta, unguenta, puellas

Poscimus, obrepit non intellecta senectus.

Seneca in Oedipo.

Labimur sauo rapiente fato,

Ducitur semper noua pompa morti.

Idem in Troade.

Quicquid sol oriens, quicquid & occidens

Novit caruleis oceanus fretus,

Quicquid vel veniens, vel fugiens lenat

Ætas Pegaseo corripiet gradu.

Plautus in Captiuis.

*Et si peruiuo vsque ad summam aetatem, tamen
Breue spatium est.*

Lucret. lib. 2. de nat. rerum.

*Augescunt alia gentes, alia minuuntur,
Inque breue spatium mutantur secla animantum,
Et quasi cursores vitæ lampada tradunt.*

Silius Italic. lib. 15. bel. Pun.

*Huc aduerte aures, currit mortalibus æuam,
Nec nasci bis posse datur, fugit hora rapitq;
Tartareus torrens, ac secum ferre sub umbras,
Si qua animo placuere, negat. Quis luce suprema
Demisisse meas sero non ingemit horas?*

Propertius lib. 2. eleg.

*Ac veluti folia arentes liquere corollas
Quæ passim calat his strata natæ vides:
Sic nobis, qui nunc magnum speramus amantes,
Forsitan includet crastina fata dies.*

Vita hominum alearum ludo adsimilatur.

Terentius in Adelphis.

*Ita vita est hominum, quasi quum ludas tesseris,
Si illud quod maximè est opus, iactu nõ cadit, (est.
Illud quod cecidit fortè, id arte vt corrigas, necesse*

Vita defuncti periphrasis.

Nemesianus ecloga 1.

*Quem nunc emerit æ permensum tempora vita
Secreti pars orbis habet, mundusq; piorum.*

Vita honesta nihil prodest, vbi dominus odit.

Sene-

Quid
Vbi d

-N
Han
Vite

Viue

Loqu
bre

Da ff
Hoc r

Vita
Incui

Res n

Non

Lis n

Vires

Prua

Seneca in Agamemnone.

*Quid honesta prodest vita flagitio carens
Vbi dominus odit? Fit nocens, non queritur.*

Vita magis in pretio est, quàm quæque
temporalia bona.

Quid. lib. 3. Metamorph.

-Nihil ô fortissime præter

Hanc animam concede mihi, tua cætera sunt.

Vitæ breuitas iugiter in memoria retinenda est,
& ad hoc exhortatio dignissima.

Horat. satyr. 6. lib. 2.

Viue memor quàm sis qui breuis.

Plautus in Mostellaria.

*Loquar, si decet, morem geras, vitam, quàm sis
breuis, simul cogita quidem.*

Vitæ spatium omnes naturaliter petunt
optantque.

Iuuenalis satyra 10.

Da spatium vite, multos da Iuppiter annos.

Hoc recto vultu, solùm hoc & pallidus optas.

Quæ vitam beatiorem efficiant.

Martial. lib. 10. Epigram.

Vitam quæ faciunt beatiorem,

Iucundissime Martialis hæc sunt.

Res non parva labore, sed relicta,

Non ingratus ager, focus perennis,

Lis nunquàm, toga rara, mens quieta,

Vires ingenua, salubre corpus,

Prudens simplicitas, pares amici,

*Conuictus facilis, sine arte mensa,
Nox non ebria, sed soluta curis,
Non tristis thorus, attamen pudicus,
Somnus, qui faciat breues tenebras,
Quod sis, esse velis, nihilq; malis,
Summum nec metuas diem, nec optes.*

Vitam eripere homini quilibet potest, ac nemo
mortem: ad hanc enim aditus, diuersi sunt.

Seneca in Thebaid.

*Vbique mors est, optimè hoc cauit Deus.
Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem: mille ad hanc aditus patent.*

Vitam tranquillam qui affectat, hominum fami-
liaritatem vitet, & ad hoc exhortatio.

Martial. lib. 12. Epigram.

*Si vitare velis acerba quedam,
Et tristes animi cauere morsus,
Nulli te facias nimis sodalem,
Gaudebis minus, & minus dolebis.*

Viuendum est rectè ob multa, præcipuè tamen vt
mancipiorum linguas contemnamus.

Iuuenalis satyra 9.

*Viuendum est rectè, tum propter plurima, tum his
Præcipuè causis, vt linguas mancipiorum
Contemnas. Nam lingua mali pars pessima serui.*

DE VITIIS.

Vitia extirpanda sunt primò, deinde vir-
tutes inferenda.

Horat.

Horat. satyra 3. lib. 1,

-Denique te ipsum

Concute, numquam tibi vitiorum insenerit olim
 Natura, aut etiam consuetudo mala: namque
 Neglectis vrenda filix innascitur agris.

Boëtius Metro. 1. lib. 3.

Qui serere ingenium volet agrum
 Liberat prius arua fruticibus,
 Falce rubos, filicemque resecat,
 Ut noua fruge grauis Ceres eat.
 Dulcior est apium mage labor
 Si malus ora prius sapor edat.
 Gratius astra nitent, ubi notus
 Desinit imbriferos dare sonos.
 Lucifer, ut tenebras pepulerit,
 Pulchra dies roseos agit equos.
 Tu quoque falsa tuens bona, prius
 Incipe collo iuga subtrahere,
 Vera dehinc animum subierint.

Vitiorum via lata est & plana: virtutum verò via
 difficilis, angusta, & ardua. Id moraliter signat
 Auerni ascensus, & descensus.

Vergil lib. 6. Æneid.

-Facilis descensus auerni,
 Sed reuocare gradum, superaſque euadere ad auras,
 Hoc opus, hic labor est.

Vitii cæcus amor inest, ex quo futurum
 omne despicitur.

Claud. lib. 2. in Eutrop.

*Sed quia cecus inest vitii amor, omne futurum
Despicitur, suadent breuem presentia fructum,
Et ruit in vetitum damni securo libido.*

Vitiis nemo caret, nec sine illis nascitur.

Horat. satyr. 3. lib. 1.

*Nam vitii nemo sine nascitur. Optimus ille
Qui minimis urgetur.*

Perfius satyra 1.

Auriculas asini quis non habet?

Propert. lib. 2. eleg. ad Heremum.

Vnicuique dedit vitium natura creato.

Mi fortuna aliquid semper amare dedit.

Vitiato corpore si bonus sis, est quid maximum.

Martialis lib. 2. Epigram.

*Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine laesus,
Rem magnam praestas Zoile si bonus es.*

Vicia relinquuntur aliquando pro remedio & impatientia, ut Ouidij liquet exemplo.

Ouid. lib. 3. Elegiar.

Si tamen è nobis aliquid nisi nomen & umbra

Restat in Elysia valle Tibullus erit.

Multa, diuq; tuli, vitii patientia victa est.

Cede fatigato corpore turpis amor.

Scilicet asserui iam me, fugiq; catenas,

Et qua non puduit ferre, tulisse pudet.

Vicimus, & domitum pedibus calcamus amorem,

Venerunt capiti cornua sera meo.

DE

DE VOLUNTATE.

Voluntas pro facto habetur, dum facultas
operandi abest.

Quid. lib. 9. Metamorph.

-*Temerata est nostra voluntas:*

*Vt nihil adijciam, non possum innoxia dici,
Quod superest multum est in vota, in crimina paruum.*

Idem lib. 3. de Ponto.

*Vt desint vires, tamen est laudanda voluntas,
Hac ego contentos auguror esse Deos.
Hac facit ut veniat pauper quoque gratius ad aras,
Et placeat caso non minus agna boue.*

Idem lib. 4. de Ponto.

*Vt iam nil prestes, animi sum factus amici
Debitor, & meritum velle iuuare voco.
Parua quidem fateor pro magis munera reddi,
Quum pro concessa verba salute damus.
Sed qui quam potuit dat maxima, gratus abunde
Et finem pietas contigit illa suum. (est,
Nec qua de parua pauper dijs libat acerra,
Thura minus grandi, quam data lance valent.
Agnaque tam lactens, quam gramina pasta Phalisco
Victima Tarpeios inficit iceta focos.*

Idem ad Pisonem.

*Quod si digna tua minus est mea pagina laude,
At voluisse sat est: animum non carmina iacto.*

Iuuenalis satyra 13.

Has patitur poenas peccandi sola voluntas.

*Nam scelus intra se tacitum qui cogitat vllum
Facti crimen habet.*

Propertius lib. 2 ad Musam.

*Quòd si deficient vires, audacia certè
Laud erit, in magnis & voluisse sat est.*

Voluntatem propriam exequi non potest, id
quod possit efficiat.

Terentius in Andria.

*Quoniam non potest fieri id quod vis,
Id velis quod possis.*

Voluntatem propriam, siue propositum non licet
prosequi, quum res non finit.

Terentius in Heauton. (nir.

Nò licet hominè esse sapere, ita ut vult, si res nò s-

*Quot homines, tot sunt voluntates,
mores, & sententiæ.*

Quid, lib. 1. de Arte amandi.

Pectoribus morès tot sunt, quot in orbe figura.

Qui sapit innumeris moribus aptus erit.

Horat. lib. 2 satyra 1.

*Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem
Pugnis: quot viuunt caput eodem studiorum
Millia.*

Persius satyra 5.

*Mille hominum species & rerum discolor usus,
Velle suum cuique est, nec voto viuatur vno.
Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
Rugosum piper, & pallentis grana cumini:
Hic satur irriguo maauit turgescere somno.*

Hic

Hic can
In ven

-Ver
Quot h

Vo

-Vsq
Sollicit

Scilicet
Nec p

Nulla a
Non

Nec ster
Mixt

Impia

Letus i
Oderit

Temper
Parte

-Sed

*Hic campo indulget, hunc alea decoquit: ille
In venerem putris.*

Terentius in Phormione.

- Verum ita est,

Quot homines, tot sententia: suus cuique mos.

DE VOLVPTATE.

Voluptas nulla syncera est atque longa
in hoc seculo.

Quid lib. 7. Metamorph.

*- Usque adeo nulla est syncera voluptas,
Sollicitumq; aliquid lætis interuenit.*

Idem lib. 6. Fastor.

*Scilicet interdum miscentur tristia lætis,
Nec populum toto pectore festa iuuant.*

Idem lib. 4. de Ponto.

*Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
Non intermissis ut fluat imber aquis,
Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
Mixa ferè duris utilis herba rubis.*

Idem lib. 1. Eleg. sed moraliter.

Impia sub dulci melle venena latent.

Horat. Oda 16. lib. 2.

*Letus in presens animus quod ultra est
Oderit curare, & amara lento
Temperet risu, nihil est ab omni
Parte beatum.*

Iuuenalis satyra 10.

- Sed qua præclara & prospera tanti,

Vt rebus latis par sit mensura malorum.

Seneca in Thyeste.

Nulla fors longa est, dolor ac voluptas

Inuicem cedunt, breuior voluptas.

Ima permutat breuis hora summis.

Boëtius Metro. 7. lib. 3.

Habet hoc voluptas omnis,

Stimulis agit fruentes,

Apiumque par volantium

Vbi grata mella fudit,

Fugit, & minus tenaci

Ferit ic̄ta corda morſu.

Plautus in Amphit.

(tate

Satin' parua res est voluptatũ in vita atq; in a-

*Agunda pra quam quod moleſtũ est ita quoique
comparatum*

*Est in etate hominum, ita diſplacitum, voluptati
ut mœror*

Comes conſequatur. Idem in Curculione.

Nulli est homini perpetuum bonum,

Iam huius voluptati hoc adinuentum est odium.

Stat. lib. 2. Syluar.

O ſeu a nimium, grauẽſq; Parca,

O nuſquam data feſta longa, ſummis

Cur plus ardua caſibus petatis?

Cur ſeu a vice magna non ſeneſcunt?

Claud. lib. 1. in Stilic. laud.

Etenim mortalibus ex quo

Tel-

Tellus

Sors v

Dedec

Corpu

Nec v

Sperne

Alter

Ambr

Oſtrun

Fronte

Ancipi

Volup

qu

-Mo

Deſine

Ni fug

Per me

Hac pa

Hac D

Dum

Praten

At ſi m

*Tellus cœpta coli, nunquam sincera bonorum
Sors ulli concessa viro. quem vultus honestat
Dedecorant mores: animus quē pulchrior ornat,
Corpus destituit.*

Voluptas vires luxurię non adimit.

Quid. lib. i. de Ponto.

Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas.

Voluptas est spernenda.

Horat. lib. i. Epist. ad Lollium.

Sperne voluptates, nocet empti dolore voluptas.

Voluptatis descriptio.

Silius Italicus lib. 5. bel. Pun.

Altera Achemenium spirabat verrice odorem

Ambrosias diffusa comas, & veste refulgens,

Ostrum qua fuluo Tyrium suffuderat auro.

Fronte decor quasitus acu, lasciuasq; crebras

Ancipiti motu iaciebant lumina flammæ.

Voluptatis promissorum depictio ad Scipionem,

quibus nititur illum à virtute retrahere.

Silius Italic. lib. 15. bel. Pun.

- Moneo, certare periculis

Desine, & armis onera caput obiectare procella.

Ni fugis hos ritus, virtus te seua iubebit

Per medias volitare acies, mediosq; per ignes.

Hæc patrem patruumq; tuos, hæc prodiga Paulū,

Hæc Decios stygias Herebi detrusit ad undas,

Dum cineri tuulum, memorandaq; nomina bustis

Præcendit. nec sensura quid gesserit umbra.

At si me comitare puer, non limine duro

*Iam tibi decurret concessi temporis atas.
Haud unquā trepidos abrumpet buccina somnos,
Sed current albusq; dies, horaq; serena,
Et molli dabitur victu sperare senectam.*

Voluptas irascitur ob repulsam à Scipione passam, dicens affore tempus, quo totum sibi orbē vendicaret, quod luce clarius euenisse intuenti liquet.

Silius Italicus lib. 15. bel. Pun.

-Sed enim indignata Voluptas

*Non tenuit voces. Nil vos iam demoror ultra,
Exclamat: venient, venient mea tēpora quondā,
Quum docilis nostris magno certamine Roma
Seruiet imperijs, & honor mihi habebitur uni.*

Voluptatis mala quæ sint.

Silius Italicus lib. 15. bel. Pun.

-Inde aspice latè

*Florentes quondam luxus quas verterit urbes.
Quippe nec ira Deūm tantum, nec tela, nec hostes,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas:
Ebrietas tibi fida comes, tibi luxus, & atris
Circa te semper volitans infamia pennis.*

Voluptati deditus heredes non multum iuuat, eò quòd quæque bona prodigè viuendo dissipat.

Terentius in Hecyra.

-Sane Hercle

*Homo voluptatis obsequens fuit, dum vixit, &
qui sic sunt,*

Haud

Haud multum heredem iuuant.

Voluptate propria quisque ducitur.

Vergil. Ecloga 2.

-Trahit sua quenque voluptas.

DE VSV.

Vsus rei alicuius prodest: negligentia obest.

Ouid. lib. 1. Amo. eleg 8.

Aera nitent vsu, vestis bona querit haberi.

Canescunt turpi tecta relicta situ.

Idem ad Pisonem.

*Abdita quid prodest generosi vena metalli
Si cultore caret? quid inertis condita portus,
Si ductoris eget, ratis efficit? omnia quamuis
Armamenta gerat, teretque fluentia malo
Possit & excussa dimittere vela rudentes?*

*Vsu consumuntur & mollescunt duris-
sima quæque.*

Ouid. lib. 1. de Arte amandi.

Ferrens assiduo consumitur annulus vsu,

Interit assidua vomer aduncus humo.

Quid magis est durum saxo, quid mollius undæ?

Dura tamen molli saxa cauantur aqua.

Ouid. lib. 4. de Ponto.

Gutta cauat lapidem, consumitur annulus vsu,

Et teritur pressa vomer aduncus humo.

Lucret. lib. 1. de Nat. rer.

Quinetiam multum solis redeuntibus annis

*Annulus in digito subterteneatur habendo.
Stillicidi casus lapidem cauat, uncus aratri
Ferreus occulto decrescit vomer in aruis.*

Idem. lib. 4. de Nat. rerum.

*Nam leuiter quamuis quod crebro tunditur ictu,
Vincitur in longo spatio tamen, atque labascit.
Nonne vides etiam guttas in saxa cadentes
Humoris longo in spatio pertundere saxa?*

Propert. lib. 2. Eleg. ad Cynthiam.

*Sed tamen obstitam, teritur rubigine mucro
Ferreus, & paruo saepe liquore silex.*

Vsus potentia quanta sit.

Horatius de Arte Poëtica.

*Multa renascentur, quae iam cecidere, cadentque
Quae nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
Quae penes arbitriū est & vis, & norma loquendi.*

Vsus nutrit artes, solertia parit.

Claud. de rapt. Proserp. lib. 3.

-Rerumque remotas

*Ingeniosa vias paulatim exploret egestas,
Vt quae artes pariat solertia, nutriat usus.*

Magister artium est usus.

Ouid. lib. 2. de Arte amandi.

*Adde quod est illis operum prudentia maior,
Solutus & artifices qui facit, usus adest.*

DE VSVRA.

Vsura & foenus vnà cum infidelitate & bello ex
hominum cupiditate manarunt.

Luca-

Lucan. lib. 1. bel. ciuil.

*Hinc usura vocax, auidumque in tempore fœnus,
Et concussa fides, & multis utile bellum.*

Usura & fœnus inopes trucidant.

Ausonius in eclog. de ambig. vitæ elig.

-Si turpia lucra

Fœnoris, & velox inopes usura trucidat.

DE UTILITATE.

Vtile à decoro nunquam recedat.

Ausonius in Periantri sentent.

Nunquam discedat utile à decoro.

Utilitatē cōmodūmq. alicuius rei habens, etiam
illius incommoda æquanimiter sustinebit.

Terentius in Hecyra.

*Multa ex quo fuerint commoda, eius incommoda
æquum est ferre.*

Utilitas propria honestati & amicitia
hodie anteponitur.

Quid. lib. 2. de Ponto.

Turpi quidem dictu, sed si modò vera fatemur,

Vulgus amicitias utilitate probat.

Cura quid expediat prior est: quã quid sit honestū,

Et cum fortuna stãt: q̄ cadit q̄ fides.

Nec facile inuenies multis de millibus unum

Virtutem pretium qui patet esse sui.

Ipse decor recti, facti si præmia desint,

Non mouet: & gratis poenitet esse probum.

*Nil nisi quod prodest charū est: en detrahe menti
 Spem fructus auida, nemo petendus erit.
 At reditus iam quisque suos amat, & sibi quid sit
 Utile, sollicitis computat articulis.*

DE VVLGO.

*Vulgus instabile est, prosperam fortunam vt plu-
 rimū sequitur. Igitur inaniter ambitiosos ex-
 tollit, ac denique premit.*

Iuuenalis satyra 10.

*Turba tremens sequitur fortunam semper, & odit
 Damnos: idem populus si Nursia Thusco
 Fauisset, si oppressa foret secunda senectus
 Principis, hac ipsa Seianum diceret hora
 Augustum.*

Seneca in Herc. furent.

Inuidia factum, ac sermo popularis premat.

Idem in Hippolyto.

*Tradere turpi fasces populus
 Gaudet, eisdem colit, atque odit.*

Idem in Octauia.

*O funestus multis populis,
 Diris que fauor, qui quum flatus
 Vela secundo ratis impleuit,
 Vexitque procul, languidus idem
 Deserit alto, seu oq; mari. Idem in Her. fur.
 Illum populi fauor attonitum
 Eunctisque magis mobile vulgus,*

Aura

Aura timidum voluit inani.

Horat. lib. 1. epist. ad Mæcenat.

*Non ego ventosis plebis suffragia venor
Impensis cœnarum, & irita munere vestis.*

Vulgi furoris ac iræ intimatio notabilis.

Ouid. lib. 5. Metamorph.

*Tum verò indomitas ardescit vulgus in iras,
Telæque coniiciunt.*

Vergil. lib. 1. Æneid.

*-Savitque animis ignobile vulgus:
Iamq; faces, & saxa volât, furor arma ministrat.
Populi fœdus in vnum mutuus amor necit.*

Boëtius Metro. 8. lib. 2.

*Hic sanctos populos quodq;
Iunctos fœdere continet.*

DE VVLNERE.

Vulnera statim medico ressecanda sunt, quod si non fiat, ægroto non parum nocet.

Vergil. lib. 3. Georg.

*Nô tamē vlla magis prasens fortuna malorū est,
Quàm si quis ferro potuit rescindere summum
Vlceris os, alicur vitium, viuitq; regendo,
Continuò culpam ferro compeste, priusquàm
Dira per incautum serpat contagio vulnus.*

Vulnus obduratum non leniter, sed igni,
ferroque saepe sanatur.

Claud. lib. 1. in Eutrop.

Tunc decuit sentire nefas, tunc ire recentes
 Deter sum maculas: veteri post obruta morbo
 Corpora, paonias nec quicquã admoueris herbas.
 Ulcera possessis altè suffusa medullis
 Non leuiore manu, ferro sanantur & igni,
 Ne noceat frustra mox eruptura cicatrix,
 Ad viuũ penetrant flamma, quo funditus humor
 Defluat, & vacuis corrupto sanguine venis
 Arescat fons ille mali, truncantur & artus
 Vt liceat reliquis securè viuere membris.

Ouid. lib. 1. Metamor.

Cuncta prius tentanda, sed immedicabile vulnus
 Ense recidendum est, ne pars syncera trahatur.

Vulnus incurabile non tractari arte melius
 atque tutius esse dicitur.

Ouid. lib. 2. de Ponto.

Vulneris id genus est, quod quum sanabile non sit,
 Non hoc tractari tutius esse puto.

Idem lib. 3. de Ponto.

Curando fieri quadam maïora videmus
 Vulnera, qua melius non tetigisse fuit.

DE VVLTU.

Vultus virilis descriptio elegans.

Ouid. ad Pisonem.

Talis inest habitus, qualem nec dicere mœstum,
 Nec fluidum, lærum sed tetricitate decorum
 Possumus, ingenita stat nobilitatis in illo.

Pul-

Pulcher honos, & digna suis natalibus ora.

Vultus animi est iudex.

Seneca in Tieste.

Multa sed trepidus solet

Detegere vultus: magna volentem quoque

Consilia produnt. Idem in Agamemnon.

- Quid tacita versas,

Licet ipsa sileas, totus in vultu est dolor.

Seneca in Hercule Oeteo.

- Licet ipsa neges,

Vultus loquitur quodcumque negas.

Ouid. lib. 2. Metamor.

Heu quam difficile est crimen non prodere vultu.

Horat. lib. 1. Epodon.

Tacent: & ora pallor albus inficit,

Mentesque perculsa stupent.

Iuuenalis satyra 3.

Ense velut stricto quoties Lucilius ardens

Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est,

Criminibus tacita sudant precordia culpa,

Inde ira, & lacryma.

Seneca in Oedipo.

Effari dubitas? cur genas mutat color?

Quid verba quaris?

Vultus hilaritas hospitibus haud parum confert;

Ouid. lib. 8. Metamorph.

- Super omnia vultus

Accessere boni, nec incris, pauperque voluntas.

DE VXORIBVS.

Vxoris castitas amoris vinculum
insolubile est.

Seneca in Octauia.

Amor perennis coniugis casta manet.

Vxores debent viros honorare.

Plautus in Sticho.

-Pudicitia est pater

Eos magnificare, qui nos socias sumpserunt sibi.

Quales debeant esse vxores,

Plautus in Sticho.

PI. Scio ut oportet esse, si sint, ita ut ego equum
censeo.

AN. Volo scire ergo, ut equum censes. PI. Ut per
orbem quum ambulent, (sibi.

Omnibus os obturent, ne quis merito maledicat

Non vxor, sed facies & pulchritudo, ut
plurimum amatur.

Iuuenalis satyr. 6.

Si verum excutias, facies, non vxor amatur.

Tres ruga subeant, & se cutis arida laxet,

Eiant obscuri dentes, oculique minores,

Collige sarcinulas, dicit libertus, & exi,

Iam grauis es nobis.

Vxoris virtus, non facies, marito placere debet.

Seneca in Octauia.

Probitas fidesq; coniugis, mores, pudor

Placeant marito.

Vxor

Vxor bona proprio viro contenta est.
Plautus in Mercatore.

Nam vxor contenta est, que bona est, vno viro.

Vxor fidem viro obseruare debet, & ad hoc
admonitio notatu digna.

Ouid. lib. 5. de Tristib.

*Nil opus est morte pro me, sed amore, fideq̃:
Non ex difficili fama petenda tibi est.*

Vxor, que virum fefellerit, per sepe lau-
datur, sed male.

Ouid. lib. 2. de Tristib.

*Quumq̃ fefellit amās aliqua nouitate maritum
Blanditur, & magno palma fauore datur.*

Vxor priore peior inuenitur facile, melior
autem minimè.

Plautus in Stichio.

*Facile inuenies & peiorē, & peius moratā pater,
Quam illa fuit: meliorem neque tu reperies, neq̃
sol videt.*

Vxor & proles, cæca cupiditate seposita, secun-
dum Dei voluntatem petendi sunt, nam ille
scit quid nobis conducatur.

Iuuenalis saryra 10.

- Nos animorum

*Impulsu, & cæca, magnaq̃ cupidine ducti
Coniugium petimus, partumq̃ vxoris, at illis
Notum, qui pueri, qualisq̃ futura sit vxor.*

Vxorati quanta sit miseria.

Iuuenalis satyr. 6.

*Semper habet lites, alternaq; iurgia lectus
 In quo nupta iacet, minimum dormitur in illo.
 Tunc grauis illa viro, tunc orba tigride peior,
 Quum simulat gemitus occulti conscia facti,
 Aut odi pueros, aut ficta pellice plorat,
 Vberibus semper lacrymis, semperq; paratis
 In statione sua, atque expectantibus illam
 Quo iubeat manere modo.*

Terentius in Adelphis.

*Duxi uxorem, quam ibi non miseriam vidi? nati
 filij,
 Alia cura: porro autem dum studeo illis ut quam
 plurimum
 Facerem, contriui in quarendo vitam atque eta-
 tem meam:
 Nunc exacta atate, hoc fructi pro labore ab his
 fero
 Odium.
 -Meam autem mortem expectant.*

FINIS.

INDEX

INDEX LOCORVM

COMMVNIVM.

<i>Abstinentia</i>	11	<i>Aula</i>	120
<i>Adolescentia</i>	13	<i>Autumnus</i>	<i>ibid.</i>
<i>Aduersitas</i>	15	<i>Auxilium</i>	<i>ibid.</i>
<i>Adulatio</i>	22		B
<i>Adulterium</i>	24	<i>Beatitudo</i>	122
<i>Aetates</i>	<i>ibid.</i>	<i>Bellum</i>	125
<i>Affectus</i>	31	<i>Beneficentia</i>	129
<i>Afflictio</i>	33	<i>Blanditia</i>	130
<i>Aliena</i>	38	<i>Bonitas</i>	131
<i>Ambitio</i>	40	<i>Bonum</i>	134
<i>Ambiguitas</i>	41	<i>Breuitas</i>	137
<i>Amicitia</i>	42		C
<i>Amor</i>	52	<i>Cantus</i>	138
<i>Anima</i>	83	<i>Castitas</i>	139
<i>Animus</i>	92	<i>Carmina</i>	141
<i>Animalia</i>	97	<i>Cause</i>	146
<i>Artes</i>	101	<i>Cacitas</i>	148
<i>Asperitas</i>	103	<i>Calum</i>	149
<i>Astutia</i>	<i>ibid.</i>	<i>Cibus</i>	152
<i>Assuetudo</i>	104	<i>Christus</i>	153
<i>Attentio</i>	105	<i>Clementia</i>	157
<i>Auaritia</i>	107	<i>Cognitio sui</i>	160
<i>Audacia</i>	118	<i>Communio rerum</i>	162
<i>Auditus</i>	119	<i>Concordia</i>	163

INDEX

Confessio	164	Doctrina	238
Confortatio	167	Dolor	239
Conscientia	165	Dolus	246
Consilium	168	Dormitatio	ibid.
Consolatio	169	Dos	247
Constantia	170	Dux	248
Contagio	176	E	
Conuivium	177	Ebrietas	252
Correctio	ibid.	Electi	254
Credulitas	ibid.	Elementa	ibid.
Crudelitas	178	Eloquentia	256
Culpa	183	Exempla	259
Cupiditas	185	Experientia	260
Cura	190	F	
Curiositas	192	Facilitas	261
D		Factum	ibid.
Damnati	193	Fallacia	264
Deceptio	ibid.	Fama	ibid.
Delitia	194	Fames	268
Desidia	195	Fatum	269
Desperatio	ibid.	Fauor	272
Detractores	196	Felicitas	273
Deus	208	Fides	275
Dies	222	Fidelitas	280
Discipulus	224	Filij	282
Discordia	225	Finis	284
Dis simulatio	226	Forma	293
Diuitia	227	Fornicatio	297
		Forti-	

Fort
Fort
Fra
Fra
Fru
Furo
Futu
Gau
Glor
Grat
Grat
Gula
Hypo
Hom
Hon
Hosp
Hum
Ignat
Ignor
Ignor
Impe
Impe
Impo
Incor
Infar

I N D E X.

238				
239	Fortitudo	ibid.	Infantia	342
246	Fortuna	299	Infernum	ibid.
ibid.	Fratres	306	Infirmitas	357
247	Fraudulentia	308	Ingenium	ibid.
248	Fragalitas	ibid.	Ingratitudo	360
	Furor	312	Inimicitia	362
252	Futura	313	Iniuria	363
254			Innocentia	364
ibid.	G		Inuidia	ibid.
256	Gaudium	314	Ira	372
259	Gloria	315	Iudicium	376
260	Gratia	317	Ius	380
	Gratitudo	ibid.	Iustitia	381
	Gula	320	Iuuentas	385
261			L	
ibid.	H		Labor	388
264	Hypocrisis	321	Lacryma	391
ibid.	Homo	322	Laus	393
268	Honor	330	Lectio	398
269	Hospitalitas	332	Leges	400
272	Humilitas	ibid.	Lecitia	402
			Liberalitas	403
273	I		Libertas	404
275	Ignauia	333	Libido	405
280	Ignorantia	334	Licentia	406
282	Ignota	336	Licita	407
284	Imperitia	ibid.	Lingua	408
293	Imperium	337	Liuor	409
297	Impossibilia	ibid.		
	Incontinentia	340		
Forti-	Infamia	341		

I N D E X.

Locus	409	Munera	484
Loquacitas	410	Mutuum	486
Lucrum	411		N
Ludus	412	Natura	487
Luxuria	413	Navigatio	489
	M	Necessitas	493
Malitia	417	Nobilitas	494
Mala	424	Nox	497
Matrimonium	425	Novitas	498
Medicina	ibid.		O
Mediocritas	427	Obedientia	499
Meditatio	432	Oblivio	501
Mendacium	433	Obsequium	502
Mens	434	Occasio	503
Meretrices	435	Otium	504
Metus	437	Officium	505
Militia	ibid.	Onus	506
Miseria	438	Opera	507
Misericordia	444	Oratio	509
Modus	446	Ornatus	512
Monitio	447		P
Mora	448	Pax	514
Morbi	450	Parentes	519
Mores	451	Parsimonia	522
Mors	455	Paruum & modicum	
Motus	465	525	
Mulier	466	Passio	526
Mundus	482	Patientia	ibid.
			Patria

Patri
 Paup
 Pecca
 Poena
 Poeni
 Persia
 Periu
 Perse
 Petiti
 Phila
 Philo
 Pietas
 Pigris
 Poësis
 Potent
 Pralat
 Princi
 Princ
 Probit
 Prodit
 Promi
 Prosper
 Prouid
 Pruden
 Pudici
 Pudor
 Pueriti
 Pulchr

I N D E X.

484	<i>Patria</i>	528			
486	<i>Paupertas</i>	530	<i>Ratio</i>		593
	<i>Peccatum</i>	536	<i>Rapina</i>		594
487	<i>Pœna</i>	549	<i>Recreatio</i>		<i>ibid.</i>
489	<i>Pœnitentia</i>	551	<i>Regnum</i>		596
493	<i>Perfidia</i>	<i>ibid.</i>	<i>Religio</i>		608
494	<i>Periuria</i>	552	<i>Rei</i>		611
497	<i>Perseuerantia</i>	554	<i>Reprehensio</i>		<i>ibid.</i>
498	<i>Petitio</i>	<i>ibid.</i>	<i>Respublica</i>		613
	<i>Philantia</i>	556	<i>Requies</i>		614
499	<i>Philosophia</i>	557	<i>Resurrectio</i>		615
501	<i>Pietas</i>	559	<i>Ruina</i>		618
502	<i>Pigritia</i>	561	<i>Rus</i>		<i>ibid.</i>
503	<i>Poësis & Poëta</i>	562		S	
504	<i>Potentia</i>	565	<i>Sacerdotium</i>		620
505	<i>Prælatio</i>	573	<i>Sacrificium</i>		621
506	<i>Principes</i>	575	<i>Sanitas</i>		623
507	<i>Principium</i>	576	<i>Sapientia</i>		624
09	<i>Probitas</i>	577	<i>Scelus</i>		628
512	<i>Proditio</i>	578	<i>Scientia</i>		629
	<i>Promissa</i>	<i>ibid.</i>	<i>Scriptum</i>		630
514	<i>Prosperitas</i>	580	<i>Senectus</i>		634
519	<i>Providentia</i>	584	<i>Sermo</i>		642
522	<i>Prudentia</i>	585	<i>Seruitus</i>		644
um	<i>Pudicitia</i>	586	<i>Similitudo</i>		646
	<i>Pudor</i>	588	<i>Simulacra</i>		647
526	<i>Pueritia</i>	590	<i>Simulatio</i>		648
<i>bid.</i>	<i>Pulchritudo</i>	591	<i>Sitis</i>		<i>ibid.</i>
<i>tria</i>					

I N D E X.

<i>Sobrietas</i>	649	<i>Verecundia</i>	682
<i>Solertia</i>	<i>ibid.</i>	<i>Veritas</i>	683
<i>Somnus & somnia</i>	650	<i>Vetita</i>	684
<i>Spes</i>	653	<i>Vicinitas</i>	685
<i>Studium</i>	656	<i>Vicissitudo rerum</i>	<i>ibid.</i>
<i>Stultitia</i>	658	<i>Victoria</i>	687
<i>Subditi</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vigilia</i>	688
<i>Superbia</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vindemia</i>	689
		<i>Vindicta</i>	691
		<i>Vis</i>	692
T		<i>Viri</i>	693
<i>Taciturnitas</i>	659	<i>Virginitas</i>	694
<i>Templa</i>	662	<i>Virtus</i>	695
<i>Temporalia</i>	663	<i>Vita</i>	708
<i>Tempus</i>	664	<i>Vitia</i>	712
<i>Terra</i>	669	<i>Voluntas</i>	715
<i>Testes</i>	671	<i>Voluptas</i>	717
<i>Timor</i>	672	<i>Vsus</i>	721
<i>Tyrannis</i>	676	<i>Vsura</i>	722
<i>Tormenta</i>	678	<i>Vtilitas</i>	723
<i>Tribulatio</i>	679	<i>Vulgus</i>	724
		<i>Vulnera</i>	725
		<i>Vultus</i>	727
		<i>Vxor</i>	728
V			
<i>Venia</i>	679		
<i>Ver</i>	680		
<i>Verbum</i>	<i>ibid.</i>		

F I N I S.

582
583
584
585
bid.
587
588
589
691
692
693
694
695
708
712
715
717
721
722
723
724
725
727
728

